Katalikų Tikyba

ANTRASIS TOMAS.

Katalikų Tikyba

SULIG

Apaštalų Sudėjimu

II TOMAS

JĖZUS KRISTUS

Pasaulio Išgelbėtojas

CHICAGO, ILLINOIS

SPAUSDINO „DRAUGAS” 2334 SO. OAKLEY AVENUE

1930 M.

Jėzus Kristus

Pasaulio Išgelbėtojas

PARAŠĖ

KUN. PRANCIŠKUS BŪČYS, M. I. C.

DR. KAZYS PEMKUS
ARCHYVAS

Kazys Pemkus, M. D.
1022 Beau Brummel Drive
Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60118

CHICAGO, ILLINOIS
SPAUSDINO „DRAUGAS” 2334 SO. OAKLEY AVENUE
1930 M.

NIHIL OBSTAT

Sac. V. Kulikauskas, M. I. C.

Sac. J. Vaitkevičius, M. I. C.

IMPRIMATUR

† Georgius G. Cardinal Mundelein,

Archiepiscopus Chicagiensis

Februarii 18, 1929.

ĮŽANGA.

Šitoje antroje *Katalikų Tikybos* knygoje rašysiu apie V. Jėzų. Kaip pirmoje knygoje, rašydamas apie Dievą ir Jo sutvertus daiktus prisilaikiau Apaštalų Sudėjimo, arba Simbolio pirmojo skiemens, taip ir dabar prisilaikysiu Apaštalų mums paliktojo mokslo. Apie savo Mokytoją jie sudėjo šituos skiemenis: 2. Ir į Jėzų Kristų Jo vienatinį Sūnų mūsų Viešpatį. 3. Kurs prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Marijos Panos 4. Kentėjo prie Pontijaus Piloto, prikaltas prie Kryžiaus, numirė ir palaidotas. Nužengė į pragarą. 5. Trečią dieną kėlėsi iš numirusių, 6. įžengė į dangų, Sėdi Visagalio Dievo Tėvo dešinėje. 7. Iš ten ateis gyvų ir mirusiųjų teistų. [1]) Matyte matyt, kad mokslas apie *V.* Jėzų sudaro Apaštalų Sudėjimo vidurį ir didžiausiąją jo dalį: iš dvylikos posmų jis apima šešis. Taip ir reikia, nes V. Jėzus atnešė mums iš dangaus visas Dievo apreikštąsias tiesas, išmokino mus gerai gyventi, atvadavo iš pragaro,, kentėdamas už mus, paliko mums Bažnyčią ir Sakramentus mūsų sieloms sustiprinti, paruošė mums amžinąjį gyvenimą danguje.

1) Denzinger Bannwarth, Enchyridion Symbolorum, ed. 11, n. 6.

I. JĖZAUS ASMUO.

Apaštalų Sudėjimas sako: *Tikiu... ir į Jėzų Kristų, Jo vienatinį sūnų*. Tai reiškia, kad V. Jėzus yra Dievo Sūnus ir kad Dievas neturi daugiau sūnų, tik tą vieną. Dievas yra triasmenis: Tėvas yra pirmasis Asmuo, Sūnus yra antrasis. Nors Šv. Dvasia yra trečiasis Dievo asmuo, bet ji nėra Sūnus ir Pirmasis Asmuo nėra Trečiajam Tėvas, o tik vienam Antrajam. Tačiau Šv. Dvasia dėl to nesidaro menkesnė nei mažesnė už pirmuosius du Asmenis. [1])

1. Tikras Dievas.

Trečiame šimte metų. po Kristaus buvo atsiradusi klaidinga nuomonė, būk Jėzus Kristus nesąs tikras Dievas, o šiek tiek žemesnis už Jį. Ta klaida labai įsigalėjo ketvirtame šimtmetyje ir labai supurtė visą Bažnyčią. Tos klaidos žymiausias skelbėjas buvo Aleksandrijos miesto dijakonas Arius. Katalikų Vyskupai, susirinkę į Nikėjos miestą 325 metais jo klaidą pasmerkė, bet to neužteko: jie dar gavo susirinkti Kastantinopolyje 381 metais ir vėl smerkti Aliaus klaidas. Ilgainiu jos šiek-tiek atsiskiedė, ėmė silpnėti ir išnyko.

Nikėjos ir Kastantinopolio susirinkimai, vadinami Vi-

1) Žiūrėk I 1. 112 p.

sotinomis Santarybomis, aiškindami Apaštalų Sudėjimo žodžius, praplatino juos ir šitaip išreiškė:

„Tikiu... ir į vieną Viešpatį Jėzų Kristų, Dievo Sūnų, iš Tėvo gimusį pirma visų amžių, Dievą iš Dievo, šviesą iš šviesos, tikrą Dievą iš tikro Dievo, gimusį, o ne padaryta, tos pačios substancijos su Tėvu, per kurį visa kas yra padaryta. [1]) Šitą dviejų visotinų Santarybų paskelbtą tikybos išreiškimą dabar sekmadieniais Mišiose tuoj po Evangelijos kunigas užgiedojęs, kalbėte sukalba, o giesmininkai gieda iki galui.

Kaip Dievas Tėvas taip ir Dievas Sūnus abudu yra lygiai amžini, todėl Pirmasis Asmuo visuomet buvo Tėvas, o Antrasis buvo Sūnus ir taip buvo per visą begalinę amžinatvę pirma negu pasaulis atsirado. Amžiai ir amžių amžiai ėmė būti skaitomi nuo tada, kada atsirado sutvėrimų, o Antrojo Asmens gimimas Dievuje įvyko daug pirmiau, todėl Nikėjos ir Kastantinopolio Santarybos teisingai paskelbė, kad Dievo Sūnus gimė iš Tėvo pirma visų amžių.

Tos dvi Santarybos prideda, kad per Dievo Sūnų viskas yra padaryta. Tat reiškia, kad Dievo Sūnus drauge ir išvien su Amžinuoju Tėvu ir su Šventąja Dvasia sutvėrė visą pasaulį ir visa kas tik yra. Lotyniškai yra pasakyta *per quem,* o ne *a quo,* del to ir lietuviškai reikia sakyti *per kurį,* o ne *kurio.*

Nebe reikalo pridėti yra žodžiai; „Dievą iš Dievo, šviesą iš šviesos, tikrą Dievą iš tikro Dievo.” Jais pakartojama Pirmojo ir Antrojo Asmenų lygybė. Ariaus sekėjai, pripažindami, kad pirmasis Asmuo yra tikras Dievas, aukštindavo ir V. Jėzų, net Dievo vardu jį vadindavo, bet netikėjo, kad jis būtų tikras Dievas. Tai-gi

1) Denzinger Bannw. 86
2) Žiūrėk I tom. 113 p.

Bažnyčios Tėvai, susirinkusieji į anas dvi San tarybas, primygtinai pareiškė, kad Antrasis Asmuo yra tokis jau Dievas, kokis yra ir Pirmasis Asmuo.

Kas yra padarytas, tas negali būti Dievas. Todėl Nikėjos ir Kastantinopolio Santarybos ir sako, kad Antrasis Asmuo nėra daryte padarytas, kaip pasaulio sutvėrimai, bet gimte gimęs.

Dievas Tėvas yra gyva, amžinoji, visagalė šviesa. Lygia dalimi ir Dievas Sūnus yra gyva amžinoji visagalė šviesa. Tokia jau šviesa yra ir Šv. Dvasia.

Substancija yra sunkiai suprantamas lotyniškas žodis. Iš pavyzdžių lengviau suprantame substancijos ir nesubstancijos skirtumą. Akmuo yra substancija, o balsas nėra substancija. Vanduo yra substancija, o vandens tekėjimas nėra substancija. Žmogus yra substancija, o veiksmas ar eisena nėra substancijos. Substancijų yra kūninių ir nekūninių. Kūninės substancijos turi šiek tiek ilgio, pločio, aukščio, svorio. Ilgis, plotis, aukštis, svoris vadinasi ypatybės. Nei ypatybės, nei veiksmai nėra substancijos, bet priklauso substancijoms.

Sakydami, kad Dievo Sūnaus ir Dievo Tėvo yra ta pati substancija, mes pareiškiame, kad jųdviejų yra viena prigimtis. Santarybos, aiškindamos Dievo apreikštąjį mokslą, kalba taip, kad ir nemokyti suprastų ir mokyti neišklystų. Todėl ir tikėjos bei Kastantinopolio Santarybos nemokytiems skelbė, jog Jėzus yra Dievas iš Dievo, šviesa iš šviesos, ir mokytus paakino, kad Jis yra vienos substancijos su Tėvu.

Mokslininkai buvo reikalingi paakinimo, nes jie kartais smulkiais žodžiais padarydavo stambių klaidų. Grekiškai tariant substanciją išeina „ūsia.” Vienos substancijos daiktas — sakosi *homoūsios.* Anaus sekėjai kalbėdami apie V. Jėzų Į žodį „liomoūsios” įspaudė vieną ma-

žą raidę i ir išėjo *homoiūsios,* bet šitas jau reiškė, kad ne viena yra substancija Tėvo ir Sūnaus, tiktai panaši. Tačiau Dievas yra apreiškęs, jog Tėvo ir Sūnaus substancija yra ne vien panaši, bet ta pati. Klaidos sekėjai, įterpdami vieną mažą raidelę į Bažnyčios ištarmę, visai pakeisdavo tos ištarmės minti. Už tatai Bažnyčia juos pasmerkė.

Būdamas vienos prigimties su Tėvu, Antrasis Asmuo buvo visagalis, amžinasis, gyvas Dievas pertekęs visokios laimės ir garbės. Kaip purve belindąs sliekas nesupranta didžiųjų iškilmių grožės, taip mes, žmonės, bevargdami šios žemės vargus, nesuprantame dangaus linksmybių ir amžinosios laimės džiaugsmų. Bet mes žinome, kad dangaus šviesybė yra nelyginamai didesnė už žemės didžiausius džiaugsmus, kad Dievas Sūnus, būdamas amžinai pas Tėvą, turėjo laimės be galo, be krašto. Ji buvo taip didelė, kaip Dievas, nes tai buvo Dievo laimė. Kaip didis yra Dievas, taip didi yra Jo laimė.

Švenčiausios Trejybės asmenų sutartis, vienybė ir grožis buvo ir yra jų laimė platesnė ir gilesnė už visas jūras, kurias žmogaus protas gali pažinti ir mintyti. Pirma kūnų pasaulio sutvertieji angelai stebėjosi ir džiaugėsi Šv. Trejybės visagalinga grože. Tų didžių ir skaisčių sutvėrimų, tų grynųjų dvasių meilė buvo ir yra maloni visiems Trims Dievo Asmenims ir Dievui Sūnui nemažiau kaip Dievui Tėvui ir Šv. Dvasiai.

Dievo Sūnus buvo gyvas amžinasis Žodis. *Ir Žodis buvo pas Dievą ir Dievas buvo Žodis. Be jo niekas netapo sutverta, kas tiktai padaryta yra. Jame buvo gyvybė. O gyvybė žmonėms buvo šviesa. Ir šviesų tamsybėse šviečia ir tamsybės neapėmė jos.* Taip rašo mylimiausiasis V. Jėzaus mokinys šv. Jonas apie savo Mokytoją, pridėdamas dar daugiau: *„Buvo tikroji šviesa, ap-*

šviečianti kiekvieną žmogų, kurs ateina į šį pasaulį. Jis buvo pasaulyje, ir pasaulis jo yra padarytas, ir pasaulis Jo nepažino. Pas savuosius atėjo ir savieji Jo nepriėmė. O kurie Jį priėmė, tiems davė patapti Dievo vaikais, kurie ne iš kraujų, nei iš kūno valios, nei iš vyro norų, bet iš Dievo padaryti yra. Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno mūsų tarpe ir matėme Jo garbę, kaipo vienatinio, kurs gimė iš Tėvo, garbę pilną malonės ir tiesos.” (Jon. 1, 1-15).

Iš tų šv. Jono Evangelijos žodžių gauname patirti, kad amžinasis vienatinis Visagalio Tėvo Sūnus iš dangaus garbės ir linksmybių atėjo pas mus mūsų vargų vargti. Kaip toli dangus nuo žemės, taip didis buvo tas žingsnis žemyn. Lygiai didelė turėjo būti to nusižeminimo priežastis. Nes Dievas nieko nedaro be reikalo.

Pirmoje šio rašto knygoje 138—188 puslapiuose trumpai, išdėta Katalikų Tikybos mokslas apie tai, kad Dievas sutvėrė žmogų, bet nieko nepasakyta, kaip elgėsi Dievo sutvertasis žmogus. Tas elgesys, deja, ne visada buvo geras. Pirmųjų mūsų tėvų kaltės įvėlė mus į tokią nelaimę, kad savo jėgomis nei juodu, nei jųdviejų vaikai, nei vėlesnėsės kartos nebegalėjo išsigelbėti. Dievo Sūnus žmogumi užgimė, kad mus iš tos nelaimės išvaduotų.

Pirmutiniame po šio. straipsnyje matysime, kokius Dievas sutvėrė pirmuosius žmones, kokių dovanų pridėjo. Paskui prisiminsime kaip ir į kokią nelaimę įpuolė žmonių giminė. Bet pirma mes dar turime atsiminti, kad Dievo Sūnus, rengdamasis mus gelbėti iš nelaimės, pats tapo žmogumi.

2. Tikras žmogus.

Viena yra Dievo prigimtis, kita yra žmogaus prigimtis. V. Jėzaus asmenyje susiėjo dvi prigimtys Dievo ir žmogaus. Tai-gi V. Jėzus yra tikras Dievas ir tikras žmogus. Šv. Atanazo tikybos simbolis sako: „Mūsų Viešpats Jėzus Kristus, Dievo Sūnus yra Dievas ir žmogus. Dievas iš Tėvo substancijos pirma amžių pagimdytas ir žmogus iš motinos substancijos laikams einant užgimęs. Tobulas Dievas, tobulas žmogus iš protingos sielos ir žmogiško kūno susidedąs. Lygus Tėvui sulig dievybe, mažesnis už Tėvą sulig žmogybe. Ir nors Jisai yra Dievas ir žmogus, tačiaus ne du, o tik vienas yra Kristus. Bet vienas ne dievybės virtimu į kūną, nei žmogybės pakėlimu į Dievą. Vienaip vienas, ne substancijos sumiešimu, bet asmens vienumu.” [1])

Kaip Arius ir kiti skelbė klaidų apie V. Jėzaus dievybę nepripažindami jos, taip nemaža buvo klaidų ir apie Kristaus žmogiškąją prigimti. Kai kurie senieji eretikai sakydavo, kad V. Jėzaus kūnas nebuvęs tikras, o tiktai kūno šmėkla arba šešėlis, nes Dievui, girdi, nepritinką turėti tikrą kūną. Bet Dievas geriau už mus žino kas Jam pritinka, kas ne. Jam nepritinka tik nuodėmė, o pri-

1) Denzinger-Bannvarth XI laida, 40 n.

tinka visa kas gera. Žmogaus kūnas yra Dievo sutvertas, o ką Dievas sutveria, tas gera yra. Ir Jėzaus kūnas buvo geras.

Kastantinopolio patriarkas Nestorius manė, būk prigimtis ir asmuo esą tas pats, todėl V. Jėzus, turėdamas žmogaus ir Dievo prigimtis, turįs taip-gi du asmeniu: vieną žmogaus, kitą Dievo. Dar toliau Nestorius klysdavo, manydamas, kad V. Jėzaus motina nėra Dievo motina. Bet Efezo Santaryba 431 m. jo nuomonę pasmerkė. V. Jėzaus tėra tik vienas asmuo. Tas Asmuo yra Antrasis Šv. Trejybės Asmuo ir visame lygus Pirmajam bei Treciajam Šv. Trejybės Asmenims. Marija yra motina žmogaus, kurs turi tik vieną ir tai Dievo Asmenį, todėl Mariją galime teisingai vadinti Dievo Motina.

Kada jau nebeliko abejonės, jog Jėzaus Asmuo yra tik vienas, tada atsirado žmonių sakiusių, kad Jo ir prigimtis buvo tik viena, susidėjusi iš dviejų prigimčių: Dievo ir žmogaus. Šitos nuomonės skelbėjai vadinosi monofizitai, nes grekiškai *monos* reiškia vieną ir *fysis* reiškia prigimtį. Toji nuomonė buvo klaidinga ir Chalkedono Santaryba 451 m. monofysitus pasmerkė.

Kaikurie monofyzitai paklausė Bažnyčios balso, pasireiškusio Cbalkedono Santaryboje, bet ne visai. Jie sakė, kad V. Jėzaus prigimtys buvo atskiros, bet tie daiktai, kurie yra žmogaus ir Dievo prigimtyse, nepasikartoja Jame. Taip žmogus turi valią ir Dievas turi valią, todėl V. Jėzus teturėjęs tik vieną Dievo valią, o ne dvi valias, kaip turėjo vieną Asmenį, o ne du asmenis. Šitos pažiūros skelbėjai vadinosi monotelitai, nes grekiškai *monos* reiškia vieną, o *teleia* reiškia valią. Bet ir monotelitų nuomonė buvo klaidinga. Nes žmogaus prigimtis be žmogiškos valios nebūtų pilna, o V. Jėzus turėjo pilną žmogaus prigimtį su žmogaus valia. Jis neturėjo žmo-

gaus asmens, nes asmuo nėra prigimties dalis ir todėl žmogaus prigimtis gali būti pilna be žmogaus asmens.

Kai kam rodėsi, kad V. Jėzus neturėjęs sielos, nes jos vietą atpildžius Dievybė, bet tai taip-gi buvo klaida, nes žmogaus prigimtis be sielos būtų nebe žmogus, o gyvulys. Antrasis-gi Dievo Asmuo vienijosi su žmogaus, o ne su gyvulio prigimtim.

Bet pripažįstant dvi valias V. Jėzuje, reikia atsiminti, kad jiedvi niekuomet nebūdavo priešingos viena kitai. Ir Alyvų Darželyje, kad žmogiškoji prigimtis bei valia meldėsi: *„Tėve, tepraeina šita* (kančios) *taurė pro mane,"* ji tuojau pridėjo: *„Tačiaus ne mano valia tebūnie, o Tavo."* [1]) Taip žmogaus valia susiderino su Dievo valia. Taip pat būdavo ir visais kitais atvejais.

Bažnyčia seniai pasmerkė lygiai monotelitus tepripažįstančius tik vieną valią dviem V. Jėzaus prigimtim, kaip ir tuos, kurie nepripažino Jam sielos. Tos klaidos jau seniai išnyko iš Europos krikščionių, tik Azijoje jų dar kur-ne-kur užsiliko.

3. Jėzaus Vardas.

Kas kita yra žmogus, kas kita — jo vardas. Žmogus yra substancija, o vardas yra tik garsas tai substancijai priminti. Nors ir negyvus daiktus ir gyvuosius neprotingus mes vadiname tam tikrais žodžiais, bet tai neturėtų vadintis vardais. Vardas yra žodis primenąs asmenį, arba Dievo sutvėrimą, turintį proto.

Mes skiriame vardą, kuriuomi Bažnyčia krikštija kiekvieną asmenį skyrium ir pavardę, kuri yra bendra daugeliui vienos giminės žmonių.

1) Luk. 22, 42.

Kartais dar būva ir trečias žodis pridedamas prie pirmų dviejų, kada žmogus pasižymi kuomi nors. Kai kuriose Lietuvos vietose šitą priedą vadina *pravarde.*

Antrasis Dievo Asmuo, tapęs žmogum, vadindavosi Jėzus Kristus. Žodis *Jėzus* buvo Jo Asmens vardas. Žodis *Kristus* buvo pridėtas prie vardo pasižymėjimo priminimas. Popiežius, karalius ir kai kuriuos kitus asmenis nepritinka vadinti pavardėmis. Taip pat ir Viešpaties Jėzaus nieks neminėja pavardės. Jis buvo iš Dovydo giminės, todėl tos karalių giminės pavardė Jam priklausytų teisėtai. Bet Jis aukštesnis už karalius ir popiežius, todėl Jo pavardė nepritinka tarti.

Išganytojo vardą Jėzus mes tariame taip, kaip jį taria lotynų kalba. Bet tas žodis yra imtas iš senosios žydų kalbos, kuri jį tardavo *Jehošua.* Lietuviškai tas žodis reikštų Išgelbėtoją. Šv. Rašte Senajame Įstatyme yra minėtas to vaido asmuo, kurs Mozei mirus Dievo išrinktąją tautą valdė ir ją įvedė į Žadėtąją Žemę. Jis buvo tarsi šešėlis pasirodęs šiame pasaulyje prieš V. Jėzui ateinant. Kaip Jozue iš vargingos ilgos kelionės vieną tautą įvedė į jos nuolatinę tėvynę, taip V. Jėzus visus žmones iš šio gyvenimo vargų ir pavojų įveda į amžinąją dangaus tėvynę, kur nebėra daugiau nei rūpesčių, nei sunkenybių. Toki žmonės, kurie gyveno pirma V. Jėzus, bet iš tolo buvo panašūs į Jį ir yra minėti Šv. Rašte, vadinasi *Mesijo Tipais.* Pranašai V. Jėzų vadindavo Mesiju, kalbėdami apie Jį žodžiais, o Tipai gyvenimu ir elgesiu pranašavo Jo būsimus darbus. Tai-gi Mozės įpėdinis, Nuno sūnus, kurį mes dažnai vadiname Jozuja, Žydų kalboje turėjo tokį jau vardą Jehošua, kaip ir V. Jėzus, ir buvo pranašiškasis Jo tipas. Trumpai prieš V. Jėzui užgemant ir Jam jau užgimus keletas žymių asmenų vadinosi Jėzaus vardu. Tauta nujautė,

kad tikrasis Jėzus turi ateiti ir didikai norėjo, kad jų vaikai būtų tais pačiais vardais, kaip tikrasis Išgelbėtojas.

Žinant, kad V. Jėzus yra Dievas, kartais tarp krikščionių kildavo abejonių, ar Jo vardas yra Dievas, ar ne. Bet mes jau aukščiau matėme, kad vardai nebūva substancijomis. Jie yra tiktai garsai, primenantieji asmenis. Taip ir V. Jėzaus vardas nėra substancija, nėra nei Dievas, o primena Dievo Asmenį. Garbindami tat vardą, garbiname asmenį. Kas tenka vardui, tas tenka asmeniui. Kadangi Jėzaus Asmuo yra dieviškas, tai dievišku garbinimu galime ir turime aukštinti V. Jėzaus vardą.

Penkioliktame šimte metų Italijoje gyveno Šventasis Bernardinas, vadinamas Sijeniečiu, nes buvo Sijenos miesto gyventojas. Jis pats labai mylėjo V. Jėzaus vardą, garbindavo jį ir kitus išmokino garbinti tą švenčiausiąjį vardą. Mišiose ir kitose Bažnyčios apeigose dvasiškiai, tardami Jėzaus vardą, palenkia galvą arba kitokiu būdu viešai pareiškia jam pagarbą. Lietuvoje buvo įsigalėjęs visų gerų žmonių įprotis susitinkant sveikintis tariant „Garbė Jėzui Kristui.” Nors vargo matė, bet išliko nežuvus Lietuva, kol to įpročio laikėsi. Dabar mūsų žemėje ima įsigalėti įpročiai labiau patinkantieji žydams.

Bažnyčia dabar nebekrikštija nei vieno žmogaus Jėzaus vardu. Ji tą daro, nenorėdama nei vieną nusidėjėlį žmogų sugretinti su Dievo Sūnum, pasaulio Išganytojumi. Tas taip-gi yra V. Jėzaus garbinimas.

Kaip Jėzaus vardas yra imtas iš senosios žydų arba ebrajų kalbos, taip žodis Kristus yra imtas iš grekų kalbos, kurioje jį taria *Christos*. Mūsiškai tariant reikėtų tą žodį sakyti *Pateptasis*. Šitas grekų kalbos žodis reiškia visai tą patį, ką žydų žodis *Mašiah*. Mat žydai

Pateptuoju arba Mašiah vadindavo tuos, kuriuos Dievas ypatingu būdu paskirdavo aukštesniems darbams. Labiausiai ir dažniausiai vardu Mašiah pranašai vadindavo tą, kuris turėjo ateiti pas žmones Dievo siųstas Senajam Įstatymui pakeisti Naujuoju.

Žydišką žodį Mašiah lotyniškai kalbantieji truputį pakeisdavo tardami „Messias." Mes lietuviai sulig jais tariame „Mesijas." Tai-gi Mesijas ir Kristus yra visai tas pats žodis nevienaip tariamas grekų ir žydų kalbose. Kristus, Mesijas ir Jėzus reiškia tą patį Asmenį Dievą ir Žmogų, pasaulio išgelbėtoją, vienatinės tikrosios tikybos skelbėją, kurs už mus nesigailėjo paaukoti Savo gyvybės.

Dievas Tėvas Jį išaukštino *„ir davė Jam vardą aukštesnį aš visokį vardą, kad Jėzaus vardan klauptų visokis kelias dangaus gyventojų, žemės ir pragaro ir visokis liežuvis skelbtų, kad Jėzus Kristus yra Dievo Tėvo garbėje,"* rašo šv. Paulius. [1]). Gerieji žmonės šiame pasaulyje ir šventieji danguje garbina V. Jėzaus vardą iš meilės, o nelabieji ir pragaro piktosios dvasios Jį garbina net nenorėdami. Matydami Jo galybę, jie dreba ir garbina Jį be meilės iš baimės. Mes liuosa valia prisidedame prie tų, kuriems brangi tiesa ir jos skelbėjas, mūsų Mokytojas ir Viešpats Jėzus Kristus. Mes garbiname Jo šventą vardą norėdami ir mylėdami.

Galingas yra V. Jėzaus vardas. Į kiek dienų po V. Jėzaus užžengimo į dangų apaštalai: šv. Petras ir šv. Jonas pas bažnyčios duris Jeruzalėje rado raišą žmogų, kurs tikėjosi gauti iš jųdviejų pinigų, bet apaštalai pinigų neturėjo. Šv. Petras tarė: *„Sidabro ir aukso aš neturiu, ko gi turiu, tai tau duodu: Jėzaus Kristaus Na-*

1) Pilyp. 2, 9-11.

sarėno vardu kelkis ir vaikščiok” [1]). Ir Jėzaus vardas padarė stebuklą: raišasis stojo sveikas, šokinėjo ir vaikščiojo. Tas šventasis Vardas iki šių dienų teikia begales stebuklingos ir nestebuklingos palaimos žmonėms, tinkamai gerbiantiems jį.

Geras pagerbimas yra tarti tą vardą visuomet su pagarba, niekuomet nepainioti jo į juokus ir, Dieve saugok, į keiksmą, ar blevyzgas. Gėrių geriausiai yra V. Jėzaus vardą gerbti švariu elgesiu. Švarumą pirmiausiai reikia laikyti savo sieloje, kad joje nebūtų nuodėmės, nei šlykščių norų. Antras švarumas yra namuose, kad mūsų gyvenamoje trioboje būtų švari ne vien asla, stalai, suolai ir sienos, bet užvis labiausiai, kad nebūtų ištvirkusių paveikslų ant sienų, nekatalikiškų laikraščių, nepadorių kalbų, nei blogo elgesio. Trečias švarumas, kuriuomi garbiname V. Jėzaus vardą yra viešas, būtent, kad sąžiningai atliktume savo pareigas: netingėtume dirbti, neapgaudinėtume pirkdami, ar parduodami, neklaidydarni lengvai įtikinčių žmonių.

4. Jėzus Karalius.

Apaštalų Sudėjimas sako, kad Jėzus Kristus yra *mūsų Viešpats*. Ponais mes vadiname turtingus žmones, o kunigaikščius ir karalius, kurie valdydavo dideles žemes su daugeliu žmonių, senovės lietuviai vadindavo viešpačiais. Savo kunigaikščių netekę mūsų tėvai Viešpačiu tebevadindavo tik Dievą. Vistiek, ar mes tarsime tą žodį senoviškai ar naujoviškai, Jėzus Kristus yra mūsų Viešpats ne vien dėl to, kad Jis yra Dievas, bet ir dėl to, kad Jis yra Karalius.

1) Ap. darb. 3, 6.

Šv. Tėvas Pijus Vienuoliktasis 1925 m. įvedė Kristaus Karaliaus iškilmę, švenčiamą paskutiniame spalių mėnesio sekmadienyje. Ta šventė yra labai reikšminga ir primena žmonėms seną, bet dažnai užmirštamą tiesą, kad Jėzus Kristus yra mūsų Viešpats.

Valdžią Jis turi ant mūsų dėl to, kad Jo dieviškoji prigimtis su dievišku asmenim drauge su Dievu Tėvu ir Šventąja Dvasia mus sutvėrė. Ta valdžia apima ne vien žmones, bet dangaus dvasias ir žemesniuosius neprotingus sutvėrimus. Šv. Paulius rašo Kolosiėčiams: „*Nes per jį sutverta visa danguje ir žemėje, matomi ir nematomi dalykai, ar tai sostai, ar viešpatystės, ar kunigaikštystės, ar valdžios: vis sutverta per jį ir jam; jis yra pirm visų, ir vis jame laikosi.*" [1]) Sostais ir kitais trimis žodžiais Šv. Apaštalas vadina angelus ir juos drauge su žmonėmis įskaito į V. Jėzaus karalystę, kurią jis paminėjo tame pačiame rašte truputį pirmiau. [2])

Jėzus Kristus yra mūsų karalius ir dėl savo žmogiškosios prigimties. Pirma negu sutverti tapo angelai, žmonės ir neprotingi gyvieji bei negyvieji daiktai, Dievas jau žinojo, kad Antrasis Trejybės Asmuo įsikūnys žmogum. Amžinoji Išmintis matė kokis bus tas Žmogus, su kurio prigimtimi Dievas suvienys savo Asmenį, ir prie to pritaikė tiek žemuosius kūninius daiktus, tiek aukštąsias nekūnines dvasias, sutverdamas tą visa. Taigi, visa kas tik yra, Dievas sutvėrė su žvilgsniu į būsimą žmogiškąją V. Jėzaus prigimtį. Todėl šv. Paulius rašo, kad žmogiškoji V. Jėzaus prigimtis yra „*viso sutvėrimo pirmagimis.*" [3]) Sutvertojo pasaulio visata, suderinta su Dievo Žmogaus Asmeniu, yra taip aukšta ir didi, jog

1) Kolos. 1, 16-17.
2) ib. 1, 13.
3) ten pat 1, 15.

šventas Apaštalas ją toje pačioje savo laiško vietoje vadina *Nematomojo Dievo paveikslu*. V. Jėzuje tas paveikslas yra skaistus ir pilnas, kiti-gi sutvėrimai nuo to paveikslo tobulybės nutolsta. Jeigu tat galima būtų pastatyti vienoje pusėje žmogiškąją V. Jėzaus prigimtį, kitoje pusėje visus kitus sutvėrimus, tai viena žmogiškoji V. Jėzaus prigimtis atsvertų visą kitą sutvėrimą. Kadangi sutvėrimų buitis ir vertybė priklauso nuo žmogiškosios V. Jėzaus prigimties, tai ir tąja prigimtimi Kristus yra mūsų Karalius.

Padarę skaudžią nelaimingą nuodėmę rojuje, žmonės pakliuvo į pragaro nelaisvę. V. Jėzus Savo Brangiausiu Krauju juos atpirko. Dabar visi žmonės priklauso V. Jėzui, kaip priklausė pragarui po nuodėmės. Piktoji dvasia karaliavo ant žmonių iki Kristui užgemant, slėgdama juos labiau negu tie karaliai, nuo kurių pranašas Samuelis persergėjo savo tautiečius, sakydamas: *„Šita bus karaliaus teisė, kurs viešpataus ant jūs: jūsų vaikus paims ir įkels į savo vežimus ir padarys sau raitelių ir lieps bėgti pirma savo ratu ir pastatys viršaičiais ir šimtininkais ir savo laukų artojais ir savo pjūčių pjovikais ir savo ginklų bei ratų amatninkais. Ir jūsų dukteris padarys savo tepėjomis, kūrėjomis ir kepėjomis. Taip-gi geriausius jūsų laukus ir vynynus atims ir duos savo tarnams. Ir uždės dešimtines ant jūsų javų ir vynyno uogų, kad turėtų ką duoti savo jenukams ir tarnams. Net jūsų tarnus ir tarnaites su geriausiais jaunuoliais ir asilus atims ir pristatys prie savo darbų. Taip-gi užleis dešimtines ant jūsų kaiminių; ir jūs patys būsite vergai. Ir šauksite tą dieną del skriaudų savo karaliaus, kurį patys išsirinkote ir Dievas neišklausys jūs tąją diena, nes prašėte sau karaliaus.”* [1])

1) I Kar. 8, 11-18.

Pranašas Samuelis tuos žodžius sakė mintydamas apie sunkenybes, kurias šios žemės valdovai daro savo valdomiesiems, bet Šv. Dvasia padarė, kad tie žodžiai būtų šv. Rašte, kurių dvasinė prasmė primena mums nedorą nusikaltusių žmonių dvasios valdovą, arba velnią. Jis nusidėjėlių sieloms daro daug daugiau vargo, negu čionai minėta. Jis atima iš tų sielų kas joms brangiausia ir naudingiausia, jis jas padaro savo vergėmis. Ir jis viešpatavo ant žmonių iki V. Jėzus atėjo. V. Jėzus paliuosavo žmones iš tos sunkiosios pragaro vergijos, panaikino velnio viešpatavimą ant žmonių ir Pats stojo jų Viešpačiu. Savo brangiausiu krauju mus atpirkęs iš pragaro galybių, V. Jėzus turi teisės viešpatauti ant mūsų, ir dėl to yra mūsų Karalius, kad numirė už mus.

Žmogumi tapęs, Dievo Sūnus mokino tiesos ir doros visus žmones. Tūkstančiais rinkdavosi sodiečiai ir miestiečiai Jo paklausyti. Jis mokino juos laikytis vienybės ir sakė, kad iš jų sudarysiąs vieną avidę. [1]) Iš Kristaus klausytojų darėsi draugija, kuriai Jis paskyrė valdybą iš dvylikos žmonių. Tuos Jis pavadino apaštalais. [2]) Savo avidei ganytoją ir apaštalams viršininką V. Jėzus paskyrė Šv. Petrą. [3]).

Tą Savo įkūrtąją draugiją V. Jėzus vadindavo Dangaus Karalija. [4]) Ir turėjo .ji tapti didesnė už daugelį karalijų, nes tos jau didelės vadinasi, kurios valdo 50 milijonų žmonių, o Jėzaus įkurtoje Dangaus Karalijoje yra ne vienas šimtas milijonų žmonių. Dabar ta Kara-

1) Jon. 10, 16.
2) Luk. 6, 13.
3) Mat. 16, 18; Jon. 21, 15-17.
4) Mat. 3, 2; 4. 17; b, 3. 10; 10, 7; U, 12; 12, 28, 13, 24. 47; 18, 23, 19, 14; 20, 1; 21, 43; 22, 2; 25; 1; Ml;. 10, 15; Luk. 10, 9. Jon. 3, 3 ir kitur.

lija jau vadinasi Bažnyčia. V. Jėzus Pats tuo vardu yra ją vadinęs. [1])

Taigi, V. Jėzus yra tikras karalius dar ir dėl to, kad jis valdydamas Bažnyčią, valdo šimtus milijonų žmonių.

Kristus nepanaikino pasaulinės vyriausybės. Jis tik liepė, kad turintieji valdžios nebūtų prispaudėjai, o geradariai savo žmonėms. Jis sakė: *„Žinote, kad tautų kunigaikščiai viešpatauja ant jų: ir kas didesnis yra savo galybę vykdo. Netaip bus tarp jūs, bet kuris jūsų norės tapti didesnis, tas tetarnauja jums. Ir kas norėtų būti tarp jūsų pirmasis, tebūnie jūsų vergas. Kaip ir Žmogaus Sūnus ne atėjo, kad jam tarnautų, o kad jis tarnautų ir duotų savo sielą už daugelį jiems atpirkti.”* [2]) Jėzaus mirtis ant kryžiaus buvo didžiausias patarnavimas žmonėms, smarkiausias Jo karališkas veiksmas. Nieks nepadarė tiek daug gera žmonėms ir nieks kitas nėra tiek aukštesnis už juos, kaip V. Jėzus.

Velnias viešpatauja ant žmonių, spausdamas juos. Jėzus viešpatauja ant žmonių, pasiaukodamas už juos. Jėzui atėjus į šį pasaulį viešpatauti, pasikeitė sielų viešpats: engėjas neteko jėgos, o meilės ir taikos karalius atsisėdo į sostą. Ketas žmogus tesupranta šitą pasikeitimą. Ir mūsų laikais, nors jie giriasi šviesūs esą, dar mažiau yra suprantančių, negu šiaip kada. Taigi Jėzaus Kristaus viešpatavimą mūsų dienomis labai reikia priminti žmonėms. Nors mes, katalikai, subruskime ir patys tą žinokime ir kitiems pasakykime.

V. Jėzus neėmė mokesčių, nešaukė vyrų į kariuomenę, o bet-gi Piloto klausiamas: *„Taigi tu esi karalius?”, prisipažino esąs.*[3]) Ir prikaldinęs Išganytoją

1) Mat. 1 G, 18; 18, 17.
2) Mat. 20, 25-2S.
3) Jon. 18, 37.

prie kryžiaus, Pilotas liepė padėti antraštę: *„Jėzus Nazarėnas Žydų. Karalius.”* [1]) Mums vistiėk, ką manė Pilotas, sustatydamas tą antraštę, kurios jis neapsiėmė pakeisti, bet tiesa yra ir bus, kad mes turime karalių prikaltą prie kryžiaus ir mirusį už mus. Mes niekada Jo neužsiginsim, mes visada Jį garbinsim. Jis yra amžinas visų ir tikras mūsų Karalius.

Žmogus turi kūną ir sielą. Kūnas patenka kelias dešimtis metų, paskui miršta ir supūva. Siela nemiršta niekuomet. Ji yra svarbesnė, pastovesnė ir geresnė žmogaus dalis. V. Jėzus yra sielų karalius. Siela valdo visą žmogų ir sielų karalius yra visiškas žmonių karalius. Todėl pranašai, skelbdami Jo būsimą veikimą, dažnai jį vadindavo Karalium.

Dovydas, pats būdamas karalius, dažnai pranašavo kitą didesnį už save Karalių Mesiją, t. y. V. Jėzų. Vienoje psalmėje Dovydas gieda: *„Kunigaikščiai, atidarykite savo duris, atsikeikite amžinybės vartai ir įeis Garbės Karalius! O kas tas Garbės Karalius? — Stiprusis ir galingasis Viešpats: Viešpats įveikiąs kovoje. Kunigaikščiai atidarykite savo duris, atsikelkite amžinybės vartai: ir įeis Garbės Karalius! O kas tas Garbės Karalius? Patsai Galybių Viešpats yra Garbės Karalius.”* [2]) Žydai V. Dievą vadindavo Galybių Viešpačiu. Taigi Dovydas sako, kad pats Dievas ateis karaliauti žmonėse ir kviečia kunigaikščius, kad gražiai Jį pasitiktų.

Bet Dievas apreiškė Dovydui, kad kunigaikščių mintys kitokios. *„Sustojo žemės karaliai ir kunigaikščiai susiėjo vienon prieš Dievą ir prieš Jo Kristų.”* Jie sako: *„Sutraukykim jų ryšius, meskim šalin nuo savęs jų jungą.”* Tą matydamas Dovydas klausia: *„Kodel subruzdo*

1) Jon. 19, 19.
2) Ps. 2 3, 7-10.

žmonės ir tautos sugalvojo tuštybes?" Paskui Dovydas persergi sukilėlius: „*Gyvenantis danguje pasijuoks iš jų ir Viešpats tyčiosis iš jų. Įširdęs Jis tars jiems ir užsirūstinęs jis supurtys juos.*" Dovydo dvasia išvydo būsimą Išganytoją ir išgirdo Jį kalbant: „*Aš esmi Jo* (Dievo) *pastatytas karalius ant Jo Šventojo Kalno Sijon Jo įsakymams skelbti. Viešpats man tarė: Mano Sūnus Tu esi ir šiandien aš pagimdžiau Tave. Prašyk iš manęs ir aš Tau duosiu tautas paveldėti ir Tavo valdžia buvos iki žemės kraštų. Tu karaliausi ant jų geležine rykšte ir kaip molio puodą galėsi juos sukulti.*" Dovydui pagailo neprotingų šio pasaulio valdovų, sukilusių prieš Dievą ir Kristų. Pranašas pataria jiems: „*Taigi dabar, karaliai, supraskite, būkite išmintingi žemes teisėjai. Tarnaukite Viešpačiui baimingai ir džiaukitės Juomi prisidingėdami. Laikykitės drausmės, kad kartais Viešpats neužsirūstintų ir nepražūtumėte nuo teisybės kelio. Kada užsidegs ūmai Jo rūstybė, laimingi visi, kurie Juomi pasitiki.*" [1])

Šita pranašystė išsipildė, kada V. Jėzus atėjo. Ji taipgi pamokino, kad ir valstybes tvarkant reikia laikytis Kristaus apreikštojo mokslo. Deja, Romos imperatoriai ir Žydų karaliai Kristaus laikais nepaisė V. Jėzaus mokslo. Žydų karaliai išnyko visai ir greitai. Romos galingoji valstybė sugriuvo nepoilgam. Aštuonioliktame ir devynioliktame šimtmečiuose dauguma karalių nutolo nuo Dievo ir dvidešimtame šimtmetyje jau retai kur beliko karalius, nes visur įsikūrė respublikos su renkamais prezidentais. Karalių klaidos sugriovė jų sostus, nes valdovai buvo sukilę prieš Kristų ir neklausė pranašo patarmės.

1) Ps. 2, 1-13.

Dievui vistiek, ar karaliai, ar valdininkai, ar šiaip žmonės. Nelaimė ištiko karalius už ką nepripažino Kristaus viešpatavimo ant savęs. Jeigu prezidentų valdomos tautos elgsis, kaip karaliai, ir joms gali tekti tas pats likimas. Dovydas perspėjo karalius, kad laikytųsi Kristaus, kad dabotų Jo drausmės, kad nenuklystų nuo teisybės kelio. Pijaus XI įvestoji šventė tas pačias tiesas primena tautoms, kad ir joms netektų nelaimių. Baugus, bet teisingi yra Dievo žodžiai: „*Tauta ir karalystė, kuri netarnaus Tau* (t. y. Jėzui) *žus, o žmonių žemės virs tyrais.*" [1])

V. Jėzus pasisakė, kad Jo karalystė nėra iš šio pasaulio. [2]) Tame žodyje yra keleriopa tiesa. Pirmiausiai, Jėzus karaliavo ne tiek ant kūnų, kiek ant sielų, todėl jo valdžia ir galybė visai nepanešėjo į šio pasaulio karalių galybę. Jis negyveno didžiuose brangiuose rūmuose, nedevėjo žvilgančių rūbų, neturėjo daugybės įvairaus laipsnio tarnų. Antra tiesa yra ta, kurią aukščiau minėjome, kad Jėzus ne savo patogumams naudojo valdžią, o tarnavo tiems, kuriuos valdė. Trečia tiesa yra ta, kad Jo valdžia įvyksta be prievartos, o liuosu proto ir valios pasidavimu Jo mokslui, ir širdžių pasiaukojimu jo tikslams.[3]) Ketvirta tiesa, kad Jėzus nė iš vieno karaliaus neatima valdžios, o savo galybę pareiškia be karų ir be skerdynių, vien tiktai meilę platindamas. Jis neketino kelti revoliucijos, nei prieš Erodą, Galilėjos valdovą, nei prieš Romos imperatorių, kuriam Pilotas tarnavo. Penktoji tiesa, yra ta, kad Jis yra Bažnyčios valdovas, o ne žemiškos valstybės viršininkas.

Nežemiškoji Jėzaus karalystė turėjo teisių ne ma-

1) Iz. 60, 12.
2) Jon. 18, 36.
3) Skaityk Pijaus XI encikliką, „Quas Primas" 1925 gruodžio 11 d.

žiau už žemės karalius. Žydų žemėje V. Jėzus turėjo teisės karaliauti dėl to, kad buvo tikrojo teisėtojo karaliaus Dovydo ainis. Taigi būtų turėjęs teisę nuversti nuo sosto atėjūno Erodo sūnų, taip-gi Erodą. Būtų turėjęs teisę viešpatauti ir visame pasaulyje, nes Dievas per pranašą Zachariją buvo pasakęs: *„Ir Viešpats bus karalius ant visos žemės: tą dieną Viešpats bus vienas ir Jo vardas bus vienas.”* [1]) Tačiaus V. Jėzus netik nemažino Romos imperatorių valdžią, bet renkamas karalium pasislėpė[2]) ir kas Cezario liepė atiduoti cezariui. [3]) Vis tai buvo delto, kad buvo ne revoliucijos, ne karo, o taikos kunigaikštis. [4])

Trumpai suimant visą, kas iki šiol pasakyta apie Jėzaus viešpatavimą, matome, jog Jis yra netiktai žmonių, bet ir angelų ir kitų sutvėrimų karalius, ne vien Savo dieviškąja prigimtimi, bet ir žmogiškąja, kad žmonėms Jo viešpatavimas tik palaimą atneša, nes ir karalius priverčia naudingai karaliauti, kad nelaimingi karaliai ir tautos, jei bando Jo viešpatavimo nepripažinti, kad Jisai Savo viešpatavimą vykdo ne prievartos priemonėmis, o tik liuosu žmonių valios, širdies ir proto pasidavimu, kad Jo viešpatavimas labai rūpėjo Dievui, nes per pranašus dažnai tą primindavo žmonėms. Bet neužmirškime paties svarbiausiojo dalyko, kad Jėzui Karaliui iš mūsų priklauso grynos sąžinės, gero elgesio ir meilės jausmų duoklė. Kaipo Dievas Jis mus sutvėrė, kaipo mokytojas Jis mus išmokino pačių svarbiausių tiesų, kaipo Išganytojas Jis savo krauju mus išvadavo iš amžinosios pragaro vergijos. Kaipo Žmogus Jis buvo gražiausias, išmintingiausias, skaisčiausias, meilingiausias.

---

1) Zach. 14, 9.
2) Jon. 6, 15.
3) Mat. 22. 21.
4) Iz. 9, 6.

Ir jis Pats mus labiausiai mylėjo. Rodos turėtų būti lengva mums Jį mylėti.

II. PIRMYKŠTĖ ŽMONIŲ LAIMĖ.

Nors „Apaštalų Sudėjime” nėra nieko minėta apie tai, koki buvo pirmieji žmonės, tačiau V. Jėzaus tikyba apima tą visa, ką Dievas buvo apreiškęs Senąjame Įstatyme, o to Įstatymo pirmoje knygoje aprašyta yra, jog pirmieji du žmonės buvo labai laimingi, jog juodu nebuvo gimę iš tėvų, bet pats Dievas buvo juodu sutvėręs. Tuos Šv. Rašto žodžius galima rasti pirmoje šito veikalo knygoje.[1]). Apaštalai į savo Tikybos Sudėjimą to neįtraukė dėl to, kad jie rūpinosi trumpai suimti tik tą, ką V. Jėzus buvo apreiškęs nauja. Mūsų pareiga yra tikėti ir tomis tiesomis, kurias Dievas buvo apreiškęs prieš V. Jėzui užgemant. Nors tų tiesų nėra užrašyta „Apaštalų Sudėjime,” bet jos yra įtrauktos į kitus vėlesnius tikybos išreiškimus.

Šitame straipsnyje mes kalbėsime: 1. apie tai, kad pats Dievas sutvėrė pirmuosius du žmones, 2. kad jųdviejų visa prigimtis buvo tobula, 3. kad prie prigimties Dievas buvo jiedviem pridėjęs antgamtinių dovanų, ir pats Save Dievas pasistatė žmonių tikslu, 4. kad juodu buvo dideliai laimingi.

1. Pats Dievas sutvėrė pirmuosius du žmones.

Pirmoje šio „Katalikų Tikybos” išdėstymo knygoje yra įrodyta, jog klysta kas sako, būk žmogus savaime išdygęs iš gyvulių vienomis tik gamtos jėgomis.[2]). Bet

1) I t. p. 138 ir 130.
2) I t. p. 143-180.

devynioliktame šimte metų buvo mokslininkų, gerai tikinčių į Dievą ir pripažįstančių Šv. Rastą, kurie bet-gi sakė, kad žmogaus kūną pagamino Dievo sutvertoji gamta, pamažėli tobulindama vabalus, žuvis, paukščius ir gyvulius iki kol iš jų padarė bezdžionę, o iš bezdžionės paskui, sulig Dievo nustatytąja tvarka, pagamindama žmogaus kūną, į kurį paskui Dievas įdėjo savo sutvertąją sielą. Šitos nuomonės laikėsi prancūzas Leroy ir vokietys Zahm. Ir vienas ir kitas savo pažiūras išdėstė tam tikrose knygose. Bažnyčios Vyriausybė jas ištyrus, uždraudė katalikams skaityti, pripažindama minėtųjų pažiūrų pavojingumą. Šitas Bažnyčios nuosprendis nėra galutinas, bet ieškantiems tiesos gana ryškus.

Šv. Tėvo įkurtai Šventajam Raštui aiškinti Komisijai buvo pastatytas klausimas, ar tas Šv. Bašto vietas, kur kalbama apie žmogaus sutvėrimą, galima kitaip aiškinti, negu išrodo kiekvienam tiesiog skaitančiam. Komisija 1909 birželio 30 d. atsakė kad ne. Ponų Leroy ir Zahm'o pažiūrų negalima suderinti su tiesiogine Šv. Rašte prasme.

Šv. Raštas šitaip sako: „*Taigi V. Dievas padarė žmogų iš žemės dumblo ir jam į veidą įkvėpė gyvybės kvapą ir žmogus tapo gyvoji siela*". [1]) Šitie žodžiai tarsi aiškiai rodo, kad pats Dievas padarė žmogaus kūną ir kad į jį įkvėpė sielą, kuri duoda kūnui gyvybę.

Iš Šv. Rašto žodžių matyt, kad Dievas, darydamas Adomui kūną, pavartojo medžiagą: žemės dumblą. Darydamas moteriškę Dievas pavartojo kitą medžiagą, būtent, Adomo šonkaulį.[2]) Kai kam rodosi, kad Šv. Raštas nebūtų minėjęs medžiagos, jei pirmųjų tėvų kūnai būtų buvę taip iš nieko sutverti, kaip kad Dievas sutvė-

1) Gim. 2, 7.
2) Gim. 2, 21.

rė dangų ir žemę. O jeigu Dievas pavartojo medžiagą, tai reiškia, kad Jis tik padėjo gamtos jėgoms įvykdinti tą, ką Dievas buvo joms užbrėžęs, būtent, pagaminti kūnus pirmąjai žmonių porai.

Šita pastaba yra labai svarbi, bet ji nerodo, kad Leroy ir Zahm'o nuomonė būtų teisinga. Juk ir vartojant medžiagą dar yra nors dvi galimybės. Pirmoji, kad gamta pati tiek buvo stipri, jog galėjo pagaminti žmogui kūną. Tą stiprybę Dievas būtų jai davęs, sutverdamas ją. Antroji galimybė buvo ta, kad pati gamta nebuvo gavus iš Dievo tiek jėgos, kad galėtų pagaminti žmogaus kūną, bet kad Dievas, suvartojęs visa, kas buvo gamtoje tinkama žmogaus kūnui, dar pridėjo ko trūko ir taip susidarė žmogaus kūnas.

Iš tų dviejų galimybių antroji daug arčiau tiesos, nes gamtos mokslai rodo didelį šuolį tarp bezdžionės kūno ir žmogaus. Matyt tą šuolį padarė tiesioginis Dievo veikimas. Jeigu Dievas, sutverdamas gamtą, būtų jai davęs galybę iš ne žmonių daryti žmones, tai gamta būtų daug kartų pagaminusi žmonių. Ji jų gamintų ir dabar, nes jos įstatymai nesikeičia. Tačiau dabar gamta žmonių negamina iš nežinomų, ir dagi matyt iš tų pačių mokslų, kad žmonių giminės pradžia šiame žemės pasaulyje tebuvo tik viena. Tik vieną sykį tereikėjo pagaminti pirmą žmonių porą, o tas pagaminimas vis-gi negalėjo būti be didelių jėgų, šiaip gamtai nereikalingų. Taigi geriau buvo neduoti tų jėgų gamtai. Taip Dievas ir pasielgė, Sau pasilikdamas pirmųjų žmonių padarymą.

Nors Dievas, sutverdamas įvairius daiktus ir darydamas vienus menkesnius, kitus geresnius, įvairius jų gerumo laipsnius gana arti sugretino, tačiau tarp grynai kūninio gyvulio ir dvasinės sielos liko tiek daug

skirtumo, jog ir menkiausiai žmogaus sielai pats geidausiąs gyvulio kūnas dar buvo permenkas.

Nepaniekinus Šv. Rašto, negalima sakyti, kad pirmos moteries kūnas buvo gamtos jėgų padaras. Pripažinus-gi, kad Ievą pats Dievas tiesiog padarė, reikia pripažinti, kad ir Adomui teko ta pati garbė.

Senovėje buvo pasireiškusi spėlionė, būk pirmųjų mūsų tėvų kūnus padarė kokis nors angelas; bet ta nuomonė yra tuščia, nes nei Šv. Rašte to nėra pasakyta, nei šiaip kokiame nors moksle nėra nei nurodymo į tą pusę.

Šv. Tamas Akvinietis [1]) ir kaikurie naujų laikų mokslininkai [2]) sako, kad sutvėrimas sutvėrimą gali pagaminti tiktai gamtoje įsigyvenusiu būdu. Tiek angelas tiek piktoji dvasia yra sutvėrimai, todėl žmogų pagimdyti galėtų tik darydami įtakos į jo tėvus. Kadangi pirmieji žmonės negalėjo turėti tėvų, tai nei gerosios nei piktosios dvasios neturėjo į ką daryti įtakos, kad pagamintų juodu.

Iš to viso išeina, kad pirmieji du žmonės yra paties Dievo padaryti.

2. Pirmųjų tėvų prigimties tobulumas.

a. Kūnas.

Prieš sutversiant Adomą ir Ievą V. Dievas paruošė vietą jiedviem gyventi. Tai buvo žemės rojus, visokių linksmybių pilnas. „*Užveisė Viešpats Dievas iš pradžios linksmybių rojų... Ir užugdė Viešpats Dievas iš trąšios*

1) Sumina Theol. 1. q 92 a. 4. c.
2) E. Hugon, De Deo Creatore et Gubernatore etc. Parisiis, Lethielleux (Tractatus Dogmatici voi. V) p. 137.

žemės visokių gražių pažiūrėti medžių ir skanių valgyti: net gyvybės medį rojaus viduryje bei gero ir blogo pažinimo medį.” [1]) Keturios upės tą rojų gaivino. Aukso ir brangiųjų akmenų ten buvo, ir tai paties gerojo aukso. Visais gyvuliais žmogus galėjo naudotis ir visus medžių vaisius galėjo valgyti, išskyrus vieną medį. Leistųjų skintis medžių vaisių pilnai pakako abiem žmonėm maitintis. [2]) Kūnas žmogui yra artimesnis už gyvenamąją vietą. Jeigu jau vietą Dievas taip rūpestingai įrengė žmonėms, tai dar rūpestingiau sudarė jiedviem kūnus. Iš to suprantame, kad pirmųjų mūsų tėvų kūnai turėjo būti taip geri, kaip tik gali būti žmonių kūnai.

Žmogus turėjo būti Dievo atvaizdas. Menkas būtų išėjęs atvaizdas, jei viena jo dalis būtų buvusi bloga. Kūnas yra žmogaus dalis. Jei tat kūnas būtų buvęs negeras, tai ir Dievas būtų negerą pasidaręs atvaizdą šiame pasaulyje.

Bet Dievas negerų daiktų nedaro. Visa ką Jis daro išeina tiek gera, kiek daromojo dalyko prigimtyje gali tilpti gerumo. Dievas, tiesa, nedavė žmogui angelo gerumų, bet užtatai suteikė visus žmogiškosios prigimties gerumus: ir sveikatą, ir grožybę, ir stiprybę, ir miklumą ir k. t.

Gražumo Dievas nesigailėjo kalnams, upėms, ežerams, girioms, klonims ir kitiems negyviems daiktams. Taigi reikia numanyti, kad ir pirmiesiems žmonėms to gražumo Dievas suteikė tiek daugiau, kiek labiau Jis juodu mylėjo už negyvąją gamtą.

Pirmieji mūsų tėvas ir motina pirma savo gyvenimo diena susyk buvo užaugusio žmogaus stiprume. Dievas nesutvėrė jųdviejų kūdikiais, nes kūdikius reikia auk-

1) Gim. 2, 8. 9.
2) Gim. Knyg. 2, 10-16; 1, 28.

lėti, o nebuvo kas juodu auklėja. Nesutvėrė jųdviejų seniais, nes senatvė turi daug mažiau gerumų už jaunatvę, o Dievas davė Adomui ir Ievai visus žmogaus prigimties gerumus. Iš to matyt, kad juodu buvo subrendusios jaunatvės gerume.

Žmogaus gyvybės jėgas mažina šios žemės vargai. Dabar žmonės turi išradę visokių prietaisų tiems vargams mažinti. Yra daug gydytojų ir vaistų, kovojančių su ligomis. O vis-gi žmogaus gyvybė sunyksta per 80 ar 90 metų ir žmogus miršta. Pirmieji du žmonės neturėjo nei vaistų nei kitokių išradimų, nei patogumų, palengvinančių gyvenimą. Tačiau Dievo sutvertasis Adomo kūnas išgyveno devynis šimtus trisdešimts metų, [1]) t. y. dešimtį kartų ilgiau negu dabar gyvena stipriausieji žmonės.

Dievas liepė Adomui dirbti, saugoti rojų ir viešpatauti ant visų gyvulių. Adomas nebūtų galėjęs dirbti jei nebūtų buvęs užaugęs, jis nebūtų užvaldęs gyvulių, jei nebūtų turėjęs nepaprastos stiprybės daugiau už mus, šių amžių žmones. Nors ir mes viešpataujame ant gyvulių, bet tas viešpatavimas mums liko iš senovės. Adomui reikėjo jis įgyti.

Ko mes šiandien neturim, tą turėjo pirmieji mūsų gimdytojai, kol buvo nenusikaltę: liga ir nuovargis nesiekė jųdviejų. Tuodu dalyku ir mirtį žmogus pažino tik tada, kada nuodėmę padarė, o prieš nuodėmę to viso nebuvo žmonėms.

Įsakymas dirbti ir saugoti rojų buvo duotas pirma negu nuodėmė atsirado, [2]) bet tas darbas ir saugojimas nuovargio nedai'ė ir buvo malonus. Dar ir dabar mylinčiai motinai neveržia rankų jos vaikelio sunkumas.

---

1) Gim. 5, 5.
2) Gim. 2, 15.

Stora pradalgė sultingoje pievoje maloni šienpjuviui, jei jis jos savininkas yra. Dar yra malonumo kaikuriuose darbuose, bet nemanau, kad nors vienas būtų išvengęs darbo prakeikimo.

Kaip visų žmonių, taip ir pirmųjų dviejų kūnai turėjo būti išvien su sielomis. Taigi tokis kūno dalių sutvarkymas buvo geriausias, kuris labiausiai tiko veikti drauge su siela. Būdamas iš medžiagos, kitaip sakant, iš materijos, žmogaus kūnas turėjo tinkamų neatidalinamų nuo medžiaginės prigimties, bet to negalima vadinti nei trukumais. Mes nežinome kiek svarų svėrė Adomo kūnas, bet žinome, kad svėrė. Kai kam gal rodytis, kad sunkumas yra trukumas, bet kūno negali būti be svorio, todėl ir pirmųjų tėvų svoris nebuvo trukumas.

Ragai yra geras ginklas jaučiams, uoslė labai naudinga šunims, sparnai paukščiams. Adomas su Jėva neturėjo nei ragų, nei sparnų, o ir uoslė jųdviejų, veikiausiai, nebuvo taip smarki, kaip gyvulių, bet tie daiktai nepagerina ir nepalengvina sielai jos uždavinių kūne. Norint šitos rūšies visus gerumus sukrauti į žmogaus kūną, būtų reikėję į jį sudėti dramblio, bangžuvės, tigro, liūto ir net kirmėlės savybes. Tą bedarant priešingų kita kitai savybių labai didelė kupeta būtų susikrovusi žmoguje. Priešingumai visuomet būva palinkę atsiskirti vieni nuo kitų. Norint juos laikyti krūvoje, būtų reikėję prie jų pridėti tą, kas vienija, kaip kad šulus aptraukia lankais, idant jie laikytųsi išvien. Medžiagos gerumų pastovumas žmoguje būtų užėmęs pirmąją vietą, o sielos reikalai būtų nuslinkę tolyn. Kaip amatninkas, darydamas piūklą, nebando į jį įtraukti stiklo gerumų, taip ir Dievas, rengdamas žmogui kūną, ne viską į jį sukimšo, o tik tą, kas geriausiai tiko bendram sielos ir kūno gyvenimui.

Daugelis peikė žmogaus kūną, kad žiūrint į žvaigždes reikia dėtis prie akių žiūronus, kad norint čiuožti reikia po kojomis pasisegti pačiūžas, norint greitai nuvykti tolyn, reikia užsisėsti ant arklio, arba ant mašinos. Tačiau žmogus beveik negalėtų gyventi, jeigu Dievas būtų kojų vietoje prisegęs prie kūno apačios automobilį, o prie pečių lėktuvą ir prie akių žiūronus po 100 santimetrų pločio. Su tais žiūronais negalėtume matyti arti esančių daiktų, padidinančiais stiklais negalėtume naudotis visai ir nežinotume viso smulkyčių daiktų pasaulio, kurį parodo mikroskopai, ir nebeapsigintume užkrečiamųjų ligų nes jie mums parodė tų ligų priežastį ir išmokino gintis. Dievas, neduodamas mums tų kūninių tobulybių, davė kūną, galinti naudotis įvairiais įrankiais reikale, atidedant juos į šalį, kada jų nebereikia. Pats didžiausias gerumas, duotas kūnui, buvo tas, kad jame galėtų gyventi protas, išrandąs tuos prietaisus ir tobulinąs juos be paliovos. Prietaisais žmogus sustiprina savo jautulius į tą šalį kur reikia. Reikiant ištirti smulkiausius daiktus, prisistatome prie akių padidinančius stiklus ; reikiant pamatyti toli esančius didelius daiktus, imame žiūronus. Akis geriausia yra tuomi, kad gali naudotis abejais instrumentais, nors jie nepaneši vieni į kitus.

Pirmųjų tėvų kūnai rojuje nežinojo skausmo. Visa kas galėjo tiem kūnam kenkti buvo prašalinta. Nei vabalai, nei šliužai negylė, nei žvėrys nekando, nes ant visų gyvų daiktų pirmieji tėvai viešpatavo. Ypatinga Dievo globa saugojo rojaus gyventojus nuo šalčio, karščio nepatogumų, nuo žaibų ir kitokių nelaimių. Juodu patys savo proto rūpestingumu apsisaugodavo nuo susižeidimo į akmenis, medžius ir kitus kietus arba šiaip kenksmingus daiktus.

Nei baimės, nei pykčio, nei kitų širdį ardančių jausmų juodu nežinojo. Nors rojuje buvo vynuogių ir lengva buvo iš jų pasidaryti svaigalas, tačiau pirmieji tėvai neturėjo nei mažiausio patraukimo prie to, nes svaigalai yra kenksmingi, o nuo jųdviejų toli buvo tas visa, kas kenkia žmogaus tobulybei. Jųdviejų jausmų tvarkingumas matyt iš to, kad būdami nuogi, nejautė nešvarių geidulių ir skaistybė viešpatavo abiejose širdyse.

Juodu turėjo visų gerųjų jausmų. Linksmybė ir džiaugsmas buvo jiedviem gyventi ir dirbti rojuje. Juodu gėrėjosi gamtos gražumais ir karštai mylėjo Dievą, už ką buvo sutvėręs tą visa. Ir viens kitą juodu mylėjo tikra, skaisčia artymo meile. Jųdviejų širdys būdavo pilnos kilniųjų jausmų, kuriais žmogus tobulėja.

Šv. Raštas aiškiai sako, kad valgio jiedviem reikėjo, bet rojaus medžiai tiekdavo to užtektinai. Ir Dievas buvo liepęs valgyti vaisių nuo visų medžių, išskyrus vieną. [1]) Taip pat Šv. Raštas sako, kad Adomas miegojęs. [2]) Ir valgis ir miegas yra žmogaus prigimties dalykai, o žmogiškoji prigimtis pirmuose mūsų gimdytojuose buvo pilna. Nei valgis nei miegas skausmo nedarė, bet dar priešingai didino jėgas darbui.

Bedirbdamas žmogus dalį savo jėgų sudeda į darbą. Jei valgis ir miegas nebūtų atnaujinę tų jėgų, tai suirimas būtų turėjęs pasidaryti kūne, o tas suirimas vadinasi liga. Tačiau Dievas apsaugojo pirmuosius žmones ir nuo trumpų skausmų ir nuo ligų tiek sopulingų, tiek nesopulingų.

Visi iki šiol minėtieji gerumai teko pirmų dviejų žmonių kūnams dėl to, kad pats Dievas buvo juodu sutvėręs ir tuodu kūnu padaręs taip gerai, kaip tik kūnai

1) Gim. 2, 16. 17.
2) Gim. 2, 21.

gali būti geri, nepalikęs jūdviejuose nei jokių trukumų. Nesant trukumų nėra nei ligų.

b. Nemarumas.

Katalikų Bažnyčia aiškiai mokina, kad pirmieji tėvai nebūtų mirę, jei nebūtų padarę nuodėmės. Tas mokslas yra paties Dievo apreikštas. Šv. Raštas sako, kad Dievas tarė Adomui: *„Nuo gero ir blogo pažinimo medžio nevalgyk: nes kurią dieną valgysi nuo jo, mirte numirsi."* [1]) Taip pat ir Ieva pati sakė: *„Nuo medžio esančio rojaus viduryje Dievas liepė mudviem nevalgyti ir nelytėti jo, kad kartais nenumirtuva."* [2]) Ir Naujajame Įstatyme šv. Paulius rašo: *„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į šį pasaulį ir per nuodėmę mirtis."* [3])

Bet buvo žmonių kitaip maniusių, ir štai kaip protavusių: Adomo bei Ievos kūnai buvo sudėti iš daugelio įvairių medžiagos dalelių, kurios nuolatai juda ir ilgainiu skiriasi vienos nuo kitų. Del to miršta kitų žmonių bei gyvulių kūnai, dėl to būtų turėję mirti ir pirmieji tėvai. Mirtingumas yra pačioje žmogaus prigimtyje: juodu būtų buvę nežmonės, jei būtų buvę nemarūs. Dabar žmonės turi visą žmogišką prigimtį, o neturi nemarumo. Tai jo žmonės neturėjo iš prigimties ir prieš nuodėmę padarant. Tas dovanas, kurias Dievas buvo suteikęs pirmiesiems tėvams iš malonės, mes atgavome po V. Jėzaus mirties, bet nemarumo neatgavome, tai matyt, kad nei malonė nebuvo suteikus nemarumo Adoniui su Ieva. Jeigu nei iš prigimties, nei iš Dievo malonės juodu nebuvo gavę nemarumo, tai jo nė neturėjo. — Nors šitas

1) Gim. 2. 17.
2) Gim. 3, 3.
3) Rom. 5, 12.

protavimas išrodo gana sklandus, vis-gi jis yra klaidingas.

Gyvulių prigimtis, tiesa, yra tokia, kad mirtis jiems tenka savaime, be jokios jų kaltės. Taip pat ir medžiai nudžiusta nenusidėjo. Bet yra skirtumo tarp augalų bei gyvulių, iš vienos pusės, ir žmonių — iš kitos pusės. Žmogaus prigimtį Dievas sustatė ir galėjo į ją įdėti dovanų daugiau ar mažiau. Tarp tų sudėtųjų į prigimtį ypatybių galėjo būti ir nemarumas. Dabar žmonės turi žmogišką prigimtį, bet su trukumais, o pirmieji gimdytojai prieš nusikalstant turėjo ją be trukumų, todėl juodu turėjo ir nemarumo dovaną.

Del V. Jėzaus nuopelnų mes atgauname visa, ko Adomas neteko per nuodėmę, bet ne susyk. Ir mūsų kūnai kelsis iš kapų, ir nebemirs daugiau. Tada jie neturės nei aistrų, kurios šiandien mus vargina ir po krikšto. Atpirktieji žmonės jaučia ir darbe sunkumą, nors darbas prieš nuodėmę žmonių nevargindavo. Taigi nemarumas pirmiesiems tėvams galėjo tekti ir iš prigimties ir iš Dievo malonės. Mirtingumas nedaro žmogaus esmės. Mūsų esmė susideda iš kūno ir iš sielos. Kas turi kūną ir protingą sielą, tas yra žmogus. Dėlto tikri žmonės buvo Adomas su Ieva rojuje. Tikri žmonės būsime ir mes, kai atsikėlę iš numirusių būsime nemirtingi. Taigi pirmieji du žmonės galėjo būti nemarūs, o Šv. Raštas liudija, kad juodu buvo toki. Mes neturime pagrindo abejoti apie tai.

Sunkiau yra susekti iš kur buvo tas jųdviejų nemarumas: ar iš to, kad Dievas juodu sutvėrė, ar iš prigimties, ar iš antgamtinės malonės. Rodosi, kad ne iš antgamtinės malonės, nes Šv. Rašte pasakyta, kad po nuodėmės Dievas nedavė Adomui ir Ievai valgyti gy-

vybės medžio vaisių, kad negyventų, amžinai.[1]) Iš to spėjama, kad pirmųjų tėvų nemarumas rojuje buvęs ne iš prigimties, nei ne iš antgamtinės Dievo malonės, o iš gamtinio gyvybės medžio. Kas netiki Šv. Raštu, tas gali ir nepripažinti, kad žmogaus nemirybė galėtų būti iš medžio vaisių valgymo. Bet gamtos mokslai mūsų laikais parodė, jog didelę daugybę ligų sukelia mažulyčiai nematomi vabaliukai ir grybeliai, kuriuos vadina bacilomis, vibrionais ir kitokiais vardais. Jei žinotume, kad ligų perų pradžia buvo gero ir blogo pažinimo medyje, o gyvybės medžio vaisiuje buvo syvų neduodančių tiems perams veistis, tai galėtume sakyti, kad nemarumas buvo skirtas žmogaus prigimčiai, o pats žmogus sau mirtį pasidarė, valgydamas uždraustą vaisių, nors žinojo, kad su tuo valgymu surišta jo mirtis.

Mums gali rūpėti, kodėl Dievas nusikaltusiam žmogui pavydėjo gyvybės medžio vaisiaus, kodėl nenorėjo leisti išvengti mirties? Bet mes žinome, kad Dievas nieko niekam nepavydi. Jis nedavė žmogui naudotis gyvybės medžiu po nuodėmės dėl to, kad tas būtų išėję žmogui į dar didesnę nelaimę. Šiandien, po tokios daugybės tūkstančių metų, praėjusių nuo anos nelaimingos dienos, mes negalime tikrai atspėti Dievo tikslų, bet spėlioti be tikrybės vis-gi dar galime. Adomas su Ieva po nuodėmės suvalgę gyvybės medžio vaisių būtų nemirę ir būtų nejutę viso baisumo tų sėkmių, kurias jųdviejų nuodėmė nešė žmonių kūnams. Kūnai būtų buvę išgelbėti. Bet gyvybės medžio vaisius nebūtų galėjęs atitaisyti tų nelaimių, kurias jųdviejų nuodėmė nešė jųdviejų ir jų dviejų vaikų sieloms. Tas valgymas nebūtų atitaisęs aistrų, kurios įsigalėjo žmonėse paragavus uždraustojo vaisiaus.

---

1) Gim. 3, 22.

Gyventi amžinai su aistromis su pražudytomis sielomis, būtų buvusi didesnė nelaimė negu mirtis. V. Dievas rengė atpirkimą: ir sieloms, ir aistroms, ir mirčiai, dėl to, turbūt, nedavė tenkintis vienu tik dalinuoju atpirkimu, mirties sustabdymu. Aistrų valdomi, mirties neturėdami bijotis žmonės, veikiausiai, nebūtų naudojusi sielų atpirkimo priemonėmis, nors Dievas būtų jų ir tiekęs. Tą matydama V. Dievo amžinoji išmintis meilingai padarė, neprileisdama nusikaltusių žmonių prie gyvybės medžio.

Šv. Augustinas sako, o šv. Tamas Akvinietis pritaria: „Valgio turėjo žmogus (rojuje), kad ne alktų, gėralo, kad ne trokštų, o gyvybės medis buvo tam, kad senatvė nesuardytų.” [1]) Du Didžiausieji Bažnyčios mokytojai, turbūt, mintijo, kad pirmųjų tėvų nemarumas rojuje darėsi žmogaus prigimtį sustiprinant gamtos dėsniu — gyvybės medžio vaisium. Ta jųdviejų mintis ir šiandien teisinga. Prigimties ir gamtos suderinimas buvo Dievo dovana žmogui. Ją Dievas davė tada, kada Adomą sutvėrė. Bet duodamas nemarumą žmogui V. Dievas dar neiškėlė jo iš kūninių sutvėrimų eilės, nepaaukštino į Savo vaikų skaičių. Todėl, man rodos, kad pirmųjų tėvų kūnų nemarumas nebuvo antgamtinė malonė, o brangiausia ir aukščiausia, antgamtybei arčiausia gamtinė dovana kūno srityje.

e. Sielos tobulybė.

Pirmoje šio rašto knygoje [2]) išdėsčiau, kad žmogus turi sielą. Dabar lieka paaiškinti, kad pirmųjų tėvų sielos rojuje buvo taip geros, kaip tik sielos prigimtis gali būti gera. Siela pasireiškia proto veiksmais, atmin-

1) Sum. Theol. I q. 97. a. 4 c. ir De Civitate Dei XIV, 26.
2) I t. 171-180 p.

ties žiniomis ir valios norais. Todėl ir čionai kalbėsime pirmiau apie tai, kaip šviesų protą turėjo Adomas ir Ieva prieš nuodėmę, o paskui apie tai, kaip gera buvo judviejų valia.

Proto gerumas pareina nuo to, kaip daug jis žino reikalingų daiktų ir kaip teisingai jis daro išvadas iš žinomųjų tiesų. Nereikalingų daiktų žinojimas retai pagerina išmintį, dažnai tik pildyte ją užpildo, kartais trukdo reikalingąjį žinojimą. Kalbėdami tad apie Adomo išminti, mes nekalbėsime apie tuštųjį nereikalingų daiktų žinojimą. Galime net sakyti, kad jis nežinojo kiek kokios rūšies akmenukų buvo tose keturiose upėse, kurios bėgo per rojų. ‘Tuščias būtų daiktas teirautis, ar Adomas žinojo, kiek bus gyventojų Kaune 1929 m. po Kristaus, nes tas žinojimas buvo jam be naudos. Rimtesnis dalykas būtų klausti, ar Adomas žinojo visus tuos technikos išradimus, kuriais mūsų amžius taip didžiuojasi. Bet ir čia galime spėti, kad šie daiktai Adomo laikams netiko ir jo išmintyje būtų buvę be reikalo, taigi jų jis, veikiausiai, nežinojo.

Bet mes galime neklysdami sakyti, kad jisai žinojo visa, kas jam ir jo laikams buvo naudinga žinoti. Pasaulio, žemės ir joje esančiųjų daiktų pradžią, žmonių giminės kilmę, santykius su dvasių pasauliu pirmieji mūs tėvai žinojo aiškiai, įsakmiai ir tvirtai. Būdami žemės valdovai juodu, veikiausiai, žinojo ir gamtos jėgas veikiančias į žemę ir tos žemės santykius su žvaigždžių pasauliu.

Šv. Raštas sako: *„Taigi Viešpats Dievas, padaręs iš dirvos visus žemės gyvūnus ir visus dangaus lakūnus, atvedė juos pas Adomą pažiūrėtų, kaip juos vadins: nes visos gyvosios sielos kaip Adomas pavadino taip ir yra jų vardai. Ir pavadino Adomas savais vardais visus*

gyvulius ir visus dangaus sparnuočius ir visus žemės žvėris.” [1]) Adomas turėjo žinoti kiekvienos gyvulių ir paukščių veislės panašumus ir skirtumus, kad galėtų jiems paskirti vardus. Vardai buvo tinkami, nes jie ir liko toki, kokius jis buvo paskyręs.

Iš to matyt, kad Adomo atmintyje buvo tokia daugybė žinių apie gyvulius, kokia yra jų įvairybė, o ta įvairybė yra taip didelė, jog dabar sudaro visą zoologijos mokslą. Pripažinus tą, ką Šv. Raštas minėjo apie gyvulius, reikia manyti, kad ir apie augalus Adomo žinios buvo nemažesnės. Su augalais jis turėjo darbo nemažiau kaip su gyvuliais, ypač kad augalais ir maitinosi. Taip pat ir apie negyvąją gamtos dalį, apie orą, vandenį, akmenis, geležis ir kitokius daiktus jis turėjo žinių pilnybę.

Artimiausia Adomui buvo žmogaus prigimtis ir apie ją jis turėjo daugiausiai naudingiausių žinių. Anatomai, fiziologai ir kiti mūsų kūną tyrinėjantieji mokslininkai daug smulkmenų suseka. Adomas, veikiausiai, turėjo visas stambiausias žinias, kurias iš tų smulkmenų galima bus išvesti, kada jos jau bus visos surinktos. Jo mokslas, skyrėsi nuo dabartinių mokslininkų žinojimo, bet nebuvo menkesnis, o pilnesnis.

Angelai neturi kūno, negali turėti nei akių. Vieni kitus jie regi išmintimi. Adomo regėjimas buvo kūninis, kaip ir mūs, taigi jis matydavo tą, ką akys gali matyti. Angelai nematomi kūno akims ir jų Adomas nematydavo. Bet jis žinojo, kad angelų yra, ir kas jie yra. Protu jis susižinodavo su jais, kiek jam reikėdavo ir apie juos jis turėjo daug daugiau žinių, negu mes dabar turime.

Dievą matyti veidas į veidą žmonės galės, kurie ge-

1) Gim. 2, 19. 20.

rai užbaigs šį gyvenimą. Tokis Dievo regėjimas yra šventųjų laimė danguje. Adomas su Ieva dar nebuvo užsipelnę tos laimės, todėl juodu Dievo veido neregėjo, būdami rojuje. Bet žmogus gali pažinti savo Sutvėrėją iš Jo darbų. Tas pažinimas Adomui buvo juo lengvesnis, nes pirmojo žmogaus protas buvo šviesesnis negu dabar žmonių protai. Pats Adomas buvo tiesiog Dievo sutvertas ir žinojo visą savo atsiradimą. Jei suolas protą turėtų, tai lengvai pažintų dailidę, kurio padarytas yra. Adomas protą turėjo ir pažino savo Sutvėrėją. Jį pažino pirmieji gimdytojai dar ir dėl to, kad jiedviem pats Dievas daug daiktui apreiškė, daug žinių suteikė. Ir apie Save Dievas žinių nespulėjo pirmiesiems žmonėms.

Mes tik negalim sakyti, kad juodu žinoję, jog Dievas yra Trimis Asmenimis. Šv. Trejybės žinojimas, veikiausiai, yra pirmą kart V. Jėzaus žmonėms atneštas. Ir kitas svarbiausias Kristaus tikybos tiesas Dievas, man rodos, nebuvo apreiškęs pirmiesiems gimdytojams. Vis-gi Adomo žinių apie Dievą gausumas ir aiškumas buvo tokis, kad mūsų šiandieninis mokslas neprineša iki to dalyse neliečiančiose Kristaus apreiškimo.

Visa daugelio dabartinių mokslininkų žinijos pilnybė teko Adomui dėl to, kad Dievas jį sutvėrė užaugusiu ir išauklėtu žmogumi. Duodamas jam užaugusiojo asmens rankų stiprybę, Dievas davė ir suaugusius smegenis, nepalikdamas juos tuščius. Dievas juos pripildė žiniomis taip, kaip tik galima pripildyti geriausiai. Kad mokytas turtingas inžinierius sumaino žemės sklypais su savo kaimynu bemoksliu vargšu daržininku, pasižadėdamas jo triobas pastatyti naujai kitoje vietoje, tai tas triobas pastato daug geresnes ir gražesnes negu galėtų padaryti pats savininkas. Taip ir Dievas, atstodamas Adomui mokslų ėjimo amžį, teikė pirmąjam mūsų

tėvui tiek žinių, kiek negalėtų duoti nei geriausioji pasaulio mokykla. Taip pat ir dėl tos pačios priežasties Dievas padarė ir Ievai. Mokslu ir protu ji buvo lygi savo vyrui.

A t m i n t i s žmonėse buvo dvejopa: kūninė ir protinė. Kaip viskas Adomo prigimtyje buvo kuogeriausia, taip ir abidvi atmintys. Mes šiandien negalime atskirti vienos nuo kitos, prisimindami tuos dalykus, kuriuos jis žinojo. Dažnai tą patį daiktą prisimena ir kūninė ir dvasinė atmintis. Mes žinome, kad Adomas visiems gyvuliams paskyrė vardus, ir kad sykį paskirti tie vardai taip ir liko. Reikėjo nepaprastai didelės atminties tam, kad liktų galvoje kiekvieno sykį matyto gyvulio išvaizda ir jam vieną kart paskirtas vardas.

Daiktų vardai sudaro medžiagą kalbai. Mums ilgai trunka išmokti seniai žmonių sudarytos kalbos, o Adomas su Ieva turėjo pasigaminti kalbą. Kalbotyros mokslo žinovai teisingai sako, kad daug lengviau yra išrasti painiausią mašiną, negu sustatyti kalbą. Ištisos tautos šimtais metų išsidirba sau kalbas. Pirmieji mūsų gimdytojai tą darbą atliko dviesia labai trumpu laiku. Dievui sutverus Ievą, Adomas jau prakalbėjo į ją. [1]). Ne viena atmintis sudaro kalbą: joje veikia ir išmintis. Abi jiedvi buvo tobulos pirmuose mūsų tėvuose.

V a l i a . Palietus paparčio šakutės viršūnę, visa šakelė nudžiūsta. Taip pat jautri yra žmogaus valia. Jai truputį sugedus, genda ir visa žmogaus prigimtis. Valia yra aukščiausia ir lepiausia žmogaus dvasios ir visos jo prigimties gale. Lepiausia ji yra ne dėl to, kad reikėtų ją lepinti, o dėl to, kad dažnai ir greitai sugenda, jei tik žmogus nesergsti jos. Ne lepinti ją reikia, o saugoti.

1) Gim. 2, 23.

Kaip atmintis žmoguje yra dvejopa: kūninė ir dvasinė, taip ir norų mumyse atsiranda iš kūno ir iš dvasios. Iš kūno atsiradusieji norai vadinasi tiesiog norais. Dvasios norai kyla iš mūsų sielos, kurios jėga, gaminančioji juos vadinasi valia. Jos uždavinys yra vienus norus vykdinti, kitus ne. Valia vykdanti vienus tik gerus norus yra, gera, o vykdančioji bloguosius yra nelaba. Dažnai būva nepastovių valių, svyruojančių tarp gero ir blogo, labiau palinkusių į vieną, arba į kitą pusę.

Gera valia visuomet būva išvien su išmintim, nes šioji jai parodo kas yra gera. »Gerai valiai neužtenka gero žingsnio ir gero noro: dar reikia ir jėgos geram norui įvykdinti.

Pirmųjų mūsų tėvų kūnai, paties Dievo padaryti, ir visos tų kūnų dalys buvo geros, todėl ir norai iš kūno kildavo tiktai geri. Adonio ir Ievos protai, aiškūs ir šviesūs, gražiai ir gerai mintydavo apie tolimesnesniuosius daiktus, dar geriau ir gražiau įvertindavo patys savo kūno norus. Geri kūno norai geros išminties apsvarstyti pakildavo į aukščiausią jųdviejų sielos galią — į valią. Toji visuomet norėdavo tik to, kas yra gera. Trukumų nebuvo žmogaus kūne, klaidų nebuvo jo prote, blogo nebuvo jo valioje vis dėl tos pačios priežasties, kad pats Dievas buvo sutvėręs ir kūną, ir protą, ir valią.

Kaip elektros jėgą galime pavartoti arba žiburiams žibinti, arba valgiams virti, arba dulkėms rinkti iš ąslos, arba mašinoms sukti, arba kitiems tikslams, taip ir žmoguje visuomet yra jėgų, kurias valia pavartoja savo tikslams vykinti, bet reikia, kad valia galėtų pasiekti tas jėgas. Kuomet gerai sutvarkyta žmogaus prigimtis, tuomet jo valia visuomet gali pavartoti savo sielos ir kūno jėgas, kad įvykintų savo tikslus. Pirmųjų

žmonių prigimties ir dalis kiekviena buto kuogeriausia, ir jų sutvarkymas buvo tobuliausias, nes pats Dievas jas suderino. Todėl pirmųjų žmonių valia turėjo priemonių įvykinti tą, ką norėdavo.

Dabar žmonėms geruosius valios norus dažnai sutrukdo trys kliūtys: I-a savųjų kūno aistrų smarkumas, 2-a visuomenės blogoji tvarka ir 3-ia piktosios dvasios žabangai. Pirmiesiem žmonėm nei vienos kliūties nebuvo. Piktoji dvasia pirmą kart ėmė gundyti Ievą, kad paragautų uždrausto vaisiaus. Prieš tai velnias nebuvo gundęs žmonių. Visuomenės kitokios nebuvo, tiktai vienu du žmonės. Tikrų blogųjų aistrų jiedu neturėjo, nes ir iš kūno, ir iš sielos jiedviem kildavo tik gerieji norai. Trumpai sakant, Adomo ir Ievos valia buvo kuogeriausia ir kuostipriausia, be mažiausio palinkimo į blogą.

Toji valia buvo pilniausiai liuosa. Neturėdami palinkimo Į blogą pirmieji gimdytojai vis-gi turėjo galimybės elgtis blogai. Jųdviejų valia nebuvo rište pririšta prie gerumo. Juodu žinojo, jog yra skirtumo tarp gero ir blogo. Parodęs gero ir blogo pažinimo medį, Dievas davė jiedviem suprasti, jog blogumo yra, tik to blogumo nereikia vykinti. Tąja mintimi Dievas jiedviem ir uždraudė valgyti minėtojo medžio vaisių. Gero ir blogo skirtumą juodu žinojo protu, bet nežinojo prityrimu. Pažinti, ar nepažinti blogą prityrimu, padaryti nuodėmę, ar nepadaryti jos priklausė nuo jųdviejų laisvos valios.

Šitą laisvę pirmiesiems žmonėms Dievas davė ne be reikalo. Jis juodu mylėjo. Ta meilė matyt iš to, kaip rūpestingai Jis jiedviem rengė gyvenamą vietą, kaip tobulai padarė abiem kūnus, kaip gausiai teikė žinių ir šviesos jųdviejų protams, kaip daug ir kaip reikalingų daiktų įdėjo į jųdviejų atmintį. Mylėdamas Savo žmo-

nes, Dievas norėjo meilės iš jųdviejų. Jeigu juodu nebūtų turėję laisvės, tai ta jųdviejų meilė būtų, galų gale, paties Dievo Sau pasidarytoji. Ji būtų lyg giesmė įgiedota į gramafoną ir kartojanti „Aš myliu Tave.” Ne tokios meilės norėjo Dievas, o nei trupučio nepriverstos, pilnai kylančios iš liuoso žmogaus laisvos valios.

Retas kas supranta, kaip dideliai brangina Dievas laisvę tų Savo sutvėrimų, kuriems davė protą. Dievui geriau buvo matyti angelus virstant velniais, žmones paskęstant nedorybėse, Antrąjį Švenčiausios Trejybės Asmenį įsikūnijant ir mirštant kryžiaus kankynėse, negu atimti laisvę iš Savo sutvėrimų. Didis ir brangus daiktas yra liuosoji valia. Ji buvo viršūnė ir brangiausias vainikas ant tų visų gausiųjų ir didžiųjų dovanų, kurias Dievas buvo suteikęs pirmųjų gimdytojų prigimčiai. Bet Jis nepasitenkino tuomi, kas galėjo tilpti į prigimtį, o pridėjo dar daugiau.

3. Pakėlimas į antgamtę.

Suolas yra dailidės padaras, o ne vaikas, ir puodas yra puodžiaus padaras, o ne giminė. Amatninkas gal savo padarą sudeginti, ar sukulti, aukštiems vartoti tikslams, arba sąšlavoms dėti ir niekas amatninko negali tais atvejais peikti už jo elgesį su jo paties padarais. Nors dailininkas, padaręs paveikslą, ar iškalęs stovylą, nepažemina nei nepaniekina savo kūrinio, tačiau kūrinys vistiek yra dailininko padaras ir jo nuosavybė, o ne jo šeimynos narys. Taip ir žmogus, nepaisant visų nepaprastai didelių ir gausių gerumų, gautų iš Dievo, vis-gi tebebūtų likęs tik Dievo padaras ir vergas, Jo nuosavybė.

Kaip meno kūriniui yra garbė būti didžio dailininko padaru, taip ir žmogui garbinga yra būti Dievo nuosavybė. Kaip aukštųjų asmenų: popiežių, karalių, didžiavyrių tarnai didžiuojasi savo tarnyba, taip ir žmogui prieš visą gyvąją ir negyvąją gamtą yra garbė būti Dievo vergu. Bet Dievas taip mylėjo pirmuosius žmones, jog iškėlė juodu daug aukščiau, iš gamtinės padaro ir vergo būklės išaukštindamas į daug kilnesnę srytį, būtent į antgamtę.

Tikybos dalykų žinovai, aiškindami gamtos ir antgamtės skirtumą dažnai sakydavo, kad būti gamtoje yra taip kaip vaikščioti žeme, o būti antgamtėje yra taip kaip gyventi didžioje ir gražioje aukštumoje. Dangaus aukštuma, nėra taip toli nuo žemės, kaip antgamtė yra aukštesnė už gamtą.

Ir gamta ir antgamtė abi yra to paties Dievo sutvertos, tik viena sutvėrimo rūšis yra gamtoje, kita aukščiau jos. Nors gamta kas-žin kaip tobulėtų ir stieptųsi aukštyn, nors ji iškiltų į neapsakomą, neįžiūrimą aukštį, tačiau ji niekuomet negalėtų pasiekti antgamtės, nes toji yra visai kitokios rūšies. Tą galima suprasti iš pavyzdžio; misingė niekuomet negali tapti auksu. Nors labiau šveičiama daugiau į jį panėši, bet prigimtis skiria tas dvi nauges. Vertybės skirtumas daug didesnis tarp antgamtės ir gamtos, negu tarp aukso ir misingės.

Nepilnai ištyręs gamtą dabartinių žmonių mokslas dar nepilniau težino antgamtę, bet vis-gi žino iš jos keletą pačių reikalingųjų dalykų.

Pirmutinė antgamtės dovana, tekusi žmogui, buvo ta, kad Dievas su juomi ėmė elgtis, kaip su draugu, arba prietelium, o ne kaip su nuosavybe, vergu ir padaru. Nors žmogus niekaip negali būti lygiomis su Dievu, bet Dievo malonė ėmė elgtis su žmonėmis, kaip su

asmenimis. Ne tas pats buvo Dievo Asmenų santykis tarp Jų Pačių, kaip su žmonėmis, bet vis-gi tai buvo santykis su asmenimis, o ne su daiktais. Šitam žmogaus išaukštinimui nebuvo nei kokio pagrindo žmogaus prigimtyje ir dėlto tas išaukštinimas yra antgamtinė dovana.

Toliau, Dievas su žmogum elgėsi ne kaip su bile kokiu asmeniu, o kaip su artimuoju. Kaip motina rengia kūdikiui lopšelį, taip Dievas parengė žmogui rojų. Kaip tėvai maitina vaikus, taip Dievas netik tiekė vaisių Adomui, bet dar rūpinosi, kad Adomui vienam nebūtų nuobodu. Sutvėrėjas kaip Tėvas persergėjo žmogų, kokio vaisiaus reik saugotis, kad nepasidarytų nelaimės. Kaip gimdytojai mokina vaikus šnekėti, taip Dievas atvedė Adomui gyvulius, kad šis vadintų juos vardais. Trumpai sakant, Dievas Savo sutvertąjį žmogų pasavino sau vaiku. Tikrasis Dievo Sūnus buvo Antrasis Švenčiausios Trejybės Asmuo, o žmonės tapo pasavintaisiais Dievo vaikais, Dievo šeimynos nariais. Tai buvo dar didesnis išaukštinimas, negu iškėlimas iš padarų sryties į asmenis. Bet tai dar ne viskas.

Prie pasavintos sūnybės malonių Dievas pridėjo išaukštintai žmogaus sielai tokių jėgų, kokių iš prigimties ji negalėjo gauti. Mes tiktai paveikslais ir palyginimais galime įsivaizduoti tas antgamtines sielos jėgas. Štai stiklas, kol gludo tamsoje, nors turi visą stiklo prigimtį, bet yra nematomas. Kuomet-gi saulės spinduliai jį peršviečia, jis ima žėrėti ir spinduliai tryška iš jo. Šalta geležis turi visą savo prigimtį, bet įkaitus iki raudoniui ir baltumui ji tampa ugninga ir virsta tarsi visai kitu daiktu. Taigi Sutvėrėjas, iškėlęs pirmųjų gimdytojų sielas į asmenų ir pasavintų Dievo vaikų srytį, tom sielom davė antgamtinės malonės tokių jėgų, ku-

rios tas sielas patobulino ir pagražino daugiau negu spinduliai stiklą ir ugnis geležį. Tos jėgos ir vadinasi pašventinančioji malonė, nes jose yra Dievo šventybės pradas.

To negana. Pašventinančioji malonė žinomų sielose gavo antgamtinio vaisingumo tokio, kad asmuo pasinaudojęs tąja malone, galėjo gauti iš Dievo dar daugiau jos, ir sunaudojęs gautąjį priedą kas kart aukščiau kilti antgamtybėje, kas kart labiau didėti dvasia, kas kart arčiau prieiti prie Dievo. Kitaip sakant pašventinančioji malonė atsinešė su savim į žmogaus sielą galimybę įgyti kas kart daugiau ir didesnių nuopelnų antgamtybėje. Tiems nuopelnams nebuvo užbrėžta nei kokios stabdančios ribos. Priešingai buvo pažadėta, kad tuo būdu žmogus galutiniai susivienys su Dievu, regės Jį veidas į veidą ir įgys berybę amžinąją laimę.

Pašventinančioji malonė į žmogaus sielą atnešė Dievo prigimties dalyvavimą. Visa gamta buvo iš nieko sutverta, o pašventinančioji malonė buvo Dievo šventybės kibirkštėlė suteikta mylimam sutvėrimui, [1]) sulig tuo, ką V. Jėzus vėliau pasakė: *„Pas jį ateisime ir jame sau buveinę padarysime.”* [2]) Pašventinančios malonės atgaivintąsias sielas Šv. Paulius vadina Šv. Dvasios bažnyčiomis.[3])

Iš to susigretinimo su Dievu žmogus darosi panašesnis savo Sutvėrėjui. Pirmutinėje šio rašto knygoje [4]) jau minėta gamtinis Dievo paveikslas žmoguje. Pašventinančioji malonė suteikia antgamtinio panašumo, šv. Raštas, kalbėdamas apie tai rašo du žodžiu: „paveiks-

1) Šito sakinio amžiną, dieną nereikia imti emanacionizmo prasme, nei negretinti su įsikūnijimu.
2) Jon. 14, 23.
3) 1 Cor. 6. 19.
4) It. p. 186.

las” ir „panašumas.” [1]) Gal tas nėra pripuolamas pasikartojimas, o reikšmingas priminimas, kad Dievas sutvėrė žmogaus prigimtį sulig Savo panašumu, o pridėdamas antgamtinę malonę tą panašumą padarė paveikslu.

Dorybės labiau už viską žmogų priartina prie Dievo ir padidina panašumą. Patys didieji tikybos mokslininkai: šv. Augustinas [2]) ir šv. Tamas Akvinietis [3]) sako, kad Adomas turėjęs visas jo padėčiai tinkamas dorybes. Tą pati atkartoja ir rimtieji naujausių laikų raštininkai, kaip E. Hugon [4]) Kaikurios dorybės galėjo būti pražydusios iš tobulos prigimties ir didelių antgamtinių malonių, bet tikėjimas, viltis ir meilė, pačios aukščiausiosios dorybių eilėje, buvo tiesioginė antgamtinė Dievo dovana. Kaip nei vienas sutvėrimas, taip nei žmogus negali būti be tikslo. Dievas galėjo skirti žmogui arba gamtinį tikslą, arba aukštesnį. Paskirdamas save žmogaus tikslu, Dievas pakėlė žmogų į antgamtę. Bet tos dorybės, ypatingu būdu liečiančios V. Dievą, tik iš antgamtinės Jo malonės tenka žmogui.

Tikėjimas apima Dievo apreikštąsias tiesas. Sutvėrėjas, be abejo, buvo apreiškęs pirmajam žmogui ne vieną dalyką. Aukščiau kalbant apie gamtinę žmogaus proto tobulybę minėta daug žinių, Dievo duotų Adomui. Nors negalima tikrai sakyti, kad visos ten minėtos žinios būtų buvusios vien tik gamtiniu būdu suteiktos, bet prie jų dar reikia pridėti nemaža ir svarbių neabejotinai ir grynai antgamtinių žinių, kurias Dievas davė savo mylimam pasavintam vaikeliui. Vienos žinios galėjo būti apie Dievą, kitos apie paties Adomo sielą, ki- [1]

1) Gim. 1, 26.
2) Ad cathechumenos c. 2.
3) S. Th. I. q. 95 a. 3. c.
4) De Deo creatore etc. p. 146 (Tractatus Dogmatici vol. V.).

tos apie amžinąją laimę ir jos įgijimo sąlygas. Nors mes neturime iš ko patirti Adomui suteiktąsias žinias, bet žinome, jog jis buvo jų gavęs. V. Jėzus apaštalams kalbėjo: *„Pavadinau jus draugais, nes visa ką esu girdėjęs iš Tėvo pasakiau jums.”* [1]) Dievas buvo padaręs Adomą Savo lyg draugu, taigi bent tą jam pasakė, kas jam naudinga buvo žinoti.

Galutinai Dievas pats Save pastatė žmogui tikslu. Einant gamtos dėsniais reikėjo, kad žmogaus tikslas būtų aukštesnis už žmogų, nes visuomet tikslas būva aukštesnis už tą, kas jam skiriama. Namas yra aukštesnis už savo duris, mokslas aukštesnis už knygą, žmogus už savo gyvenamąją triobą yra aukštesnis ne mastu, bet vertybe. Žmogus buvo aukščiausias tarp visų kūninių Dievo sutvėrimų, bet angelai buvo aukštesni už žmogų ir būtų galėjęs Dievas angelus pastatyti žmonėms tikslais. Gal kai kurie angelai ir tikėjosi to, bet ne juos, tik Save, Dievas pastatė žmogaus tikslu.

Mes numanome, kad blogųjų angelų nuodėmė buvo išdidumas, bet mes nežinome to išdidumo aplinkybių ir išvaizdos. Galimas daiktas, kad jų išdidumas nepakentė to, kad žmogus tapo ne jiems skirtas. Šiandien matome, kaip jie, piktomis dvasiomis virtę, visas jėgas stato, kad tik viešpatautų ant žmogaus. Rasi, jie tebevykdo geismą, buvusį jų nuodėmės šaknyje, tapti žmogaus tikslu ir viešpatauti ant Adomo ir jo vaikų. Tas geismas buvo nuodėmė dėl to, kad jis buvo priešingas Dievo teisei ir valiai. Jei Dievas būt skyręs angelus tikslais žmonėms, tai angelams nebūtų buvę nuodėmės būti tais tikslais.

Nuo tikslo žymiausiai pareina daikto vertybė. Ir žmogus, turėdamas Dievą tikslu, yra vertesnis, negu bū-

---

1) Jon. 15, 15.

tų, jei angelą turėtų savo tikslu. Kiek Dievas yra aukštesnis už angelus, beveik tiek aukščiau pakilo žmogus, gavęs Dievą savo tikslu. Didelės buvo visos antgamtinės dovanos suteiktos žmogui, bet tikslo paskyrimas išrodo kuone didžiausia už jas visas. Ji netik leido žmogui artintis prie Dievo, bet uždėjo pareigą tą daryti, uždėjo pareigą kilti ir kilti kaskart aukščiau iki susivienijant su pačiu Sutvėrėju. Amžinoji laimė Dievuje tik tos pareigos išpildymo vaisius ir įvykdymas tos meilės, kurios Dievas tikėjosi iš žmogaus sutverdamas jį. Ta meilė turėjo būti atsakymas Dievui į tą meilę, kuri buvo žmogaus sutvėrimo priežastis.

Senovėje buvo nuomonių skirtumo apie tai, kada Dievas suteikė Adomui antgamtines malones, ar sutverdamas, ar vėliau, šiandien jau nusistovėjo pažiūra, kad abejas t. y. gamtos ir antgamtės malones Dievas suteikė Adomui sutverdamas jį.

4. Pirmieji žmonės buvo dideliai laimingi.

Suimant krūvon visa, kas pasakyta apie pirmų dviejų žmonių kūno gražumą, sveikatą ir nemarybę, apie jųdviejų proto šviesą ir jo žinių daugybę, apie valios gerumą ir stiprybę, apie antgamtinių dovanų aukštumą ir brangumą, jau matyt, kad juodu turėjo būti laimingi. Šv. Raštas, vadindamas jųdviejų gyvenamąją vietą linksmybių daržu, [1]) duoda suprasti, kad juodu jautė savo laimę.

Laimės laipsnių gali būti daug. Laimingas jaučiasi nusikaltėlis iš kalėjimo ištrukęs, nors neturi nei vietos, nei valgio, nei tinkamo rūbo. Tas yra žemiau-

1) Gim. 2, 8.

sias laimės laipsnis. Laimingas yra ūkininkas, turįs daug geros žemės, kurioje kas metai užauga daugybė brangių javu, turįs darbščią bei meilingą žmoną ir užauginęs keletą sveikų, protingų, dorų vaikų, kurių elgesiu žmonės gėrisi. Tas yra daug aukštesnis laimės laipsnis. Prie jo gali prisidėti nepaprasta laimė, jei, sakysim, to ūkininko žemėje būtų atrasta brangiųjų akmenų kasykla,
O sūnus, mokslininku tapęs, išrastų visam pasauliui naudingą gyvenimo pagerinimą, ir duktė taptų šventąja. Visi šitie trys laimės laipsniai yra prieinami į nuodėmę įpuolusiems žmonėms ir yra žemiški.

Atsiminę Adomo ir Ievos padėtį matome, kad jųdviejų laimė buvo dar didesnė. Jiedviem priklausė ir aukso, ir brangiųjų akmenų laukai rojuje, ir visi žvėrys su gyvuliais bei paukščiais, ir visi augalai. Juodu buvo visos šios žemės viešpačiai. Vaikų juodu dar neturėjo, bet jųdviejų moterystė buvo paties Dievo palaiminta. Bereikėjo tik laiko ir, ištikimybę Dievui išlaikant, visas pasaulis būtų galėjęs prisipildyti jųdviejų vaikais ir vaikų vaikais taip laimingais, kaip ir juodu.

Adomo asmenyje buvo visa giminė. Jo veiksmai buvo visos žmonių giminės veiksmai. Jo nuopelnai buvo naudingi visai žmonių giminei, bet ir jo kaltė turėjo būti visų žmonių kaltė. Adomas buvo visos žmonių giminės galva dėl to, kad jisai turėjo būti jos visos tėvas. Nors Ieva nebuvo jo duktė, bet ji buvo iš jo imta. Visas krikščionių tikybos mokslas būtų nesuprantamas, jei nepripažintume Adomui teisės būti žmonių giminės galva.

Šv. Paulius rašo: *„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis ir taip ant visą žmonių užėjo mirtis, nes jame visi nusidėjo.”* [1]) Šitie Šv.

1) Rom. 5, 12.

Pauliaus žodžiai yra Šv. Dvasios žodžiai, nes jie yra Šventajame Rašte. Iš jų matyti dvi tiesos: 1) kad Adomo nuodėmė pakenkė visiems žmonėms, ir 2) kad pakenkti ji galėjo tik tuo atveju, kai Adomas buvo visų žmonių tėvas ir galva.

Apgailestaudami Adomo nuodėmės kenksmingumą būsimoms kartoms, mes linktume manyti, kad ta galvos teisė, duotoji Adomui, buvo didelė nelaimė, nes visus žmones pabruko po vienu nusikalstančių asmenim. Bet vėliau mes pamatysim, kad tas visų žmonių surišimas su vienu asmenim buvo laimė ir jam ir mums visiems. Del to pabrukimo vienas asmuo nusikalsdamas mus į didžiausią nelaimę įklampino, bet ir vienas Asmuo mus atpirko taip-gi dėl to, kad visa žmonių giminė buvo surišta su vienu Asmenim. Tas pats Šv. Paulius Šv. Dvasios įkvepiamas rašo: *„Jei vienam nusikaltus turėjo mirti daugelis, daug dangum Dievo malonė ir dovana vieno žmogaus Jėzaus Kristaus malonėje gausi pasidairė daugeliui.”* [1]) Nuodėmę padaryti mes būtume sugebėję kiekvienas skyrium, bet atsipirkti savęs nebūtume galėję. Nei Dievas—Žmogus nebūtų mus atpirkęs, jei nebūtų buvę to ryšio, kuriuomi iš vieno asmens kaltė ir nuopelnas pereina kitiems. Tas ryšys susidarė Adomo laikais ir jo asmenyje. Tas pats ryšys buvo V. Jėzaus laikais ir Jo Asmenyje. Tą mums pasako tas pats Šv. Paulius: *„Kaip del Adomo visi miršta, taip dėl Kristaus visi gyvybę atgaus.”* [2])

Jeigu tat Adomas nebūtų paklausęs piktosios dvasios ir nebūtų padaręs nuodėmės, nors ir gundomas, tai Adomo gerumu visi jo vaikai su visa žmonių gimine būtų buvę geri. Adomo rankose buvo jo vaikų doros

1) Rom. 5, 15.
2) 1 Cor. 15, 22.

gerumas. Kaip daugelis tėvų šiandien labai džiaugtųsi, jei jų vaikų gerumas priklausytų nuo tėvų valios. Ta laimė, kurios taip pasigenda daugybė gerų tėvų, verkiančių dėl vaikų išklydimo, Dievas buvo davęs Adomui.

Ta teisė būtų buvusi laimė ir vaikams. Nors Adomui buvo lengvių lengviausia nepaklausyti gundytojo, bet vis-gi pagunda buvo. Daugelis žmonių mūsų dienomis net kaltina Dievą, burnodami, kam leidęs tą pagundos galimybę. Dievas matė tos galimybės reikalą, bet drauge norėjo nuo jos apsaugoti Adomo vaikus ir vaikų vaikus. Tam tikslui ir buvo toji žmonių giminės galvos teisė duota Adomui. Jam liuosai nustačius žmonių giminės valios krypti į Dievą, mums nebūtų reikėję eiti erškėčiuotu pagundų taku. Tos laimės netekom dėl to, kad Adomas mūsų valią nustatė netaip, kaip reikėjo. Bet nesmerkiame jo, nes atsimename ir savo silpnybę, pasireiškiančią net tais atvejais, kada mums dar lengviau negu Adomui buvo jos neturėti.

Nustatymas valios į Dievą, prašalinimas pagundų dar nėra tas pats, kas yra negalimybė padaryti nuodėmės. Negalimybė padaryti nuodėmės žmogui tenka tada, kada žmogus ima regėti Dievo veidą. Amžinai laimingojo regėjimo dovana tenka žmogui tada, kada jis užbaigia šio gyvenimo kelionę ir pradeda naudotis amžinąja linksmybe. Mes dabar prie tos linksmybės prieiname vien tik per mirtį. Adomui nepadarius nuodėmės ir jo vaikams, jei jų būtų gimę prieš jam nusikalstant, nebūtų reikėję pereiti per mirti į amžinąją laimę. Todėl kai kam rodydavosi, būk Adomo laimė rojuje, buvusi tos pačios rūšies, kaip ir šventųjų laimė danguje. Bet ta pažiūra neteisinga.

Skirtumas tarp žemės ir dangaus rojaus yra didelis ir svarbus. Pirmiausiai

žemės rojuje žmogus galėjo padaryti nuodėmę ir netekti savo laimės, o dangaus rojuje nuodėmė yra negalima ir jo laimė neprarandama. Antra, į žemės rojų Adomas pateko be savo noro, t. y. savo valiai neprisidedant. Į dangaus rojų gali patekti tiktai norintieji ir pastangų darantieji sulig tais V. Jėzaus žodžiais: *„Dangaus karalystė varu įgijama ir tiktai smarkuoliai pagriebia ją.”* [1]) Ir Adomo vaikai, jei jis būtų nenusidėjęs, būtų turėję kokiomis nors pastangomis užsipelnyti amžinosios neprarandamos laimės teisę. Ta pastanga, veikiausiai nebūtų buvusi neigiama pagundų pergalė, bet teigiamas veiksmas, pagerinąs gamtoje esančią medžiagą, arba kokis kitas, kuriuo nekalto Adonio vaikai, būtų užsipelnę regėti Dievą veidas į veidą. Taigi trečias žemės ir dangaus rojų skirtumas yra tas, kad žemės rojuje žmogus nematė Dievo veidas į veidą, o dangaus rojuje neliauja regėjęs.

Šv. Augustinas yra parašęs, kad „Pirmajam žmogui nieko netrūko, ką gali įgyti geroji valia.” [2]) Kadangi Dievo regėjimas užpelnomas gerąja valia, tai kai kurie, pasigaudami šv. Augustinu, sakydavo, būk Adomas regėdavęs Dievą veidu į veidą ir turėdavęs tokią laimę, kaip dabar šventieji danguje. Bet šv. Augustino ne ta buvo mintis, kaip tai matyti iš jo žodžių parašytų aštuoniais perskyrimais žemiau, [3]) kur jisai sako, jog Adomo laimė rojuje buvo apribota žmogiškos gamtos galimybe ir siekė tiek, kiek išneša gamtos pilnybė ir tobulybė.

Didis viduramžio mokslininkas Petras Lombardas yra parašęs, kad Adomas rojuje regėdavo Dievą be tarpininko ir be mįslės. [4]) Iš to buvo išvedama, kad

1) Mat. 11. 12.
2) De civitate Dei, XIV, 10.
3) ib. XIV, 18.
4) Sententiarum lib. IV, d. 1.

Adomas regėjęs Dievą veidu veidan. Bet ta išvada buvo klaidinga, nes Adomas be tarpininko pažindavo Dievą tąja prasme, jog jam nereikėjo įrodymų, kad Dievas yra. Paties Dievo tiesioginiai padarytas iš Dievo gavęs svarbių tiesų apreiškimą ir įsakymą, Adomas, žinojo, kad Dievas yra. Tas žinojimas nebuvo painus kaip mįslė, bet ir nebuvo taip pilnas, kaip danguje šventųjų.

Mes galime atkartoti šv. Jono Damaskiečio žodžius, jog Adomas „gyvendamas rojuje gyveno laimingą ir visokios gerybės pilną gyvenimą" [1]), bet tai dar nebuvo amžinosios tėviškės berybė laimė. Žemės rojaus laimę ir linksmybes Adomas gavo vienkart su gausiomis gamtinėmis ir antgamtinėmis dovanomis. Ji buvo jų vaisius. Taigi jis buvo laimingas iš pat pirmos gyvenimo valandos iki kol nebuvo padaręs nuodėmės.

1) De orthodoxa fide I. II, c. 11.

III. PIRMOJI IR GIMTOJI NUODĖMĖ.

Pirmoji nuodėmė vadinosi ta, kurią pirmą pirmasis žmogus padarė. Gimtoji nuodėmė yra ta, kurią mes atsinešame į šį pasaulį užgimdami. Pirmoji nuodėmė vieną kartą įvyko ir tai buvo labai seniai. Gimtoji nuodėmė įvyksta visais laikais ir visais atvejais, kada žmonės gema. Pirmoji nuodėmė yra gimtosios nuodėmės pradžia ir šaknis. Gimtoji nuodėmė visai negalėtų būti, jei nebūtų buvę pirmosios nuodėmės. Ta visiška gimtosios nuodėmės priklausomybė nuo pirmosios ir padaro, kad daugelis žmonių neatskiria nei tų dviejų pavadinimų.

Negali būti katalikas, kas nepripažįsta šitų tiesų apie pirmąją ir gimtąją nuodėmę: 1-a kad Adomas rojuje sunkiai nusidėjo, 2-a kad ta jo nuodėmė sunkiai pakenkė jam ir visiems iš jo gemantiems ir gimsiantiems iki pasaulio pabaigai žmonėms, 3-ia kad dėl tos nuodėmės ir pats kaltininkas ir visi kas iš jo kyla:
a) nustojo visų antgamtinių dovanų ir nemarumo, b) turi kentėti skausmo ir vargus, c) valios susilpnėjimą ir proto sumenkėjimą. 4-a kad gimtoji nuodėmė, ateinanti su kiekvienu žmogum į pasaulį, yra tikra nuodėmė, o ne vien geidulių aistra ir ne vien tik blogojo pavyzdžio kenksmas.

Šitas tiesas, nors ne visas susyk 418 metais paskelbė Kartaginos Santaryba, kurią patvirtino popiežius Zosimas, Arauziko antroji Santaryba, buvusi 529 m. ir popiežiaus Bonifaco II patvirtinta, pagalios visotinasis Tridento Santarybos šeštasis posėdis, buvęs 1547 m. sau-

sio 13 d. popiežiaus Pauliaus III patvirtintas. Šv. Raštas pirmąją nuodėmę aprašo Gimimų knygoje III perskyrime.

Tas tiesas šičionai išdėstau šitaip paskirstęs: 1-a Pirmųjų tėvų pagunda, 2-a Jųdviejų nuopuolis, 3-ia Pirmosios nuodėmės tiesioginiai vaisiai. 4-a jos plitimas 5-a jos kenksmas mums ir 6-a Atpirkimo pirmasis prižadas.

1. Pirmųjų Tėvų Pagunda.

Šventasis Raštas pirmoje savo dalyje, būtent Gimimų Knygoje, šitaip apsako: *„Bet ir kirmėlė buvo gudresnė už visus žemės gyvūnus, kuriuos Viešpats Dievas buvo padaręs. Ji tarė moteriškei: Kodėl Dievas liepė judviem valgyti ne nuo visą rojaus medžių? Moteriškė jai atsakė: Medžią esančią rojuje vaisių valgova, tik nuo medžio esančio rojaus viduryje Dievas liepė mudviem nevalgyti ir nelytėti jo, kad kartais nenumirtuva. Bet kirmėlė tarė moteriškei: Visai nemirsita mirte, nes Dievas žino, jog kurią dieną valgysite iš jo, atsidarys jųdviejų akys ir būsita kaip dievai, žiną gerą ir blogą.”* [1])

Įsakymas nevalgyti vieno nurodytojo medžio vaisių buvo aiškus. Dievas jį buvo paskelbęs Adomui, kaip tik jį sutvėrė.[2]) Įsakymo svarbą Dievas pažymėjo, pridėdamas, kad už to įsakymo sulaužymą bus mirtis.[3]) Ieva tą įsakymą ir jo didžiąją svarbą žinojo, nes ji tą pasakė ir kirmėlei.

Lietuviai, kalbėdami apie rojaus gundytoją, jį vadina žalčiu. Daug yra kirmėlių veislių; žaltys yra tarp jų. Žaltys yra geresnis už daugelį kitų kirmėlių, nes

1) Gim. 3, 1-5.
2) Gim. 2, 17.
3) ten pat.

jis paprastai nekanda žmogaus, o ir įkandimas jo nėra žymiai kenksmingas, nes žaltys neturi nuodų. Šventasis Raštas lotynų, grekų ir žydų kalbose minėja ne žaltį, bet apskritai kirmėlę. Todėl ir aš versdamas aukščiau padėtuosius Šv. Rašto žodžius parašiau lietuviškai „kirmėlė" ten, kur lotyniškai buvo „serpens," žydiškai „nachaš," bet kitur aš laikysiuos lietuvių įpročio ir rojaus gundytoją vadinsiu žalčiu.

Nei žalčiai, nei kitos kirmėlių veislės nešneka, o rojaus gundytojas šnekėjo. Visos kirmėlės: ir nekenksmingieji žalčiai ir pikčiausios gyvatės yra Dievo sutvėrimai negavusieji proto. Jiems nerūpi ką žmonės valgo, ar laikosi Dievo įsakymų, ar juos laužo, o šitam gundytojui rūpėjo įkalbinti žmones, kad Dievo neklausytų. Taigi čia buvo viršaus negu žaltys. Gundytojas turėjo gyvatės piktumą, bet turėjo dar ir liežuvį, mokantį kalbėti ir žinojo žmonių santykį su Dievu. Tas santykis buvo geras ir gundytojas norėjo jį sugadyti. Iš to visa lengva suprasti, kad tikrasis gundytojas buvo piktoji dvasia.

Mes šiandien negalime tikrai įspėti, ar piktoji dvasia apsidengė tikru gyvu žalčiu, įšliuožusiu į medį, ar pati sau pasidarė tiktai kirmėlės išvaizdą, nors ten jokios nebuvo. Kaikurie dailininkai, tapydami rojaus pagundos paveikslus, gundytoją žaltį vaizduoja su žmogaus galva. Tokios kirmėlės nėra. Jeigu taip gundytojas būtų pasirodęs Ievai, tai būtų aišku, kad tai buvo jo paties susidarytoji tam kartui išvaizda. Bet nei patys dailininkai nemintija, kad taip būtų buvę, kaip jie vaizduoja. Veikiausiai piktoji dvasia panaudojo tikrąją kirmėlę, o kalbos garsus sudarė be liežuvio ir be burnos. Piktoji tat dvasia įsikūnijo į žaltį, kad žmones pražudytų. Tą darydama ji nemanė, kad Dievo Sūnus galėtų įsikūnyti, begelbėdamas nusikaltėlius.

Pagunda buvo pati gudriausia, nes nemeluodama prigavo, tik pražūtį taip masinančiai pastatė moteriškei į akis, kad išrūdytų labai geistina: „žinosita gerą ir blogą," „būsita kaip dievai." Iki tol abudu žmonės tebuvo prityrę tik gero. Blogą juodu žinojo, kad yra, bet nebuvo patyrę. Dievas nors nėra daręs nei prityręs blogo, bet, būdamas tobuliausia išmintis, žino blogą nemažiau už prityrusius ir dariusius.

Gundytojas norėjo, kad Ieva užsimanytų būti lygi Dievui, bet žinojo, kad moteriškė atmestų tą nedoriausiąją pagundą, jei tiesiog į ją kreiptų domę. Gundydamas į prasižengimą didesnį už stabmeldystę ir bedievystę, velnias savo pagundą įvyniojo į mokslo padidėjimo skarmalus: „žinosita gero ir blogo skirtumą." Visokiems nelabiems tikslams velnias naudoja mokslą ir šiandien. Del to mokslas nepraranda gerumo, bet žmonėms reikia žinoti pragaro gudrybę ir nesiduoti prigauti.

Pereitame straipsnyje minėta, kad Adomo išmintis buvo tokia šviesi, jog negalima buvo jo apgauti jį liečiančiuose dalykuose. Kadangi Adomo ir Ievos vienokia buvo padėtis ir tos pačios gamtinės bei antgamtinės dovanos buvo tekusios abiem, tai išeitų, kad nei moteriškės negalėjo apgauti gudriausioji velnio pagunda. Bet Šv. Paulius rašo: *„Adomas netapo apgautas, moteriškė-gi nusikaltime tapo apgauta"* [1]). Šv. Apaštalo žodžiai negali būti nei klaidingi, nei tušti. Jie reiškia arba tą, kad Adomas šviesiau įžiūrėjo į pagundą, kas atskirame atsitikime gali įvykti ir lygaus stiprumo protui, arba tą, kad Apaštalo pavartotasis žodis „apgauta tapo" reiškia, jog velnias į Ievą kreipė savo pastangas apgauti. Bet tikroji Šv. Pauliaus mintis veikiausiai

1) 1 Timotiejaus 2, 14.

buvo ta, kad Ieva iš ištikrųjų davėsi prigauti. Tas sumažino jos kaltę, bet neišteisino.

Tik tiek ji, gal, tapo apgauta, kad įtikėjo būk Dievas iš pavydo buvo uždraudęs valgyti pažinimo medžio vaisių. Bet ji aiškiai žinojo, kad to vaisiaus valgymas yra Dievo valios peržengimas. Ji aiškiai norėjo būti lygi Dievui. Ji suprato, kad tas noras yra didžiausias nedėkingumas ir nedoriausias išdidumas. Bet ji norėjo dar aukštyn iškilti, nepaisydama, kad tas iškilimas labiausiai nedoras.

Tas noras jau buvo nuodėmingas. Ir Ievos akys ėmė gėrėtis uždraustojo vaisiaus išvaizda: *„Taigi moteriškė matė, kad medis geras valgyti ir gražus akims ir malonus pažiūrėti”* [1])

Ieva gerai žinojo su kuo ji kalba. Iš Šv. Rašto nematyt, ar Adomas tada buvo arti, ar toli nuo savo žmonos, bet jis, nepaprastą išmintį turėdamas, vistiek žinojo, kad jau eina derybos su buvusiu angelu, su nelabųjų dvasių vadu. Piktajai dvasiai pasiūlus valgyti to, ką Dievas buvo draudęs, Adomas suprato, jog dabar reikia išsirinkti ko klausyti: ar Dievo, ar Jo nelabojo priešo. Adomas aiškiai žinojo, kaip svarbi ta valanda. Jis suprato ir savo pareigą apsaugoti žmoną nuo nuodėmės. Bet jis nesiskubino tą padaryti.

Jeigu teisinga būtų spėlionė, kad dėl žmogaus tikslo nelabieji angelai ėmė neklausyti Dievo, nors prie to galėjo būti ir kitų dalykų, tai Adomas žinojo šitą svarbią jam aplinkybę. Kaip Ieva taip ir jisai norėjo prityrimu padidinti savo žinias apie blogą. Drauge su ja jis taip-gi norėjo būti lygus Dievui. Turėdamas daug šviesesnę už mus išmintį, daug geriau žinodamas Dievą,

1) Gim. 3, G.

Adomas negalėjo tikėtis visai būti lygus Dievui, nes žinojo, kad dviejų, ar daugiau dievų negali būti. Kas kita būti nepriklausomam nuo Dievo.

Adomas žinojo kokias nei protu neiškakimas gausybes gamtinių jėgų buvo gavęs maištininkų angelų vadas, ir kaip daug angelų jis su savim patraukė maištan, bet visa ta jėgos daugybė toli šaukė iki Dievo visagalybei. Adomo gudrumas, gal, norėjo turėti sau tikslą mažesni, kad veikiau galėtų jo nepaisyti. Ir tas noras jau buvo nuodėmė. Norėti būti nepriklausomam nuo Dievo yra visvien, ką norėti turėti vieną labai dievišką savybę. Taigi tas noras beveik nesiskiria nuo noro būti lygiam su Dievu. Gal tat kitokiu keliu, bet prie to paties noro suėjo Adomo ir Ievos valios.

Mūsų laikais labai plačiai pasaulyje viešpatauja demokratija. Pagrindinis jos dėsnys yra, kad piliečiai renkasi sau vyriausybę. Jeigu jie ją išsirinkę pabandytų ją nuversti, vyriausybė juos baustų labai skaudžiai, dažniausiai mirtimi. Pagundos metu Adomas taip-gi turėjo rinktis ko klausyti. Dievas buvo liepęs nevalgyti draustojo vaisiaus, velnias neliepė, tik patarė valgyti. Ne balsavimo kortelėmis, tik pačiu paklausymu, kurs yra svarbesnis už kortelę, Adomas turėjo išsirinkti sau ir visai žmonių giminei ko klausyti. Dievas, kaip aukščiau pažymėjau, labai brangino savo protingųjų sutvėrimų laisvę ir netrukdė jos rinkimuose, kuriuos nedorasis angelas buvo surengęs.

2. Nuopuolis.

„Ir ėmė jo vaisių ir valgė ir davė savo vyrui, kurs valgė.” [1]) Taip trumpais žodžiais Šv. Raštas išreiškia pačią didžiausią nelaimę, kokia tik yra įvykus žmonėms šiame pasaulyje. Šv. Raštas nepasako, ar uždraustasis vaisius labiau panešėjo į obuolį, ar į kriaušių, ar į kokią nors uogą, tik taria bendrą žodį „vaisius.” Visai nesvarbu to vaisiaus išvaizda ir didumas. Pats svarbiausias daiktas, tai tas noras neklausyti Dievo, būti lygiam su Juo. Tą norą abudu pirmieji gimdytojai įsileido į savo širdis ir sielas ir tą norą pareiškė veiksmu: valgydami uždraustąjį vaisių.

Išdidumas tat buvo pirmosios nuodėmės branduolys. Tą mes matome įsižiūrėję, kaip toji nuodėmė įvyko. Tą patvirtina ir Šv. Raštas sakydamas; *„Visų nuodėmių pradžia yra išdidumas.”* [2]) Šita Adomo nuodėmė yra visų šios žemės nuodėmių šaltinis ir pradžia, nes šv. Paulius sako: *„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į šį pasaulį.”* [3]) Jeigu net imtume, kad išminčius Sirach kalba ne vien apie žmonių, bet ir apie piktųjų dvasių nuodėmes, sakydamas, jog jos kyla iš išdidumo, tai vis-tiek bus tiesa. Del savo išdidumo piktoji dvasia pakėlė maištą prieš Dievą ir tą maištą platindama gundė žmones į tą pačią nuodėmę.

Tas išdidumas pirmiausiai pasireiškė nepaklusnybe: pirmieji mūsų gimdytojai sulaužė Dievo įsakymą. Taigi šv. Paulius sako: *„Per vieno žmogaus nepaklusnybę esa-*

1) Gim. 3, 6.
2) Eccii 10, 15.
3) Rom. 5, 12.

me nusidėjėliais tapę daugelis." [1]) Prisidėjo taip-gi skaudžiai įžeidžiantis Dievą įtarimas, būk iš pavydo uždraudęs kenksmingąjį vaisių, kad žmonės netaptų Dievui lygūs. Šitas įtarimas, matomai, smigo Ievai į širdį iš velnio žodžių, bet Adomas veikiausiai to nepripažino. Prisidėjo kenksmingas ir neprotingas žingeidumas, norįs išbandyti blogą, jau žinant, kad tai bloga. Pagalios galima matyti šiek-tiek ir valgio godumo, nes Ieva ėmė gėrėtis vaisiaus išvaizda ir jo skanumu dar prieš paragausiant.

Tarp jaunuomenės vietomis sklinda kalba, būk gero ir blogo pažinojimo medžio vaisius esąs paminėtas tiktai kuklumo dėlei, nenorint aiškiai pasakyti, kad pirmoji žmonių nuodėmė buvęs jųdviejų lyties veiksmas. Šita kalba yra tuščia ir aiškiai klaidinga. Adomas ir Ieva buvo vyras ir moteris. Jųdviejų moterystę pats Dievas buvo palaiminęs ir liepęs daugintis. [2]) Taigi moterystės veiksmas jiedviem nebuvo nuodėmė. Vaisius nėra kokis nors pakeistos prasmės žodis, bet tas, kas auga ant medžio valgoma. Visiems katalikams yra privaloma Šv. Rašto Komisijos ištarmė 1909 m. birželio 30 d. sakanti, kad pirmųjų tėvų nuopuolio aprašymas Gimimų Knygoje reiškia imti tiesiogine prasme taip, kaip aprašyta, nepakeičiant kitaip.

Žiūrint obuolio, ar kitokio vaisiaus vertės, gali rodytis, būk pirmųjų mūsų gimdytojų pirmoji nuodėmė buvusi nedidelė, nes vaisius nedidelis; bet mes jau pažymėjome, kad obuolys tame nusikaltime tebuvo tik smulkmena. Žymus mūsų laikų tikybos mokslininkas E. Hugon O. P. rašo: „Katalikams privaloma tikybos tiesa yra,

1) Rom. 5, 19.
2) Gim. 1. 28.

kad pirmųjų tėvų nuodėmė buvo sunki.” [1]) Tą patį pasakytų visi kiti katalikų teologai, nors senovėje buvo mintijusių, kad jųdviejų nuodėmė tebuvo tik atleistina. Tačiau, toji pažiūra yra aiškiai klaidinga, nes dėl atleistinosios nuodėmės žmogus nepraranda pašventinančios Dievo malonės, o pirmieji mūsų gimdytojai jos neteko ir sau ir mums. Juodu tapo p r a ž ū t i e s m e d ž i a g a , anot Karisiako Santarybos. [2]) Dar senesnė Arauziko Santaryba paskelbė, kad pirmoji nuodėmė buvo mirtis sielai. [3])

Ne visai vienoki buvo Adomo ir Ievos kūnai, ne visai vienokia buvo jųdviejų dvasia, todėl šiek-tiek skirtumo buvo ir jųdviejų kaltėje. Jau aukščiau pasakyta, kad Ieva buvo truputį apgauta, o Adomas ne. Klaida sumažina kaltę, o apgaulė sudaro klaidą. Taigi Ievos kaltėje buvo sumažinančių aplinkybių, bet tos neišteisina pirmąją moteriškę. Už tat buvo ir tokių žvilgsnių, kuriais ji kaltesnė pasirodė už vyrą, nes ji pirma apsiėmė kalbėtis su piktąja dvasia, ji įtarė Dievą, būk pavydus, ji smalsiai žiūrėjo į uždraustą vaisių.

Kitais žvilgsniais Adomas buvo kaltesnis, nes jis pilniau suprato velnio mintį ir labiau jai pritarė. Jis turėjo pareigos apsaugoti save, žmoną ir visą žmonių giminę nuo neištikimybės Dievui ir nebandė to daryti. Taigi vienais žvilgsniais jis lyg mažiau kaltas už Ievą, bet kitais jis kaltesnis už ją. Galutiną ištarmę tuose dalykuose tik Dievas gali išspręsti.

Yra žvilgsnių, dėl kurių galima sakyti, kad Adomo pirmoji nuodėmė buvo už vis didžiausia, nes nuodėmės

---

1) Ad dogma fidei etiam pertinet grave fuisse peccatimi protoparentum (De Deo Creatore etc. Tractatus Dogmatici v. V. Parisiis Lethielleux p. 154).
2) Denzinger—Bannwarth XI laida n. 316.
3) ib. n. 175.

sunkumas didėja, kuomet didėja lengvumas išsisaugoti jos. Šv. Augustinas sako: „Didelė buvo nedorybė nusidėti, kuomet taip lengva buvo nuodėmės nedaryti.” [1]) Taip lengva buvo apsieiti be uždraustojo vaisiaus, taip daug buvo gauta iš Dievo pačių brangiausių dovanų, taip aiškiai žinota Dievo šventybė ir gerumas, taip ryškiai suprasta nuodėmės šlykštumas, taip matyta pagundos kilmė iš velnio, o bet-gi drįso Adomas nusidėti. Nepasitaiko kitam žmogui turėti kada nors daugiau patogumų kovai su pagunda, kaip Adomui kad buvo jų duota. Nesinaudojimas tais patogumais, nepaisymas daugumo gautųjų dovanų ir palengvinimų prie kito ko pridėjo nedėkingumo kaltę ir pasunkino nuodėmę.

3. Nuodėmės vaisiai.

Nelaimingoji nuodėmė atvedė labai daug ir stambių vaisių. Jie visi buvo neapsakomai skaudūs. Tuos pragaro vaisius galime suskirstyti į tris: a) permainos įvykusios pačiuose kaltininkuose, b) Dievo paskelbtosios bausmės ir c) nuodėmė perėjimas į visus jųdviejų vaikus ir vaikų vaikus.

a. PERMAINOS KALTININKUOSE.

Po nuodėmės pirmuose mūsų gimdytojuose susyk pasidarė permainų: vienos buvo jųdviejų kūnuose, kitos sielose, kitos santykiuose. KUNUOSE pirmiausiai pasireiškė aistrų sukilimas. Apie tai Šv. Raštas sako: *„Ir atsidarė judviejų, akys: ir pažinę, kad buvo nuo-*

1) De civit. Dei XIV, 15.

gi, susisiuvo pygos lapus ir pasidarė sau juostas." [1]) Išsyk gali rodytis, kad buvo gera įgyti drovingumo dorybė, nes prieš nuodėmę, nuogi būdami nesigėdėjo vienas kito. Bet ištikrųjų tai nebuvo pagerėjimas tik pablogėjimas. Kol nebuvo padarę nuodėmės, tol neturėjo aistrų. Visi kūno norai būdavo visuomet tvarkingi ir nebuvo ko gėdėtis. Po nuodėmės juodu susyk pajuto kiekvienas savyje geidulių, kuriuos protas vargiai valdė, o gal ir visai nevaldė. Tą pajutę, susigėdo ir ėmė drovėtis vien kito.

Gėdos jausmas yra geras ir reikalingas nusikaltusiems žmonėms. Iš to galima numanyti, kas dar ne visai galutinai nusmukęs. Taigi ir mūsų pirmieji gimdytojai labai nusmuko, bet ne iki pačiam dugnui.

Antra permaina jųdviejų kūnuose įvyko, kad nuo tos valandos s k a u s m a i , vargai ir ligos galėjo juodu pasiekti. Didėji Dievo duotoji jųdviejų kūnams nekentėjimo dovana išnyko. Nėra tikros žinios, bet galima spėlioti, kad su obuoliu rišosi kokiu nors būdu jųdviejų skausmų ir ligų pradžia.

M i r t i n g u m a s buvo trečioji permaina jųdviejų kūnuose. Skubotai Šv. Raštą skaitant gali kai kam rodytis, būk gundytojas arčiau išreiškęs tiesą, negu Dievas. Viešpaties buvo pasakyta: „*Kurią dieną valgysita iš jo, mirte numirsita.*" [2]) O gimdytojas buvo sakęs: „Anaiptol mirte nemirsita." [3]) Tačiau iš skuboto skaitymo yra pasidarę ir darosi daug klaidų. Nuo tos valandos, kaip nuodėmė įvyko, Ardomo ir Ievos kūnai pradėjo senti t. y. artintis prie mirties, o pirma prieš nuodėmę nei ilgas nei trumpas laikas neartindavo jųdviejų prie mirties, kitaip sakant juodu nesęsdavo. Toje pa-

1) Gim. 3, 7.
2) Gim. 2, 17.
3) Gim. 3. 4.

čioje dienoje, kada pasidarė nuodėmė, kentėjimai ėmė leisti savo šaknis pradžioje nejaučiamas į žmonių kūnus. Iš mažų ir didelių kentėjimų susidarė ligos, iš ligų mirtis. Taigi Dievas teisingai buvo pasakęs, jog žmonės virs mirties kąsniais toje dienoje, kada nuodėmę padarys. Priešingai gundytojas buvo ištaręs tiesiog, kad juodu nemirs, o juodu numirė. Anksčiau, ar vėliau mirti netaip svarbu, kaip mirti, ar nemirti. Piktoji dvasia melavo, žadėdama, kad nemarumo dovana nebus prarasta. Viešpaties maloningas gerumas savo paskelbtąją mirties bausmę švelniai vykdė, nesusyk nutrenkdamas prasikaltėlius. Už tokį elgesį mes turėtume būti labai dėkingi Dievui, nes tie nusikaltėliai, su kuriais Visagalis Teisėjas taip maloniai apsėjo, buvo mūsų tėvas ir motina.

S I E L O S E įvyko didžiausia permaina, nes abudu kaltininku susyk neteko visų antgamtinių malonių, kurių taip daug buvo suteikęs Dievas, sutverdamas juodu. Taigi juodu paliovė buvę Dievo vaikais ir Jam mylimais asmenimis, o beliko tik Jo padarais. Dalyvavimas Dievo prigimtyje išnyko. Dingo ir aukštosios antgamtinės dorybės. Jųdviejų sielos liko kaip ataušusioji geležis be tos dieviškos ugnies, kuri taip gražiai ir karštai spindėjo prieš nuodėmę. Užgęso ir dieviškoji šviesa juodviejuose. Kaip stiklas nepajunta, kad saulė paliauja švietus per jį ir į jį, taip, gal, ir pirmieji mūs gimdytojai nesusyk pajuto tų antgamtinių malonių netekimą.

Galutinasis panašumas į Dievą likosi jiedviem, bet suteršta, nes nusikalstant susiteršė prigimtis. Portretas, apneštas dulkių ir net supurvintas, arba pajuodavęs nuo dūmų, vis-gi liekasi panašus į atvaizduojamą asmenį. Todėl negalima sakyti, kad Dievo panašumas būtų išnykęs iš jųdviejų. Bet tas antgamtinis paveikslas,

kuris buvo labai patobulinęs gamtinį panašumą, išnyko visai.

Vienas beliko nusikaltusiam žmogui antgamtinis dalykas, būtent tikslas. Dievas pasiliko žmonėms tikslu, nes nuodėmę darant keitėsi žmonių valia, o nesikeitė Dievo valia. Toji valia buvo paskyrusi žmonėms tikslą Patį Sutvėrėją, toji valia ir likosi. Tiktai žmogus po nuodėmės jau buvo daug toliau nuo savo tikslo, prie kurio jis buvo taip arti, kol nebuvo nusikaltęs. Nusidedamas žmogus neteko pačių geriausių ir labai daugelio priemonių tam savo tikslui pasiekti.

Valia nusikreipė nuo Dievo į velnią, nuo gero į blogą. Tas krypties pakeitimas labai ir labai ją susilpnino, bet laisvės ji vis-gi neprarado. Šešioliktame šimte metų buvo Martynas Liuteris. Jis sakė, kad žmogus po pirmosios nuodėmės netekęs valios laisvės ir dabar žmonės, Adomo vaikai, jos neturį. Bet ta pažiūra yra klaida. Ji kilo iš asmeninių Liuterio dvasios vargų. Jis, ilgai ir nuoširdžiai bandęs suvaldyti savo aistras, nepajėgė jų pažaboti. Tada jam kilo mintis, kad žmogus jau nebeturi liuosos valios, kad nuodėmė jau ne nuodėmė, kad visas nuodėmes Kristaus kančia panaikino, kad dabar vienas tikėjimas į Kristų daro žmogų teisingą, o elgesys ir geri darbai nėra reikalingi. Šv. Jokūbas apaštalas aiškiai priešingai mokė, bet Liuteris sakė, būk to apaštalo laiškas nesąs Šv. Rašte.

Katalikų pasaulio vyskupai, popiežiaus sukviesti į Visuotinę Santarybą Tridento mieste, Liuterio klaidas pasmerkė, o katalikų tikybos tiesą apie valios laisvę 1547 m. sausio 13 d. šitaip išreiškė: „Pirmiausiai Šv. Santaryba skelbia, kad norint gerai ir nuoširdžiai suprasti nuteisinimo mokslą reikia kiekvienam pripažinti ir išpažinti, jog visiems žmonėms per Adomo nuodėmę ne-

tekus nekaltybės, nešvariais ir anot Apaštalo, rūstybės vaikais tapus, kaip tat išdėta ištarmėje apie gimtąją nuodėmę, ir net virtus nuodėmės vergais bei patekus velnio ir mirties valdžion, ne vien stabmeldžiai įgimtomis jėgomis, bet nei žydai Mozės Įstatymo raštu nebūtų galėję iš to pasiliuosuoti bei atsikelti, tačiaus valios laisvė anaiptol neišnyko, nors jos jėgos sumažėjo ir nulinko.” [1])

Tą pati dalyką Santaryba pakartojo penktuoju savo ištarmių kanonu, skelbdama: „Jei kas sakytų, kad po Adomo nuodėmės žmogaus valios laisvė prarasta tapo ir užgesinta, arba kad tai yra tiktai vardo dalykas, arba kad tai tik vardas be daikto, arba kad tai velnio pramanymas įbruktas į Bažnyčią, tas tebūnie atskirtas.” [2])

Truputį vėliau už Liuterį Mykolas Bajus, arba Du Bay, skelbė, kad po pirmųjų gimdytojų nuodėmės „Valios laisvė be Dievo malonės pagelbos tinka tik nuodėmėms daryti.” Tą nuomonę su kitomis Bajo klaidomis popiežius Šv. Pijus V teisingai pasmerkė 1567 m. spalio 1 d. raštu „Ex omnibus afflictionibus” (Iš visų skaudžių rūpesčių [3]).

Katalikų mokslas neslepia, kad Adomo nuodėmė buvo labai didelė, kad ji padarė jam ir visiems žmonėms labai daug blogo, bet Bažnyčia nesako nieko viršaus to, kas yra ir neįpuola į vienpusiškumą, todėl, skelbdama nuodėmės vaisių sunkumą, nesako, kad valios laisvė panaikinta, bet sako, kad ji susilpnėjo.

---

1) Denzinger Bannwarth XI n. 793.
2) Denzinger Bannwarth XI n. 815.
3) ib. n. 1027.

Ir ant proto nuodėmė paliko savo kenksmingų žymių pirmiesiems mūsų gimdytojams bei mums, jųdviejų vaikams. Tas protas prarado visą antgamtinę šviesą, bet ir gamtinio miklumo bei tikrumo sumažėjo jam žymiai. Tačiau ir protas, kaip valia, ne visai užgeso. Žmogus likosi žmogum. Jei būtų proto netekęs visai, tai būtų virtęs gyvuliu. To bet-gi nepasidarė. Ir tai buvo Dievo gerumo dėka.

Atmintis nepražuvo, nes žmogus tebežinojo gyvulių ir kitų daiktų vardus po nuodėmės, kaip buvo jiems paskyręs prieš nuodėmę. Kalbos taip-gi neužmiršo. Gamtinėms proto ir atminties jėgoms prieinamos tiesos apie Dievą, angelus, sielą liko pirmiesiems gimdytojams jųdviejų sumažėjusioje, bet neišnykusioje atmintyje tiek, kiek joje tilpo. Kurios tiesos netilpo, tas juodu užmiršo. Šiandien mes negalime susekti, kas buvo užmiršta, kas ne. Dievas nepaliovė būti geras ir po pirmųjų žmonių nuodėmės. Jis neleido pasidaryti pilnai betvarkei pirmųjų gimdytojų sielose, todėl galime be baimės sakyti, kad jųdviejų atmintyje liko pakankamai žinių, kad galėtų gyventi, atgailą daryti ir galutinai savo tikslą Dievą pasiekti.

SANTYKIUOSE permainos įvyko labiausiai dėl to, kad nusikaltusieji žmonės paliovė būti Dievo vaikai. Bet tai dar nebuvo viskas. Aukščiau minėtoji Tridento Santarybos ištarmė sako, kad dėl nuodėmės žmonės pateko „velnio valdžion.” Mes galime nežinoti ir ginčytis, kokiu būdu ir dėl ko tas patekimas įvyko, bet mes negalime nepripažinti, kad jis įvyko.

Nusidėjėlis žmogus tapo nusidėjėlio angelo vergu. Daug žalos nuodėmė padarė žmogui, bet kada angelas pakėlė maištą prieš Dievą, tai taip-gi turėjo nuostolių. Angelo virstančio velniu nuostoliai buvo didesni už nu-

sikalstančio žmogaus nuostolius, nes angelas buvo aukščiau stovėjęs už žmogų ir daugiau dovanų gavęs iš Dievo. Bet nusidėjėlis žmogus, tapęs nelabojo vergu, buvo daug silpnesnis už savo žiaurųjį valdovą. Pasmerktam maištininkui angelui buvo likę jėgų daug daugiau negu nusikaltusiam žmogui. Savo jėgų perviršiu velnias galėjo, mokėjo ir norėjo priversti žmogų vergauti.

Vergijos yra buvę žmonėse. Nei vienas valdovas negalėjo užviešpatauti ant savo vergų valios taip, kad ją kraipytų sulig savo nuožiūra. Nei velnias negalėjo paveikti tiesiog į žmogaus valią. Ji buvo likusi liuosa. Bet valdovai labai gali įvargyti savo vergų kūnus, nes ant jų jie turi galią. Velnias, būdamas dvasia, galėjo veikti į žmonių sielas ir jas vargyti, nepasiekdamas valios. Savo įgytąja galybe į žmonių kūnus ir jų sielas velnias naudojosi blogiems tikslams, nes pats buvo blogas. Nusikreipęs nuo Dievo nelabasis angelas negalėjo niekur kitur kreiptis, tik į blogybę, nes visa kas gera yra Dievuje, o ne Dievuje yra tik blogybė.

Dievas buvo žmogaus Viešpats prieš nuodėmę. Savo viešpatavimą Dievas vykdė meilingai, gerbdamas žmogaus valios laisvę. Velnias tapęs žmogaus valdovu, savo viešpatavimą vykdė žiauriai, visai nepaisydamas žmonių valios ir dar rūstaudamas, kad negali jos laisvės pasiekti. Dievas neprarado Savo teisių. Viešpatim jis liko vistiek, bet velnias įsibruko tarp Dievo ir tarp žmogaus ir tai dėl to, kad žmogus panorėjo veikiau velnio klausyti, negu Dievo. Reikėjo tikėtis, kad Dievas paliaus rūpinęsis žmogum. To, gal, ir tikėjosi velnias, rengdamas pagundą.

Jei Dievas būtų atsisakęs visai naudotis Savo viešpatavimo teisėmis, tai velnias būtų likęs vienatinis žmogaus valdovas. Turėdamas daug daugiau jėgų už žmogų,

būtų niekad neišleidęs jo iš savo vergijos. Ne susyk tą suprato Adomas su Ieva, bet juodu būtų tą supratę ilgainiui iš prityrimo, iš to prityrimo, kuriuomi juodu buvo norėję pažinti blogą.

Dievas tą pažinimą pagreitino, sutrumpindamas ir sumažindamas nelaimingojo prityrimo skausmus, pavartodamas vienatinį nedėkingiems ir neištikimiems nusikaltėliams tinkamą būdą, būtent bausmes. Jos išrodė skaudžios, bet jos buvo meilės vaisius. Mylėjo Dievas žmones ir bausdamas juos. Prieš imsiant kalbėti apie bausmes, gerai įsidekime į širdį, kad Dievas, leisdamas velniui viešpatauti ant žmonių, bet-gi neatsižadėjo Savo viešpatavimo teisių ir nemanė liautis naudojęsis jomis. Tas viešpatavimo teisių pasilaikymas Dievui naudos nedavė, bet žmonėms jis buvo vilties šaltinis.

b. DIEVO PASKELBTOSIOS BAUSMĖS UŽ PIRMĄJĄ NUODĖMĘ.

Šv. Raštas sako: *„Ir išgirdę balsą Viešpaties Dievo, vaikščiojančio rojuje po pietų atvėsiui, Adomas ir jo žmona pasislėpė nuo Viešpaties veido rojaus medžio viduje. Ir pašaukė Viešpats Dievas Adomą ir tarė jam: kur esi? Tas atsake: Tavo balsą išgirdau rojuje: ir bijojau, nes nuogas esmi, ir pasislėpiau. Ir tarė jam: Taigi kas tau parodė, kad esi nuogas? Bene valgei nuo medžio, nuo kurio buvau liepęs tau nevalgyti? Ir tarė Adomas: Moteris kurią man davei, kad draugautų, davė man nuo medžio ir valgiau. Ir tarė Viešpats Dievas moteriškei: Kodėl taip padarei? Ji atsakė: Kirmėlė mane apgavo ir valgiau. Ir tarė Viešpats Dievas kirmėlei: Kadangi taip padarei, būsi prakeikta tarp visų žemės gyvūnų ir*

žvėrių: savo krūtine vaikščiosi ir žemę ėsi visomis savo gyvenimo dienomis. Netaiką padėsiu tarp tavęs ir moteriškės, tarp tavo sėklos ir jos sėklos. Ji sutreikš tau galvą, ir tu tykosi jos kulnies. Ir moteriškei tarė: Padauginsiu tavo vargus ir tavo pastojimus: skausmuose gimdysi vaikus ir vyro valdžioje būsi ir jis valdys tave. O Adomui tarė: Už ką paklausei savo pačios balso ir valgei niuo medžio, nuo kurio buvau uždraudęs tau nevalgyti, prakeikta žemė tavo darbe: darbuose valgysi iš jos visomis savo gyvenimo dienomis. Erškėčius ir usnis daigins tau ir žemės žolėmis misi. Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol grįši į žemę, iš kurios imtas esi, nes esi dulkė ir dulke vėl virsi." [1])

Čia pakartotuose Šv. Rašto žodžiuose yra įžanga apie tai, kaip pirmieji mūsų gimdytojai prisipažino Dievui, jog nusikaltę, ir paskui paduoti Dievo žodžiai, kuriais uždedamos bausmės. Tarp tų bausmių yra įpintas būsimo išganymo pažadas. Pridėjęs keletą paaiškinimo žodžių prie įžangos, kalbėsiu apie bausmes, o išganymo pažadą iškelsiu į tam tikrą posmą.

Apie Įžangą.

Joje mums keista išrodo, kad Dievas, lyg kokis žmogus popiečiais išeidavęs į rojų pasivaikščioti, atvėsiu pasinaudoti. Bet mes turime žinoti bendrąją taisyklę, kad visose tose Šv. Rašto vietose, kur Dievas aprašomas lyg žmogus, tikroji Šv. Rašto prasmė yra aukštesnė negu žodžiai išrodo, nes žinia, kad Dievas nėra žmogaus išvaizdos. Šv. Raštas Jį vaizduoja lyg žmogų tais atvejais, kada nori kad žmonėms lengva būtų suprasti. Šituo at-

1) Gim. 3, 8-19.

veju Šv. Rašto mintis yra: Dievas nors susyk žinojo kas pasidarė, bet nesiskubino su bausmėmis, tik palaukė paprastos progos.

Ta proga buvo įprastas Dievo pasirodymas pirmiem dviem žmonėm. Juodu ne nuolat Dievą regėdavo, bet, rasi, kasdien vieną kartą Jis jiedviem apsireikšdavo. Ir tais atvejais juodu nematydavo Jo, kaip Jis yra, kaip šventieji Jį mato danguje. Veikiausiai Jis tais atvejais prisiimdavo žmogaus pavidalą. Labai galimas daiktas, kad tie Dievo apsireiškimai būdavo popiečiais, kuomet jau saulės karštis būdavo žymiai mažesnis negu vidudienyje, kuomet gamta paprastai išrodo ypatingai graži ir maloni.

Prieš Dievui apsireiškiant, turbūt, būdavo ypatingai balsų, kuriuos išgirdę Adomas su Ieva, kol buvo nekalti, žinodavo, jog Dievas bus veikiai matyt, ir bėgdavo ten, iš kur girdėdavo balsą. Tas balsas savuoju laiku pasigirdo ir po nuodėmės, bet nusikaltusieji žmonės jau nebėgo prie jo, tik slėpėsi tarp tankesniųjų medžių. [1]) Jau sąžinė juodu graužė ir juodu gėdėjosi netik viens kito, bet ir Dievo: netik dėl nuogumo, bet ir dėl nuodėmės.

Kai kurie žmonės randa, kad Dievui nepritiko siūti rūbus mūs pirmiesiems gimdytojams iš gyvulių kailių. Bet siuvimo neminėta Šv. Rašte ir mums nėra reikalo ką nors pridėti iš savo galvos. „*Padarė*” [2]) nereiškia „pasiuvo.” Po nuodėmės pirmųjų žmonių išmintis tiek buvo sumažėjus, kad neprisiprotėjo naudotis gyvulių odomis. Dievas, veikiausiai, davė jiedviem žinoti, kad oda atskiriama nuo maitos, o žmonės jau paskui mokėjo ją siūti, kaip mokėjo siūti lapus.

1) Taip mano A. Martini veikale: La Sacra Biblia, Firenze 1842 t. 1 p. 26.
2) Gim. 3, 21.

Bausmių Dievas paskyrė trims asmenims: Adomui, Ievai ir gundytojui. Įsižiūrėkime į jas arčiau.

Adomo bausmės.

Tų bausmių Dievas paskelbė tris.

Pirmoji bausmė buvo darbo sunkumas. Jau mes matėme, kad darbas buvo pirmojo žmogaus pareiga, duota jam be jokio sąryšio su nuodėme. Nemarumo dovaną žmogus buvo gavęs tada, kada tapo sutvertas. Toji dovana tiek suteikė kūnui stiprybės, kad ir darbas jam buvo nesunkus. Po nuodėmės žmogus neteko nemarumo, kūno jėgos susilpnėjo ir darbas savaime pasidarė sunkus bei įkyrus. Bet - galėjo Dievas pridėti taip-gi sunkumo ir bausmę didindamas. Žmogus buvo tą užsipelnęs.

Antroji bausmė buvo nederlingumas: *„Erškėčius ir usnis daigins tau."* Dievo malonė buvo paskyrusi Adomui gyventi linksmybės darže—rojuje. Tai buvo tiek derlinga vieta, kad vienų vaisių užteko žmonėms išmisti. Bet ne visa žemė buvo tokia. Po Adomo nuodėmės *„išmetė jį Viešpats Dievas iš linksmybės sodo, kad dirbtų žemę, iš kurios imtas buvo, ir išmetė Adomą ir pas linksmybės rojų pastatė cherubiną ir liepsningą kalaviją bei sūkuriuojantį, kad saugotų kelią į gyvybės medį."* [1]) Išmestas iš rojaus Adomas pateko į nederlingąsias vietas, bet jis galėjo jas savo darbštumu pakeisti derlingomis. Tik grįžti į rojų jau nebegalėjo.

Cherubinas su sūkuriuojančiu ugniniu kardu neleido Adomą atgal į rojų. Kai kam tas cherubinas išrodo pasakiškai. Ne taip tat išrodė pirmiesiems vargšams žmonėms. Juodu matė kaitaliojančias liepsnas, per kurias

Î) Gim. 3, 33. 24.

negalima buvo grįžti į rojų. Trumpi Šv. Rašto žodžiai neišdeda tiek smulkmenų, kad iš jų galėtume susekti tų liepsnų prigimtį, todėl mes nei nebandysime to daryti. Tik Šv. Raštas pasako, jog tos ugnys buvo išvien su Cherubinu. Nepasakyta nei to, kad liepsningasis kardas buvo Cherubino rankose, nes paprastai Cherubinais vadiname angelus, kurie pasirodo ne žmogaus pavidalu. Taigi Šv. Rašto prasmė yra, kad tas liepsnas valdė Dievo paskirtasis geras ir aukštas angelas. Jis jas valdė tol, kol buvo reikalo, kol žmogus paliovė bandęs grįžti į prarastąją laimę.

Trečioji bausmė buvo mirtis: *„Nes dulkė esi ir dulke vėl virsi"* Ta bausmė buvo pati sunkiausia, bet ji buvo nenauja. Dievas buvo ją pasakęs tada, kada liepė nevalgyti draudžiamojo vaisiaus. Darbo sunkumas buvo sąrišyje su mirtim ir negalėjimu naudotis derlingojo rojaus vaisiais, nei svarbiausiu — gyvybės medžiu. Šv. Tamas Akvinietis sako, kad žmogus nebūtų galėjęs išvengti mirties, nors būtų ir gavęs to medžio vaisių valgyti, [1]) nes ir prieš nuodėmę to medžio valgymas ne amžinai darydavo žmogų nemariu, o tiktai ribotam laikui saugodavo jį nuo mirties. Po nuodėmės to vaisiaus valgymas būtų pailginęs gyvenimą ir vargus, o nemarybė jau buvo prastota nuodėmę bedarant ir dėl to buvo prastota teisė nuolatai naudotis to medžio vaisiais.

Kai kas senovėje sakydavo, būk Dievas pasityčiojęs iš Adomo sakydamas: *„Štai Adomas tapo kaip vienas iš mūs, žinąs gerą ir blogą."* [2]) Bet tie žodžiai nėra pasityčiojimas, tik į Šv. Raštą įstatytas persergėjimas žmonėms, kad neitų pirmojo tėvo pavyzdžiu ieškoti blogybės pažinimo.

---

1) S. Th. 2-2, q. l64a. 2ad. 6.
2) Gim. 3, 22.

Ievos bausmės.

Ievai tik dvi bausmes Dievas paskelbė: gimdymai su sopuliais ir vyro vyriausybė.

Kai kas sakydavo, kad moteries kūnas yra tokis, jog gimdant vistiek reikia sopulių kentėti, ir kad skausmų būtų buvę motinoms gimdant, nors nuodėmė nebūtų įvykus šiame pasaulyje. Bet Šv. Augustinas sako, kad nuodėmei neįvykus, moterys būtų gimdžiusios be skausmų, nes vaisiaus užaugimas būtų pilniau jį atidalinęs nuo motinos kūno.[1]) Net ir dabar, nors nedažnai, bet pasitaiko, kad gimdytojos taip mažai serga, jog pagija bevaikščiodamos. Medicinos mokslas išrado prietaisų beveik visai prašalinančių gimdymo skausmus. Jei nebūtų buvę nuodėmės, Dievas būtų patiekęs moterims priemonių geresnių už medicinos radinius. Ir moteriškojo kūno jėgos veikiau būtų buvusios žymiai geresnės ir tinkamesnės negu dabar.

Moteris po vyro valdžia turi būti dėl to, kad Dievas taip pasakė, bet iš to yra joms ir naudos, nes vyras turi pareigos aprūpinti moterį ir vaikus maistu, rūbu ir butu. Jis taip-gi turi pareigos ją apginti nuo skriaudos ir paniekos. Jei nuodėmė nebūtų įvykus, tai moteris nesirgtų pagimdžius, vaikams nereikėtų nei maisto, nei rūbo, nei buto gaminti, kaip nereikėjo rojuje. Taip nebūtų nei moteries priklausomybės nuo vyro, nes ta priklausomybė ir atsirado dėl to, kad nuodėmė panaikino tas sąlygas, kuriose moteris galėjo būti nepriklausoma. Dabar ji yra reikalinga vyro globos netik pagimdžius kūdikį, kol jį užaugina, bet ir prieš pagimdant, kada jos rankos nebegali sunkaus darbo dirbti. Atydžiai įsižiū-

1) De civit. Dei XIV c 26.

rėją į moteries priklausomybę, matome, kad nuodėmė ją padarė, o Dievas nieko nauja nepridėjo, tik pasakė tą kas buvo įvykę.

Beveik visos bausmės, paskelbtosios abiem pirmiem žmonėm yra tokios pat. Gimdymo sopuliai nėra naujas daiktas, tik netekimas nemarumo, kurs saugodavo nuo mirties ir nuo skausmų. Iš to paties susidarė darbo sunkumas Adomui, o žemės nevaisingumas iš pat pradžių buvo anapus rojaus. Pati mirtis buvo Dievo paskelbta už įstatymo sulaužymą, todėl ir Ieva turėjo mirti, nors Dievas jai nekalbėjo apie pavirtimą į dulkes.

Tačiaus nebereikalo Dievas žmonėms kalbėjo apie bausmes. Kol juodu nebuvo padarę nuodėmės, tol Dievas smulkiai nedėstė tos nuodėmės vaisių. Jiedviem ją padarius Dievas pažymėjo įsakmiai tuos nuodėmės vaisius, dėl kurių juodu, gal, būtų ėmę kaltinti vienas kitą. Žmonės paprastai rūstauja vieni ant kitų už tą bendrą nelaimę, kurią kenčia, nežinodami jos priežasties. Kadangi nuodėmės vaisiai turėjo vienaip pasireikšti Adomui, kitaip Ievai, tai tokio paaiškinimo jiedviem dar labiau reikėjo. Iš to viena bendra išvada, kad net bausmes minėdamas Dievas parodė žmonėms tėvišką širdį. Bausmės buvo didelės, bet tai buvo Tėvo bausmės vaikams.

Gundytojo bausmės.

Jau aukščiau pažymėjau, kad gundytojas buvo piktoji dvasia, panaudojusi kokią nors kirmėlę, arba žaltį. Skirdamas bausmę gundytojui, Dievas pirmiausiai kalba žalčiui: „*Prakeiktas esi tarp visų žemės gyvulių ir žvėnų, savo krūtine vaikščiosi ir žemę ėsi visomis savo gyvenimo dienomis.*” [1]) Tie žodžiai velniui netinka. Jis

1) Gim. 3, 14.

nėra žemės gyvulys, neslankioja ištisas žeme, neminta tuomi ką randa joje.

Visi tie žodžiai tinka visoms kirmėlių rūšims, ypač gyvatėms ir nuodingoms angims. Jos yra prakeiktos, nors ne Dievas jas prakeikė, o žmonės. Adomo vaikai, kirmėlę pamatę, prisimena visų savo nelaimių pradžią ir nekenčia kirmėlių. Net ir tie stabmeldžiai, kurie nėra girdėję nei Adomo vardo, nei jo nuodėmės, vis-gi jaučia įgimto pasibiaurėjimo kirmėle. Tačiau kirmėlei iš to nei šilta nei šalta. Ji nesupranta nei žmonių keiksmo, nei jų jausmų.

Šliaužioja ji žeme dabar ir šliaužiodavo rojuje dar prieš pirmųjų tėvų kaltę ir po kaltės niekas nevirto kitaip.

Kai kas stebisi, kodėl Dievas sako, kad žeme kirmėlė turės misti, kuomet ji žemės neėda, o minta tuomi, ką randa pažemėje, būtent augalais, arba gyvulėliais. Tačiaus žodis „žemė” Šv. Rašte nereiškia mineralo, o tą, kas randama prie pat žemės. Šliužai daugiausiai tokiais daiktais ir minta. Taip buvo prieš žmonių nuodėmę, taip yra ir po to. Taigi ir kirmėlė, tiesiog sakant, bausmės negavo. Taip ir reikėjo, nes ji nekalta, kad velnias po ja pasibruko.

Bet Dievas ne bereikalo tuos žodžius kalbėjo į žaltį. Prakeikimas buvo velnio dalis ir kirmėlės panieka teko velniui nuo visų šiek-tiek padorių žmonių. Visas jo veikimas žmonėse yra tiktai žemų, paniekos vertų priemonių graibymas. Atvirai jis negali stoti į kovą nei su žmonėmis, ir tik slapstydamas savo tikslus, užsigindamas savęs, meluodamas ir prigaudinėdamas ardo Dievo ir geruosius žmonių darbus. Ir minta jo dvasia tik niekiausiais sumyniotais norais bei žemiausiais pageidavimais.

Numanu, kad žmonėms nusidėjus, Dievo galybė nebeleido velniui atsitraukti nuo žalčio iki kol Sutvėrėjas teikėsi savo ištarmę paskelbti visiems trims kaltininkams. Velnias, girdėdamas Dievo žodžius, sakomus žalčiui, suprato dvasinę jų reikšmę sau. Ta reikšmė, man rodos, buvo dvilinka. Pirmiausiai, velnias turėjo liktis žaltyje tol, kol tas žaltys buvo gyvas ir drauge su juo šliaužioti žeme, maitytis kirmėlių maistu, atkelti žmonių pasibjaurėjimą. Didžiausia ir skaudžiausia bausmė velniui vis-gi buvo ne ta, o kita, būtent atpirkimo pažadėjimas žmonėms. Tą pažadėjimą Dievas davė sakydamas, kad žalčio galva bus sutreikšta ir kad tai padarys moteriškės sėkla. Apie tai kalbėsiu paskutiniame šio straipsnio posme, nes tas pažadėjimas yra palaima, o ne bausmė žmonėms. Dabar-gi grįšime prie nuodėmės ir pažiūrėsim, kaip ji plito Adomo ir Ievos vaikuose.

4. *Gimtoji nuodėmė arba pirmosios nuodėmės plitimas.*

Aukščiau pažymėjau, kad Adomas buvo visos žmonių giminės galva. Vieni mokslininkai sako, kad jis tą pirmenybės ir sąryšio teisę turėjęs dėl to, kad buvo pirmutinis žmogus ir visų žmonių tėvas, kurio asmenyje visi buvo pakelti į antgamtinę aukštybę [1]). Kiti sako, kad Adomo valdžioje buvo visų jo vaikų valios, nes jas Dievas buvo perkėlęs į pirmąjį žmogų. [2]) Dar kiti prideda, kad Dievo patvarkymu Adomas buvo visų žmonių teisminis atstovas, kaip dabar kad tėvas veda nepil-

1) E. Hugon, Tractatus Dogmatici vol. V, De Homine et de peccato originali. Parisiis, I.ethielleux p. 186.
2) Billuart, F. C. R., Summa S. Tomae, hodiernis academiarum moribus accommodata t. II, tractatus de passionibus virtutibus, dissertano VI art. 1. Parisiis, Letouzey et Anę', p. 497.

namečių vaikų reikalus teismuose. Visų tų pažiūrų skirtumai maži, neteologams beveik nepastebimi.

Bendrosios tiesos yra visų katalikų tikybos mokslininkų skelbiamos ir visiems katalikams privalomos, 1-a kad Adomas buvo visų žmonių tėvas, 2-a kad ne tik sau vienam, bet ir visiems žmonėms buvo gavęs iš Dievo nemarumą bei antgamtinių malonių daugybę su jų pagrindu pašventinančia ja malone, 3-ia kad nusidedamas neteko to viso nevien sau, bet ir visiems žmonėms.

Adomo ir žmonių sąryšis.

Iš tų tiesų matyti dar viena viršaus, būtent, kad sąryšis tarp Adomo ir visų žmonių buvo, nes tuo sąryšiu būtų turėję eiti iš tėvo vaikams didelė laimė ir nemarumas su antgamtės dovanomis, o dėl nuodėmės ėjo skausmai, mirtis ir nuodėmė.

Sutverdamas žmones Dievas būtų galėjęs padaryti vienaip, arba kitaip. Būtų galėjęs palikti mus kiekvieną skyrium kaip akmenukus paupyje, ir būtų galėjęs padaryti, kad visi būtume viena bendruomenė. Nėra abejonės, kad Dievas išrinko šitą antrąją galimybę ir sutvėrė žmones taip, kad vieniems reikėtų kitų. Vienas žmogus negali pagimdyti kito žmogaus, o reikia tėvo ir motinos sutarties. Jųdviejų bendro rūpesčio ir darbo reikia kad vaikai užaugtų. Sęstantiems tėvams reikia vaikų globos. Akmenų pasaulyje to visko nereikia.

Daugeliu atvejų mes nei nemintijame kaip labai esame surišti krūvon mūsų gyvenimo reikalais. Nėra žmogaus, kuriam nereikėtų važiuoti, ar eiti keliu, o keliai — daugelio žmonių padaras. Kur juos vyriausybė nutiesia, ten taip pat daugelis žmonių dalyvauja, arba

vyriausybę rinkdami, arba jos įsakymus pildydami, arba jai mokesčius sudedami.

Nei marškinių žmogus sau vienas negali pasigaminti, nes vienas sėja linus, kitas juos mina, dar kitas bruka, verpia ir audžia. Nei pasėti linų negali nearęs žemės geležiniu noragu, nei lininės drobės negali kirpti be plieninių žirklių, nei sukirptų marškinių negali siūti be adatos. Tūkstančiai žmonių dirba, kol iškasa iš kalnų geležį, kol ją padaro plienu, kol iš jo nukala noragą arba padaro žirkles, ar adatą. Maža kaulinė sagutė mąstyse taip-gi daugelio žmonių padaras, per daugelio pirklių rankas atėjęs iki mūs. Gerai pamintyję, greitai matome, kad su savo drabužiais nešiojame ant savęs daugybės žmonių darbą.

Retą kurį daiktą valgome be druskos. Ji mums ateina iš svetimų šalių. Nepažįstami žmonės ją kasa iš kalnų, arba gamina, džiovindami jūros vandenį. Kiti veža druską geležinkeliais, ar laivais į mūs šalį. Dar kiti atvežtą pardavinėja. Valgio uždaras pipiras auga tolymose žemėse. Mes nesusikalbėtume su žmonėmis, kurie sodina jo medžius, skina ir džiovina mums tų medžių karčiasias uogas. Ne patys pasidarome nei tą duobenį, iš kurio sriubą semiame. Ir puodžius, kuris jį daro, paliavai medžiagą ima iš įvairių kraštų. Padarytąjį iš molio indą jis degina, dažniausiai, ne savo augintų medžių malkomis.

Ką-gi kalbėti apie triobą, kurioje gyvename? Joje sukrauta begalės įvairiausio darbo. Mokinamės patys, jei ne daugiau, tai nors skaityti, o mūsų mokytojas buvo daugelio žmonių mokinys. Susirgę šaukiamės gydytojo, kuris savo mokslą suėmė iš ne vienos dešimties profesorių; perkame vaistus, kuriuos sustatė vaistininkas,

taip pat nevieno mokytojo klausęs, iš medžiagą, kurias ne vienos rankos jam sunešė.

Trumpai sakant, mes žmonės, nors dažnai pykstamės, bet gyvename visi išvien, vieni kitų darbu naudodamiesi. Taigi esame surišti visi vienon krūvon, lyg vieno tinklo mazgeliai. Retai žmonės mintija apie tuos ryšius, kurie juos laiko krūvoje, bet tų ryšių negalima nepripažinti kūno gyvenime. Katalikų tikyba mus mokina, kad tokių ryšių yra ir sielos gyvenime, kad tais dvasios ryšiais mes susisiekiame su mūs pirmuoju tėvu Adomu.

Didžiojo žmogaus arba karaliaus patikimas tarnas gauna iš jo valdyti didelius turtus ir, pelnydamas gausią algą, apgyvendina savo pačią ir vaikus gražiame bute, maitina juos skaniais valgiais, rėdo gerais rūbais. Kuomet tas tarnas susigriebdina beparduodąs savo viršininko ir geradario slėpinius jo priešams, tuomet netenka garbės, vietos ir algos. Tuomet jo pačiai ir vaikams tenka maitytis sudžiovusios duonos kriaukšlėmis, dėvėti senais jau plyštančiais kitados gražių rūbų skarmalais, gyventi lūšnoje. Nei pati, nei vaikai nieko nežinoję, ką tėvas nedorai darė, vis-gi turi dalį jo nuodėmės vaisiuose. Taip pasidarė ir mums. Tik nusikalto ne vienas mūs pirmasis tėvas, bet ir pirmoji motina drauge. Prieš nusikalsiant ir nusikalsdami juodu žinojo, kad ir mums, jųdviejų vaikams, reikės netekti to, ką Dievas buvo pridėjęs prie prigimties ir visų antgamtinių dovanų. Tas mūsų dalyvavimas pirmoje pirmųjų tėvų nuodėmėje vadinasi mūsų gimtoji nuodėmė. Ją mes atsinešame į šį pasaulį, gimdami ir atsinešame dėl to, kad iš Adomo ir Ievos gemame.

5. *Gimtosios nuodėmės kenksmas mums.*

Bonifaco II patvirtintoji Antroji Arauziko (Orange) Santarybą 529 m. paskelbė ištarmę: „Jei kas sakytų, kad tik vienam Adomui tepakenkėjo neištikimybė, o ne drauge ir jo padermei, arba kad tiktai kūno mirtis, kuri yra nuodmės bausmė, o ne pati nuodėmė, kuri yra sielai mirtis, perėjo iš vieno žmogaus į visą žmonių giminę, tas pasipriešintų Dievo teisingumui, prieštaraudamas Apaštalui, sakančiam *„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis ir taip mirtis perėjo į visus žmones, kuriname visi nusidėjo.”* [1])

Arauziko Santaryba nepramanė gimtosios nuodėmės plitimą, o tik priminė tą, ką buvo užrašęs Šv. Paulius Apaštalas,[2]) kurs tą tiesą žinojo iš V. Jėzaus apreiškimo. Priminti reikėjo, nes šeštojo šimtmečio pradžioje Pelagius skelbė, kad Adomo nuodėmė tebuvo pakenkus tik Adomui, ir kad žmonės, kaip dabar miršta, taip būtų mirę, nors Adomas nebūtų nusidėjęs. Prieš Pelagiaus klaidas pakilo kovoti Šventieji Bažnyčios Tėvai, ypač šv. Augustinas. Vienu atveju jis rašė, kad krikščionių tikyba tikrai sakant stovi ant gimtosios nuodėmės mokslo [3]). Kitoje vietoje jis pridėjo: „kas to nepripažįsta, tas bando išgriauti krikščionių tikybos tvirtumą” [4]). Kaip kituose dalykuose taip ir šitame Katalikų Bažnyčios

1) Can. 2, Denz. Banmv. XI, IT*
2) Rom. 5, 12.
3) De pecato originali 1. II c. 24.
4) Contra Iulianum i. I, c. 2.

mokslas nepasikeitė. Kaip V. Jėzus mokino, taip šv. Paulius rašė. Eretikams ėmus tą tiesą niekinti, šv. Augustinas su jais kovojo, o Arauziko Santaryba. iškilminga ištarme visiems katalikams parodė, kad reikia laikytis to, ką šv. Augustinas skelbė, o ne to, ką Pelagius pramanė. Šešioliktame šimtmetyje, atsiradus kitų klaidų, popiežius Paulius IV 1564 m. lapkr. 13 d. pagarsino katalikams privalomą tikybos išpažinimą, kuriame sakoma: „Ką šventoji Tridento Santaryba nusprendė ir paskelbė apie gimtąją nuodėmę ir išteisinimą priimu ir pasisavinu visa drauge ir kiekvieną dalį skyrium”[1]) Tridento Santaryba pakartojo tą, kas buvo Arauzikos Santarybos paskelbta, ko mokino visa Katalikų Bažnyčia iš pradžių. Tridento Santarybos tikybos išpažinimą patvirtino Vatikano Santaryba. Ši yra paskutinė visatinoji. Pijus IX 1877 m. sausio 20 d. įsakė naujai pagarsinti: Pauliaus IV paskelbtąjį Tridento Santarybos Tikybos Išpažinimą. Pijus X 1910 m. rugsėjo 1 d. paskelbė įsakymą, kuriuomi einant visi dvasiškiai, apimdami kokias nors pareigas bažnyčioje, ar mokykloje, privalo atkartoti minėtąjį Tridento ir Vatikano Santarybų tikybos išpažinimą, o juomi jie pasižada laikytis tų ir senesniųjų Santarybų mokslo apie visus dalykus ir apie gimtąją nuodėmę. Pijaus X įsakymas ir šiandien yra privalomas. Katalikų Bažnyčios mokslas nesikeičia dėl to, kad jis yra tiesa.

Gimtosios Nuodėmės kaltė.

Geras daiktas susideda iš gerų ypatybių, o blogas iš blogų. Gimtoji nuodėmė yra bloga ir iš blogų ypatybių susideda jos prigimtis.

1) Denz. Bann. XI n. 996.

Pirmutinė gimtosios nuodėmės ypatybė yra ta, kad mes užgemame be antgamtinės pašventinančios Dievo malonės. Tą malonę Dievas buvo davęs pirmiesiem dviem žmonėm. Juodu ją prarado ir mes iš jųdviejų gemame be jos. Dievo valia buvo, kad mes gimtame su ja, o dabar darosi priešingai. Taigi kiekvieno žmogaus užgimime yra tūlas priešingumas Dievo valiai. Tas priešingumas yra ne tame, kad žmogus gema, o tame, kad gema be antgamtinės pašventinančios Dievo malonės. Prieš užgemant mes nežinome gyvybės, bet užgimę mes branginame gyvybę ir nekenčiame mirties. Tame gyvybės branginime yra dalinai paslėptas noras gimti. Negalima sakyti, kad glūdantis prigimtyje noras gyventi būtų vėlesnis už užgimimą. Bet su mūsų užgimimu neatidalinamai susijęs Įvykis, pašventinančios malonės neturėjimas, priešingas Dievo valiai ir mes to priešingumo nepajėgiame išvengti.

Jeigu mes gimdami turėtume taip aiškų protą, kaip dabar užaugę ir tikybos mokslą išėję, ir jeigu mes norėtume gimti, nepaisant gimimo sąryšio su atsitraukimu nuo Dievo valios, tai užgimimas mums būtų labai didelė asmeninė nuodėmė. Bet mumyse užgemant išminties tėra tik užuomazga, o ne pilnybė galinčioji veikti; dėl to mūsų kaltė užgemant mažai tepriklauso nuo mūsų nepasireiškusios valios. Todėl mokytasis E. Hugon O. P. teisingai rašo: „Gimtoji nuodėmė mažiausia priklauso nuo valios, dėl to mažiau užtraukia ir uždedamosios bausmės, mažiau net už atleistinąją nuodėmę.”[1]) Uždedamoji bausmė vadinasi ta, kurią skiria teisėjas, ištyręs kaltę. Užsitraukiamoji bausmė yra ta, kurią žmogus gauna kentėti, padaręs blogą veiksmą, visvien ar su kalte,

1) Tractatus Dogmatici t. V p. 1S8. De homine ac de Peccato Originali. Paris Lethielleux.

ar be kaltės būtų padaręs. Jei kas, būdamas sveiko proto, tyčia padega namus ir užtatai teisme gauna keletą metų sunkių darbų kalėjimo, tai yra uždedamoji bausmė. Jei beprotis, pykdamas, kad namiškiai ji užrakino trioboje, padega tą triobą ir sudega pats, tai jo mirtis yra užsitraukiamoji bausmė. Taipgi mes už gimtąją nuodėmę iš Dievo gauname labai mažai paskirtos bausmės. Visas jos sunkumas yra užsitraukiamoji bausmė. Šitoji ant mūsų užeina tik del to, kad gemame iš Adomo, kuris ją ant mūsų užtraukė. Netekęs pats pašventinančios malonės, jis negalėjo mums jas perleisti.

Mums užgimus, antgamtinis mūsų tikslas, būtent, Dievas, liekasi, bet mes, neturėdami antgamtinės malonės, negalime jo pasiekti. Tokiu būdu mūsų padėtyje susidaro prieštaravimas. Ir tas taip-gi Dievui nepatinka. Dievui nenorint jis susidarė. Reikalas tą prieštaravimą prašalinti verčia Dievą duoti mums antgamtinių malonių po to, kaip mūsų tėvas Adomas tiek daug jų paniekino. Ta prievartos rūšis, nėra tiesioginė, bet Dievui nepatinka, nes yra neprotinga ir negera.

Antroji gimtosios nuodėmės ypatybė yra ta, kad geniame vargams bei skausmams kentėti ir turime galutinai numirti. Šita yra mūsų pirmojo tėvo mums užtrauktoji nelaimė. Nemarumas mums buvo duotas sąryšyje su ištikimybe Dievui. Tas sąryšis nutrūko ir nebesumezgamas liko. Jausdami mirties baisumą ir skausmų daugybę, mes kartais nerimstame, kodėl Dievas taip padarė, kad žmonių nemirybė surišta tapo su jų ištikimybe Dievui. Bet pagalvokime, kas būtų išėję, jei Dievas būtų davęs nemirybę nepaisydamas žmonių elgesio gerumo. Juk tada, visi žmogžudžiai, prispaudėjai, skriaudėjai, viešos tvarkos ardytojai nemirtų amžinai. Norėdamas apsaugoti pasaulį nuo jų nedorybės, Dievas turėtų

nesiliauti daręs stebuklus jų prasižengimams atitaisyti. Dievo užvestoji išmintingiausioji tvarka turėtų išnykti, o jos vietą turėtų užimti betvarkis stebuklų darymas. Aiškiai sakau „betvarkis," nes Dievas turėtų daryti tokius stebuklus, kurie niekšų daromąją žalą atitaiso, o niekšai tą žalą darytų be tvarkos ir da didžiuotųsi priverčią Dievą be tvarkos elgtis. Esant daugeliui nedorų žmonių, skausmai, mirtis ir pragaras žymiai apsaugoja pasaulio tvarką.

Trečioji gimtosios nuodėmės ypatybė yra proto sumažėjimas ir valios susilpnėjimas. Pusę savo turtų išgaišinęs tėvas, negali palikti vaikams daugiau kaip tą pusę, kuri dar liko neišgaišyta. Protas ir valia yra žmogaus dvasinės jėgos. Jos sumažėjo dėl Adomo kaltės ir sumažėjusios teko jo vaikams. Pakartoju ką esu aukščiau pasakęs, kalbėdamas apie pirmąją nuodėmę, kad valios laisvė susilpnėjo, bet neišnyko. Taip pat ir protas pasidarė prieinamesnių klaidoms, bet jo šviesa anaiptol nevisai užgeso. Dar ir dabar galima daug ir gerų tiesų patirti tiek gamtos srityje, tiek tikybos reikaluose. Bet labai didelėje pačių svarbiausių dalykų daugumoje turime tenkintis nepilnai įrodytomis nuomonėmis.

Ketvirtoji gimtosios nuodėmės ypatybė yra aistrų smarkumas. Aistromis arba geiduliais mes vadiname tuos kūno geismus ar dvasios norus, kurie proto neklauso, daugiau ar mažiau pasipriešindami jam, kartais užviešpataudami jį. Tos aistros visos išvien lotyniškai vadinasi „coneupiscentia"; lietuviškai jas gal reikėtų vadinti aistringumu. Valgydami uždraustąjį vaisių, pirmieji gimdytojai tiek susilpnino savo protą ir valią, kad nešvarūs kūno geiduliai pasidarė stipresni už protą ir pagamino gėdą. Mes iš pirmųjų gimdytojų gavome jau apardytą prigimtį su silpnoka valia, su labai stipriomis

aistromis. Taip susidarė, kad mums dabar lengvai atseina padaryti nuodėmę, o dorybė nesidaro be pastangų, be pergalėjimo savęs.

Kaip iš keturių sienų susidaro trioba, taip iš keturių minėtųjų ypatybių susidaro gimtoji nuodėmė. Kaip ant sienų būva stogas, taip ant gimtosios nuodėmės iškilo velnio viešpatavimas ant žmonių. Viso ko pamatas ir pradžia yra kaltė. Adomo kaltė buvo didelė, pilnai priklausanti nuo jo valios. Mūsų kaltė gimtoje nuodėmėje mažai priklauso nuo mūsų valios, bet šiek tiek priklauso, jei ne vienu, tai kitu aukščiau minėtu būdu.

Visos čia minėtosios ypatybės, žyminčios ir sudarančios gimtąją nuodėmę yra sunkios ir skaudžios. Jas bile kas pavadina bausmėmis. Tačiau jos yra veikiau keturi šonai tos nuodėmės, o ne bausmės už ją. Jei jas kas vadina bausmėmis, tai turi atsiminti, kad tai yra užsitrauktosios, o ne uždėtosios bausmės.

Pavyzdyje, kur minėtas beprotis sudegęs drauge su savo padegtąja trioba, bausmė užsitraukta paties to žmogaus, kurs kenčia ją. Gimtoji nuodėmė skiriasi nuo to, nes Adomas užsitraukė ir kentė, o mes neužsitraukę kenčiame. Čia geriau tinka pavyzdys neištikimojo tarnautojo, kuris susigriebdinęs kenčia pats ir kenčia jo vaikai.

Kalbant apie gimtosios nuodėmės prigimtį vis reikia atsiminti tas sąryšis, kokis yra tarp Adomo bei jo vaikų ir tarp visų žmonių.

Gimtosios Nuodėmės vaisiai.

Gimtosios nuodėmės vaisiai yra trys: negalėjimas užsipelnyti dangų šiame gyvenime, amžinas neregėjimas Dievo po mirties ir piktosios dvasios viešpatavimas ant žmogaus.

Negalėjimas pelnytis dangų begyvenant šiame pasaulyje yra tol, kol sieloj tebėra gimtoji nuodėmė. Tas negalėjimas buvo visatinas prieš V. Jėzui mirštant ant kryžiaus. Tada pasaulyje buvo tik dvi rūšys žmonių: žinojusieji tikrąjį Dievą ir stabmeldžiai, garbinusieji pramanytus dievus, arba ir visai negarbiausieji nieko.

Nors žydai žinojo tikrąjį Dievą, buvo gavę iš Jo Įstatymą ir gaudavo pamokų per pranašus, tačiau dangaus užsipelnyti negalėdavo nei geraisiais darbais. Abraomas, Jokūbas, Mozė, Dovydas ir daugybė kitų buvo nepaprastai geri žmonės, uoliai garbindavo tikrąjį Dievą ir net nepaprastai kilnių gerų darbų buvo padarę, bet tais darbais neužsipelnė dangaus. Jiems mirus jų sielos nepateko dangun. Drauge su Adomo ir Ievos, kuriuodu buvo gerą atgailą padarę, sielomis visų dorųjų Senojo Įstatymo žmonių sielos buvo paskanduose tol, kol Kristaus mirtis nuėmė nuo jų gimtosios nuodėmės kliūtį.

Stabmeldžiai nepažinojo tikrojo Dievo, Jo įstatymo jie nebuvo girdėję. Dorybės, pasišventimo ir ypač tikybos darbai tarp jų buvo reti. Įstatymo ir pranašų nemokinami, jie kas kart tolyn nutoldavo nuo tiesos ir doros. Tačiau žmonėmis jie nepaliovė buvę ir gerų, dorų darbų pasitaikydavo kartais tarp jų. Bet ir tie savo pasišventimu taip pat negalėdavo užsipelnyti dangaus. Jų mirusios sielos taip pat negalėjo regėti Dievo.

Šešioliktame šimtmetyje Mykolas Bajus (du Bay) sakė: „Visi stabmeldžių darbai ir nuodėmės ir visos filosofų dorybės yra ydos.” Pijus V tą Bajaus sakinį tiesioginiai pasmerkė 1567 spalio 1 d.[1]) Tridento Santaryba 1547 m. sausio 13 d. buvę paskelbus ištarmę: „Jei kas sakytų, kad visi prieš

1) prop. 25; žiur. Denz. Bann. XI 1025.

nuteisinimą daromieji darbai, nepaisant kaip būtų daromi, yra tikros nuodėmės, arba pelno Dievo neapykantą, arba kad žmogus juo labiau nusideda labiau rūpindamasis pasiruošti malonei, tai tebūnie atmestas.[1]) Tarp nuodėmės ir darbo pelnančio dangaus karalystę dar yra tarpas, būtent gerieji darbai negalintieji jos užpelnyti. Dviejų reikia sąlygų, kad užaugęs žmogus galėtų danguje džiaugtis begaline laime, regėdamas Dievo veidą. Pirmoji sąlyga, kad turėtų antgamtinę pašventinančią malonę, antroji — kad turėtų gerų darbų. Tik kūdikis gali turėti pašventinančiąją antgamtinę malonę be gerų darbų, jei jis yra krikštytas. Užaugęs žmogus neišlaiko tos malonės, jei nedaro gerų darbų. Bajus savo amžiaus klaidatikiais sekdamas neganėtinai vertino geruosius darbus ir težiūrėjo tik antgamtinės malonės. Stabmeldžių ir nekrikštytų žydų gerieji darbai yra geri, bet nesant antgamtinės malonės, nepelno dangaus.

Kūdikiai, mirusieji be krikšto, taip-gi neturi tos antgamtines malonės ir dėl to negali regėti Dievo veido. Tiek kūdikiai, tiek gerieji stabmeldžiai, tiek žydai ar turkai nepadariusieji stambaus nusikaltimo ir numirę, neregi Dievo veido dėl tos antgamtinės malonės neturėjimo, o jie jos neturi dėl to, kad yra užgimę su gimtąja nuodėme ir mirę be krikšto. Todėl gimtosios nuodėmės vaisius yra negalėjimas regėti Dievą.

Bet jie nekenčia pragaro kančių. Pragaro kančios yra bausmės ir tai uždedamosios. Dievas jas uždeda tiktai už sunkias nuodėmes ir tik už tas, kurias žmogus

1) Sessio VI can. 7, Denz. Bannw. XI, 817.

padaro liuosa valia. Todėl be krikšto mirusieji kūdikiai, dorieji stabmeldžiai ir žydai, jei išgyventų visą savo amžį, be stambios nuodėmės, Dievo veido neregėtų, bet nei pragaro ugnies nekentėtų. Kaip su vežimu negali pavažiuoti per jūrą ir laivu negali plaukti išilgai sauso plento, taip nei geriausiais gamtiniais darbais negali užsipelnyti antgamtybės, kurioje yra V. Dievo veido regėjimas. Vieta ir padėtis tų žmonių, kurie numirė be krikšto ir be stambios kaltės yra tiesioginis gimtosios nuodėmės vaisius.

Gimtosios Nuodėmės Visatinumas.

Šv. Paulius yra parašęs: „*Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis ir taip į VISUS žmones mirtis perėjo, kuriame VISI nusidėjo.*" [1]) Kas skaito Senojo Įstatymo Šv. Raštą, kaip jame apsakyta pirmųjų dviejų žmonių laimė, paskui nuodėmė, paskui jųdviejų ir visų kitų žmonių ne vien vargai, bet ir nuodėmės, tas mato, jog Šv. Paulius tik trumpu sakiniu atkartoja, kas matyt iš visos žmonių giminės gyvenimo, būtent, kad gimtoji nuodėmė perėjo ant visų žmonių.

Vienas žmogus, skaitydamas šv. Raštą kartais suklysta, bet Bažnyčia nesuklysta, nes V. Dievas jai davė neklaidingumo dovaną. Taigi Bažnyčia Tridento Santaryboje V posėdyje 1546 m. birželio 17 d. paskelbė: „Kad Adomo nuodėmė, pradžioje buvo viena ir gimimu, ne pavyzdžiu, perduota tapo visiems ir kiekviename yra sava." [2])

Ta taisyklė neapėmė tik dviejų žmonių ir išimčių iš

1) Rom. 5, 12.
2) Denz. Bannw. XI 790.

jos daugiau niekad nebus. V. Jėzus neturėjo gimtosios nuodėmės dėl dviejų priežasčių. Pirmiausiai dėl to, kad Jo Asmuo buvo Dievo Asmuo, o nuodėmė negali siekti Dievo Asmens dar labiau negu karštas vanduo negali būti tuopat laiku kietas ledas. Vanduo gali ataušti, Dievas negali iki nuodėmės nusmukti. V. Jėzus visu kuomi buvo mums panašus tik ne nuodėme.[1]) Taip parašė šv. Paulius ir tas yra aišku kiekvienam išmintingam protui. Nei gimtoji nuodėmė negalėjo siekti V. Jėzaus, nes ji visgi yra nuodėmė. Mes prieš gimdami nežinome, kad nedera gimti be Dievo malonės. V. Jėzus prieš gimdamas turėjo pilną išminti ir žinojo viską. Jei jis būtų matęs, kad turi gimti be Dievo malonės, tai būtų negimęs.

Antra, V. Jėzus netaip užgimė kaip visi žmonės. Jis buvo vienos tik skaisčios ir nekaltos mergelės pradėtas iš Šv. Dvasios. [2]) Kas gema. iš Adomo, tas iš jo atsineša ir gimtąją nuodėmę. Kas gema iš Šv. Dvasios, tas negali būti be Dievo malonės. Dievo malonė nesibūva su gimtąja nuodėme ir nuodėmė su malone.

Taip pat ir toji Mergelė, t. y. Švenčiausioji Marija, V. Jėzaus motina, išliko visai nepaliesta gimtosios nuodėmės. Tridento Santaryba tuo pačiu atveju, kada skelbė, jog visi žmonės ateina į šį pasaulį su gimtąja nuodėme, pridėjo pastabą: „Toji pati Šventoji Santaryba pareiškia neturint minties toje ištarmėje, kur kalbama apie gimtąją nuodėmę, apimti šventą ir nesuteptą Mergelę Mariją Dievo motiną.” [3]) Praėjo trys

1) Žyd. 4, 15.
2) Uiuk. 1, 55.
3) Denz. Bann. XI 792.

šimtai metų po to ir popiežius Pijus IX 1854 gruodžio 8 d. paskelbė, kad „Švenčiausia Mergelė Marija nuo pat pirmos savo prasidėjimo pradžios ypatinga Dievo malone ir išmintimi, atsižvelgiant į žmonių giminės Išganytojo Jėzaus Kristaus nuopelnus, tapo visiškai apsaugota nuo gimtosios nuodėmės suteršimo.” [1]) Nors Šv. Marijos kūnas gimė ne iš Šv. Dvasios, tik iš tėvo ir motinos, tačiau Dievo Motinos siela turėjo išlikti nebuvus velnio vergijoje. Dievo Sūnus negalėjo gimti iš buvusios pragaro vergės.

Įstatymas būva geras, kol jis naudingai tvarko daugelio žmonių veiksmus. Bet pasitaiko, kad įstatymas naudingas visiems ir visada, tampa kenksmingas vienu atveju pritaikomas vienam asmeniui. Tada reikia daryti išimčių, kurios vadinasi kartais privilegijomis, kartais dispensomis. Štai pavyzdis. Paūgėjusių bernaičių mokykla yra netoli sraunios ir gilios upės. Mokyklos vyriausybė griežtai uždraudė eiti mokiniams prie vandens ties ta vieta, kur upė labiau pavojinga negu kitur. Tas uždraudimas yra labai protingas. Bet štai vienas mokinys pamatė, kad jo mokytojas, kurs plaukė luotu iš kitos pusės, išvirto iš luoto ir skęsta. Ant kranto yra virvė su kumštiniu ratu. Reikia tik pribėgus tą ratą mesti skęstančiam ir jis pats išlips. Jeigu mokinys, pildydamas draudimą eiti prie upės, neišgelbėtų mokytojo, tai būtų nedora. Tokiais atvejais reikia išimties iš įstatymo.

Žmonių padėtis velnio vergijoje buvo blogesnė negu skęstančio žmogaus. Gimtosios nuodėmės įstatymas bu-

1) Raštas "Ineriabilis Deus,” Denz. Ban. XI, 1641.

vo naudingas, teisingas ir protingas visuomet ir visiems. Bet tik Dievo Sūnus tegalėjo išgelbėti žmones iš nuodėmės. Dievo išmintis buvo nustačius, kad tam tikslui Jis turi gimti žmogumi, bet iš moteriškės, kurią lietė nuodėmė Jis gimti negalėjo. Taigi reikėjo rinktis vieną iš dviejų: arba palikti žmonių giminę žūvant, arba padaryti išimtį gimtosios nuodėmės įstatyme. Dievas įvykdė tą antrąją galimybę.

V. Jėzus užgimė keliolika metų vėliau negu Marija. Jo Motina. Bet apie Dievo Sūnų Jo Dieviškos malonės jėga veikė plačiau negu keliolikos metų laikotarpis. Marija, kaipo Jo Motina, buvo artimiausia Jam. Taigi Jo malonė turėjo ją siekti Jo Motiną tada, kada ji turėjo prasidėti. Žmonių jėga nesiekia į praeitį anksčiau jų. Bet Jėzus buvo taip-gi ir Dievas. Kaipo Dievas Jis buvo amžinas. Jis buvo pirma negu Abraomas užgimė, tai buvo ir pirma Savo Motinos. Jis duodavo įkvėpimų pranašams, tai be abejonės turėjo duoti ir Savo Motinai malonę, kurios reikėjo Marijai, idant galėtų tapti tinkama motina Pačiam Malonių Davėjui.

Tarp V. Jėzaus ir Švenč. Marijos šitame dalyke yra tas skirtumas, kad gimtosios nuodėmės įstatymas V. Jėzaus neapėmė nei negalėjo Jo siekti. Mariją-gi tas įstatymas apėmė, bet jai padaryta tapo išimtis. Kitų išimčių nebuvo.

Šv. Jonas Krikštytojas užgimė be gimtosios nuodėmės, bet buvo pradėtas su nuodėme. Nuo jos jis pasiliuosavo trimis mėnesiais prieš užgemant ir šešiais mėnesiais po prasidėjimo, būtent, kuomet Šv. Marija, V. Jėzum nėščia, atėjo pas Šv. Elzbietą, šv. Jonas Krikštytojo motiną. Šv. Raštas taip sako: *„Elzbietai išgirdus Marijos pasveikinimą, pradžiugo kūdikis jos viduriuose*

ir Elzbieta pasidarė pilna Šventosios Dvasios." [1]) Taigi Šv. Dvasia įėjus į Elzbietą, pripildė ne vien ją, bet ir jos kūdikį šv. Joną, suteikdama tokiu būdu pašventinančiąją malonę ir panaikindama gimtąją nuodėmę. Tą malonę kūdikis šv. Jonas taip pajuto, kad stebuklingai pašokėjo savo motinos viduriuose.

Keliais šimtais metų pirma to gyveno didis pranašas Jeremijas. Jam Dievas tarė: „*Prieš sudarant tave iščiuje, žinojau tave, ir prieš tau išeinant iš motinos viduriu pašventinau tave.*" [2]) Iš tų žodžių numanu, kad ir Jeremijas užgimė jau su pašventinančia Dievo malone, t. y. kad gimtoji jo nuodėmė tapo prašalinta prieš jam užgemant. Bet jo prasidėjimas, kaip ir šv. Jono Krikštytojo, buvo su gimtąja nuodėme.

Taigi aišku, kad gimtosios nuodėmės įstatymas yra visatinas. Jis neapėmė tiktai V. Jėzaus, kuris neturėjo ir negalėjo turėti tos nuodėmės. Neapėmė Švenčiausios Marijos nes Dievas jai padarė išimtį, atsižvelgdamas į jos Sūnų. Visi kiti žmonės buvo tos nuodėmės paliesti ir tiktai du pranašai: Jeremijas bei šv. Jonas Krikštytojas tapo nuo jos paliuosuoti po prasidėjimo prieš užgimimą. Šiaip tiktai V. Jėzaus įstatytasis Krikšto sakramentas tepaliuosuoja nuo gimtosios nuodėmės. Taip mokino V. Jėzus, sakydamas: „*Jei kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, negali įeiti Dievo karalystę.*" [3]) Krikštas paliuosuoja mus iš velnio vergijos ir suteikia pašventinančiąją malonę. Krikšto galybė yra iš V. Jėzaus kraujo.

Šešioliktame šimtmetyje Jonas Kalvynas (Calvin arba Chauvin) iš to padarė klaidingą išvadą, kad krikšty-

1) Liuk, 1, 41.
2) Jer. 1, f>.
3) Jon. 3. 5.

tų tėvų vaikai gema be gimtosios nuodėmės. Keliais šimtais metų pirma Kalvyno buvo žmonių sakiusių, būk krikštytų tėvų vaikai turi gimti ir prasidėti be nuodėmės, nes gimtoji nuodėmė yra iš tėvų, o tėvai po krikšto neturi tos nuodėmės ir negali jos perleisti vaikams. Bet šitas protavimas yra tiek klaidingas, kad gimtoji nuodėmė yra iš pirmojo tėvo, būtent iš Adomo, o ne iš paskutinių tėvų. Krikštytieji tėvai gimdo vaikus kūnu, kūnuose tebėra ir mirtingumas ir aistringumas, nes krikštas to nepanaikina. Gimtoje nuodėmėje yra, nors nedaug, liuosos valios. Gimdymo veiksmu tėvai pareiškia tik valią gimdyti žmogų. Valia paliuosuoti gimusio kūdikio sielą nuo nuodėmės pasireiškia jo pristatymu Bažnyčiai, kad pakrikštytų. Kadangi gimtoje nuodėmėje maža yra asmeninės valios, tai užtenka, kad tėvai pareikštų valią už kūdiki ir Krikšto sakramentas Dievo vardu atpildytų trūkumus ir pakeltų į antgamtybę. Tridento Visatinė Santaryba 1546 birž. 17 d. paskelbė ištarmę: „Jeigu kas sako, kad nereikia krikštyti kūdikius ką tik gimusius iš motinų įščių, nors tie kūdikiai būtų kilę iš krikštytų tėvų, arba taria, kad jie krikštyjami nuodėmėms atleisti, tačiau nieko neturi iš Adomo pirmosios nuodėmės, kas būtų reikalinga atitaisyti atgimimu plovimu amžinajam gyvenimui pasiekti, kadangi iš to išeina, kad Krikšto žodžiai nuodėmėms atleisti nesą teisingi, bet klaidingi, tai tas tebūnie atskirtas.”[1])

1) Sess. V, 4; Denz. Bann., XI 791.

6. *Pirmasis Atpirkimo Pažadas.*

Apsvarstę bausmes Dievo paskelbtas visiems pirmosios nuodėmės dalyviams, patyrę tos nuodėmės perėjimą ant mūs ir jos žalingumą, grįžkime vėl prie to įvykio, kada Dievas barė ir baudė pirmuosius nusikaltėlius.

Adomas ir Ieva buvo norėję prilygti Dievą, buvo užsigeidę patyrimu pažinti blogą. Dievo baudžiami juodu pamatė ir savo kaltės nedorybę ir jos žalingumą jiedviem bei visiems žmonėms. Paniekinę tėvišką Dievo valdžią, juodu pasijuto esą žiaurioje velnio valdžioje. Naujojo pono nelabumą juodu žinojo iš seniau; atsiminė ir tą, kad jis daug galingesnis už juodu ir jųdviejų vaikus, neduos žmonėms ištrūkti iš savo vergijos. Tą supratusiems pirmiesiems gimdytojams ir prakaitingas darbas, ir sopulingi gimdymai, ir pati mirtis išrodė maži sulyginus su ta amžinąja vergija. Juodu pasigedo Dievo malonės, kuri būtų padėjus kovoti su pragaru, bet tos malonės jau nebeturėjo, nes patys buvo ją paniekinę, imdami velnio klausyti, o ne Dievo. Kaip skaudu tada buvo jiedviem, kas apsakys?

Bet Dievas, bausdamas žaltį, sako: „*Nesutikimą padėsiu tarp tavęs ir moteriškės, tarp tavo sėklos ir jos sėklos. Ji sutreikš tau galvą, o tu tykosi įgilti jai į kulnį.*” [1]) Lietuviškas žodis „nesutikimas” yra persilpnas. Lotyniškai čia pasakyta „inimicitiae, ” kurs reiškia nuolatinę kovą su piktumu. Taigi Dievas pasakė, kad tarp velnių ir žmonių bus nuolatinė kova su įnirtimu. Velnio sėkla reiškia pragaro dvasias; moteriškės sėkla reiškia žmones, gimusius iš jos. Sunkus ir nemalonus daiktas

1) Gim. 3, 15.

yra kova su neapykanta ir įnirtimu, bet visgi geresnis už amžiną vergiją be vilties išsiliuosuoti.

Tolesnieji žodžiai dar labiau sustiprina viltį, nes sako, kad velnias tykos įkasti į kulnį, o moteriškės sėkla sutreikš jam galvą. Tai reiškia, kad velnias padarys žmonėms žaizdų, o žmonės sunaikins jį visai. Kitaip sakant, velnio ir žmonių kova pasibaigs kai žmonės laimės.

Pragaro žalčiui ta buvo didžiausia bausmė, nes jis buvo surengęs sau galutiną laimėjimą be kovos, o čia patyrė, kad kova bus ir baigsis jo pražūtim. Už tat pirmiesiems tėvams tie žodžiai atsvėrė visą bausmių skaudumą.

Apsigavęs velnias smarkiai stojo kariauti su žmonėmis. Žaizdų jiems padaryti jis pasirūpino kuo daugiausiai ir kuo skaudžiausių. Kainui, pirmajam Adomo ir Ievos sūnui, užgimus, velnias nukreipė jo širdį nuo Dievo ir nuo teisybės, paskui savo įtaka pasinaudodamas padarė, kad Kainas užmušė brolį Ablių. [1]) Ievai ta buvo dvilinkai skaudi žaizda: vienas sūnus užmuštas, kitas žmogžudys. Adomas su savo žmona per ašaras suprato, kad ne visos jųdviejų sėklos, ne visi jųdviejų vaikai treikš galvą pragaro žalčiui, o bus tik vienas kas nors, kurs tą padarys kada nors vėliau.

Velnias, labiau įvertindamas savo jėgas, gal, geriau už juodu suprato, kad tas pragaro pergalėtojas turės būti galingesnis už gryną žmogų, nes ir vieno ir visų žmonių jėgos mažesnės už pragaro galybę. Mes neturime žinios, ar mintijo apie tai Adomas su Ieva, ar juodu nujautė, kad Dievas sujungs Savo galybę su žmogumi ir galutinai pergalės velnią. Gal dar buvo likę jiedviem išminties šviesos tiek, kad tą suprato, o gal Dievas ir

1) Gim. 4, 8.

pridėjo tos išminties antgamtiniu būdu, idant juodu suprastų būsimą Dievo įsikūnijimą. Jeigu to pilnai ir nesuprato, tai visgi žinojo, kad galų gale pragaro vergija pasibaigs, nes Atpirkėjas bus. Didelė iš to paguoda laivo pirmiem nusikaltėliam jųdviejų varguose, didelė nauda mums.

IV. TARP NUODĖMES IR ATPIRKIMO.

Supratusi ir pajutusi savo nelaimės didumą ir išgirdusi Atpirkėjo pažadėjimą žmogaus širdis savaime troško, kad tas atpirkimas greičiau įvyktų. Pragaro pastangos, žinoma, buvo stačiai priešingos. Mes nežinome kas būtų pasidarę, jei velnias nebūtų turėjęs įtakos į žmones, bet jis jos turėjo. Kainas, jo vaikai ir vaikų vaikai nepaisė Dievo nė Jo žadėtojo atpirkimo. Jų rūpestis buvo kūno reikalai šiame gyvenime.

Kitas Adomo sūnus Seth'as ir jo padarinė, neužmiršdami Dievo, laikėsi nuošaliai nuo Kaino padermės, bet galutinai dvi padermės susiliejo, blogoji Kaino kryptis ėmė viršų ir *„Pagedo žemė Dievai matant ir pasidarė pilna nedorybės."* [1]) Pragaras galėjo džiaugtis savo įtaka. Žmonių valios taip toli buvo nuo Dievo, jog ir Atpirkėjas nebūtų patraukęs jų prie savęs, nepavartodamas prievartos, o tos prievartos vartoti Dievas nenorėjo, trokšdamas, kad liuosu noru Jį mylėtų tie, kuriuos Jis myli. Reikėjo auklėti žmonių valias, kad jos galėtų pasinaudoti Atpirkėju. Tas valių auklėjimas tai buvo pasaulio prisirengimas Atpirkėjui priimti.

Žmogaus kūno augimas ilgiau trunka, negu gyvulių. Dar ilgiau trunka, kol žmogus pereina visus mokslus, o valios auklėjimas sugaišta ilgiau už visus mokslus. Vieną žmogių greičiau galima išlavinti, bet visą žmonių giminę prirengti Atpirkėjui tegalėjo tik ilgiausi amžiai. Noras pritirti blogą laikosi žmogaus širdyje ir reikėjo

1) Gim. 6, 11.

pirma išbandyti visus blogumus, kad paskui dvasia apsistotų prie gerumų.

Iš pradžių Dievas teikdavo pagalbos žmonių valioms, paremdamas ypatingai gerus žmones, kurie vadindavosi patrijarkais. Tuo pačiu laiku kaskart aiškiau buvo rengiama ta giminė, iš kurios turėjo kilti Atpirkėjas. Paskui Dievas išsirinko ištisą tautą, su kuria sudarė sutarti ir ypatingai globojo ją, jai vienai teteikdamas Savo siunčiamų pranašų. Tai buvo du laikotarpiai: pirmasis — patrijarkų, antrasis — Senojo Įstatymo, arba Mozės. Prieš imant kalbėti apie tuodu prirengiamuoju laikotarpius naudinga yra atsiminti, iš kur imsime žinių apie juodu. Tų žinių šaltinis yra pirmoji Šventojo Rašto dalis, vadinamoji Senuoju Įstatymu. Įdomu taip-gi, kaip ilgas buvo tas Atpirkėjo prirengimo laikas. Nors tikrų žinių apie jo ilgumą neturime, bet nekenkia atsiminti tą, ką patirti galime.

To dėl šitame straipsnyje bus keturi posmai. 1-as Apie Senojo Įstatymo Šv. Raštą, 2-as kaip ilgai trūko nuo pirmųjų žmonių iki Atpirkėjo, 3-ias Patrijarkų laikotarpis, 4-tas Mozės įstatymo laikotarpis.

1. Senojo Įstatymo Šv. Raštas.

Daug kartų čion minėtoji Tridento Visatinė Santaryba 1546 m. balandžio 8 d., ketvirtame savo posėdyje pažymėjus, kad Dievo tikybos tiesos mums paliktos Šv. Rašte ir Šv. Padavime, kad Šv. Raštas yra neklaidingas Dievo veikalas, paduoda sąrašą tų knygų, kurios sudaro Šv. Raštą. Kadangi mes kalbame tiktai apie laikus buvusius prieš Atpirkėjo užgimimą, o tie laikai aprašyti Šv. Rašto dalyje vadinamoje Senuoju Įstatymu, to dėl čionai iš Tridento Santarybos išrašau tik tas kny-

gas, kurios sudaro Senąjį Įstatymą, būtent:

„Penkios Mozės (knygos), tai yra: Gimimų, Išeities, Levitų, Skaitmenų, Pakartotojo Įstatymo; Jozuvės, Teisėjų, Rūtos, Keturios Karalių, Dvi Paralipomenų. (Metraščių), Ezdros Pirmoji ir Antroji, kuri vadinasi Nehemijo, Tobijo, Judytos, Esterės, Jobo, Dovydo psalmių (susidedanti iš 150 psalmių), Priežodžių, Ekleziasto, Giesmių Giesmės, Išmindties, Ekleziastiko, Isaijo, Jeremijo su Baruchu, Ezekieliaus, Danieliaus, Dvylikos Mažųjų Pranašų, būtent: Ozejaus, Joelio, Amaso, Abdijo, Jono, Michejos, Naūmo, Abakuko, Sofonijo, Agiejaus, Zakarijaus, Malakijaus; dvi Makabėjų: Pirmoji ir Antroji.” [1])

Vatikano Santaryba trečiame savo posėdyje 1870 balandžio 24 d. atnaujino Tridento Santarybos ištarmę, pridėdama, kad visos tos knygos su visomis savo dalimis, kaip Tridento Santaryboje minėta ir kaip įtraukta į senąją lotyniškąVulgatos laidą, yra šventos ir kanoniškos... nes Šv. Dvasiai diktuojant surašytos ir Dievas yra jų autorius ir kaipo tokios jos yra įteiktos Bažnyčiai. [2])

1) Denz. Bann. XI 784.
2) ib. n. 1787.

Taigi žinias semdami iš Senojo Įstatymo, mes naudojamės ne žmonių raštais, o Dievo apreikštąja tiesa.

Žmogus kartais daugiau, kartais mažiau prisideda prie Šv. Rašto dalies sustatymo, bet visuomet tik Dievo liepiamas, kaipo Jo įrankis. Mažiausias žmogaus dalyvavimas yra tada, kada visos mintys rašytojui tenka tiesiog iš Dievo, o žmogus tik savo žodžiais ir sava kalba jas išreiškia. Daugiau leidžia Dievas prisidėti žmogui prie Šv. Rašto knygos gaminimo tada, kada liepia užrašyti žmogaus matytus arba kitaip patirtus įvykius. Kartais Dievas padaro, kad žmogus surankiotų žinias. Kaikada berankiodamas jas žmogus ir įvargsta, bet Dievas tą rankiojimą veda Savo įkvėpimu ir dėlto ne žmogus, tik Dievas yra tikrasis tos knygos gamintojas arba autorius. Tris malones Dievas duoda Šv. Rašto autoriui: 1-a judina valią, kad prirengęs medžiagą rašytų, 2-a, apšviečia protą, kad tiesą pažintų ir 3-ia apsaugoja nuo klaidos. Knygai jau parašytai esant Dievas ją įteikia Bažnyčiai kaipo Savo apreiškimo šaltini.

Žydų kalboje yra 22 raidės. Esdro laikais, t.y. žydams grįžus iš Babilono nelaisvės arba V šimtmetyje prieš Kristui užgemant, buvo 22 Šv. Rašto knygos. Žydai kiekvieną knygą žymėjo kita savo abėcėlės raide. Po to parašytos tapo kelios kitos Šv. Rašto knygos, bet žydai jų nežymėjo raidėmis ir neįtraukė į savo sąrašą. Tos vadinosi Deuterokanoninėmis Senojo Įstatymo knygomis. Protestantai taip-gi neskaito jų Šventuoju Raštu. Bet jos vis-gi yra Dievo įkvėptos, kaip ir kitos.

Visas Senojo Įstatymo knygas galima suskirstyti į tris rūšis. Vienos kalba apie pasaulio bei žmonių sutvėrimą, apie patrijarkus, jų gyvenimą, jų darbus ir apie kitus svarbius tikybai įvykius. Tos vadinasi istorinėmis knygomis. Šitos rūšies knygų yra visos Mozės knygos,

Jozuvės, Teisėjų, Karalių, Paralipomenų, Rūtos, Tobijo, Judytos, Esteros, Jobo ir Makabėjų. Kitą rūšį sudaro pranašų veikalai. Tų yra keturi didieji ir 12 mažųjų. Nors buvo pranašų ir nepalikusių pranašystės raštu, kaip Natakas, Elijas, Elizėjus ir kiti, kaikuriose psalmėse yra pranašysčių, bet jos nesiskaito į šitą antrąją rūšį. Trečioji rūšis yra pamokinančių raštų skyrius, būtent Psalmės, Priežodžiai, Išminties knyga, Giesmių Giesmė, Eklezijastas ir Eklezijastikas. Pastarasis kartais vadinosi Jėzaus, Siracho sūnaus, Išminties knyga.

Šitame straipsnyje svarbiausios mums yra istorinės knygos, nes iš jų turime patirti, kas buvo tais laikais tarp nuodėmės ir Atpirkėjo, bet nemaža gerų žinių galime rasti ir kitose dviejose rūšyse. Taip pat ir istorinėse knygose pasitaiko pranašysčių, o naudingų pamokymų yra labai daug.

Katalikams valia skaityti Šv. Raštas, bet reikia, kad jis būtų katalikų atspausdintas su katalikų rašytais paaiškinimais, ir kad tas visa būtų vyskupo patikrinta, jog nesugadinta. Be paaiškinimų spausdintą šv. Raštą valia skaityti tiktai žydų, grekų ir lotynų kalbomis. Į kitas kalbas verstasis Šv. Raštas turi būti su paaiškinimais ir vertimas turi būti Apaštalų Sosto patvirtintas.

Šv. Raštas buvo rašomas senų laikų žmonėms, gyvenusiems visai kitokiu gyvenimu. Kas nežino skirtumo tarp anų laikų ir dabarties, tas skaitydamas Šv. Raštą ir be blogo noro gali įklimpti į labai pavojingas klaidas. Todėl, imant skaityti Šv. Raštą, reikia būti atsargiam, žiūrėti ar yra katalikų vyskupo patikrinantis parašas, naudotis gerai mokytų katalikų rašytais paaiškinimais ir uoliai melstis.

Istorines Šv. Rašto knygas rašė žmonės, kurie buvo matę aprašomuosius įvykius. Taip Mozė matė tą, ką jis

aprašo Išėjimo, Levitų, Skaitmenų ir Pakartotojo Įstatymo knygose. Jis negalėjo matyti pasaulio sutvėrimo ir kitų daugelio įvykių aprašytų Gimimo Knygoje. Mozė aprašydamas tuos įvykius tikėjo, kad jie taip buvo, kaip jis aprašė. Jis nepasisakė iš kur sužinojo. Mokslininkams galime palikti ginčą apie tai, ar jis turėjo kokių nors iš senovės likusių užrašų, kuriuos sutraukė į savo veikalą, ar Dievas jam apreiškė tą, ką jis rašė. Mums gana žinoti, kad jo užrašytieji apsakymai yra V. Dievo įkvėpti ir neklaidingi.

2. Kaip Ilgai Truko nuo Pirmosios Nuodėmės iki Atpirkėjo?

Pirmoje Mozės knygoje parašyta, kad Adomui einant 130 metus gimė jo sūnus Setas, tam einant 105 metus gimė Enos, kuriam einant 90 m. gimė Kainas, o šitam einant 70 m. gimė Malaleel ir šitas eidamas 65 m. pagimdė Jared, kuris 162 m. būdamas susilaukė Henocho, o 65 m. Henoclias pagimdė Matuzalių, o 187 šito metais gimė Laniech, o 182 jojo metais gimė Nojus, kuriam pergyvenus 600 metų įvyko Didysis Tvanas. Sudedant tuos metus į krūvą nuo pirmų Adomo metų iki Tvanui išeina 1756 metai.

Bet ta išvada yra netvirta dėl to, pirmiausiai, kad vienuose Šv. Rašto rankraščiuose skaitmens toki kokius čia minėjau, o kituose kitoki. Bet dar svarbesnis dalykas yra, kad dešimties minėtųjų vardų sąrašas yra tik dalis to kas buvo. Šv. Raštas paminėjo tik žymesniuosius, o nežymiuosius praleido. Kaip ilgi tie praleistieji tarpai visai nėra žinios.

Tokiu būdu skaitliuojant žymiuosius asmenis, gyvenusius po Tvanui iki Kristaus laikų ir jų metus pride-

dant prie metų praėjusių prieš Tvaną, susidaro 4004 metų. Bet ir po Tvanui minėtieji asmens taip pat nėra visi kaip ir prieš Tvaną. Todėl 4004 m. išvada yra visai netikra.

Iš pasaulinės istorijos taip-gi negalime gauti tikrybės. Tik yra pagrindo spėlioti, kad tarp Tvano ir Kristaus praėjo koki 4 ar 5 tūkstančiai metų. Geologijos mokslas senuose žemės sluogsniuose randa žmonių kaulų dar ne visai supuvusių. Iš sluogsnių ir kaulų išvaizdos spėjama, kad tie kaulai išgulėjo žemėje apie 20 ar 30 tūkstančių metų. Bet ir ta spėlionė yra labai abejotina. Ir tikyba ir mokslas mums rodo, kad nuo pirmųjų gimdytojų iki Kristaus praėjo ne mažiau keturių tūkstančių metų, o kiek viršaus praėjo, to nežinome.

Keturi tūkstančiai metų ilgas laikas. Bet pradžioje žmonės ilgai gyvendavo: Adomas 930 m. Setas 912, Enos 905, Kainan 910, Malaleel 890, Jared 962, Ilenoeh 365, Matusala 969, Lamech 777, Noe 950 m. Neskaitant Enocho, kurs nemirė, kitų patrijarkų amžis buvo vidutiniškai 900 metų, tai į 4,000 meti} vos ne pilnos penkios kartos žmonių pasikeitė. Visuomenės valios auklėjimas eina gentkartėms pasikeičiant. Mažai esant pasikeitimų, mažai gerėja įpročiai.

Gal kam stebėtina rodytis, kad žmonės dabar apie 13 kartų trumpiau gyvena negu pradžioje, bet nemažiau stebėtina rasti, kad jų kaulai ne visai supuvo per 20 tūkstančių metų. Jug mūs laikais jau po 20 metų mažai kas lieka viršaus kaip dulkės. Jeigu tikime mokslininkais, kad jų rastieji kaulai yra buvę gyvi pirm 20,000 metų, tai nesunku tikėti ir Šv. Raštu, kad pirmieji žmonės gyveno daug kartų ilgiau už mus. Stipri buvo jų sveikata, silpnos ligos, dėl to ir mirus jiems jų kaulai taip ilgai pateko.

3. Patrijarkų laikotarpis.

Pilnesnės mūs žinios apie laikų skaitliavimus yra nuo Mozės laikų, kada karalių ir įvykių metai labiau susisiekia vieni su kitais. Bet apie tą laikotarpį kalbėsiu vėliau. Dabar turime žiūrėti, kaip Dievas rengė žmones Atpirkėjui prieš Mozės laikus. Tie laikai vadinasi patrijarkų laikotarpiu jie eina nuo pasaulio pradžios iki Mozei. Tas laikotarpis vienokis buvo prieš Didįjį Tvaną, kitokis po to. Patrijarkas yra grekų kalbos žodis *patriarchas* ir reiškia tėvų vyresnįjį arba žymesnįjį. Patrijarkų, buvusių prieš Tvaną vardus minėjau, kalbėdamas apie ano laiko ilgumą, o vardus patrijarkų buvusių po Tvano paminėsiu kiek vėliau. Yra gana žymių skirtumų tarp patrijarkų laikotarpio ir Mozės laikotarpio. Mozės laikotarpis yra vienos visos tautos sąryšis su Dievu, o patrijarkų laikotarpyje atskiri žmonės palaikydavo santykius su Dievu ir Dievas su jais. Mozės laikais tikybos reikalai buvo pavesti dvasiškijai, kad ji aptarnautų, o patrijarkų laikais dvasiškijos nebuvo.

a. ŽMONIŲ VALIOS AUKLĖJIMAS.

Žmonių valias Dievas auklėjo patrijarkų laikotarpiu panaudodamas tam įvairius įvykius, kuriems duodavo tokią kryptį, kad jie patrauktų žmonių valias į gerą ir atgrasintų jas nuo blogo.

Pats svarbiausias patrijarkų laikotarpio įvykis buvo Didysis Visatinas Tvanas. Apie jį daug įdomių dalykų sukelia įvairūs mokslai, ypač Šv. Rašto aiškintojai. Juos galima rasti kun. prof. A. Grigaičio knygoje „Senojo Įstatymo Problemos.” Šičio-

nai aš kalbėsiu tik apie tai, kiek Tvanas paveikė į žmones, kad jie taptų geresni.

Gamtoje tas tvanas buvo paskutinė didžioji perversme iš eilės tų, kurios sudarė šiandieninę žemės išvaizdą. Vandens giliai apsėmė visas žmonių gyvenamąsias vietas. Nėra reikalo sakyti, kad būtų apsėmę ir tas šalis, kur žmonių nebuvo. Tvanas buvo visatinas žmonėms, bet ne laukams, nei kalnams, nei augalams, nei gyvuliams. Iš Šv. Rašto matyt, kad nei augalai nei žuvys nežuvo dėl tvano. Dievas leido tą tvaną, kaip buvo leidęs visas didesnes ir senesnes už jį perversmes, kurių pasibaisėtini pėdsakai likę žemėje.

Gali būti klausimo, kodėl Dievas sutvėrė žmones pirma negu tos perversmes pasibaigė. Atsakymas nesunkus. Žmonės būtų galėję išsisaugoti nuo pražūties, jei būtų Dievo paklausę. Nojaus tikėjimas buvo žymus. Gavęs iš Dievo pranešimą dar toli nematomos būsimos nelaimės jis ėmė statyti laivą, kad išgelbėtų savo šeimyną. [1]) Tų laikų žmonės matė Nojų statant laivą toli nuo vandens. Laivo statyba ilgai truko, nes buvo labai didelis. Bet jie tikėjimo neturėjo, kaip sako šv. Petras. [2]) V. Jėzus sako, kad jie tada valgė ir gėrė, tekėjo ir pačias vedė iki Nojus įėjęs užsidarė laive. [3]) Nesirūpindami sielos reikalais anų laikų žmonės paskandino kūnų gyvybę, kuomet Nojus, besirūpindamas tikyba, išgelbėjo save, pačią, sūnus ir marčias. Jeigu tų laikių žmonės būtų buvę taip dori, kaip Nojus, tai ir jie būtų išlikę gyvi, kaip jis. Jų pražūtis buvo jų dorinio sugedimo vaisius.

Bet kodėl Dievas leido tokią didelę bausmę už do-

1) Sulygink šv. Pauliaus laišką. Žydams 11, 7.
2) 1 Petr. 3, 20.
3) Mat. 24, 37-39.

ros nupuolimą, už tikėjimo išnykimą? Šių dienų gyvenimas pakiša gana aiškų atsakymą tam klausimui. Doros nupuolimas praplatina visuomenėje įpročius žudančius ją, nes ima gimimų skaitlius mažėti ir mirštančių skaičius tampa didesnis. Lyties ištvirkimas užkrečiamomis ligomis silpnina kūnus, daugina ligas ir mirtį. Girtybė baigia ardyti viską. Kuomet pasaulyje buvo belikę vos aštuoni dori asmens, tuomet žmonių giminės pražūtis pasidarė neišvengiama be stebuklo. Du pavojai buvo priėję prie jos. Vienas buvo iš tų gamtinių priežasčių, kurios sudarė tvano perversmų, kitas — iš nedoros įsigalėjimo. Dievas leido pirmąjai nelaimei įvykti. Tada kiekvienas žmogus tvano baisybę pamatė pirma negu nuskendo. Pamatęs atsiminė pajuoktą Nojaus laivą ir jo kalbą apie būsimą nelaimę, Dievo leistą už nedorybes. Prieš nuskęstant daugelis žmonių, nors paskutinėje valandoje, apgailėjo savo nuodėmes, kreipėsi į Dievą, gavo atleidimą ir nepražudė sielos. Jei Dievas būtų leidęs žmonėms supūti nedorybėje, tai būtų žuvusios ir sielos su kūnais. Tvanas tat buvo nelaimė, bet mažesnė už tą, kurią žmonės buvo sau surengę.

Šitą tiesą suprato visi aštuoni žmonės likusieji iš Tvano. Jie turėjo pradėti naują žmonių giminę. Jiems reikėjo neužmiršti to baisaus pamokinimo, kurį buvo pergyvenę bepluduriuodami Tvano metu aukščiau savo šalies kalnų viršūnių. Tą pamoką jie turėjo pasakyti savo vaikams ir vaikų vaikams. Ir ištikrųjų pasakė. Net ir tos tautos, kurios tikrąjį Dievą užmiršusios ėmė stabus garbinti, kaip Grekai Europoje, Aztekai Amerikoje, Asyrai Azijoje, neužmiršo, kad tvanas buvo sunaikinęs visus žmones.

Bet deja! Baisioji tvano pamoka dar buvo persilpna žmonių valioms, kurias pirmasis tėvas buvo pakrei-

pęs į blogą, atitraukdamas nuo Dievo. Nojaus sūnus Chamas jau pasirodė žemos dvasios esąs [1]), nors buvo pergyvenęs Tvano baisenybes. Ne ilgai trukę žmonės nepasitikėdami Dievo pažadu nebedaryti daugiau visatino tvano, [2]) ėmė statytis Babelio bokštą. [3]) Ilgainiu beveik visa žmonių giminė išklydo iš tikrosios tikybos, vietoje Dievo ėmė garbinti savo prasimanytus daiktus ir doros taisykles prilenkė prie savo geidulių. Gerai tikinčių grynos sąžinės žmonių beliko nedaug. Ir tie patys dar toli buvo nuo to, ko reikėjo, nes po keletą pačių laikydavo, karėse žiaurumo pareikšdavo, pasistebėtinai, melą beveik neskaitydavo kalte.

Bet tiems, už kitus geresniems žmonėms, Dievas parodydavo labiau negu tėviškos meilės. Po Nojaus pirmas didysis patrijarkas buvo Abraomas. Jį Dievas išvedė iš jo tėviškės, kur jo sielai jau pavojinga buvo liktis, ir padarė jį keturių tautų tėvu, žadėdamas jo padermę padaryti skaitlingą, kaip žemės dulkes ir dangaus žvaigždes.[4]) Bet drauge Dievas užduodavo Abraomui labai sunkių uždavinių, kad jo dvasios jėgas padidintų. Tam tikslui liepė jam, kad aukotų savo mylimiausiąjį sūnų, su kuriuomi buvo sujungti visi brangiausieji Dievo pažadai. Abraomas to reikalavimo paklausė. [5])

Kad Abraomas, užsivedęs Izaoką ant kalno surišo tą savo sūnų ir paguldė ant aukuro rengdamasis papiauti ir sudeginti Dievui, tai buvo karžygiškas pergalėjimas savęs ne vien tėvo širdyje, bet ir sūnaus. Vienu tuo reikalavimu Dievas ugdė abiejų sielas ir Abraomo ir Iza-

1) Gim. 9, 22.
2) Gim. 8, 21.
3) Gim. 11, 1-9.
4) Gim. 13, 16; 15, 5.
5) Gim. 22, 1-14.

oko. Jųdviejų sieloms pakilus iki reikalaujamai aukštybei, Angelas išveržė peilį iš Abraomo rankų, Izaokas išliko gyvas. Jo vietoje Abraomas aukojo avinėlį. Visą tą įvykį Dievas sudarė gerųjų žmonių širdis darydamas dar geresnėmis, keldamas jas aukštyn tiek, kiek buvo galima pakelti.

Izaokas turėjo du sūnų: Ezavą ir Jokūbą. Pirmasis buvo savymeila, branginąs valgį labiau negu dvasios vertybes ir parduodąs jas už valgio duobenį. [1]) Antrasis labiau brangino dvasinius dalykus už medžiaginius ir buvo greitas į tą, kas gera. Dievo rūpestingumas susitelkė apie Jokūbą. Bet ir tas dar buvo reikalingas auklėti ir Dievas leido, kad jis svetimoje šalyje vargtų kaip samdininkas per 14 metų ganydamas svetimas avis. Teko Jokūbui ir sūnaus Juozapo nelaimė pergyventi ir bado pritirti. Bet visos tos nelaimės padarė Jokūbo dvasią tiek tvirtą ir jo sąryšį su Dievu tiek artimą, kad viena stambioji pranašystė apie būsimą Atpirkėją mums paskelbta iš jo lūpų. Dievas jį prirengė prie to antgamtiniais regėjimais.

Jokūbą galime skaityti paskutiniu Patrijarkų laikotarpio žmogum, nes iš 12 jo vaikų per pusantro šimto metų susidarė tauta, kurią suorganizavo ir iš nelaisvės išvedė Mozė. Per tą pusantro šimto metų Dievo Apveizda auklėjo Jokūbo vaikus, kaip buvo auklėjusi jį ir jo vaikus. Juozapo patekimas Egiptan ir iškilimas į aukščiausią tos šalies vietą buvo dvasios sustiprinimas ir jam pačiam ir jo tėvui ir broliams.

Kalbų sumišimas Babelio bokštą bestatant buvo pamoka, kad nereikia niekinti Dievo žodžio, žadėjusio nebedaryti tvano. Kita dar ryškesnė bausmė teko ne patrijarkams, tik visuomenei nutolusiai nuo Dievo už lyties geidulių nevaldymą. Tai buvo baisioji So-

1) Gim. 25, 29-34.

domos, Gomoros, Adamos ir Seboim o miestų pražūtis. [1]) Tie miestai stovėjo vulkaninėje šalyje prie sūraus ežero vadinamo Negyvąja Jūra. Iš aprašymo manu, kad nelaimė įvyko iškylant mažam vulkanui ten kur stovėjo anie miestai, ir vėl įsmunkant. Įsmukusiųjų vietą užliejo Negyvosios jūros vanduo. Miestai buvo netoliesia. viens kito ir maži, kaip senovės Lietuvos piliakalniai. Dviem tų miestų gyventojam, savo busimiem žentam, Lotas pranešė, ką buvo girdėjęs iš angelų, kad už valandos kitos visa apielinkė žus, bet „jiedviem rodėsi juokus sakąs". [2]) Ir juodu, matyt, buvo ištvirkėliai, Dievo persergėjimų vadiną juokais. Juodu žuvo su kitais tokiais. Negyvoji Jūra, kurioje nėra žuvų, kurios krantų nemėgsta paukščiai primindavo ir primena tos šalies gyventojams ir visam pasauliui lyties nuodėmių baisybę. Ta pamoka užrašyta Šv. Rašte.

b. PATRIJARKŲ RELIGIJA.

Patrijarkų laikotarpio religija buvo nepaini. Ji garbindavo vienų Dievą. Niekur nėra žymės, kad būtų buvę Sutvėrėjo paveikslų tapytų, iš akmens iškaltų: arba iš medžio išdrožtų. Neminėta taip-gi nė triobų religijos apeigoms pašvęstų. Šv. Raštas nepaduoda žinių nė apie apeigas.

Bet nekartų minėjama altoriai, arba aukurai. Kainas degindavo javus aukodamas juos Dievui nenoromis [3]), Ablius degindavo gyvulėlius, aukodamas juos nuoširdžiai. [4]) Aukojo Dievui taip-gi ir Nojus iš laivo išėjęs.[5])

1) Gim. 19, 1-29; Deut. 29, 23.
2) Gim. 18, 14.
3) Gim. 4, 3.
4) Gim. 4, 4.
5) Gim. 8, 20.

Taip pat ir Abraomas garbino Dievą aukomis Jo paties liepiamas.[1]) Melchizedeko auka išsiskyrė iš kitų tuomi, kad tas karalius aukojo Dievui duonos ir vyno.[2]) Apie Melechiizedeką pasakyta, kad jis buvo kunigas. [3])

Patrijarkai tikėjo į Dievą ir į tai, kad žmogus turi sielą. Jie neabejojo, kad yra gerų dvasių: angelų. [4]) Jie taip-gi žinojo, kad rojaus gundytojas, buvo blogoji dvasia. Jobo knyga, turbūt, patrijarkų laikais rašyta. Joje aiškiai minėta piktoji dvasia, kuri daro žmogui žalos kiek galėdama daugiausiai. [5]) Toji knyga rodo, jog jos laikais tikėta ne vien sielos nemarumu, bet ir kūno atsikėlimu iš numirusių. [6])

Doros jausmas patrijarkuose buvo stipras, bet nežymu, kad būtų turėję Dievo apreikštų įstatymų. Draudimas nevalgyti vaisių nuo gero ir blogo pažinimo medžio paliovė veikęs, kuomet žmonės pradėjo gyventi ne rojuje. Po tvanui Dievas draudė valgyti mėsą su krauju. [7]) Negerbimas tėvų skaudžiai buvo baudžiamas. [8]) Bet visuomenės dora tuomet buvo dar žema: Lotas negynė savo dukterų skaistybės, [9]) melą sakydavo svarbiuose dalykuose patys geriausi žmonės, [10]) vyrai turėdavo po keletą pačių. [11]) Tačiaus reikia pripažinti, kad prieš Tvaną moterystė būdavo vieno su viena. Taip pat buvo kokį laiką ir po Tvano, tik ilgainiu vyrai ėmė nebesitenkinti viena moterim.

Apskritai sakant, patrijarkų laikotarpio religija pa-

1) Gim. 15, 9-11.
2) Gim. 14, 18.
3) ten pat.
4) Gim. 18, 1.
5) Job. 1, 6.
6) Job. 19, 26.
7) Gim. 9, 4.
8) Gim. 9, 25.
9) Gim. 17, 8.
10) Gim. 12, 11-13; 2G, 7-10.
11) Gim. 25, 1.

laikė svarbiąsias pirmykščio apreiškimo tiesas ir vykdė įgimtą, žmonių širdyse įrašytąją dorą. Mūsų laikais mokslininkai ištyrę seniai žinomų bemokslių tautelių gyvenimą ir pažiūras, rado, kad jos pripažįsta vieną Dievą, Jį garbina aukomis, tiki sielos nemarumu ir laikosi įgimtosios doros. Iš to galima numanyti, kad patrijarkų religija nebuvo išnykusi, bet likosi tose bemokslėse tautelėse, kurios nei mokslo neįgijo, nei išradimų nepatyrė, bet religijos dalykų neužmiršo.

Tačiaus negalima sakyti, kad Dievas tik tiek tebūtų veikęs į žmones patrijarkų laikotarpiu, kiek čionai minėta. Didžiausias Dievo veiksmas buvo rengimas tos šeimynos, iš kurios turėjo gimti Atpirkėjas.

c. ATPIRKĖJO KILMĖ.

Atpirkėjo kilmė. Rojuje Dievas buvo pasakęs, kad moteriškės sėkla sutreikš žalčiui galvą. [1]) Po Kaino nuodėmės paaiškėjo, kad ne visi Ievos vaikai bus velnio pergalėtojai, o tik vienas. To vieno Atpirkėjo reikėjo ieškoti visoje Adomo vaikų daugumoje, t. y. tarp visų žmonių. Po Tvano visa žmonių giminė turėjo kilti iš trijų Nojaus sūnų. Dievas Nojui apreiškė, kad vyriausiojo sūnaus Semo padermėje niekuomet nepasiliaus santykis su Dievu. [2]) Atpirkėjas negalėjo kilti iš stabmeldžių, todėl iš Nojaus pranašystės galima buvo suprasti, kad Atpirkėjas bus iš Senio giminės. Dievas jį parinko dėl to, kad Semo siela ir širdis buvo geresnė negu jo brolių. Bet ir Semo vaikų dauguma užmiršo Dievą. Abraomas Jį tebegarbino, bet gyvenant tarp stabmeldžių, jei ne

1) Gim. 3, 15.
2) Gim. 9, 26.

jam, tai jo vaikams, buvo pavojaus virsti stabmeldžiais. Todėl Dievas jam liepia išeiti iš savo tėvynės, keliauti į tolimą tuščią žemę. Tenai Abraomas turėjo pradėti naują žmonių padermę. Dievas jam žada, kad ta padermė bus labai skaitlinga ir prideda, kad per Abraomo sėklą bus palaima visoms tautoms.[3]) Abraomas turėjo vaikų iš keturių žmonų. Iš tų vaikų išaugo keturios tautos. Geriausias Abraomo sūnus buvo Izaokas. Šitam teko tėvo teisės, turtai ir palaima.[4]) Izaokas turėjo du sūnų: Ezavą, kurs medžiaginius daiktus labiau brangindavo už dvasinius, ir Jokūbą, kuriam dvasiniai dalykai buvo brangesni už kūninius. Abraomo ir Izaoko palaima su teise būti Atpirkėjo gimdytojų eilėje teko Jokūbui.[5]) Ta teisė, kurią Ezavas pigiai buvo pardavęs broliui, paskui išrodė taip svarbi, kad Ezavas norėjo užmušti brolį už jos paveržimą [6]) ir Jokūbas turėjo išbėgti svetur. Jokūbas turėjo 12 sūnų. Trys pirmieji nusikalto. Tėvų palaima ir teisė būti Atpirkėjo gimdytojų eilėje teko ketvirtajam sūnui Judui. [7]) Jokūbas, kaip minėjau, buvo paskutinis patrijarkų laikotarpyje.

Atpirkėjo šeimynos rengimas užsibaigė vėliau — Senojo Įstatymo laikotarpyje. Į 400 metų po Jokūbo mirties Dievas apreiškė karaliui Dovydui, kad iš jo giminės bus Amžinasis Karalius, t. y. Atpirkėjas, [8]) o iš kelių šimtų Dovydo vaikų ta palaima teko išmintingiausiam Salemonui. [9]) Dovydo ir Salemono laikais į karaliaus rūmus susitelkdavo visa kas buvo geriausia tautoje ir pačių karalių šeimyna gerėjo. Ilgainiu karališkoji pra-

3) Gim. 12, 1-3; 18, 18. 19; 22, 18.
4) Gim. 26, 3. 4.
5) Gim. 27, 27-29.
6) Gim. 27, 41.
7) Gim. 49, 10.
8) 2 Kar. 7, 16, 2. 3, 5.
9) 3 Kar. 2, 4. 45.

banga ėmė gadyti žmonių sielas ir kūnus. Tada Dovydo giminė neteko valdžios ir turtų. Rankpelnių gyvenimą gyvendami Dovydo vaikai prie tų gerumų, kurie buvo juose susikrovę bekaraliaujant, pridėjo teisingų nuoširdžių darbininkų sielos ir kūno gerumus.

Trumpai sakant, patrijarkų laikotarpiu Dievas rengė žmonių giminę Atpirkėjui trimis priemonėmis, auklėdamas jų valią, išlaikydamas pirmykštę religiją nuo pražūties ir ruošdamas šeimyną, iš kurios Atpirkėjas turėjo imti Sau kūną.

4. Senojo Įstatymo Laikotarpis.

Iš Jokūbo vaikų Egipto žemėje, šalyje vadinamoje Gesen,[3]) išaugo žydų tauta. Ji pasijuto esanti vergijoje be savo kaltės, bet Dievas išvedė žydus iš tos vergijos ir iš Egipto žemės, padarė su visa tauta sutartį, kuri ir vadinasi Senasis įstatymas. Tuo pačiu vardu vadinasi ir Šv. Rašto dalis aprašanti Sutarties rengimą, jos įvykimą ir jos pildymą. Senojo įstatymo istorija yra beveik ta pati kas ir žydų tautos istorija prieš Kristaus laikus. Kristui mirus Senasis Įstatymas neteko galios, nes Atpirkėjas paliko Naująjį Įstatymą visoms tautoms. Senoji Sutartis, su viena žydų tauta, išnyko.

Kaip patrijarkų laikotarpis taip ir Senojo Įstatymo laikotarpis rengė žmonių giminę Atpirkėjui. Patrijarkų laikotarpio rengimas buvo iš toliau, Senojo Įstatymo — iš arčiau. Šitos yra Senojo Įstatymo laikotarpio žymės: a) tautos būdo lavinimas nelaimėmis, b) Religijos apreiškimas, e) pranašų siuntimai, d) Mesijo savybių ir atėjimo laiko nurodymas.

---

3) Gim. 47, 6-27; Išeig. 1, 9.

a. TAUTOS BŪDO LAVINIMAS NELAIMĖMIS.

Mylimasis Jokūbo sūnus ir Dievo išrinktasis žmogus buvo Juozapas. Dievo jam duotos nepaprastos malonės sukėlė jo brolių pavydą ir jie pardavė Juozapą į vergiją. Egipte jis dėl doros ir ištikimybės pateko į kalėjimą, bet Dievo apvaizda iš kalėjimo ji iškėlė į pirmąją vietą šalia tos šalies valdovo. Ta laimė partraukė Egiptan Jokūbą, žydų tautos tėvą. Derlingoje Geseno žemėje Jokūbo vaikų skaitlius taip padidėjo, kad jie tapo tauta. Bet politika neturi dėkingumo. Faraonų šalis užmiršo, kad žydas Juozapas buvo ją išgelbėjęs iš bado, ir ėmė spausti žydus, kad jie išnyktų visai. Toje vergijoje žydai išmoko darbštumo ir įprato mažu kuo apseiti: Laisvę atgavę jie sugebėjo uždirbti daug, o mažai išleisdami savo reikalams galėjo ūmai pralobti. Tų dviejų dorybių labiausiai reikia tautoms pradedančioms gyventi nepriklausomybės gyvenimą.

Dievas davė žydams nepriklausomybę, iš jų tautos išrinkdamas gabų žmogių pervesdamas jį per geriausias Egipto mokyklas ir pastatydamas jį tautos pryšakyje. Tas žmogus buvo Mozė. Jis išvedė savo tautiečius iš vergijos į derlingą Palestinos žemę. Maždaug pusantro tūkstančio metų prieš Kristui užgimsiant Dievo stebuklai išliuosavo prislėgtąją tautą iš prispaudėjų, ištikdamas tuos prispaudėjus dešimčia bausmių.

Stebuklingojo stulpo vedami žydai atėjo iki šiaurinio Raudonosios Jūros galo. Faraono kariuomenė suskato juos vytis. Stulpas, kurs dienos metu būdavo tamsus ir savo šešėliu tiekdavo žydams pavėsį, naktimis žibėdavo ir šviesdavo keliaujančiai tautai. Tas stulpas sto-

jo tarp žydų ir faraono kariuomenės apgindamas juos nuo jos. Tuom tarpu jūros įlankoje vanduo persiskyrė. Viduryje jūros dugnu pasidarė platus takas per visą jūrą ir žydai tuo taku perėjo. Jiems vienoje pusėje vandens atsidūrus ir stulpas pasitraukęs iš jų užpakalio, stojo pryšakyje. Egipto kariuomenė bėgo taku per jūrą vydamosi žydus. Mozė iškėlė rankas ties jais ir vanduo vėl susiliejo jūroje, apsemdamas Faraono kariuomenę. Tai nebuvo jūros atoslūgis ir potvynis, nes vanduo lyg dvi tolygios sienos stovėjo iš abiejų pusių stebuklingojo tako. Ir pats takas nebuvo jūros krašte, o per vidurį ilgos įlankos. Anapus jūros žydai mito baltais stebuklingais kasdien krintančiais nepaprastai skaniais milteliais, vadinamais manna. Jei kas jų prisirinkdavo daugiau negu vienai dienai reikia, manna sukirmydavo tuojaus, bet šeštadieniais ji nekrisdavo ir penktadienyje surinkta nekirmydavo per dvi dienas. Kartais Dievas paįvairindavo tą valgį daugybe putpelių kurių pulkai nutūpdavo žydų stovyklon ir negalėdavo pakilti. Jas susigavę žydai kepdavo ir valgydavo. Tauta tiek stebuklų mačiusi, rodos, turėjo suprasti, kad naudinga yra laikytis Dievo valios. Žmonių valios, rodos, savaime turėjo krypti prie savo ir tautos išvaduotojo, bet žmonių valios taip buvo panūdusios blogan, kad tų maloningų stebuklų neužtekdavo. Žydai keldavo maištų ir užsitraukdavo skaudžių bausmių. Juos užpuolė ugningi žalčiai, nuo kurių įkandimo žmonės mirdavo. Pasigailėjęs atgailojančių žmonių Dievas padarydino varinį žaltį pakabintą ant kryžiaus. Kas į tą pažiūrėdavo, tas išgydavo.

Bet vergija ir ilgas gyvenimas tarp stabmeldžių buvo palikęs daug blogų žymių širdyse. Per 40 metų žydai klaidžiojo tyruose, matydami begalės Dievo stebuklų kartais meilingų, kartais baudžiančių ir tik labai pa-

lengvėlia kilo aukštyn, eidami geryn. Senų blogų Įpročių prirūgę žmonės visi išmirė tyruose, tik du beliko. Visa tauta kelionėje pasidarė nauja, naujose apystovose gimusi ir augusi, naujais būdais išauklėta, naujų tiesų prityrusi. Nors tyrų mokykla ir buvo geriausia, tačiaus žmonių valios taip smarkiai buvo iš seniau nukreiptos šalin nuo Dievo, kad ir ta mokykla nepilnai jas grąžino į Sutvėrėją. Beveik 400 metų žydai turėjo kovoti su buvusiais Palestinos, t. y. Žadėtosios Žemės, gyventojais, kol sudarė savo vienų valstybę, pražydusią Dovydo galybe ir Salemono turtais.

Ir vėl ėmė smukti žmonių valios. Ant kalvų ėmė atsirasti stabų ir Izraeliaus karaliai, suskaldę savo tautos valstybę, skaldė jos religiją. Dievas siuntė pranašus. Tie visomis jėgomis žadindavo tautiečių sąžines, valydavo jų širdis, kreipdavo valias Į Dievą. Tačiaus pranašų darbas toli tiek neatvėsdavo vaisių, kiek reikėdavo. Pirma Izraeliaus karalystė, paskui ir Judos smuko į stabmeldiją. Elijo ir Eliziejaus stebuklai stabdė tos svetimos mados įsigalėjimą Dievo išrinktoje tautoje, bet nesustabdė.

Izraeliaus karalystė pateko į nelaisvę Asyrams, Judos žemė vėliau ištuštėjo, kai Nabuchodonosoras jos gyventojus išgabeno į Babilono vergiją. Nemokėjusios susitarti laisvėje, abi tautos dalys užmiršo savo nesantaiką vergijoje ir atsikratė stabmeldybės raugo. Po septynių dešimčių nelaisvės metų grįžo tauta į savo žemę ir turėjo tiek stiprybės dvasioje, kad Makabėjų laibais apsigynė nuo galingesnių, labiau įpratusių kariauti ir skaitlingesnių Sebukydų.

Nelaimei praėjus ėmė gesti tauta dar kartą ir pateko Romos valdžion. Šiuo atveju nelaisvė jau buvo nebe auklėjimo priemonė, o to auklėjimo pabaiga be vilties.

Dievo valia dar nenukrypo nuo Savo tautos, bet Dievo išmintis pasiryžo pavartoti paskutinę didžiausią priemonę, žinodama, kad toji didžiausioji malonė bus suvartota didžiausiai kaltei padaryti iš dangaus siųstajam Atpirkėjui atmesti ir nužudyti.

Keturios nelaisvės: Egipto, Asyrijos, Babilono ir Romos buvo gana reikšmingos. Mintijantis žmogus lengvai galėjo suprasti, kam jos yra. Ir žydų tauta suprasdavo, nes pasitaisydavo, bet trumpam laikui. Religija jiems padėdavo įvertinti jų tautos įvykius.

b. DIEVO APREIKŠTOJI RELIGIJA.

Patrijarkų laikais Dievas išsaugojo žmonių religiją, kad neišnyktų, Senojo Įstatymo laikais Sutvėrėjas tą religiją naujais ir svarbiais apreiškimais sustiprino, sudarė tikybinę bendruomenę, atskyrė dvasiškiją nuo pasauliečių, įvairias aukų rūšis nustatė ir joms apeigas paskyrė, doros pagrindinius dėsnius ir elgesio įstatymus paskelbė ir tą visa suėmė į Šventojo Rašto knygas. Nors ir Senojo įstatymo laikais, taip pat kaip Naujojo, buvo Dievo apreikštų tiesų nepatekusių į Šv. Raštą, sakysim: Samuelio, Natano, Elijo ir Eliziejaus pranašysčių dauguma, tačiaus Šv. Raštas buvo neapsakomai didelė pagalba religijai.

Iškeliavusi iš Egipto žydų tauta atėjo pas kalną Sinai. Jis yra tarp dviejų šiaurinių Raudonosios Jūros įlankų. Tenai Dievas paskelbė, kad tą tautą Jis išrenka Savąja tauta ir daro su ja sutartį. Tauta apsima būti ištikima Dievui negarbindama stabų ir pildydama Jo paskelbtuosius įstatymus. Dievas užtatai pasižadėjo saugoti

tautą ir laiminti jai. Ta sutartis įvyko trečiame mėnesyje po žydų išėjimo iš Egipto. [1])

Dievo pašauktas Mozė pirmiau vienas įlipo į kalną. Ten Dievas pasakė tautos vadui kas reikia, o tas pranešė tautos vyresniesiems. Per tris dienas visi ruošėsi, skalbdami savo rūbus, darydami tvorą apie kalną, kad niekas neprieitų per arti. Atėjus paskirtajam laikui visi išėjo iš stovyklos ir susirinko apie kalną. Pasigirdo griausmas ir žaibai ėmė pliekti apie kalną. Jo viršuje buvo labai tirštas debesis. Trimitų balsai susyk pasigirdo smarkūs ir ėjo vis garsyn. Visas kalnas apteko dūmais ir ugnis liepsnojo iš jo. Žmones apėmė baimė. Mozė kalbėjo Dievui, o Dievas atsakinėjo jam. Paskui Dievas iš dangaus nužengė ant kalno ir liepė Mozei lipti pas Save į kalną. Bet Mozei užlipus Dievas jį pasiuntė žemyn daboti tvarkos, o Pats pagarsino Dešimtį Įsakymų, kuriuos kiekvienas katalikas turi mokėti atmintinai, būtent: „Aš esmi Viešpats tavo Dievas, kuris tave išvedžiau iš Egipto žemės iš nelaisvės namų: 1-as Neturėsi svetimų dievų ... ir t.t. Tauta išgąsčio pilna sakė, kad Mozė vienas kalbėtų su Dievu. Mozė užlipo į kalną ir pamokytas grįžo atgal ir surašė ką Dievas buvo liepęs. Ryto metu Mozė pas kalną apačioje pastatė altorių ir dvyliką ženklų sulig dvylikos Jokūbo sūnų. Ant altoriaus aukota Dievui veršius. Pusę jų kraujo išpylė ant altoriaus, o kitą pusę surinko į taures. Tada Mozė iš rašto perskaitė Dievo įstatymą, tauta apsėmė juos vykdinti ir Mozė pašlakstė žmones aukų krauju iš minėtųjų taurių. Po to Mozė, Nadab, Abiju ir 70 seniūnų užlipo į kalną ir regėjo Viešpatį. Po Die-

1) Išejim. 19, 1

vo kojomis buvo lyg brangaus sapyro akmens veikalas ir tarsi giedraus dangaus skaistumas. Paskui Dievas dar kartą liepė Mozei lipti į kalną ir žadėjo duoti Įstatymą surašytą ant akmeninių lentų. Mozei užlipus debesis apdengė kalną. Septintoje dienoje Dievas pašaukė Mozę, žibėdamas tarsi liepsnojančioji ugnis, matant visai tautai. Po to Mozė buvo kalno viršūnėje 40 dienų.

Nesant vado taip ilgai tautos ūpas veikiai persimainė. Žmonės privertė Mozės brolį Aroną nuliedinti auksinį veršį ir ėmė jį garbinti, pasekdami Egipto pavyzdžiu, kur žmonės Dievo vietoje garbindavo jautį Apį. Grįždamas iš kalno Mozė pamatė tą vadovybę ir iš širdgėlos Sudaužė Dievo įsakymų lentas. Nubaudęs kaltininkus Mozė grįžo į kalną ir vėl truko 40 dienų, kol gavo kitas dvi akmenines lentas su tais pačiais įsakymais. Tas viskas aprašyta Išėjimo Knygoje pradedant 19 perskyrimu iki 35 įimtinai.

Aprašytasis Dievo apreiškimas buvo Senojo Įstatymo pagrindas. Prie jo buvo pridėtas apreikštosios religijos dvasiškijos sutvarkymas. Mozės brolis Aronas turėjo būti aukščiausia tos dvasiškijos galva ir vyriausybė. Arono sūnūs tapo pašvęsti kunigais. Ir per visą Senojo Įstatymo laiką tiek aukščiausiasis kunigas, tiek žemesnieji kunigai turėjo būti kilę iš Arono padermės. Asmens-gi kilę iš Levi, Jokūbo trečiojo sūnaus, vadinosi levitai ir sudarė visą dvasiškuos luomą. Tačiaus tiktai kunigai teturėjo teisės atnašauti aukas, o levitai patarnaudavo kunigams aukų atnašavimo apeigose.

Trims asmenims Korei, Datanui ir Abironui nepatiko šita tvarka, kad Mozės giminėms teko kunigystės garbė. Minėtieji trys įtarė Mozę, kad jis pats savo broliui ir brolėnams tą garbę paskyrė. Už įtarimą nelaimingiesiems teko baisi bausmė. Jie atėjo su smilkytuvais

pasirengę aukoti Dievui tą, ką tiktai kunigai tegalėjo daryti. Bet žemė perplyšo ties jais, jie sukrito į plyšį, o žemės užgriuvo juos ir nelaimingi šventvagiai žuvo, palikdami tautai išgąstingą pamoką, kad kunigystę reikia imti iš Dievo paskyrimo, ne iš savo užgaidos. [1])

Bet ir kunigus pamokino Dievas, kad sąžiningai eitų savo pareigas. Arono sūnūs Nadabas ir Abiudas drįso į smilkalus įsidėti nešventintos ugnies. Iš šventovės išėjo liepsna ir taip juodu pagavo, kad juodu krito negyvi. Mozė pašaukė jųdviejų pusbrolius Mizaelį ir Elizapaną, kad atimtų nelaimingųjų lavonus ir užkastų anapus stovyklos. Po to likusiems dviem kunigams Eleazarui ir Itamarui Mozė davė pamokymą, kaip rūpestingai reikia atlikinėti Dievo tarnybos darbus ir išlaikyti kunigo dorą aukštesnę už šiaip žmonių. [2])

Taip pat Dievas apreiškė smulkias taisykles, kaip reikia padaryti deginamųjų aukų ir smilkymo, kokis turi būti stalas ant kurio buvo padedama 12 šventųjų duonų. Pats svarbiausias Senojo Įstatymo religijos daiktas buvo Sandoros Skrynia. Joje buvo padėtos Dešimties Įsakymų lentos, šalia jos buvo mannos indas ir stebuklingai pražydusioji Arono lazda, liudijusi, kad jis yra tikrai Dievo skirtas aukščiausiasis kunigas.

Pamaldoms laikyti Mozė padarydino platų ir gražų aptvarą, kuris Švenčių Švenčiausioje vietoje buvo Sandoros Skrynia. Į tą vietą tik vienam Aukščiausiajam Kunigui tevalia buvo įeiti ir tik vieną kartą metuose. Antras skyrius buvo Šventoji Vieta. Joje stovėjo smilkymų aukuras ir septynių žiburių žibintuvas. Į tą vietą tegalėdavo įeiti vieni tik kunigai. Trečioje pačioje arčiausioje aptvaro vietoje buvo deginamųjų aukų altorius.

1) Skaitmenų Kn. 16, 24-40.
2) Levitų Kn. 10, 1-7.

Visi minėtieji daiktai ir pats aptvaras padaryti tapo sulig smulkiausiais Dievo nurodymais. Dievas taip-gi apreiškė kada, kaip ir kokios turi būti daromos aukos. Ką dabar Katalikų Bažnyčioje tvarko Kanonų Įstatymai ir Liturginės ištarmės, tą visą Senojo Įstatymo religijai apreiškė Dievas, kol Jo išrinktoji tauta keliavo tyruose. Iš Egipto į Palestiną geru keliu einant pėsčiam galima nuvykti į dešimts dienų. Todėl keturiasdešimties metų kelionė išrodo ilga ir perilga. Bet aukščiau minėjau, kad reikėjo netik perauklėti visą tautą, bet ją naują pagimdyti iš asmenų neužsikrėtusių Egipto stabmeldija. Dabar aš turiu pridėti, kad nė jokia žmogaus galybė nebūtų pajėgusi taip smulkiai ir taip įsakmiai sustatyti visą religijos sutvarkymą su apeigomis, aukomis, dvasiškija ir įstatymais, kaip tat įvyko žydams bekeliaujant iš Egipto į Palestiną. Prie to reikia pridėti ir pasaulinį valstybės aparato sudarymą, įstatymų surašymą teismams ir net daugelio sveikatingumo taisyklių paskelbimą. Tas visa surašyta penkiose Mozės knygose. Jos yra ne vien tikybinių, bet ir valstybinių Įstatymų Kodeksas. Jį jau atbaigtą ir surašytą žydai įsinešė į Žadėtąją Žemę, įeidami į ją iš tyrų. Taigi tie keturiasdešimts metų tai nebuvo klaidžiojimas, o religinio, valstybinio ir visuomeninio gyvenimo tvarkos gaminimas. Tik stebuklingai prie to prisidedant Dievui tas visa galėjo būti sudaryta trumpu keturiasdešimties metų laiku.

Dvidešimtojo šimtmečio pradžioje Fr. Delitsch buvo paskelbęs nuomonę, kad Mozės knygų turinys nesąs imtas iš Dievo apreiškimo, tik skolintas iš senesnės Asyrų ir Babilonų raštijos, nes ir tenai minėtas pasaulio sutvėrimas, rojus bei tvanas. Kiek vėliaus atrasta karaliaus Hammurabi įstatymų sąrašas iškaltas akmenyje ir tarp tų rasta keletas įstatymų to paties turinio, kaip

ir Dešimtis Dievo Įsakymų, paskelbtų ant kalno Sinai. Silpno tikėjimo žmonės dėl to visa abejojo apie Senojo Įstatymo apreiškimą. Dabar dalykai jau žymiai paaiškėjo ir pasirodė, kad Delitsclio pažiūra buvo perdaug skubotai pagaminta.

Sulyginus Mozės rašytąją Gimimų Knygą su Babilono raštais susyk matyt tiek daug skirtumo turinyje ir smulkmenose, kad negali būti nė kalbos apie tiesiogini Babilono raštų sunaudojimą Gimimų Knygoje. Mozės ir Babilono raštuose tik tiek yra bendra, kad abeji kalba apie tuos pačius keturis daiktus: pasaulio sutvėrimą, rojų, tvaną ir įstatymus, bet kalba ne vienaip. Jeigu Mozės kalbą apie tuos dalykus prilygintumėm statulai atvaizduojančiai visą žmogų, tai Babilono pasakas reikėtų prilyginti sąšlavų, dulkių ir net purvo krūvai, kurioje vienur randasi nutrūkusi nuo statulos koja, kitur ranka, kitur kitokia dalis.

Babilono gyventojai buvo taip pat Nojaus vaikų vaikai, kaip ir žydai. Abeji iš savo senuolių ir prosenuolių turėjo žinių ir apie pasaulio pradžią ir apie pirmųjų žmonių laimę ir apie tvaną. Tik Babilone tos žinios jau buvo labai aptrupėjusios ir įmaišytos į pasakas apie nebūtus vyriškus dievus ir moteriškas dieves, apie jų kerštus, pavydus, baimę ir ištvirkimą. Žydų tautoje tų priemaišų nebuvo, nes iš patrijarkų jie turėjo gryną žinią, kad yra vienas visagalis nematomas ir šventas Dievas. Žydai buvo taip pat žmonės, kaip ir babilonai, ar kiti. Kaip Babilono žmonių vaizduotė prie tiesos priplakė pramanytų pasakų, taip būtų ilgainiu padariusi ir žydų vaizduotė. Bet to neįvyko, nes Dievas buvo saugojęs Abraomo, Izaoko ir Jokūbo pažiūras. Nuolatiniais apreiškimais Dievas nedavė tų patrijarkų vaizduotei iškraipyti pagrindines tikybos tiesas. Kad to iškraipymo nepada-

rytų vėlesnėsės kartos, Dievas Mozei įsake surašyti religijos tiesas į knygas ir tas knygas įteikė žydų tautai kaipo Šventąjį Kaštą. To Dievas nepadarė Babilone ir dėlto susidarė dviejų tautų raštijos skirtumas.

Ant kalno Sinai Dievas paskelbė 10 Įsakymų. Hammurabio rašte yra daugiau dviejų šimtų. Ne visada būva geriau ten, kur yra daugiau. Dešimtį Dievo įsakymų šiandien moka maži ir seni žmonės visame krikščionių pasaulyje. Hammurabi'o įstatymų niekas nemoka. Tas vienas skirtumas jau parodo, kad Dešimts Dievo Įsakymų tiko ir tinka žmonių gyvenimui, o toli netaip yra su Hammurabio įstatymais. Jeigu Dešimtis Įsakymų būtų buvę Mozės pramanyti, tai jam būtų didelė garbė, kad sugebėjo išgalvoti tokį tobulą daiktą. Tačiaus ta garbė tenka ne Mozei tik Dievui. Tokių dalykų, kurie darėsi ant kalno Sinai, apgarsinant Dešimtį Dievo Įsakymų, negalėtų sudaryti nė jokia žmonių galybė mūsų laikais su visa jų technikos gudrybe, o ką-gi kalbėti apie Mozės amžį!

Apgarsindamas įsakymus: *„Neužmušk,"* Dievas pirmą kartą juos paskelbė, nes tuojaus po Tvano Dievas buvo pasakęs Nojui: *„Kas pralietų žmogaus kraują, tam reikia pralieti jo kraują, nes žmogus yra padarytas sulig Dievo paveikslu."* [1]) Įstatymas apie tėvų gerbimą taip-gi aiškiai buvo paskelbtas, kada Nojus nubaudė Chamą. [2]) Net ir sutartį su žmonėmis Dievas padarė ne pirmą kart Sinojaus tyruose, nes buvo padaręs tuojaus po tvano: *„Štai aš padarysiu savo sutartį su jumis ir su jūsų sėkla po jūs"... .„Pastatysiu savo sutartį su jumis ir daugiau nebebus nužudyti visi kūnai tvano vandenyse, ne. tvano naikinančio žemę nebebus daugiau. Ir tarė Die-*

1) Gim. 9, 6.
2) Gim. 9, 25.

vos: Šitas yra ženklas sutarties tarp manęs ir jūs ir visų gyvų sielų, kairios yra siu jumis per amžinąsias gentkartes: Savo lanką padėsiu ant debesų ir bus ženklas sutarties tarp manęs ir tarp žemės.” [3])

Pagrindines doros taisykles žinojo patrijarkai ir jų vaikai. Neabejoju, kad Abraomas jas žinojo geriau už kitus. Yra pagrindo mintyti, kad Hammurabi pasipažinojo su Abraomu, nes juodu gyveno tuo pačiu laiku. Hammurabi buvo Sennaar’o karalius. Šv. Raštas jo vardą kitaip tardavo, negu užrašyta akmenyje su įstatymais. Ten užrašyta yra Hammurabi arba Hammurapi, tikrai nežinia kaip reikia skaityti. Šv. Rašte Sennaro karalius Abraomo laikais yra padarytas Amraphel. Tas žodis žydų kalboje, kurioje rašyta Gimimų Knyga, reiškia tą patį ką Hammurabi Sennaaro kalboje. Abraomas su savo vyrais padėjo penkiems Sodomos apielinkės karaliams pergalėti keturis jų priešus karalius, tarp kurių buvo ir Amraphel Sennaar’o valdovas. Patyręs Abraomo vyrų jėgas Amraphelis arba Hammurabis galėjo patirti ir Abraomo išminties vertę, ir iš tos išminties galėjo panaudoti vieną kitą pagrindinės doros taisyklę ir įtraukti ją į savo įstatymus. Taip ir susidarė tas gana tolimas panašumas, kuris yra tarp Dešimties Dievo įsakymų ir Hammarabio Įstatymų.

Religijos apreiškimas, tautos išrinkimas, Įstatymų davimas jai buvo dideli Dievo darbai, kurių bendras tikslas buvo nors vienos tautos liuosajai valiai duoti krypties Dievop. Religijos sutvarkymas ir tautos sudarymas įvyko trumpu laiku ir pilnai. Bet žmonių valia labai tingiai krypo į Dievą. Tarp nuolatinių stebuklų gyvendami per 40 metų žydai nuolat sukeldavo įvairiausių ne-

3) Gim. 9, 9. 11-13.

pasitenkinimų, pasipriešinimų ir riaušių. Tat visa rodė, kaip smarkiai žmonių valios tebebuvo nukrypusios nuo Dievo, kaip veikiai jos užmiršdavo Jo dovanas ir bausmes. Todėl Dievas, padaręs tokių nepaprastų daiktų daugybes bekeliaujant iš Egipto, įvedęs išrinktąją tautą į Žadėtąją žemę, nepaliovė vartojęs kaskart kitokių priemonių žmonių valioms nukreipti nuo blogo, nedarant joms prievartos, paliekant pilną jų laisvę joms pačioms.

e. PRANAŠAI.

Žydų tautos sąžinę žadindavo labiausiai pranašai. Jie nuolat kreipdavo savo tautiečių mintis į Dievą. Pranašų buvo daug ir įvairių. Vieni kalba ir veiksmais atlikdavo Dievo skirtąjį uždavinį, kiti prie to pridėdavo ir raštą. Nei politinė nepriklausomybė, nei tobula tikybos bendruomenė nebūtų sulaikiusios Jokūbo vaikų nuo stabmeldijos, įsigalėjusios visame pasaulyje, jei nebūtų Dievas siuntęs pranašų. Šitie kartais stovėdavo tautos pryšakyje, kartais neturėdavo jokios politinės reikšmės, bet vis tą patį darbą darydavo: žudydavo sąžines.

Mozei mirus, Jozuja arba Jehošua, įvedė Izraeliaus tautą į žadėtąją žemę, į Palestiną. Jam mirus nebeliko aukščiausios valdžios vienijančios tautą, sukaupiančios jos jėgas. Kiekviena padermė valdėsi savaime, o karui iškilus Judos padermės viršininkai pirmininkavo visiems. Kadangi Palestinoje buvo likę jos senų gyventojų stabmeldžių, tai ir izraelitai imdavo sekti jų pavyzdžiu ir garbinti stabus. Tada Dievas leisdavo nelaimėms prislėgti neištikimą tautą. Priešų slegiami Jokūbo ainiai atsimindavo Dievą. Tada atsirasdavo Dievo siųstasis žmogus, kuris sutelkdavo tautiečių jėgas. Tokis buvo Oto-

nielius, paskui Aodas. Paskui prasidėjo gana ilga vadinamų teisėjų eilė.

Teisėjai būdavo tautos vadai ir Dievo valios skelbėjai. Tokia buvo moteriškė Debara, paskui Gedeonas, vėliau Jepte, dar vėliau aukščiausieji kunigai Heli ir Samuelis. Į tarpus pasitaikydavo tokių, kurie bandydavo suimti į savo rankas politinę tautos galybę, nepaisydami tikybinių tikslų. Tokis buvo žiaurusis savo brolių žudytojas Abimeleehas. Gal gabumų mažiau už jį turėjo Tola ir Jayras, kuriuodu valdė tautą per 45 metus po Abimelecho, bet tikybos dalykais juodu vargu besirūpino daugiau už jį.

Samuelis buvo tikras pranašas iš mažens. Nors dvi pirmąsias Karalių Knygas mokslininkai dažnai vadina Samuel'io knygomis, bet jos ne jo rašytos, tik pirmoji apsako jo veiksmus. Nenoromis jis privedė savo tautą prie to, kad ji įgijo aiškią centralinę valdžią. Jis taip-gi Dievo vardu patepė pirmuosius du žydų tautos karalius Saulių ir Dovydą. Tačiaus jojo svarbiausias uždavinys buvo žodžiu ir pavyzdžiu pataisyti dvasiškijos išklydimus, parodyti, kaip reikia žmones valdyti, sudrausti karaliaus kišimąsi į tikybos dalykus.

Natanas pranašavo Dovydo laikais ir tą karalių smarkiai sudraudė už nusikaltimą, kuomet padaręs svetimoterystę su aukšto karininko Urijo žmona, tyčia tą karininką pražudė karo metu. Karalius paklausė pranašo ir darė atgailą. Natanas įvesdino į sostą Dovydo sūnų Salemoną. Abiem tiem karaliam Natanas pranašavo, kad Mesijas bus iš jųdviejų padermės.

Elijas taip pat nepaliko raštų, bet paliko daug įtakos žmonėse. Jis visą savo amžį kovojo su nedorais karaliais, ypač Achabu. Izraeliaus karalystėje, kurią valdė Achabas, jau buvo beveik benykstanti tikyba į vieną

Dievą. Elijo padarytasis stebuklas sustabdė tą pražūtingą tautos minčių linkmę. [1]) Karaliaus Ochozijo pavyzdis blogai veikė į. silpnos valios žmones, nenorinčius stabų, bet privengiančius karaliaus. Bet Elijo drąsa, Ochozijo ir jo tarnų mirtis besirengiant kenkti pranašui, pagalios paėmimas Elijo gyvo į dangų sustiprino silpnėjančią Dievo garbintojų dvasią.

Elizejus buvo Elijo mokinys ir toliau dirbo savo mokytojo darbą, daugybe stebuklų sutvirtindamas tikinčius ir net apsaugodamas savo šalį iš didelių nelaimių. Jo Įtaka siekė ir Syrijos sostinę.

Pranašų raštu palikusių gautą iš Dievo apreiškimą buvo keturi didieji ir dvylika mažųjų. Izaijas ir Danielius daugiausiai pasakė apie būsimą Mesiją. Jeremijas Dievo vardu išaiškino tautai Babilono vergijos reikšmę. Jis išpranašavo tą vergiją, bekovodamas su savo tautos vyriausybe užmirštančiu Dievą. Galutinai ta vergija įvyko jam gyvam tebesant ir mylinčioji Dievą bei tėvynę širdis išverkė savo skausmą nepaprastai jausmingomis Raudomis. Baruchas buvo Jeremijo mokinys ir sekretorius. Ezechielis stiprino tautiečių dvasią Babilono nelaisvėje.

Iš dvylikos mažųjų pranašų Agejus, Micha ir Malachijas pasižymėjo pranašystėmis apie Mesiją. Jonas buvo siųstas Dievo valią skelbti Ninyvai ir ten padarė įtakos nors trumpam laikui. Kiti taip-gi nemažai sustiprino savo tautiečių religiją.

Senojo Įstatymo dvasiškija nejautė pareigos ganytojauti ir rūpintis žmonių sielomis, kaip tai daro krikščionių dvasiškija. Atlikę apeigas bažnyčioje arba sinagogose kunigai ir levitai rūpindavosi savo žmonų, vaikų ir sa-

1) 3 Kar. 18. 21-40.

vo reikalais, mažai tesiskirdami nuo pasauliečių. Sakramentų Sename Įstatyme nebuvo, tai jų dalinti nereikėjo. Pamokslų nebūdavo taip-gi. Bet reikalo priminti žmonėms Dievą, sielą, sąžinę, doros įstatymus vis-gi būdavo. Tam tikslui Dievas parinkdavo žmones ne vien iš levitų bei kunigų, bet iš visų Izraeliaus padermių.

Pranašai žydų kalba vadindavosi dvejopai: Nabi arba Baa. Nabi reiškė tą, kuris Dievo valią skelbia žmonėms, nors jis ir nieko naujo nepasakytų žmonėms. Raa reiškia regėtoją. Tuo vardu vadindavo pranašus, kuriems Dievas apreikšdavo antgamtinių regėjimų, arba ateitį liečiančių, arba paaiškinančių dabarties slėpinius. Abeji ir Nabi ir Raa sužadindami žmonių sąžines, papeikdavo jų nuodėmes, primindavo jų pareigas, sustabdydavo papiktinimus, sutvirtindavo visuomenės dorovę. Taigi pranašai atlikdavo tikrąjį ganytojavimo darbą. Tarp dvasiškuos jie neturėjo sau skirtos vietos, bet žmonės dažnai juos gerbdavo nuoširdžiai ir klausydavo. Nedori žmonės pasinaudodavo tuomi, kad pranašų teisės būdavo nedidesnės už paprastų žmonių teises, ir savo žabangomis dažnai nukankydavo pranašus. Bet pranašui žuvus jo garbė ir įtaka dar labiaus padidėdavo. Tokiu būdu pasidarė, kad Žydų tautoje neišnyko tikėjimas į vieną tikrąjį Dievą iki kol Kristus atėjo. Pranašai ir Kristaus atėjimą apsakė iš anksto.

d. MESIJONINĖS PRANAŠYSTĖS.

Ne visi Senojo Įstatymo pranašai yra išsitarę ką nors tiesiog apie būsimą pasaulio Atpirkėją, bet visi Jam tarnavo tuomi, kad žmonių sielas rengė Jam priimti. Dovydas buvo labiausiai karalius; Jo raštai nesiskaito tarp

pranašų. Tačiaus apie būsimą Atpirkėją jis pasakė labai daug ir labai svarbių žinių. Tai buvo nepaprastas įvairiausių didelių ir įvairių gabumų žmogus. Jis visuomet laimėdavo kovas su filistinais, nes buvo nepaprastas kareivių vadas kovose. Mūsų laikais tokius vadina strategais. Jis buvo tokis gabus šalies valdytojas, arba administratorius, kad savo tautos galybę ir gerovę pakėlė keletą kartų aukščiau, negu tat buvo jam pradedant karaliauti. Jis buvo didžiausias Žydų tautos poetas ir jis sutvarkė šventovės giesmes bei muziką. Pagalios jo sustatytosios giesmės šiandien yra viso pasaulio giedamos. Nė vieno poeto veikalai neturi tiek pasisekimo, kiek Dovydo psalmės. Jos yra Šventame Rašte, nes jos yra Dievo įkvėptos. Jis mirė 1015 m. prieš Kristų. Paskui jį ir kiti rašė psalmių.

Apie busimąjį pasaulio Atpirkėją daugiausia žinių randame trijose Dovydo psalmėse: antroje, dvidešimt pirmoje ir šimtas devintoje. Ten pasakyta, kad Atpirkėjas arba Mesijas yra gimęs iš Dievo amžinu gimimu, kad vadinasi Viešpats, taip pat kaip ir Dievas, kad valdo visus pasaulio kunigaikščius ir karalius, kad nelaimingi neklausantieji Jo. Jo priešai patenka Jam po kojų. Tas pats Dovydas sako, kad Atpirkėjas bus kunigas sulig Melchizedeko tvarka, t. y. kad jo įsteigtoji auka bus duona ir vynas. Dovydas taip-gi pranašavo Atpirkėjo kančią, Jo priešų Jam pareiškiamą panieką, pasityčiojimus, rankų ir kojų perdurimą, kūno ištempimą taip, kad galima būtų suskaityti visus kaulus. Tas visa apgiedota 21-je psalmėje, kuri žydų sąraše yra pažymėta 22-ru numeriu.

Izaijas, gyvenęs porą šimtų metų vėliau už Dovydą, Atpirkėjo kančią pranašavo taip ryškiai, lyg būtų ją

matęs. [1]) Jojo veikale daug kalbama apie Atpirkėją kaipo apie Dievo tarną, pilną pasišventimo, mylintį žmones, gerą visiems, o bet-gi žmonių persekiojamą. [2]) Izaijas pranašavo, kad Atpirkėjas gims iš skaisčios nekaltos mergaitės, [3]) kad Jisai darys daug didelių stebuklų, [4]) kad bus pilnas išminties, mokslo, stiprybės pamaldumo, Viešpaties dvasios, visiems teisingas, iškalbingas, nedorųjų priešas, taikos vykdintojas, [5]) kad Jo mokslas bus palaima visoms tautoms ir jų daugybė džiaugsis Atpirkėjo įstatymu. [6])

Danielius su Agejum išpranašavo laiką, kada turėjo Atpirkėjas ateiti. Agejus sakė, kad ateis į tą Šventovę, kurią žydai pasistatė sugrįžę iš Babilono nelaisvės, [7]) o Danielius sakė kad Atpirkėjas pasirodys už 70 metinių savaičių, tai yra už 490 metų po atleidimo žydų iš Babilono vergijos. [8]) Tos savaitės baigėsi Kristaus laikais ir trumpai po Kristaus Romos kareiviai sugriovė Agėjaus minėtąją šventovę. Ji ir iki šiol tebėra neatstatyta.

Michėjas pranašavo, kad Atpirkėjas gims Betliejuje. [9]) Zacharijas parašė, kad Jis į Jerozolimą įjos kaipo karalius užsisėdęs ant asiliuko. [10]) Malachijui Dievas apreiškė, kad prieš Atpirkėjui ateinant pasirodys Jo pranokėjas, kurs prirengs Jam takus.[11])

Pranašai Atpirkėją vadindavo žydišku žodžiu *Mašiah*, kurs reiškia *Pateptąjį*. Mat jų tautoje tuos žmones, ku-

---

1) Iz. 53.
2) Iz. 42, 1 sqq.
3) Iz. 7, 14.
4) Iz. 35, 3-C.
5) Iz. 11, 1-10.
6) Iz. 2, 2-4.
7) Ag. 2, 7-8.
8) Dan. 9, 23-27.
9) Mlch. 5, 2.
10) Zach. 9, 9.
11) Malach. 3, 1.

riems Dievas skirdavo ypatingai svarbias ir aukštas pareigas, pranašai Dievo vardu patepdavo alyvų aliejum. Kaip žydų kalboje „Mašiah," lietuvių „Pateptasis," taip grekų kalboje *Christos* reiškia tą pati. Žydų žodį „Mašiah" lotyniškai taria „Messias." Grekų žodį „Christos" mes lietuviai tariame „Kristus." Todėl Mesijas ir Kristus yra tas pats vardas. Pranašystės apie pasaulio Atpirkėją sutarta yra vadinti Mesijo, arba mesijaninėmis pranašystėmis.

Seniausioji atpirkimo pranašystė buvo duota rojuje, skelbiant bausmę žalčiui. Paskutinė, tai yra, vėlybiausioji buvo Malachijo pranašystė apie Mesijo pranokėją. Malachijas mirė 401 m. prieš V. Jėzui užgemant. Iš to mes matome, kad daugybė pranašų įvairiais laikais kalbėjo apie būsimą Atpirkėją, kurį Dievas žadėjo atsiųsti žmonėms. Tas Atpirkėjo arba Mesijo pranašavimas truko tūkstančiais metų. Vieni pranašai pasakė vienas būsimo Atpirkėjo žymes, kiti kitas. Iš tų atskirų nepilnų žymių susidėjo vienas atvaizdas, užbaigtas keturiais amžiais prieš Kristui užgemant. V. Jėzui gyvenant pasirodė, kad visi Mesijo atvaizdo bruožai tinka V. Jėzui. Dievo Apveizda tą padarė, kad žmonės Atpirkėjui atėjus galėtų Jį pažinti. Ir būtų pažinę, jei sugedusi valia nebūtų aptemdžiusi protą. Bet iš Dievo pusės buvo padaryta visa, kas reikia ir daugiau negu būtinai reikėjo.

Trumpai suimant ilguosius laikus, buvusius tarp nuodėmės ir atpirkimo, matome, jog V. Dievas tais laikais daugybe ir įvairiausių priemonių auklėjo žmones, idant Atpirkėjui atvykus, jų valios nenukryptų nuo Jo, kaip kad rojuje nukrypo nuo Sutvėrėjo, pilte apipvlusio žmones gausiausiomis ir brangiausiomis dovanomis. Gamtos ir žmonių sudarytąsias nelaimes Apveizda pavertė auklėjimo priemonėmis, kaip aną Tvaną, Sodomos griuvimą,

Egipto ir kitas vergijas. Tyruose Dievas užaugino naują tautą, kad ji nors viena neužmirštų tiesos Izraelio tautos protams apginti nuo stabmeldijos apreiškė religiją, o širdies ir valios silpnybėms pataisyti siuntė pranašų eiles. Pagalios įteikė žmonėms būsimo Atpirkėjo atvaizdą, kad Išganytoją pažintų atėjus.

Įsižiūrėdami į Senojo Įstatymo įvykius matome, kad Dievas, taisydamas žmones, vartoja paskirtą kiekį priemonių. Tas kiekis visada būva pilnai užtenkamas geros valios žmonėms, bet ne visada žmonės tos geros valios turi. Paskutinei Dievo malonei likus nesunaudotai tam tikslui, kuriam buvo skirta, pati pataisos priemonė virsta pražūtim. Taip buvo prieš pat Tvaną, taip buvo Sodomoje, taip buvo žydams patekus Romos valdžion.

Žmonių nuodėmės blogumams pataisyti Dievas išvarė Adomą iš rojaus, leido didįjį Tvaną, su Nojum darė sutartį, kurią žmonės sulaužė, paskui su žydrį tauta iškilmingai į naują sutartį suėjo, bet ta užsibaigė Atpirkėjo mirtim. Dabar mes gyvename paskutinės priemonės laikus, būtent Jėzaus Kristaus Kraują turime Jo įkurtoje Bažnyčioje. Ačiū Dievui milijonai žmonių naudojasi tąja išganymo priemone, bet kas nesinaudos tam jau kitų priemonių nebus ir baisi jo ateitis.

Dievas būtų galėjęs labai greitai ir neabejotinai visų žmonių valias arba tiesiog patraukti prie Savęs, arba tą patį tikslą pasiekti netiesioginiu būdu, tik reikėjo padaryti, kad Jo žodžio klausantieji nemirtų, o neklausantieji mirtų. Bet nemarybės dovana tik nenusikaltusio žmogaus laisvę paliko neliestą, o dabar mums iš nuodėmių prasidėjusioms ir su nuodėme gimusiems; noras išvengti mirties būtų tokis smarkus spaudimas į valią, jog jos laisvės nebeliktų. Tuo atveju ir visas mūs pamaldumas taptų be reikšmės. Dievas labiau norėjo mūs

laisvę apsaugoti negu iš mūsų maldos karštumų susilaukti. Malda, pagarba ir meilė Jam brangios, bet tik tuo atveju, kada kyla iš liuosos valios, be atodairos į stambų betarpį materialį pelną kūnui.

V. GIMTOJI ATPIRKĖJO ŠALIS.

Labai skubotai peržiūrėjus tuos ilguosius laikus, kol Dievas rengė pasauli Atpirkėjui ateinant, turime nors kiek pažvelgti į tuos laikus, kada Jis gyveno, į tą šalį, kur Jis užgimė, užaugo, dirbo ir mirė, ir į tuos raštus, iš kurių galime sužinoti Jo gyvenimo įvykius. Šitame straipsnyje tuos tris dalykus svarstysime atvirkščia eile, būtent: pirmiausia, 1-o raštus iš kurių galime sužinoti Atpirkėjo veiksmus, paskui, 2-o susipažinsime su ta žeme, kur Jis gyveno ir pagalios, 3-o su tais žmonėmis, tarp kurių Jam teko būti.

Jau mes žinome, kad Atpirkėjas yrą Jėzus Kristus, Visagalio Dievo Amžinasis Sūnus. Jo Asmenį pažinome pirmame šios dalies straipsnyje, dabar, prieš imant svarstyti Jo gyvenimą ir darbus, belieka susipažinti su aplinkybėmis artimiausiai palietusiomis tą gyvenimą.

1. Šaltiniai V. Jėzaus gyvenimui pažinti.

Šaltiniu paprastai mes vadiname tą vietą, per kurią iš žemės bėga vanduo. Prilygindami dvasinius dalykus kūniniems, šaltiniais taip-gi vadiname tą, iš ko gauname pasisemti žinių. Kaip iš šaltinio semiamės vandens, taip iš knygų patiriame žinių. Tas knygas, kuriose randame pirmąsias žinias apie kokį nors garsų asmenį, vadiname to asmens istorijos šaltiniais. Taigi šaltiniai V. Jėzaus gyvenimui pažinti yra tos knygos, į kurias pirmiausiai buvo surašytos žinios apie Jį. Pažymiu pirmiausiai,

nes knygos, persirašiusios žinias iš šaltinių, jau nesivadina šaltiniais, tik istorijomis, arba kitaip.

Keturi žmonės aprašė V. Jėzaus kalbas, darbus ir mirtį. Du buvo Jo mokiniai ir vadinasi apaštalai. Vienas buvo dviem vardais Matas arba Levi. Seniau lietuviškai tardavo Mateušas. Antrojo vardas buvo Jonas, Zebedėjaus ir Saliomės sūnus. Trečiasis Liukas [1]) nebuvo apaštalas ir, veikiausiai, savo amžyje V. Jėzaus nematė, bet surinko žinias iš tų žmonių, kurie V. Jėzų pažinojo, ir surinkęs surašė jas. Ketvirtasis buvo taip-gi dviem vardais Jonas Morkus, bet Jonu jį dabar nieks nevadina, nes visi trumpai sako Morkus. Šitie keturi yra parašę kiekvienas po Evangeliją. Todėl mes turime keturias Evangelijas: viena šv. Mato, kita šv. Morkaus, trečia šv. Liuko, ketvirta šv. Jono.

Evangelija yra iš dviejų dalių sulipintas grekų kalbos žodis. *Eu* — reiškia gerą, *Angelleia* — naujieną. Taigi Evangelija lietuviškai reiškia *gerą naujieną*. Visos žinios apie V. Jėzų skelbia žmonėms, kokiu būdu atpirkti tapome iš tos vergijos, į kurią buvome patekę per pirmąją nuodėmę. Tos žinios apie atpirkimą yra mums geros naujienos.

Mūs laikais yra žmonių daugiau apsimetančių mokslu, negu jo turinčių ir dėlto sakančių, kad Jėzaus gal nė nebuvo, nes visas žinias teturime tik iš Jo mokinių, o tie, gal, melavo. Bet jeigu keturi minėtieji asmens buvo V. Jėzaus mokiniai, tai Jisai buvo. Nieks negali būti nesančio žmogaus mokiniu ir nebuvėlis negali turėti mokinių.

---

1) Daugelis rašo „Lukas," bet tai yra naujoviška. Seniau lietuviai trečiojo evangelisto vardą, tardavo LIUKAS. Iš tų laikų likosi kaimas Liukai Slavikų valsčiuje, Šakių apskrityje. Ilgainiu mūs žmonės ėmė sakyti LUKOŠIUS, bet tas jau buvo nebe lietuviška. Mūs kalboje nėra reikalo, kad l prieš u būtų kieta, nes turime žodį LIŪKA, kuris reiškia stačias dureles gulsčiame stoge.

Ir netiesa yra, būk V. Jėzaus buvimą mes žinome tik iš Jo mokinių. Stabmeldys istorikas Tacitas minėjo V. Jėzų savo veikale “Annales,” t, y. Metraščiai. Taip pat stabmeldys Svetonius, nors vieną raidę klaidingai padėjo, bet Kristaus vardą paminėjo, žymėdamas, kad imperatoriaus Klaudijaus laikais Romoje žydų tautos gyventojai dėl Jo nesutiko. Taip pat stabmeldys aukštas valdininkas Plinius Jaunasai rašė pranešimą imperatoriui Trajanui apie krikščionis ir minėjo jų tikėjimą į Kristaus dievybę. Pagalios žydas Juozapas Flavijus V. Jėzų, šv. Joną Krikštytoją ir kaikuriuos kitus krikščionių asmenis minėjo savo veikale „Žydų Senovė.”

Kai kas pageidauja daugiau raštų apie V. Jėzų iš žydų pusės ir apgailestauja, kad rabinai Jo neaprašė savotiškai. Bet mes žinome, kaip žmonės nemėgsta rašyti jiems nepatinkančių daiktų. Imkim pavyzdį iš mūsų laikų. Rusų armijos aukščiausioji vadovybė Didžiojo Karo metu kasdien skelbdavo pranešimus apie stambiuosius karo įvykius. Tuose pranešimuose 1915 m. nebuvo pasakyta, kad vokiečiai paėmė Kauno tvirtovę. V. Jėzaus stebuklai rabinams buvo nemalonesni už tvirtovės praradimą karo metu. Egipto karaliai svarbiuosius savo šalies įvykius užrašydavo iškaldydami raides akmenyse, bet apie žydų išėjimą iš Egipto ir apie faraono kariuomenės nuskendimą Raudonoje Jūroje visuose Egipto raštuose nėra nei žodžio. Egiptiečiai, žydai ir rusai turi tokią jau širdį, kaip ir visi žmonės: nesigiria pralaimėjimais. Rabinai dėlto ir vengė ilgą laiką rašyti ką nors apie Kristų.

Evangelijos daugiausiai ir geriausiai duoda mums pažinti Atpirkėją, todėl pridera jas paminėti kiekvieną skyrium.

Iš senų senovės šv. Mato Evangelija vis buvo statoma pirmoje vietoje. Ta eile ją minėjo Origenes trečiame šimtmetyje ir šv. Irenejus antrajame. Ankstybesnis už juodu šventųjų Romos Knygų sąrašas, kurį jodo Muratori, yra suplyšęs ir pradžios neturi, bet minėja trečią šv. Luko evangeliją ir ketvirtą šv. Jono. Matyt, kad nuplyšusioje dalyje buvo minėtos pirmosios dvi Evangelijos, būtent, Mato ir Morkaus.

Paskaičius Pirmąją Evangeliją matyt, kad ją rašė Žydas, tapęs krikščionim, ir skyrė savo tautiečiams žydams, norėdamas juos įtikinti, jog V. Jėzus buvo tikrasis Mesijas. Tuo tikslu šv. Matas septyniasdešimts kartų minėja Senojo Įstatymo sakinius, taikydamas juos V. Jėzui. Visi trys kiti Evangelistai drauge iki 40 kartų teminėja Senąjį Įstatymą. Senasis Įstatymas buvo verstas iš Žydų kalbos į grekiškąją antrame šimtmetyje prieš Kristų. Vietomis pasitaiko smulkių skirtumų žodžiuose tarp grekiško vertimo ir žydiško Šv. Rašto. Šv. Mato Evangelija eina sulyg žydiškais sakiniais, o ne sulyg grekiškais.

Pirmoji Evangelija yra rašyta žmogaus, kuriam rūpėjo Galilėja, nes didžiausioji dauguma V. Jėzaus pamokslų, minėtų toje Evangelijoje, buvo pasakyta Galiliejoje. Judėjos pamokslus šv. Matas minėja trumpiau ir rečiau. Jis, matyt, norėjo priminti galiliejams ką jie patys buvo girdėję, kad neužmirštų. Minėdamas Galiliejos vietas, jis neprideda paaiškinimų, nes jo skaitytojai, tos šalies žmonės, ir be paaiškinimų Galiliejos vietas žinojo. Kiti Evangelistai, minėdami tuos pačius daiktus, dėjo paaiškinimų.

Pirmoji Evangelija gana rūpestingai minėja V. Jėzaus kūdikystės įvykius, nes tie jau buvo imami pamiršti. Rūpestingai užrašo Kristaus pamokslus, nes paprastai

sunku būva juos ilgai atminti, o šiaip įvykius iš V. Jėzaus gyvenimo nedaug teaprašo, nes, matomai, Evangeliją rašė tada, kada dar įvykiai tebebuvo žinomi anos šalies žmonėms. Tik V. Jėzaus kančia ir mirtis smulkiai aprašyta, nes mirtimi Išganytojas pasaulį atpirko ir tą reikėjo pažymėti Evangelijoje.

Iš to visko matyt, kad Pirmoji Evangelija rašyta trumpai po V. Jėzaus užžengimo į dangų, nes tas įvykis taip-gi paminėta joje. Tik negalima sakyti, šitoji Evangelija parašyta tuč tu-ojaus, nes joje aiškinama, kodėl daug stabmeldžių virto krikščionimis, o mažai žydų priėmė krikštą. Tas įvyko į kokią dešimtį, ar dvyliką metų po V. Jėzaus mirties. Taigi šv. Mato Evangelija yra parašyta apie 44 metus, arba nedaug vėliau.

Šventieji Bažnyčios Tėvai: Jeronimas ir Papijas sako, kad tą Evangeliją parašė apaštalas šv. Matas prieš iškeliausiant iš tėvynės apsakinėti Kristaus mokslą kitoms šalims. Ypač Papijo žodžiai svarbūs, nes jis buvo šv. Jono apaštalo mokinys, tai gerai galėjo žinoti dalykus.

Ir savo pašaukimą šv. Matas minėja savo Evangelijoje, save vadindamas Levi vardu. Vardas Matas, žydiškai *Mattai* reiškia Dievo dovaną. Tuo antruoju garbingu vardu jį, turbūt, pavadino V. Jėzus pašaukdamas apaštalauti. Seniau pirmasis Evangelistas vadinosi Levi. Prieš pašaukimą Evangelistas varė negarbingą savo žemėje muitininko amatą. V. Jėzaus pakviestas liovėsi to amato, iškėlė V. Jėzui, Jo mokiniams ir savo sėbrams muitininkams pokylį. Po to jau negrįžo daugiau į mokesčių rinkimo darbą. Išbuvęs su V. Jėzum trejus metus, matęs Išganytojo kančią, mirtį, atsikėlimą iš numirusių ir įžengimą į dangų, Matas skelbė Kristaus mokslą Palestinos šiaurėje, t. y. Galiliejoje. Paskui išvykęs

dar toliau į pietus į stabmeldžių žemę bene Afrikoje ir tenai mirė, praliedamas kraują už tikybos tiesą nežinia kuriais metais.

Jo Evangelija buvo parašyta ta pačia kalba, kurią kasdien vartojo V. Jėzus, bet pirmykštis raštas žuvo, beliko tik vertimas į grekų kalbą ir iš jo padarytieji naujieji vertimai, Kai kurie sako, kad šv. Jonas ją išvertęs, kiti spėja, kad pats šv. Matas, bet tikros žinios nėra, kas vertė. Šv. Jeronimas į pusketvirto šimto metų po Evangelisto mirties dar turėjo šv. Mato Evangeliją pirmykštę t. y. aramajų kalba rašytą. Dabar jau jos niekur nėra. Yra tik vertimas iš grekiško vertimo į žydų kalbą, bet tas vertimas tiek tėra geras, kaip ir vertimai į naująsias kalbas, nes naujai padarytas, o ne paties šv. Mato rašytas.

Šv. Mato Evangeliją mokslininkas Cornely skirsto į keturias dalis. Pirmoje surašyti jaunieji V. Jėzaus metai, antroje iš viešojo V. Jėzaus gyvenimo parinkti tie įvykiai, kurie rodo Jį buvus tikru Mesijum, trečioje kalbama apie dangaus karalystę, kurią V. Jėzus sukūrė, ir apie apaštalų prirengimą būsimam jų darbui, paskutinėje apie tai, kad žydai savo Mesiją atmetė, prie kryžiaus prikaldino ir pasidarė Dievui neištikimi.

Evangelija baigiasi V. Jėzaus paliepimu, duotu Apaštalams skelbti Kristaus apreiškimą visiems sutvėrimams.

Šv. Morkaus Evangelija yra šv. Petro Apaštalo pamokslų santrauka, kurią surašė jo mokinys šv. Morkus. Morkaus motina buvo vardu Marija ir gyveno Jeruzolimoje. Yra pagrindo manyti, kad jo tėvas buvo Jonas, kurio namuose V. Jėzus valgė paskutinę vakarienę. Morkus būdamas 15 metų vaikinas drau-

1) Historicae et criticae Introductionis in U. T. Libros sacros Compendium ed. VI, Parisiis, Lethielleux 1909 p. 480.

ge su Barnabu buvo pirmosios šv. Pauliaus kelionės draugai. Paskui nuo anųdviejų atsiskyręs Morkus pristojo prie šv. Petro, grįžtančio iš Jeruzolimos Romon, turbūt, 51 metais. Romoje Morkus surašė tą, ką šv. Petras ten skelbė apie V. Jėzų. Sakoma, kad šv. Petras siuntęs šv. Morkų į Aleksandriją įkurti tenai krikščionių bažnyčią ir įšventinęs jį vyskupu. Šv. Morkus žuvo kankiniu už tikybą, tik nežinia kuriais metais, ar prie Nerono ar prie Trajano imperatoriaus.

Aukščiau minėtasis šv. Papijas aiškiai liudija, kad Šv. Morkus nebuvo V. Jėzaus mokinys ir Jo pamokslų neklausė, bet surašė Evangeliją iš šv. Petro lūpų.[1]) Šv. Justinas minėjo šv. Petro pasakojimus ir paduoda iš jų ištrauką, kuri neabejotinai yra imta iš šv. Morkaus Evangelijos.[2]) Šv. Irenejus tą patį sako. [3]) V. Jėzui mokytojaujant šv. Morkus buvo labai jaunas, maždaug 9 iki 12 metų ir dėl to nebuvo nei Apaštalas nei mokinys, nei nuolatinis V. Jėzaus klausytojas, bet jis galėjo būti tas vaikinas, kuris nusekė paskui Apaštalus į Alyvų Darželį V. Jėzaus sugavimo naktyje. Tą vaikiną kareiviai norėjo suimti, bet jis buvo tik paklode apsisiautęs ant nuogo kūno. Tą paklodę palikęs jų rankose jis nuogas pabėgo.[4]) Veikiausiai šita viena smulkmena yra šv. Morkaus pridėta iš savo atsiminimų prie to, ką šv. Petras buvo sakęs krikščionims jų susirinkimuose. Taigi antroji Evangelija yra šv. Petro liudijimas apie Ak Jėzų šv. Morkaus surašytas.

Antroji Evangelija parašyta grekiškai, bet kalboje yra klaidų, rodančių, kad rašytojas geriau mokėjo žydiškai negu grekiškai. Grekiškoji kalba vietomis žydžiuoja.

---

1) Euselius, Historia Ecclesiastica III c 39.
2) Dialogus cum Tryphone 10G.
3) Adversus Haereses III, 1.
4) Mork. 14, 51. 52.

Jis gyveno tarp lotyniškai kalbančių, nes kartais grekiškai parašo lotynišką žodj. Jis praleidžia V. Jėzaus pamokslus, naudingus vieniems žydams ir neminėja prilyginimų, sudarytų atsižvelgiant į žydų papročius. Bet užtatai labai ryškiai apsako su smulkmenomis tuos įvykius, kuriuose dalyvavo šv. Petras, jei jie jam garbės nedaugina, pavyzdžiui užsigynimą, o garbinguosius praleidžia. Mat Apaštalų kunigaikštis buvo aukštos doros žmogus ir nesigirdiavo. Visos tos žymės atatinka tą, kas aukščiau pasakyta, jog antrąją Evangeliją grekiškai parašė žydas, gyvenęs Romoje tarp stabmeldžių, artimas šv. Petrui ir prisilaikąs jo pamokslų.

Daug yra ginčo dėl paskutinių dvylikos eilučių šv. Morkaus Evangelijoje. Yra sakančių, kad tos eilutės keno kito prikergtos prie šv. Morkaus, kadan-gi seniausiuose dviejuose rankraščiuose jų nėra ir kalba išrodo lyg kitokia. Tačiaus abiejuose seniausiuose rankraščiuose šv. Morkaus Evangelijos pabaiga yra to paties raštininko perrašyta. Senesniajame rankraštyje jis buvo palikęs vietos paskutinėms eilutėms, bet dėl nežinomų priežasčių jų neužpildė. Antrajame jis jau nė vietos nepaliko. Abudu rankraščiai išliko nesusidevėję dėl to, kad senovės krikščionims netiko, veikiausiai, dėl tos klaidos, kad šv. Morkaus Evangelijos užbaiga praleista. Galima spėti, kad. pačiam šv. Morkui savo veikalą bebaigiant pasidarė kokia nors kliūtis. Nerono laikais netikėti persekiojimai būdavo nenaujiena. Padavus nebaigtą rankraštį kam nors padaboti, tas ji persirašė. Paskui šv. Morkui po ilgo laiko skubotai užbaigą pridėjus, pirmasis nuorašas liko be užbaigos. Nuo to padarytieji nuorašai taip-gi jos neturėjo ir krikščionys nemėgdavo jų vartoti.

Nėra tikros žinios, kuriais metais šv. Morkus pa-

rašė savo Evangeliją, bet jis ją rašė jau po šv. Pauliaus pirmųjų kelionių, kadangi minėja, jog Evangeliją skelbė visur ir darė daug stebuklų. [1]) Taigi Evangelija nebuvo parašyta pirm 52 metų. Kai kurie spėja, kad ji turėjo būti parašyta ne vėliau 62 metų po Kristaus užgimimo. [2]) Labai galimas daiktas, kad šv. Morkus savo Evangeliją parašė dar prieš pat prasidedant pirmajam Nerono persekiojimui ir paskutines 12 eilučių pridėjo jau persekiojimų metu. Tai būtų apie 64 metus. Bet negalima sakyti, kad klystų Cornely, kuriam rodosi, kad toji Evangelija rašyta 52 arba 53 metais.[3])

Šv. Morkaus Evangelijos turinys yra maždaug šitoks: pradžioje paminėta šv. Jono Krikštytojo darbuotė, paskui V. Jėzaus pamokslai ir stebuklai Galilėjoje, paskui Apaštalų rengimas jų būsimiems uždaviniams, pagalios V. Jėzaus kančia ir atsikėlimas iš numirusių.

Šv. Lukas parašė trečiąją Evangelija. Jis buvo iš stabmeldžių tiesiog tapęs krikščionim Syrijos sostinėje Antijochijos mieste. Šv. Pauliaus krikštytas Lukas su tuo apaštalu ir keliavo. Evangelijoje aprašė V. Jėzaus gyvenimą ir mokslą, o antrame veikale, pavadintame „Apaštalų Darbai” aprašė šv. Petro ir šv. Pauliaus darbus, kartais paminėdamas ir kitus apaštalus. Žinia, kad nukankintas tapo už tikybą, bet nežinia nei kur, nei kaip. Kitų gerus darbus Lukas aprašydavo, bet jo darbus nebuvo kas aprašo. Šv. Tėvai liudija jį buvus gydytojam. Tą patį matome iš jo veikalų, kur ligų vardus jis vadina taip, kaip vadindavo tų laikų gydytojai. Šiaip žmonės tų vardų nežinodavo. Aprašydamas įvykius, kuriuose jis pats buvo, var-

1) Mrk. 16, 20.
2) Cornely, Op. cit. 492.
3) ib.

toja žodį „mes," o tuos įvykius, kuriuos tik girdėjo iš kitų, vartoja žodį „jie." Iš to matyti jo sąžiningumas. Iš to taip pat matyt, kad jis tikrai buvo drauge su šv. Paulium daugelyje vietų ir nekartą su juo keliavo. Tokiame svarbiame dalyke, kaip Eucharistijos įsteigimas šv. Paulius ir šv. Lukas visai vienaip paduoda V. Jėzaus žodžius. [4]) Taip pat nesiskiria nuo šv. Pauliaus šv. Lukas minėdamas atsikėlusio iš numirusių V. Jėzaus apsireiškimus. [5]) Ir kituose kai kuriuose dalykuose šv. Lukas laikosi šv. Pauliaus kaip mokinys mokintojo.

Kai kurie abejojo, ar Trečiosios Evangelijos pradžia ir kruvinojo prakaito minėjimas yra paties šv. Luko rašytas, įtardami, kad kas nors kitas yra tą įspraudęs į jo veikalą. Bet abejonė yra klaidinga, nes visuose Evangelijos rankraščiuose tos dalys yra. Abejonė buvo kilusi dėl to, kad Evangelijos pradžioje daugiau negu tolymesniuose perskyrimuose pasitaiko žydiškų išsitarimų grekų kalboje, bet tie išsitarimai yra daugiausiai Zacharijo, Marijos ir Simeono giesmėse. Jos buvo žydiškos ir šv. Lukas nesustatė jų, tik vertė jas iš žydų kalbos į grekiškąją. Verčiant vis pasilieka pirmykštės kalbos žymių. Del kruvinojo prakaito abejota, ar tai galimas daiktas. Bet ipnotizmo prityrimai parodė, kad ir be stebuklo tokių daiktų pasitaiko, o V. Jėzaus nuliūdimas galėjo būti didesnis negu tas visa, ką žino gamta. Kitaip sakant, V. Jėzaus kruvinasis prakaitas galėjo būti stebuklas. Pirmųjų amžių raštininkai, kurie naudojosi šv. Luko Evangelija, taip-gi yra išrašę sakinių iš tų vietų, apie kurias vėliau kiti pareiškė abejonių. Bet tos išrasos rodo, kad abejojamosios vietos yra taip senos, kaip ir pati Evangelija.

---

4) Sulygink 1 Cor. 11, 24. 25 Ir Luk. 22, 19. 20.
5) Sulygink 1 Cor. 15, 5 ir Liuk. 24, 34-36.

Šv. Lukas „Apaštalų Darbus” parašė prieš pabaigą šv. Pauliaus kalėjime Romoje, o tas kalėjimas pasibaigė 64 m. Trečioji Evangelija jau buvo užbaigta, kada “Apaštalų Darbus” šv. Lukas pradėjo rašyti. Taigi šv. Luko Evangelija turėjo būti parašyta ne vėliau 64, gal 63 metais.

Savo Evangelijos pradžioje šv. Lukas sakosi rašąs sulig tuo, ką patyrė iš mačiusių įvykius ir tapusių Dievo žodžio skelbėjais.[1]) Nėra abejonės, kad jis išklausinėjo apaštalų ir kitų to laiko žmonių. Galima manyti, kad labai įdomias žinias apie arkangelo Gabrieliaus apreiškimą, apie V. Jėzaus užgimimą ir kitus V. Jėzaus kūdikystės įvykius šv. Lukas patyrė iš pačios Švenčiausios Motinos Marijos.

Trečioji Evangelija praleidžia tą visa, dėl ko galėtų pasižeisti kilusieji iš stabmeldžių, kaip ana Chananietės moteriškės kalbėsi su V. Jėzum. Iš kitų išsitarimų taip-gi matyt, kad šv. Lukas tikėjosi, jog jo Evangeliją skaitys stabmeldžiai. Bet jis taip-gi atsižiūrėjo į krikščionis, gimusius žydais, nes dažnai, ypač pradžioje, minėdamas Senąjį Įstatymą, pažymi, kad žydų tautą Dievas sau išrinko, [2]) kad V. Jėzus atėjo į šį pasaulį pildydamas pažadą Dievo duotą žydų tautos tėvams. [3]) Taigi šitos Evangelijos dvasia buvo tokia jau, kaip visos šv. Pauliaus darbuotės. Tas Apaštalas, rašydamas Korintiečiams, sako, kad šv. Lukas garbingas yra dėl Evangelijos. [4]) Tai yra nemažas pagyrimas.

Rankiodamas žinias Palestinoje šv. Lukas, turbūt, ten ir rašė savo Evangeliją. Kai kas spėja, kad jis ją rašęs Romoje. Labai galimas daiktas, kad jis į tą mies-

1) Luk. 1, 2.
2) Luk. 1, 54. 68; 2, 32.
3) Ib. 1. 16. 30. 54, 68; 2, 10. 27.
4) 2 Cor. 8, 18.

tą atsivežė baigiamą, ar baigtą savo veikalą ir čionai ją pagarsino. Nors Romoje jau buvo šv. Morkaus Evangelija, bet žymiai ilgesnis šv. Luko veikalas taip-gi buvo naudingas Romos bažnyčiai.

Pirmoji šv. Luko Evangelijos dalis kalba apie V. Jėzaus užgimimą ir jaunatvę, antroji apie viešąją Jo darbuotę Galiliejoje, trečioji apie paskutinių metų keliones ir Apaštalų mokinimą, ketvirtoji apie V. Jėzaus kančią, mirti, atsikėlimą ir užžengimą į dangų.

S i n o p t i k a i. Trys pirmosios Evangelijos vadinosi sinoptinėmis dėl to, kad jose labai daug dalykų yra bendra: tas pats pasakojimų sudėstymas, tas pats apsakinėjimo būdas, daug vienokių išsitarimų. Bet aišku, kad tie trys evangelistai neperrašinėjo viens iš kito, nes nemaža yra skirtumų netik tame, ką kiekvienas nuo savęs kalba, bet ir tame, kas visų bendra.

Taigi kai kurie mokslininkai sakė, kad turėję būti evangelijų, senesnių už mums žinomas, viena ar daugiau, kad tos žuvusios, kai jas panaudojo Matas, Morkus ir Lukas. Bet vienodumo nebūtų susidarę, jei būtų buvę daugiau nevienokių senųjų evangelijų. Nors kas senovėje būtų žinojęs, kad tokių žuvusių evangelijų būta, bet senovės raštininkai nė vienas neminėjo tų senesniųjų evangelijų. Matomai jų nė nebuvo.

Kiti sakė, kad trys pirmieji evangelistai naudojosi vienas kito raštu ir dėlto, susidarė vienodumas. Bet skirtumai lieka neišaiškinti.

Taigi manau, kad teisingai spėja Cornely, [1]) jog prieš rašytoms evangelijoms atsirandant apaštalų buvo sutarta žodžiu vienaip kalbėti apie V. Jėzų, ir kad tą vienodą sutartąjį pasakojimą trys žmonės kiekvienas sa-

1) R. Cornely S. J, Hist. Critic. Introductionis in U. T. libros sacros Compendium ed. VI. Parisiis, Lethielleux 1909 p. 508.

vaip užrašė visi rūpindamiesi nenukrypti nuo sutarimo. Taip aiškėja vienodumai ir skirtumai. Krikščionija prasidėjo žydų, žemėje ir apaštalai visi buvo žydai. Toje tautoje mokslas eidavo atmintinai be knygų ir raštas būdavo retenybė. Nestebėtina, kad krikščionijos pradžia ėjo žydiškais įpročiais netiek raštu, kiek gyvu žodžiu, bet atmintinai ir vienaip išmokstamu.

Tame atmintinai išmokstamame, bet nerašomame skelbime nebuvo įtraukta V. Jėzaus protėvių sąrašo, o šv. Matas ir šv. Lukas jautė reikalo tą sąrašą įtraukti į savo Evangelijas užrašant jas raštu. Šv. Matas ėmė iš vienų užrašų, šv. Lukas iš kitų ir dėlto pasidarė tas, ką dabar matome, kad juodu ne vienokius paduoda V. Jėzaus protėvių vardus. Tačiaus juodu nei vienas nei kitas klaidos nepadarė, tik nė vienas nepadavė pilno sąrašo. Iš ilgojo sąrašo Matas išrinko vienų protėvių vardus, Lukas kitų. Lukas protėvių sąrašą pradėjo nuo Adomo. Jeigu būtų nė vieno nepraleidęs, tai ta protėvių vardų litanija viena būtų buvusi ilgesnė už visą šv. Luko Evangeliją. Šv. Matas ėmė trumpiau, būtent nuo Abraomo. Bet ir tai per du tūkstančiu metų tėvų ir sūnų eilė dar išėjo perilga. Todėl pirmasis Evangelistas visą tą ilgąjį laiką padalino į tris skyrius: pirmasis nuo Abraomo iki Dovydo, antras nuo Dovydo iki Babilono nelaisvei, trečiasis nuo Babilono nelaisvės iki V. Jėzaus. Kiekviename skyriuje šv. Matas minėjo po keturioliką asmenų. Abiem Evangelistam skyrium ir savotiškai betrumpinant oficialius sąrašus, susidarė nesutikimo išvaizda.

Dvivardžių žmonių žydų tautoje būdavo gana daug. Jokūbas buvo drauge ir Izraelius, Nathanielius buvo drauge Baltramiejus, Jonas buvo tas pats Morkus, Saulius buvo tas pats Paulius. Be to, dar buvo įstatymas,

kad broliui mirus ir palikus našlę bevaikę, gyvasis brolis turėdavo ją vesti ir pirmasis tos moterystės sūnus skaitydavusi n a b a š n i n k o s ū n u m. Todėl pasidarydavo, kad vienas žmogus skaitydavosi dviejų tėvų sūnum. Taip buvo ir šv. Juozapui, pasavintajam V. Jėzaus tėvui, kurs skaitėsi Jokūbo ir Helio sūnum.

Taigi Evangelijose yra panašumų ir yra skirtumų, bet nėra prieštaravimų. Jos yra savystoviai veikalai, prisilaikantieji aiškiai nustatytos pirmykštėje Bažnyčioje tvarkos, bet nėra vienas kito atpasakojimai.

Š v. J o n a s buvo jauniausias Apaštalas ir parašė paskutinę Evangeliją. Jis jau nesilaikė tos tvarkos, kuri buvo apaštalų nustatyta žodžiu teikiamoms krikščionių tikybos pamokoms. Daugiau šešių dešimtų metų perėjus nuo Kristaus užžengimo į dangų, gyvenimas taip atsimainė, kad senoji pamoka nebetiko. Ji vis buvo teisinga, bet jos jau neužteko. Bet ji buvo taip gerbiama, kad tik Apaštalas tegalėjo pakeisti tą, ką Apaštalai buvo sudarę. Tuo tikslu šv. Jonas ir parašė ketvirtąją Evangeliją.

Liuteris ir pirmieji jo sekėjai, atsiskyrę nuo katalikų, pasivadino evangelikais, žymėdami, kad jie labiau už katalikus garbina Evangelijas. Dviem šimtam su viršum metų praėjus iš Anglijos evangelikų atsirado žmonių (H. Evanson), kuriems rodėsi, kad ketvirtoji Evangelija ne apaštalo Jono parašyta, ir jie ją atmetė. Dar vienam amžiui praėjus evangelikai, tiesa, ne visi, ėmė nebepripažinti nė vienos Evangelijos. Pravoslavai pripažįsta visas Evangelijas, bet savo šalies nelaimių prislėgti nebeturi nei laiko nei jėgų ginti Šv. Rašto, todėl labiausiai katalikams dabar liko garbingas darbas ginti Evangelijas nuo priekaištų.

Šv. Jono Evangelijai priekaištai kyla iš to, kad joje V. Jėzaus Dievybė išreikšta taip aiškiai, kaip saulė. Kas nepripažįsta V. Jėzaus dievybės, tam sunku pripažinti, jog paskutinę Evangeliją Apaštalas rašė, nes reikia pripažinti, kad V. Jėzus Savo Dievybę pareiškė, o Jis buvo ir protingas ir šventas asmuo. Kas Dievo apreiškimo nelanksto prie savo norų, bet savo norus pritaiko prie Dievo Apreiškimo, tam lengva tikėti į V. Jėzaus dievybę ir į tą, ką šv. Jonas parašė savo Evangelijoje.

Lugdūno vyskupas šv. Irenejus buvo šv. Polikarpo mokinys, o šv. Polikarpas buvo šv. Jono mokinys ir Irenejus iš Polikarpo žinojo, kad ketvirtąją Evangeliją parašė šv. Jonas Apaštalas. [1]) Ta pagalios liudija pati ketvirtoji Evangelija, kurios pabaigoje yra šie žodžiai: *„Šitas yra tas pats mokinys, kurs liudija apie tai ir surašė šituos daiktus.”* [2]) Iš kuklumo Apaštalas visoje šitoje Evangelijoje Jono Apaštalo vardo neminėjo. Kiti Evangelistai, kalbėdami apie šv. Joną Krikštytoją, jį kokiu nors skirtinu būdu pažymėdami atskiria nuo Jono Apaštalo. Ketvirtoji gi Evangelija, šio pastarojo neminėdama, Krikštytoją vadina tiesiog Jonu, nes apaštalas Ketvirtosios Evangelijos autorius savo asmenį skaitė tokiu, menku, kad nei minėti, nei atsižiūrėti į ji nerado reikalo.

Šv. Jonas buvo Zebedėjaus ir Saliomės sūnus, Jokūbo brolis. Jo tėvai gyveno Betsaidoje ant Genezareto ežero kranto ir buvo gana turtingi žvejai. Jaunas būdamas šv. Jonas tapo apaštalu. V. Jėzus mirdamas jam paliko savo Motiną globoti. Apaštalams išsiskirsčius iš Palestinos, šv. Jonas gyveno Efeze ir valdė apielinkės bažnyčias. Imperatorius Domicijonas (81—96 m.), norė-

1) Adversus Haereses III, 1.
2) Jon. 21, 24.

damas išnaikinti V. Jėzaus gimines, partraukdino šv. Joną Romon ir įmesdino į verdančio aliejaus katilą, bet Apaštalas išliko gyvas, tačiaus tapo ištremtas į salą Patmos. Ten jis parašė Apreiškimų knygą. Domicijonui mirus, jo įpėdinis Nervą panaikino visus savo pranokėjo įstatymus ir del to šv. Jonas iš Potmos, galėjo sugrįžti Efezan. Čionai ir kituose Mažosios Azijos miestuose uolus Apaštalas platino Kristaus mokslą nepaprastu pasišventimu ir iškalbingumu. Nepastovų jaunikaitį, kurs atsižadėjęs Kristaus žmogžudžiu tapo, atvertė prie Dievo ir doros. Senatvėje, negalėdamas ilgai pamokslų sakyti, šv. Jonas nuolat kartodavo meilės įsakymą. Parašęs tris laiškus, esančius Naujajame Įstatyme, mirė Trajano imperatoriaus laikais (98—117 m.), pergyvenęs apie 90 metų.

Ketvirtoji Evangelija buvo parašyta pirma negu mirė šv. Ignotas, Antijocliijos vyskupas. Tasai žuvo Trajano imperatoriaus laikais, veikiausiai 107 m. Dar gyvas būdamas jis rašė laišką Filadelfams, į kurį įtraukė sakinį imtą iš šv. Jono Evangelijos 3 perskyrimo. Laiške Romiečiams tas pats šventasis minėjo iš Evangelijos 6 perskyrimo mintis. Taigi ta Evangelija yra rašyta antrojo šimtmečio pačioje pradžioje, arba pirmojo pabaigoje.

Tada jau buvo beatsirandanti Korinto erezija, kuri savo klaidoms padengti naudojosi tuomi, kad pirmose trijose Evangelijose ne viskas buvo paminėta, ką V. Jėzus buvo sakęs ir daręs. Šv. Jonas pripažino, kad visų V. Jėzaus darbų ir Jo pamokslų buvo tiek daug, jog į nėjokią knygą netilptų, bet vis-gi priminė keletą ryškių atsitikimų įrodančių V. Jėzaus dievybę ir Kerinto pažiūrų klaidingumą. Toji Evangelija taip-gi aprašo įvykius, priešingus ebijonitų ir nikalaitų klaidoms. Mat ir

šie nepripažindavo Kristaus Dievybes, arba sakydavo, kad Dievybė, krikšto metu susijungus su žmogiškąja Jėzaus prigimtim, kančios pradžioje nuo jos atsiskyrė. Ebijonitai dar kitaip klydo. Šv. Jonas su jais nebesiginčijo, tik atsimindamas, ką buvo matęs ir girdėjęs iš V. Jėzaus gyvenimo ir lūpų, tą aprašė, o jau kiekvienas skaitytojas galėjo pats matyti, kad tas nesuderinama su anų klaidatikių pažiūromis.

Šv. Jonas, pristodamas prie V. Jėzaus, buvo jaunas ir bemokslis. Jo Evangelijos pradžia rodo, kad jis buvo gilaus proto ir didelio mokslo žmogus. Matyt, jis ne dovanai visą savo ilgo gyvenimo laiką perleido. V. Jėzui užžengus į dangų, šv. Jonas turėjo progos būti su mokytais žmonėmis ir, būdamas su jais, naudojosi jų mokslu. Taip iš bemokslio jis virto giliu išminčium ir daug žinančiu žmogum. Ir šiandien pasitaiko matyti žmonių, kurie iki 25 metų buvo bemoksliai, o paskui pasiekė aukštus mokslus. Nors tai reta išimtis, bet būva.

Jauno žmogaus atmintyje giliau ir aiškiau lieka tas ką jis matęs ir girdėjęs. Didieji įvykiai, smarkieji įspūdžiai neišdyla nė gilioje senatvėje. Taigi ir šv. Jono Evangelija, nors 60 metų su viršum rašyta po V. Jėzaus mirties, ne blogiau už kitus raštus apsako, ką V. Jėzus daręs, mokinęs ir kentėjęs.

Kai kuriuose šv. Jono Evangelijos išrašuose nėra trijų vietų: a.) kur apsakyta kaip V. Jėzus išgydė 38 metus sirgusį ir pas Batasdos kudrą gulėjusį ligonį,
b) kur aprašyta, kaip V. Jėzus išgelbėjo iš mirties svetimoterystės kaltą moteriškę, liepdamas į ją mesti pirmą akmenį tam, kas neturi nuodėmės, ir c) nėra paskutinio perskyrimo. Tačiaus tų trijų vietų nėra tik išrašuose, o paties šv. Jono veikale jos buvo, nes antrojo šimtmečio viduryje Tatianas, rašydamas visų keturių Evangelijų

santrauką, paėmė šias tris vietas iš šv. Jono Evangelijos ir įtraukė į savo veikalą. Jis nebūtų galėjęs paimti, jei jų nebūtų buvę. Matomai, kas nors darydamasis šv. Jono Evangelijos išrašą nebaigė jos persirašyti ir likosi be paskutinio perskyrimo ir dar praleido du daiktu. Iš to blogai padaryto nuorašo paskui kai kas pasidarė daugiau nuorašų ir taip atsirado keli nepilnieji šv. Jono Evangelijos rankraščiai.

Tos Evangelijos turinys yra maždaug šitoks: įžangoje paminėta Dievo Sūnaus lygybė Dievui Tėvui ir įsikūnijimas, paskui V. Jėzaus dievybės apsireiškimas stebuklais ir žodžiais per trejus viešojo gyvenimo metus, po to paskutinė V. Jėzaus vakarienė ir ilga Išganytojo kalba su mokiniais prieš kančią, tos kančios, mirties ir iš numirusių atsikėlimo aprašymas. Paskutines dvi eilutes, veikiausiai, pridėjo Efezo bažnyčios kunigai, liudydami, kad šioji Evangelija šv. Jono rašyta ir dėl to viskas joje teisinga. Tačiaus galimas daiktas, kad ir tas dvi eilutes pats Apaštalas parašė.

Šv. Jonas dar yra parašęs Apreiškimų Knygą pirma negu sustatė Evangeliją, būtent gyvendamas ištremtas ant salos Patino. Šv. Jono mokinys Papijas tą knygą minėja. Taip pat liudija šv. Irenėjus ir Justinas kankiniai. Šitame veikale kalbama apie būsimus daiktus: tai yra vienatinė Naujame Įstatyme pranašysčių knyga. Tas pats Apaštalas mums paliko dar tris laiškus. Juose ir Apreiškimų Knygoje randame pamokymų, bet nėra žinių apie V. Jėzaus gyvenimą.

Apaštalų laiškų yra gana daug. Vienas šv. Paulius mums paliko keturioliką, šv. Petras du, šv. Jokūbas, šv. Judas po vieną. Iš tų laiškų taip pat galime sužinoti, ko V. Jėzus mokino, bet apie Jo gyvenimą ži-

nių beveik nėra nieko viršaus to, kas, surašyta Evangelijose.

Evangelijos, Apaštalų Darbai, jų laiškai ir Apreiškimų Knyga yra mums brangūs raštai, viena, dėl to, kad juos parašė žmonės, arba patys mačiusieji V. Jėzų, arba iš mačiusių tiesiog sužinojusieji. Antra, tie raštai svarbūs dėl to, kad visi jų autoriai, išskyrus šv. Joną, savo kraują praliejo liudydami, jog tiesą buvo parašę. Šv. Jonas, nors savąja mirtim mirė, bet mirties liudijimą ir jis davė, nes buvo įmestas į verdančią alyvą. Stebuklas, išgelbėdamas jį tuo atveju nuo mirties, nesumažino jo liudijimo vertės. Trečia, tie raštai juo labiau brangūs, kad visi yra Šv. Dvasios įkvėpti. Tai ne žmonių vien raštai, bet V. Dievo apreiškimas. Iš jų sužinodami Atpirkėjo gyvenimą, sužinome iš geriausių šaltinių. Tik tiek galime suklysti, kiek jų nesilaikome, arba nesuprantame.

2. Šventoji Žemė.

Toji šalis, kur V. Jėzus užgimė, dirbo, mirė ir iš numirusių kėlėsi, vadinasi Šventoji Žemė. Jo Asmuo, prakaitas ir kraujas ją pašventino. Tenai visą savo amžį gyveno Švenčiausioji Marija, šv. Juozapas, šv. Jonas Krikštytojas ir daug kitų šventųjų. Iš ten kilę visi Apaštalai, kurie pasauliui Dievo apreiškimą paskelbė. Daugiau negu tūkstantį metų ten darbavosi Dievo siųstieji pranašai. Taigi ne dovanai ta žemė vadinasi Šventąja.

Kitas jos vardas yra *Palestina*. Tas vardas šv. Raštе niekur neminėtas. Jis pareina iš žydiško žodžio *Pelešet*, kurs reiškia Pilistinų žemę. Mat pilistinai ten buvo apsigyvenę žydams bevergaujant Egipte. Dievas tą žemę buvo žadėjęs Abraomo vaikams. Jokūbas, Abraomo sū-

naus sūnus, toje žemėje gyveno prieš išsikraustant į Egiptą. Mozės įpėdinis Jozuja įvedė į tą žadėtąją žemę iš Jokūbo vaikų išaugusią žydų tautą. Žydai ten ir gyveno apie pusantro tūkstančio metų, todėl ta šalis vadinasi taip-gi *Žydų Žemė*. Taigi trys vardai: Šventoji Žemė, Palestina, ir Žydų Žemė reiškia tą pačią šalį.

Ji yra į pietų rytus nuo Lietuvos. Tarp mūs tėvynės ir Palestinos, tiesiog žiūrint, yra šitos žemės, Lenkija, Čekija, Vengrija, Bulgarija ir Turkija. Iki didžiojo 1914—1918 metų Karo Palestina buvo turkų valdžioje, dabar Anglija ją prižiūri. Tiesiog oru lekiant atstumas iš Kauno į Palestinos sostinę Jeruzolimą būtų, apie 3000 kilometrų. Važiuojant reikia daryti alkūnių. Geriausias kelias iš Lietuvos per Vokietiją, Austriją, Italiją, iš kurios miesto Trieste laivu per Adriatiko jūrą į Egiptą ir iš ten geležinkeliu į Jeruzolimą. Tas kelias išneša apie puspenkto tūkstančio kilometrų.

Pati Palestinos žemė yra pailga. Vakaruose jos ribą sudaro Tarpžemių jūra nuo 31 ir pusės šiaurinės platumos laipsnio iki 33 ir pusės, tai yra maždaug 220 kilometrų. Jos plotis yra nuo 32 ir pusės iki 33 ir pusės vakarų ilgumos laipsnio, skaitant nuo Greenwicli. Tai bus maždaug apie 100 kilometru.

Išilgai tos žemės eina dvi eilės kalnų. Pajūriu, arba vakarų šonu, tęsiasi Libano kalnai, o rytų šonu Antilibano kalnai, kuriuos vadina taip-gi Moabo kalnais arba Gilead. Tarp tų dviejų kalninių suolų žemė yra labai įdubus ir žemiausiąja jos vieta iš šiaurės į pietus teka upė Jordonas išilgai visos Žydų žemės. Ta upė perbėga per tris ežerus. Pats mažiausias yra Palestinos šiaurėje ir vadinasi Merom, antras yra netoli jo į pietus, bet daug didesnis ir turi tris vardus: Genazaret, arba Galiliejos, arba Tiberijados. Trečiasis ežeras yra

pačiuose Palestinos pietuose ir vadinasi Negyvoji Jūra. Tame ežere, ir baigiasi Jordono upė. Jos vaga yra 30 metrų pločio ir 3 vietomis 4 metrų gelmės, žemesnė negu vanduo jūroje. Jei tat Jordonas susisiektų su jūra, tai vanduo bėgtų ne iš jo į jūrą, o iš jūros į jį. Negyvoji Jūra yra, dar labiau įdubus. Jos vandens viršus yra 400 metrų žemiau Tarpžemio jūros. Nors Negyvoji vadinasi jūra, bet yra tiktai ežeras. Kadangi stambi upė nuolatai bėga į tą ežerą, o iš jo neišbėga niekur, tai rodos Negyvosios Jūros vanduo turėtų pakilti, bet nepakyla, nes Palestina yra karšta šalis. Joje tiek išgaruoja vandens, kiek jo atbėga upe. Jei ne trys Jordono šaltiniai Ermano kalnuose, tai ir pats jisai išdžiūtų.

Tais laikais, kuriuose gyveno V. Jėzus Palestinos Žemė buvo šitaip padalinta. Į rytus už Jordono upės šiaurėje buvo Batanėja, su Itureja ir Gaulonitim. Upė Yarmu skyrė tą žemę nuo Galadities, buvusios į pietus. Šitoje dalyje buvo Dekapalis arba dešimties miestų šalis ir Itureja. Į vakarus nuo Jordono pačioje šiaurėje buvo Galilėja, į pietus nuo jos buvo Samarija, į pietus nuo Samarijos buvo Judėja.

Didžiausias Judėjos miestas buvo visos Palestinos sostinė Jeruzalem, didžiausias Samarijos miestas vadinosi taip pat Samarija, šalia kurios buvo senasis Sichem ir Siebar. Didžiausias Galilėjos miestas buvo Tiberiada. Iturėjos didžiausias miestas buvo Pilypo Kesareja, o Galadities — Gerasa.

Visos šalies tikyba buvo Senojo Įstatymo apreiškimas. Bet Samarijos gyventojai buvo žymiai išklydę ir tepripažino tiktai penkias pirmąsias Šv. Rašto knygas, būtent Mozės įstatymą, nepripažindami nei pranašų, nei kitų Senojo Įstatymo knygų. Ant kalno Garizim jie buvo pasistatę savo šventovę, kurioje aukodavo Dievui savą-

sias aukas, nepaisydami to, kad buvo įsakyta aukas atnašauti vien Jeruzolimos šventovėje. Iturėjoje, ir Dekapolyje tarp žydų buvo daug ir stabmeldžių.

Negalima aiškiai patirti kuriais metais Jozuja įvedė žydų tautą į Palestiną. Veikiausiai tas įvyko Tutmoziui III viešpataujant Egipte, o Tutmozis viešpatavo nuo 1501 iki 1447 m. prieš Kristui užgemant. Per keturis šimtus, maždaug, metų tą tautą valdė Teisėjai. Apie 1050 m. ji išsirinko sau pirmąjį karalių Saulių. Jo įpėdinis Dovydas mirė apie 1015 m. prieš Kristui užgemant. Roboamai karaliaujant tarp 929 ir 912 m. Dovydo ir Salemono valstybė suskilo: dešimt padermių atsimetė nuo Salemono sūnaus ir sudarė Izraeliaus karalystę, kurią ėmė valdyti Jeroboamas. Teisėtam karaliui ištikimas liko dvi padermės, kurias valdė Dovydo įpėdiniai ir vadinosi Judos karaliais. Apie 722 m. prieš Kristų Izraeliaus karalystė žuvo patekus Asyrams į nelaisvę. Ištremtų izraelitų žemes apėmė atsiųsti iš Asyrijos ateiviai. Susimaišę su žydais šie sudarė Samanų tautą apie Samarijos ir Siehemo miestus. Apie 588 m. griuvo ir Judos karalystė patekus Babiloniečiams į nelaisvę. Apie 518 m. žydai ėmė grįžti iš ištrėmimo, pradėjo statyti mūro sienas apie savo sostinės miestą Jeruzolimą ir atsistatė savo šventovę — Bažnyčią. Tautą valdė aukščiausieji kunigai. Jų valdžia tęsėsi maždaug iki 160 metų prieš Kristui užgemant. Per tuos 400 metų Palestina perėjo daug perversmų. Makedonijos karalius Aleksandras Didysis su savo kariuomene perėjo per ją, sugriovė Persų karalystę ir pats ėmė valdyti tiek persus, tiek žydus apie 330 m. prieš Kristų. Aleksandrui mirus jo užkariautas žemes pasidalino aukštieji jo kariuomenės vadai. Palestina su Syrija teko Seliaukui I apie 312 m. Seliauko įpėdiniai Antijochai ėmė persekioti žydų tiky-

bą. Žydai Makabėjų vedami sukėlė maištą ir atgavo šiek-tiek nepriklausomybės. Makabėjai buvo iš kunigų giminės ir iš jų Matatijas tapo aukščiausiuoju kunigu bei šalies valdovu. Jis mirė 166 m. Jo vaikai ir įpėdiniai valdė šalį šimtą su viršum metų. Bet apie 65 m. prieš Kristui gemant du broliai Ircanas ir Aristobulas susipyko tarp savęs dėl valdžios. Nesusitaikydami geruoju, juodu šaukėsi Romos karvedžio Pompejaus, kurs tuomet valdė Syriją. Pompejus 63 m. išsprendė, kad Ireanas turi karaliauti. Aristobulas pakėlė maištą. Romos kariuomenė atėjo į Palestiną tą maištą maišytų, užėmė Jeruzolimą ir visoje Palestinoje žymesnėse vietose apgyvendino savo kariuomenės tiek stiprias įgulas, kad žydai negalėtų nė svajoti apie maištą. „Tada jau išmušė paskutinė žydų nepriklausomybės valanda ir vergija ėmė slėgti Izraeliaus tautą," rašo Fonard [1]) Tada, pridėkime mes, atėjo laikas išsipildyti Jokūbo pranašystei, kurs buvo sakęs, kad karaliaus valdžia nebus atimta iš Judos, kol ateis tas, kurį Dievas buvo žadėjęs atsiųsti.

Nors Irkanas valdė remdamasis Romos stabmeldžių kareivių jėga, bet jis vis-gi buvo iš žydų tautos. Nepoilgam iškilo karas tarp dviejų Romos galiūnų Pompejaus ir Cezario. Cezaris nugalėjo Pompėją, užvaldė jo žemes ir savaip jas pertvarkydamas Palestiną prijungė prie Idumėjos buvusios pietų krašte šalia Palestinos. Abidvi tas žemes, būtent Palestiną ir Idumėją Cezaris pavedė Idumėjos didikui Antipatrui. Jo sūnūs Fazaelis ir Erodas valdė vienas Galilėją, kitas Judėją. Bet Aristobulis, pabėgęs iš kalėjimo pakėlė maištą prieš stabmeldžius valdovus, sugavo Fazaelį, kurs mirė kalėjime. Ero-

1) Vita di N. S. Gesù Christo, prima versione italiana. Torino. 1926 p. 37.

das buvo vedęs Aristobulo sūnaus ir Irkano dukters dukterį Marijoną. Būdamas gudrus jis pabėgo nuo Aristobulo maištininkų Romon ir 40 metais iš Senato gavo pripažinimą, kad jis yra Judėjos karalius. Trys metai truko, kol jam pasisekė su Romos kareivių pagelba tvirtai sėsti Į Judėjos sostą. Tada jau visi žydai suprato, kad Judo giminė neteko karaliaus valdžios. Erodas buvo gudrus ir žiaurus. Jis žudydavo svetimus ir savuosius; labai greitai ir dėl mažmožių įtardamas, kad jie nori jo valdžią paveržti.

3. Žydų tauta Kristaus laikais.

Savo uošvio Jetro patariamas Mozė teisėjų ir kitokias valdžias padalino įvairių laipsnių valdininkams. [2]) Buvo išrinkta taip-gi septyniasdešimts seniūnų iš tautos, [3]) Dievas juos pastatė tautos vadais ir mokytojais. [4]) Septyniasdešimties vyrų taryba vadindavosi Sinedrija. Joje buvo trijų rūšių atstovai: kunigai, Rašto mokytojai ir seniūnai. Šie pastarieji buvo renkami iš dvylikos padermių. Žydams sugrįžus iš Babilono nelaisvės Sinedrija buvo tuo pačiu laiku aukščiausias teismas ir tautos taryba. Ji buvo taip-gi ir aukštoji mokslo įstaiga. Per visus tuos keturis šimtus metų sįnedrijos valdžia buvo labai didelė. Visa tauta labai gerbdavo Sinedriją, nes jautė, kad toji buvo Dievo įsteigta tikroji tautos dvasinė galybė. Erodas norėjo jos pagarbą sumažinti žmonėse, bet tas jam nepasisekė. Sinedrija ir jo laikais laikydavo savo posėdžius, darydavo sprendimus tikybos

1) Gim. 49, 10.
2) Išėjimo[1] knyga 18, 17-27.
3) Išėjim. 24, 1.
4) Skaitmenų 11, 16.

klausimuose. Sinedrijos pirmininkas būdavo aukščiausiasis kunigas.

Deja, ankštieji kunigai perdaug dažnai užmiršdavo savo dvasines pareigas. Benorėdami tapti aukščiausiais kunigais, jie gerindavosi galingiems šio pasaulio žmonėms. Vienas Erodas aštuonis asmenis pakėlė aukščiausiais kunigais, ne visus susyk, tik vienus po kitų. Erodo sūnus Arehelaus pakeitė tris aukščiausius kunigus, Romos atsiųstieji Palestinai valdyti prokuratoriai, nors buvo stabmeldžiai, bet septynis kartus keitė aukščiausius Izraeliaus kunigus. Tai dar ne visas aukščiausiųjų kunigų keitimo sąrašas. Tautoje greitai mažėjo aukščiausiųjų kunigų pagarba ne dėlto, kad jie trumpai pirmininkaudavo Sinedrijoje, bet dėlto, kad blogu pataikavimu įsigerbdavo galiūnams, idant taptų aukščiausiais kunigais. Drauge mažėjo ir kitų kunigų pagarba.

Kunigų pagarbai mažėjant, žmonės ėmė kaskart labiau gerbti pasaulinius mokslininkus, giliai ištyrusius Šv. Raštą ir noriai aiškinusius jį. Šitie juo labiau rūpindavosi savo elgesiu skirtis nuo dvasiškių viešai parodydami, kad tobuliausiai pildo visus net ir smulkiausius Šv. Rašto nurodymus. Tie mokslininkai vadindavo save išrinktaisiais. Žydų kalba išrinktasis sakosi *paruš.* Iš tų kilo žodis parizejus. Jie ilgainiu nustelbė dvasiškiją. Bet ieškodami garbės jie kaskart labiau rūpinosi išoriniai išrodyti geri, kaskart mažiau paisydami vidujinės tobulybės ir sąžinės grynumo. Taip pasidarė didelis skirtumas tarp jų išvaizdos ir tarp vidaus turinio. Tas skirtumas tai ir buvo veidmainybė.

Parizėjai nuoširdžiai savo tėvynę mylėjo ir norėjo jai gero, labai liūdėdami dėl to, kad ją stabmeldžiai užviešpatavo. Tas buvo geras jausmas ir už tai liaudis gerbė parizėjus. Kas kart daugiau garbės ieškodami jie

Šv. Raštą aiškindami kas kart labiau kreipdavo dvasinius Dievo pažadus į politinės palaimos pranašavimus. Taip vis labyn ir labyn jie nutoldavo nuo tikrosios Šv. Rašto tiesos, kas kart smarkyn pabrukdami Dievo apreiškimą po politinės ir tai neapsvarstytos programos sakiniais, patinkančiais liaudžiai ir minioms. Tėvynės meilė virto kitataučių neapykanta. Patys nesusidėdami su kitataučiais parizėjai norėjo padaryti, kad nė vienas izraelitas nesuseitų su stabmeldžiais.

Daugelis kunigų ir šiaip žmonių matė, kad parizėjai perdeda savo uolume, kad tautos reikalams aprūpinti reikia palaikyti santykių su stabmeldžiais, kurie iš tikrųjų valdė Palestiną ir visuose jos miestuose laikė savo kareivių. Tie kunigai ir šiaip žmonės sakydavo, kad užtenka laikytis teisingumo labai išgirto, Šv. Rašte. Žydų kalba teisingumas vadinasi *Tsedoka*. Iš to pasidarė vardas sadukėjai. Bežiūrėdami patogumų santykiuose su stabmeldžiais, sadukėjai kas kart labiau gėrėjosi stabmeldžių kariuomenės stiprybe, jų mokėjimu statyti triobas, tų triobų puošnumu, meno grožybe, turtų daugybe. Besigėrėdami tais žemės daiktais, besigerindami galingiems šalies valdovams stabmeldžiams, sadukėjai nekartą darydavo visai neleistinų dalykų. Bet jie drįsdavo taip elgtis, nes besidrąsindami save, liovėsi tikėję į žmogaus sielos nemirybę ir į geruosius bei bloguosius angelus. Paskendę kūno reikaluose ėmė nebematyti dvasių pasaulio. Visokių reikalų turėdami su stabmeldžiais užsikrėtė Epikūro pažiūromis, kad žmogui, kol gyvas, reikia ieškoti kuodaugiausiai džiaugsmo vistiek kokiu būdu. Jie sakydavo, kad Dievas sutvėręs pasaulį nebepaiso jo daugiau.

Tiek parizėjai, tiek sadukėjai buvo politinės partijos ir abi turėjo tą bendrą klaidą, kad į tikybos daly-

kus žiūrėjo politikos akimis, Dievo tiesas varu prilenkdami prie savo dienų politikos pageidavimų.

Dar buvo viena netiek partija, kiek žmonių kryptis vadinama *Esenais*. Į rytus nuo Negyvosios Jūros buvo tušti saulės išdeginti laukai. Tarp jų, kur bėgo Engadies šaltinių upeliai į Negyvąją Jūrą žaliavo gražių pievų ir medžių apaugęs sklypelis. Ten gyveno esenai. Moterims nevalia buvo nė prisiartinti prie tos vietos. Esenai priimdavo tik paūgėjusius jaunikaičius ir tai ilgai bei sunkiai išbandę juos. Priimtieji dėvėdavo baltus rūbus. Esenu drausmė būdavo smarki. Viskas stovėjo ant paklusnybės. Nevalia buvo turėti jokios nuosavybės, pasninkų buvo daug ir smarkių. Nusikaltėlius esenai išmesdavo iš savo tarpo. Tie nelaimingieji turėdavo misti vien žolėmis ir ilgainiu mirdavo badu. Esenai turėjo kaszin kokį slaptą mokslą ir jo niekam nesakydavo. Net kankinami žūdavo nepasakę to slėpinio. Jie manydavo, kad žmogaus siela yra iš labai lengvų dujų ir laikinai įrakyta į kūną lyg į kalėjimą. Jie garbindavo saulę, niekada nedarydavo priesaikos, nevaikščiodavo į bažnyčią, neatnašaudavo aukų, neragaudavo mėsos. Jų buvo nedaug ir jie laikėsi nuošaliai, todėl galima sakyti, kad visa žydų tauta gyveno sau, o esenai sau.

Tais laikais žydų tautoje buvo garsių mokytojų, kurie vadindavosi *Rabi*. Vieni paliko raštų, kiti nepaliko. Apie šituos pastaruosius tik iš kitų galime šį-tą patirti. Talmudas labiausiai giria mokytoją Hilel'į. Tas yra paskelbęs gražių sakinių: „Mylėk ir ieškok tiesos," arba: „Mylėk žmones ir vesk juos artyn prie Įstatymo," arba: „Kas perdaug aukštai kelia savo vardą, tas jį stumia žemyn." Hilel'is buvo neturtingas ir savo neturtu garbingas. Jis ištikrųjų mylėjo žmones ir Dievą, jis šventai ir tvirtai laikėsi Dievo apreikštos religijos. Bet jis

turėjo ir silpnybių. Tarp kitko jis sakydavo: „Bemokslis žmogus negali išvengti blogo ir prasčiokas negali pakilti į maldingumą.” Kaip kiti parizėjai ir rašto mokslininkai, taip ir Hilel’is negerbė žemos nemokytos liaudies. Kartais jis rimtai gvildendavo visai nerimtus klausimus, kaip ana: „Ar valia valgyti kiaušinį vištos padėtą šventėje, jei ta šventė pasitaikė subatoje?” Įsižiūrėjęs į žmonių meilę, Hilel’is užmiršdavo paminėti jų pareigas Dievui. Kalbėdamas apie Levitų knygos 19, 18 žodžius: „*Ko tu nenori sau, to nedaryk savo artimui,*” Hilel’is prideda: „Tame sakiny yra visas Įstatymo turinys; visa kita yra tik paaiškinimai.” Hilel’is užmiršo, kad yra Dievas ir kad žmogus turi pareigų savo Sutvėrėjui ir kad tos pareigos yra neminėtos tame Levitų knygos sakinyje, kurį giria Hilel’is.

Mažai ką žinome apie šventąjį senelį Simeoną, kurs Kūdikį Jėzų pasitiko Bažnyčioje atneštą aukoti. Simeon’as nepaliko raštų ir Talmudui jis nebuvo malonus, dėl to ten nieko nerandame apie jį. Galime tik spėlioti, kad ir jis buvo arba kunigas, arba Rašto mokytojas, o gal ir tas ir tas drauge. Žinome neabejotinai, kad tas senelis Šv. Dvasia gyveno, Dievą ir tiesą mylėjo, laukdamas, kol ateis pasaulio Išgelbėtojas.

Tais laikais buvo ir kitų laukusių Išgelbėtojo. Gana daug atsirasdavo visokių raštų. Tuos raštus šių dienų mokslininkai suskirsto į dvi rūšis: rabinų veikalus ir apokaliptinius raštus. Rabinai savo veikaluose išdėstydavo tikybos mokslą ir tarp kitko taip-gi kalbėdavo apie veikiai ateisiantį Mesiją. Apokaliptiniais raštais vadindavosi tie, kuriuose buvo apsakomi ateities regėjimai. Nors tie regėjimai toli nebūdavo iš Dievo apreiškimo, bet iš jų numanome, ko trokšdavo anų metų žmonės Palestinoje. Štai pora pavyzdžių iš jų.

Enocho pranašysčių knyga rašo: „Tuomet bus didelė permaina išrinktiesiems. Dienos šviesa jiems žibės ir visai nebus nakties ir jiems teks visokia garbė bei didybė. Tuomet žemė jiems atiduos savo brangenybes, kurias laiko užslėpus; mirties karalystė ir pats pragaras grąžins visa kas jiems buvo patekę... Išrinktieji pasistatys sau buveines džiaugsmo žemėje ir nauja bažnyčia, didesnė ir kilnesnė už pirmąją stos didžiajam Karaliui ir viso pasaulio galvijai suplauks aukoms. Čia aš mačiau neišsemiamą teisingumo šaltinį ir išminties versmės tekėjo iš vidaus ir visi ištroškusieji bėgo tenai gerti... Ties ta naująja žeme išnyko senasis dangus; to vietoje bus naujas dangus, kuriame žvaigždės spindės septyniskart šviesesnės už pirmykštes ir nesuskaitomos savaitės bėgs nesibaigiant laimei.” [1])

Sibilių trečioji knyga rašo maždaug taip pat: „Didžiojo Dievo tauta plūduriuos aukso ir sidabro bangose, o jos rūbai bus purpura. Žemė ir jūra savo brangenybes išmes jai pas kojas ir šventieji visokioje linksmybėje viešpataus be paliovos. Tigrė ganysis šalia oželio, alyvos medžiai nešios negendančių vaisių vainikus; iš šaltinių bėgs pienas baltutis kaip sniegas ir vaikelis be baimės žais su angim ir su kirmėle.” [2]) Dar labiau žemiškais džiaugsmais puošė Mesijo laikus kiti anų laikų raštai, būtent Salemono Psalmės, Ketvirtoji Esdros knyga ir kiti. Nei Enoclio knygą nebuvo Enochas rašęs, nei Sibylės pranašystė nebuvo Sibylės veikalas, ir Salemono psalmės atsirado nemažiau astuonių šimtų metų praėjus nuo Salemono mirties, ir Ketvirtoji Esdros knyga buvo nebe Esdros sustatyta. Pramanyti buvo autorių vardai ir pramanytos, ne Dievo apreikštos buvo tų

1) Dillmann, Das Buch Enoch, Leipzig 1853, c. 90. 91.
2) Oracula Sibyllina, Alexandria, t. II, 318 p.

knygų pranašystės. Bet jos Mesijo laikų laimę vaizdavo ryškiau negu tikrųjų Dievo pranašų posakiai; jos žadėjo žmonėms, ko Dievas nebuvo žadėjęs, būtent kūną patenkinančių smagumų: aukso ir sidabro bangas, daug mėsos, likusios iš aukų, garbės ir valdžios malonumus. Buvo net pavojaus, kad tos melagingos pranašystės nustelbs tikrąsias pranašystes. Didelė tautos dalis, ypač miestų gyventojai, jau labiau gėrėjosi pramanytomis pranašystėmis negu tikromis. Neturtinga liaudis kaimuose negalėjo nusipirkti naujųjų knygų ir tebegyveno senu Šventuoju Raštu. Ilgainiui ir ji būtų pakeitusi susidėvėjusias Šv. Rašto knygas naujais masinančiais gaminiais.

Žydai taip stipriai laukė Mesijo, kad tas laukimas buvo pasklidęs net ir stabmeldžių tautose. Romos raštininkas Virgilijus jas pritaikė ką tik gimusiam konsulo, [1]) Poli jono sūnui, [2]) o Tacitas rašė: Daugelis stipriai tikėjo, kad įsigalės rytai ir kilusieji iš Judėjos ims aukščiausiąją valdžią.” [3]) Tą patį beveik tais pačiais žodžiais buvo pasakęs taip-gi stabmeldys Suetonius. [4])

Palestinoje įtikėjimas į Mesijo atėjimą buvo taip stiprus, jog neišnyko nė tūkstančiai metų praėjus po tautos išblaškymo. Žydui privalomų tikybos tiesų sąraše 12 posme yra sakinys: „Pilnu tikėjimu tikiu, kad Mesijas ateis; ir nors jis vėlintis teiktųsi, aš bet-gi kasdien viliuosi, kad jis atvyks.” [5]) Teisingos ir melagingos pranašystės apie Mesiją kunkuliavo Palestinoje,

1) Konsulai anais laikais būdavo du aukščiausieji Romos valstybes valdininkai taip kaip dabar mūs dienomis kai kur yra prezidentas ir vice-prezidentas. Tik vėlesniais laikais konsulais ėmė vadintis svetimų šalių valdininkai padedantieji savo piliečiams atlikinėti svetur jų reikalus, ypač pirklybą. Taigi dabartiniai konsulai visai ne tas, kas buvo prieš porą, tūkstančių metų Romos konsulai.

2) IV Ecloge.

3) Historia V, 13.

4) Vita Vespasiani c. 4.

5) žiūr. Maimonido paaiškinimai prie Mišna, Sanhedrin c. 10 §1.

kuomet ją valdė Erodas Pirmasis. Kas kart labiau viršų ėmė ta pažiūra, kad Dievo žadėtasis Mesijas būsiąs galingas šio pasaulio valdovas, kurs pergalės žydų prispaudėjus ir savo išrinktąją tautą padarys pasaulio valdove, suteikdamas jai grynai pasaulinės laimės ir galybės.

Dora tautoje buvo neaukšta ir vis dar smuko žemyn. Bažnyčios prieangiuose ėjo pirklyba daiktais, reikalingais aukoms ir savotiški bankeliai buvo įsikūrę ten pat pinigams mainyti. Ta pinigų ir daiktų pirklyba neišimant galvijų, pamaldoms tarnavo. Turtingieji sadukijai, paliovę tikėti į Dievo apveizdą ir žmogaus sielos nemarumą, doros nepaisė. Maldingieji farizėjai rūpinosi išoriniu gerumu, užmiršdami sąžinės grynumo reikalą. Abeji dėl menkiausio niekniekio skirdavosi su savo žmonomis ir vesdavo kitas. Esenai buvo aštrūs, bet iš tikybos stiprokai išklydę. Aukščiau visų buvo karaliaus dvaras, bet jame jei kas rūpinosi dorove, tai tik tam kad ją prašalintų. Ir karaliui ir jo artimiesiems dorovė buvo tik kliūtis. Žiaurusis Erodas pats visus spaudė ir kitiems da iš to buvo pavyzdys kaip slėgti silpnesnius už save.

Jeruzolimoje nebuvo stabmeldybės įstaigų, bet kituose stambesniuose Palestinos miestuose Pilypo Kesarėjoje, Tiberijadoje ir šiaip kur buvo ir amfiteatrų ir maudynių, ir kitokių įstaigų, kurias stabmeldžiai pasistatė, ir stabmeldiškai jose elgdavosi žydams matant. Senoji tikybos pagarba mažėjo Izraeliaus žmonėse ir jaunieji vyrai kaskart dažniau slapstydamiesi Jordono karklynuose dienomis, naktimis užpuldinėdavo pirklius, keliaujančius per Palestiną su rytų brangenybėmis, ir atiminėdavo jas, nevengdami nė žmogžudysčių. Romai labai kenkė plėšikai, nes trukdė jos pirklybą. Kareiviai gaudydavo plėšikus ir žudydavo juos, kaldami prie kryžių.

Moteriškoji žydų tautos jaunuomenė gėrėdavosi gra-

žiais Romos kareivių šarvais ir žvilgančiais šalmais bei ginklais. Esant tų kareivių kiekviename mieste ir miestelyje daugelis — Izraeliaus dukterų neišnešiodavo savo vainiko iki ištekant. Samarijoje neištekėjusi moteriškė turėjo šešetą vyrų, bet ir tikrųjų žydų žemėje, sakysim, Magdalio mieste buvo tokių, kurių elgesys neikiek nebuvo geresnis. Ir ištekėjusioms taip dažnai pasitaikydavo priesaiką sulaužyti, kad norintiems lengva būdavo sugauti moteriškę besvetimoteriaujant. Nors už tatai įstatymuose buvo mirties bausmė, bet mažai kas jos bijojo, nes beveik niekas neskųsdavo nusikaltėlius, o Romos kareiviai, savo pačias palikę Italijoje, neduodavo žudyti moteris, negražiai nusikaltusias.

Senojo Įstatymo tikyba jau nebevaldė žmonių sielų ir jų sąžinių. Adomo nuodėmės vaisiai reiškėsi labai smarkiai ir labai blogai. Dar ne visi žmonės buvo sugedę, bet visuomenė nors aukščiau stovėjo už Nojaus laikų prieštvanę visuomenę, bet toli buvo nuo to, ko reikėjo. Šventosios Knygos tebebuvo šventos, bet visuomenė nemanė, kad jų prisilaikant galima būtų atgauti prarastą tautos nepriklausomybę, o tas rūpėjo labiau už tikybos tiesas, už sąžinės grynumą, už Dievo meilę.

Tokia buvo dvasia geriausioje tuometinio pasaulio tautoje Šventoje Žemėje. Ji buvo maža ir neaukšta. Aplinkui ją buvo didelė stabmeldijos jūra plati ir gili doros sugedimu ir klaidų įvairybe. Pragaras viešpatavo žmonėse. Nedorasis angelas, kitaip sakant piktųjų dvasių vadas, buvo tikrasis šio pasaulio minčių ir širdžių kunigaikštis. Jis taip buvo įgylęs Ievos vaikams, kad rodėsi, jog jie turi žūti nedoroje ir klaidoje. Dievo iki šiol vartotos priemonės, nors buvo atvedusios vaisių ir pakylėjusios žmonių valias aukštyn, bet jau toliau nebeveikė. Žmonių valia vis tebebuvo nepastovi ir galėjo

ne vien to prastoti, kas buvo pelnyta, bet dar ir visai pražūti. Pradėjęs čiuožti žemyn žmogus nesusilaiko kur nori, bet žūva atsimušęs į prapulties dugną. Tačiaus Dievas išgelbėjo žmones pavartodamas tokią priemonę, kokios niekas, nė pragaro kunigaikštis, nemanė kad galima pavartoti. Ta priemonė sustabdė čiuožimą žemyn ir taip pakėlė žmones aukštyn, kad pragaro viešpatavimas žmonėse žuvo. Dievas išgelbėjo mus tapdamas žmogum. Mums tik tebereikia meilės ryšiais susivienyti su Dievu, stojusiu žmogum, ir mums žmonėms tenka visa Dievo galybė. Su ja ir pragarą pergalime, ir savo laimę pasiekiame ir su Dievu susivienijame.

VI. MARIJA, JUOZAPAS IR JONAS. KRIKŠTYTOJAS.

Trečiasis Apaštalų Sudėjimo skiemuo sako: *Kurs prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš panos Marijos.* Jame suimtos visos tiesos apie V. Jėzaus užgimimą, taigi ir apie prasidėjimą iš Šventosios Dvasios, apie Jo švenčiausiąją motiną Mariją ir apie jos sužiedotinį šv. Juozapą, V. Jėzaus jaunųjų dienų globėją. Visas tas tiesas negalėsiu sutalpinti viename straipsnyje, todėl šitame kalbėsiu tik apie V. Jėzaus prasidėjimą ir apie asmenis, kurių gyvenimas susipina su V. Jėzaus gyvenimu. Apie Išganytojo užgimimą, kūdikystę ir tylųjį gyvenimą rašysiu septintame straipsnyje, o tiesas liečiančias viešąjį V. Jėzaus gyvenimą išdėstysiu aštuntame straipsnyje. Apaštalų Sudėjimas kartais neminėja svarbių tiesų, kurias katalikai bet-gi privalo žinoti. Tas tiesas aš išdėstau straipsniuose įterptuose tarp Apaštalo Sudėjimo skiemenų. Toki buvo antrasis, trečiasis, ketvirtasis ir penktasis straipsniai šioje knygoje. Juose paminėta ir tokių tiesų, kurias neužtenka žinoti, bet reikia ir tikėti.

Šito straipsnio bus posmai: 1-as Apie Šv. Mariją, 2-as apie šv. Juozapą ir 3-ias apie šv. Joną Krikštytoją. Juose bus išdėta tas visa, ką apima pirmoji Apaštalų Sudėjimo skiemens dalis, būtent *prasidėjo iš Šventosios Dvasios.* Antroji skiemens dalis, būtent V. Jėzaus užgimimas ir jaunosios dienos bus kitame straipsnyje. Ne ištisas Marijos gyvenimas bus išdėstytas šitame straips-

nyje, o tiktai jos jaunystė, nes paskesnis jos gyvenimas taip susipynė su V. Jėzaus gyvenimu, jog atidalinti nebegalima. Taip pat ir šv. Jono gyvenimas tik kūdikystėje ir jaunystėje buvo atskiras, o užaugusiame amžyje visai susipynė su V. Jėzaus gyvenimu. Del to šitame straipsnyje tėra tik pradžia šv. Jono gyvenimo. Pabaiga bus straipsnyje apie viešąjį V. Jėzaus gyvenimą.

1. Švenčiausioji Marija.

V a r d a s. Senąjame Įstatyme yra minėta Mozės sesuo vardu M i r y a m. Ji buvo senesnė už savo garsųjį brolį, gimusi ir augusį Egipte. Todėl mokslininkas Hummelauer [1]) mintija, kad jos vardas buvo imtas iš Egipto kalbos, kurioje jį tardavę M e r y arba M e r y t. Tas reiškė mylimąją. Trumpai prieš V. Jėzui užgemant žydų tautoje buvo daug garsių ir negarsių moterų vadinamų tuo vardu, bet to laiko raštininkas Juozapas Flavijus [2]) tą vardą rašė truputį pakeisdamas, būtent M a r i a m m e. Mokslininkai, sakantieji, kad tas vardas buvęs iš žydų kalbos, toli ne vienaip aiškina jo reikšmę. Vieni sako, kad šis reiškęs karčiąją jūrą [3]) kiti sako, kad jis reiškęs gražiąją, [4]) arba ponią. [5]) Aiškiai žinome, kad tas vardas niekumet nereiškė jūrų žvaigždės, kaip kad daugeliui rodosi. Gan greit geriausiai tą vardą išaiškino Zorell, sakydamas, kad pradžia m a r yra imta iš Egipto kalbos ir reiškia meilę, o pabaiga, y a m iš žydų kalbos ir reiškia Dievą. Tokiu būdu Marijos vardas reikštų arba Dievo mylimąją, arba Dievo mylėtoją.[6])

---

1) Comm. in Exodum et Leviticum 1897, Parisiis p. 161.
2) Antiquitates Iudaicae 1. II, c. 9, n. 4.
3) Murtianay, S. Hieronymi Opera, t. II. Parisiis 1699, col. 109-170; 181-246; 245-270.
4) Schegg, Evangelium nach Matthaeus Bd I, Muenchen 1856 p. 419.
5) Haneberg, Geschichte d. Biblischen Offenbarung IV Aufl. Regensburg 1876 p. 604.
6) Zeitschrift für Kath. Theologie. Innsbruck 1906 p. 356.

Abi tiedvi reikšmės kuogeriausiai tiko V. Jėzaus Motinai, nes ji labiausiai Dievą mylėjo ir ją Dievas mylėjo labiau už visus Savo sutvėrimus. Tas vardas kuolabiausiai tiko tai skaisčiausiai ir nekalčiausiai Mergelei, iš kurios turėjo užgimti Dievo Sūnus.

Marijos tipai ir pranašystės Senajame Įstatyme. Daug metų prieš Marijai užgemant V. Dievo apreiškimas parodė žmonėms daiktų ir asmenų, kuriuose buvo bruožų, nurodančių būsimas Dievo Motinos savybes. Tokius daiktus, kurie ateiti pranašavo ne žodžiais, bet savo esimu, vadiname tipais.

Pirmutinis Marijos tipas, minėtasis Šv. Rašte, buvo pirmoji moteris Ieva. Ją V. Dievas sutvėrė be nuodėmės, be aistrų, be ligų, kaip ir busimąją V. Jėzaus Motiną. Kaip Ieva buvo motina visiems žmonėms kūno žvilgsniu, taip Marija tapo motina mums visiems dvasios žvilgsniu. Bet tipai ne pilnai būva toki, koki turi būti jų pranašaujamieji asmens: Ieva mus nuvedė į prapultį, o Marija mus grąžina į amžinąją laimę.

Mozė, ganydamas savo uošvio avis, pamatė degantį krūmą ir stebėjosi, kad degdamas tas krūmas nesudegė. [1]) Tas nesudegantis krūmas reiškė Mariją, kad ji ištekėjusi už šv. Juozapo ir gimdydama Sūnų V. Jėzų, ne motina tapdama neprastojo savo mergiškosios nekaltos skaistybės. Nesudegančio krūmo stebuklą Dievas parodė Mozei prieš pat duodamas įgaliojimą išvesti nelaimingąją žydų tautą iš Egipto vergijos. Nekaltos mergystės motinystę Dievas stebuklingai padarė prieš pat išvedant visus žmones iš pragaro vergijos.

Skirdamas Gedeonui uždavinį išliuosuoti tėvynę iš apnikusių ją priešų, Dievas Įtikino tą vyrą liepdamas

1) Exodus 3, 2.

jam vakare pakloti vilną ant žemės. Rytui išaušus visa žemė aplinkui buvo sausa, o vilna buvo rasota. Kitą vakarą vilną paklojus viskas aplinkui buvo rasota, o vilna buvo sausa. [2]) Pirmasis stebuklas priminė, kad visiems žmonėms dar be antgamtinės Dievo malonės esant, Marija tos malonės turėjo didelę daugybę iš dangaus. Antrasis stebuklas pažymėjo, kad visiems žmonėms su nuodėme gemant, viena tik Marija netik užgimė be nuodėmės, bet ir pradėta buvo nekaltai. Ir šituo atveju reikia pažymėti, kad Gedeono vilnos stebuklai įvyko prieš tautai apgalint prispaudėjus. Lygia dalimi Marijos malonių pilnybė ir jos nekaltas prasidėjimas buvo įžanga į žmonių pasiliuosavimą iš po pragaro prispaudėjų.

Kada žydų tautai, ir ypatingai Betulijos miestui gręsė pražūtis, gražioji ir maldingoji Judyta, nuėjus į priešų kariuomenės stovyklą, nukirto jų vadui Holofernui galvą ir išgelbėjo savo miestą bei valstybę. [3]) Taip pat ir Marija pačioje pavojingiausioje valandoje, kada žmonėms nebuvo vilties iš niekur, suardė visus pragaro žabangus, pagimdydama V. Jėzų.

Asyrų tautoje kas nekviečiamas ateidavo pas karalių, tam, nors būtų pati karalienė, pagal įstatymus buvo kertama galva. Kuomet piktasis Amanas prirengė įstatymą, kad visus Izraelitus iššudytų visoje Asyrijos valstybėje, Esterė ėjo pas karalių nekviečiama, savųjų užtartų. Jai įėjus į rūmus, nusigandus ir apalpus, karalius ištarė: „Tas įstatymas rašytas visiems, bet ne tau.” Nors šitie karaliaus žodžiai nėra užrašyti Šv. Rašte, bet jie išreiškia įvykio turinį ir primena, kad bendras visiems žmonėms gimtosios nuodėmės įstatymas neliečia Dievo Motinos Marijos.

---

2) Teisėjų 6, 37, 38.
3) Judith 8-15.

Litanijoje, garbindami Mariją, mes sakome „Sandoros Skrynia, melski už mus.” Dievas davęs Mozei Dešimti Įsakymų, surašytų ant dviejų akmeninių lentų, liepė tas dvi lentas laikyti padėtas brangaus medžio skrynioje, auksu papuoštoje. Prie skrynios buvo iš aukso nulieti du Serapinai, kuriuodu rankose laikė aukso lentą. Ta lenta buvo Dievo pakojis. Visa skrynia vadinosi Sandoros Skrynia ir ypatingais atvejais ties ja pasireikšdavo Dievo Galybė. Už tą Skrynę šventesnė buvo Marija. Nes Sandoros Skrynioje buvo tik akmeninės lentos su Dievo Įsakymais, o Marijoje buvo Pats tų įsakymų Davėjas V. Dievas. Dievo Galybė ties Marija pasireikšdavo labiau negu ties Sandoros Skrynia ir tuomi, kad nekaltą Prasidėjimą suteikė, ir tuomi kad moterystėje skaistybę išlaikė, ir tuomi kad mergystę su motinyste suvienijo, ir tuomi kad V. Jėzų iš Šv. Dvasios pradėjo, ir tuomi, kad Dievo Motina tapus nėkiek išdidumo nepajuto ir daug kartų dar kitaip Dievo Galybė reiškėsi Marijai ir prie jos.

Kai kurie ir Abraomo žmoną Sarą ir moteriškę pranašę Daborą skaito Marijos tipais, bet tų dviejų garbingų moterų panašumas Marijai silpnesnis negu aukščiau minėtųjų tipų, todėl čia plačiau apie jiedvi nė nekalbėsiu. Man rūpi veikiau paminėti Šv. Rašto pranašystes apie Mariją, paskelbtas toli prieš jai užgemant.

Keturias tokias pranašystes minėja mokslininkai. Pirmoji pranašystė buvo dar rojuje. Ją pasakė Pats Dievas, bausdamas žaltį už įgundymą pirmųjų mūs gimdytojų į nuodėmę. Tada Viešpats tarė: „*Netaiką padėsiu tarp tavęs ir tarp moteriškės, tarp tavo sėklos ir jos sėklos. Ji sutreikš tau galvą, o tu tykosi jos kulnies.*” [1])

1) Gim. 3, 15.

Aišku, kad ne Ieva sutreiškė pragaro žalčiui galvą, tik Marija, kuri pagimdė V. Dievą, nuodėmės, mirties ir pragaro pergalėtoją. — Bet žydų kalboje ši Šv. Rašto vieta truputį skiriasi nuo lotyniško ir lietuviško. Žydiškame Šv. Rašte parašyta, kad Ievos sėkla sutreikš žalčiui galvą. Todėl šitą pranašystę skiria vienam V. Jėzui visi, kurie mano, kad žydiškieji Šv. Rašto žodžiai yra tikresni šiame daikte už lotyniškuosius.

Antroji Šv. Rašto pranašystė yra Izaijo pranašo knygoje [2]) ir aiškiai kalba apie Mariją. Pranašystė įvyko Achazo, žydų karaliaus laikais. Jis ėmė karaliauti Judos valstybėje 736 metais prieš Kristui gemant. Įsigalėjęs soste nelabasis Achazas šelpė stabmeldžius savo žemėje. Jo kaimynas Izraeliaus karalius Pacejus padarė prieš jį sutartį su Syrijos karalium Rasinu. Achazas-gi linko prie Asyrų ir su jais norėjo daryti sutartį prieš Pacejų bei Raziną. Tuodu priešai, sujungę savo kariuomenes, abudu traukė į Jeruzolimą, rengdamiesi ją apgulti ir užimti. Acbazas rengėsi gintis ir tvirtino viršutinę kūdrą, kurios sostinė gaudavo daugiausiai vandenms. Dievas pasiuntė pranašą Izaiją pasakyt karaliui Achazui, kad nepasitikėtų sutartimis su stabmeldžiais, o turėtų viltį Dievuje. Pranašui Dievas liepė padaryti tokį stebuklą, kokio karalius pats panorės, bile tik įtikėtų. Subedievėjęs Achazas apsimetė maldingu ir atsakė: „*Neprašysiu ir negundysiu Dievo.*" Įširdęs dėl tos veidmainybės pranašas tarė: *Klausykite Dovydo namai: ar mažu jums nenaudiems būti žmonėms, kad nenaudi darotės ir mano Dievui. Todėl Viešpats patsai duos jums stebuklą. Štai mergelė pradeda ir gimdo sūnų ir jo vardas vadinsis Dievas su mumis. Sviestą ir medų valgys, kad žinotų atmesti blogą ir išsirinkti gerą. Nors*

2) Is. 7. 1-17.

pirma negu bernaitis mokės atmesti blogą ir išsirinkti gerą, žemė kurią tu niekini bus palikta dviejų savo karalių. [1])

Šitoje pranašystėje svarbiausi yra žodžiai „*Štai mergelė pradeda ir gimdo sūnų ir jo vardas vadinsis Dievas su mumis.*" Kitus sunkiai suprantamus Izaijo žodžius šiuo atveju galime palikti negvildenę. „Dievas su mumis" žydiškai tariasi *Emmanuel,* todėl kai kam rodėsi, kad tas žodis turi būti Mesijo vardas, bet tai ne vardas, o tik požymis, kad tam vaikeliui esant tarp žmonių, Dievas bus tarp jų. To Vaikelio motina pavadinta mergele netik pradėjimo, bet ir gimdymo metu. Tai reiškia, kad ji taps motina stebuklinguoju būdu neprarasdama savo mergystės vainiko. Achazas to laiko, žinoma, nesulaukė, bet pranašas jau ir kalbėjo ne jam, o visiems Dovydo namams. Ir toji stebuklingoji mergelė buvo iš Dovydo namų. Izaijo žodžių prasmė buvo: jeigu Dievas gali padaryti, kad mergaitė neprastodama skaistybės taptų motina, tai dar lengviau galėtų paliuosuoti silpną Achazo karalystę, nuo dviejų galingesnių, prieš jį susitarusių priešų-karalių. Tik vienui vieno visoje žmonių giminėje buvo ir bus mergelė tapusi motina neprastodama savo skaistybės, būtent V. Jėzaus motina Marija.

Jaunos, skaistybę tebeturinčios merginos žydų kalba vadindavosi „alma." Bažnyčios giesmė Mariją vadina „Alma Atpirkėjo Motina," lotyniškai „Alma Redemptoris Mater." Mokslo įstaigas, kurios nesuteršia savęs, o kas metai išleidžia iš savęs auklėtinių būrius, žmonės paprastai vadina almomis, nes jos tarsi gimdo žmones visuomenei, neprastodamos skaistybės, bet teisingai ir tikrai Mergelės Motinos vardas priklauso vienai Švenčiausiajai V. Jėzaus Motinai Marijai ir tuo Almos var-

1) Iz. 7, 12-16.

du ją pavadino pranašas Izaijas aštuntame šimte metų prieš V. Jėzui gemant.

Beveik tuo pačiu laiku kaip Izaijas, gyveno ir Michėjas pranašas. Ir jis savo knygoje parašė: *„Ir tu Ephrato Betlėjau, mažas tarp Judos tūkstančių. Iš tavęs išeis, kurs viešpataus Izraeliuje. Jo išėjimas iš pradžios, iš amžinybės dienų. To dėliai duos juos iki laikui kol gimdytoja pagimdys ir jo brolių likučiai atsikreips į Izraelio vaikus..”* [1])

Šitoje pranašystėje išreikštos yra trys mintys: pirmoji, kad iš Betlėjaus išeis tas, kurio pradžia yra iš amžinybės dienų. Niekas kitas tik vienas Dievas tėra iš amžinybės dienų. Antroji mintis yra, kad tas amžinasis Izraeliaus Viešpats gims iš gimdytojos. Jėzus buvo Izraeliaus Viešpats ir gimė Betlėjuje. Jo gimdytoja buvo Marija, taigi ji yra paminėta minėtaisiais pranašo žodžiais. Trečioji pranašo mintis yra, kad iš žydų tautos beliks tik likučiai ir pagalios jie taps tikrais Izraelio vaikais, pripažindami Jėzų savo Viešpačiu.

Apie porą šimtų metų vėliau už minėtuosius pranašus gyveno Jeremijas (627-585). Kalbėdamas savo tautos moterims jis liepė taisytis ir išsitarė: *Viešpats sutvėrė nauja ant žemės: moteriška apteks vyrą* [2]) Čia kalbama apie nepaprastą, stebuklingą, paties Dievo padarytą moteriškos aptekimą. Didžių didžiausia iš visų moterų buvo V. Jėzaus Motina Marija. Nė vieno vyro didybė negali lygintis su ja, todėl ji apteko visus. Ji apteko net savo Sūnų V. Jėzų, nes Jis buvo jos sūnus. Kadangi Jis buvo Dievas, todėl buvo didesnis ir už Savo motiną. Taigi pranašas netarė „bus didesnė, bet tarė „apteks.”

1) Mich. 5, 2. 3.
2) Jerem. 31, 22.

Apie V. Jėzų yra didelė daugybė pranašysčių Senajame Įstatyme, bet ir apie Jo Švenčiausiąją Motiną yra minėtosios trys ar keturios. Jis buvo Dievas, ji buvo žmogus. Visos pranašystės minėjusios ją, liečia taipgi ir V. Jėzų. Del Jo aukštybės ir ji garbinga tapo. Dievui Tėvui rūpėjo Sūnaus nužengimas žemėn į žmonių tarpą: ir pirma laiko pranašai Viešpaties įkvėpti tą nužengimą žmonėms apsakė. Bet ir Motiną Savo Sūnui Sutvėrėjas ruošė iš anksto: ir apie ją pranašai kalbėjo žmonėms.

Dievo Apveizda meilingai prirengė rojų prieš pirmus du žmones sutveriant. Dar meilingiau ta Apveizda rengė Marijos kūną ir dvasią, nes Marijoje turėjo prasidėti ir ilgoką laiką prieš užgemant išbūti Dievo Vienatinis Sūnus, kurį Tėvas buvo ypatingai pamėgęs. Tuos pačius žmones, kuriuos Apveizda rengė į gimdytojų eilę Dievo Sūnui, turėjo ir Marija. Jėzaus protėviai ir Marijos protėviai buvo tie patys. Jėzaus kūnas turėjo būti tobulesnis už visus kūnus; Marijos kūnas turėjo būti tobulumu pirmutinis pagal V. Jėzaus kūną. Kantrus ir mokytas sodininkas šimtais atvejų gerina sėklas, kol sudaro neregėto grožio leliją. Dievo Apveizda tūkstančiais metų tobulino žmonių gentkartes, iki kol iš jų išdygo už visas lelijas skaistesnė, visų karalių ir rankpelnių gerumais žydinčioji Dievo seniai rengiamoji ir laukiamoji mergelė Marija.

Nekaltas prasidėjimas. V. Dievas neleido gimtajai nuodėmei pasiekti Marijos sielą, todėl Marija yra nekaltai pradėta. Daugelis žmonių nekalto prasidėjimo tiesos nepripažįsta dėl to, kad jos nesupranta. Nekaltasis prasidėjimas nereiškia, būk Marija prasidėjus vien iš motinos be tėvo. Kaip Šv. Ona buvo Marijos motina, taip šv. Joakymas buvo tikras Marijos tė-

vas. Iš tėvo ir motinos prasidėjusi Marija bet-gi buvo nekaltai pradėta vien dėl to, kad Dievas nedavė Adomo ir Ievos kaltei pasiekti Marijos sielą. Mes nežinome kokiu būdu gimtoji nuodėmė plinta iš pirmųjų tėvų ant visų žmonių, lygiai taip pat mes nežinome, kokiu būdu Dievas apsaugojo Marijos sielą nuo tos nuodėmės.

Aiški ir didi yra pareiga tikėti, kad Adomo nuodėmė ant visų žmonių plinta. Lygiai aiški ir didi yra pareiga tikėti, kad Adomo nuodėmė ant Marijos neišplito. Tą Marijos sielos laisvumą nuo gimtosios nuodėmės kaipo Dievo apreikštą tiesą paskelbė Šv. Tėvas Pijus Devintasis 1854 metų gruodžio 8 dieną raštu „Ineffabilis Deus" (Neapsakomas Dievas). [1])

Marijos nekaltasis prasidėjimas nestato ją lygiomis su V. Jėzum, kuris neturėjo ir negalėjo turėti nei gimtosios, nei kitos nuodėmės dėl to, kad Jis buvo Dievas. Marija nėra Dievas, o žmogus. Adomo kaltė būtų galėjusi pasiekti ir Marijos sielą, jei Dievas nebūtų ypatinga malone apsaugojęs tos, kurią Jis rengė Savo Sūnui į Motiną. V. Jėzus savaime buvo nepaliečiamas kaltei, Mariją-gi Dievas apsaugojo nuo kaltės, tik atsižvelgdamas į V. Jėzų. Kiekviena nuodėmė, nors ir mažiausia, yra pasitarnavimas velniui. Gimtoji nuodėmė yra žmogaus priklausomybė nuo piktosios dvasios. Ne-gi galėjo Dievo Sūnus gimti iš tos, kuri nors vieną akymirksnį būtų buvusi velnio tarnaitė.

Buvo žmonių, kuriuos Dievas paliuosavo nuo gimtosios nuodėmės užgemant, buvo tokių, kuriuos paliuosavo ir prieš užgemant, bet nebuvo ir nebus kito žmogaus paliuosuoto nuo gimtosios nuodėmės, kaip Marija, pačiame prasidėjime, t. y. taip, kad gimtoji nuodėmė visai nepasiekė sielos.

---

1) Denz. Bannw. XI 1641.

Nekatalikai kartais prikaišioja katalikams, kad per daug garbindami Mariją, prasimanė nekaltą jos prasidėjimą, nes Šv. Rašte niekur nėra parašyta, kad V. Jėzus būtų skelbęs nekaltąjį Savo Motinos prasidėjimą. Bet iš šv. Jono Evangelijos mes žinome, kad V. Jėzus daug daugiau skelbė tiesų, negu jų sutilpo į knygas.[1]) Tos netilpusios Šv. Rašte tiesos vadinasi šventuoju padavimu, kuris pasireiškia Bažnyčios Tėvų raštais ir šiaip žmonių tikėjimu.

Katalikai nekaltąjį Marijos prasidėjimą tikėjo pirma, negu Pijus IX tą tiesą paskelbė pasauliui. Lietuvoje ir Amerikoje yra brolių ir kunigų Marijonų vienuolija 1673 m. įkurta nekaltam prasidėjimui garbinti. Tai reiškia, kad dviem šimtais metų prieš Pijų IX nekaltas Marijos prasidėjimas buvo žinomas. Garsusis visam pasauliui žinomas ispanas tapytojas Murillo, gimęs 1617 miręs 1682 m. yra pagaminęs puikų paveikslą Nekaltam Marijos Prasidėjimui išreikšti.

Tais laikais, kada Mahometo religija atsirado, kada buvo rašoma knyga vardu „Koran" rytų šalies krikščionys taip plačiai ir aiškiai tikėjo į Nekaltą Marijos Prasidėjimą, jog ir turkams tas tikėjimas teko, ir jie jį savo „Korano" paaiškinimuose užrašė. [2]) Tarp daugelio Bažnyčios Tėvų, gyvenusių rytuose, paminėsiu šv. Joną Damaskietį, kurs sako, kad Marijos gimdytojai gimdymo metu buvo pilni Šv. Dvasios ir ji juodu saugojo tada nuo viso kas bloga. [3])

Senesnis už jį ir už Koraną šv. Efremas rašė: „Mano švenčiausioji Ponia! visa skaisti, visa nekalta, visa

---

1) Jon. 21, 25.
2) El Bokhari t. 65, c. 2. cituota iš M. d'Herbigny, S. J. L'Islam Naissaut. 1929 p. 270.
3) Oratio in nativitatem Deiparae n. 2.

nesutepta, visa nesuteršta, visa nesugedusi, visa nelytėta... rūbas be taško, kuriuomi dėvi tas kuris šviesybe vilki.... nevystančioji gėle, Dievo austoji purpura, tu viena nekalčiausia." [4]) Tas pats šventasis sako, kad Marija buvo taip nekalta, kaip Ieva prieš nuodėmę, be jokios nuodėmės taško, šventesnė už Serafinus, nepaliesto kūno ir nepaliestos sielos ir nekalta. [5]) Ieva prieš nuodėmę neturėjo gimtosios kaltės, taigi ir Marija. Ta mintis, veikiausiai imta iš šv. Justino, kurs II šimtmečio viduryje ją išreiškė savo veikale „Pasikalbėjimai su Trypbonu." [6])

Aukščiau minėtasis Gedeono vilnos stebuklas, aprašytas Senojo Įstatymo Šv. Rašte, gana aiškiai rodo nekalto prasidėjimo mintį. Ir karalienei Esterei ištartieji žodžiai, kad įstatymas rašytas ne jai, taip-gi turi reikšmės, nes juos randame senose bažnytinių apeigų knygose. Naujajame Įstatyme aprašyta, kad Arkangelas Gabrielius, Dievo vardu sveikindamas Mariją, taria jai: *„Sveika, malonės pilnoji."* [7]) Ne visiška būtų buvusi ta pilnybė, jei malonės nebūtų turėjus Marija nors pirmutiniais savo prasidėjimo akymirksniais.

Dievas parodė, jog popiežius Pijus IX, skelbdamas nekaltą Marijos prasidėjimą, neapsiriko. Trims su viršum metams po paskelbimo praėjus mažame Prancūzijos miestelyje Lourdes (skaitosi Liurd) Šv. Marija apsireiškė neturtingai ir nemokytai, bet dorai mergaitei Bernadetai Subirū ir pasisakė esant Nekaltas Prasidėjimas. Pirmasis apsireiškimas buvo 1858 m. vasario 11

---

4) Precationes in Deiparam.
5) Carmina Nisibena, Bickel'io laida p. 122.
6) n. 100.
7) Luk. 1, 28.

d. Toje vietoje nuo apsireiškimų ėmė darytis daug stebuklų ir iki šiol nepasiliovė.[2])

Šiandien visas katalikų pasaulis iškilmingiausiai švenčia Nekalto Marijos prasidėjimo dieną 8 gruodžio, ne vien tikėdamas, jog gimtoji nuodėmė nelietė Marijos, bet ir dėkodamas Dievui už taip didžią malonę. Marija yra pagirta tarp moterų del daugelio svarbių priežasčių, tarp kurių yra ir jos nekaltasis, prasidėjimas.

Marijos kilmė, užgimimas ir jaunosios dienos. Du Evangelistai: šv. Matas ir šv. Lukas duoda V. Jėzaus protėvių sąrašus. Annius Viterbietis sako, kad šv. Mato Evangelijoje yra surašyti šv. Juozapo protėviai, o šv. Luko sąrašas duodąs Marijos protėvių eilę. Tos nuomonės pėdsakų esą ir šv. Augustino veikaluose. Šv. Lukas nesako, kad Heli pagimdęs Juozapą, bet sako; *„Jėzus buvo pradedąs apie trisdešimtus metus ir buvo manoma, kad esąs sūnus Juozapo, kuris buvo Helio, ku\ris buvo Matato, kuris buvo Levio* [3]) ir t. t. Žodžiai: *„Kuris buvo Helio”* nesako, kad Juozapas buvo Helio sūnus, o gali reikšti, kad buvo Helio žentas, nes dažnai geri žentai uošvius vadina tėvais, ir uošviai žentus — sūnumis. Iš to išeitų, kad Heli buvo Šv. Marijos tėvas.

Tačiaus senas padavimas kalba, kad Marijos tėvas buvęs šv. Joakymas ir katalikų Bažnyčia jo dieną švenčia 16 rugpiūčio. Bet sakoma, kad mūsiškiai tariamas vardas Joakymas žydų tautoje buvo tariamas Eliachim. To vardo pradžia „Eli” reiškia Dievą. Taip pat Dievą reiškia „Johve,” kurį dedant žmogaus vardo pradžioje sutrumpinama į „Joh.” Taigi *Johachim* ir *Eliachim*

---

2) Plačiau tas aprašyta mano knygoje „Šv. Paneles Apsireiškimai mieste Lourdas. Spausdinta Seinuose 1909 m.

3) Luk. 3, 23. 24.

reiškia tą patį, kaip Lietuvoje „Laurynas” ir „Raulas,” kaip Lenkijoje „Szczęsny” ir „Feliks” yra tas pats, kaip Vokietijoje „Joseph” ir „Sepl” yra tas pats, kaip Amerikoje „Jonatban” ir „Sam” yra tas pats.

Seniausias raštas, kuriame minėti yra Šv. Marijos gimdytojų Joakymo ir Onos vardai, yra melagingoji arba apokryfinė šv. Jokūbo Evangelija. Ji yra rašyta daug vėliau negu šventasis Apaštalas gyveno ir dėl to Bažnyčia tą melagingąją Evangeliją priskaitė prie blogų, kenksmingų raštų. Bet ir tokiuose gali kartais išlikti užklydus kokia kibirkštėlė tiesos. Todėl Bažnyčios Tėvas šv. Jonas Damaskietis tiki, jog Joakymas ir Ona buvę Marijos gimdytojai. Šv. Onos dieną visa katalikų Bažnyčia švenčia 26 liepos.

Nėra abejonės, kad Joakymas buvo karališkos kilmės iš Dovydo namų. Šv. Augustinas mintija, kad šv. Ona buvusi iš pirmo aukščiausiojo kunigo Aarono giminės. [1]) Ta mintis netuščia, nes Arkangelas Gabrielius Marijai sakė, kad Elzbieta jos giminė. [2]) Elzbieta-gi buvo iš Aarono dukterų, nes taip liudija šv. Lukas. [3]) Taigi šv. Ona ir šv. Elzbieta greičiausiai buvo sesers.

Žydų tautoje buvo įstatymu paremtas įprotis, kad vyrai vestų pačias iš savosios padermės. Tačiaus šv. Joakymas to įpročio nesilaikė: pats būdamas ir Judo padermės iš karališkosios Dovydo giminės, vedė žmoną iš Levio padermės iš aukščiausio kunigo Aarono giminės. Galima tikrai sakyti, jog pats Dievas įkvėpė tą nutolimą nuo įstatymo, kad Marija iš tėvo pusės paveldėtų karaliaus Dovydo teises ir drauge su jomis savo Sūnui Jėzui perduotų iš motinos pusės paveldėtą aukš-

]) De consensu Evangeliorum t. II, c. 2.
2) Luk. 1, 36.
3) ib. 1, 5.

čiausios kunigystės galę. Pati Marija nesinaudojo nei karaliaus, nei kunigo teisėmis, bet per ją perėjo abejos tos teisės į V. Jėzų, kurio dievybėje ir karalybė ir kunigystė pasidarė daug galingesnės, negu buvo Senajame Įstatyme.

Minėtoji melagingoji šv. Jokūbo evangelija sako, kad Joakymas ir Ona gyvenę miestelyje Sephoris netoli Jeruzalės. Šv. Sofronijus Jeruzolimietis sako, kad juodu gyvenę Jeruzolimoje namuose vadinamuose „Probatica ” [1]) šale tos kudros, kurią šv. Jono EVangelija minėja, aprašydama, kaip V. Jėzus išgydė stabu, sirgusį per 38 metus žmogų. Ta kūdra kitaip vadindavosi Betsaida arba Betesda. Labai galimas daiktas, kad šventieji Marijos gimdytojai, pirma gyvenę Sephoryje, paskui persikraustė į Jeruzolimą.

Šv. Jonas Damaskietis, aštuntame krikščionių šimtmetyje gyvenęs, sako, kad Marija gimė Jeruzolimoje Probatikos namuose. [2]) To jis nepramanė, nes trimis šimtais metų pirma jo ciesorienė Eudoksija pastatė šv. Onos bažnyčią toje vietoje kur Marija gimė. Ta bažnyčia dabar yra 100 pėdų atstu nuo kudros Betsaida.

Ten pat 1889 m. atrasta sena mūro kripta, (kambarėlis su žemais skliautais) kurioje, veikiausia, buvo palaidota šv. Ona. Seniau ten būta vaisinių medžių daržo. Ten pat, turbūt, buvo palaidotas ir šv. Joakymas, nes turtingi žydai anais laikais surengdavo sau kapus savo sodnuose dar gyvi tebebūdami.

Kas yra buvęs Jeruzolimoje, tas galėjo matyti mažą koplytėlę su dviem altoriais Kedrono slėnyje šalia kelio einančio į Dangun ėmimo bažnyčią. Vadovai sako, kad tuodu altoriai esą ant Joakymo ir Onos kapų. Tie-

1) Anacreout XX, 81-94. P. G, v. 87, c. 3822.
2) Horn, prima in Nativ. B. M. V. 6, 11; P. G. v. 116, c. 670, 678.

sa, ten yra du kapai, bet juodu abu ten atsirado tik kryžeivių laikais, t. y. apie vienuolika šimtų metų po to, kad Šv. Marijos gimdytojai palaidoti tapo.

Yra iš senovės likusi nuomonė, kad Šv. Marijos gimdytojai buvo turtingi žmonės. Bet yra ir kita taip-gi nenauja nuomonė, kad Šv. Marija iš mažens neturte gyvenusi ir užaugusi varguolių mergaičių prieglaudoje pas Jeruzolimos bažnyčią. Galimas daiktas, kad tat visa yra tiesa, nes šv. Joakymas ir šv. Ona galėjo mirti dukrelę mažą palikdami. Taigi našlaitės turtai galėjo pražūti pirma, negu mergaitė galėjo pradėti naudotis jaisiais.

Rudens pabaigoje yra Marijos Bažnyčion įvedimo šventė. Šiandien sunku pasakyti, kokis buvo tas įvedimas. Tai nebuvo gimdytojos apsivalymo apeiga aštuoniasdešimtoje po mergaitės užgimimo dienoje, [1]) nes tuo atveju motina, o ne kūdikis turėdavo vykti į Bažnyčią.

Marijos įvesdinimo šventė vargu begali minėti Mergaitės patalpinimą Bažnyčios prieglaudoje, nes iš žmonių rašiusių apie tų laikų Jeruzolimą ir jos bažnyčią numanu, kad prie Bažnyčios nebuvo jokios prieglaudos nei bernaičiams, nei mergaitėms. Bet galimas daiktas, kad šv. Joakymas mirė vėliau už šv. Oną ir kad mirdamas pavedė savo turtus Bažnyčiai, pridėdamas sąlygą išauklėti dukterį iki ją išleidžiant už vyro. Taigi Marijos įvedimo šventė gali minėti tą įvykį, kad iš tėvo globos Švenčiausioji Panelė perėjo į Bažnyčios globą. Sakoma, kad Marija atvyko Bažnyčion būdama trejų metų.

Daugelis gerų raštininkų minėja, kad Šv. Panelė, įvesdinama į Bažnyčią, padarė amžinosios skaistybės įža-

1) Levit. 12, 5-8.

dą. Tiesa, ji buvo jaunutė. Tame amžyje kūdikiai dar negali daryti apžadų, nes nei jų turinio neišmano, neturi nei išminties tiek, kiek reikia geram nuo blogo atskirti. Bet Marija buvo be nuodėmės pradėta, neturėjo nei aistrų, nei geidulių, nei kitų silpnybių kylančių iš gimtosios nuodėmės. Kūdikio neišmanymas yra tos nuodėmės vaisius. Neturėdami gimtosios nuodėmės, Marija iš pat pirmos savo švento prasidėjimo valandos, turėjo visą užaugusio žmogaus supratimą, todėl ir galėjo daryti įžadus, būdama vos trečių metų. Skaistybės įžadas mūs laikais dažnai pasitaiko, bet prieš V. Jėzui užgemant niekas jo nedarydavo. Marija tat buvo pirmutinė mergaitė aukojusi Dievui savo nekaltybę.

Melagingosios evangelijos pasakoja, būk Marija, augdama Bažnyčios prieglaudoje, tarp kitų mergaičių kasdien regėdavo angelų ir įpuldavo į ekstazę taip, kad visa, vien Dievuje paskendusi, nieko nematydavo, nei negirdėdavo kas darydavosi aplinkui. Keturiolikos metų jai esant aukščiausiasis kunigas ją pasiuntęs namo, kad ištekėtų, bet ji priminusi jam savo skaistybės įžadus. Tada aukščiausiasis kunigas, nežinodamas ką daryti, kreipęsis į Dievą, kad Viešpats nurodytų ką daryti. Aukščiausiasis kunigas Dievo nurodymu sušaukęs visus jaunikaičius iš Dovydo giminės ir žadėjęs Mariją duoti kaipo moterį tam, kurio lazda pražydėsianti ir ant to žiedo atlėksianti Šv. Dvasia balandėlio pavidalu. Jaunuoliams susiėjus Juozapo lazda pražydo ir Marija susižiedojo su juo.

Man išrodo, kad visa ta gražioji pasaka yra pramanyta. Anais laikais aukščiausieji žydų kunigai jau nebūdavo toki šventi, kad Dievas jiems reikštų Savo nurodymus stebuklingu būdu. Apie Juozapą sakoma, kad jis jau nebuvo jaunas tais laikais. Skaistybės įžado Senojo Įsta-

tymo kunigai visai nepaisydavo ir skaitydavo neleistina tokius įžadus daryti ir jų laikytis. Nors tat klaidingųjų evangelijų pasaka tikėjo šv. Grigalius Nysietis ir šv. Germogenas Kastantinopolietis, tačiau man ji išrodo neteisinga.

Bet aš tikiu, kad šv. Marija augo šalia Bažnyčios, nes ciesorius Justinijonas leido pastatyti Šv. Marijos bažnyčią toje vietoje, kur seniau buvo stovėjusi žydų tautos šventovė, dėl to, kad daug senesnis už Justinijoną ir tvirtas krikščionių padavimas sakė, jog Marija augo pas Jeruzolimos Bažnyčią. Spėjant, kad tai Bažnyčiai buvo palikti Marijos tėvų turtai, ir žinant, jog tų laikų aukštieji kunigai jau nebebūdavo sąžiningi, galime spėti, kad jie verste privertė Mariją ištekėti, nepaisydami jos skaistybės įžadų. Nors ir tais laikais broliams nevalia būdavo vesti seserų, nei pusbroliams pusseserių, tačiau reikiant subrendusiai mergaitei globos, ji būdavo duodama į moteris tos pačios giminės vyrui.

Bažnyčia vesdavo giminių sąrašus ir iš jų žinodavo, kas keno giminė. Aukštieji kunigai galėjo žinoti, kad Marijos giminaitis neturtėlis Juozapas yra senas ir nevedęs. Taigi jie galėjo pasinaudoti savo dvasios valdžia ir priversti jį vesti, o Mariją tekėti. Turtų grąžinimu nebuvo kam susirūpinti tada. Labai galimas daiktas, kad Marijos sužiedojimas įvyko jai esant keturiolikos metų, nes šiltoje Palestinos žemėje neretai pasitaiko mergaitėms ištekėti dvyliktus metus baigiant.

Susižiedojus su Juozapu Marija apsigyveno jo namuose tolokai nuo Jeruzaliaus šiaurinėje Žydų Žemės dalyje būtent Nazaret'o miestelyje. Sulig tų laikų papročių ji buvo sužiedotinė, ne žmona. Tačiau ji atlikdavo visą šv. Juozapo namų ruošą. Anais laikais sužiedotinės gyvendavo su savo sužiedotiniais šių pastarųjų namuo-

se. Pradėti moterystę po sužiedotuvių prieš vestuves buvo leista ir nesiskaitydavo į kaltę. Šv. Marija visuomet pasitikėdavo Dievu. Juomi ji atsidėjo, eidama į Juozapo namus ir prašydama Apveizdos išlaikyti skaitybę.

Šv. Juozapas, kunigų liepiamas, priėmė mergaitę pas save. Jis buvo pergyvenęs savo jaunąsias dienas ir išlikęs skaistus. Jam buvo gaila suteršti keliariopai jaunesnę už save giminaitę. Nežinodamas, kaip brangi Dievui ta mergaitė, kurią jis parsivedė į savo namelį, šv. Juozapas) mintijo: "Tepabus ji, pas mane, kol pasitaikys jai tinkamas jaunikaitis." Jo ir jos vestuvės įvyko tik po to, kai šv. Juozapas iš angelo patyrė, ką turi Marija pagimdyti. Prieš vestuves šv. Juozapas saugojo šv. Marijos skaistybę lyg dukters didžiausią brangenybę, o po vestuvių jis tą skaistybę garbino kaipo Dievo patikėtąjį jam žemčiūgą, neliesdamas jo. Mes nežinome kiek laiko teip gyveno šv. Marija Juozapo namuose, tarnaudama tam šventam seneliui, tik žinome, kad tas nesuėjo ištisų metų iki didžiausiam Nazareto įvykiui, būtent iki apreiškimui, kad Marija neprastodama skaistybės taps V. Jėzaus motina.

A p r e i š k i m a s. Šv. Luko Evangelija rašo: *Dievas pasiuntė Angelą Gabrielių į Galilėjos miestą, kurio vardas Nazaret pas mergelę sužiedotą su vyru, kurio vardas buvo Juozapas iš Dovydo namų. Mergelės-gi vardas buvo Marija. Ir įėjęs pas ją Angelas tarė: Sveika, malonės pilnoji: Viešpats su tavim. Pagarbinta tu terp moterių." Ji išgirdus susidrumstė del jo kalbos ir mintijo, kas tas būtų per pasveikinimas. Ir tarė jai Angelas: "Nesibijok Marija, nes radai malonę pas Dievą. Štai pradėsi iščiuje ir pagimdysi sūnų ir pavadįsi jį vardu Jėzum. Šis bus didis ir vadįsis Aukščiausiojo Sūnum ir duos jam*

Viešpats Dievas jo Tėvas Dovydo sostą ir karaliaus Jokūbo namuose amžinai ir jo karaliavimo nebus pabaigos.” Bet Marija tarė Angelui: ‘‘Kaip tai įvyks, kad aš vyro nežinau?” Atsakydamas Angelas tarė jai: “Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs ir Aukščiausiojo galybė aptems tave. Todėl kas gims iš tavęs Šventas vadįsis Dievo Sūnus. Ir štai tavo giminaitė Elzbieta ir ji pradėjo sūnų savo senatvėje, ir šitas yra šeštas mėnuo tai, kuri sakoma nevaisinga: nes pas Dievą nėra negalimo nei vieno žodžio.” Tai-gi Marija tarė: “Štai Viešpaties tarnaitė, lai būnie man sidig tavo žodžiu.” Ir atsitolino nuo jos Angelas. [1])

Malonu skaityti Evangeliją, kad ji teip aiškiai aprašo tokį didį atsitikimą. Ne vien Nazarete, bet niekur pasaulyje niekuomet nebuvo didesnio įvykio. Dievas tapo žmogum ir skaisti nekalta Mergaitė tapo motina nebepaprasto asmens, o Dievo.

Ji turėdama toki šviesų protą, kaip Adomas prieš nuodėmę, susyk suprato, kaip didis daiktas įvyko, kaip ji pati iškilo aukščiau visų pranašų ir patrijarkų. Dovydas ir Salemonas jau maži tebuvo sulyginus su ja. Ji iškilo aukščiau negu buvo buvę Adomas ir Ieva prieš savo nuodėmę. Angelų kunigaikštis Gabrielius buvo ją sveikinęs su didžia pagarba lyg valdovę, nes ji ir už angelus tapo aukštesnė žemės ir dangaus karalienė, Dievo Motina. Ir toje išaukštinimo valandoje Marija nesiaukštino savęs, tik kukliai tarė: “*Štai aš tarnaitė!*” Jos nuolankumas buvo teip didis, kad nei Dievo Motinos aukštybė neprateko pro jį.

Kada paprasta mergina gražesnė kiek skepetaite užsigaubia, jau didžiu eina prieš drauges. O-gi čia šitokį

1) Luk. 1, 26-38.

išaukštinimą gavus Marija tesirūpina tik tarnaitės pareiga! Kaip mažos išrodo visos karalienės ir karalaitės ties ja!

Stebuklingas daiktas, kad mergaitė savaime tapo motina. Dabartiniai gamtos mokslai žino gana daug atsitikimų, kuriuose viena tik motina gimdo. Tuos atsitikimus gamtininkai vadina partenogenezomis, nes graikiškai *partene* reiškia mergaitę, o *genezei* reškia gimdymą. Nazareto nameliuose ne partenogeneza įvyko, o stebuklas. *V.* Dievo galybė, ypatingas skaistus, nejaučiamas Šv. Dvasios veikimas padarė, kad V. Jėzaus kūnas prasidėjo Švenčiausios Marijos viduriuose.

Toje valandoje Antrasis Švenčiausios Trejybės asmuo susijungė su užsimezgančia žmogaus prigimtim ir apsigyveno Nekalčiausios Mergelės viduriuose. V. Jėzus nesidrovi žmogaus vidurių. Jis į mus įeina kiekvienu kartu, kada priimame Šv. Komuniją. Bet Marijos viduriai buvo pirmutiniai, kuriuose jis labiau negu Komunijoje sutapo su žmogum.

Nuo tos valandos Marija tapo Dievo-Žmogaus motina. Dievo Sūnus tapo Marijos Sūnum. Marija buvo žmogus. Ir V. Jėzus tapo Žmogaus Sūnum. Tuo vardu Jis paskui labiausiai mėgdavo vadintis. Kiekvienam asmeniui tas vardas geriausiai tinka, kurs išreiškia geriausią to asmens nuopelną. Dievo Sūnui lengviau buvo sutverti visą didįjį pasaulį, negu tapti varguoliu žmogum ir varguolio žmogaus sūnum. Žmogaus Sūnaus vardas išreiškia tą V. Jėzaus didžiausiąjį nuopelną, bet ne visi žmonės tą supranta.

Didelio pasišventimo reikėjo Dievo Sūnui tampant Žmogaus Sūnumi. Kaip didelis skirtumas tarp Dievo ir žmogaus, taip ilgą žingsnį žengė žemyn Dievo

Sūnus iš dangaus į Nazareto bakūžę. Bet Marija užtatai pakilo aukštyn. Jokymo ir Onos duktė tapo Dievo Motina. Tarp Jėzaus ir Marijos susidarė meilingas ryšys Sūnaus su Motina.

Šventoji Dvasia prisidėjo prie to ir prisidėjo meilingai. Visi dori, geri žmonės patinka Šventajai Dvasiai. Kiek labiau Jai patiko Švenčiausioji Dievo Motina, skaisčiausioji Mergelė! Kiek Šventoji Dvasia myli Antrąjį Dievo asmenį, to mūs protas neišneša suprasti. Nuo tos valandos, kaip Antrasis Šv. Trejybės Asmuo apsigyveno Marijos viduriuose, į tą Mariją nukrypo ir Dievo Tėvo meilė. Kol Marija nešiojosi savyje V. Jėzaus Kūną, tol joje buvo savytarpio Dievo Asmenų meilės židinys. Pirmojo ir Trečiojo Asmenų meilė kreipėsi į Antrąjį, o Antrojo Asmens meilė iš Marijos vidaus atsakinėjo meile Dievui Tėvui ir Šventajai Dvasiai.

Marija tuo laiku nebuvo nuošaliai nuo tos meilės. Nepakildama iki Dievo begalybės, Marijos meilė buvo įterpta į begalinės Dievo meilės amžinąjį neribotąjį sūkurį. Tai buvo dar aukščiau, negu Dievo Motinos vardas. Sutvėrimui negali būti nieko viršaus už tai. Ta laimė per Mariją teko visam kas sutverta, belieka tiktai, kad mes tą suprastume ir atatinkamai nusiteiktume.

Iš tų dangiškos meilės aukštybių, deja, turime smukti žemyn. Racionalistas Holzmann 1889 m. rašė, būk tas gražusis šv. Luko apsakymas apie Angelo apreiškimą Marijai esąs paimtas iš stabmeldiškų pasalai ir į Evangeliją įterptas. Tačiau nemenkesnis už aną racionalistas Harnack išrado, kad dalykas vis-gi nėra kilęs iš stabmeldžių. Bet Harnack'ui rodės, kad Evangelistas pritaikęs Marijai Izaijo žodžius pirm 700 metų rašytus apie gimdančią mergaitę. Bet prof. O. v. Bazdenhewer įrodė, kad

šv. Luko Evangelija yra nesugadinta [1]) Apreiškimo įvykį šv. Lukas patyrė ne iš Izaijo rašto, o iš pačios Marijos lūpų. Ji dar buvo gyva, kada Lukas savo Evangeliją rašė. Švenčiausioji Dievo Motina atpasakojo Evangelistui savo kalbesį su Angelu. Izaijo veikale to kalbesio visai nėra, neminėta nei angelas, nei mergelės vardas. Jos kūdikio vardas Izaijo veikale pavadintas Emanuelium, o Evangelijoje pasakyta Jėzus. Iš to aiškiai matyt, kad Lukas savo žinią ėmė ne iš Izaijo., Tarp Luko ir Izaijo panašumo yra tik tiek, kiek jo turi būti tarp pranašystės ir jos išsipildymo.

Apreiškimo dieną katalikai švenčia 25 kovo dėl to, kad V. Jėzaus užgimimo šventė yra 25 gruodžio. Tarp tų dviejų dienų yra lygiai devyni mėnesiai. Ispanijoje kitados, apie 656 m., ta šventė būdavo 18 gruodžio. Atsiskyrusieji nuo katalikų vienybės armėnai švenčia 7 balandžio, o armėnai katalikai 5 sausio. Tai-gi iš dienos, kurioje Apreiškimas švenčiamas, negalima numanyti, kurioje jis atsitiko. Nei šv. Lukas, nei niekas kitas neišklausinėjo Švenčiausios Panelės kurią dieną Dievas buvo atsiuntęs pas ją Savo Arkangelą pasveikinti ir pranešti Dievo Sūnaus užgimimą. Taip pat nežymėti nei metai, bet žinia, kad tai buvo devyniais mėnesiais prieš V. Jėzaus užgimimą.

Kaikurie klausia, kas būtų atsitikę, jei Marija būtų neapsiėmus tapti Dievo Sūnaus Motina. Vieni vienaip, kiti kitaip atsako tam klausimui. Man-gi rodosi, kad pats klausimas yra tuščias. Nekaltai pradėtoji siela iš pat maženėlės visuomet pildžiusi Dievo valią net ir tais atvejais, kada ta valia vos suprantamai pasireikšdavo, dabar ims ir nesutiks išpildyti Dievo valią taip aiškiai išreikštą! Tai

1) Mariae Verknndigung. p. 13.

negalimas daiktas. Tai-gi Marija neabejojo. Jos vietoje nebūtų abejojusi nei viena padori siela. Dievas žinojo pas ką siųsti savo Arkangelą. Jis pirma laiko žino būsimus žmonių veiksmus, žodžius ir mintis. Jisai siuntė Gabrielių pas tą, kurios sutikimą žinojo pirma negu ji buvo užklausta. Prievartos Dievas nedarė Marijai. Ji buvo liuosa sutikti ir nesutikti. Jos laisvė nesiskyrė nuo jos gerumo, o gerumas sutapo su Dievo valia. Taip žmogaus Marijos laisvė ir V. Dievo valios ištarmė padarė, kad Dievo Sūnus užgimė žmogum, idant žmones išgelbėtų

Marijos apreiškimo ir V. Jėzaus prasidėjimo šventę Lietuvoje kokį laiką vadindavo Blovieščium. Tas yra gudų žodis Blavieščenje ir reiškia geros naujienos pranešimą. Gera buvo ta naujiena, kurią Arkangelas pasakė Marijai, nes tai buvo gimtosios nuodėmės pataisymo, žmonių išliuosavimo pradžia. Gudai pirma lietuvių virto krikščionimis, dėl to daug gudiškų žodžių pateko į bažnytinę lietuvių kalbą.

Čia aprašiau jaunąsias Marijos dienas. Toliau jos gyvenimas taip susipina su V. Jėzaus gyvenimu, kad nebegalima jųdviejų skirti. Todėl Marija bus minėjama, kalbant apie jos Sūnų Dievą. Jam užžengus į dangų, ji likosi šiame pasaulyje. Paskutinė tat jos gyvenimo dalis bus aprašyta šioje knygoje jau po to, kaip V. Jėzaus gyvenimo aprašymas užsibaigs.

2. Šv. Juozapas.

Kalbant apie Mariją nekartą reikėjo paminėti Šv. Juozapas. Dabar apie jį parašysiu šiek-tiek plačiau.

Juozapas žydiškai tariamas *Jošeph* yra sutrumpintas

žodis. Pilnai tariant išeitų "Jehošeph" ir reiškia: "kad Dievas pridėtų." Tuo vardu vadinosi vienuoliktasis Jokūbo patrijarko sūnus, kurs, Egyptan patekęs vergu, tapo tos šalies aukščiausiu valdininku. Tuo vardu, taip-gi vadinosi 1500 metų vėliau Šv. Marijos skaistusis sužiedotinis.

Apie šitą V. Jėzaus patėvį labai maža žinių yra Šv. Rašte, bet daug ko pripasakota melagingose arba apokrypinėse evangelijose, būtent: "Šv. Jokūbo Evangelijoje," "Marijos Užgimimo Evangelijoje," "Dailydės Juozapo Istorijoje" ir. "Mergelės Marijos Gyvenimo ir, Juozapo Mirties Aprašyme," pagalios Šv. Mato Evangelijos pamėgdžiojime. Bet nė vienu tų raštų negalima patikėti ir nėra kaip atskirti kas juose pramanyta, kas tikrai yra buvę.

Šiek tiek apytikriai galima manyti, kad Juozapas gimė Betlejuje, nes į Betlejų turėjo vykti užsirašyti visuotino žmonių surašinėjimo metu. Šv. Mato Evangelijoje pasakyta, " *Jokūbas pagimdė Juozapą, vyrą Marijos, iš kurios gimė Jėzus vadinamas Kristumi.* [1]) Šv. Luko Evangelijoje randame: „*Jėzus* buvo pradedąs apie trisdešimtus metus, kaip buvo manoma sūnus *Juozapo, kurs buvo Helio, kurs buvo Matato* [2]) ir tt. Jau aukščiau minėjau, kad Heli, arba Jokymas (Eliukui) veikiausiai buvo Juozapo uošvis ir šv. Marijos tėvas. Šv. Augustinas sako, kad Lukas ne tą tėvą minėja, kuris pagimdė (Juozapą), bet tą, kuris pasisavino." [3]). Iš to išeina, kad tikrasis Juozapo tėvas buvo Jokūbas, kaip šv. Mato Evangelijoje matome. Šv. Augustino mintis išrodo labai teisinga, nes Jeruzolimos Bažnyčios viršininkai turėjo žinoti, kad Jokymas, ar-

1) Luji. 3, 2 3.
2) Mat. 1, 16.
3) De consensu Evangel, lib. II.

ba Heli buvo pasisavinęs Juozapą per sūnų ir todėl primetė jam jo pasavintojo tėvo dukterį Mariją, priversdami juodu susižiedoti.

Šv. Juozapas neabejotinai buvo amatninkas. Grekiškai parašytose tikrose Evangelijose jis pavadintas *takton*. Tas žodis reiškia amatninką apskritai ir dailydę ypatingai. Šv. Justinas Juozapą vadina tik dailyde. [1]). Taip ir visa Bažnyčia mintydavo visais laikais.

Susižiedojimo laiku šv. Juozapas jau gyveno nebe Betlejuje, o Nazarete. Neturime nei mažiausios žinios, dėl kokių priežasčių jis buvo nusikraustęs tenai. Gal laivo ten darbo gavęs, o gal Jokymas buvo ten jam pavedęs savo namus. Kaikurie senovės raštininkai sakė, kad Jokymas turėjęs Nazarete tuos namus, kuriuose paskui gyveno Švenčiausioji Marija su šv. Juozapu.

Seni, bet nepatikimi raštai sako, kad Juozapas, eidamas keturiasdešimtus metus vedęs moterį Melchą, arba Salomę. Su ja jis gyvenęs keturiasdešimt devynerius metus ir turėjęs dvi dukteris ir keturis sūnus. Jauniausias buvęs Jokūbas. Moteriai mirus praslinko metai ir Juozapas vedė Mariją, kuri tąsyk turėjusi nemažiau dvylikos, nedaugiau keturiolikos metų. Sunku tikėti, kad devyniasdešimties metų žmogus, dar būtų galėjęs vesti pačią, paskui su ja ir su kūdikiu bėgti į Egiptą, ten būti kelerius metus, iš ten grįžti ir dar; kas metai iš Nazareto keliauti Jeruzolimon į didžiausias šventes, jau turėdamas 103 metus. Dėl galėjimo daug kas galima, bet toki nepaprasti daiktai turėtų būti surašyti į labiau patikimas knygas, negu tos, iš kurių mes gauname sužinoti šituos įvykius. Jeigu Juozapas susižiedodamas su Marija, būtų buvęs 90 metų, tai vargu būtų buvęs pasavintu Jokymo sūnum,

1) Dial. cum. Tryphone 88; P. G. 6, 688.

o būtų buvęs gangreit senesnis už jį. Nepripažįstant Juozapui 91 metų V. Jėzaus užgimimo laiku, galima ir reikia pripažinti, kad sužiedotinis buvo labai daug senesnis už Šv. Mariją, gal trisyk ar keturisyk, bet ne septynis sykius.

Apie šv. Juozapą, teks kalbėti aprašinėjant V. Jėzaus kūdikystę, bet ir šitame posme dar lieka paminėti, du daiktai: Šv. Juozapo moterystė su Marija ir jo mirtis.

Saugodamas savo švenčiausios sužiedotinės skaistybę šv. Juozapas nustebo pamatęs ją esant nėščia, nes nežinojo Dievo slėpinių, o mintijo, kad ji jau rado sau mylimą jaunikaitį. Nenorėdamas viešai kaltinti jos, jis jau rengėsi ją paleisti tylomis. Kai kas stebisi, kodėl Marija nepasisakė sužiedotiniui, kas jai atsitiko, bet drovios, skaisčios mergaitės niekaip neišdrįsta kalbėti tokių daiktų, nors ir labiausiai gerbiamiems vyrams. Pagalios, jei ji pati būtų pasisakiusi Arkangelo apreiškimą, tai nebūtų galėjus įrodyti, kad tai buvo tiesa. Marija gerai padarė tylėdama ir pasitikėdama Dievu. Tai ne pirmas buvo jos pasitikėjimas. Dievas pasiuntė Angelą ir Juozapui viską išaiškino. Angelas tarė: *Dovydo Sūnau, Juozapai, nesibijok Marijos imti sau moterim, nes kas joje yra gimę, iš Šv. Dvasios yra* [1]). Po to Juozapas, žinoma, daugiau neabejojo ir atliko vestuvių iškilmes su Marija, kuri iki tol skaitėsi tik sužiedotinė. Po vestuvių ji buvo nebe sužiedotinė, o ir tikroji moteris, bet skaistybę ji išlaikė per visą savo laiką, kol gyveno šiame pasaulyje.

Šv. Juozapas nesulaukė V. Jėzaus mirties, nes mirė dar V. Jėzui Nazarete begyvenant prieš pradedant viešąjį gyvenimą. Jei šv. Juozapas būtų buvęs gyvas V. Jė-

1) Mat. J, 20.

zui mirštant, tai *Išganytojas Savo Švenčiausią Motiną būtų pavedęs globoti jam, o ne šv. Jonui.* Jei šv. Juozapas būtų miręs V. Jėzui viešai skelbiant apreiškimo mokslą, tai Evangelijos tą įvykį būtų aprašiusios. Matomai šv. Juozapas mirė prieš V. Jėzui pradedant viešuosius darbus.

Visa tradicija supranta čion ne globos ryšius bet *sūnystės.* Švenčiausioji Panelė buvo turtingų moterų globoje, kurios ir Kristų ir apaštalus globojo.

Laiminga buvo šv. Juozapo mirtis ant V. Jėzaus rankų, Marijai pas mirties patalą besant. Kam mirštančiam Tuodu pribūva, tas nejunta mirties kartybės. Todėl šv. Juozapas ir yra laimingos mirties globėjas. Į jį meldžiasi visi, kurie nori laimingai užbaigti gyvenimą.

Šv. Juozapas gelbėjo V. Jėzų visuose reikaluose, globojo Mariją, todėl ir dabar jis yra visos Bažnyčios globėjas, tarsi, šeimininkas. Jis buvo neturtingas rankpelnys ir visų rankpelnių pavyzdys bei globėjas. Jo dieną viso pasaulio katalikai švenčia. Reikia, kad ją švęstų ir Lietuvoje.

3. Šv. Jonas Krikštytojas.

Z a c h a r i j a s i r E l z b i e t a. Apie tą laiką, kada Švenčiausioji Marija susižiedojo su šv. Juozapu, Jeruzolimos Bažnyčioje įvyko stebuklas. Toje Bažnyčioje apeigas atlikinėdavo kunigai pakaitomis. Erodui Didžiajam viešpataujant Žydų Žemėje vienu kartu atėjo eilė Zacharijui atlikinėti kunigo pareigas Šventovėje. Jis buvo labai maldingas ir doras kunigas iš Abijo giminės. Visa žydų kunigija buvo padalinta į 24 eiles ir Abijo eilė buvo aštuntoji. Zacharijo žmona buvo Elzbieta taip-gi iš kunigų padermės iš Aarono giminės. Juodu buvo teisingi

ir taikūs žmonės, pildė visus Dievo įsakymus. Abudu susilaukė senatvės ir neturėjo vaikų.

Vakarinių apeigų metu, kada daugybė žmonių buvo susirinkusi pas Šventovę, Zacharijas įėjo į tos šventovės vidų, kur buvo smilkalų aukuras, nešdamasis smilkalų auką, kad uždegtų ją ant to aukuro. Įėjęs į vidų Zacharijas išvydo Viešpaties Angelą stovint pas smilkalų aukurą iš dešinės pusės. Kunigas nusigando ir sumišo, bet Angelas tarė: *"Nesibijok Zacharijau, nes tavo malda išklausyta: tavo žmona Elzbieta pagimdys sūnų ir tu jį pavadįsi Jonu, ir bus džiaugsmas ne vien tau, bet ir daugeliui, nes jis bus didis Dievo tarnas, svaigalų negers ir Šventoji Dvasia jį pripildys dar tebesant moteries viduriuose. Daug žmonių jis pakreips prie Dievo ir pats eis pirma Jo lyg Elijo dvasia ir prirengs Viešpačiui taką* [1]*).*

Zacharijas abejodamas paklausė, iš kur galįs žinoti, kad taip bus, kadangi jis pats jau senas ir žmona išėjus iš gimdymo metų. Angelas atsakė, esąs Gabrielius, viens iš tų, kurie nuolat stovi ties Dievu, ir esąs Dievo siųstas pranešti Zacharijui tą naujieną, o apreiškimo teisingumas būsiąs matyt iš to, kad Zacharijas neteksiąs žado ir būsiąs nebylys iki kol žadėtasis vaikelis užgims.

Uždegęs, smilkalą kunigas turėdavo išeiti iš Šventovės ir pratarti susirinkusiems ties ją žmonėms. Tie stebėjosi, kad Zacharijas ilgai nebeišeina. Nustebimas dar buvo didesnis, kai žmonės pamatė, kad išėjęs iš Šventovės kunigas negali žodžio pratarti tik mosavo rankomis. Iš to jie suprato, kad jis stebuklą regėjęs.

Pasibaigė jo pareigų dienos ir jis parvyko į savo namus. Mėnesiui praėjus Elzbieta pasijuto nėščia ir džiaugdamosi per penkis mėnesius slėpėsi nuo žmonių, garbin-

1) Luk. 1, 13-18.

dama Viešpatį, kad jai po tiek metų suteikė malonės būti motina. — Visa tat yra aprašyta šv. Luko Evangelijos pradžioje. [1]).

Toje pačioje Evangelijoje pasakyta, kad nuolatinis Zacharijo gyvenimas buvęs Judos kalnuose, bet mokslininkas Redland mano, kad mes klaidingai skaitome šv. Luko Evangeliją, nes vietoje Judos reikia skaityti "Jutos, " nes į pietus nuo miesto Hebron buvo levitų gyvenamasis mažas miestas Juta, kitaip tariamas Jota ir Jeta. [2]). Ten, sako, gyvenęs šv. Zacharijas su šv. Elzbieta. Kiti vėl sako, kad jųdviejų gyventa ten, kur dabar yra Ain-Ivarim, būtent apie 8 kilometrus nuo Jeruzolimos į pietvakarius.

A p s i l a n k y m a s. Į tą vietą; kur Elzbieta gyveno, trimis mėnesiais prieš jai pagimdant šv. Joną, atvyko švenčiausioji Marija, jau žinodama, kad neprastodama skaistybės pagimdys pasaulio Išganytoją.. Angelas buvo pasakęs ir Marijai, kad Elzbieta pagimdys sūnų už trijų mėnesių. Marija skubinosi atlankyti savo tetą.

Kaip tik Marija susitiko su Elzbieta, šioji Dvasios apimta, garsiai tarė: "*Pagirta tu tarp moterų ir pagirtas tavo iščios vaisius. Ir iš kur man tai, kad mano Viešpaties motina ateina pas mane. Nes štai, kaip tik išgirdau tavo sveikinimo balsą, nudžiugęs kūdikis pašokėjo mano viduriuose. Laiminga, kad tikėjai, nes viskas įvyks, ką Viešpats sakė.*" [3]).

Tada Marija tarė: "*Mano Siela garbina Viešpatį ir mano dvasia džiaugiasi mano išgelbėtoju Dievu, nes Jis dirstelėjo į savo tarnaitės žemybę ir štai dabar visos gentkartės vadįs mane laiminga. Nes didžius daiktus man padarė tas, Kuris galingas yra ir šventas Jo vardas. Jo*

1) Luk. 1, 5-25.
2) Jos. Flavius/ 15, 55; 21, 16.
3) Luk. 1, 40-45.

gailestingumas iš gentkartės į gentkartę bijantiesiems jo. Padarė galybę savo ranka: pasipūtėlius išblaškė savo širdies mintimi. Galinguosius nukėlė nuo sosto, o žemuosius išaukštino. Alkanus pripildė gėrybių, o turtuolius paleido tuščius. Prisiėmė savo vaiką Izraeliu, atsiminęs savo gailestingumo, sulig tuo, kaip buvo sakęs mūsų tėvams Abraomui ir jo sėklai per amžius.” [1])

Šventoji Dvasia, pripildydama Elzbietą, palietė ir jos dar negimusį kūdikį. Tas Šv. Dvasios pripildymas reiškia, kad nuodėmės tuomet jau nebuvo nei Elzbietos, nei jos kūdikio sielose, nors tas dar nebuvo gimęs. Elzbieta Šv. Dvasios malonę užsipelnė savo gerais darbais, sąžinės grynumu ir Dievo meile. Šv. Jonui nepaprastoji Dievo malonė teko dėl to, kad ir jį Dievas skyrė būti Savo Sūnaus pranokėju, prirengiančiu Išganytojui takus žmonių širdyse. Ir apie šv. Joną pranašas buvo kalbėjęs daug metų pirmiau, Malachijas, kurs mirė keturiais šimtais metų prieš Jonui užgemant buvo girdėjęs iš Dievo: *Štai aš siunčiu savo pasiuntinį ir prirengs man kelią ties mano veidu, ir pavymui į savo šventovę ateis Viešpats, kurio jūs ieškote ir įstatymo pasiuntinys, kurio jūs norite.* [2]) Didelė buvo Dievo malonė dar neužgimusiam ir be krikšto, pasiliuosuoti nuo gimtosios nuodėmės, bet Jai nebuvo lygu nekaltam prasidėjimui. Marijos sielą gimtoji nuodėmė nelietė visai, o Jono sielą ta nuodėmė laikė suteršus per šešis mėnesius. V. Jėzaus, nors dar negimusio, artybė suteikė ir Elzbietai Šv. Dvasios gausybę ir šv. Jonui paliuosavimą nuo gimtosios nuodėmės. Iš to galima suprasti, kaip plačiai ir kaip stipriai V. Jėzaus Asmuo veikė į žmonių sielas aplinkui Save.

---

1) ib. 1, 46-55.
2) Malach. 3, 1.

Šv. Lukas prideda, kad Marija pas šv. Elzbietą viešėje apie tris mėnesius, [1]) tai turbūt, sulaukė šv. Jono užgenant. Tai buvo meilingas patarnavimas Elzbietai gimdymo ligoje. Bet ir Marija, veikiausiai tikėjosi sau naudos iš to. Nusižeminimo pilna ji jautėsi, kad turės neužilgo gimdyti, o nežinojo kaip elgtis tuo atveju ir tikėjosi pasimokyti iš senesnės savo giminaitės.

Šv. Jono užgimimas ir jaunatvė. Į devynis mėnesius po to, kaip Arkangelas Gabrielius buvo apreiškęs Zacharijui, į tris mėnesius po Marijos atvykimui pas Elzbietą, užgimė šv. Jonas Krikštytojas. Tą išgirdę kaimynai ir giminės stebėjosi, kad Dievas padarė jai maloningą stebuklą ir džiaugdamiesi ją sveikino.

Aštuonioms dienoms praėjus reikėjo kūdikis apipiaustyti ir vardą jam duoti. Susirinkę giminės kalbėjosi tarp savęs kokis vardas geriausiai tiktų tokiam vaikeliui ir dauguma išrado, kad reikia jis pavadyti tėvo vardu, būtent Zacharijum. Bet motina, tai girdėdama, aiškiai ir griežtai priešinosi, sakydama, kad kūdikis reikia vadyti Jonu.

Jono vardas žydų kalba tariasi *Jehahanan* ir reiškia: “Dieve pasigailėk.” Rasi Elzbieta norėjo tuomi kūdikio vardu išreikšti Dievui padėką, kad jos pasigailėjo ir nors senatvėje davė susilaukti vaikelio. Rasi Šventoji Dvasia, kuri buvo pripildžius gerąją moteriškę, davė jai įkvėpimą atspėti tą, ką Arkangelas buvo apreiškęs šventovėje. Svečiai jai sakė, kad jos giminėje nieks tuo vardu nesivadina. Vardo paskyrimas sūnui galutinai vis-gi turėjo nuo tėvo pareiti. Tai-gi žmonės klausė Zacharijo, kuriuogi vardu vadinti vaikelį. Tebebūdamas nebylys Zacharijas ženklais parodė norįs rašyti. Svečiai, ar viešnių kat-

1) Luk. 1, 56.

ra, padavė jam lentutę vašku storai apteptą ir jis parašė: *Jonas jo vardas.* [1])

Žmonės stebėjosi, kas tai, kad abudu gimdytojai, nesusitarę vienaip skyrė nepaprastą vardą savo sūnui. Jie stebėjosi tuomi, kad Zacharijas buvo taip ūmai žado netekęs kūdikio pradėjimo laiku, bet dar labiau jie nustebo, kad Zacharijas žadą atgavo, kaip tik sūnaus vardą parašė.

Gal pats tėvas, o gal kitas kas iš kunigų svečių apipiaustė vaikelį. Džiaugsmo ir Šv. Dvasios pilnas tėvas netikėtai ėmė giedoti: *Garbingas Viešpats lzraeliaus Dievas, nes aplanke, ir atpirko savo tautą. Ir palaimos ragą pakėlė mums aukštyn Dovydo, savo vaiko namuose, kaip kad buvo sakęs per šventųjų, kurie iš senovės yra, savo pranašų lūpas. Išgelbi iš mūsų priešų ir rankų tų, kurie mūs nekenčia, Pasigailėdamas mūsų tėvų ir prisimindamas savo šventąjį įstatymą, tą priesaiką, kurią buvo prisiekęs mūs tėvui Abraomui, kad duos ją mums, idant be baimės iš savo priešų rankų pasiliuosavę, tarnautume jam šventybe ir teisingumu jo akyvaizdoje per visas mūsų dienas. Ir tu, vaikeli, vadįsies Aukščiausiojo pranašu, nes eisi Viešpaties veido ruošti jam kelius duodamas išganymo mokslą jojo žmonėms, kad jų nuodėmės būtų atleistos. Per mūsų Dievo giliausią gailestingumą, kuriuomi aplankė mus atvykdamas iš aukštybės, idant šviesa aptektų sėdinčius tamsybėje ir mirties šešėlyje, ir kad mūsų kojas pakreiptų į taikos takus.* [2])

Pirmą kart žmonės išgirdo tą giesmę šv. Jono apipiaustymo iškilmėje ir klausydami jautė, kad Zacharijas gieda ne iš savo atminties, tik iš Dievo įkvėpimo. Išsi-

1) Luk. 1, 62-63.
2) Luk. 1, 68-79.

skirstą svečiai po visus Judėjos kalnus išnešiojo tą žinią, kad užgimė nepaprastas kūdikis, kad stebuklas žymėti to kūdikio prasidėjimas, užgimimas ir apipiaustymas. Vieni kitų klausinėjo: *Kaip tau rodos, kas iš to vaiko bus? Nes Dievo ranka yra, su juo.* [1]) Taip ir pasirodė ištikrųjų, tik ne tuojaus, o po trisdešimties metų.

Tuom tarpu kūdikis augo ir jo dvasia stiprėjo.[2]) Evangelistas ten pat prideda, kad šv. Jonui) teko būti tyruose iki kol viešai pasirodė Izraeliui.[3]) Nėra žinios, kas privertė gerbiamo ir gerbtino kunigo vienatinį sūnų gyventi tyruose. Šv. Petras Aleksandriškis spėja, kad Erodas, žudydamas Betlejaus bernaičius, gręsė ir šv. Jonui, buvusiam ne Betlejuje, bet to amžio, kuris buvo liepta iššudyti, juo labiau, kad sąryšis tarp Jėzaus Motinos ir Jono motinos buvo visiems žinomas. Tos žmonių kalbos apie nepaprastą šv. Jono užgimimą galėjo sudaryti kūdikiui pavojaus iš nenaudojo Erodo pusės.

Kiti pasakoja, kad Zacharijas ėmęs skelbti Mesijo atėjimą, ir kad Erodas liepęs jį nužudyti Bažnyčioje tarp Šventovės ir altoriaus, bet šv. Jeronimas tą priskaito prie tuščių pasakų, kurias pramanė melagingųjų evangelijų gamintojai. [4]) Tiesa, kad tikrose Evangelijose to neminėta, o melagingose aprašyta, bet neviskas yra pramanyta, kas yra melagingose evangelijose. Melagingųjų Evangelijų šita pasaka labai sutinka su V. Jėzaus žodžiais, užrašytais tikroje Evangelijoje, kad Barachijo sūmus Zacharijas žuvo tarp šventovės ir altoriaus. [5]) Šv. Jeronimui rodosi, kad V. Jėzus kalbėjo apie Zachariją Jojados sūnų. Bet ir šv. Jeronimui galėjo pasitaikyti

1) Luk. 1, 66.
2) Luk. 1, 80.
3) ib.
4) In. S. Mathaeum, Commentarli IV. c. 2 3.
5) Mat. 23, 35.

klaidos. Galimas daiktas, kad jis perdaug pasitikėjo Samarų Evangelija, kurioje V. Jėzaus žodžiai pataisyti ir parašyta yra "Jojados sūnų," vieton "*Barachijo sūnų.*" Labai tat galimas daiktas, kad šv. Elzbieta užaugino savo sūnų tyruose, ir kad šv. Zacharijas žuvo beeidamas pareigas Bažnyčioje. Ne teismo ištarmė jį pasmerkė mirtyn, o pataikaujantieji Erodui Sadukėjai, kurių nemaža buvo tarp artimųjų Bažnyčios tarnautojų, tąja žmogžudyste pasigerino žiauriajam karaliui. Ir nužudymo priekabė galėjo būti ta, kad Zacharijas neapsiėmė pasakyti, kur dingo jo sūnus.

Kaip ir kokioje vietoje šv. Jonas gyveno tyruose, iš niekur negalima sužinoti. Išvykęs į tyrus iš reikalo, šventasis juose, turbūt, palaidojo ir savo motiną, o palaidojęs negrįžo į žmones, nors pavojus seniai buvo išnykęs, nes šventasis pamėgo atsiskyrėlio gyvenimą.

Iš tyrų šv. Jonas išėjo trumpai prieš V. Jėzui pradedant viešąjį gyvenimą. Nuo to laiko jųdviejų gyvenimai susipina taip, kad kalbant apie vieną, reikia kalbėti ir apie kitą. Tai-gi viešąjį šv. Jono gyvenimą aprašysiu aštuntame šios knygos straipsnyje, kalbėdamas apie viešąjį V. Jėzaus gyvenimą.

VII. V. JĖZAUS UŽGIMIMAS IR JAUNOSIOS DIENOS.

V. Jėzaus užgimimas yra aiškiai paminėtas Apaštalų Sudėjime arba simbolyje, bet jame neminėta nei trijų karalių atėjimas, nei kiti svarbūs ir katalikams žinotini daiktai, kuriuos ketinu išdėstyti šitame straipsnyje. Jį padalinsiu į šituos posmus: 1-as V. Jėzaus užgimimas, 2-as Apipiaustymas ir aukojimas Bažnyčioje, 3-ias Trijų išminčių atvykimas, 4-as Bėgimas į Egiptą ir grįžimas, 5-as Pasilikimas Bažnyčioje ir tylusis gyvenimas Nazarete.

Bažnyčioje buvo švenčiama: pirma trijų karalių atvykimas, o paskui Marijos Apvalymas arba (V. Jėzaus aukojimas Bažnyčioje. Bet šventės per vienus metus minėja įvykius buvusius įvairiais metais. Jeigu vėlesnis įvykis buvo arčiau pradžios metų, tai jis švenčiamas pirma ankstybesnio įvykio pasitaikiusio pabaigoje metų. Taip Marijos į dangų ėmimo šventė būva 15 rugpiūčio, o trimis savaitėmis vėliau, būtent, 8 rugsėjo yra jos užgimimo šventė. Aišku, kad Marija gimė pirma, negu buvo į dangų paimta. Tokiu pat būdu ir Trijų Karalių šventė pasitaikė pirma Marijos nuvykimo Bažnyčion šventės, nors Marija jau buvo parsinešus V. Jėzų iš Bažnyčios tada, kada trys išminčiai atvyko jo pagerbtų. Todėl posmų suskirstymas šitame straipsnyje nėra klaidingas, nors jis neatatinka švenčių eilę.

1. V. Jėzaus užgimimas.

Šventoji Šeimyna. Šv. Jonui užgimus Šv. Marijai parvyko, į Nazaretą pas Šv. Juozapą. Trims mėnesiams po Angelo Gabrieliaus apsilankymo jau numanu buvo, kad Šv. Marija taps motina. Tą pastebėjo šv. Juozapas ir susirūpino, nes apie apreiškimą ir apie Dievo Sūnaus įsikūnijimą nieko nežinojo. Šventasis žmogus nepratęs buvo įtarinėti artimų. Švenčiausios Panelės elgesys buvo taip geras, taip teisingas, kad nei įtarimas prie jos prilipti negalėjo. Tuotarpu juo tolyn juo aiškyn ėjo, kad ji nebe viena.

Šv. Juozapas būtų galėjęs ją apskųsti kunigams, kad ji yra neištikima sužiedotinė. Už svetimoterystę ją būtų užmušę akmenimis, o jis būtų buvęs liuosas. Juozapas buvo geras žmogus ir jam gaila buvo Marijos. Mes nežinome ką jis mintijo, bet kitas tokis geras ir gailestingas žmogus būtų mintijęs: "Ji rado kitą vyriškį, kurs ją myli: teeinie jis už jo, o aš pasitrauksiu. Tėsava tik susižiedoję, tai moterystės gali nei nebūti." Jei ne ta, tai nors panaši mintis nuolat sukinėjosi ir šv. Juozapui, nes šv. Matas Evangelijoje rašo, kad Juozapas norėjo slapčiomis paleisti Mariją. [1]) Po sužiedotuvių tas dar buvo galima, bet po vestuvių jau nebūtų buvę galima porai skirtis be rašto ir be aiškios priežasties.

Šv. Juozapui taip besirūpinant štai vieną kart sapnyje apsireiškia jam angelas ir sako: "*Juozapai, Dovydo sūnau, nesibijok imti Marijos į moteris, nes kas joje yra gimę, yra iš Šventosios Dvasios. Ji pagimdys Sūnų ir pavadinsi jį vardu Jėzum, nes jis išgelbės savo tautą iš jų nuodėmių.* [2])

1) Mat. 1, 19.
2) Mat. 1, 22.

Pakirdęs Juozapas neabejojo daugiau, nes jau jam viskas buvo aišku. Jei dar ir nebuvo suėję metai nuo sužiedotuvių, tai bet-gi Juozapas neatidėliojo ilgiau, tik atliko vestuvių apeigas. Juozapo ir Marijos moterystė nebuvo sakramentas, nes V. Jėzus dar nebuvo įsteigęs nei vieno sakramento. Ta jųdviejų moterystė buvo visai skaisti. Juodu gyveno kaip brolis su seserim, arba tėvas su dukterim. Tačiau ta moterystė sudarė tikrą šeimyną. Juozapas buvo šeimynos galva, Marija buvo šeimyninkė, o V. Jėzus tenkinosi žemiausia toje šeimynoje vieta, nors Pats buvo už viską Aukščiausias. Ta šeimyna vadinosi šventa ir yra pavyzdis visoms šeimynoms. Pirmas sekmadienis po Trijų Karalių yra pašvęstas tai šeimynai pagerbti.

Gali kam nors užeiti abejonė, kam reikėjo Marijai ištekėti, jei ji vistiek buvo pasirengus išlaikyti skaistybę ir išlaikė ją? Atsakyti gana lengva. V. Jėzus apsiimdavo negarbės Sau, bet Jis saugojo nuo negarbės Savo Švenčiausiąją Motiną. Jeigu ji būtų susilaukus Sūnaus neištekėjus, tai visi būtų ją įtarę, kad nusikalto. Tos rūšies apkaltinimas neturėjo liesti Švenčiausiąją Panelę. Juozapas, vesdamas ją, tapo jos nekaltybės liudininku.

Tais laikais, kada Marija gyveno žydų tautoje buvo įstatymas prasiradusias moteris užmušti akmenimis. Taigi mirties pavojus būtų tekęs Šv. Marijai, jei ji būtų susilaukusi Sūnaus prieš ištekant.

Mūsų laikais vienai motinai sunku išmaitinti save ir kūdikį užauginti. Anais laikais dar sunkiau tas atsegdavo. Dievo Apveizda žinojo, kad jaunutė Motina gaus bėgti su mažyčiu kūdikiu į tolimą Egiptą. Toje kelionėje reikėjo vyriškos pagalbos.

Šv. Ignotas Antijochietis prideda ir ketvirtą priežas-

tį, būtent, kad piktoji dvasia nepatirtų, jog Mesijas užgimė, nes tik Mesijas teturėjo gimti iš nekaltos mergelės. V. Jėzui gimus iš Marijos ištekėjusios už Juozapo, piktoji dvasia nepastebėjo, kad tas užgimimas stebuklingas [1]).

Žydų tautoje būdavo rašoma vyrų kilmė, bet nebūdavo rašoma moterų kilmės. Jeigu V. Jėzus būtų gimęs iš netekėjusios mergelės, tai nebūtų galėta įrodyti jo kilmė iš Dovydo.[1]

Yra buvę eretikų niekinusių moterystę, bet V. Dievas pamokino mus, kad moterystė yra geras daiktas, kad iš jos, gali būti ir pačių geriausių daiktų, jei tiktai žmonės nepaverčia jos įrankiu vien geiduliams tenkinti.

V. Jėzaus užgimimo laikas. Mes sakome, kad dabar yra 1929 metai, tai reiškia, kad nuo V. Jėzaus užgimimo iki dabar praėjo tūkstantis devyni šimtai dvidešimt aštuoneri metai ir keli mėnesiai. Laikus buvusius prieš Kristaus užgimimą mes skaitom atvirkščiai sakydami, kiek metų nuo to žymėtojo atsitikimo praėjo iki Kristui užgemant. Šitas įvykių derinimas su V. Jėzaus užgimimu įsigalėjo pasaulyje tik tada, kada įsigalėjo krikščionių tikyba, t. y. maždaug šeštame šimte metų po Kristaus. Todėl yra nesitenkinančių tuomi ir V. Jėzaus gimimo metus norinčių sulieti su kitais senesniais stambesniais atsitikimais.

Žydų tautoje, kur V. Jėzus gimė, tais laikais viešpatavo karalius Erodas. Bet žydų valstybė jau neturėjo pilnos laisvės, o buvo Romos imperijos dalis. Romoje tuomet viešpatavo pirmasis imperatorius Augustas. Kaip mes dabar skaitome metus nuo Kristaus užgimimo, taip Romoje metai dažnai būdavo skaitomi nuo to miesto įsikūrimo. 714-tais nuo Romos įsikūrimo metais Erodas ta-

1) Hieronymas, Comment. in S. Matth. 1. I in e. 1.

po pripažintas Žydų Žemės karalium, bet jos valdyti negalėjo, nes kitas ją valdė ir jo neįsileido. Su Romos kareivių pagelba Erodas 717 metais užėmė Jeruzolimą ir ėmė karaliauti visoje Palestinoje. Jis karaliavo 34 metus. Trumpai prieš Erodui mirsiant buvo mėnulio užtemimas. Prie 717 pridedant 34 metus išeina 751. Bet žydai nebaigtus metus iškaitydavo lyg pilnus. Jeigu tat Erodas užvaldė Jeruzolimą nesibaigus 717-tiems metams, o tik prasidėjus, jei jis mirė nesibaigus 34-tiems viešpatavimo metams, o tik įprasidėjus, tai jo mirtis gali pareiti į 750-tus įlietus nuo Romos įsikūrimo, žvaigždžių mokslininkai, arba astronomai, apskaitliavo, kad mėnulio užtemimas Jeruzolimoje buvo naktį iš 12 į 13 kovo 750 po Romos įsikūrimo metais. Tai-gi Erodas turėjo mirti pradžioje balandžio tų metų, nes jis nesulaukė Velykų, kurios tą met įvyko 12-tą to mėnesio dieną.

Prieš mirdamas Erodas liepė iššudyti Betlejuje visus 2 metų bernaičius ir jaunesnius. Tos žudynės įvyko dėl noro V. Jėzų užmušti. Taigi Erodo, matyt, mintyta, jog Kristus žudynių metu gali būti maždaug dviejų metų. Žudynės įvyko išminčiams atkeliavus iš rytų į Jeruzolimą. Kelionės priežastis buvo nepaprasta žvaigždė. Astronomai vėl apskaitliuoja, kad 748 metų pavasaryje Marsas, Jupiteris ir Saturnas susitiko dangaus srityje, vadinamoje Žuvimis, ir žmonėms išrodė lyg viena nepaprastai didelė bei graži žvaigždė. Žuvų sritis skaitėsi žydų tautos likimų būrėja. Jeigu mes manytume, kad Betlejaus žvaigždelė, atvedusi pas Kūdikėlį Jėzų tris Išminčius, buvo tų trijų žvaigždžių sustojimas greta, tai turėtume sakyti, kad Išminčiai atvyko Jeruzoliman 748 metais. Imant, kad V. Jėzus tada galėjo būti ne daugiau kaip dviejų metų, išeitų, kad Jis turėjo gimti tarp 746

ir 748 m. nuo Romos miesto įsikūrimo, arba maždaug apie keturis metus prieš Erodui mirštant.

Romos imperatorius Augustas, gerai įsigalėjęs savo soste, įsakė aprašyti visas savo valdomąsias šalis ir surašyti jų žmones. Imperija buvo didelė ir surašinėjimas truko 25 metus. Žydų Žemė su savo karalium buvo pavesta prižiūrėti aukštam Romos valdininkui, Syrijos prezidentui. Kadangi Žydų Žemė turėjo savo karalių ir norėjo skaitytis nepriklausoma, tai gudrusis Erodas nenorėjo pasiduoti sąrašų įsakymui, bet dėl Arabijos karo, kurį Erodas vedė nesiklausęs imperatoriaus, Augustas parašė Erodui: “Iki šiol su tavim elgiausi kaip, su draugu, dabar elgsiuos, kaip su pavaldiniu.” [1]) Erodas suprato, kad reikia apsiimti sąrašą, idant nebūtų ko blogiau. Tačiau 6,000 parizėjų atsisakė prisiekti, kaip tat buvo reikalaujama sąrašo metu. Erodas jiems uždėjo piniginių bausmių. Tas sąrašas įvyko Syrijoje esant prezidentui Kyrimui, arba Kvirinui apie 748 m. po Romos įsikūrimo. K virinas dukart buvo Syrijos prezidentu: pirmą kart maždaug nuo 746 iki 750 m. ir antrą kart dešimčia metų vėliau. Šv. Lukas aiškiai pažymi, kad V. Jėzus gimė pirmojo surašinėjimo metu. [2]) Antruoju atveju buvo patikrinami pirmojo sąrašo daviniai ir dar pridėta mokesčiai. Tada jau nebuvo gudraus Erodo, kurs būtų mokėjęs palengvinti naštą savo karalystei.

Pirmuoju atveju jis buvo išrūpinęs, kad sąrašai būtų daromi prisitaikant prie žydų religijos dėsnių.[3]) Pirm pusantro tūkstančio metų, žydams dar tebekeliaujant iš Egipto į žadėtąją žemę, buvo padarytas tautos sąrašas. Tada Mozei liepiant visą tautą buvo suskirstę padermė-

1) Joseph Flavius, Antiquitates XVI, 9, 3.
2) Luk. 2, 2.
3) J'Osephus Flavius, Antiquitates XVIII, 1, 1. De bello Indaico II, 9, 2.

mis, o padermes giminėmis. [1]) Žydams apsigyvenus žadėtoje žemėje, kiekviena giminė turėjo savo kilimo vietą, kurioje būdavo laikomi gimimų sąrašai. Jais pasinaudojant lengviau buvo įvykinti visuotinas valstybės gyventojų sąrašas.

Sustačius Erodo mirties davinius ir visuotino sąrašo laiką, pasinaudojus dar ir astronomijos apskaitliavimais, galima susekti, kad V. Jėzus gimė tarp 746 ir 748 metų po Romos miesto įsikūrimo. Grekijoje laikai buvo skaitomi po keturis metus į krūvą. Tokis ketvirtmetis vadindavosi Olimpijada. 746—748 metus atatinka šimtas devyniasdešimtą antrą grekų olimpijadą.

Tarp 746 nuo Romos įsikūrimo pradžios ir tarp pirmųjų krikščioniško skaitliavimo metų, yra šeši metai skirtumo. Todėl mes turėtume dabar sakyti, kad šįmet yra ne 1929, o 1935 metai. Šitas skirtumas susidarė dėl to, kad nesusyk imta skaityti metus nuo V. Jėzaus užgimimo kaip Jis užgimė, o keletai šimtų metų praėjus. Tada pasidarė šešerių metų klaida.

Labai gerbtinoje šventųjų sąrašo knygoje, vadinamoje “Martyrologium Romanum,” 25 gruodžio dienai yra parašyta: “Nuo pasaulio sutvėrimo, kada Dievas pradžioje padarė dangų ir žemę, penki tūkstančiai šimtas devyniasdešimts devintais metais, o nuo Tvano du tūkstančiai devyni šimtai penkiasdešimts septintais, nuo Abraomo užgimimo du tūkstančiai penkioliktais, nuo Mozės ir žydų išėjimo iš Egipto tūkstantis penki šimtai dešimtais metais, nuo Dovydo patepimo karalium tūkstantis trisdešimt antrais, Danieliaus pranašystės šešiasdešimt penktąja savaite; nuo Romos miesto įsikūrimo septyni šimtai penkiasdešimt antrais metais, Oktavijono Augus-

1) Skaitmenų (Numeri) knyga 1, 2.

to viešpatavimo keturiasdešimt antrais metais, visam pasauliui esant taikoje, šeštame pasaulio laikotarpyje Jėzus Kristus, amžinasis Dievas ir amžinojo Tėvo Sūnus, pavedamas Savo meilingiausiu atėjimu pašvęsti pasaulį Šventosios Dvasios pradėtas ir praėjus devyniems po prasidėjimo mėnesiams Judos Betlejuje gema iš Mergelės Marijos, tapęs žmogum.” [1]) Taip buvo sustatę rimti senovės mokslininkai, bet Bažnyčia neverčia būtinai priimti jų išvadas.

Tas apskaitliavimas šiandien jau reikalingas yra pataisų, bet jisai ir dabar spauzdinamas taip, kaip buvo pirm daugelio šimtų metų, nes: reikia gerbti senovė. Jame tiek yra gera, kad 752 nuo Romos įsikūrimo metai susisiekia su pirmaisiais nuo V. Jėzaus užgimimo metais toje išvadoje, kurią dabar visas pasaulis vartoja. Reikia stebėtis senų mokslininkų kantrybe ir darbštumu, kad jie tepadarė tik šešių metų klaidą apskaitliuodami taip painius ir taip sunkiai suderinamus dalykus.

Aš, pasinaudodamas mūsų naujųjų mokslininkų išvadomis ir sekdamas jų žodžiais, sakau, kad V. Jėzus užgimė 746—748 nuo Romos įsikūrimo metais, arba 4—6 metais prieš dabartinio visuotino metų skaitliavimo pradžią, bet aš negaliu pasigirti, kad ateities mokslininkai nepadarys pataisų dabarties mokslininkų darbe. Todėl aš šale naujosios padaviau ir senųjų mokslininkų nuomonę, nepakaitęs jos.

Galų gale reikia atsiminti, kad nuo to mūs sieloms nesidaro nei mažiausio skirtumo, ar V. Jėzus gimė keliais metais ankščiau, ar vėliau. Svarbu, kad Jis gimė ir mus iš pragaro išvadavo.

---

1) Martyrologium Rom. Romae. Typis polygi. Vaticanis 1922 p. 313.

V. Jėzaus užgimimas. Ėmus surašinėti Žydų Žemės žmones sulig žydų senąja tvarka, sulig jų giminių sąrašais Šv. Juozapas turėjo keliauti į Betlejų, nes ten buvo jo ir visos Dovydo giminės sąrašai. Kadangi buvo surašinėjami ne vien asmens, bet ir jų turtai, o Marija skaitėsi Jokymo turtų paveldėtoja, tai ir ji turėjo keliauti į savo tėvo sąrašų vietą, į tą patį Betlejų, nes ir jos tėvas buvo iš Dovydo giminės.

Nustatytasis sąrašui laikas jiedviem buvo pats nepatogiausias, nes Marijai artinosi laikas gimdyti; bet ir imperatoriaus ir žiauriojo Erodo įsakymas nepaisė, kas kam patogu. Šv. Juozapas su Švenčiausia Marija iškeliavo į Betlejų. Keturios dienos trunka pėsčiam nueiti iš Nazareto į Betlejų. Kelias ėjo Esdrelono slėnim, paskui per miestus En Gannim, Liehem ir Jeruzolimą.

Betliejus yra į pietus nuo Jeruzolimos už kokių aštuonių kilometrų. Jo triobos stovi ant baltos kalvos, kurios nuolaidusis šonas, apaugęs vyno, alyvų ir fygų medžiais, eina žemyn tarsi laipsniais, gražiai apaugusiais žole. Nuo kalvos viršaus akys plačiai siekia į derlingas lygumas, kur kitados gyvendavo veiklūs ir geri žmonės Boozas, Jessė ir kiti. Begindami savo kaimenes nuo liūtų ir kitų plėšriųjų žvėrių, atbėgančių iš kalnuotosios Judėjos, tie žmonės įprato į drąsą ir sustiprino savo sumaningumą. Iš jų tarpo kilo patys' geriausieji vadai žydų tautai. [1]) Iš tos rinktųjų žmonių šalies buvo ir Juozapas su Marija, rinktesni už visus kitus.

Betlejuje, turbūt, ir anais laikais, kaip vėliau, buvo viešbutis krašte miestelio. Nazareto keleiviams atvykus viešbučio trioba buvo pilna žmonių, o kiemas asilų, mulų ir arklių. Šv. Juozapui ir Marijai vietos jau nebuvo. Vy-

1) C. Fouard, La vie de N. S. Jesus Christ, XXI ed. Paris. 1911 p. t. I. p. 54.

ras bandė ieškoti nakvynės pas šiaip žmones pavargusiai iš kelionės Marijai, bet dirstelėjusios į ją moters susyk numanydavo, kad gali būti baldos ir atsakydavo visos, kad nesą vietos. Kada dėl nuovargio jau negalima buvo ieškoti daugiau nakvynės pas žmones, reikėjo ryžtis nakvoti urve.

Šale viešbučio yra išakijęs kalkakmenio kalnas. Jo šonuose daug gana gilių įdubimų ir urvų. Nesutelpant svečių gyvuliams viešbučio tvartuose, keli toki urvai buvo užimti keleivių ir viešbučio savininko gyvuliams pastatyti. Viename įdubime, kur buvo šiek tiek šiaudų ir nedaug gyvulių, kampelyje atsisėdo pasilsėti Švenčiausioji Panelė pėsčia perėjusi beveik visą savo tėvynę išilgai. Šv. Juozapas, pasidėjęs savo kelionės lazdą taipgi rengėsi pasimeldęs užsnūsti kitame urvo krašte.

Tą urvą krikščionys neužmiršo. Jį minėja Šv. Justinas, kurs buvo Palestinoje gimęs 103 m. vėliau už V. Jėzų. [1]) Trečiame šimtmetyje Origenas sakė, kad jo laikais urvas nebuvo užmirštas ir dar ėdžios tebebuvo jame. Ketvirtame šimtmetyje Šv. Jeronimas pats tame urve gyveno per 30 metų ir Šv. Raštą išvertė lotynų kalbon tenai begyvendamas.

Marijai su Juozapu apsinakvojus tame urve, pačioje nakties ir tamsos glūdumoje staiga nušvito dangus. Juozapas išbėgo oran pažiūrėti kas darosi, o Marija tuomtarpu pagimdė Sūnelį. Ji neturėjo nei pagalvėlės, nei lopšelio, kur dėti Kūdikėlį. Ji tik buvo pasėmusi pundelį prastų šiurkščių vystyklų. Suvyniojus jais V. Jėzų, ji Jį padėjo ant šieno į prakartėlę ir pati pirmiausiai pagarbino. Ji nejautė nei jokio skausmo gimdydama, kaip

1) Dialogus cum Tryphone, 78.

nejaučia obelis, kada nuo jos atsiskiria visai nunokęs obuolys. [1])

Juozapas tuotarpu matė malonią šviesą ir girdėjo tolumoje neapsakomai gražios giesmės garsus. Tik žodžių negalėjo suprasti. Tolimoje šviesoje buvo matyt ganomų galvijų kaimenė ir keletas piemenų. Tie pašokę stati klausė giesmės ir žiūrėjo į dangų. Juozapas išvydo angelų pulką padangėje ir pamatė vieną atsiskyrus nuo jų nusileidžiant arčiau prie pakirdusių piemenų. Angelas jiems kažin ką pasakė ir jie leidosi bėgti į Betleju. Tuotarpu angelas grįžo prie kitų angelų pulko ir jų giesmę Juozapas suprato: *Garbė Dievui aukštybėje, ir geros valios žmonėms žemėje ramybė.* [2])

Buvo beeinąs Juozapas pažadinti Mariją, kad ir ji pamatytų, kas darosi, bet atsigręžęs į urvo vidų pamatė Mariją beklūpant ties prakartėle, kurioje maloniai šypsojosi neapsakomai gražus Kūdikėlis. Juozapas suprato ir atsiklaupė šalę Marijos, taipgi garbindamas ką tik užgimusį Pasaulio Atpirkėją. Veikiai atbėgo ir piemens iš lauko. Ir jie suklaupė pas prakartėlę, nes Angelas jiems buvo sakęs: *Pranešu jums didelį džiaugsmą, kurs bus visiems žmonėms, nes šiandien užgimė jums Išgelbėtojas, kuris yra Kristus Viešpats, Dovydo mieste. Ir šitas bus jums ženklas: rasite suvystytą kūdikį ir padėtą prakartėje.* [3]) Turbūt, šviesa ėjo iš to urvo, kuriame buvo V. Jėzus užgimęs, kad piemens greičiau rastų jiems nurodytą Išganytoją. Jį pagarbinę, jie džiaugėsi ir linksminosi drauge su Juozapu ir Marija.

Žmonės sako, kad net asilas su jaučiu, kuriuodu buvo Viešpaties užgimimo urve, atsiklaupė, garbindami Dievą.

---

1) S. Hieronymus, Adversus Helvidium 8.
2) L.uk. 2, 14.
3) Luk. 2, 10-12.

Nors Evangelijose to nėra parašyta, bet pranašas Izaijas buvo sakęs: *Jautis pažino savo savininką ir asilas savo Viešpaties prakartę.* [2]) Tai žmonių kalba, gal, netuščia.

Stebėjosi piemens, stebėjosi ir kiti, kuriems jie tą įvykį pasakojo, išėję iš urvo. Grįždami pas savo galvijus, piemens garbino ir aukštino Dievą, šnekėdami apie tai, ką buvai matę ir girdėję. Turbūt ne visi grįžo pas kaiminę, kiti ėjo į namus apsakinėti stebuklą. Galima spėti, kad jie surado ir prieglaudą kokiuose nors namuose Marijai ir jos Kūdikėliui. Prieglauda, žinoma, buvo ne puiki, nes prastų piemenų ir giminės bei pažįstamieji buvo neturtingi. Pas tuos V. Jėzus pergyveno pirmąsias savo dienas šiame pasaulyje.

V. Jėzaus užgimimą mes minėjame Kalėdų švente, kuri visuomet būva 25 gruodžio. Ta šventė jau yra nuo ketvirtojo šimtmečio. Pirmaisiais trimis šimtais metų krikščionys buvo persekiojami ir jų šventės būdavo labiau pripuolamos. Tokį svarbų dalyką, kaip Išganytojo užgimimo dieną, man rodos, krikščionys neužmiršo persekiojamu laiku. Nors paprastai Palestinoje gyvulių negano gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais, tačiau žolė išlieka žiemą nepageltus, nes niekada šalčiai nesiekia keturių Celsijaus laipsnių. Daugeliui žmonių suvažiavus į Betlejų, vietiniai gyventojai brangokai parsamdė savo tvartus svečių gyvuliams, o savuosius išginę į lauką.

Išdidiems žmonėms rodosi, kad nepritiko Dievo Sūnui gimti varge ir negarbėje, kentėti šaltį ir neturtą, bet dvasia gyvenantieji krikščionys supranta, jog Išganytojas mus mokino nebranginti garbės, nei turtų, nei kūno lepumų. Jam pritiko būti mūs Mokytoju iš pat pirmos Jo pasirodymo valandėlės.

---

2) Is. 1, 3.

2. *Apipiaustymas ir aukojimas.*

A p i p i a u s t y m a s. Kai kas sako, kad apipiaustymo įprotis buvęs iš pat giliausios senovės Azijos tautose. Tikra-gi žinia yra, kad V. Dievas, darydamas sandarą su Abraomu, tam patrijarkui ir visiems iš jo gimusiems arba gimstantiems įsakė apipiaustymą. [1]) Keliais šimtais metų vėliau sudaręs sutartį su visa Žydų Tauta, Dievas pakartojo įsakymą apipiaustinėti bernaičius liepdamas tą daryti aštuntą dieną, po užgimimo. [2])

Apipiaustymo apeiga buvo skaudi ir pažeminanti, bet ji reiškė, kad iš žmonių gims pasaulio Atvaduotojas. Kadangi V. Jėzus Pats buvo tas atvaduotojas, todėl ta skaudžioji apeiga Jam buvo neprivaloma. Tačiau Jisai niekad nevengė pažeminančių ir skaudžių dalykų, kurių įstatymas reikalavo iš kitų žmonių.

Todėl V. Jėzus apipiaustytas tapo aštuntą po užgimimo dieną. [3]) Tą minėjame Naujųjų Metų švente, nes ji vis būva į aštuntą dieną po Kalėdų. Evangelijoje nepasakyta, kas atliko apipiaustymo apeigą. Tą padaryti galėjo šv. Juozapas, kuris ėjo visas tėvo pareigas, bet galėjo būti kas nors iš kunigų, ar levitų pripuolamai esąs Betlejuje. Galėjo tą padaryti ir vietinės sinagogos viršininkas, nors nebuvo kunigas. Šitai apeigai nebuvo reikalo, kad ją atlikinėtų dvasiškis.

Naująjį Įstatymą duodamas žmonėms V. Jėzus panaikino apipjaustymo pareigą. Nors tas panaikinimas nėra užrašytas Evangelijose, bet abejonės apie jo panaikinimą nėra ir negali būti. Mes katalikai tą apipiaustymo įstatymo panaikinimą žinome iš Šv. Padavimo. Evan-

1) Gim. 17, 10.
2) Levit. 12, 3.
3) Luk. 2, 21.

gelikai Padavimo nepripažįsta, bet apipjaustymo visgi nedaro.

Su apipiaustymu drauge buvo duotas Kūdikėliui ir vardas Jėzus. Apie tą vardą jau rašiau aukščiau todėl čionai nebepakartosiu.

Aukojimas Bažnyčioje. Žmonių sąrašo pareigą atlikti šv. Juozapui ir Marijai netruko nei aštuonių dienų, bet juodu negrįžo į Nazaretą, tik likosi Betlejuje. Po tos nakties, kada angelai giedojo V. Jėzui gemant, nesunku buvo rasti vieta ir uždarbis Betlejuje, o Nazarete ne kažin koki turtai buvo palikti. Gal nė jokių. Netruko pereiti mėnuo nuo apipjaustymo ir keturiasdešimt dienų nuo V. Jėzaus užgimimo.

Einant Mozės įstatymu moteriškė pagimdžiusi vyrišką kūdikį turėjo atvykti su juo į Jeruzolimos Bažnyčią, duoti ten auką sulig išgalės ir atlikti savo apvalymo bei sūnaus išpirkimo apeigą. [1]) Marija buvo mergaitė. Iš Šv. Dvasios, o ne iš to kas Įstatyme minėta, ji buvo pradėjusi savo Sūnų, todėl jai tas; įstatymas nebuvo privalomas. Tačiau ji ir šv. Juozapas mielu noru vyko iš Betlejaus į Jeruzolimą.

Turtingieji žmonės tokiais atvejais turėdavo aukoti žiemamitį avinėlį ir jauną balandėlį arba blezdingą, neturtingieji neprivalė aukoti avinėlio, bet į jo vietą turėdavo duoti Bažnyčiai antrą jauną balandėlį arba antrą blezdingą. Šv. Juozapas su šv. Marija avinėlio neturėjo ir aukojo tik du paukšteliu. Tą žmonės atsiminė gerai, kada šv. Lukas klausinėjo juos rašydamas savo Evangeliją, bet jie neatsiminė ar balandėlius, ar blezdinges aukojo Marija už savo Sūnelį.

Atėjus šv. Juozapui ir Marijai su Kūdikiu Jėzum į

1) Lev. 12, 4.

Bažnyčią juos pasitiko labai senas, mokytas ir šventas žmogus vardu Simeonas. Šv. Dvasia jam buvo pažadėjusi, kad jis nemirs, nepamatęs Viešpaties Kristaus, kurį Dievas siuntė žmonėms išganyti. Tos pačios Šv. Dvasios įkvėpimu Simeonas atvyko Bažnyčion tuo pačiu laiku, kaip ir Kūdikėlis Jėzus. Senelis pažino Išganytoją, nors Motinos ir Patėvio rūbai buvo prasti.

Paėmęs Kūdikėli ant rankų šv. Simeonas tarė: *Jau leiski, Viešpatie, savo tarną kaip esi sakęs numirti ramiai, nes mano akys regėjo Tavo Išganymą, kurį suruošei visiems žmonėms išvysti, šviesą apsireikšiančią tautoms ir garbę Tavo liaudžiai Izraeliui.* [1])

Marija ir Juozapas stebėjosi tais žodžiais ir visu įvykiu, o Simeonas, grąžindamas Kūdikėlį Motinai, laimindamas ją tarė: *Jam skirta yra būti pražūties ir atsikėlimo priekabe daugeliui Izraeliuje ir ženklu, kuriam prieštaraus, ir tavo pačios širdį perskros kardas, kad iš daugelio širdžių pasireikštų mintys.* [2]) Marija jau žinojo, kad Kristaus motinos pareiga yra tiek skaudi, kiek garbinga. Simeono pranašystė dar kartą tą tiesą priminė. Pats priminimas, nors meilingiausias, bet visgi buvo skaudus. Skaudu buvo Marijai žiūrėti į Sūnelio apipiaustymą; dar skaudžiau buvo girdėti Jo mirties pranašystę.

Evangelija apie Simeoną tesako tik tiek, kiek aš čia minėjau, bet žydų raštuose, būtent Talmude, yra minėtas Simeonas, Hillelio sūnus, kuris buvo aukščiausios tarybos t. y. Sinedrijos pirmininkas tuo laiku, kada V. Jėzus gimė. Talmudas labai plačiai kalba apie Hillelio tėvus ir protėvius, apie kitus jo sūnus, tik vieną Simeoną minėja trumpai,[3]) tarsi nenoromis, žinoma, nieko nepa-

1) Luk. 2, 29.
2) Luk. 2, 34-35.
3) Lightfoot, Harmonia Quattuor Evangeliorum I, sectio 4.

sakydamas apie Jėzaus sutikimą Bažnyčioje. Sinedrijos pirmininko Simeono sūnus buvo, Gamalielis, kuris nepritarė krikščionių persekiotojams. Simeonas dar ne vienus metus gyveno po V. Jėzaus užgimimo.

Mokslininkas Patrizzi [1]) sako, kad Sinedrijos pirmininkas Simeonas ir tas Simeonas, kuris pranašavo V. Jėzui atvykus Bažnyčion, buvo tas pats asmuo, kad Sinedrija jį atstatė nuo pirmininko už ką jisai apie V. Jėzų mintijo netaip, kaip kiti tos Tarybos nariai. Daugelui rodosi, kad Patrizzi suklydo, nes šv. Lukas būtų aiškiai pažymėjęs, jog V. Jėzų sutiko pats aukščiausiasis kunigas, Sinedrijos pirmininkas, o nebūtų tenkinęsis sakiniu: “buvo Jeruzolimoje žmogus vardu Simeonas.“

Tačiau mes turime neužmiršti, kad šv. Lukas buvo tolimos Antijochijos žmogus, grekas ne žydas, kad jisai žinias apie V. Jėzų rinko porai dešimčių metų praėjus nuo V. Jėzaus mirties ir apie 50 ar 60 metų po jo užgimimo. Tas žinias apie aukojimą Bažnyčioje Evangelistui tiekė Šv. Marija, kuri anaiptol nemėgdavo didžiuotis aukštų asmenų pažintimi. Ji pasakė, kad sutikusiojo jos Sūnų senelio vardas buvo Simeonas, nepridedama, kad tai buvo aukščiausiasis kunigas, o šv. Lukas nieko nepridėjo iš savęs. Jis nežinojo to, ką Švenčiausioji Marija užtylėjo.

Mes galime tikėti, kad Dievo Apveizda dėl to ir davė Simeonui Šv. Dvasios įkvėpimą ateiti Bažnyčion ir Dievo Sūnų priimtį, kad jis buvo tuo laiku aukščiausiasis kunigas. Deja, jo įpėdiniai nebuvo toki klusnūs Dievo valiai kaip jis.

Tuotarpu prisiartino šv. Ona, Panuelio duktė iš Asero padermės. Jauna ji buvo ištekėjus ir su vyru gyvenusi septynerius metus. Vyrui mirus ji nebetekėjo ant-

1) De Evangeliis 1, II, dissert. 26.

rukart ir susilaukė aštuoniasdešimt ketvirtų metų, gyvendama šalia Bažnyčios ir melsdamosi joje nuolatai, kada tik buvo galima, dienomis ir naktimis. Prie maldų ji pridėdavo ir pasninkus. Pranašystės dovaną Dievas buvo suteikęs Onai. Ji taipgi pajuto Išganytojo pirmą atvykimą į Bažnyčią, garbino Dievą ir apie Kristaus užgimimą ji kalbėjosi su visais, kuriems rūpėjo Izraeliaus išganymas.

Gal ne viena turtingų gimdytojų pora tądien buvo atvykus į Bažnyčią tuo pačiu tikslu. Marija ir Juozapas palaukė savo eilios. Juozapas patiekė kunigui paukštelius, o Marija Sūnelį. Kunigas atliko apeigas sulig įstatymu [1]), ir grąžino Marijai V. Jėzų. Žmonės skaitė, kad Marija apvalyta, nors ji niekad nėra buvus suteršta. Žmonės manė, kad Jėzus yra išpirktas iš Dievo, o tai buvo tik pirmutinis Jo pareiškimas pasiaukoti už žmones.

Šv. Marijos apvalymo ir V. Jėzaus aukojimo dieną Bažnyčia minėja Grabnyčių švente 2 vasario. Tos šventės vardas pareina nuo lenkiško žodžio *gromnica,* kuris reiškia mirties žvakę, nes yra girtinas įprotis mirštantiems katalikams duoti į rankas žvakę, pašventintą 2 vasario apeigose. Tas žvakes šventina prisimenant pranašo Simeono žodžius, kad V. Jėzus yra *Šviesa apsireiškianti tautoms.* [2]) Tas pačias žvakes seniau užžiebdavo audrai su griaustiniais užėjus. Lenkiškai griaustinis yra *grom* iš to ir "gromnica." Bet lietuviai daugiau mintijo apie mirtį ir grabą, dėlto lenkišką žodį nukreipė truputį kitaip, tardami "grabnyčia," o ne "gramnyčia."

Skubotai skaitant šv. Luko Evangeliją gali pasirodyti, kad Šv. Juozapas su Marija tiesiog iš Bažnyčios parsinešė kūdikėlį Jėzij į Nazaretą. Iš tiesų gi truko ke-

1) Skaityk šv. Luko Evangeliją 2 perskyrimą. 22-38 eilutės.
2) Luk. 2, 32.

li metai, kol Šventoji Šeimynėlė parvyko ten, kur Arkangelas Gabrielius buvo apreiškęs Marijai Pasaulio Atpirkėjo užgimimą. Šv. Lukas neklysta, bet praleidžia du įvykiu, kuriuodu yra aprašytu šv. Mato Evangelijoje. Iš tų dviejų įvykių suprantama, kad ne susyk Šventoji Šeimynėlė grįžo į Galilėjos miestą, iš kurio buvo atvykusi Betlejun. Tuodu įvykiu aš čia atpasakosiu sulig šv. Mato žodžiais.

3. Trijų išminčių atvykimas.

"Juozapui ir Marijai išeinant iš Jeruzolimos, į ją atvyko turtinga karavana," rašo Fouard. [1]) Tai buvo trys išminčiai iš rytų šalies. Grekiškoje šv. Mato Evangelijos kalboje jie pavadinti žodžiu *Magoi.* [2]) Tas žodis yra imtas iš šventosios persų kalbos, kurioje M a g h reiškia kunigą ir išminčių. Yra mokslininkų sakančių, kad tas žodis taipgi reiškęs d i d į. Persų kunigai išminčiai nebūdavo stabmeldžiai, nes garbindavo vieną gerą Dievą, kurį jie vadindavo Aūramazda, nedarydavo, jokių stovylų, nepripažindavo ištvirkusių apeigų. Pranašo Danieliaus laikais persai užkariavo Babilono valstybę. Toje taip pat buvo magų dar pirma, negu ji atateko persams. Babilono magai taip pat būdavo kunigai ir mokslininkai, tyrinėjusieji labiausiai žvaigždes. Bet Babilono magai būdavo stabmeldžiai. Persams užėmus Babiloną tikrasis pranašas Danielius, kurį persai rado Babilone tarp kitų belaisvių žydri, įgijo didelės pagarbos, nes visi žinojo, kad jis buvo išpranašavęs Baltazarui, jog Babilonas teks priešams. Persų karalius Darius pastatė Danielių viršininku visų magų persų ir babiloniečių, nes jis buvo už

1) La vie de N. S. Jesus Christ t. I, 21-me ed. Paris, Gabalda 1911 p. 71
2) Mt. 2, 1.

visus išmintingesnis. [1]) Patekę Danieliaus valdžion magai, be abejonės, patyrė tikrąsias pranašystes apie būsimą pasaulio Atvaduotąją, nes ir pats Danielius vieną labai svarbią pranešystę apie Kristų buvo patyręs iš arkangelo Gabrieliaus. Taigi nestebėtina, kad rytuose, Persijoje ir Mesopotamijoje tarp magų išliko žinia, jog ateis Dievo siųstas didis Pasaulio Gelbėtojas Kristus, kuris gims žydų tautoje iš karalių giminės apie 490 metus nuo to laiko, kaip persai nugalėjo babiloniečius.

Kaip persai buvo užkariavę Babiloną, taip vėliau persus užkariavo Romos galybė. Babilono ir persų karališkosios giminės jau nebeviešpatavo, bet tų giminių žmonės, būdami turtingi, užsiiminėjo mokslo dalykais. Taigi tarp persų ir Babilono magų buvo daug asmenų, kilusių iš senų karališkų giminių. Tarp jų buvo labai gerų, Dievą, tiesą ir teisę mylinčių vyrų, pripažįstančių tik vieną Dievą visų daiktų, sutvėrėją.

Jiems užžibo nepaprasta ir graži žvaigždė danguje. Apie ją įvairūs mokslininkai įvairiai kalba. Visa senovė tikėjo, kad Dievas tam laikui buvo sutvėręs žvaigždę, kuri savo stebėtinu žibėjimu nuvedė tris geriausius išminčius iš rytų šalies į Betlejų ir užgęso. Kiti sako, kad ta žvaigždė nebuvo naujai sutverta, bet dvi ar trys planetos, iš tų kurios sukinėjosi apie saulę, taip stojo greta kita kitos, kad iš žemės žiūrint išrodė lyg viena nepaprastai didelė ir graži. Ji spindėjo ties Žydų Žeme ir jos pažadinti trys išminčiai atsiminė Danieliaus skelbtąsias senesnes pranašystes apie tą žvaigždę, kuri kils iš Jokūbo ir smarkiai palies Moabų kunigaikščius. [2]) Išminčiams bekeliaujant planetos nutolo viena nuo kitos ir keleiviai nebematė tos naujausios gražiausios žvaigždės,

1) Dan. 5, 11.
2) Skaitmenų Knyga 24, 17.

kuri buvo kelionės priežastis. Išminčiams išvykus iš Jeruzolimos vakare jau sutemus, stebėtinoji žvaigždė vėl žibėjo ties jais, nes planetos vėl sustoju greta, tik dabar jos buvo matyti ne vakarų, o pietų kryptyje.

Turbūt, tik danguje sužinosime, katra nuomonė teisinga: ar ta kuri sako, kad Betlejaus žvaigždė buvo tam sykiui sutverta, ar ta kuri spėja, kad planetų susigrupavimas padarė nepaprastą žibėjimą žvaigždžių tarpe. Tiesa, kad 748 metais, t. y. į porą ar daugiau metų prieš Erodui mirsiant planetos buvo sustojusios greta ir tas buvo aiškiai matyt Persų ir Babilono žemės išminčiams žiūrėjusiems vakarų kryptim Evangelija ir tikyba astronomijos klausimus palieka to mokslo žinovams.

Išminčių atvykimą ji šitaip aprašo: *„Jėzui užgimus Judos Betlejuje karaliaus Erodo dienomis, štai iš rytų į Jeruzolimą atvyko išminčiai ir sakė: “Kur yra užgimusis žydų karalius? Nes mes matėme jo žvaigždę rytuose ir atėjome pagarbinti jį.” Erodas gi karalius užgirdęs susidrumstė ir visa Jeruzolimą su juo. Ir sukvietęs visus kunigų kunigaikščius ir liaudies raštininkus, klausinėjo jų, kur Kristus gimęs. Bet jie jam tarė: “Judos Betlejuje, nes taip yra pasakęs Pranašas: Ir tu Betlejau, Judos žeme, visai nesi mažiausia tarp Judos kunigaikščių, nes iš tavęs išeis vadas, kuris valdys mano tautą Izraeliu.” Tada Erodas slapčia pasikvietęs išminčius atydžiai jų išklausinėjo laiką žvaigždės, kuri buvo jiems pasirodžius, ir siųsdamas juos į Betlejų tarė: “Eikite ir įsakmiai išsiklausinėkite apie bernaitį ir radę praneškite man, kad ir aš atėjęs pagarbinčiau jį.” Jie, išklausę karaliaus, išėjo ir štai žvaigždė, kurią buvo matę rytuose ėjo pirma jų, kol atvykus sustojo ties ten, kur buvo Vaikelis. Išvydę gi žvaigždę nudžiugo labai dideliu džiaug-*

smu ir, įėję į namus, rado Vaikelį su Jo Motina ir puolę pagarbino jį, ir atidarę savo brangenybes davė jam dovanų:, auksą, smilkalą ir mirrą. Ir gavę per miegus atsakymą, kad nebegrįžtų pas Erodą, kitu keliu parvyko į savo žemę. [1])

Šeštą sausio Bažnyčia Trijų Karalių švente minėja tą trijų išminčių atvykimą pagarbinti V. Jėzų. Pirmutinė Jį pagarbino Šv. Marija, paskui šv. Juozapas, paskui piemens, atbėgę iš lauko. Šitie visi buvo žydų tautos, su kuria Dievas buvo padaręs Senojo Įstatymo sutartį pas Sinojaus kalną. Trys išminčiai buvo iš tautų, negavusių ypatingojo apreiškimo prieš V. Jėzui užgemant. Ir mes, lietuviai, esame iš buvusių stabmeldiškų tautų ir daugumа krikščionių yra toki pat. Tai-gi trys išminčiai buvo pirmieji V. Jėzaus garbintojai iš nežydiškų tautų. Todėl tose tautose trijų išminčių šventė ketvirtame šimtmetyje buvo beveik pati didžiausia ir dabar ji yra nemaža.

Mes tą šventę vadiname Trimis Karaliais. Bet Evangelija nesako, kad jie būtų buvę karaliai. Arelato vyskupas šv. Cezarijus pirmas juos pavadino karaliais šeštame šimtmetyje. Seniau tų išminčių paveikslai atvaizduoja juos su persiškais rūbais, su persiškomis kepurėmis, bet ne tokiomis tijaromis, kokias nešiodavo persų karaliai. Negalima tikrai sakyti, kad šv. Cezarijus būtų pilnai suklydęs. Magai, arba persių ir medų šalies išminčiai, kitados yra buvę karaliai. Kyras, jo sūnus Kambyzas ir Darijus juos pergalėję smarkiai prispaudė, bet jie, nors ir neturėdami valdžios, vis-gi buvo karališkos kilmės žmonės. Septyniasdešimts pirmoje psalmėje pasakyta: *Tarso ir Galų karaliai jam (Kristui) duos duoklę, Arabijos ir Sabos karaliai tieks jam dovanas, žemės ka-*

1) Mat 2, 1-12.

raliai garbins jį. [1]) Nors pranašas veikiausiai mintijo apie tai, kad karaliai įtikėję į Kristaus dievybę, garbins Jį Jam jau užžengus į dangų, bet daugelis tuos psalmės žodžius taikė išminčiams, atvykusiems į Betlejų pagarbinti Kūdikį Jėzų.

Evangelijoje nepasakyta, kiek išminčių buvo atvykę. Šv. Petro ir Marcellino kapinėse yra senas paveikslas rodąs kaip du išminčiai garbina V. Jėzų, Laterano muzėjuje laikomasis taip-gi senas paveikslas rodo tris išminčius garbintojus, šv. Domitilės kapų paveikslas rodo keturis, Kircherio Muzėjuje yra ąsotis su nupieštu ant jo paveikslu, kuriame aštuoni išminčiai garbina V. Jėzų. Syrijos bažnyčia tikėdavo, kad jų buvę dvylika. Veikių veikiausiai jie buvo tiktai trys, kaip liudija šv. Leonas I popiežius ir visa krikščionių senovė.

Jų vardus pirmą kart randame septinto šimtmečio Martirologijoje (Šventųjų Sąraše), būtent: Kasparo šventę pirmoje sausio dienoje, Melchioro — šeštoje ir Baltazaro — vienuoliktoje. Syrų bažnyčia minėja visai kitokius vardus, būtent: Larvandad, Harmisdas, Gušnasap, armėnų bažnyčia dar kitokius: Kagba, Badalilma ir kitus. Tai-gi tų išminčių vardai dar labiau abejotini, negu karališka jų kilmė.

Vokietijoje Kolonijos mieste (Koeln) pas Reino upę katedroje garbinama Trijų Karalių relikvijas. Sakoma, kad imperatoriaus Kastantino motina šv. Elena jas radusi Persijoje ir pargabenusi į Kastantinopolį, kad paskui jas pernešę į Medijolano miestą, kitaip vadinamą Milanu, šiaurinėje Italijoje, ir kad iš ten jas pernešė į Koloniją 1163 metais. Prie to pridedama, kad trys išminčiai, sugrįžę iš Betlejaus labai maldingai gyveno, kad šv.

---

1) Ps. 71, 10.

Tarnas apaštalas, keliaudamas per Persų žemę juos pakrikštyjęs, ir kad jie labai platinę V. Jėzaus tikybą savo šalyse. Gaila, kad mes neturime tiek, kiek reikia dokumentų visiems tiems posakiams įrodyti.

Neabejotina yra, kad atvykę į Betlejų išminčiai rado V. Jėzų ne urve tarp gyvulių, o žmonių gyvenamame name. Šv. Mato Evangelija aiškiai sako, kad jie *įėję į namus.* [1]) Nors šv. Matas neminėja šv. Juozapo, bet nėra pagrindo abejoti, kad ir skaistusis Globėjas buvo tuokart Betlejuje, kada išminčiai atvyko. Aiškiai žinia, kad jis ten buvo jiems išvykstant.

Rytuose nemandagus būtų išėjęs pagarbinimas, jei prie to nebūtų pridėta dovanų. Išminčiai ne vien iš mandagumo, bet ir iš visos širdies dovanojo V. Jėzui savo brangenybių. Evangelija minėja tris dovanas: auksą, smilkalą ir mirrą. Auksas yra brangus daiktas. Smilkalas ir mirra yra pigesni. Bet rytų šalyje yra reto, rinktinio, pirklyboje negaunamo smilkalo. Veikiausiai tos rūšies smilkalo išminčiai buvo davę V. Jėzui. Mirra yra tam tikro medžio sakai. Jie gelsvai balti kol skysti, kietėdami darosi raudonesni ir gauna lyg aukso atspindžio. Jų skonis nesmarkiai kartus. Įvairus Bažnyčios Tėvai įvairiai aiškina tų dovanų reikšmę. Mes nežinome, ar patys išminčiai mintijo apie tą reikšmę ar ne, bet mums naudinga minėti, kad V. Jėzus yra karalius, kuriam auksas priklauso, kad Jis yra Dievas, kurį tinka rinktiniausiu maldos smilkalu garbinti kylant mintimis aukščiau už geriausius dūmus, kad Jis yra tikras žmogus, kuriam mirus lavoną ištepė kvepiančia mirra.

---

1) Mat. 2, n.

4. *Kelionė į Egiptą ir atgal.*

I š b ė g i m a s. Išminčiam iškeliavus nakties pradžioje, angelas vėl per sapną apsireiškė Juozapui ir tarė: *Kelkis, imk vaiką su Jo motina ir bėgk į Egiptą ir būk tenai, kol pasakysiu tau. Nes bus, kad Erodas ieškos bernaičio pražudyti.* [1]) Juozapas nelaukė nieko. Tą pačią naktį jis išvyko į kelionę. Nežinome, ar jis suskubo nors asilėlį nusipirkti už išminčių paliktąsias dovanas, bet suprantame, kad tas dovanas Dievo Apveizda parūpino Šventajai Šeimynai, idant turėtų iš ko gyventi kelionėje ir dar šis tas liktų pradžiai Egipte.

Į Egiptą iš Betlejaus galima buvo vykti dviem keliais: arba didžiuoju ir geruoju vieškeliu iš Jeruzolimos tiesiog į pietus, arba mažais keliais vykti į vakarus iki jūrai, o paskui jūros krantu į pietus keliaujant prieiti Egipto žemę. Mes nežinome, kurį kelią pasirinko Šventoji Šeimynėlė, bet galime numanyti, kad pirmuoju keliu buvo perdaug pavojinga keliauti. Erodo tarnai būtų galėję greit sučiupti, o tų tarnų prie šio vieškelio būdavo nemaža. Keliaujant į vakarus kelias buvo ir penkisyk ilgesnis ir visai nepatogus, bet Erodas nelaikydavo žvalgų ten, kur mažai kas keliaudavo. Iš to galime numatyti, kad vargingoji kelionė į Egiptą užtruko kokią dešimtį dienų. Šventieji Marija ir Juozapas nemurmėjo, nesakė, kodėl Dievas neapgina Savo Sūnaus stebūklu, kodėl nenutrenkia pragaran nelabojo Erodo, bet atsidėję pildė tą, ką Dievas per angelą buvo liepęs.

Guvūs tapintojai yra pagaminę daug labai gražių paveikslų, vaizduojančių V. Jėzaus bėgimą Egiptan. Vieni tapintojai težiūrėjo tik savo vaizduotės, kiti naudojosi

1) Mat. 2, 13.

melagingų evangelijų, arba apokrifų pasakomis. Nors kaikurios yra labai gražios, bet žinant, jog jos yra grynai tuščios, nėra noro nei atpasakoti jas.

B e r n e l i ų s k e r d y n ė. Nesulaukdamas išminčių grįžtant Jeruzoliman, Erodas pasiteiravo, kur jie, ir patyrė, kad jie seniai išvykę namo. Evangelija nesako, kiek laiko truko, kol Erodas pasijuto nieko nepelnysiąs iš išminčių. Mes galime spėti, kad truko dvi-trys dienos, arba truputį daugiau. Šv. Šeimynėlė jau buvo Egipte arba netoli jo, taip jog Erodo greitieji pasiuntiniai nebūtų jos paviję.

Bet Erodas nežinojo, kad ta šeimynėlė išbėgo. Vargu jis gavo žinių nors kiek daugiau to, ką buvo turėjęs išleisdamast išminčius iš Jeruzolimos. Jam rodėsi, kad busimasis Žydų Karalius turi tebebūti Betlejuje, nes šventųjų Juozapo ir Marijos kelionė prasidėjo taip netikėtai, taip su nieku nepasitarus, kad nei geriausi žvalgai nieko nepatyrė. Net ir namų šeimininkai tik pajuto, kad svečių jau nėra, ir nežinojo, kur jie dingo. Ilgai negrįžtant galėjo rodyt, kad Šventoji Šeimyna grįžo į Nazaretą, bet niekam nei į galvą neparėjo, kad būtų iškeliavę į svetimą valstybę.

Erodas, patyręs, kad išminčiai iškeliavo, mintijo jog busimasis Žydų Karalius slapstosi Betlejuje ir liepė išžudyti visus to miesto ir apylinkės bernaičius dviejų metų ir jaunesnius. [1]) Mažame Betlejaus miestelyje negalėjo būti daug tų bernaičių. Apylinkėje jų buvo dar mažiau. Erodas nuolatai žudydavo žmones, tai niekas nei nesistebėjo Betlejaus nekaltųjų bernelių skerdyne. Tais laikais netik Erodo karalystėje, bet ir kitur žmonės mažai brangydavo kūdikių gyvybę. Romos istorikas Sveto-

1) Mat. 2, 16.

nius[1]) aprašo, kad imperatoriui Augustui gimus pasklido pranašystė, jog veikiai gims kūdikis, kuris viešpataus pasaulyje. Romos Senatas išleido įsakymą, kad visi tais metais gimsiantieji kūdikiai taptų nužudyti. Ne vieno senatoriaus žmona buvo nėščia. Kurie senatoriai laukėsi sūnaus, tie tikėjosi, kad pranašystė kalba apie jų vaikus. Taip patys senatoriai liko neišpildę Senato įsakymo. Tik tas įsakymas labai panašus į Erodo paliepimą parodo, jog kūdikių gyvybė tais laikais buvo lengvai naikinama politikos sumetimais ir niekas tuomi nesistebėjo. Juo labiau, kad ilgas Erodo viešpatavimas buvo pripratinęs visus prie žiaurumų. Žydų pasiuntiniai nuvykę pas imperatorių Augustą sakė, kad Erodo laikais gyviejie pavydėdavo mirusiems. [2]).

Penktojo šimtmečio raštininkas Makrobius, kurs naudojosi senaisiais šaltinais, pasakoja, kad Erodas liepė net ir savo sūnų nužudyti. Patyręs tai imperatorius Augustas išsitarė: „Geriau būti Erodo paršui, negu sūnui.” [3]) Karaliaudamas Žydų Žemėje Erodas nevalgydavo kiaulienos, nei paršų neskersdavo. Tačiau imperatorius ar Makrobius neklydo mintydamas, būk Erodas liepė nužudyti savo sūnų drauge su Betlejaus bernaičiais. Buvo ne taip. Erodas penkiomis dienomis prieš mirsiant liepė nužudyti savo paūgėjusį sūnų Antipaterį, įtardamas, būk tas sūnus pritaręs maištininkams dariusiems sąmokslą prieš Erodą. [4]).

E r o d o m i r t i s. Baisusis žmogus tapęs karalium svetimoje žemėje, iššudė pirmiausiai visus Makabėjų giminės vyrus, nes jie turėjo teisės viešpatauti savo tėvynėje. Jis buvo vedęs Marijamnę, Makabėjų giminės

1) Vita Augusti 94.
2) Josephus Flavius, Antiquitates Iudaicae XVII, 11, 2.
3) Saturnalia II, 4.
4) Jos. Flavius, De Bello Judaico I, 33, 8.

moteriškę, kad per ją savo vaikams sudarytų teisės karaliauti žydų tautoje. Trijų išminčių atėjimas, jam priminė, kad ir Dovydo giminė turi teisės karaliauti. Norėdamas ir ją išskersti Erodas kėsinosi nužudyti V. Jėzų ir nužudė Betlejaus bernaičius. Mat Betlejus buvo Dovydo miestas ir Betlejaus gyventojai buvo iš Dovydo giminės. Skersdamas jų vaikus, Erodas mažino skaitlių tų, kurie galėjo turėti teisės karaliauti Žydų Žemėje.

Bet baisiai ir skaudi liga ėdė Erodą. Gyvas būdamas jis ėmė pūti. Netverdamas Jeruzolimoje, jis apsigyveno puikiuose savo rūmuose mieste Jericho, bet nerimo nei tenai. Bandė keliauti į šiltuosius vandenis į Callirhoe, bet nepajiegė ten nuvykti ir grįžo į Jerichą. Liga jį kankino baisiau, negu jo budeliai kankindavo jo aukas, bet jis nesidarė geresnis.

Jeruzolimoje pasklido gandas, kad Erodas miręs. Du garsūs rašto mokslininkai Judas ir Motiejus nuvertė auksuotą erelį, kurį Erodas buvo pastatydinęs ties Bažnyčia. Erodas įsakė juodu ir 40 jųdviejų mokinių suimti ir surakintus atgabenti į Jerichą. Naktyje 12 kovo 750 m. nuo Romos įsikūrimo metais Erodo įsakymu tuos žmones gyvus sudegino Jeriche. Jiems kenčiant mėnulis užtemo. Po to Erodas dar liepė nužudyti savo sūnų, aukščiau minėtąjį Antipaterį.

Karaliaujantis žvėris (Erodas) norėjo, kad jam mirus žmonės verktų. Jis žinojo, kad nieks jo neverks iš meilės, tai, jausdamas sau galą ateinant, liepė suimti didžiųjų tautos giminių viršininkus ir užrakintus juos hipodrome, t. y, toje vietoje, kur būdavo arklių lenktynės. Savo tarnams Erodas davė įsakymą, kad jam mirštant suimtuosius iššudytų, idant jų giminės verktų tuo pačiu laiku, kada pasklis žinia, jog karalius mirė. Erodas mirė

penktą dieną po to, kaip sūnų nužudė, nesulaukdamas Velykų, baisiai kentėdamas, bet tarnai jo įsakymo neišpildė: užrakintieji hipodrome liko gyvi. [1])

V. Jėzus Egipte. Tuotarpu Šventoji Šeimynėlė buvo Egipte, kur žiauriojo karaliaus valdžia nesiekė. Neturėdami žinių, kaip toli į faraonų žemę, šv. Juozapas buvo nuvedęs Švenčiausią Mariją su V. Jėzum. Tik žinome, kad tenai, kur senų-senovėje buvo miestas On, V. Jėzaus laikais stovėjo miestas Heliapolis. Jame buvo daug žydų. Jie turėjo didelę ir gražią šventovę maža kuo menkesnę už Jeruzolimos Bažnyčią. Į Heliopolį žydai atvyko Didžiojo Kunigo Onijos vedami tada, kada Syrijos karalius Antijochas, apėmęs Palestiną, persekiojo Dievo apreikštąją tikybą.

Šiandien vos maža griuvėsių beliko iš miestų On ir Ileliopolis. Dabar ten yra kaimas Matarich ir jame gražiai saugojamas ir garbinamas daržas, kuriame yra nepaprastas be galo senas sikomoros medis. Tos veislės medžių Lietuvoje neauga. Ta Matarieho sikomorą yra daržo viduryje ir amžinai žaliuoja, tarsi nesęsdama. Netoli medžio verčiasi iš žemės skanus vandens šaltinis, nors apylinkė yra sūriųjų vandenų srityje. Nuo to sodo geras gražus kelias į vakarus eina į dabartinę Egipto sostinės miestą Kayr. Tik dvi valandos trunka pėsčiam nueiti iš Matarieh į Kayrą.

Koptai krikščionys Matarieho daržą saugoja ir aprūpina. Jie tiki ir sako, kad minėtosios sikomoros paunksnėje ilsėjosi Šventoji Šeimynėlė, kad šaltinis buvęs sūrus, bet V. Jėzus jį padaręs skaniu.

Kai kam rodosi, kad Šventajai Šeimynėlei nebuvo reikalo taip toli vykti į patį, Egipto vidurį, kad būtų už-

1) Joseph. Flavius, Antiquit. Iudaic. XVI ir XVII.

tekę palaukti netoli krašto, kad nei laiko nebuvę taip toli keliauti. [1]) Bet man išrodo, kad laiko galėjo užtekti, nes mes neturim tikros žinios, kaip ilgai Šv. Šeimyna buvo Egipte. Ne-gi pridurmui po Erodo mirties angelas liepė Juozapui grįžti. To Evangelijoje nepasakyta. Iš kitos pusės buvo reikalo nukeliauti į Heliopolį, kur buvo daug žydų ir ten įsimaišyti į jų tarpą, idant nelengva būtų surasti *V*. Jėzus, jei ir Egipto ponams užeitų noro pasigerinti Erodui. Šv. Juozapas nežinojo kaip greitai Erodas mirs, dėl to turėjo ieškotis pastovios vietos tarp tų, su kuriais galėjo susikalbėti. Labai tat galimas daiktas, kad Šventoji Šeimynėlė gyveno Heliopolyje ir buvo tenai tol, kol gerai pasilsėjo po kelionės ir kol prisirengė grįžimo vargams.

Grįžimas iš Egipto. Erodo mirtį greitai sužinojo ne vien žydų žemė, bet ir užsienis. Šv. Juozapas būtų netrukęs patirti naujieną iš tautiečių gyvenusių Egipte, bet Angelo liepiamas Juozapas buvo iškeliavęs į Egiptą, be Angelo pranešimo negrįžo iš tenai. Šv. Matas yra užrašęs, kad Angelas vėl per sapną apsireiškė šv. Juozapui ir liepė grįžti į tėvynę. [2]) Žymėtina, kad V. Dievas Savo įsakymus Šventajai Šeimynėlei duodavo ne per Mariją, tik per Juozapą. Ji buvo šventesnė, bet jo pareigos buvo pirmesnės ir Dievas laikėsi tvarkos.

Gavęs Angelo įsakymą šv. Juozapas nedelsė Egipte, bet grįžo. Evangelija nesako, kuo vardu buvo tas Angelas, kuris apsireikšdavo šv. Juozapui. Keturis kartus jis buvo jau apsireiškęs. Taip pat neminėtas vardas Angelo pranešusio piemenims, jog V. Jėzus užgimė. Davusis Marijai apreiškimą angelas pažymėtas vardu. Jis buvo Gabrielius, iš aukštųjų angelų, arba arkangelų tarpo.

---

1) Fouard, La vie de N. S, Jesus Christ, p. 82.
2) Mat. 2, 19-21.

Parvykdamas į tėvynę Juozapas, matyt, ketino apsigyventi Betlejuje, kur žmonės jau žinojo V. Jėzaus garbę, bet parvykęs patyrė, kad Betlejuje viešpatavo Erodo sūnus Archelaus. Tas buvo tokis jau žiaurus, kaip ir jo tėvas. Pačioje Bažnyčioje buvo liepęs iššudyti tris tūkstančius žmonių. Ir vėl Angelas per sapną pasakė Juozapui, kad apsigyventų Nazarete. [1]) Visoje Galilėjoje, tai-gi ir Nazareto mieste viešpatavo kitas Erodo sūnus. Šis buvo kaip ir tėvas Erodu vardu, bet buvo netaip žiaurus, kaip tėvas ir brolis, nors ir šitas teisingo žmogaus gyvybės nebrangindavo visai.

Iš to, kad mirusiojo Erodo valstybė jau buvo padalinta tarp jo sūnų, kada Šventoji Šeimynėlė grįžo, galime numanyti, jog grįžimas įvyko nestaiga, o kelioms savaitėms, gal keliems mėnesiams, praėjus.

V. Jėzaus tat kūdikystė ir jaunosios dienos perėjo Nazareto miestelyje, šiaurinėje Žydų Žemės dalyje, kuri vadinosi Galilėja. Nazareto vardas yra kilęs iš žodžio *netser*, kuris žydų kalboje reiškia gėlės žiedą. Tą vardą miestelis gavo dėl to, kad yra pastatytas labai gražioje vietoje ant kalnelio ir apylinkėje yra daug gėlių. Pranašai kalbėdami apie Mesiją, nekartą Jį buvo pavadinę gėle arba žiedu. Todėl tas V. Jėzaus gyvenimas Nazarete dvejopai atatiko pranašystes: Izajo 11, 1 ir 53, 2; Jeremijo 23, 5, Zacharijo 6, 12.

Krikščionijos priešai buvo besaką kitados, kad Jėzus būdamas Egipte išmoko visokių slaptingų darbų, kurie prastiems žmonėms išrodė stebuklais. Bet V. Jėzus iš Egipto grįžo kūdikiu būdamas, o kūdikis didelių daiktų išmokti negali. Kiti sakė, būk Jis buvęs Indijoje visą savo jaunystę, bet tai netiesa. Bernaičio ir jaunikai-

1) Mat. 2, 22.

čio metus Jis perleido Nazarete, padėdamas dirbti šv. Juozapui. Nei Indijoje, nei niekur kitur negalima išmokti daryti tikrų stebuklų: audrą nutildyti vienu paliepimu, aklam regėjimą grąžinti, raupuotą išgydyti, numirėlį prikelti. Tuos stebuklus V. Jėzus darė ne mokslo gudrumu, o Dievo galybe. Tos galybės negalima niekur išmokti; ją reikia iš Dievo turėti. Visos pasakos apie V. Jėzaus jaunatvės mokslus, neva išeitus Egipte, Indijoje, ar Tibete, ar kitur, yra grynas prasimanymas.

5. *Pasilikimas Bažnyčioje ir tylus gyvenimas Nazarete.*

a. Pasilikimas Bažnyčioje.

Šv. Raštas liepdavo tėvams mokyti vaikus tikybos. Tautoje buvo įsigalėjęs paprotys, kad bernaičiai baigę dvyliktuosius metus buvo vedami į sinagogą. Ten jiems ant galvos per kaktą užrišdavo pergaminės šikšnos kaspiną, ant kurio būdavo užrašyti įvairūs įstatymai. Svarbiausiasis tarp jų buvo įsakymas vaikščioti Jeruzoliman į Bažnyčią didžiųjų švenčių metu. Tą apeigą atlikęs bernaitis vadindavosi “Įstatymo Sūnus” ir turėdavo atlikinėti tikybos įsakymus, kaip užaugusieji vyrai, turėdavo tat vaikščioti į Bažnyčią Velykoms. Moterims tas įstatymas buvo neprivalomas.

Dvylikos metų būdamas V. Jėzus keliavo į Jeruzolimą su šv. Juozapu. Šv. Marija juodu lydėjo iš liuosos valios. Paprastai Nazareto gyventojai, vykdami į Jeruzolimą neidavo per Samarijos žemę, bet sukdavo aplinkui. Tačiaus padavimas sako, kad Šventoji Šeimynėlė dvyliktais V. Jėzaus metais ėjusi per Samariją. Pirma nakvynė buvusi pietiniame Esdrelano slėnies krašte pas En-Gannim, kur yra medžių ir šaltinių. Ryto metu kelei-

viai perėjo per Manasės kalnus ir antra nakvynė buvusi pas Jokūbo šulinį, esantį tenai, kur suseina kalnų Ebal ir Garizim apačios, Samarų žemėje šale jos sostinės Sichem. Trečios dienos kelionė užsibaigė pas Beeroth, kur taip-gi yra šaltinių. Ketvirtajai dienai beliko vos trys valandos eiti iki Jeruzolimai [1]).

Šv. Luko Evangelija sako, [2]) kad Šventoji Šeimynėlė iš buvusi Jeruzolimoje septynias dienas, Pas ką ji gyveno nėra nei mažiausios žinios. Veikiausiai pas nieką negyveno. Velykų šventėmis Jeruzolima būdavo pilna žmonių labiau negu avilys bičių, nes sueidavo visi vyrai iš visos Palestinos ir atvykdavo dauguma moterų. Vienu metu Velykoms aukota 256 tūkstančius avinėlių. Jeigu imsim, kad vieną avinėlį valgė vidutiniškai dešimt žmonių, tai bus pustrečio milijono valgytojų mieste. Velykos, nors ir ankstybos, Jeruzolimoje visada būva gana šiltos; taigi žmonės gali nakvoti ir lauke; nakvynių nebūtų iš kur gauti tokiai daugybei.

Šventėms pasibaigus Nazaretiečiai turėjo grįžti namo. Su jais iš Galilėjos buvo atkeliavę daug žmonių. Vakare prieš grįžtant visiems galiliečiams reikėdavo jau susitelkti į Beerath. Čia Juozapas su Marija pamatė, kad V. Jėzaus nebėra. Apklausinėję gimines ir pažįstamus juodu niekur nerado Brangiausiojo Bernaičio. Paaiškėjo, kad jo nėra ten, kur visiems reikėjo susirinkti.

Ryto metu Galilėjos meldžionys iškeliavo namų linkun, o Juozapas su Marija, skaudžiai susirūpinę grįžo į Jeruzolimą ieškoti V. Jėzaus. Per ištisą dieną jojo nerado. Neramūs laikai tada buvo Judėjoje ir Švenčiausios Motinos rūpestis buvo be galo skaudus.

Šventėms pasibaigus Bažnyčia patuštėjo. Rodėsi,

---

1) Žiur. Fouard, La Vie de N. S. Jesus Christ p. 96.
2) Luk. 2, 43.

kad nei V. Jėzaus ten negali būti, bet šv. Marija ir šv. Juozapas vis-gi nuėjo tenai ir rado Brangųjį Sūnelį. Jis klausė mokslininkų ir klausinėjo juos, o jie stebėjosi Jo išmintimi ir atsakymais. [1])

Šale Bažnyčios buvo didelė salė, kurioje mokslininkai dėstydavo savo pažiūras į tikybos dalykus ir atsakinėdavo žmonėms ateinantiems pasiklausti. Didžiųjų švenčių metu ypatingai daug būdavo klausinėjančių ir daug tekdavo mokslininkams pasidarbuoti. V. Jėzų jie, veikiausiai pastebėjo pačioje Bažnyčioje arti apeigų ir užkalbinę nustebo ne vien dėl Jo išvaizdos gražumo, bet ir dėl kalbos išmintingumo. Galima numanyti, kad jie Jį užsivedė į aiškinimų salę.

Tuo metu buvo keletas labai garsių mokslininkų Jeruzolimoje. Jau minėjau Hillelį, kuris buvo labai ir labai senas, bet V. Jėzaus gyvenimo pradžioje galėjo būti dar nemiręs. Jį žydai gerbė nedaug ką mažiau už Mozę. Jis buvo malonus ir užjausdavo žmonėms. Jaunesnis už jį buvo Šammai, kurs, priešingai, drausdavo ką Hillelis leisdavo. Apie Uzelio sūnų Jonatą Talmudas sako, kad jo žodžiai būdavę toki karšti, jog paukščiai lėkdami viršum jo galvos sparnus nudegdavę, arba virsdavę Serapinais. Dar nemiręs buvo ir tas Rabban Simeon, kuris buvo Kūdikėlį Jėzų susitikęs Bažnyčioje pirm dvylikos metų. Gal jisai pirmas Jį buvo pastebėjęs ir užkalbinęs. Į tą garbingą mokslininkų draugiją priklausė Arimatejos Juozapas ir Nikodemas, kuriuodu vėliau paskutinį patarnavimą atliko nužudytojo V. Jėzaus Kūnui. [2])

Mokslininkai mainėsi: vieni išėjo, kiti atėjo, o Bernaitis Jėzus visiems atsakinėjo ir visi stebėjosi Juomi, kol atėjo Švenčiausioji Marija ir džiaugdamosi pro aša-

1) I.uk. 2, 46. 47.
2) Cfr. Pouard p. 99.

ras tarė: *“Sūnau, kodėl mudviem taip padarei? Štai tavo tėvas ir aš sielojovosi ieškodami tavęs.” Ir tarė jiedviem: “ Kodėl ieškojota manęs? Ar nežinojota, kad tuose daiktuose, kurie yra mano Tėvo ir man reikia būti?”* [1]) Juodu nepilnai suprato tuos žodžius, bet Šv. Marija juos laikė savo širdyje ir gilinosi į jų reikšmę.

V. Jėzus paklausė Švenčiausios Motinos, sugrįžo su ja į Nazaretą, buvo jai ir šv. Juozapui paklusnus. Šv. Lukas prideda: *“Jėzus augo išmintim ir metais didėdamas malone pas Dievą ir žmones.*[2])

b. Tylus gyvenimas Nazarete.

Nuo minėtojo įvykio per aštuonioliką metų V. Jėzus gyveno Nazarete. Augo Jo Kūnas, stiprėjo Kūno jėgos. Mažas būdamas Jis padėdavo Švenčiausiajai Motinai ruošos darbus dirbti, kiek tat bernaitis gali padaryti. Paūgėjęs Jis mokinosi vyriškojo amato darbų. Kadangi šv. Juozapas buvo dailydė, dailydės darbus dirbo ir Išganytojas. Nestebėtina, kad Jisai į tą amatą įgudo geriau negu Jo mokytojas.

Nazareto žmonės matė V. Jėzų augant ir dirbant jų tarpe. Ne vienas drauge su Juo augo. Vėliau, išgirdę Jo pamokslus Nazaretiečiai *stebėjosi ir sakė: Iš kur tas Jo mokslas ir galybė? Bene jis ne dailydės sūnus, bene Jo motina ne Marija vardu ir jo broliai Jokūbas ir Juozapas ir Simonas ir Judas ir Jo seserys bene visi pas mus? Iš kur-gi tat tas visa?* [3]) Šv. Morkus minėdamas tą nazaretiečių kalbą pažymi, kad jie ir patį V. Jėzų vadino dailyde. [4])

---

1) Luk. 2, 48. 49.
2) Luk. 2, 52.
3) Mat. 13, 55-56.
4) Mrc. 6, 3.

Žmogum tapęs Dievas pradėjo žmogaus gyvenimą iš pat pradžios, todėl prasidėjo Motinos viduriuose, todėl užgimė mažu kūdikėliu, todėl augo pamaži, kaip kiti žmonės. Jis buvo tikras žmogus. Vieno tik žmogiško daikto neturėjo, tai nuodėmės.

Kol kalbama apie kūno augimą, tol viskas lengvai 'suprantama, bet kaip galėjo augti Jo išmintis, Jo dorybė, Jo malonė pas Dievą? Juk būdamas Dievas Jis viską žinojo ir nieko išmokti negalėjo, buvo šventybės šaltinis ir viršūnė, šventesnių tapti negalėjo. Taip, dieviškoji V. Jėzaus prigimtis augti ir geryn eiti negalėjo. Nėjo šventyn nei Jo siela, nes nuo pat įsikūnijimo pradžios ji buvo šventybės pilna. Tačiau dorybėms pasireikšti reikia ir progos ir jėgų. Kūdikis, juo mažesnis, juo mažiau turi progos pareikšti dorybę. Kol kūnas nėra ganėtinai susitaisęs, kūdikis negali kalbėti, o ir negali pareikšti dorybių pasirodančių žodžiais. Kol rankelės ir kojytės mažos, tol negali pasireikšti suaugusio vyro dorybių. Tai taip reikia suprasti Evangelijos žodžius, sakančius, kad V. Jėzus augo -išmintim ir dorybe.

Nazarete begyvenant V. Jėzui Jo Dievybė nesireiškė, nes ne tam buvo laikas. Tą aštuonioliką tylaus darbo ir maldos metų V. Jėzus gyveno tam, kad mums, paprastiems žmonėms parodytų, kaip reikia tenkintis menku turtu ir negarbinga, pasauliui nežinoma padėtimi. Dievybei apsireikšti buvo skirtas visai kitas laikas. Gana daug yra raštų, vadinamų apokrifais, kurie visokių stebuklų pripasakoja apie V. Jėzaus gyvenimą nuo 12-tų iki 30-tų metų. Katalikų Bažnyčia tuos raštus papeikė, atmetė ir pasmerkė dėl to, kad juose ne įvykiai yra aprašyti, o pramanytosios pasakos. Jų klaidingumą gali pažinti iš to, kad jie V. Jėzaus Dievybės apsireiškimą ro-

do ne ten ir ne, tada, kada ir kur ta Dievybė turėjo pasireikšti. Tos pramanytosios pasakos aptemdo didįjį darbštumo, klusnumo, maldingumo ir kuklumo pavyzdį, kokį V. Jėzus paliko mums iš tų aštuoniolikos Savo gyvenimo metų.

Nazarete V. Jėzus paliko darbštumo pavyzdį, nes buvo mažo miestelio rankpelnys ne pripuolamai, ne žaizdamas, o per 18 metų iš rankų amato duoną valgydamas. Tuo pavyzdžiu V. Jėzus išmokino visą pasaulį branginti rankpelnio darbą. Išganytojas tuo laiku buvo klusnumo pavyzdys, nes būdamas šventesnis už Savo Motiną, klausydavo jos. Ir ne tik jos, bet ir šv. Juozapo, nors už abu buvo išmintingesnis. Dievo Sūnus nuošaliai gyvendamas mažame miestelyje taip ilgą laiką neieškojo garbės, nei Savo didžiuosius gabumus neplaikstė žmonių akyse. Priešingai, elgėsi taip, kad nazaretiečiai nepastebėjo skirtumo tarp Jo ir kitų savo miestelio rankpelnių. Tai buvo didis kuklumas, arba neieškojimas garbės. Gerbdamas Savo Švenčiausią Motiną, V. Jėzus gerbdavo šv. Juozapą ir kitus senesniuosius žmones, o su Sau lygiais būdavo linksmas ir draugingas. Tą reiškia Evangelijos žodžiai, kad Jis augo malone pas žmones. Bet ta pati Evangelija prideda, kad jis augo malone pas Dievą. V. Jėzus melsdavosi kasdien; kas šventą dieną Jis dalyvaudavo sinagogos pamaldose. Paskirtais laikais Jis keliaudavo į Jeruzolimą. Žmonės kas kart daugiau pastebėdavo Jo maldingų darbų dėl to sakė, kad Jis augąs Dievo malonėje.

Mūsų laikais atsiranda žmonių suopiančių, būk Nazareto visai nebuvę. To pasaldo tikslas yra sukelti abejonę apie V. Jėzaus jaunųjų metų istorijos teisingumą, nors to tikslo nesisako turintieji jį. Tačiau Nazareto

miestelis yra ir šiandien. Jis buvo tais laikais, kai šv. Lukas, šv. Matas, šv. J onas ir šv. Morkus rašė savo Evangelijas, Kas netiki keturių Evangelistų žodžiais, patvirtintais jų gyvenimu ir mirtim, tą begu kas įtikįs, nes tokiam tiesa nesvarbu.

V. Jėzaus broliai. Stebėtinai išrodo, kad Evangelija minėja V. Jėzaus brolius Nazarete. Bet dalykas aiškėja atsiminus, kad Nazarete vienuose namuose su Juozapu gyveno jo brolis Alpėjus, kitaip vadinamas Kleopas. Tas buvo vedęs šv. Panelės seserį, ar puseserę taip-gi vardu Mariją. Ir Juozapas ir Kleopas mirė V. Jėzui jaunam beesant. Abi našlės su visais vaikais gyveno krūvoje ir žmonės neskirdavo katros katrie yra. Kleopo vaikus žmonės vadindavo V. Jėzaus broliais netik per klaidą, bet ir dėl to, kad Žydų Žemėje, kaip ir pas mus, pusbroliai ir net trečios kartos giminės dažnai vadinasi broliais ir seserimis. Net ir švogeriai pas mus dažnai vadinasi broliais. Evangelijos užrašė Kleopo sūnų vardus, bet neužrašė jo dukterų vardų, todėl mes nežinome nei jų vardų, nei kiek jų buvo. Numanu, kad jų buvo nors trys, nes pasakyta *"visos."* [1]) Jei būtų buvusios tik dvi, tai Evangelistai būtų išsitarę "abi."

Kartais V. Jėzaus broliais pavadina šv. Joną ir Jokūbą apaštalus, kurių dviejų tėvas buvo Zebedėjus ir motina Saliomė. Šituodu apaštalai buvo dar tolimesni V. Jėzaus giminės. Taigi tikrųjų brolių ir seserų V. Jėzus neturėjo, nes Jis buvo vienturtis, kadangi Šv. Marija per visą amžį išlaikė skaistybę. Tos skaistybės pavyzdžiu žibėjo ir V. Jėzus netik Nazarete, bet visą laiką, kol gyveno tarp žmonių. Ta dorybė yra brangi ir viešojo gyveninio veikėjams ir tylaus mažų vietelių darbuotojams. Bepig, kad daug būtų suprantančių tą.

1) Mat. 13, 56.

VIII. VIEŠASIS V. JĖZAUS GYVENIMAS.

Apaštalų sudėjime arba Simbolyje visai neminėta nei V. Jėzaus tylusis gyvenimas Nazarete, nei viešieji Jo darbai, bet katalikams netinka tų dalykų nežinoti. Tai-gi šitas straipsnis, kaip ir keletas kitų, yra įterptas į Apaštalų Sudėjimo tarpą. Tas straipsnis bus ilgas, nes apims trijų metų didžiąją darbuotę. Posmai bus šitie.
1.-as V. Jėzaus krikštas ir pasninkas. 2-ras Pirmieji V. Jėzaus viešosios darbuotės metai. 3-ias Antrieji jos metai. 4-as Tretieji metai.

Dėstydamas tuos svarbiuosius įvykius prisilaikysiu prancūzo kunigo C. Fouard'o veikalo. Nors tas raštas pasirodė pirm 50 metų, bet iki 1911 m. jis buvo paties autoriaus taisomas. Vietomis žiūrėsiu itališkojo vertimo išėjusio 1929 metais. Kartais dirstelėsiu į kitus paskutinių laikų raštus, kaip antai: „Vita di Gesu Christo secondo gli Evangeli." Roma. Societa di S. Girolmo, 1929.

1. V. Jėzaus krikštas ir pasninkas.

a. Šv. Jono pamokslai.

Šv. Luko Evangelija rašo: *Penkioliktaisiais Tiberijaus Ciesoriaus viešpatavimo metais, Pontijui Pilotui esant Judėjos prokuratorium, o Galilėjos tetrarkai Erodui, o jo broliui Pilypui esant Iturėjos ir Trachonitydos tetrarka ir Lysaniui Abilino tetrarka prie aukščiausiųjų kunigų Anno ir Kaipo, Viešpaties žodis ištiko tyruose*

Joną, Zacharijo sūnų ir vaikščiojo po visą Jordano šalį apsakinėdamas atgailos krikštą nuodėmėms atleisti. [1])

Tiberijus buvo imperatoriaus Augusto įpėdinis ir du metu viešpatavo drauge su savo pranokėju, padėdamas jam valdyti plačiąją imperiją. Tai-gi penkioliktieji Tiberijaus metai buvo trylikti po Augusto mirties arba 779 nuo Romos įsikūrimo, arba 26 dabartinio mūsiškio metų skaitliavimo.

Erodui mirus jo karalystė, t. y. Žydų Žemė, buvo padalinta į keturias dalis ir palikta keturiems jo sūnums. Ketvirtosios dalies karaliai vadinosi tetrarkomis, nes grekiškai t e t r a reiškia „keturis" ir a r c h ė reiškia valdžia. Tačiau Evangelija minėjo tik tris tetrarkas: Erodą, Pilypą ir Lyzanių, nes ketvirtasis Arkelaus, kuriam buvo tekusi pati svarbioji dalis, būtent Judėja su sostine Jeruzolima, kuris ten viešpatavo V. Jėzui grįžtant iš Egipto, veikiai nusikalto imperatoriui Augustui, kurs numetė Arkelau nuo sosto, ištrėmė svetur į Galliją 10-tais po V. Jėzaus užgimimo metais, o jo žemes pavedė valdyti savo įgaliotam valdininkui, kuris vadinosi prokuratorius. Tas valdininkas buvo imperatoriaus įgaliotasis arba atstovas. Tuos valdininkus, kuriuos dabar vadiname valstybės gynėjais, seniau vadindavo juos prokuratoriais. Bet Piloto galybė buvo platesnė negu valstybės gynėjo. Gynėjas atstovauja valstybei tik teismo dalykuose, o Pilotas atstovaudavo imperatoriui visuose valdymo dalykuose.

Evangelija minėja du aukščiausiu kunigu Anną ir Kaipą, nors Mozės įstatymas reikalavo, kad būtų tik vienas. Mat Valerius Gratus, būdamas Judėjos prokuratorium pirma Piloto, atstatė Anną iš Aukščiausiojo

1) Luk. 3, 1-3.

Kunigo vietos. Kadan-gi Gratus buvo galingas, tai reikėjo jo klausyti ir išrinkti kitą. Išrinktasis atlikinėjo visus reikalus su prokuratorium, bet tikybos dalykuose turėjo klausyti Annos, kuris skaitėsi tikru aukščiausiuoju kunigu neteisėtai nustumtu. Jau tada Jeruzolimoje su aukščiausiais kunigais darėsi tas, kas rusų laikais buvo su rabinais, kad vienas rabinas būdavo tikybinis, o kitas valstybinis. Sinedrija, arba aukščiausioji Žydų Tautos Taryba valstybiniais aukščiausiais kunigais išsirinko pavymui penkis Annos sūnus. Prokuratoriui ir juos pašalinus išrinktas tapo Annos žentas Kaipas, kurio vardą šv. Lukas grekiškai rašo *Kajafa*. Tikybinis Anna ir valstybinis Kajafa išbuvo aukščiausiais kunigais iki V. Jėzaus mirties.

„*Viešpaties žodis ištiko tyruose Joną,*" kitaip sakant V. Dievas pareikalavo iš Jono pradėti tą darbą, kuriam Jonas buvo užgimęs, būtent, prirengti V. Jėzui takus žmonių širdyse. Visi žmonės gema su nuodėmėmis, visi jų pasidaro ir skyrium kiekvienas savaip. Prie Dievo negalima prieiti per nuodėmes, todėl reikia atgailos prieš susitiksiant su Dievu, todėl Jono Krikštytojo uždavinys buvo skelbti atgailą, todėl ir dabar krikščionys pirma atlieka išpažintį, o paskui priima Komuniją.

Iš savo pusės šv. Jonas atliko uždavinį taip, kad geriau negalima buvo atlikti. Visą savo laiką jis pašventė pamokslams. Tie pamokslai buvo nuoširdūs, karšti ir iškalbingi. Jo pavyzdis traukte traukė į atgailą, nes jisai maitinosi skėriais ir laukiniu medum. Jis dėvėjo kupranugario kailį ant nuogo kūno, persijuosęs šikšniniu diržu. Jis nekirpo savo plaukų nei neskuto barzdos.

Daug žmonių suseidavo jo paklausyti, daugelį jis įtikindavo ir Jordono vandenim plaudavo tuos, kurie

imdavo daryti atgailą. Deja, ne ilgam būdavo ta pataisa. Daugelis Jono krikštą priėmę veikiai užmiršdavo atgailos reikalą ir toli ne visa tauta tą krikštą priėmę. Krikštytojas atliko savo darbą, bet tauta savo valios nepataisė. Jeigu ji būtų pasitaisiusi, kitokia būtų išėjusi V. Jėzaus gyveninio pabaiga tarp žmonių, kitaip būtų ėję visi pasaulio įvykiai. Čia dar kartą pasirodė, kad Dievas neverčia žmonių valios prievarta ir kad ta mūs valios laisvė dažnai suardo meilingai prirengtą V. Dievo tvarką, o žmonėms sudaro kentėjimų gausiąją versmę.

Skėriais vadinasi dideli aukštai ir toli lakiojantieji žiogai, kurie laikosi dideliausiomis krūvomis. Jų spiečius kartais būva didelis kaip debesis. Kur tas skėrių spiečius nutupia, ten visus javus su žole, net ir medžių lapus nuėda. Belieka plika žemė. Lietuvoje skėrių nėra. Jie veisiasi šiltuose kraštuose. Iš vargo žmonės valgo skėrius. Nė Palestinoje ne visada jų tiek daug privysta, kad laukus plikai nuėstų, bet bute ten jų nuolatai būva.

Laukinių bičių toje šalyje yra tiek daug, kad jų pilna išpuvusiuose medžiuose ir net smulkesni uolų įdubimai yra pilni korių ir medaus. Taigi ta šalis dar ir dabar gali teisingai vadintis medum tekanti, kaip ją V. Dievas pavadino liepdamas Mozei vesti į ją žydus iš Egipto. [1])

Malachijas buvo pranašavęs du Kristaus arba Mesijo atvykimus žemėn ir du tų dviejų atėjimų pranokėju. Žydai tuodu atėjimu supainiojo į vieną. Kadangi buvo pasakyta, kad pasaulio pabaigoje prieš Kristui pasirodant grįž į šią žemę pranašas Elijas, tai žydai, išvydę šv. Joną ir išgirdę jo karštus žodžius, mintijo kad

1) Išėjimo knyga, 3, 8.

Elijas jau grįžo. Minios bėgo pamatyti ir paklausyti to pranašo. Tačiaus tai buvo nebe Elijas tik Jonas, ne paskutinio, tik pirmutinio V. Jėzaus atėjimo pranokėjas.

Šv. Jonas laikėsi Jordono šlaituose. Išilgai tos upės yra medžių ir žolės, bet jos krantai gana stačiai kyla aukštyn nuo vandens ir ant kalnų nebėra ariamos žemės, nei žmonės negyvena. Tik šv. Jonui ėmus skelbti pamokslus, žmonių minios susirinkdavo ten, kur jis laikydavosi. Jis-gi laikydavosi arti brastų, kur upės krantai nuolaidžiai eina į vandenį, nes ten galima įsibristi. Šventasis krikštydavo žmones stovinčius vandenyje. Kur Jordono krantai statūs ir kieti, ten nėra kaip įsibristi, nei pastovėti vandenyje.

Šventasis dažniausiai laikydavosi tos vietos, kuri vadinosi Bet—Ania, arba Bet—Abara. Abudu tuodu vardai reiškia tą patį: Bet—Ania lietuviškai būtų „kelto namas," o Bet Abara — „brastos namas". Nors keltas paprastai būva ten kur upė neperbredama, bet tose vietose, kur brasta būva gili, o kelias eina skersai, įtaisoma ir keltas vežimams bei mažesniems gyvuliams, arba didesniems ponams perkelti. Betanijos vieta buvo pietinėje Palestinos dalyje netoli miesto Jericho. Šv. Jonas nevisada ten lankėsi. Jis yra buvęs netoli miesto Salim, Palestinos šiaurėje, vietoje vadinamoje Enon, arba Oenon, netoli Jordono šaltinių.

Krikštas, arba plovimas vandenim buvo tam, kad primintų žmonėms, jog ne vien kūną, bet ir sielą reikia laikytį švarią. Krikštydavo šv. Jonas tik tuos, kurie išpažindavo savo nuodėmes. [1]) Veikiausiai taip būdavo, kad atgailos reikalą supratęs žmogus pasisakydavo šventąjam norįs išpažinti savo kaltes, šventasis liepdavo įsi-

1) Mrk. 1, 5.

bristi į vandenį ir, žmogui pabaigus nuodėmių išpažinimą, pildavo vandenį jam ant galvos. Nei ta išpažintis, nei tas krikštas nebuvo sakramentai, nes V. Jėzus dar nebuvo įstatęs Sakramentų. Tik iš Jo sakramentai teturi savo galę. Dievas atleisdavo nuodėmes išpažįstantiems jas ne dėl Jono krikšto galybės, o dėl gailesčio ir Dievo meilės karštumo. Keno karštesni būdavo tie šventieji jausmai, tam tikresnis būdavo ir atleidimas.

Minių tirštumas apie šv. Joną darėsi kaskart smarkesnis. Ten atvykdavo daugybė varguolių, pirklių ir kareivių. Ėmė eiti parizėjai, kunigai ir kunigaikščiai. Darėsi šnekos, kad, gal, tai nebe Elijas, o pats Kristus Mesijas atvykęs. Galutinai ir Annas su Kaipu, veikiausiai, kitų verčiami, apsėmė pasiųsti pas šv. Joną keletą kunigų ir levitų, kad paklaustų jo, kas jis esąs. Šventasis Jonas prisipažino nesąs nei Mesijas, nei Elijas. *„Ar ne pranašas esi?* — klausė pasiuntiniai. — *Ir atsakė: Ne. Taigi tarė jam: „Kas-gi tu esi, kad atsakymą parneštume siuntusiems mus, ką tu sakai apie save? Tarė: Aš esu balsas šaukiančio tyruose: „tieskite Viešpačiui kelią," kaip sako pranašas Izaijas.* [1]) Stebėtina, kad šv. Jonas neprisipažino esąs pranašas, bet jis teisingai padarė, nes oficialiai klausiamas, tiksliai atsakė, jog jo uždavinys yra kviesti žmones, kad ruoštųsi tinkamai priimti Mesiją, arba Kristų. Pranašų amžis jau buvo užsibaigęs pirm keturių šimtų metų; šv. Jonas pradėjo atpirkimo amžį trumpai prieš pasirodant viešai pačiam Atpirkėjui.

Pasiuntiniai išmetinėjo šv. Jonui, kad jis krikštija, nebūdamas nei Kristus, nei Elijas, nei pranašas. Šventasis nesiteisino, tik pareiškė, kad jo krikštas yra įžan-

1) Jon. 1, 19-23.

ga į V. Jėzaus krikštą. Čia šv. Jonas pažymėjo V. Jėzaus Asmens ir uždavinio aukštybę, sakydamasis nesąs vertas nei kurpių apartės atrišti V. Jėzui. [1]) Oficialiam pasikalbėjime, oficialiai užklaustas šv. Jonas oficialiems Senojo Įstatymo dvasiškijos atstovams pareiškė, kad jau jų tarpe, yra tas Mesijas, apie kurį buvo kalbėję pranašai. Šventasis pažymėjo net Jo Dievybę, sakydamas, kad Jėzus yra buvęs pirma jo, nors šiaip V. Jėzus buvo šešiais mėnesiais jaunesnis už Joną.

b. V. Jėzaus Krikštas.

Ne po ilgam, gal dar vyriausiųjų kunigų pasiuntiniams tebesant minioje, bet nesikrikštijus ir nemanant krikštytis, [2]) į minią atvyko ir V. Jėzus. Jis jau buvo, be abejonės, atsisveikinęs su Savo Švenčiausiąja Motina ir su pusbroliais gyvenusiais Nazarete. Kaip per visus 18 metų nesiskyręs niekuomi nuo kitų žmonių, taip ir dabar V. Jėzus atėjo pas Krikštytoją lyg paprasčiausias Galilėjos gyventojas.

Bet šv. Jonas Jo artimybę pajuto. Nors juodu buvo giminės, bet nuo Jono užgimimo niekuomet nebuvo susėję ir viens kito veido nebuvo matę. Šv. Jonas, turbūt, turėjo dovaną matyti, kas krikštijamas teisingai sakosi nuodėmes, kas ne. Ta stebuklinga šviesybė permatanti sąžines, išvydo, kad V. Jėzus neturi nuodėmės ir negali išpažinti nei vienos. Sulyginęs savo sąžinės grynumą su V. Jėzaus šventybe, Krikštytojas pajuto ir pasakė: „*Tau reikia krikštyti mane, o Tu ateini pas mane*” [3]) ir drau-

1) Jon. 1, 27.
2) Tas numanu iš jų išdidaus klausimo: „Kodėl tu krikštyji”?
3) Mat. 3, 14.

dė Jam krikštytis. Bet Jėzus jam liepte liepė ir Krikštytojas paklausė savo Viešpaties.

Išlipant V. Jėzui iš vandens ant kranto, prasiskleidė dangus ir Šv. Dvasia pasirodė balandėlio pavidalu, o Dievo Tėvo balsas tarė: *„Tasai yra mano mylimasai Sūnus kuriame aš turiu sau pasimėgimo.”* [1]) Šv. Jonas pareiškė: *Kurs siuntė mane krikštyti vandeninti, man tarė „Ant ko pamatysi nužengiančią dvasią ir ant jo pasiliekančią, tai tas, kurs krikštys Šventąja Dvasia.” Aš mačiau ir liudiju, kad jis Dievo Sūnus.* [2]) Annos ir Kaipos pasiuntiniai dar, turbūt, tebebuvo pas Joną Krikštytoją ir girdėjo tą V. Jėzaus dievybės liudijimą.

Iš Evangelijos žodžių mes negalime atspėti, ar tik vienas Krikštytojas regėjo Šv, Dvasią, ar ir visa minia Ją matė bei girdėjo Dievo Tėvo balsą. Ieškantiems tiesos būtų užtekę šv. Jono liudijimo, nemėgstantiems jos negana būva nė patiems stebuklą matyti, bet kartais Dievas jį vis-gi padaro ir jiems.

c. V. Jėzaus pasninkas ir gundymas.

Trumpai paminėjęs Išganytojo krikštą šv. Matas rašo: *Tuomet Jėzus buvo dvasios nuvestas į tyrus, kad būtų velnio gundytas. Išpasninkavęs keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis naktų po to buvo alkanas. Tuomet gundytojas prisiartinęs jam tarė: „Jei tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos.” Jis atsakydamas tarė: „Parašyta: Žmogus yra gyvas ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Dievo burnos.”* (5 Moz. 8, 3). *Tuomet velnias paėmė jį į šventąjį miestą, pastatė jį ant bažnyčios viršaus ir jam*

1) Mat. 3, 17.
2) Jon. 1, 33. 34.

tarė: „Jei tu Dievo Sūnus, pulk žemyn, nes parašyta: Jis davė savo angelams paliepimų apie tave ir jie neš tave ant rankų, kad kartais neužsigautumei sau kojos į akmenį” (Ps. 30, 11) *Jėzus jam tarė: „Taippat parašyta: Negundysi Viešpaties, savo Dievo”* (Moz. 6, 16). *Velnias vėl paėmė jį į labai aukštą kalną, parodė jam visas pasaulio karalystes ir jųjų garbingumą ir jam tarė: „Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane.” Tuomet Jėzus jam tarė: „Eik šalin, šėtone! nes parašyta: Viešpatį savo Dievą tegarbįsi ir jam vienam tetarnausi”* (5 Moz. 5, 13). *Po to velnias paliko jį; štai prisiartino angelai ir tarnavo jam.*[1])

Į vakarus nuo Jericho miesto yra gana plačių visai tuščių tyrų. Po juos bėgioja žvėrys, kurie šiaip slapstosi Jordono karklynuose. Tuose tyruose nieko neauga ir maisto ten nėra visai. Apylinkės žmonės sako, kad tenai V. Jėzus išbuvęs savo smarkiojo ir ilgojo pasninko laiką. Ta nuomonė yra sena, nes jau ketvirtame šimtmetyje tuose tyruose buvo apsigyvenę krikščionių atsiskyrėlių, norėjusių sekti V. Jėzaus pavyzdžiu tiek, kiek paprastas žmogus gali, toje pačioje vietoje. Kadangi šv. Lukas rašo, jog V. Jėzus buvo 30 metų, kai krikštyjosi, [2]) tai galime numanyti, jog Išganytojo krikštas ir pasninko pradžia buvo tuo pačiu metų laiku, kaip ir užgimimas, būtent, žiemoje. Iš to suprantama, kaip sunkiai Save vargino Išganytojas prieš pradėdamas mus mokinti apreiškimo tiesų. Jo pavyzdžiu katalikai seniau smarkiau, dabar lengviau pasninkauja Gavėnę. Daugiau už kitus smarkaus pasninko ir ilgos maldos reikia tiems, kuriems Dievas paveda kokį nors didelį išganymo darbą nudirbti, sakysim kunigams ir vyskupams.

1) Mat. 4, 1-11.
2) Luk. 3, 23.

Kai kam rodėsi, kad žmogus negali išbūti nevalgęs 40 dienų, nes turėtų badu numirti. Paskutinių laikų bandymai jau, tarsi, sugeba padaryti, kad žmogus apseitų be valgio 40 dienų ir nemirtų. Tačiau mes vis-gi stipriai tikime, kad V. Jėzaus pasninkas nebuvo tos rūšies, kaip būva įvairių dėl garbės badaujančių žmonių bandymai. V. Jėzaus pasninko pabaiga, be abejonės, buvo stebuklinga, nes žiemos metu lauke, be patogaus gyvenimo, be ypatingų rūbų žmogaus kūnas būtų netekęs jėgų nors iki apsergant, o V. Jėzus po didžiojo pasninko nesirgo.

Panašių ilgų sveikatai nekenksmingų pasninkų malonę Dievas suteikdavo Senajame Įstatyme Mozei ir pranašui Elijui, o Naujajame Įstatyme gana dažnai suteikia savo išrinktiems asmenims, kurie vien tik Šv. Komunija gyvena nieko daugiau nevalgydami per keletą mėnesių. Paskučiausias žinomas tokis atsitikimas buvo Bavarijoje miestelyje Konnersreuth, kad Teresė Naumann'iūtė 1928 m. išbuvo nevalgius daugiau kaip šešis mėnesius. Bet ir jos pasninkas buvo stebuklas.

Buvo žmonių, sakiusių, kad V. Jėzaus g u n d y m a s esąs netikėtinas. Anot jų V. Jėzus tik prilyginimą tokį pasakęs, kad velnias Jį gundinęs ir akmenis į duoną pataręs versti, ir nuo aukštos triobos šokti žemyn ir patį velnią pagarbint raginęs, bet to visa, girdi, nebuvę, tik apaštalai savo Mokytojo kalbos nesupratę ir prilyginimą paskaitę už įvykį. Tačiau šitas protavimas yra tuščias, nes apaštalai V. Jėzaus žodžius geriau suprasdavo negu mūsų laikų gudruoliai. V. Jėzus mokėjo su Apaštalais tiek susikalbėti, kad jie Jo prilyginimų nesupainiodavo su įvykiais. Ką jie pavadino įvykiu, tas ir buvo įvykis.

Bet kai kurie mūsų laikų žmonės sako, jog negali-

mas buvęs daiktas, kad velnias nešiotų V. Jėzų iš tyrų į Jeruzolimą, iš Jeruzolimos į aukštą kalną. Pagalios nei nėra tokio kalno, iš kurio būtų matyti visas pasaulis su savo galybe, grožybe ir turtais.

Pripažindamas, kad tokio kalno nėra, negaliu pripažinti, kad ir gundymo nėra buvę. Daug sykių žmonės ne kalne, bet kinematografo suole sėdėdami mato daug šio pasaulio grožybės, garbės ir turto. Ne kinematografu, bet Evangelijoje neminėtu būdu, velnias pro žmogiškąsias V. Jėzaus akis praleido pačius gražiausius ir pačius brangiausius tuometinio pasaulio daiktus, kokius žinojo ir paveikslais parodyti sugebėjo. Kaip kinematografui reikia tamsios salės, taip velniui galėjo prireikti kalno, kad monai sektųsi. Čia nėra nieko nesuprantama.

Painiausiai išrodo, kad piktoji dvasia drįso V. Jėzų kilnoti iš vietos į vietą, o Dievo Sūnus davėsi tai šlykštynei paliesti. Tačiau V. Jėzus, atėjęs į šį pasaulį buvo pasiryžęs atkelti tą visa, kas gali būti žmonėms sunkiausiai. Jis apsiėmė ant kryžiaus prikaltas mirti, apsiėmė būti gundomas, apsiėmė ir piktosios dvasios paliečiamas. Nežinia kas V. Jėzui buvo šlykščiau, ar velnio nešiojamam būti, ar išdaviko Judos bučiuojamam, o betgi apsiėmė.

Velnias negalėjo sukelti pagundų V. Jėzuje iš vidaus: nei sieloje, nei kūne. Matydamas, kad tik išorinės pagundos tebelieka, nelabasis suprato V. Jėzaus šventybę ir bandė gundyti jį daryti nereikalingų ir neprotingų stebuklų. Tom dviem pagundom nepasisekus, bandė paskutinį ką galėjo: pasiūlė bendrai dirbti su Jėzum, viso pasaulio viešpačiu Jį padaryti, bet pastatė sąlygą, kad Išganytojas pripažintų velnią Savo viršininku. To V. Jėzus nepripažino, gundytoją nuvarė šalin, o pragaras nuo tos valandos ėmė rinkti visas savo jėgas kad

Jėzaus darbą sutrukdytų, kad Jo gyvybę sunaikintų. Išganytojo išmintis, nuvarydama velnią nuo Savęs šalin, matė tyruose, kad čia užsidegė ta nesutartis, kurią turėjo Kalvarijos kalną aplaistyti nekalčiausiu Krauju.

2. *Pirmieji viešosios Jėzaus darbuotės metai.*

a. Pirmieji Mokytiniai.

„Kol Jėzus tą kovą kovojo tyruose, Jonas tebesakė savo pamokslus pas Jordoną" rašo Fouard. [1]) Nuvaręs šalin velnią, V. Jėzus, turbūt, nepoilgam vėl sugrįžo pas šv. Joną Krikštytoją, apie kurį vis tebesirinkdavo didelės minios žmonių. Arčiau Jono buvo du jo mokytiniu, o V. Jėzus ėjo pro šalį. *Pažvelgęs į praeinantį Jėzų Jonas tarė: „Štai Dievo avinėlis." Kaip tik du mokytiniu išgirdo jo žodžius, jie nuėjo paskui Jėzų. Atsigręžęs Jėzus ir matydamas, kad juodu jį seka, juos paklausė: „ko ieškote?" Juodu jam tarė: „Rabbi (tai reiškia: Mokytojau), kame gyveni?" Jis jiem atsakė: „Ateikite ir pasižiūrėkite. Juodu nuėjo ir pamatė kame jis gyvena ir pasiliko tą dieną pas jį. Buvo apie dešimtą valandą.* [2]) Mūsiškai skaitant tai būtų ketvirta valanda po pietų, arba naujoviškai sakant šešiolikta, nes anais laikais valandas pradėdavo skaityti rytmetyje nuo šeštos ir baigdavo vakare. Tokiu būdu mūs septintoji ryto žydams būdavo pirmoji; mūs šeštoji vakare, būdavo dvyliktoji žydams. Mūsiškė septintoji vakaro žydams būdavo pirmoji nakties ir taip toliau.

Vienas iš dviejų girdėjo Jono žodžius ir sekė Jėzų,

---

1) La vie de N. S. Jesus Christ XXX èd. Paris, Lecoffre 1911 p. t. I 152.
2) Jon. 1, 36-39.

buvo Simono Petro brolis Andriejus. [1]) Kitas buvo Jonas, Zebedėjaus ir Salomėjos sūnus, daug jaunesnis už Joną Krikštytoją. Šitas jaunasai Jonas tapo apaštalu, parašė ketvirtąją Evangeliją ir joje apsakė pirmųjų V. Jėzaus mokinių susipažinimą su Išganytojum.

Andriejus *rado visupirma savo brolį Simoną ir jam pasakė: „Radome Mesiją" (tai reiškia Kristų). Po to jis nusivedė jį pas Jėzų. Įsižiūrėjęs į jį Jėzus tarė: „Tu Jonos sūnus Simonas; tu vadįsies Kefas," tai reiškia Petras* (uola). *Sekančią dieną Jėzus norėjo eiti į Galilėją. Jis sutiko Pilypą ir jam tarė: Sek mane. Pilypas buvo iš Andriejaus ir Petro miesto Betsaidos. Pilypas sutiko Natanaelį ir jam pasakė: „Mes radome tą, apie kurį rašė Mozė įstatyme ir pranašai, Juozapo sūnų Jėzų iš Nazareto." Natanaelis jam tarė: „Argi gali būti kas gera iš Nazareto? Pilypas jam atsakė: „Eik ir pasižiūrėk." Jėzus pamatė ateinantį pas jį Natanaeilį ir pasakė apie jį: „Štai tikras izraelitas, kuriame nėra klastos." Natanaelis jam tarė: „Iš kur mane pažįsti?" Atsakydamas Jėzus jam tarė: „Pirma ne kaip Pilypas pavadino tave kuomet buvai po fygų medžiu, aš mačiau tave." Natanaelis jam atsakė: „Rabbi* (Mokytojau), *tu Dievo Sūnus, tu Izraelio karalius."* [2])

Pirmas mokytinių susipažinimas su V. Jėzum buvo trumpas: jie vėl grįžo prie savo darbų. Tačiau parėjęs į savo jaunatvės kraštą, *eidamas išilgai Galilėjos jūros, Jėzus pamatė du broliu Simoną, vadinamą Petru ir jo brolį Andriejų, leidžiančius tinklą į jūrą, nes juodu buvo žvejai, ir tarė jiedviem: „Eikita paskui mane; aš padarysiu, kad judu būtumėta žvejai žmonių." Juodu tuojaus palikę tinklus sekė jį. Eidamas iš čia toliau, jis pamatė kitu du broliu, Zebedėjaus* sūnų *Jokūbą ir jo*

1) Jon. 1, 40.
2) Jon. 1, 41-49.

brolį Joną laive draug su jųdviejų tėvu Zebediejum, betaisančius savo tinklus ir pavadino juodu. Juodu gi, tuo jaus palikę tinklus ir tėvą, sekė jįjį. [1])

Prie minėtųjų iki šiol prisidėjo V. Jėzaus pusbroliai, gyvenusieji su juo vienuose namuose Alpiejaus ir Marijos sūnus Jokūbas, Judas kitaip vadinamas Tadu ir Simonas, kurį vadindavo kananiečiu. Iš Nazareto beeidamas *toliau, Jėzus pamatė sėdintį muitinėje žmogų vardu Matą, ir jam tarė: „Sek mane." Tasai atsikėlė ir jį sekė.* [2]) Matas paskui iškėlė pietus V. Jėzui. Į juos susėjo daug muitininkų ir nusidėjėlių. Parizėjai piktinosi, kad V. Jėzus su tokiais draugauja. Jėzus jiems atsakė: *„Ne sveikiems reikia gydytojo, bet sergantiems."* [3]) Mato pašaukimas, gal, įvyko vėliau negu kitų, jau po keleto V. Jėzaus padarytų stebuklų. Apie dviejų mokinių Tamo ir Judo Iskarijoto pašaukimą, kaip jis įvyko, žinių neturime.

Ilgainiui apie V. Jėzų susirinko didelė daugybė mokinių. Vieni nuolatai Jo laikėsi, kiti, kokį laiką pavaikščioję su juo, atsitraukdavo. Bet ilgainiu iš didelės daugybės V. Jėzus išsirinko dvyliką. Nors apie tai teks kalbėti vėliau, bet patogiau bus jau dabar surašius jų vardus, būtent: Simonas ir Andriejus Jonos sūnūs, Natanaelius, Tolomiejaus sūnus dėl to vadinamas Bartolomiejum, bei Pilypas — visi keturi iš Betsaidos, Jokūbas, Judas arba Tadas ir Simonas Alpiejaus sūnūs iš Nazareto, Jokūbas ir Jonas, Zebedėjaus sūnūs nuo Genazareto ežero, Matas arba Levi iš Kaparnaumo, Tarnas nežinia iš kur ir Judas iš Karioto.

1) Mat. 4, 18-22
2) Mat. 9, 9.
3) Mat. 9, 12.

b. Pirmieji V. Jėzaus stebuklai.

Galilėjos Kana. Į trečią dieną po to, kaip V. Jėzus pirmą kart pasikalbėjo su Natanaelium Galilėjos Kanoje buvo vestuvės. Evangelija neužrašė jaunavedžių vardų, bet paminėjo, kad vestuvėse buvo V. Jėzus su Savo mokytiniais ir Jo Šv. Motina. *Netekus vyno, Jėzaus motina jam tarė: „Jie nebeturi vyno." Jėzus jai atsakė: „Kas man ir tau, moteriške, Mano valanda dar neatėjo." Jo motina tarė tarnams: „Darykite ką tik jis jums pasakys. Buvo tenai pastatyta šeši akmeniniai indai paprastiems žydų apsiplovimams, kurių kiekvienan tilpo du ar trys kibirai. Jėzus jiems pasakė: „Pripilkite indus vandens." Jie pripildė juos sklidinus. Tuomet Jėzus jiems tarė: „Dabar semkite ir neškite užvaizdui." Jie nunešė. Kaip tik vestuvių užvaizdas paragavo iš vandens padaryto vyno, nežinodamas iš kur jis, nors tarnai, kurie sėmė vandenį, žinojo, pasišaukė jaunikį ir jam tarė: „Kiekvienas žmogus pirma stato gero vyno, kuomet-gi įgeria, tuomet to, kurs menkesnis; tu-gi palaikai gerąjį vyną iki dabar.* [1]) Tas buvo pirmutinis V. Jėzaus stebuklas Galilėjoje.

Šitas įvykis parodo, kaip galingas yra Marijos užtarymas pas V. Jėzų. Nors Jisai dar nemanė pradėti daryti stebuklų, bet Motinos prašomas padarė. Kai kam gali išrodyti, būk Jėzus nemeilingai Savo Motiną pavadino moteriške, bet iš tikrųjų yra priešingai. Žydų tautoje „moteriškės" žodis, buvo pagarbos žodis, maždaug, kaip vokiečių kalboje, kad „Frau" reiškia ir moterį ir ponią. Iš šito atsitikimo, ypač iš šv. Jono Evangelijos žodžių, pabrėžiančių, kad tai buvo pirmutinis Galilėjoje

1) Jon. 2, 1-10.

padarytasis stebuklas, [1]) matome, jog V. Jėzus, jaunas dar būdamas stebuklų nedarė. Stebuklingas buvo V. Jėzaus pasninkas, stebuklingas buvo Natanaelio regėjimas neregimoje tolumoje, bet tuodu dalykai buvo įvykę Judėjoje.

Už šešių kilometrų nuo Nazareto į rytus ir truputį į šiaurę šiandien yra kaimas Kafr Kenna. Spėjama, kad tenai įvyko minėtasis stebuklas, bet tikros žinios nėra. [2])

K a f a r n a u m. Iš Kanos V. Jėzus nuvyko Kafarnaum. Kelias visą laiką ėjo žemyn per Zabulono kalvas ir truko vieną dieną. Išėję iš Karvelių slėnies, kuri dabar vadinasi Uadi el Hamam, keleiviai išvydo ilgą ir platų Genezareto ežerą. Ginneret žydiškai reiškia muzikos prietaisą didesnį už kankles, taip pat su stygomis, bet grojant ginneretą laiko stačią, ne gulsčią. Sakoma, kad iš to muzikos instrumento yra kilęs Genezareto ežero vardas, nes ežeras tarsi panėši į tą instrumentą. V. Jėzaus laikais Genazareto ežerą dažniau vadindavo Tiberiados ežeru arba jūra, nes prie to ežero netoli pietinio galo iš vakarų stovėjo naujas Tiberiados miestas. Ežeras buvo gražus ir aplinkui jį laukuose žydėjo daug gėlių. Kiti sako, kad iš to kilęs ir jo vardas, nes žydiškai „Gain” reiškia slėnį ir „Nėer” reiškia gėles. Ežeras yra 80 metru giliau už jūrą įsmukęs į žemę. Žuvų jame būdavo labai daug ir begalės žvejų gyvendavo ant krantų. Daugybė valčių ir laivų būdavo vandenyje ir ant kranto.

Į Tiberiados miestą žydai neidavo, nes jis buvo pastatytas ant kapinių vietos, o žydų religijos įstatymas sako, kad nešvarus tampa kiekvienas, kuris prisiartina prie lavono. Už tat Tiberiadą mėgdavo stabmeldžiai, nes

1) Jon. 2, n.
2) L. Fonk, Die Wundern d. Herrn I Bd. Zweite Aufl. Innsbruck 1907 p. 132.

joje žydų nebuvo, o triobos, ypač rūmai, buvo gražūs ir žvilgėjo murmulais.

Apie ežerą vakarų šone buvo keletas žydiškų miestų, Magdala, Betsaida, Korozaim ir Kafarnaum. Tas pastarasis stovėjo ten, kur susisiekė Zabulono ir Neftalio žemės. Per tą miestą ėjo didysis vieškelis iš Syrijos sostinės Damasko, per žydų miestą Jericho toliau į pietus ir Egiptą. Kafarnaume buvo sinagoga. Jos viršininkas buvo Jayras. Tame pačiame mieste ir apaštalo Simono-Petro žmonos motina gyveno savo namuose. Ten muitininko amatu vertėsi Levi, arba Matas, kurs tapo apaštalu ir Evangeliją parašė.

Atėjęs į Kafarnaumą V. Jėzus ten išbuvo keletą dienų. Kaip visose šiek tiek žymiose vietose, taip ir Kafarnaume buvo Romos kareivių įgula. Jie ir jų vadas šimtininkas, arba karininkas buvo stabmeldžiai. Bet tas karininkas gerbė žydų tikybą ir, turbūt, buvo atsižadėjęs stabų. Jis buvo pastatydinęs žydams ir jų sinagogą.

Jau saulė buvo ant laidos, kada V. Jėzus su Švenčiausiąja Savo Motina ir su keliais mokytiniais atėjo į Kafarnaumą. Tai buvo šventas vakaras, būtent penktadienis prieš šabą užšvenčiant. Nežinome gerai, kur V. Jėzus nakvojo, bet galima spėti, kad tai buvo Simano Petro uošvio namuose.

Šeštadienio rytą V. Jėzus nuėjo su kitais į sinagogą. Ten buvo daug žmonių susirinkę. Ten buvo taip-gi Šv. Marija ir pirmieji V. Jėzaus mokytiniai. Ten, turbūt, buvo ir minėtasis Romos kareivių vadas arba šimtininkas, atėjęs paklausyti pranašo, padariusio didį stebuklą Kanoje.

Po maldų V. Jėzus prisiartino prie sakyklos ir iš jos jis pasakė pamokslą. Klausytojai *stebėjosi jo mokslu,*

nes jis juos mokė, kaip tas, kuris turi valdžios, ne kaip Rašto žinovai. Jų sinagogoje buvo žmogus nešvarios dvasios apsėstas. Tasai sušuko tardamas: „Kas mums su tavim, Jėzau Nazarėnai? Ar tu atėjai mūsų pražudytų? Aš žinau kas tu: Dievo Šventasis.” Jėzus jį sudraudė tardamas: „Nutilk ir išeik iš žmogaus.” Ir nešvarioji dvasia, tąsydama jį ir dideliu balsu šaukdama, išėjo iš jo. [1]) Visi, žinoma, dar labiau stebėjosi, išvydę tą stebuklą.

Šimtininkas prisiartinęs tarė: *„Viešpatie, mano tarnas guli namie stabo ištiktas ir skaudžiai kankinasi.” Jėzus jam tarė: „Aš ateisiu ir jį išgydysiu. Bet šimtininkas atsakydamas kalbėjo: „Viešpatie, aš nevertas, kad tu įeitumei po mano stogu, bet tark tiktai žodį, ir mano tarnas pasveiks.”... Girdėdamas tai Jėzus stebėjosi ir buvusiems drauge tarė: „Ištikrųjų sakau jums aš neradau taip didžio tikėjimo Izraelyje.”... Šimtininkui gi Jėzus tarė: „Eik ir tebūna tau, kaip įtikėjai, Ir tą pačią valandą tarnas išgijo.* [2])

Tuojaus išėję iš sinagogos, jie draug su Jokūbu ir Jonu atėjo į Simono ir Andriejaus namus. Simono-gi uošvė gulėjo drugio krečiama; jie tuojaus jam apie tai kalbėjo. Jis priėjo ir paėmęs ją už rankos, ją pakėlė. Drugys tuojau ją pametė ir ji jiems tarnavo. Atėjus vakarui, kuomet saulė buvo nusileidus, jie atgabeno pas jį visus sergančius ir velnių apsėstuosius, ir visas miestas buvo susirinkęs prie durų. Jis išgydė daugelį, kurie buvo visokių ligų kankinami, ir išvarė daug velnių. Jis nedavė jiems kalbėti, nes jie pažino jį. [3]).

1) Mork. 1, 21-26.
2) Mat. 8, 6-13.
3) Mrk. 1, 29-34.

Gerazėnų šalyje. Šitas ligonių gydymas nusitęsė ilgai į naktį, o gal ir iki rytmečiui prašvintant. Ligonių pritrūkus sveikųjų minia didėjo. Viešpats norėjo pasišalinti nuo žmonių ir liepė savo mokytiniams irtis į kitą pusę ežero. Kafarnaumas buvo vakarų šone. Rytų-gi šone prie to paties ežero buvo Gerazėnų šalis. Ten išlipo V. Jėzus su savo mokytiniais, persikėlę per ežerą. *Jam priešais atbėgo du velnio apsėstu, išėjusiu iš kapų ir taip labai patrakusiu, kad niekas negalėjo praeiti anuo keliu. Štai juodu ėmė šaukti, sakydama: „Kas mums ir tau, Jėzau, Dovydo Sūnau? Ar tu čia atėjai pirma laiko mūsų kankintų"? Netoli gi nuo jų buvo didelė kaimenė kiaulių ganykloje. Taigi velniai meldė jį sakydami: „Jei išvarai mus iš čia, įleisk mus į kiaulių kaimenę." Jis jiems tarė: „Eikite." Jie išėję įėjo į kiaules ir štai visa kaimenė padurmu įsimetė į jūrą ir žuvo vandenyje. Piemenys gi pabėgo ir, atėję į miestą, visa papasakojo, taip pat tai, kas buvo atsitikę apsėstiesiems. Ir štai visas miestas išėjo Jėzui priešais ir, pamatę jį, meldė eiti šalin iš jų ribų.* [1])

Šv. Morkus prideda, kad vienas iš tų dviejų apsėstasis dažnai būdavo surakinamas pančiais ir grandinėmis, bet sutraukydavo juos, šūkaudavo ir daužydavo save akmenimis. Jam puolus ties Jėzum, Viešpats paklausė, *kuo tu vardu. Tasai atsakė: „Mano vardas legionas nes mūsų daug.* [2]) Tas pats šv. Morkus prideda, kad kiaulių, į kurias suėjo velniai buvo arti dviejų tūkstančių. Kol piktosios dvasios kankino nelaimingąjį, jis nusidraskydavo savo rūbus ir būdavo nuogas. Jėzui paliuosavus nelaimingąjį iš piktų dvasių, tas žmogus gavo rūbų ir apsivilkęs jais dėkingas sėdėjo prie V. Jė-

1) Mat. 8, 28-34.
2) Mrk. 5, 2-17.

zaus kojų. Atėjusieji iš miesto matė ji sveiką ir stebėjosi. Išgydytasis norėjo tapti nuolatiniu V. Jėzaus mokiniu, bet Išganytojas nepriėmė, liepė grįžti namo. Tas grįžo ir visiems pasakojo kokios laimės buvo prityręs iš V. Jėzaus.

Nemokytieji žmonės ir netikintieji gydytojai neatskiria velnio apsėstųjų žmonių nuo bepročių. Tamsuoliai nepaprastus burnojančius bepročius vadina velnio apsėstais, o netikintieji mokyti žmonės ir tikrai apsėstuosius priskaito prie bepročių. Tačiau abeji klysta. Yra ženklų, kuriais atskiriama velnio apsėstasis nuo bepročio. Pirmutinis ženklas yra tas, kad velnio apsėstasis turi daugiau proto net ir už sveiką žmogų. Taip velnio apsėstasis bemokslis žmogus, teišmokęs tik vienos savo gimtosios kalbos, piktos dvasios apimtas, kalba įvairiomis kalbomis ir kalba protingai, nors nedorai. Dažnai piktos dvasios apsėstasis paskelbia slaptus daiktus, kurių nei jis, nei kiti žmonės nėra žinoję. Taip ir Palestinoje V. Jėzaus laikais velnio apsėstieji pirmi paskelbė, kad Jėzus yra Mesijas, nors Jis Pats to nebuvo pasisakęs, o kiti sveiko proto žmonės dar nenumanė. Antras apsėstųjų ženklas yra jėga daug didesnė už keleto žmonių jėgas. Nors ir iš ligos kartais padidėja raumenų stiprumas, bet raumens niekada nepasidaro kietesni už geležį ir negali sutraukyti grandinio sunkesnio už žmogų, tačiau velnio apsėstieji tą padaro. Iš to numanu, kad juose yra kitos svetimos jėgos, kaip iš kalbėjimo neišmokta kalba pasirodo, kad juose yra svetimo, ne žmogaus proto. Trečiasis ženklas yra piktybė ir įtūžimas prieš tą visa, kas gera. Ta piktybė parodo, kad viršesnė už žmogų, prie jo prisiplakusi išmintis ir jėga yra iš piktųjų dvasių. Velnio apsėstų ir pristotų žmo-

nių Kristaus laikais Palestinoje buvo labai daug. Bet V. Jėzus visus išgydė, kuriuos tik sutiko, nei vieno nepralenkęs. Jis yra ir buvo galingesnis už pragarą ir su velniu nedarė jokios sutarties. Mūsų laikais krikščionių šalyse labai retai pasitaiko velnio apsėstų žmonių; bet jų yra gana daug tuose kraštuose, kur nėra krikšto, kur V. Jėzaus tikyba arba visai nežinoma, arba mažai težinoma.

Kai kam išrodo stebėtina, kad V. Jėzus pražudė tokią didelę kaiminę nieko nekaltų gyvulių — kiaulių. Bet ne V. Jėzus jas pražudė, tik piktosios dvasios. Velnias turėjo tą naudą iš kiaulių pražūties, kad Gerazeniečiai liko neprityrę V. Jėzaus malonių, negirdėję Jo skelbiamosios tiesos. V. Jėzus nesutrukdė velniams įeiti į kiaules dėl to, kad Žydų tikybos įstatymai draudė valgyti kiaulieną. Tačiau ir Žydų Žemėje jau buvo atsiradę daug žmonių, kurie dėl pelno veisė tuos gyvulius ir pirkliaudavo jais. V. Jėzus tat gana aiškiai pamokino Gerazeniečius, kad nedora yra savo pelną statyti aukščiau už tikybos taisykles. Taigi velniams ne visai pasisekė palikti Gerazeniečius be V. Jėzaus pamokinimų.

N a z a r e t e. Gerazeno šalies žmonių prašomas išeiti iš jų žemės Išganytojas vėl sėdo į luotą, persiyrę per ežero kampą iš rytų į šiaurę ir išlipo ties savo miestu Nazaretu. Ant kranto buvo susirinkusi minia žmonių. Jie jau buvo girdėję, ką V. Jėzus padarė Kanoje ir Kafarnaume. Gal ir iš Gerazeno buvo atlėkęs šioks-toks garsas. Nazaretiečiai buvo kaip ir kiti žmonės labiau žiūrintieji savo apčiuopiamos naudos, negu aukštų tiesos reikalų. Jiems koktu buvo, kad jų žmogus ėmė daryti stebuklus kitur, o ne Nazarete, kad Kanai ir Kafarnaumui teko garbė, kuri būtų galėjusi tekti Nazaretui. Jie žinojo, kad iš toli suplaukia žmonės ten, kur

darosi stebuklų, ir kad vietiniems gyventojams prie garbės prisideda ir apčiuopiamo pelno. Taigi jie tikėjosi ir norėjo, kad Jėzus nuolatai laikytųsi Nazarete ir čia darytų Savo stebuklus.

V. Jėzus matė, kad tas pelno ir garbės troškimas nazaretiečių širdyse nustelbia religiją, kad jiems jau nerūpi kokią tiesą Jis skelbs, tik rūpi, kad jų miestelis pragarsėtų ir pralobtų. Tą miestelį Išganytojas mylėjo ištikrųjų ir nenorėjo savo jaunystės vietai dvasinio apjakimo nelaimės. Nazareto naudą V. Jėzus suprato geriau negu nazaretiečiai. Aiškiai matydamas, kad Jam teks susipykti su saviškiais dėl to pažiūrų skirtumo, V. Jėzus priminė nazaretiečiams, kad *pranašas niekur negerbiamas mažiau, kaip savo tėvynėje, savo namuose ir savo giminėje.* [1])

Ta pačia diena, arba ryto metu V. Jėzus mokino žmones savo namuose, ar svetimuose, nėra žinios. Žinia, kad Jo paklausyti buvo tiek prisirinkę, jog per žmones negalima buvo prieiti prie Jo. Keturi vyrai užnešę ligonį su lova ant aukšto, prie keturių guolio kampų pririšo virves ir, praskleidę lubas, nuleido stabu ištiktąjį ties pačiu Mokytojum. *Jėzus, matydamas jų tikėjimą, tarė stabu ištiktą jam: „Pasitikėk, sūnau, tavo nuodėmės tau atleistos. Bet štai, kai kurie Rašto žinovai kalbėjo sau vieni: „Tasai piktžodžiauja.” Jėzus, pamatęs jų mintis, tarė: „Kam jūs manote pikta savo širdyje? Kas lengviau sakyti: Tavo nuodėmės tau atleistos, ar sakyti: Kelkis ir vaikščiok. Bet kad žinotumėte Žmogaus Sūnų turint ant žemės valdžios atleisti nuodėmes, tuomet jis tarė stabo ištiktajam: „Kelkis, imk savo patalą ir eik į savo namus.” Tasai atsikėlė ir nuėjo į savo namus.*

1) Mr k. 6, 4.

Matydamos-gi tai minios, bijojo ir garbino Dievą, kurs buvo davęs žmonėms tokios valdžios. [1])

Šeštadienio sulaukęs V. Jėzus, kaip buvo papratęs, nuėjo į sinagogą. Po pamaldų Jis *atsistojo sakyti. Jam buvo paduota pranašo Izaijo knyga. Atskleidęs knygą jis rado vietą, kame buvo parašyta: „Viešpaties dvasia ant manęs, todėl jis patepė mane ir siuntė mane nešti linksmą naujieną beturčiams, gydyti tų, kurių širdis sutrinta, skelbti atvadavimo apkaltiems ir akliems, kad jie atgaus regėjimą, išliuosuoti sulaužytųjų, apsakoti maloningų Viešpaties metų ir atsilyginimo dienos”* (Is. 61, 1). *Suvyniojęs knygą, jis atidavė ją tarnui ir atsisėdo. Visų akys sinagogoje buvo į jį atkreiptos. Jis pradėjo jiems sakyti: „Šiandien įvyko šitie Rašto žodžiai, kuriuos jūs girdėjote.” Visi pripažino jam tiesą, stebėjosi malonės žodžiais, kurie ėjo iš jo burnos, ir sakė: „Ar jis ne Juozapo sūnus?”* [2]) *„Ar jo motina nesivadina Marija? ir ne jo broliai Jokūbas, Juozapas, Simonas ir Judas? Ir jo seserys, ar ne visos pas mus? Taigi iš kur jam visa tai*? [3]) *Koki ta išmintis, kuri jam duota, ir tokie stebuklai, kuriuos jo rankos daro.”?* [4])

Nazaretiečiai norėjo, kad tų stebuklų Jis padarytų daugiau ir didesnių negu iki šiol, kad Nazareto garbė nustelbtų visą apylinkę. To viso jie reikalavo dėlto, kad Jisai yra Nazaretietis, kad Nazaretas yra jo tėviškė. Kaip kitais atvejais taip šituo sykiu V. Jėzus matė jų mintis ir jausmus, pirma negu jie juos išreiškė, ir Jis bandė juos pataisyti; todėl *Jis jiems tarė: „Jūs berods pasakysite man tą patarlę: Gydytojau, gydyk pats sa-*

1) Mat. 9, 1-8; Sulygink Mrk. 2, 2-12.
2) Luk. 4, 16-22.
3) Mat. 13, 55. 56.
4) Mrk. 6, 1.

ve: Didžių dalykų, kokių mes girdėjome padarytų Kaparnaume, padaryk ir čia savo tėviškėje." Ir Jis pridūrė... „Sakau jums tiesą: Buvo daug našlių Izraelyje Elijo dienose, kuomet dangus buvo uždarytas trejus metus ir šešis mėnesius ir pasidarė didelis badas visoje šalyje. Bet nė pas vieną iš jų nebuvo siųstas Elijas, tik pas našlę Sidonijos Sareptoje. Taippat daug buvo raupsuotų pranašo Elisiejaus laiku, ir nei vienas iš jų nebuvo išgydytas tik syras Namanas. [1]) Tais pavyzdžiais Išganytojas parodė, jog stebuklai ne tam daromi, kad žmonėms patiektų garbės, pelno ar patogumų, nei ne tam, kad vargą ar ligas sumažintų. Visa gamta yra gerai sutvarkyta ir jos taisyti nereikia, nei jos įstatymų keisti. Daryte Dievas daro stebuklų, bet tik išimtinais atsitikimais ir tiktai tam, kad žmonių tikėjimą sustiprintų. Jeigu dabar Dievas imtų daryti stebuklus sulig nazaretiečių noro, tai stebuklus jie paverstų savo nereikalingų tikslų įrankiais, didžiausi ir nepaprasčiausi antgamtiniai Dievo darbai virstų priemonėmis žemiems gamtiniems žmonių norams patenkinti, nazaretiečių tikyba netik nepagerėtų, bet dar pablogėtų. Todėl V. Jėzus pareiškė nedarysiąs stebuklų sulig saviškių užgaidos, nes ne tam esąs.

Visi sinagogoje tai girdėdami pasidarė pilni rūstybės. Jie sukilo, išvarė jį iš miesto ir nuvedė jį iki viršūnei kalno, ant kurio buvo pastatytas jų miestas, kad jį žemyn nustumtų. Bet jis, praėjęs tarp jų, nuėjo šalin. [2]) Nazareto kalno šonas buvo status ir aukštas. Nuo ten nustumtas žmogus užsimuštų. Net ir mūsų dienomis Amerikoje supykusi minia gana dažnai nužudo įtariamą žmogų. Taip Nazareto minia norėjo nužudyti V. Jėzų.

1) Luk. 4, 23-27.
2) Luk. 4, 28-30.

Jiems rodėsi težūva Jis veikiau, o ne daro garbės ir pelno jų kaimynams. Apylinkės žmonių nuomonė apie nazaretiečius buvo nekokia.

Ką nazaretiečiai minėjo V. Jėzaus brolius ir seseris, tai tie buvo jo pusbroliai ir puseserės. Alpiejaus ir Marijos vaikai. Toji Marija V. Jėzui buvo teta. [1]) Alpiejus kitaip vadinasi Kleopas, kaip tai aukščiau minėta.

c. Pirmosios viešojo gyvenimo Velykos.

Nesidavęs nužudyti nazaretiečiams V. Jėzus pasišalino nuo jų. Velykos buvo netoli ir Galilėjos žmonės jau puikavosi apie savo ežerą, rengdamiesi keliauti Jeruzolimon. Miestuose darėsi vis didesni pulkai vyrų. Kristus dar nebesiskyrė iš kitų, bet mokintinių būrelis jau būdavo su Juo. Pasišalinęs iš Nazareto V. Jėzus, turbūt, pasinešino į pietinį Galilėjos ežero kraštą. Nenorėdamas sukelti apie Save šnekų, Jis su Savo mokintiniais, veikiausiai įsimaišė į tą keleivių pulką, kuris iš pietinio ežero krašto gyventojų buvo susidaręs. Ten dar niekas Kristaus nepažinojo ir apie Jį nekalbėjo. Kaip paprastai, tas pulkas iš Galilėjos pasinešino į vakarus, darydamas užuolanką, kad nereikėtų eiti per Samariją, ir per Perėją keliavo Jeruzolimos linkun. Prie to miesto Galilėjos žmonės prisiartino iš to šono, kur buvo mažoji, arba Judėjos Betanija. Praėję pro ją, jie atvyko pas Alyvų kalną, kurs buvo visai šalę miesto. Tik siaurutė Kedrono slėnis skyrė Alyvų Kalną nuo Jeruzolimos.

Bažnyčios išvalymas. V. Jėzus atėjo į sostinę keliomis dienomis prieš šventėms prasidedant.

1) žiūr. Papijo ištrauką, Euzebijaus veikaluose, Migne P. G. 6, 1261.

Čionai niekas Jo nepažino ir nepaisė. Jo širdis Jį traukė į Bažnyčią pasimelsti. Nebūdamas levitų giminės, Jis nėjo šventovėm, bet turėjo būti išoriniame kieme drauge su pasauliečiais žmonėmis. Tais jis nesibodėjo, bet jiems skirtasis kiemas nelabai tiko maldai, nes prieš šventes ten buvo privesta visokių gyvulių aukoms; ten ir pinigų vertelgos buvo pasistatę savo stalus. Bažnyčios kiemas veikiau panešėjo į rinką, negu į maldos vietą. Aukojamųjų gyvulių pirkikai vieni už kitus siūlė meldžionims savo parduodamuosius daiktus. Kiekvienas norėjo pasipelnyti, ypač, kad tuo metu į Jeruzolimą suplaukdavo ir išeiviai, pralobusieji svetimose šalyse. Nors ir palestiniečiai, per Velykas aukodavo ne vien avinėlį, tačiau tie išeiviai užvis dažniausiai prie avinėlio pridėdavo ir veršių ir jaučių aukas. Dauguma atsinešdavo stabmeldžių kaltus pinigus su stabmeldiškais ant jų atmuštais paveikslais. Tokių negalima būdavo aukoti Bažnyčiai. Mozės buvo įsakyta, kad kiekvienas aukotų Dievui nors pusę šekelio, arba siklio. [1]) Todėl perkančių, parduodančių ir mainikautojų buvo didelė daugybė, o niekam nerūpėjo, kad jie Bažnyčios kieme išlaikytų šventai vietai tinkamą ramybę ir padorumą. Jau nebebuvo rimto ir švento senelio Simeono, jau ne jis valdė Bažnyčią, ne jis ėjo Aukščiausiojo Kunigo pareigas.

Viešpats neiškentė paniekos šventajai vietai. Kieme valkiojosi pamestų ilgų, miklių augmenų, iš kurių to krašto žmonės veja virves. Kristus susirinko jų pluoštą, susisuko gerą virvagalį ir ėmė juomi vainoti parduodančius, perkančius ir bankininkus. Tų ir stalus Jis išvartė ir pinigus išbarstė, sakydamas: *Atsimkite juos iš čia ir nedarykite mano Tėvo namų prekybos namais.* [2])

1) Iškeliavimo knyga 30, 11-16.
2) Jon. 2, 16.

Veikiai iš kiemo išbėgo ir jaučiai, ir avys ir žmonės. Tik narvelių su karveliais Išganytojas nelietė, turbūt, dėl to, kad tik varguoliai aukodavo tuos pigius paukštelius, iš kurių nei pirkliai žymaus pelno neturėdavo.

Mokytiniai stebėjosi tuo nepaprastu Kristaus smarkumu. Jie buvo tematę tik meilingumą savo Mokytojo. Stebėtina buvo ir tai, kad iš tokios drąsių pirklių daugybės nieks nepasipriešino. Negana, ką jų pačių sąžinė jiems priminė jų kaltę, bet prisidėjo ir baimė. Jie suprato, kad tai pranašas Dievo vardu juos pliekia, ir bijojo, kad pasipriešindami nepasidarytų sau dar blogiau. Mokytiniai taip-gi žiūrėjo į V. Jėzų kaip į pranašą ir prisiminė psalmės žodžius: *„Tavo namų meilė sugraužė mane.”* [1]) Nė Bažnyčios valdyba nedrįso įsikišti. Tik praėjus pirmam išgąsčiui tos valdybos nariai užklausė: *„Kokį ženklą tu gali mums parodyti, kad tai darai?”* [2]) Ženklu jie vadino stebuklą. Taigi jie norėjo, kad jis stebuklu patvirtintų, jog yra gavęs iš Dievo teisę tvarkyti Bažnyčią. Keistas buvo tas noras, nes pirklių išvijimas jau buvo stebuklas, taigi norintiems tiesos nieko daugiau nebūtų reikėję. Bet V. Jėzus jiems atsakė: *„Sugriaukite šitą bažnyčią ir aš per tris dienas ją atstatysiu.” Tuomet žydai sakė: „Šita bažnyčia statyta keturiasdešimts šešerius metus, o tu nori per tris dienas ją pastatyti? Bet Jis kalbėjo apie savo kūno bažnyčią. Tik paskui, jam atsikėlus iš numirusių, jo mokytiniai atsiminė, kad jis tai buvo sakęs.* [3]) Žydai V. Jėzaus Kūną sunaikino, lyg Bažnyčią sugriovė. Jis tą Savo Kūno Bažnyčią trečios dienos ryte sveiką ir garbingą atstatė. Lengviau yra didelę triobą pastatyti, negu

1) Ps. 68, 10.
2) Jon. 2, 18.
3) Jon. 2, ly-22.

tikrai užmuštą žmogų atgaivinti. Taigi Jėzus, atsikeldamas iš numirusiųjų, ištesėjo daugiau, negu buvo žadėjęs. Atsikėlimo stebuklą Jis paminėjo, dėl to, kad juomi aiškiausiai įrodė, jog buvo Dievo siųstas.

Tuo metu daugelis įtikėjo į Jėzų Jeruzolimoje, bet jis tuos įtikėjusius nerinko apie Save, kaip anuos aukščiaus minėtuosius. Daugelis nei neverti buvo to, nes pasiduodavo išoriniems įspūdžiams ir savo pažiūras mainydavo sulig tuo kas būdavo įdomiau tuo laiku. Rasi ne vienas iš tų greit įtikėjusių po trijų metų šaukė, kad Pilotas Jėzų prikaltų prie kryžiaus. Jo dieviškoji mintis viską permatė kiaurai.

N i k o d e m a s . Švenčių metu atvykusieji iš Galilėjos į Jeruzolimą Kanos, Kafarnaumo, Gerazeno ir paties Nazareto, žmonės papasakojo apie V. Jėzaus padarytuosius stebuklus. Tos žinios suėjo į Sinedriją ir pasitvirtino tuomi ką V. Jėzus padarė išvarydamas pirklius iš Bažnyčios kiemo. Aukštieji kunigai turėjo prisiminti, ką Jonas Krikštytojas buvo atsakęs Sinedrijos pasiuntiniams, ir kaip prie jų buvo liudijęs apie jaunikaitį iš Nazareto vardu Jėzų. Tarp tų aukštųjų kunigų galėjo būti neužmiršta nei Simeono kalba, nei pirm 18 metų buvusis bažnyčioje įstabus bernaitis tuo pačiu vardu iš to paties miestelio.

Tuom tarpu Jeruzolimoje buvo turtingas, garbingas, galingas ir mokytas žmogus vardu Nikodemas. Jis taipgi buvo Sinedrijos narys, bet ne kunigas, tik pasaulinis giminių kunigaikštis. Dalis ir tokių būdavo Sinedrijoj, kurioje kunigų kunigaikščiai turėdavo aukščiausią vietą, o tautos giminių kunigaikščiai antrąją. Trecioji vieta buvo mokslininkams, arba Rašto žinovams skirta. Sinedriją kitaip vadinosi Sanchedrin.

Gal pasitaręs su kai kuriais kitais Sauchedrino nariais, o gal sau vienas sumintijęs, Nikodemas slapčia nakties metu atėjo pas V. Jėzų pasikalbėti ir tarė: *„Mokytojau, mes žinome, kad tu atėjai nuo Dievo, kaipo mokytojas, nes niekas negalėtų daryti tų stebuklų, kuriuos tu darai, jei Dievas nebūtų su juo.* [1]) Šventasis Jonas, aprašydamas tą atėjimą savo Evangelijoje tepaduoda tik labai trumpai pažymėtą pasikalbėjimo turinį. [2])

Juodu pirmiausiai kalbėjo apie reikalą atgimti dvasiai. Tą dvasios atsinaujinimą V. Jėzus statė kaipo sąlygą, norintiems įeiti į Dangaus Karalystę, kurios greit būsiantį įsikūrimą pranašavo šv. Jonas Krikštytojas. Nikodemui nesuprantant, kaip senas izraelitas gali atgimti, V. Jėzus išdėstė Krikšto sakramento reikalą, labiausiai pabrėždamas dvasinę to sakramento galybę. Nikodemas stebėjosi to mokslo sunkiai suprantama aukštybe, o Kristus pažymėjo, kad tikrąjį Dievo apreiškimą tepermano tik tas, kas yra iš dangaus nužengęs. Čionai Išganytojas aiškiai pabrėžė būsimą Savo mirtį ant kryžiaus pasauliui išpirkti, truputį užsiminė apie Savo Dievybę ir pasakė, kad į tą Dievybę reikia tikėti, norint pačiam būti išgelbėtam ir užsipelnyti amžiną gyvenimą. Per įsikūnijusį Dievo Sūnų ir pasaulis yra išgelbimas. Tikėjimo reikalas yra taip didis, jog netikintys į Dievo Sūnaus Dievybę jau pasmerktas yra. Pagalios V. Jėzus paaiškino, kad žmonės, įpratusieji gera daryti, lengvai įtiki, o pajuokusieji į blogą nepajėgia išvysti Dievo apreikštosios tiesos. Apie Save V. Jėzus tuo atveju pasisakė esąs šviesa, iš dangaus atėjusi į pasaulį.

Nors Nikodemas buvo ir doras, ir protingas žmogus, bet Išganytojo išdėstytosios tiesos taip toli nepa-

1) Jon. 3, 2.
2) Fouard, op. cit. I. p. 19 7, išnaša.

nešėjo į to laiko žydų tautos pažiūras, jog V. Jėzaus žodžiai beliko tiktai Nikodemo sielos paviršyje, o nepasiekė dvasios gelmės. Kunigaikštis persiskyrė su Kristum neįtikėjęs į Jo dievybę, netapęs Jo mokytiniu, ir toliau laikėsi nuošaliai. Tiktai Sinedrijos daugumai berūstaujant prieš Jėzų, Nikodemas priminė įstatymą, kad nevalia smerkti neišklausinėjus žmogaus, neištyrus jo darbų. [1]) Tik V. Jėzui mirus, Nikodemas drąsiai pasireiškė gerbiąs Jį. [2])

d. Šv. Jono Krikštytojo mirtis.

Velykų šventėms pasibaigus V. Jėzus nesusidėjo su kitais grįžtančiais į Galilėją, bet kokiam laikui likosi Jeruzolimos apylinkėje, tai yra, Judėjoje. Ta šalis nedidelė. Iš Jeruzolimos iki šiaurinių Judėjos bei pietinių Samarijos ribų yra keturios valandos pėsčiam eiti, arba maždaug 30 kilometrų. Nuo sostinės į rytus netoli miesto prasideda tušti nelygūs Taukai ir tęsiasi iki Jordono upės, prie kurios taip-gi niekas negyvena. Toki jau dykumai nuo Jeruzolimos tęsiasi ir į vakarus iki Tarpžemio jūrai. Tik pietinė Judėjos dalis nuo Jeruzolimos iki Edomo sienos yra derlinga ir gana daug žmonių joje gyvena. Apie aštuonis mėnesius toje šalyje perleido V. Jėzus su savo mokytiniais po minėtųjų Velykų.

Šitoje Šv. Žemės dalyje buvo Hebron'as, kame ilsėjosi partijarkų kūnai, Mambre, kame Abraomo gyventa. Turbūt toje šalyje prie V. Jėzaus mokintinių prisidėjo nelabasis Judas, nes jis buvo miestelio Kariath, buvusio toje šalyje pilietis.

1) Jon. 7, 61.
2) Jon. 19, 39.

V. Jėzus krikštija. Jėzus atėjo su savo mokytiniais į Judėjos šalį; tenai jis pasiliko su jais ir krikštijo. Taippat ir Jonas krikštijo Enone prie Salimo, nes tenai buvo daug vandens. [1]) Žymėtina, kad Kristui pasinėšinus į pietus ir ėmus krikštyti, šv. Jonas pasitraukė į šiaurę. Enonas aramajų kalboje vadinasi Einan ir reiškia šaltinius. Šv. Jeronimas sako, kad ta vieta buvusi aštuonis tūkstančius rymiškų (dvilinkų) žingsnių atstu nuo vietos, kur jo laikais buvo Skitopolis. Salimo šiandien nebegalima susekti, kur yra buvęs. Žmonės ėjo krikštytis pas abudu: pas V. Jėzų ir pas šv. Joną, tik pas šv. Joną būdavo daug mažiau žmonių, negu pas V. Jėzų.

Drauge su krikštu V. Jėzus teikė žmonėms ir pamokinimų. Jis kalbėjo apie tą patį, kaip ir šv. Jonas, būtent apie atgailą ir apie Dievo Karalystę. Tas pamokslų vienodumas išmanantiems patvirtino šv. Jono pasiuntinybės teisingumą, o neišmanantiems rodėsi, būk Jėzus norįs paveržti mokytinius iš šv. Jono. Bet buvo ir skirtumo tarp jųdviejų. Jonas skelbė būsimą dangaus karalystės įsikūrimą, o V. Jėzus sakė, kad ji jau atėjo ir čia pat yra žmonėse. Dar didesnis skirtumas buvo krikšte, nes šv. Jono krikštas buvo tiktai apeiga, primenanti žmonėms sąžinės grynumo reikalą, o V. Jėzaus krikštas buvo susyk sakramentas, atleidžiąs žmonėms nuodėmes.

Bet šv. Jono mokytiniai pavydėjo V. Jėzui didelio pasisekimo ir atvykę pas Krikštytoją sakė: „*Rabbi* (Mokytojau), *tas, kurs su tavim buvo anapus Jordono, apie kurį tu liūdijei, štai dabar krikštija ir visi eina pas jį. Atsakydamas Jonas tarė: „Žmogus negali nieko sau imti,*

1) Jon. 3, 22-23.

jei jam nebus duota iš dangaus. Jūs patys galite paliudyti apie mane, kad aš esu sakęs: Aš ne Kristus, tik esu. siųstas pirma jo. Kas turi sužiedotinę, tas sužiedotinis; sužiedotinio-gi prietelis, kurs stovi ir jį girdi, džiaugte džiaugiasi sužiedotinio balsu. Taigi tokio džiaugsmo ir aš pilnai prityriau. Reikia, kad Jis augtų ir kad aš eičiau mažyn. Kas ateina iš aukštybės, tas stovi aukščiau už visus... Tėvas myli Sūnų, tas turi amžinąjį gyvenimą; kas-gi netiki Sūnui, tas nematys gyvenimo, tik Dievo rūstybė pasilieka ant jojo. [1])

Trumpai sakant, šv. Jonas dar kartą paliudijo, kad V. Jėzus turi teisę krikštyti, kad Jo pasisekimas yra jo pranokėjui džiaugsmas, kad V. Jėzus yra Dievo Sūnus, Kurio apreikštosios tiesos yra privalomos visiems.

Šv. Jonas patenka į kalėjimą. Sunku aiškiai nustatyti, kaip ilgai dar dirbo šv. Jonas Krikštytojas, bet žinia, kad bebūdamas Galilėjoje, t. y. Palestinos šiaurėje, jis barė tos žemės karalių Erodą už paleistuvingą gyvenimą. Tas Erodas vadinosi Antipas ir buvo sūnus ano senojo Erodo, kurs mirė trumpai po to, kaip V. Jėzus buvo užgimęs. Senasis Erodas turėjo daug pačių ir su jomis daug vaikų. Jaunasis Erodas buvo senojo Erodo ir jo pačios Maltacės sūnus. Senojo Erodo ir jo pačios Mariamnės, didžiojo kunigo Simano dukters sūnus buvo Pilypas, kurs tėvui mirus liko negavęs nei jokios žemės valdyti. Kitas jo brolis taip-gi Pilypu vardu, senojo Erodo ir Kleopatros Jeruzolimietės sūnus gavo Iturėją. Bet senasis Erodas turėjo dar vieną pačią taip-gi Mariamnę vardu, kilusią iš Asmonėjų giminės. Su ja senasis Erodas turėjo du sūnų: Aristobulį ir Aleksandrą, kuriuodu jis abu nužudė. Bet

1) Jon. 3, 26-36.

Aristobulis žuvo jau užaugęs ir turėjo sūnų Erodą Agripą ir dukterį Erodijadą. Toji Erodijada buvo graži, gudri ir pikta. Senajam Erodui dar gyvam esant ji ištekėjo už savo dėdės Pilypo, senojo Erodo ir Mariamnės Simoniūtės sūnaus, pasitikėdama, kad tas dėdė senajam Erodui mirus gaus karaliauti, bet ji apsiriko: karalystė teko Maltacės ir Kleopatros vaikams.

Senajam Erodui mirus jaunasis Erodas arba Antipas karaliavo Galilėjoje. Jis buvo vedęs Petros karaliaus Arėto dukterį. Bet būdamas svečiuose pas savo brolį Pilypą, tą kurs negavo žemės po tėvo galvos arčiau susipažino su jo žmona, savo brolio Aristobulio dukterim Erodijada, kuri labai panūdo būti karaliene. Sugrįžęs namo, Erodas davė aiškiai suprasti savo pačiai, kad ją atstatysiąs. Toji, nelaukdama viešojo atstatymo, pasitraukė į Macheronto pilį, į rytus nuo Negyvosios jūros netoli jos. Tą pilį Arėtas buvo davęs savo dukteriai į dalį. Atstatomoji moteriškė pasiskundė savo tėvui ir iškilo karas tarp Arėto ir Erodo. Nors Arėto vyrai sumušė Erodo kareivius, tačiaus nežinia kas pasidarė, kad Erodas ir Erodijadą vedė ir Macheranto pilį pasilaikė sau. Istorija nesako, kuo vardu buvo atstatytoji moteriškė.

Šv. Jonas nepakentė tos nedorybės, kad Erodas, pavaręs savo teisėtąją žmoną, gyventų su savo brolio pačia, paviliojęs ją. Kai kurie spėja, kad Krikštytojas, nieko nepaisydamas, nuėjo į Erodo rūmus ir, kaip kitąsyk Elijas išbarė karalių Achabą, taip dabar šv. Jonas padarė tetrarchai Erodui, sakydamas: „*Tau nevalia turėti savo brolio pačios.*" [1]) Erodas nedrįso čia pat suimti pranašą, bet nenaudoji Herodijada galų gale pri-

1) Mrk. 6, 18.

kalbino ištižėlį tetrarchą, kad Krikštytoją suimtų. Erodas taip ir padarė: suimtą šventąjį įmetė į kalėjimą Macheranto pilies požemiuose.

Ta pilis stovi ant uolos, apie kurią iš visų pusių įvairiomis kryptimis eina gilios griovės. Pilis aptverta storais, aukštais ir stipriais mūrais. Apie Macherantą žmonių vaizduotė pasakojo baugių daiktų, būtent, kad tenai mažos žolės išauga kaip medžiai, kad jų šaknys vakare virsta ugnim, kad jos bėga nuo žmogaus norinčio jas paliesti, arba net nužudo drąsuolį, kad griovių dugne trykšta keistos versmės karštos ir šaltos kaip ledas. [1])

Š v. J o n o p a s i u n t i n i a i. Erodas bijojo savo kalinio, laikomo tokioje baisioje tvirtovėje, ir žinojo jį esant žmogų teisų ir šventą. Nors tetrarcha kalino šv. Joną Krikštytoją, bet *pasiklausęs jo daug darė ir mielu noru klausydavo.* [2]) Mokytiniai neužmiršo šv. Jono ir nebijodavo ateiti pas jį pasikalbėtų. Kalbos dažnai būdavo apie V. Jėzų ir Jo darbuotę. Ištikimieji Jono mokiniai nelabai tikėjo Išganytojo aukštybe. Jo elgesyje jiems daug kas nepatikdavo. Šv. Jonas vis pakartodavo savo liudijimą, bet mokytiniams nusibodo nuolatai klausyti tų pačių žodžių.

Vienu tarpu mokytiniai, susirinkę Macheronte pas kalėjimo langutį, apsakė šv. Jonui keletą V. Jėzaus stebuklų ir vis-gi abejojo apie jo pasiuntinybę. Tada šventasis pasiuntė du savo mokytiniu pas V. Jėzų ir įmokino paklausti: *„Ar tu esi tas, kuris turi ateiti, ar mes kito laukiame?”* [3]) „Kuris turi ateiti” yra tas, kurį V. Dievas buvo žadėjęs atsiųsti. Pranašai apie jį daug

1) Jos. Flavius, Bellum Judaicum VII, 6, 3.
2) Mrk. 6, 20.
3) Luk. 7, 19.

buvo kalbėję. Taigi Jonas įmokino savuosius, kad V. Jėzaus paklaustų, ar Jis yra anas Dievo žadėtasis atsiųsti Mesijas. Mokytiniai atėjo ir tarė: „*Jonas Krikštytojas siuntė mudu pas tave ir sakydino: Ar tu esi tas, kurs turi ateiti, ar mes kito laukiame?* [1])

V. Jėzus išsyk nieko nepasakė, bet pasiųstiesiems matant išgydė daugeli ligų, vočių, paliuosavo piktos dvasios apsėstųjų ir akliems grąžino regėjimą. Gal tat visa ne viena diena pasidarė, gal, pasiuntiniai ilgiau užtruko pas V. Jėzų. Tik, grąžindamas juodu, Jis tarė: „*Nuėję apsakykita Jonui, ką esata girdėję ir matę: akli regi, raiši vaikščioja, raupsuoti išgydomi, kurtiniai girdi, numirėliai keliasi, beturčiams skelbiama geroji naujiena.* [2])

Pirm daugelio šimtų metų Izaijas pranašas buvo kalbėjęs apie tą, kurį Dievas žadėjo atsiųsti Savo tautai ir paminėjo to siunčiamojo Mesijo stebuklus, kad iš jų žmonės galėtų jį pažinti, kada ateis. Izaijas šitaip pranašavo: *Dievas pats ateis ir išgelbės jus. Tada atsimerks aklųjų akys ir kurčiųjų ausys bus atdaros, tada ir raišas šokinės kaip briedis ir nebylių liežuvis bus liuosas.* [3]) Taigi keturių rūšių stebuklus minėjo pranašas, kad Mesijas, kurs turi ateiti, darys juos. Viešpats gi Jėzus Jono pasiuntiniams pridėjo dar dvi rūšis, būtent, kad raupsuoti išgyja ir numirėliai prikeliami. Primindamas tuos pranašo žodžius ir parodydamas Jono pasiuntiniams, kad netik Izaijo minėtuosius stebuklus yra padaręs, bet dar viršaus pridėjęs, V. Jėzus prisipažino esąs tas, apie kurį pranašų vyresnysis buvo rašęs. Izaijo buvo pasakyta: *Dievas pats ateis ir išgelbės jus.* Iš to reikėjo su-

1) Luk. 7, 20.
2) Luk. 7, 22.
3) Is. 35, 4-6.

prasti, kad V. Jėzus yra Dievas ir Išgelbėtojas. Aišku, kad kito nebereikia laukti daugiau.

V. Jėzaus kalba apie šv. Joną. Mokytiniai tą žinią parnešė Jonui Krikštytojui, o jiedviem nuėjus V. Jėzus *pradėjo kalbėti minioms apie Joną: „Ko išėjote į tyrus pamatyti, ar vėjo linguojamos nendrės? Bet ko išėjote pamatyti, ar minkštais drabužiais apsivilkusio žmogaus? Štai, kurie brangiuose rūbuose ir gėriuose, tie yra karalių namuose. Bet ko išėjote pamatyti, ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau kaip pranašo! Jis yra tas, apie kurį parašyta: Štai aš siunčiu savo pasiuntinį pirma tavęs; jis pataisys tavo kelią tau. Nes sakau jums, tarp gimusių iš moterų nėra nei vieno didesnio pranašo už Joną Krikštytoją.* [1])

V. Jėzus, be abejonės, yra didesnis už šv. Joną, bet kalbėdamas Išganytojas visai neėmė Save domėn. Taip turime daryti ir mes. Prie tų V. Jėzaus žodžių jau nei vienas žmogus negalėtų pridėti viršaus nei vieno pagyrimo šv. Jonui. Kitus šventuosius pripažįsta, arba kanonizuoja Bažnyčia. Joną Krikštytoją kanonizavo V. Jėzus ir tai padarė Savo Pranokėjui dar gyvam esant, bet padarė Dievo išmintim, žinodamas, kas turėjo nepoilgam įvykti.

Šv. Jono mirtis. Nenaudoji Herodiada nepakentė tiesos, norėdama paleistuvauti, nenorėjo negarbės, nemanė atgauti garbę elgesio pataisymu, bet prie nedorybės rengė pridėti žmogžudystę, lyg tas prasižengimų dauginimas galėjo pataisyti garbę. Nelabajai moteriškei *atėjo patogi diena. Saro gimimo sukaktuvėse Erodas kėlė didžiūnams, kariuomenės viršininkams ir Galilėjos vyresniesiems pokylį. Tuomet Erodiados ir* Pi-

1) Luk. 7, 24-28.

lypo duktė Saliomė įėjo, šoko ir patiko Erodui ir taip pat drauge sėdėjusiems už stalo. Karalius tarė mergiotei: „Prašyk iš manęs ko tu nori, aš tau duosiu. Ir jis jai prisiekė: „Ko nors prašysi, aš tau duosiu, kad ir mano karalystės pusę." Išėjusi ji klausėsi savo motiną: „Ko aš turiu prašyti?" Ta atsakė: „Jono Krikštytojo galvos." Tuojaus įėjus skubiai pas karalių, ji prašė sakydama: „Noriu, kad tuojaus man duotumei ant lėkštės Jono Krikštytojo galvą." Karalius nuliūdo, bet dėlei prisiekos ir dėl drauge sėdėjusių už stalo nenorėjo jos nuliūdinti. Taigi jis nusiuntė budelį ir liepė atnešti ant lėkštės jo galvą. Tas nukirto jį kalėjime, atnešė jo galvą ant lėkštės ir padavė jį mergiotei, mergiotė gi savo motinai. Išgirdę apie tai jo mokytiniai, atėjo, paėmė jo kūną ir padėjo jį į kapą. [1])

Neprotingas buvo pažadas, bloga buvo priesaika ir žmogžudiškas jos išpildymas. Šventasis nuėjo į dangų pas Amžinąjį Tėvą į neapsakomas linksmybes. Erodijados kalbinamas Erodas nesitenkino tetrarkos valdžia, iškeliavo rūpintis, kad karaliaus vardą gautų, kurį vartodavo neteisėtai. Jo giminė ir priešas Erodas Agripa jį apskundė, imperatoriui Kaligulai, kurs ištrėmė Erodą į Lugdunum Convenarum, dabar vadinamą Cominges. Tais laikais ten ėjo Gallijos ir Ispanijos riba. Erodijada sekė paskui ir abu suvargę ir visų užmiršti mirė ištremti svetimoje šalyje. Šokikė Saliomė, beeidama ledu per upę įlūžo ir iki kaklui įsmuko į vandenį. Šaltame vandenyje ji sustyra. Pasijudinusios lytys susispaudė viena prieš kitą ir nuspaudė Saliomės kaklą taip, kad galva atitrūko nuo kūno. [2]) Tos nelaimės sugriuvo ant

1) Mrk. 6, 21-29.
2) Skaityk: Joseph Flavius, Antiquitates XVIII, 7, 2; De bello Judalco II, 9. 6 ir Nicephorus I, 20.

Erodo keletą metų vėliau jau V. Jėzui užžengus į dangų.

Šv. Jonas į kalėjimą pateko, veikiausiai, pusantrų metų pasidarbavęs pas Jordaną, o nukirstas tapo, turbūt, antrais V. Jėzaus viešosios darbuotės metais. Bet šičia jo mirtis apsakyta drauge su jo mokintinių nusiminimu dėl V. Jėzaus pasisekimų, nes norėjau susyk pasakyti visa kas liečia to šventojo gyvenimo pabaigą.

e. V. Jėzus grįžta į Galilėją.

Šv. Jonui besidarbuojant Palestinos šiaurėje apie Ainon ir Salim, V. Jėzus sakė pamokslus ir krikštyjo žmones Palestinos pietuose, Judėjos žemėje. Su Juo buvo Jo mokytinių ir tie daugiausia krikštijo, bet, turbūt, ne visi mokytiniai, buvusieji Galilėjoje, pasiliko per vasarą su Mokytojum. Turbūt nebuvo nei Simono Petro, iš kurio žinias ėmė Morkus, nei šv. Mato, nei V. Jėzaus giminaičių, kurių pasakojimais naudojosi šv. Lukas, nes trijose pirmose Evangelijose nieko nėra apie Išganytojo darbuotę Judėjoje. Su juo tenai turėjo būti Zebedejaus abudu sūnūs, arba nors vienas Jonas. Veikiausiai buvo ir Jono tikrasis brolis Jokūbas. Kadangi Judas iš Kariot buvo toje šalyje augęs, tai galima spėti, kad tenai jis ir prisiplakė prie V. Jėzaus. Gal ir šv. Tamas buvo iš Judėjos ir Judėjoje pažinęs Išganytoją.

Apie gruodžio mėnesį V. Jėzus darbavosi dar Judėjoje, turbūt, su dviem galiliečiais ir su dviem judėjiečiais mokytiniais. Ten atėjo gandas, kad šv. Jonas suimtas. Gal dėl to, V. Jėzus ryžosi grįžti į Galilėją. Grįžimo priežastis galėjo būti ir ta, kad svetimoje Judėjoje V. Jėzus neturėjo nei kur galvos priglausti. Šiltu metu triobos nei nereikėjo, bet žiemai ateinant naudinga bu-

vo laikytis arčiau Nazareto, kur Išganytojo Motina tebegyveno savo namuose. Kad ir nežinotume grįžimo priežasties, žinome, jog grįžo.

Grįždamas Galilėjon V. Jėzus keliavo per Jeruzolimą, bet neilgai užtruko, nes ten jau viešpatavo dvasia priešinga Jo Širdžiai. Rytmetyje išėjęs iš sostinės V. Jėzus iki vidudieniui atvyko pas miestą Sichem, Samarijos sostinę. Čia netoli Moreh'o ąžuolyno buvo Jokūbo šulinys. Tą vietą Jokūbas buvo pirkęs iš ainariečių ir joje išsikasdinęs šulinį. Šulinį jis kasė ir mūrijo dėl to, kad apylinkės šaltiniai priklausė kitiems. Tą vietą Jokūbas buvo skyręs savo sūnui Juozapui. Kai žydai grįžo į savo žemę iš Egipto vergijos, tai, parsinešę Juozapo kaulus, juos palaidojo kitąsyk jam jo tėvo skirtoje žemėje. [1])

Čionai V. Jėzus pasiliko pas šulinį, o mokytinius pasiuntė miestan parūpintų maisto. Nors vėlybas buvo metas, bet vidudienyje Palestinoje vis dar būva karštoka. V. Jėzus atsisėdo ant suolo pas šulinį po stogeliu. Anoje šalyje prie šulinių būva akmeninių suolų aplinkui ir stogelis viršuje. Stogelis darė ir pavėsio. Netoli šulinio buvo priemiestis Sichar, o kiek toliau Samarijos sostinė Sichem.

V. Jėzui besėdint prie šulinio iš Sicharo atėjo moteriška ąsočiu nešina. Paprastai rytų šalyse moters eina semtis vandens tik vakarais ir tai visu būriu, kad kartais kokis vyras neužpultų. Šitoji užpuolimo nesidrovėjo, nors matė nepažįstamą vyrišką sėdint pas šulinį. Ji nebuvo nei ištekėjus, nei mergina.

Jai priėjus prie šulinio *V. Jėzus jai tarė: „Duok man gerti"... Ta moteriškė samaritonė jam sakė: „Kaip-*

1) Jos. 24, 32; Sulygink Gim. 12, 6; 23, 18-20; 24; 49, 25.

gi tu būdamas žydas, prašai gerti iš manęs, moteriškės samaritonės? Nes žydai nebendrauja su samaritonais. Atsakydamas Jėzus' jai tarė: „Jei tu pažintumei Dievo dovaną ir kas yra tas, kurs tau sako: Duok man gerti, tu tikrai būtumei iš jo prašiusi ir jis duotą tau gyvojo vandens. Gyvuoju vandeniu anoje šalyje žmonės vadina gryną, šaltą iš žemės tiesiog besiverčiantį vandenį. *Moteriškė jam sakė: Tamista, tu juk neturi kuomi pasisemt, šulinys gilus; tai iš kur tu turi gyvojo vandens? Ar-gi tu didesnis už mūsų tėvą Jokūbą, kurs mums davė tą šulinį, pats iš jo gėrė, taip pat jo vaikai, ir jo gyvuliai? Atsakydamas Jėzus jai tarė: „Kiekvienas kurs geria šitą vandenį, vėl trokš; kas-gi gers vandens, kurį aš jam duosiu, tas nebetrokš per amžius; vanduo kurį aš jam duosiu, bus jame šaltinis vandens trykštančio į amžinąjį gyvenimą. Moteriškė jam sako: „Viešpatie, duok man to vandens, kad nebetrokščiau ir nebevaikščiočiau čia semtis.” Jėzus jai tarė: „Eik, pavadyk savo vyrą ir ateik čionai.” Moteriškė' atsakė: „Aš neturiu vyro.” Jėzus jai tarė: „Gerai pasakei: Aš neturiu, vyro. Nes tu turėjai penkis vyrus ir tas, kurį dabar turi, tai ne tavo vyras; čia tu tiesą pasakei.” Moteriškė jam tarė: „Viešpatie, matau, kad tu pranašas. Mūsų tėvai garbindavo ant šito kalno, jūs gi sakote Jeruzalėje esanti vieta, kur reikia garbinti.” Jėzus jai tarė: „Moteriške, tikėk manim, ateina valanda, kuomet jūs nei ant šito kalno, nei Jeruzalėje negarbinsite Tėvo. Jūs garbinate ko nežinote, mes garbiname, ką žinome, nes išganymas ateina iš žydų. Bet ateina valanda, ir dabar jau yra, kuomet tikri garbintojai garbins Tėvą dvasia ir tiesa, nes ir Tėvas ieško tokių garbintojų. Dievas yra dvasia ir jo garbintojams reikia garbinti dvasia ir tiesa.” Moteriškė jam tarė: „Aš žinau, kad ateis Mesijas (tai yra Kristus);*

taigi atėjęs jis visa mums apskelbs. Jėzus jai tarė: „Aš esu kurs su tavim kalbu." Tuotarpu atėjo jo mokytiniai ir stebėjosi, kad jis kalbasi su moteriške. Tačiau nei vienas nesakė: „Ko klausiesi, arba apie ką kalbi? Moteriškė-gi paliko savo ąsotį, nuėjo į miestą ir sakė žmonėms: „Ateikite ir išvyskite žmogų, kurs man pasakė visa ką esu padariusi, ar ne jis Mesijas?" Jie išėjo iš miesto ir ėjo pas jį. Tuotarpu mokytiniai prašė jį sakydami: „Rabbi, valgyk!" Jis jiems atsakė: „Aš turiu valgyti maisto, kurio jūs nežinote." Tuomet mokytiniai kalbėjosi tarp savęs: „Ar neatnešė jam kas nors valgyti?" Jėzus jiems tarė: „Mano valgis yra daryti valią to, Kuris mane siuntė, kad ištesėčiau jo darbą. Ar jūs nesakote: Yra dar keturi mėnesiai ir ateina pjūtis. Štai sakau jums: Pakelkite savo akis ir pažiūrėkite į laukus, kad jie jau pabalę piūčiai... Daug iš ano miesto samaritonų įtikėjo į jį dėl moteriškės žodžių... Atėję pas jį samaritonai prašė jį pasilikti pas juos ir jis pasiliko tenai dvi dieni. Daug daugiau įtikėjo į jį dėl jo pamokslo. Moteriškei-gi jie sakė: „Tikime jau nebe dėl tavo šnekos: mes patys girdėjome ir žinome, kad šitas tikrai pasaulio gelbėtojas." Dviem dienom praslinkus jis išėjo iš ten ir nuėjo į Galilėją. [1])

Samarijos žmonių tikyba prieš Jėzui ateinant buvo išklydus ir dora pakrikus, bet Jėzus teisingai pasakė Savo mokytiniams, kad Sichemo ir Sicharo gyventojų sielos jau yra nunokusios Dievo religijos piūčiai. Nusikaltėlė moteriškė pirmoji, paskui ją daugybė vyrų ir moterų Samarijoje pripažino V. Jėzų esant Dievo siųstuoju pasaulio išgelbėtoju. Paskui Samarijoje buvo ży-

1) Jon. 4, 8-43.

mi krikščionių bažnyčia. Iš ten buvo kilęs ir didis šventasis Justinas išminčius ir kankinys.

Šitais pirmaisiais viešosios darbuotės metais V. Jėzus pirmiausiai pasirodė pas Jordoną, tenai Dievas Tėvas patvirtino šv. Jono liudijimą apie Jėzaus Dievybę. Pats-gi Išganytojas pareiškė Savo dievišką galę pirmiausiai Galilėjoje, paskui Judėjoje ir galop Samarijoje. Samarai buvo labai išklydę iš tikėjimo ir beveik praradę tautybę. Žydai jų nekentė, bet V. Jėzus ir žydus mokino, kad nei viena tauta nereikia niekinti.

Tas šulinys, prie kurio V. Jėzus sėdėjo šale Sichar, dar tebėra. Jis yra sumūrytas iš sklandžiai sudėtų žemėje akmenų be cemento, be kalkių. Pas dugną jis gana platus į viršų eina siauryn ir viršuje yra skylė, per kurią traukia aukštyn vandenį. Šulinys dabar yra 24 metrus gilus. Seniau jis buvo gilesnis, bet žmonės primetė į jį akmenaičių, besidomėdami jo gilumu.

f. V. Jėzus vėl Galilėjoje.

Sunku pasakyti, kur Išganytojas sustojo, parėjęs iš Judėjos per Samariją į Galilėją. Jam beeinant išilgai ežero Genezaret, turbūt, šv. Jokūbas ir šv. Jonas, Zebedėjaus sūnūs, nebuvę namie nuo Velykų, panorėjo užeiti pas tėvą ir pabūti nors kiek su saviškiais Betsaidoje. Išganytojas su dviem mokytiniais, atėjusiais drauge iš Judėjos vyko toliau į šiaurę. *Jis vėl atėjo į Galilėjos Kaną, kame vandenį buvo pavertęs vynu.*

Buvo tenai vienas karaliaus valdininkas, kurio sūnus sirgo Kafarnaume. Tas išgirdęs, kad Jėzus ateina iš Judėjos į Galilėją, nuėjo pas jį prašė jį ateiti ir išgydytų jo sūnų, kurs buvo marinamas. Tuomet Jėzus

jam tarė: „Jei jūs nematote ženklų ir stebuklų, jūs netikite." Valdininkas jam atsakė: „Viešpatie, ateik pirma ne kaip mano sūnus numirs." Jėzus jam tarė: „Eik, tavo sūnus gyvas." Žmogus įtikėjo žodžiams, kuriuos jam pasakė Jėzus ir išėjo. Jį jau pareinantį pasitiko tarnai ir pranešė jam, sakydami, kad jo sūnus gyvas. Jis tad paklausė juos apie valandą, kurioje jam pasidarė geriau. Jie atsakė: „Vakar septintoje valandoje liovėsi krėtęs jį drugys." Tuomet tėvas suprato, kad tai buvo ta valanda, kurioje Jėzus jam tarė: „Tavo sūnus gyvas." Ir įtikėjo jis pats ir jo namai. [1])

Galiliečiai šiuo atveju gražiai priėmė (V. Jėzų, nes jie jau buvo matę Jo stebuklų pirma ir tas naujasis stebuklas dar labiau juos sutvirtino. V. Jėzus valdininko prašomas nėjo į Kafarnaumą, bet parodė, kad gali išgydyti marinamą ligonį nei nematęs jo iš didėles tolumos. Bet netrukęs V. Jėzus nuvyko į Kafarnaumą, kur buvo Petro ir Andriejaus namai. Bet juodu dažnai būdavo ir Betsaidoje. Gal ir tuodu mokytiniai buvo atėję iš Betsaidos drauge su Jėzum į Kafarnaumą.

Anksčiau ar vėliau Kafarnaumiečiai patyrė, kad didysis stebukladaris vėl jų mieste. Vėl prasidėjo ligonių ir apsėstųjų gabenimas pas Išganytoją. Visą naktį iš šeštadienio į sekmadienį Jis juos gydė. Jau pradėjo dienoti kai paskutinis išgijęs ligonis išvyko iš Petro namų. V. Jėzus taip-gi išėjo iš triobos, tuščiomis miegančio miesto gatvėmis nuvyko į kalnus, pasirinko ramią retai kam prieinamą vietą ir ten meldėsi.

Saulei užtekėjus minia pasidarė ties Petro namais. Jis tada tik pastebėjo, kad V. Jėzaus nėra namieje. Bet jis buvo karšto kraujo žmogus, ėmė ieškoti ir galu-

1) Jon. 4, 46-53.

tinai rado Išganytoją besimeldžiant. Jie tarė Jam: *„Visi tavęs ieško.” Jis tarė jiems: „Eime į artimiausius sodžius ir miestus, kad ir tenai sakyčiau pamokslus, nes tam aš esu atėjęs.” Jis sakė pamokslus sinagogose ir visoje Galilėjoje ir išvarinėjo velnius.* [1])

R a u p s u o t o i š g y d y m a s . *Pas jį atėjo vienas raupsuotas, kurs jį prašė ir atsiklaupęs jam tarė: „Jei nori, gali padaryti, kad būčiau švarus.” Jėzus-gi, jo pasigailėjęs, ištiesė savo ranką, palietė jį ir tarė jam: „Noriu, būk švarus.” Kaip tik jis tai pasakė, raupsai tuojau nuo jo išnyko ir jis tapo švarus. Jis pagrąsė jam ir tuojau jį pavarė, sakydamas jam: „Veizėk, kad niekam nesakykim, bet eik pasirodyk vyriausiam kunigui ir jiems paliudyti atnašauk už savo išgijimą, kaip yra liepęs Mozė. Jis-gi išėjęs ėmė pasakoti ir skelbti tą dalyką, taip kad Jėzus jau nebegalėjo žmonėms matant įeiti į miestą, bet būdavo laukuose tuščiose vietose; tačiaus jie ateidavo pas jį visur.* [2])

S t e b u k l i n g o j i ž v e j a. Beeidamas per Galilėjos miestus ir kaimus, V. Jėzus užėjo ir į Betsaidą, iš kurios buvo, keturi Jo mokiniai: du Zebedėjaus sūnus: Jokūbas ir Jonas ir du Jonaus sūnūs: Simanas-Petras ir Andriejus. Tie keturi žvejai susitarę išėjo vakare žūklauti. Galilėjos arba Nazareto ežere geriausiai tas darbas sekasi tarp saulėleidos ir saulėtekos, nes žuvys būva apsnūdusios ir tamsoje nepastebi tinklo. Tačiau keturi žvejai visą naktį išvargę neturėjo nieko sugavę.

Saulei gerokai pakilus daugybė žmonių apspito V. Jėzų, užtikus jį pas ežerą. Jis nepeikė, kad jie norėjo Dievo žodžio klausyti. Du luotai buvo prie pat kranto, o žvejai išlipę plovėsi tinklus. Viešpats įlipo į Simano

1) Mrk. 1. 36-39.
2) Mrk. 1, 40-45; Luk 5, 12-16.

Petro luotą ir paprašė pasiirti porą žingsnių tolyn nuo kranto. Sėdėdamas luote Kristus sakė pamokslą, o žmonės ir gerai girdėjo ir domėjosi klausydami. *Liovęsis kalbėti jis tarė Simanui: „Irkis į gelmę ir leiskite savo tinklus valksmui." Atsakydamas Simanas jam tarė: „Mokytojau, mes per visą naktį vargę nieko nesuganom, bet dėl tavo žodžio aš tiesiu tinklą. Tą padarę jie užgriebė didelę daugybę žuvų, kad jų tinklas ėmė plyšti. Jie pamojo draugams, buvusiems kitame luote ateiti ir jiems padėti. Tie atėjo ir pripildė abudu, luotu taip, kad kone skendo. Tai pamatęs Simanas-Petras puolė Jėzui į kelius, sakydamas: „Išeik nuo manęs, Viešpatie, nes aš žmogus nuodėmingas. Nes išgąstis buvo apėmęs jį ir visus su juo buvusius dėl to žuvų valksmo, kurias jie buvo sugavę; taip pat Zebedėjaus du sūnų Jokūbą ir Joną, kuriuodu buvo Simam draugai. Jėzus-gi tarė Simanui: „Nesibijok, nuo šio laiko tu jau, žmones žvejosi." Prisiyrę prie kranto, jie visa paliko ir sekė jį.* [1])

Žymėtina, kad V. Jėzus, galėdamas pasirinkti valčių, sėdosi į Petro luotą. Jau pirmiau mes matėme, kad Išganytojas, kaip tik pamatė Simaną, atėjusį su Andriejum, sakė, kad jo vardas Simanas turės pasikeisti į Petrą, reiškiantį uolą. Toliau mes rasime kitų smulkių ir stambių atsitikimų, rodančių, kad Kristus tą mokytinį išskirdavo iš tarpo kitų. Tai buvo reikšmingas išskyrimas. Nes tam pačiam Simanui paskui V. Jėzus pavedė valdyti visą Bažnyčią, ir per tą Bažnyčią Dievo Sūnus skelbia Savo apreikštąsias tiesas visoms tautoms. Taigi Simano-Petro valtis reiškia Kristaus Bažnyčią ir Petrui teko laikyti tos Bažnyčios vairas. Dėl to jis ir vadinasi Petras, arba uola, kad ant jo, kaip trioba ant

1) Luk. 5, 1-11.

uolos, stovi visa Bažnyčia *V.* Jėzaus pastatyta. Šv. Grigalius teisingai yra pasakęs, kad V. Jėzus mokindavo žmones ne vien žodžiais, bet ir veiksmais. [1]) Tas pamokslo sakymas iš Petro valties mokina mus klausyti šv. Petro ir jo įpėdinių šventųjų tėvų popiežių.

Bevaikščiojant V. Jėzui po Galilėją netruko prisiartinti Velykos. Sulig Velykų švente aš šitame rašte skaitau V. Jėzaus viešosios darbuotės metus. Pirmieji metai išėjo ilgesni, nes viešoji darbuotė prasidėjo keletą mėnesių prieš Velykas. Ir tie keli mėnesiai prieš pirmąsias Velykas priskaityti prie pirmųjų metų.

3. *Antrieji viešosios Jėzaus darbuotės metai.*

a. Antrosios Velykos.

Betsaidos ligonis. Evangelijos sako, kad atėjo šventė, neišreikšdamos tos šventės vardo. Mes numanome, kad tai buvo Velykos, nes mažesnę šventę apaštalas Jonas būtų įvardijęs. V. Jėzus nuvyko į Jeruzolimą. Tenai netoli Bažnyčios ties tos Bažnyčios vartais vadinamais „Avių Vartais" buvo kūdra. Aplinkui ją stovėjo penkios pastogės, kurias paprastai vadina portikais. Portikai arba visai neturi sienų, arba turi vieną sieną iš vieno šono, o stogai būva ant stulpų. Kūdra vadinosi Betsaida, arba Betesda. Tas vardas reiškia malonės namus.

Betsaidos kūdros vanduo buvo stebuklingas. Jis kartais imdavo judėti be matomos priežasties. Tai Dievo angelas tą vandenį sujudindavo. Kas po to pirmutinis įbrisdavo į tą vandenį, tas pasveikdavo: vistiek kokios

1) Hom. 17 in Evangr.

būta jo ligos. Žmonių daugybės būdavo nuolat apie tą kūdrą, laukiančių vandens sujudant. Tai vis būdavo ligoniai: akli, raiši ir kitoki. Jiems, turbūt, buvo pastatytos ir tos pastogės aplinkui kalną. Šventėms besitęsiant astuonias dienas V. Jėzus tarp kitko užėjo ir pas kūdrą. *Buvo tenai vienas žmogus, kurs sirgo savo liga trisdešimts aštuonerius metus. Pamatęs jį gulintį ir patyręs, kad jis serga jau daug laiko, Jėzus jį paklausė: „Ar nori būti sveikas? Ligonis jam atsakė: „Viešpatie aš neturiu žmogaus, kurs vandeniui pasijudinus įkeltų mane į tvenkinį; kolei-gi aš pats nueinu, kitas įžengia pirma manęs." Jėzus jam tarė: „Kelkis imk savo guolį ir eik," Tas žmogus tuojau pasveiko, pasiėmė savo guolį ir ėjo. Tai buvo subatos diena. Todėl žydai sakė išgydytajam: „Šiandien subata, tau nevalia neštis savo guolis." Jis jiems atsakė: „Tas kurs mane išgydė man tarė: Imk savo guolį ir eik." Jie jį klausė: „Kas yra tas žmogus, kurs tau tarė imk 'savo guolį ir eik." Bet išgydytasai nežinojo, kas jis, nes Jėzus buvo pasitraukęs iš susirinkusios toje vietoje minios. Paskui Jėzus sutiko jį Bažnyčioje ir tarė jam: „Štai tų pasveikai, jau nebenusidėk, kad tau neatsitiktų kas nors blogiau." Tas žmogus nuėjo ir pasakė žydams, kad tai buvo Jėzus, kurs jį išgydė. Žydai pradėjo persekioti Jėzų, kad jis tai buvo padaręs subatoje. Jėzus gi jiems atsakė: „Mano tėvas veikia iki šiolei ir aš veikiu."* [1])

Bažnyčios dvasiškijai ir parizėjams, tat visa žinoma, nepatiko, viena, dėl to, kad Jėzus netaip smarkiai gerbė subatą, kaip jie; antra, dėl to, kad Jo atsakyme lengva buvo pastebėti, jog Save lygiu stato Dievui. Nežinodami Antrojo Asmens įsikūnijimo parizėjai tokį susi-

1) Jon. 5, 1-18.

lyginimą su Dievu skaitė didžiausia nuodėme. Bet už tą nežinojimą jie patys buvo kalti. Jie nėjo su trimis išminčiais į Betlėjų pasiteirauti, kas ten buvo įvykę Jam užgemant; jie nepaisė šv. Jono Krikštytojo liūdymo, jie neklausė Dievo Tėvo balso, Kurs sakė, kad Jėzus yra mylimasis Jo Sūnus, jie nusidavė nežiną tų stebuklų, kuriuos V. Jėzus pirmaisiais Savo viešos darbuotės metais buvo padaręs Galilėjoje, Judėjoje ir kitur.

Tačiau parizėjai labai dėjosi į širdį tą, kas jiems išrodė bloga V. Jėzaus elgesyje, nors tai nebuvo bloga. Dėl savo kaltės nesuprasdami V. Jėzaus iš to nesupratimo jie padarė klaidingą ir neteisingą išvadą, būk Jis esąs nedoras. Tik čia jie atsiminė Jo stebuklus ir manė, kad nedoras žmogus, galintys daryti stebuklų, yra jiems labai pavojingas. Iš to jų širdyse kilo mintis Jį nužudyti.

V a r p ų t r y n i m a s. Šeštadienyje po antrajai Velykų dienai V. Jėzus su savo mokytiniais ėjo taku per kviečių laukus, grįždami iš Jeruzolimos į Galilėją. Palestina yra šiltas kraštas ir apie Velykas ten javai jau baigia nokti. *Mokytiniai skynėsi varpų ir rankomis sutrynę valgė* [1]) grūdus, nes buvo alkani. Parizėjų šnipai nuo paskutinių Velykų jau visur sekė V. Jėzų ir Jo mokytinius. Keleivių būreliui išėjus iš kviečių laukų parizėjai tuo prikišo V. Jėzui, kad Jo mokytiniai nepaiso subatos. Mat Senajame Įstatyme valia būdavo pasiskinti iš svetimo lauko varpų, kiek beeidamas galėjei suvalgyti, bet rabinai mokindavo kad to nevalia daryti šeštadienyje. Kai kurie rabinai šeštadienio šventimą taip smarkiai imdavo, kad musės užmušimą vadindavo medžiokle ir drausdavo šeštadieniais.

V. Jėzus nepritarė tokiam neprotingam įstatymų aiš-

1) Mrk. 6, 1.

kinimui. Jis tat, nors pats nebuvo trynęs varpų, atsakė parizėjams už savo mokytinius, kad alkanam žmogui reikia pastiprinti savo kūną valgiu, ir kad tas reikalas yra aukštesnis už pasninko bei subatos įstatymą. Šitą tiesą V. Jėzus patvirtino Dovydo pavyzdžiu, imtu iš šv. Rašto. Mat Sauliaus persekiojamas Dovydas išalkęs su išalkusiais savo palydovais atvyko į Nobę pas aukščiausiąjį kunigą Achimelechą ir prašė valgyti. Kunigas neturėjo ką duoti, bet iš šventovės buvo parneštos švęstos padedamosios duonos, kurios tevalia būdavo valgyti tik kunigams. Achimelechas leido ir Dovydas su palydovais valgė tų šventųjų duonų nebūdami kunigais. [1]) V. Jėzus pateisino tą elgesį ir pridėjo: „*Subata yra padaryta dėl žmonių, o ne žmogus dėl subatos.* [2]) Didesnius darbus daro Bažnyčioje kunigai subatomis, o tas nėra nuodėmė. Įstatydamas subatos poilsį Dievas norėjo palengvinti žmonėms, o neapsunkinti juos. Klaidingai aiškina įstatymą, kas palengvinimą paverčia apsunkinimu.

Čia kai kas sako, būk Evangelijose esant klaida, nes tas kunigas, kurs Dovydui davė šventos duonos jose pavadintos Abiataru, o Senajame Įstatyme, kur tas įvykis yra aprašytas, pasakyta, jog tas kunigas vadinosi Achimelechas. — Tačiaus Evangelijose klaidos nėra. Achimelechas buvo Abiataro tėvas ir abudu tuo pačiu laiku gyveno Nobėje ir abudu ėjo aukščiausiojo kunigo pareigas. Dovydas Achimelecho prašė ir Achimelechas leido valgyti šventąsias duonas, bet Abiataras buvo jas iš šventovės parnešęs ir jis padavė jas Dovydui.

N u d ž i ū v u s i o j i r a n k a. Kitu atveju taip-gi šeštadienyje V. Jėzus su savo mokytiniais buvo sinagogoje. Ten pasitaikė žmogus su nudžiūvusia ranka.

---

1) 1 Karai. Knyga 21, 1-6.
2) Mrk. 2, 27.

Evangelijos nesako kas jis' buvo per vienas, bet nazarenų netikroji evangelija prideda, kad tai buvęs mūrininkas, kurio ranka nudžiūvo dėl to, kad jis ją susižeidė savo amato darbą bedirbdamas. Jis nenorėjęs elgetauti ir prašęs V. Jėzaus išgydyti, kad vėl galėtų duoną užsidirbti. Parizėjai jau piktai žiūrėjo, norėdami, sužinoti, ar gydys Jėzus šeštadienyje, ar ne? Jie tą savo mintį pasakė pašnibždomis vienas kitam. V. Jėzus sužeistajam liepė stoti į vidurį, o parizėjų paklausė garsiai: *„Ar valia subatoje gerą daryti, ar piktą; gelbėti gyvybę, ar pražudyti." Bet jie tylėjo* [1]) ir pridėjo: *„Kas yra iš jūsų toks žmogus, kurs turėdamas vieną avį, jei ji įkristų subatoje į duobę, neimtų ir jos neiškeltų. Kaip daug vertesnis žmogus už avį? Taigi valia subatomis gera daryti." Tuomet jis tarė žmogui: „Ištiesk savo ranką." Jis ištiesė ir ji pasidarė sveika, kaip kita.* [2])

Be galo supykę parizėjai kas kart aiškiai tarėsi V. Jėzų nužudyti, bet dar nebuvo atėjęs laikas Išganytojui mirti. Jis pasitraukė toliau nuo Jeruzolimos į paežerį, kur viešpatavo nelabai prielankus parizėjams tetrarka Pilypas. Su Kristum ten nuvyko nemaža ir klausytojų. Bet buvo ir tokių mokytinių, kuriems nepatiko tas V. Jėzaus pasišalinimas. Jie norėjo kovos ir laimėjimo. Matydami Mokytoją vengiant kovos, jie ėmė abejoti apie Jį, ar Jis tikras Mesijas. Jie nesuprato Jo dvasios.

b. Dvylikos apaštalų išrinkimas.

Mokytinių apie V. Jėzų darėsi kas kart daugiau. Jų susirinkdavo ne vien iš tos apylinkės, kur Jis būdavo, bet ir iš toliau: Iš Galilėjos, iš Judėjos, iš Jeruzolimos

1) Mrk. 3, 3. 4.
2) Mat. 12, 11-13.

ir net iš kitų šalių kaip ana: iš Idumėjos, iš Tyro ir iš Sidono žemių. Iš toli atvykusieji nesitenkindavo kartąkitą paklausę Išganytojo pamokslų, išvydę arba prityrę Jo stebuklų, bet laikydavosi Jo, gali sakyti, nuolatai. Kadangi Jis gydydavo daugelį, tai kiekvienas norėdavo Ji nors palytėti. Velnio apsėstieji šaukdavo: „Tu esi Dievo Sūnus," o Jis juos drausdavo liepdamas tylėti. Jo Dievybę liudijo Tėvas iš Dangaus, o piktų dvasių kliksmas Jam buvo nemalonus. Vengdamas minių V. Jėzus įsakė apaštalams pasigaminti valtį ir persikėlė iš Pilypo žemių į vakarinį Ežero kraštą ten, kur yra miestai Kaparnaumas ir Tiberijada.

Tik jis nėjo į miestus, o apsirinko sau nuošalų kalną, turbūt, tą, kurį dabar vietos žmonės vadina Kurn Hattin. Jo žymiai įdubusi viršūnė labai tinka daugybei žmonių susėsti, o rytinis tos viršūnės kraštas iškilęs lyg sakykla. Tas kalnas yra tarp Tiberijados ir Kafarnaumo miestų. Tame kalne V. Jėzus ištisą naktį perleido besimelsdamas.

Išaušus jis pasivadino savo mokytinius ir išrinko iš jų tarpo dvyliką, kuriuos jis ir apaštalais praminė: Simaną, kurį jis praminė Petru, ir jo brolį Andriejų, Jokūbą ir Joną, Pilypą ir Baltramiejų, Matą ir Tamą, Alpiejaus sūnų Jokūbą ir Simoną vadinamą Uoliuoju, Jokūbo brolį Judą ir Judą Iskarijotą, kurs buvo išdavėjas. Jis nužengė su jais ir sustojo lygioje vietoje, kame buvo jo mokytinių minia ir didė daugybė tautos iš visos Judėjos, iš Jeruzalės, iš Pajūrės, Tyro ir Sidono, kurie buvo atėję jo klausyties ir išsigydyti nuo savo ligų. Taip pat nešvariųjų dvasių varginamieji buvo išgydomi. Ir visa minia stengėsi prisiliesti jojo, nes iš jo ėjo galia ir visus gydė. [1])

1) Luk. 6, 12-19.

Labai reikšmingas tas išrinkimas. Klausytojų V. Jėzus turėjo dideles minias, o iš tų minių išsirinko tik dvyliką. Šv. Morkus paaiškina, *kad jie būtų su juomi ir kad juos siųstą pamokslų sakytų, ir davė jiems valdžios gydyti ligas ir išvarinėti velnius.* [1]) Kitu atveju Jis jiems pridėjo dar daugiau: *Ištikrųjų sakau jums: ką tik jūs surišite žemėje bus surišta ir danguje,* [2]) suteikdamas galę davinėti įsakymus ir įstatymus. Trumpai prieš mirsiant. ant kryžiaus Išganytojas jiems, teikės Savo Kūną ir Kraują, pridėjo kunigystės galybę tardamas: „*Tai darykite mane minėdami.* [3]) nes tai reiškė, kad jie, kaip Jis, permainytų duoną ir vyną į Jėzaus Kūną ir Kraują. Atsikėlęs iš numirusių Jis jiems davė nuodėmių atleidimo galybę, nes kvėpęs į juos tarė: „*Imkite Šventąją Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, kam sulaikysite, tam jos sulaikytos.* [4]) Pagalios Jis jiems davė įsakymą: *Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami jas vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios ir mokydami juos laikyti visa ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai.* [5]) Trumpai sakant, tai dvylikai išrinktųjų V. Jėzus davė tris galybes, kurios drauge buvo ir pareigos, būtent: valdyti, sakramentais aptarnauti ir mokyti apreikštųjų tiesų.

Apaštalais Jis juos pavadino dėl to, kad grekų kalba *apostolos* reiškia pasiuntinį, įgaliotinį, arba atstovą. Taigi ta dvylika Kristaus išrinktųjų mokytinių buvo Jo įgalioti atstovai su galybe gauta iš V. Jėzaus malonės, o ne iš žmonių išrinkimo. Kas yra valdyba draugijai,

---

1) Mrk. 3, 14. 15.
2) Mat. 18, 18.
3) Luk. 22, 19.
4) Jon. 20, 22. 23.
5) Mat. 28, 19. 20.

tas buvo apaštalai Jėzaus mokytinių miniai. Kristus norėjo, kad Jo mokytiniai nebūtų pakrikę, o sudarytų vienybę. Jis jiems sakė: „*Jei du iš jūsų susitars ant žemės apie kurį nors dalyką jo melsti, mano Tėvas, kurs yra danguje, padarys jiedviem, nes kame yra du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu jų tarpe.* [1]) Tą tikinčiųjų susirinkimą su V. Jėzum viduryje mes vadiname Bažnyčia. V. Jėzus perėjo visą Savo tėvynę skersai ir išilgai, visus kviesdamas į Dangaus Karalystės draugiją, kurią jis du kart pavadino Bažnyčios vardu. Tai Bažnyčios draugijai reikėjo valdybos ir V. Jėzus tą valdybą sudarė iš dvylikos apaštalų. Toliau rasime, kaip Jisai paskyrė ir pirmininką.

e. Didysis pamokslas ir prilyginimai.

Kalno pamokslas. Išrinkęs apaštalus, išgydęs atvykusius arba atgabentus ligonius V. Jėzus vėl grįžo į kalną. Su juo ėjo naujai išrinktieji; sekė ir visa minia. Užėjęs į patį viršų V. Jėzus atsisėdo ant iškiliausios uolos, apaštalai susispietė apie Jo kojas, o visa minia susėdo ant žolės kalno viršūnės įdubime. Farizėjų šnipų nebuvo čionai: jie jau sekdavo paskui V. Jėzų didžiaisiais takais ir keliais einant bei miestuose, bet dar neidavo į sodžius ir laukus.

Čia V. Jėzus pasakė gražų ir ilgą pamokslą. Šv. Luko Evangelijoje paminėtas to pamokslo tiktai turinys ir tai labai trumpai. Šv. Mato Evangelijoje tas pamokslas žymėtas gana plačiai, bet vis-gi ne ištisai. Šv. Matas pats buvo girdėjęs tą didįjį pamokslą ir gana gerai

1) Mat. 18, 19. 20.

jį atsiminė. Tas V. Jėzaus pamokslas vadinasi didysis kalno pamokslas.

Pradžioje Išganytojas pasakė aštuonis palaiminimus, paskui kreipėsi į apaštalus, pavadindamas juos žemės druska ir pasaulio šviesa su paaiškinimu, kad tie gražūs vardai reiškia sunkias pareigas. V. Jėzus pridurmui pažymėjo, kad neatėjęs panaikyti Dievo duotojo įstatymo, bet patobulinti jį. Po to Išganytojas mokino saugotis maldingumo, pasireiškiančio vien tik iš oro, o liepė rūpintis širdies ir sąžinės gerumu. Svarbiausioji pamokslo dalis buvo ta malda, kurios Kristus išmokino apaštalus ir visus kitus Savo klausytojus, būtent: *Tėve mūsų, Kuris esi danguje; tebūnie Tavo vardas švenčiamas, teateinie Tavo karalystė, tebūnie Tavo valia kaip danguje taip ir žemėje. Duok mums šiandien, mūsų antgamtinės duonos ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams, ir nevesk mūsų į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikto. Amen.* [1]) Pabrėžęs skriaudų atleidimą maldoje, V. Jėzus dar paaiškino daugiau to atleidimo reikalą. Toliaus Išganytojas kalbėjo apie nebranginimą žemės turtų, ar apie rūpestį daugiau įgyti dvasios tobulybės, apie negalimybę tarnauti Dievui ir pasauliui drauge, apie neteisimą artimo, apie maldos vertybę ir apie tikybos dalykų gerbimą, mokino saugotis melagingų pranašų, turėti drąsos persigalėti save, kad įėjus į dangaus karalystę. Ypatingai persergėjo V. Jėzus žmones, kad neužsigintų tiesos, kad savo išganymo darbą dirbtų rimtai ir rūpestingai.

Visi klausytojai jautė ir suprato didelį skirtumą tarp V. Jėzaus pamokslų ir tarp parizėjų prakalbų. Jis kalbėjo taip, kaip kalba kas turi daug valdžios. Šitame

1) Mat. 6, 9-13.

pamoksle beveik nebuvo prilyginimų, o viskas buvo išdėstyta tiesiog aiškiais kiekvienam suprantamais žodžiais. Gilus įspūdis likosi klausytoji] širdyse. Visas pamokslas buvo pilnas meilės ir pasitikėjimo. Nors klausytojai daug ką užmiršo, bet nemažai ir atsiminė. Kas buvo kam reikalingiausia, tas liko aiškiausiai širdyje.

Prilyginimai. Kitais atvejais Išganytojas daugiausiai kalbėdavo prilyginimais. Tų prilyginimų per visą V. Jėzaus viešojo mokytojavimo laiką buvo labai daug. Sakoma, jog Jis juos ėmęs vartoti kad parizėjai, Jam nesant Kafarnaume, o vaikščiojant po įvairias Galilėjos ir Judėjos šalis prišnekėjo Kafarnaumiečiams daug netiesos apie Jį. Sugrįžęs tat į Kafarnaumo apylinkę Išganytojas ėmė kalbėti prilyginimais ir pasirodė tą kalbėjimo rūšį mokąs vartoti neblogiau, o geriau už visus parizėjus. [1]) Gal būti dėl to, bet veikiau iš savęs V. Jėzus pavartojo prilyginimų, nes su jais žmonės ilgiau atmena girdėtąsias tiesas. Kiti paduoda kitas priežastis dėl kurių V. Jėzus kalbėdavo prilyginimais, būtent, 1-a kad V. Jėzus Pats norėjo prisilaikyti prie įpročio viešpatavusio nuo senai rytų šalyse, ir ypatingai žydų tautoje nuo karaliaus Salemono laikų. 2-a Pranašai buvo sakę, kad Mesijas kalbės prilyginimais, sakysim 76-toji psalmė rašo: *Manoji tauta, domėkis mano įstatymu: palenkite savo ausį į mano burnos žodžius. Aš atčiaupsiu savo burną palyginimais; iš pradžių-gi kalbėsiu posakius.* [2]) Prilyginimai buvo pranašauta dešimties padermių atskilimas nuo Žydų karalijos ir tas atskilimas taip-gi buvo prilyginimo pranašystė, kad didu-

1) C. Fouard, Vie de N. S. Jesus Christ. I t. 350 p.
2) Ps. 77, 2.

ma žydų tautos nepripažins "savo tikrojo karaliaus V. Jėzaus. [1])

Tais prilyginimais V. Jėzus daug ko pasakė. Save Jis prilygino sėjikui, o Savo žodžius grūdams beriamiems į žemę. Ta žemė — tai žmonių širdys. Nuo jų gerumo pareina Dievo žodžio vaisingumas. Kitą kart Išganytojas paaiškino, kad kartais prie geros sėklos ir į gerą žemę piktasis kaimynas prisėja raugių; tarnai norėtų jas išrauti, bet V. Dievas neleidžia. Jis pats padarys teismą ir atskirs bloguosius nuo gerųjų. Taip pat ir tinklas užgriebia visokių žuvų, tik ant kranto žvejai jas atrenka. Tais prilyginimais V. Jėzus mokino, kad Bažnyčioje būva gerų ir blogų žmonių.

Bet blogieji turi taisytis ir Dievas jų atgailą meilingai priima. Šitą tiesą V. Jėzus išreiškė trimis gražiausiais prilyginimais: apie sūnų veltklaidį, kurs savo dalį pralėbavęs svetimoje šalyje, grįžo pas tėvą nudriskęs, apie avių pulką, kurio ganytojas palieka 99 tvarkingas avis, eidamas ieškoti vienos išklydusios, apie pamestą pinigą, kurį radusi moteriškė džiaugiasi su draugėmis.

Tačiau atgaila turi būti pastovi. Tą tiesą Kristus išreiškia prilyginimu apie piktąją dvasią, kuri išvaryta iš žmogaus po kiek laiko grįžta ir žmogui nesipriešinant netik pati jo širdį apvaldo, bet dar atsiveda septynias blogesnes už save piktąsias dvasias ir paskutiniai žmogaus darbai tampa blogesni už pirmuosius.

Bažnyčios augimo tiesą V. Jėzus išdeda dviem prilyginimais: apie mažą garstyčių grūdą, kurs užauga didesnis už visas daržoves ir apie raugą, kurio mažas

1) M. Meschler, Das Leben unseres Herrn Jesu Christi VIII u. IX Aufl. I Bd. Herder p. 367.

žiupsnis užraugia visą didelę tešlą. Tie visi prilyginimai kalba apie Bažnyčios narius ir jos visuomenę.

Bet Kristus mokino prilyginimais ir apie dvasiškiją. Prilyginęs Bažnyčią avynui V. Jėzus sakė, kad tikrasis ganytojas pas savo avis įeina per vartus, o tas, kurs per langą ar kitaip įsispraudžia, nėra ganytojas, bet vagis ir žudytojas. Tikruosius Dievo tiesų skelbėjus reikia pažinti ne iš jų kalbų, bet iš jų darbų, kaip kad medžių vertė pažįstama iš jų vaisių.

Prilyginimas apie du tarnu, kurių vienam Viešpats dovanojo didelę skolą, o apdovanotasis nenorėjo atleisti mažos skolos savo draugui, mokina, jog reikia mylėti artimą ir dovanoti kaltes. Prilyginimas apie savininką išdalinusį talentus trims tarnams mokino darbštumo. Prilyginimas apie dešimtį merginų ir apie šeimininką grįžtantį nakties metu priminė reikalą žmonėms visuomet būti pasirengusiems mirti. Prilyginimas apie pokylį, į kurį atsivilko žmogus be tinkamo rūbo, mokino visuomet turėti gryną švarią sąžinę ir naudotis Dievo duodamąja malone. Prilyginimas apie vynyno darbininkus, samdytus įvairiais laikais ir gaunančius vienokį užmokestį, rodė, kad nereikia pavydėti viens kitam, ir kad darbininko užmokestis turi užtekti jam pragyventi.

Prilyginimais V. Jėzus net pranašavo būsiančius Savo gyvenimo įvykius. Jis sakė, kad vynyno savininkas siuntė pirma tarnus, paskui sūnų parnešti nuomą iš vynyno samdytojų, o tie iškoneveikė tarnus ir sūnų išmetę iš vynyno nužudė. Parizėjai suprato, kad tuo prilyginimu Kristus pranašavo, jog jie Jį užmuš.

Iš to nepilno prilyginimų paminėjimo jau matyt, kad jais V. Jėzus išdėjo Savo mokslą apie Bažnyčią, apie doros taisykles ir net tikėjimo kai kurias tiesas išreiškė prilyginimais.

Geros širdies žmonėms, branginantiems tiesą tie prilyginimai būva gana aiškūs, ypač kai juos Bažnyčia išdėsto. Blogos širdies žmonėms tie prilyginimai buvo tiek geri, kad ne ant jų suversdavo kaltę už jų netikėjimą ir nesupratimą. Taip tat reikia suprasti paties Išganytojo žodžius, aiškinančius, jog Jis prilyginimais kalbėjęs, kad girdėdami nesuprastų ir regėdami nematytų. [1]) Slėpte jis neslėpė tiesos, bet nenorintiems jos nedarė prievartos. Taigi mums reikia turėti visuomet gyvą ir jautrų norą patirti tiesą, nes tik tokiems skirta yra suprasti Dievo apreiškimo naudą. Kas neturi to stipraus tiesos troškimo, tas yra nelaimingas, nes girdėdamas pačias naudingąsias ir pačias gausiąsias Dievo tiesas, nebepasinaudoja jomis. Priešingai laimingais yra tie, kurie tiesos trokšta. *Palaiminti kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti.* [2]) Taip V. Jėzaus prilyginimai paaiškino Jo pamokslų dalis ištartas tiesioginiais žodžiais.

d. Didieji stebuklai.

Numirėlis iš Naim. Po pamokslui V. Jėzus nulipo nuo kalno ir sugrįžo į Kaparnaum. Ten Jis, turbūt, tebuvo tik vieną dieną. Ryto metu, ar kiek vėliau, Jis jau artinosi prie miesto Naim, netoli kalno Hermon už kokių 25 ar 30 kilometrų nuo Kaparnaumo. Naimo miesto vardas žydų kalba reiškia gražųjį.

V. Jėzui einant į Naimą, drauge ėjo ir mokytiniai ir didelė minia. Dar ir dabar yra siauras takas, kuriuomi prieinama prie to miesto likučių. *Prisiartinant jam prie miesto vartų štai buvo išnešamas numirėlis, viena-*

1) Mat. 13. 13.
2) Mat. 5, 6.

tinis sūnus savo motinos, o ta buvo našlė. Draug su ja ėjo didelė miesto minia. Pamatęs ją Viešpats, gailestingumo sujudintas dėlei jos, jai tarė: „Neverk." Ir jis prisiartinęs palietė neštuvus. Tie-gi, kurie nešė, sustojo. Tuomet jis tarė: „Jaunikaiti, sakau tau kelkis." Numirėlis atsisėdo ir ėmė kalbėti, o jis atidavė jį jo motinai. Visus apėmė baimė ir jie garbino Dievą sakydami: „Didis pranašas kilo mūsų tarpe ir Dievas aplankė savo tautą." Ta žinia apie jį pasklido visoje Judėjoje ir visoje aplinkinėje šalyje. [1]) Tas, turbūt, buvo pirmasis numirėlio prikėlimas, ir dėl to garsas taip plačiai apėjo žmones nevien ten, kur stebuklas įvyko, bet ir kitur.

Po šito stebuklo, turbūt, įvyko tas, ką aš pirmiau aprašiau, būtent, kad šv. Jonas iš kalėjimo atsiuntė pas V. Jėzų du savo mokytiniu paklaustų, ar Jėzus yra Dievo žadėtasis Mesijas. Pasiuntiniams išėjus ir V. Jėzui pagyrus Joną, atsitiko kitas svarbus įvykis.

M a g d e l e n a. Tebebūdamas Naime Išganytojas didelėms minioms pasakė gražų pamokslą. Po to pariziejus vardu Simanas pasikvietė Mokytoją pietų. Kokiu tikslu turtuolis tą padarė, sunku sužinoti, bet jis paliko neišpildęs tuos mandagumus, kuriuos žydai darydavo gerbiamiesiems svečiams remdamiesi Mozės įstatymu: neplovė Svečiui kojų, nepabučiavo Jo susitikdamas, neužpylė kvepalų ant galvos.

Prieš Babilono nelaisvę žydai valgydavo sėdėdami ant žemės ir sukeitę kojas kiekvienas po savim. Grįžę iš nelaisvės jie pasekė grekų ir Romos pavyzdžiu. Tie valgydavo sugulę galvomis prie stalo. Taip buvo ir pas parizejų Simaną. V. Jėzus nepasižeidė tuomi, kad Jam neparodyta pagarbos ženklų. Bevalgant *štai moteriškė, kuri buvo žinoma mieste nusidėjėlė, kaip tik patyrė jį*

1) Luk. 7, 11-17.

esant prie stalo parisiejaus namuose, atsinešė alabastrinį indų tepalo ir, atsistojus užpakalyje prie jo kojų, ėmė laistyti jo kojas ašaromis, šluostė savo galvos plaukais, bučiavo jo kojas ir tepė tepalu. Matydamas tai pariziejus, kurs buvo jį pakvietęs, kalbėjo pats sau vienas: „Jei šitas būtų pranašas, juk žinotų, kas ir koki yra moteriškė, kuri prisiliečia jojo, nes yra nusidėjėle Atsiliepdamas Jėzus jam tarė: Simonai, turiu tau šį tą pasakyti. Jis tarė: „Sakyk, mokytojau." — „Vienas skolintojas turėjo du skolininku: vienas buvo jam skolingas penkis šimtus denarų, kitas penkiasdešimtis. Neturint jiedviem iš ko atiduoti, jis dovanojo abiem. Katras tat labiau jį myli?" Simonas atsakė ir tarė: Manau, kad tas, kuriam daugiau dovanojo. Jis jam sakė: „Nutarei teisingai." [1]) Priminęs šeimininkui moteriškės gailesčio ženklus, Išganytojas pridėjo: *„Atleidžiama jai daug nuodėmių, nes ji daug mylėjo. Kam-gi mažiau atleidžiama, tas mažiau myli." Jai-gi jis tarė: „Tau atleidžiama nuodėmės." Sėdėjusieji draug prie stalo ėmė sakyti patys sau: „Kas-gi yra tasai, kurs ir nuodėmes atleidžia?" Jis-gi tarė moteriškei: „Tavo tikėjimas išgelbėjo tave; eik sau rami."* [2])

Nuodėmių atleidimas buvo didžiausia kliūtis pariziejams įtikėti į V. Jėzų, nes jie teisingai manė, kad tik Dievas tegali atleidinėti nuodėmes, bet jie klaidingai mintijo, kad V. Jėzus nėra ir negali būti Dievas. Kaip tik Jis aiškiai ar neaiškiai pareikšdavo Savo Dievybę, taip jie ir įtardavo, kad Jisai burnoja prieš Dievą, savindamasis Sau tą, ko jokiam sutvėrimui nevalia savintis. Gal, tat ir šitas pariziejus Simanas buvo belinkstąs prie Kristaus, kad Jį užsikvietė pietų, bet, išgirdęs Dievybės pareiškimą, atšlijo nuo tiesos. Tokių daug yra ir

1) l.uk. 7, 37-43.
2) Luk. 7, 47-50.

šiandien: mokytų, neblogų, darbščių žmonių, bet turinčių tiek puikybės, kad negali nusilenkti prieš Dievą gimusį žmogum. Dėl nuodėmių atleidimo pariziejus nepripažino Kristaus, bet Dievo Sūnus tik tam ir buvo užgimęs žmogumi, kad pasaulį išliuosuotų iš nuodėmių. Išdidūs žmonės retai ir mažai temintija apie nuodėmes ir apie jų atleidimo reikalą, todėl jie nei nepažįsta Dievo pasireiškiančio nuodėmių atleidimu.

Evangelijoje yra aprašyta du panašūs atsitikimai ir abudu buvo dviejų tuo pačiu vardu žmonių namuose, bet ne toje pačioje vietoje ir ne tuo pačiu laiku. Nusidėjėlė moteriškė patepė V. Jėzaus kojas Naime pirma. Paskui, metams praėjus, Betanijoje šale Jeruzolimos kita, arba ta pati, bet jau nenusidėjėlė taip-gi patepė Viešpaties Jėzaus galvą Simano Raupsuotojo namuose. Ir Simano vardu daug buvo žmonių tais laikais ir gerbiamo asmens patepimas buvo dažnai vartojamas įprotis.

Šituo atveju moteriškė tepalą buvo atsinešus alabastro inde. Alabastras yra minkštas balsganas peršviečiamas nors nepermatomas akmuo. Jo gana daug yra Palestinoje.

Evangelija neminėja nusidėjėlės vardo, bet senas krikščionių padavimas ir Talmudo raštininkai sako, kad toji nusidėjėlė buvusi vardu Marija iš miesto Magdali, kad buvusi Lozoriaus ir Mortos sesuo. Talmudas pasakoja, kad ji buvusi neapsakomai graži ir turėjusi nepaprastai gausius plaukus, buvusi be galo turtinga ir savo paleistuvyste piktinusi visus. Ji buvusi ištekėjusi už Įstatymų mokytojo vardu Popus. Tas, išeidamas iš namų, ją užrakydavęs, bet ji prilygo vieną Romos karininką, tarnavusį Magdalio įguloje, ir su juo iš savo vyro namų išbėgusi į Magdalį, kame ji pagarsėjusi savo ištvir-

kimu ir dėl to gavusi Magdelenos pravardę. Sunku sužinoti, ar tat visa teisinga. Net negalima tikrai pasakyti, ar Nainio ištvirkėlė ir Marija Magdelena ir Lozoriaus sesuo Marija yra ta pati. Gal tai buvo trys asmens, o gal tik dvi, arba viena. Ne viską galima sužinoti šiame pasaulyje.

Maldingosios moters. Antrais viešosios V. Jėzaus darbuotės metais, su Mokytojum ėmė vaikščioti netik apaštalai, bet ir kelios geros moters, *kurios buvo išgydytos iš piktųjų dvasių ir ligų: Marija vadinama Magdelena, iš kurios buvo išėję septyni velniai, Erodo užveizdo Kuso pati Joanna, Susana ir daug kitų, kurios jam tarnavo savo lobiu.* [1]) Apie Susaną daugiau nieko nežinome, tik vien vardą, bet tas vardas gražus: žydų kalba jis reiškia leliją. Apie Joanną žinių yra truputį daugiau. Jos vyras tarnavo Erodo Antipo rūmuose. Taigi ir ji ten, turbūt, laikėsi prieš tampant V. Jėzaus mokytine. V. Jėzui mirus ji su kitomis moterimis ėjo pas jo grabą.

Daugiausiai žinių turėtume apie Mariją Magdeleną, jei ji būtų ta pati Lozoriaus sesuo ir Naimo nusidėjėlė. Netik Evangelijos apie ją kalba keliais atvejais, bet ir padavimas sako, kad V. Jėzui į dangų užžengus krikščionių priešai Lozorių, Mortą ir Mariją Magdeleną prievarta įsodino į menką luotelį, neduodami nei vairo, nei irklo ir paleido į jūrą audros metu. Vėjas varė tą laivelį nuo Palestinos krantų apie Italiją ir pripūtė prie pietinės Prancūzijos, kuri tada vadinosi Galija. Brolis ir dvi sesers iš savo luotelio išlipę ten, kur dabar stovi Marsilijos miestas. Lozorius buvęs ten pirmasis vyskupas, o Magdelena gyvenusi atsiskyrus nuo žmonių kal-

1) Luk. 8, 2. 3.

no urve ir didelę atgailą darydama daugelį atvedusi prie Kristaus. Ji mirė šventąja ir paliko geriausią atgailos pavyzdį. Vieni šituo padavimu tiki, kiti netiki.

Kitose Evangelijų vietose minėta keletas kitų moterų: Jokūbo Marija, Saliomė, Juozapo motina. Bet Jokūbo ir Juozapo motina buvo viena. Jos vyras buvo Alpiejus arba Kleopas. Ji jau minėta aukščiau, kur kalbėta apie V. Jėzaus gimines. Saliomė buvo Zebedėjaus žmona ir dviejų apaštalų: Jokūbo senojo ir Jono motina. Šv. Marija neminėjama tarp moterų, vaikščiojusių su V. Jėzum. Ji, turbūt, gyveno Kaparnaume tyliai užsidirbdama sau duonos ir tik maldomis tesekdama savo Sūnaus darbus.

Giminės trukdo. V. Jėzui iš Naimo parvykus į Kaparnaumą, turbūt, į Petro namus, susirinko tokia minia žmonių, kad negalima buvo nei pavalgyti. V. Jėzaus namiškiams, turbūt, tai nepatiko, kad ne pas juos, nei ne Nazarete sustojo Išganytojas. Jie, turbūt, norėjo pasigerinti kitiems Nazareto gyventojams ir prievarta parsigabenti V. Jėzų. Tie namiškiai buvo Alpėjaus sūnūs Juozapas. Žinia, kad ne visi Alpiejaus vaikai buvo tada su Juozapu, nes trys buvo V. Jėzaus apaštalai. Veikiausiai ir sesers buvo žadėjusios Juozapui padėti, kad Jėzų nutvertų ir parsigabentų. *Jie sake: „Jis išėjo iš proto.”* [1])

Jiems besirengiant varu parvaryti V. Jėzų namo, pas Jį atvedė piktos dvasios apsėstą žmogų. Tas buvo drauge ir nebylys. V. Jėzus išvarė piktąją dvasią, nebylys ėmė šnekėti, žmonės stebėjosi. Bet žmonių tarpe buvo ir pariziejų. Jie sakė, būk Jėzuje sėdįs velnių vyresnysis Belzebubas ir tas iš kitų apsėstų žmonių išmetęs papras-

1) Mrk. 3, 21.

tuosius velnius. V. Jėzus atsakė, kad neprotinga yra ta nedoroji kalba. Velnias velniui nekenkia, kad nesuardytų savo įtakos žmonėse. Bažnyčioje levitai ir kunigai išvarinėja velnius Dievo vardu. Jėzus išvarinėja dažniau ir lengviau, tai iš to reikia suprasti, kad Jis turi daugiau galybės už anuos parizėjų giriamuosius levitus ir kunigus.

Mokslininkai iki šiol nesutaria, ką reiškia žodis Belzebubas. Vieni sako, kad jis reiškia mėšlyno savininką, kiti sako, kad karalių tų musių, kurios laikosi prie mėšlyno; treti sako, kad tas žodis reiškiąs triobos šeimininką, nes piktoji dvasia šiame pasaulyje elgiasi lyg šeimininkas savo namuose. Bet V. Jėzus pridėjo, kad dabar atėjo galingesnis, tą šeimininką įveikė ir jo surinktąjį lobį, t. y. žmonių sielas, iš jo atėmė. [1])

Jėzui bekalbant vienas žmogus priėjęs prie jo tarė: *„Štai tavo motina ir tavo broliai stovi lauke ir tavęs ieško.” Jėzus atsakydamas kalbėjusiam tarė: „Kas mano motina ir kas mano broliai? Ir ištiesęs ranką į savo mokytinius sakė: „Štai mano motina ir mano broliai, nes kas daro valią mano Tėvo esančio danguje, tas mario brolis, ir sesuo ir motina.”* [2]) Iš vyrų, matyt tebuvo tik vienas Juozapas, Alpiejaus sūnus, V. Jėzaus pusbrolis. Su juo, turbūt, buvo ir sesers, nes V. Jėzus jas ir paminėjo. Kiti žmonės brolį su seserimis, vadino tiesiog vienu žodžiu broliais. Šv. Motina buvo taip-gi atėjus, nes Alpiejaus vaikai ją buvo įgąsdinę, bepasakodami kokią nors pramanytą nelaimę ir tikėdamiesi, kad ji V. Jėzų parvadins, nes žinojo, kad Jis jos visada klauso. Tačiau V. Jėzus vėl priminė, kad jo pašaukimo darbas ir reikalas yra svarbesnis už giminių norus ir jausmus. Šv. Marija atėjusi pamatė kaip kas yra, suprato,

1) Luk. 11, 17-23.
2) Mat. 12, 47-50.

kad nei jokios nelaimės nėra ir nebandė kalbinti Sūnų liautis pradėtojo darbo.

Jayro duktė miršta. Tuotarpu sinagogos viršininko Jayro namuose buvo skausmas. Vienatinė to neblogo žmogaus duktė, jauna mergaitė, mirtinai sirgo. Kuomet kiti namiškiai apstojo merdėjančią, skausmu netverdamas tėvas nusiskubino pas V. Jėzų, žinodamas, kad Nazareto stebukladaris jau buvo ir šimtininko tarną išgydęs ir daug kitų nelaimių išsklaidęs. Jayras buvo iš aukštos giminės: nusižeminti jam buvo nepatogu. Jis buvo sinagogos viršininkas ir priklausė nuo Jeruzolimos dvasiškių, kurie nekentė Galilėjos Mokytojo. Taigi Jayrui buvo net pavojinga susidėti su Jėzum. Bet tėvo širdis išmokė Jayrą nepaisyti nei savo tuštybės, nei kitų grąsinimo. Nuėjęs pas Išganytoją sinagogos viršininkas išdėstė savo skausmą. Jis buvo palikęs dar bemirštančią dukterį: Kol Jėzų atrado ji jau buvo numirus. Tėvas nežinojo kaip sakyti ar miršta, ar numirus, [1]) bet jis žinojo prašyti: *„Ateik, padėk ant jos savo ranką, ir ji bus gyva." Atsikėlęs Jėzus sekė jį su savo mokytiniais.* [2])

Moteriškės kraujo plūdimas. *Ir štai moteriškė, dvyliką metų sirgusi kraujo plūdimu, priėjo iš paskos ir prisilietė jo drabužio krašto; nes ji pati sau sakėsi: „Jei aš palytėsiu jo drabužį, išgysiu."* [3]) Kaip tik ji palytėjo Jėzaus rūbą, *tuojau jos kraujo versmė išdžiūvo ir ji pajuto kūnu, kad buvo pasveikus iš savo paliegimo. Jėzus pažinęs savyje, kad iš jo išėjo galybė, tuojau atsigręžė į minią ir tarė: „Kas palietė mano drabužius?" Jo mokytiniai jam sakė: „Tu matai, kad*

1) S. Augustinus, De consensu Evangelistarum II, 66.
2) Mat. 9, 18. 19.
3) Mat. 9, 20. 21.

minia grūdžiasi ir sakai kas mane palietė." Jis dairėsi aplinkui, kad pamatytų tą, kuri buvo tai padariusi. Tuomet moteriškė nusigandus ir drebėdama, žinodama kas buvo jai atsitikę, prisiartino, parpuolė ties juo ir pasakė visą tiesą. Jis-gi jai tarė: ,,Duktė, tavo tikėjimas išgelbėjo tave, eik sau rami ir būk liuosa nuo savo paliegimo." [1])

Jayro duktė prikelta iš numirusių. *Dar jam tebekalbant atėjo sinagogos vyresniojo žmonių ir tarė: „Tavo duktė numirė, kam dar bevargini Mokytoją." Bet Jėzus, išgirdęs pasakytus žodžius, tarė sinagogos vyresniajam: „Nebijok, tiktai tikėk." Jis neleido eiti paskui save niekam daugiau, kaip tik Petrui, Jokūbui ir Jokūbo broliui Jonui. Kuomet jis atėjo į sinagogos vyresniojo namus, jis pamatė tenai triukšmą, raudančius ir labai dejuojančius. Todėl įėjęs jis jiems tarė: „Kam keliate triukšmą ir verkiate? Mergaitė nemirė tik miega." Tuomet jie išjuokė jį. Bet jis išvaręs visus paėmė su savim mergaitės tėvą ir motiną ir tuos, kurie su juo buvo, ir įėjo kame mergaitė gulėjo. Paėmęs mergaitę už rankos jis jai tarė: „Talitha kumi," tai išvertus reiškia: „Mergaite, sakau tau, kelkis." Mergaitė tuojau atsikėlė ir vaikščiojo. Ji buvo dvylikos metų. Žmones apėmė didžiausias nustebimas. Jis-gi jiems smarkiai įsakė, kad niekas apie tai nežinotų, ir liepė duoti jai valgyti.* [1])

Žymėtina, kad V. Jėzus dviem atvejais, šituo kart ir Lozoriui mirus, mirtį pavadino miegu. Tuo po to įvykusieji abiem atvejais stebuklai, parodė, kad V. Jėzaus neklysta. Ir ištiesiu: tarp mirties ir tarp miego tas yra svarbiausias skirtumas, kad iš miego pabundam, o iš mir-

1) Mrk. 5, 29-34.
2) Mrk. 5, 35-43.

ties ne. Bet V. .Jėzus pats atsikeldamas iš numirusių ir visiems krikščionims paruošė atsikėlimą iš numirusių. Taip tat ir mes numirsim, bet vėliau pabūsim ir mūs mirtis, V. Jėzaus dėka, yra virtus miegu. Tą jis norėdavo pažymėti, kada mirtį vadindavo miegu.

Antrojo šimtmečio raštininkas Aristidis sako, kad kai kurie Kristaus prikeltieji iš numirusių dar tebegyveno imperatoriaus Adriano laikais. Tas imperatorius užstojo viešpatauti 118 metais. Trisdešimt antrais V. Jėzaus metais Jayro duktė buvo dvylikos metų, tai Adrijano laikais ji turėjo būti 98 metų. Tas visai nestebėtina. 1929 m. kovo mėnesyje ant Kipro salos mirė vienuolis 136 metų. Jei Naimo jaunikaitis buvo kokiais aštuoniais metais senesnis už Jayro dukterį, tai Adrijano laikais jis galėjo būti dar trisdešimt metų jaunesnis negu tasai Kipro vienuolis. Bet Išganytojas, rasi, prikėlė iš numirusių dar jaunesnių už Jayro dukterį vaikų, tik to neminėta Evangelijose. Žinia, kad jose ne viskas yra surašyta, ką Viešpats padarė.

e. Apaštalų Siuntimas ir Eucharistijos pažadėjimas.

Išskyręs iš tarpo klausytojų dvyliką V. Jėzaus jiems girdint pasakė didįjį pamokslą ant kalno, išdėstydamas Savo atneštąjį iš dangaus apreiškimą. Po to Jis padarė daug pačių stambiausių stebuklų patvirtindamas to apreiškimo teisingumą dieviškais veiksmais. Atėjo ir laikas pasiųsti apaštalus į darbą, kad jie ne vien klausytų savo Mokytojo ir žiūrėtų į Jo darbus, bet patys eitų ir dirbtų įgusdami į tas pareigas, kurios jiems teks tada, kada jie Mokytojo nebeturės.

Jis dar kartą užėjo į Nazaretą, bet ten Jį priėmė blogai. Ten išgydė keletą ligonių, bet šiaip didelių stebuklų nedarė, žinodamas, kad nazaretiečiams stebuklai rūpėjo, kaip pelno šaltinis. Iš Nazareto V. Jėzus pasinėšino į kitus Galilėjos mažesniuosius miestelius ir kaimus. Ten buvo gerų žmonių, bet jų tarpe buvo ir stabmeldžių. Su stabmeldžiais susimaišę, išdidusiųjų pariziejų apleisti ir užmiršti tie žmonės labai mažai ką težinojo iš tikrosios tikybos tiesių Kristus ėjo skelbtų jiems gerąją Dievo Apreiškimo naujieną. *Jėzus ėjo per visus miestus ir sodžius mokindamas jų sinagogose, skelbdamas karalystės evangeliją ir gydydamas visokias ligas ir visokias negales. Matydamas gi minias jis jų gailėjosi, nes buvo nuvargintos ir gulėjo kaip avys neturinčios piemens. Tuomet jis kalbėjo savo mokytiniams: „Piūtis, tiesa, didelė, bet darbininku maža. Melskite tat piūties Viešpatį siųsti darbininkų į savo piūtį.* [1])

Jis ir pasiuntė dvyliką savo apaštalų į tą piūtį, *davė jiems galybės ir valdžios ant visų velnių ir ligoms gydyti. Paskui jis išsiuntė juos Dievo karalystės skelbti ir ligonių gydyti. Jis jiems tarė: „Nieko nesiimkite su savim į kelią, nei lazdos, nei delmono, nei duonos, nei pinigų ir neturėkite dviejų jupų. Į kokius tik namus įeisite, tenai būkite ir iš ten neišeikite. Kas nors jus nepriimtų, išeidami iš to miesto nusikratykite net ir dulkes nuo savo kojų, liudydami prieš juos.* [2]) *Jie išėjo ir skelbė, kad žmonės darytų atgailą, išvarė daug velnių, tepė aliejumi daug ligonių ir juos gydė.*[3])

Šv. Matas prideda, kad Išganytojas tada davė apaštalams galę gydyti net ir raupsuotus, bet Jis jiems ypa-

1) Mat. 9, 35-38.
2) Lak. 9, 1-5.
3) Mrk. 6, 12. 13.

tingai pabrėžė: *„Dovanai gavote, dovanai ir duokite.”* [1]) Jam rūpėjo, kad Jo apaštalai neimtų taip naudotis stebuklų darymo gale, kaip Nazaretiečių buvo norėta naudotis. Kas žin, ar Judas Iskarijotas iškentė nepasipelnęs tuo atveju. Jei neiškentė, tai suprantama, dėl ko vėliau išdaviku virto.

Siųsdamas apaštalus į savystovį darbą, V. Jėzus juos įmokino: *„Štai aš siunčiu jus, kaip avis tarp vilkų Būkite tat gudrūs kaip šalčiai ir neklastingi kaip karveliai. Bet saugokitės žmonių: nes jie paduos jus teisti susirinkimams ir plaks jus savo sinagogose. Jūs būsite dėl manęs nuvesti pas valdovus ir pas karalius jiems ir pagonims paliudyti. Bet kuomet jie jus išduos, jūs nesirūpinkite kaip ir ką turite kalbėti, nes aną valandą bus jums duota, ką turite kalbėti. Nes ne jūs esate kurie kalbate, tik jūsų Tėvo Dvasia, kuri jumyse kalba. Taigi brolis įduos brolį į mirtį ir tėvas sūnų; vaikai sukilo prieš gimdytojus ir juos, nužudys. Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo, bet kas ištvers iki galui, tas bus išgelbėtas. Kuomet-gi jie persekios jus viename mieste, bėgkite į kitą. Ištikrųjų sakau jums, jūs nebūsite pabaigę Izraelio miestų, kolei Žmogaus Sūnus ateis.”* [2])

Šv. Petras nusigando tos kalbos ir pridėjo pastabą, kad avinėlius pasiuntus pas vilkus nieko neliks, nes vilkai sudraskys ėrelius. V. Jėzus pridėjo, kad negyvas avinėlis nebesibijo vilko,[3]) ir paaiškino: *Nesibijokite tų, kurie užmuša kūną, sielos-gi negali užmušti; velyk bijokitės to, kuris gali ir sielą ir kūną nugramzdinti pragaran.* [4])

---

1) Mat. 10, 8.
2) Mat. 10, 16-23.
3) S. Klemensas Romietis, Epist. II ad Corinthios V; Funk, Op. Patrum Apostol. I, 150.
4) Mat. 10, 28.

Toli netaip daug ir netaip didelių nelaimių turėjo tekti apaštalams, pasiųstiems į Galilėjos miestelius ir sodžius, bet V. Jėzus mokino Savo bendradarbius ne vienai dienai, o visiems amžiams. Ir šitas pamokinimas apie reikalą prisiruošti persekiojimams buvo drauge ir pranašystė. Ji pildėsi per tris šimtus metų po V. Jėzaus mirties, bet ji dar neužbaigta pildytis. Dar ir pasaulio pabaigoje bus skaudžių persekiojimų. Kas tada skelbs Kristaus mokslą žydams, sugrįžusiems į savo žemę, gaus bėgti iš miesto į miestą. Dar nebuvo išbaigti tie miestai kai prasidės visatinis Dievo teismas ir V. Jėzus su didžia galybe ir garbe nužengs ant žemės.

Retai kas supranta tą didžiąją tiesą, kad apaštalo darbas tada būva vaisingiausias, kada apaštalas neteisingiausiai persekiojamas, daugiausiai kenčia. Tik nereikia tų persekiojimų pačiam ieškoti: jie ateis savaime. Neteisingus persekiojimus kenčiantiems Savo šventųjų tiesų skelbėjams Dievas duoda ypatingos išminties: jie kalba sumaningiau už mokslininkus ir teisingiau už išminčius. Bet tai būva tik tada, kada jie neina didžiu, nesiaukština, neieško sau garbės, o nuoširdžiai, kaip karveliai, tarnauja Dievui, skelbdami tiesą. Galų gale jie laimi ir jų nuoširdumas virsta, tarsi, gudrybe.

Didelės drąsos ir pasiaukojimo reikia tiems, kurie rengiasi apaštalų darbą dirbti. Jie turi būti pasirengę ir giminių atsižadėti ir gyvybės netekti: *Kas myli tėvą ar motiną labiau ne kaip mane, tas manęs nevertas. Ir kas myli sūnų ar dukterį labiau ne kaip mane, tas manęs nevertas. Ir kas nesiima savo kryžiaus ir neina paskui mane, tas, nėra manęs vertas. Kas ieško savo gyvybės, tas jos netenka, o kas praranda savo gyvybę dėl manęs, tas atranda ją.* [1])

1) Mat. 10, 37-39.

Primindamas kryžių V. Jėzus pranašavo apie Save ir Savo pavyzdį pastatė Savo pagelbininkams į akis, pridėdamas: *Mokytinis nestovi aukščiau už mokytoją, ne tarnas už savo valdovą. Gana mokytiniu būti, kaip jo mokytojas ir tarnui kaipo jo valdovas. Jei jie šeimynos tėvą vadino Belzebubu, juo gi labiau jo namiškius.* [1]) Persekiojimų metu svarbiausias daiktas neužsiginti Dievo, nei Kristaus, nei tiesos: *Kas tik išpažįs mane žmonių akyvaizdoje, tą ir aš išpažįsiu savo danguje esančiojo Tėvo akyvaizdoje. Kas-gi manęs išsigins žmonių akyvaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančiojo Tėvo akyvaizdoje.* [2])

Lengva neužsiginti ir persekiojimus atkelti tam, kas pasitiki Dievu. Dievo pagelbą V. Jėzus žada persekiojamiems. *Ar-gi ne du žvirbliu parduodama už skatiką, tačiau nei vienas jų nekrinta žemėn be jūsų Tėvo. Jūsų-gi galvos plaukai visi suskaityti. Todėl nesibijokite: jūs vertesni už daugelį žvirblių.* [3])

Persekiotojų pabaiga yra nelaiminga. Savo suktybes jie turi slėpti, nes blogi tikslai nepakenčia viešumos, nei šviesos. Bet *niekas nėra taip apdengta, kad netaptų atidengta, nei taip slapta, kad netaptą žinoma.* [4]) Bet jūs, tiesos skelbėjai, nesibijokite šviesos ir viešumos. *Ką aš jums sakau tamsoje, tą sakykite šviesoje ir ką girdite pašnibždomis tą skelbkite pasistoję ant stogų.* [5])

Pasaulyje prasideda kova už tiesą. Kristus yra tos kovos pradžia. *Nemanykite būk aš atėjęs žemėn ramybes atneštų. Ne ramybės atneštą aš atėjau, bet kalavijo. Nes aš atėjau sukelti žmogaus prieš jo tėvą, dukters prieš*

1) Mat. 10, 24.25.
2) Mat. 10, 32.33.
3) Mat. 10, 29. 30.
4) Mat. 10, 26.
5) Mat. 10, 27.

jos motiną ir marčias prieš jos anytą. [1]) Nuo tos kovos niekas negali nutolti nei nuošaliai liktis. Taigi svarbu stoti Dievo, tiesos ir teisybės pusėje. Geras žmogus negali dvejoti. Kovotojai ūž tiesą laimės; jų laimė bus amžina ir neapsakomai džiaugsminga. Niekuomet nesiliaujančioji gyvybė pas Amžinąjį Tėvą danguje yra jiems skirtoji jų dalis.

Bet ir šičia žemėje Dievo globa bus ne vieniems tik apaštalams, bet ir visiems, kas juos priims, kas jiems padės. *Kas jus priima, mane priima; ir kas mane priima, priima tą, kurs yra mane siuntęs.* [2]) *Kas bus davęs vienam šių mažiausiųjų atsigerti tik taurę šalto vandens mokytinio vardu, iš tikrųjų sakau jums, nepraras savo užmokesnio.* [3]) Ką-gi bekalbėti apie didesnius patarnavimus ?

Apaštalai išėjo poromis į įvairias vietas. Savo darbą jie dirbo sąžiningai ir tokių didelių persekiojimų, kokius buvo V. Jėzus minėjęs, kokių kentėti jie buvo pasiruošę, jiems visai neteko pritirti. Savo darbą atlikę paskirtu laiku jie sugrįžo pas Mokytoją. Nors jie buvo išsirengę į kelionę be maisto, be pinigų, be atsarginio rūbo, tačiau toje kelionėje jiems nieko netrūko, kaip tai jie patys prisipažino vėliau. [4]) Jie buvo skelbę atgailą ir išgydę daug žmonių tepdami juos aliejumi. Tas tepimas nebuvo sakramentas. V. Jėzus, būdamas Dievas, nevartodavo priemonių ligoms gydyti. Bet apaštalai, nors ir turėdami galios daryti stebuklus, turėjo vartoti regimą priemonę, būtent tepimą. Sugrįžę *apaštalai susirinko pas Jėzų ir papasakojo jam visa, ką buvo darę ir ko moki-*

1) Mat. 10, 34. 35.
2) Mat. 10, 40.
3) Mat. 10, 42.
4) Luk. 22, 35.

nę. Jis jiems tarė: Eikite paskui mane nuošaliai į tuščią vietą ir truputį atsilsėkite. [1]) Ir jiems, turbūt, kaip vėliau pasiųstiems kitiems mokytiniams net piktosios dvasios buvo paklusnos.[2]) Tik džiaugsmas buvo iš tos pirmosios pasiuntinybės.

Apie tą laiką maždaug įvyko šv. Jono mirtis, kuri šioje knygoje jau aukščiau yra aprašyta. Po tos žmogžudystės Erodą sąžinė graužė. Jam ėmė rodytis, kad nukirstoji šv. Jono galva su lėkšte padėta ant stalo ima kalbėti ir bausti ištvirkėlį tetrarką už nuodėmes. [3])

Išgirdęs, kad V. Jėzus skelbia Evangeliją Galilėjoje, kad dideliausios minios susibėga klausyti Jo pamokslų, Erodas mintijo, kad šv. Jonas atsikėlė iš numirusių. Erodo namiškiai, ramindami jį sakė, kad ne, kad tai Elijas grįžo iš dangaus. Kitiems ta paguoda išrodė per maža: jie tat sakė, kad Jėzus esąs taip sau pranašas, kokių daug buvo Izraeliuje. Kai kas, gal, drįso pliaukšti, kad ir pranašai tebuvo tik nebūtų daiktų regėtojai, bet *Erodas sakė: Jonui aš nukirsdinau galvą; kas-gi yra šitas, apie kurį girdžiu tokių dalykų? Taigi jis ieškojo jo pamatyti.* [4]) Negreit tad jo noras įvyko.

Šv. Lukas dar minėjo, kad V. Jėzus paskyrė kitus septyniasdešimts du mokytiniu *ir išsiuntė juos po du pirm savęs į visus miestus ir vietas, kur jis pats turėjo ateiti.* [5]) Šitiems jis davė tuos pačius pamokymus, kaip ir apaštalams, tik dar liepė, kad įėję į namus jie sakytų *Ramybė teesie šitiems namams. Jei tenai bus ramybės sūnus, ramybė ilsėsis ant jo; jeigu ne, ji sugrįš prie jusų. Pasilikite tuose pačiuose namuose, valgydami ir ger-*

1) Mrk. 6, 30. 31.
2) Luk. 10, 17.
3) Fouard, La vie de N. S. Jesus Christ I, 387.
4) Luk. 9, 9.
5) Luk. 10, 1.

dami, ko pas juos yra, nes darbininkas vertas savo nemokesnio. [1]) Kalbėdamas apie galintį pasitaikyti nepriėmimą Išganytojaus pridėjo, kad Dievo teismo dienoje lengviau bus Sodomai, negu tiems, kurie Kristaus pasiuntinių nepriima.

Šitas septyniasdešimties dviejų mokinių paskyrimas buvo apie metus vėliau po to, kaip apaštalai sugrįžo. Apaštalai buvo siųsti į Galilėjos miestus, o septyniasdešimts du gavo eiti į Judėjos vietas. Šitiems antriesiems iškeliaujant iš Galilėjos jau Galilėja buvo pasirodžiusi gana nelemta, nes toli netiek gero parodė, kiek to reikėjo prityrus tokių didžių Dievo malonių, kokių Kristus buvo pareiškęs jos miestuose. *Dėja tau Korozaime, deja ir tau Betsaida! Nes jei Tyre ir Sidone būtų buvę padaryta* tiek ir tokių *stebuklų, kokių padaryta jumyse, seniai jie ašutine* vilkėdami *ir pelenuose sėdėdami būtų darę atgailą. Tačiau Tyrui ir Sidonui bus lengviau teisme kaip jums. Ir tu Kaparnaume iki dangui išaukštintas, tu būsi nustumtas į pragarą.* [2]) Taip sakė V. Jėzus pažymėdamas, kad žmonės iš Jo stebuklų tykojo vien savo kūnams naudos, o nepaisė tų tiesų, ypač to atgailos reikalo, ką stebuklai turėjo tvirtinti. Galilėjos žmonės maloniai klausydavo gražių V. Jėzaus pamokslų, bet nesirengė vykdinti to, ką Jis sakydavo. Atėjęs nuodemių naikinti. Jis reikalavo atgailos. Tam tikslui būtų reikėję pakeisti elgesio įpročius ir pradėti kitaip mintyti. Dažnai daroma nuodėmė jiems rodėsi paprastas daiktas, o Jis sakė, kad ji visų nelaimių šaltinis, kad tos nelaimės ne stebuklais prašalinamos, o pačios išnyksta, kai žmonės panaikina nuodėmes. Bet ir Korozaiuo, ir Betsaidos, ir Kaparnaumo ir kitų vietų žmonėms daug

1) Luk. 10, 5-7.
2) Luk. 10, 13-15.

patogiau rodėsi sugabenti pas Jėzų savo ligonius, kad išgydytų, negu imti gyventi be nuodėmių, kad neliktų tų, kuriems reikia stebuklo. Ne vieni Galilėjos žmonės buvo toki: dar ir šiandien mūsų mintys arčiau Galilėjos minčių, negu V. Jėzaus. Keikia atgailos ir mums.

V. Jėzus Betsaidoje. Del didelės minios, susirinkusios pas V. Jėzų ir užimančios visas vietas apie Jį tenai netoli Tiberijados miesto, kur susėjo grįžę iš darbo apaštalai, V. Jėzus sakė jiems sėsti į laivą. Apaštalai veikiai surado didoką valtį su burėmis ir susėdo į ją, neįsileisdami pašalinių. Pietų vėjo pučiama valtis greitai vyko šiaurės linkun. V. Jėzus buvo joje. Minia pasiliko be to, dėl Kurio buvo susirinkus. Nors jau buvo tamsu, kai V. Jėzus su apaštalais pasileido keltis per ežerą, bet vis-gi atsirado vienas-kitas, kas numanė, kur valtis plaukia, ir pasakė miniai, kad V. Jėzus pasinėšino į šiaurinį ežero galą, ten kur į jį įbėga upė Jordonas.

Ten taip pat buvo seniau mažas miestelis Betsaida, kurį tenykštis Iturėjos tetrarka Pilypas, padidinęs ir išpuošęs, pavadino imperatoriaus Augusto dukters Julijos garbei Julijada. Apie tą miestą žemė buvo derlinga ir vieta labai graži pažiūrėti. Ten buvo netoliese daug kitų miestelių ir visa apylinkė buvo daili. Galilėjoje buvo kita Betsaida šale Kafarnaumo. Ta buvo maža ir nepuošni. Iš šitos buvo keli apaštalai.

Minia nelaukdama skubinosi apeiti apie Ežerą. Ant vandens vėjas pasikeitė ir nedavė laivui greit irtis. Kai V. Jėzus su apaštalais prisiyrė prie Jordono, minia jau laukė mylimojo Mokytojo. Prie atėjusių prisidėjo vietiniai gyventojai. Velykos buvo netoli; žmonės buvo

besipuikuoją keliauti Jeruzolimon. Ir tie prisidėjo prie minios.

V. Jėzus išlipo iš valties, nesidavė miniai apnikti, bet su apaštalais nuėjo į nuošalų kalnelį ir užlipęs ant viršūnės, atsisėdo pasilsėti su savo artimaisiais. Pakėlęs akis V. Jėzus pamatė, kad jie taip toli atsivijo Jį. Jis nenorėjo palikti juos lyg avis be piemens. Nepaisydamas savo ir apaštalų nuovargio *Jis juos priėmė, kalbėjo jiems apie Dievo karalystę išgydė tuos, kurie buvo išgydymo reikalingi.* [1]) Pamokslas tęsėsi ilgai, gal, su pertraukomis. Saulei krypstant vakarop, maždaug po trečiai valandai, apaštalai *priėję tarė: „Paleisk minias, kad nuėjusios į apylinkės sodžius ir kiemus rastų užeigos ir valgyti, nes čia esame tuščioje vietoje.* [2]) Jėzus tarė *Pilypui,* kurs, turbūt, buvo pataręs paleisti minias: *„Iš kur pirksime duonos, kad šitie galėtų pavalgyti.... Pilypas jam atsakė: „Duonos už du šimtu denarų jiems neužteks, kad kiekvienas gautų kokį truputį. Tuomet vienas jo mokytinių, Simano Petro brolis Andriejus, jam pasakė: Čia yra vienas vaikas, kurs turi penkias miežines duonas ir dvi žuvi; bet kas tai yra tokiai daugybei? Jėzus tačiau tarė: Susodinkite žmones* [3]) *eilėmis po penkias dešimtis.* [4]) *Toje vietoje, buvo daug žolės. Taigi jie susėdo, viso apie penkis tūkstančius vyrų. Jėzus-gi ėmė duoną ir padėkojęs* Dievui *padalino sėdėjusiems; taip pat ir žuvų kiek kas norėjo. Jiems pavalgius jis tarė savo mokytiniams: „Surinkite kas liko trupinių, kad nepražūtų. Taigi jie surinko ir iš penkių miežinių duonų pripildė dvyliką pintinių trupinių, kurie buvo likę pa-*

1) Luk. 9, 11.
2) Luk. 9, 12.
3) Jon. 6, 5-10
4) Luk. 9, 14.

valgius. Tie žmonės pamatę, kad Jėzus padarė stebuklą, sakė: „Jis tikrai tas pranašas, kurs turi ateiti į pasaulį. [1]) Taigi iš to stebuklo minia suprato, kad Jėzus yra Mesijas,

Visa žydų tauta buvo įsitikinus, kad Mesijas turi karaliauti Palestinoje, kaip paprastai, kad karaliai viešpatauja. *Bet Jėzus žinodamas, kad jie nori ateiti jo sugautų ir paskelbtų jį karaliumi, vėl pasitraukė pats vienas į kalną.* [2]) Ne tokiu karalium Jis turėjo būti, kokio jie norėjo.

Stebuklas ant vandens. *Vakarui atėjus jo mokytiniai nusileido pas jūrą. Įsėdę laivan, jie plaukė jūra į Kaparnaumą, Buvo jau sutemę, bet Jėzus dar nebuvo pas juos atėjęs. Tuomtarpu jūra dideliam vėjui pučiant sujudo. Nusiyrę apie dvidešimt penkias ar trisdešimt varsnų, jie pamatė Jėzų einantį jūra ir besiartinant į laivą. Tuomet jie nusigando* [3]) *ir sakė: „Tai šmėkla" ir iš baimės ėmė šaukti. Bet Jėzus tuojaus juos užkalbino sakydamas: „Pasitikėkite; tai aš, nesibijokite." Atsakydamas Petras tarė: „Viešpatie, jei tai tu, liepk man ateiti pas save viršum vandens." Jis tarė: „Ateik." Ir Petras išlipęs iš laivo ėjo viršum vandens, kad ateitų pas Jėzų. Bet pamatęs vėjo smarkumą nusigando ir pradėjęs skęsti sušuko, sakydamas: „Viešpatie, gelbėk mane!" Jėzus tuojaus ištiesęs ranką nutvėrė jį ir tarė: „Menko tikėjimo žmogau, kam abejojei?" Jiedviem įsėdus į laivą vėjas pasiliovė. Buvusieji gi laive priėjo ir pagarbino jį sakydami: „Tu tikrai Dievo Sūnus."* [4]) *Ir laivas tuojaus buvo prie kranto, į kurį jie plaukė.* [5])

Šitame atsitikime gan keista išrodo, kad mokytiniai

1) Jon. 6, 10-14.
2) Jon. 6, 15.
3) Jon. 6. 16-19.
4) Mat. 14, 26-33.
5) Jon. 6, 21.

susėdo į valtį nelaukdami V. Jėzaus. Jie tą padarė, turbūt, savo Mokytojo neliepiami. Šiek-tiek dalyką paaiškina trumpučiai šv. Morkaus žodžiai: *Jie nesuprato stebuklo su duona, nes jų širdis buvo apakusi.* [1]) Turbūt ir jie norėjo, kad V. Jėzus pasiskelbtų karalium, kai minia to geidė. Jam neapsiėmus, apaštalai buvo nepatenkinti juomi ir norėjo Jį vieną palikti. Dar ir jiems žemiškas karaliavimas labiau rūpėjo už pasaulio sielų pataisą. Taigi suprantama, kodėl iš Betsaidos taip ūmai grįžta į Kaparnaumą, iš kurio vakarykščiui buvo išvykta. Išvyko dėl to, kad V. Jėzus norėjo; grįžo dėl to, kad apaštalai to geidė. Bet kai audra juos apniko ežere, kaip pavojuje būdami dar V. Jėzų išvydo viršum bangų keterų einant, tai jų išgąstis buvo be galo didelė ir jie ėmė klykti. Meilingai ramūs V. Jėzaus žodžiai juos padrąsino. Petro vaikščiojimas viršum vandens, audros netikėtas pasiliovimas ir valties perlėkimas beveik per visą ežerą jiems nei nepajutus buvo trys stebuklai. Jie įsitikino, kad reikia Jėzaus klausyti.

V. Jėzus žada Šv. Sakramentą. Ryto metu minia, buvusi pas Iturėjos Betsaidą, arba Julijadą, patyrė, kad ten nebūta kitos valties, tik ta viena, su kuria išplaukė apaštalai. Kadan-gi V. Jėzaus nebuvo su jais, tai minia bandė ieškoti Kristaus, bet beieškodami tik patyrė, kad jo nėra tenai. Tuotarpu iš Tiberiados atplaukė keletas kitų laivų. Su jais atvykusieji žmonės pranešė, kad V. Jėzus jau Kaparnaume. Uolesnieji ir turtingesnieji samdė tas pačias iš anapus ežero atvykusias valtis ir su jomis kėlėsi į Kafarnaumą. Persikėlę jie rado V. Jėzų sinagogoje. Pirma to Jį buvo apspitę vietiniai žmonės. Jis buvo išgydęs jų ligonius, kurie palytėjo jo rūbus.

1) Mrk. 6, 52.

Atvykusieji iš anapus ežero pradėjo ginčą su V. Jėzum. Jiems rodėsi, kad Jis turi būti karalium. Mes nežinome visos jų šnekos, bet galime spėti, kad jie nebuvo atsižadėję savo sumanymo ir kad tą sumanymą rėmė duonos padauginimo stebuklu. V. Jėzus jiems sakė: *„Darbuokitės ne dėl žūnančio valgio, bet dėl pasiliekančio amžinajam gyvenimui.* [1]) Jie klausė, kaip reikia darbuotis? Jis sakė, kad reikia įtikėti Jo atneštam iš dangaus mokslui. Jie reikalavo, kad Jis savo dangišką, pasiuntinybę patvirtintų tokiu jau stebuklu, kaip Mozė, būtent, kad paršauktų mannos iš dangaus. V. Jėzus priminė, kad manna buvo Dievo duota, ir kad Dievas Tėvas dabar duos tikrai dangiškos duonos, teikiančios gyvybę pasauliui. Jie prašė sau tos duonos. *Jėzus jiems atsakė: „Aš gyvenimo duona; kas ateina pas mane tas nealks, ir kas tiki į mane, niekuomet netrokš.”* [2]) Žydai murmėjo prieš Jį, kad Jis pasivadino gyvąja duona nužengusia iš dangaus, bet Jisai pakartojo: *„Ištikrųjų, ištikrųjų sakau jums, kas tiki į mane, tas turi amžinąjį gyvenimą... Duona, kurios aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvenimą.” Tuomet žydai ginčijosi tarp savęs sakydami: „Kaip jis gali mums duoti valgyti savo kūną.” Jezus-gi jiems tarė: „Ištikrųjų, ištikrųjų sakau jums, jei nevalgysite Žmogaus Sūnaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvenimo. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą ir aš prikelsiu jį paskutinėje dienoje. Nes mano kūnas tikrai yra valgis ir mano kraujas tikrai yra gėrimas. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas liekasi manyje ir aš jame.”* [3])

---

1) Jon. 6, 27.
2) Jon. 6, 35.
3) Jon. 6. 54-57.

Daugelis jo mokytinių tai išgirdę sakė: „Šita kalba kieta ir kas gali jos klausyti?" [1]) Tačiau Išganytojas nepakeitė Savo žodžių. *Daug jo mokytinių pasitraukė šalin ir jau nebevaikščiojo su juo. Tai Jėzus tarė dvylikai: „Ar ir jūs norite eiti šalin? Jam atsakė Simams Petras: „Viešpatie, pas ką-gi mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius." Jėzus-gi jiems atsakė: „Ar ne aš jūs dvyliką išrinkau? Tačiau iš jūsų vienas yra velnias. Kalbėjo-gi jis apie Simano sūnų Judą Iskarijotą, nes tas, būdamas vienas iš dvylikos, turėjo jį išduoti.* [2])

Labai galimas daiktas, kad Judas Iskarijotas pakišo minioms mintį apšaukti Jėzų karalium. Jėzui neapsiėmus viešpatauti, veikiausiai, Judo patariami apaštalai bandė pabėgti nuo savo Mokytojo. Nebe Judos apsėjo ir Kafarnaumo sinagogos ginčas su Išganytojum, dėstančiu pačią svarbiausią Eucharistijos paslaptį. Dėl to visa suprantama, kodėl Viešpats taip toli prieš išdavybę jau skaudžiu žodžiu pavadino vieną apaštalą.

Tačiau ir pačiuose Kristaus žodžiuose sunkybės buvo nemaža. Niekas nesuprato, kaip galima valgyti Jėzaus Kūną ir gerti Jo Kraują, nes niekas nežinojo, kad duona gali virsti tuo Kūnu ir vynas — tuo Krauju. Į Kafarnaumo ginčą su V. Jėzum žiūrint perdaug arti prisikišus sunku suprasti, kas įvyko. Bet Išganytojas kalbėjo netiek atsivijusiems Jį iš Betsaidos ir kitiems susėjusiems į Kafarnaumo sinagogą, kiek visiems visų laikų ir visų tautų žmonėms. Toje kalboje Jis pažymėjo šitąs didžiąsias tiesas: 1-a kad žmonėms duodama galimybė amžinai gyventi, 2-a kad tas amžinosios gyvybės maistas ir šaltinis yra Jėzaus Kristaus Kūnas ir Kraujas, 3-ia kad tas Kūnas ir Kraujas yra tikras valgis, 4-a kad

1) Jon. 6, 61.
2) Jon. 6, 67-72.

jis atėjęs iš dangaus ir vertesnis už manna, 5-a kad tuomi valgiu tegali pasinaudoti tiktai stipraus tikėjimo žmonės gyvenantieji Dievo Tėvo duotąja malone. Gal ir tyčia V. Jėzus nesiteikė prisilenkti prie silpnatikių protų, kad jam liktų ištikimi tiktai stiprojo tikėjimo žmonės, galintieji pasinaudoti dangiškosios gyvybės duona. Labai turėjo suskaudėti V. Jėzui Jo Švenčiausiąją Širdį, kad Judas Iskarijotas to tikėjimo jau neturėdamas, bet-gi likosi mokinių tarpe. Išganytojas nepavarė to niekšo, nes ir jo reikėjo atpirkimo tikslams.

Duona ir vynas V. Jėzaus galybe paversta Jo Kūnu ir Krauju ir tada vadinosi Švenčiausiuoju Sakramentu arba Eucharistija. Pastarasis žodis yra sudėtas iš dviejų graikiškų *eu*-geroji ir *charis* malonė, nes tas Sakramentas yra didžiausioji Dievo malonė, ne vien malonė, o pats Dievas. Kafarnaume V. Jėzus tik pažadėjo Eucharistiją, o ją duote davė tik Savo kančios išvakarėse.

Kas dažnai mintija apie Dievą, tas paskęsta Jo begalybėje. Dievo amžinatvę negalima iškabėti protu, nes nebuvo to laiko, kada Dievo nebūtų buvę. Dievo didybę norėdama paliesti sutvėrimo išmintis, eina per erdvių erdves, per vietų vietas ir visur randa Dievą arti ir toli, net už paskutinių ribų, kurias ta išmintis gali suvokti. Įsigilinant į Dievo buities gausybę aiškėja susyk, kad nėra buities iš kitur kaip iš Dievo, ir kitur kaip Dievuje. Bet Eucharistijos apreiškimas prie tų žmogaus pastangų pažinti Dievą prideda visai naują pamoką, kad negana Dievą sekti per amžių glūdumas, per erdvių begalinius plotus, per buities neiškakimą didybę, bet reikia dar atsiminti, kad toji Begalinė Didybė mokėjo tapti mažu žmogum ir Savąją Dievo bei žmogaus prigimtį sutalpinti Eucharistijoje ir taip susivienyti su Savo pa-

daro žmogum, kaip valgis su valgytoju. Daugiau nieko, nebelieka, tik pulti kniūpsčiam ir pagarbinti Dievą.

4. Tretieji viešosios Jėzaus darbuotes metai.

Žinome, kad arti buvo Velykos, kada V. Jėzus pirmą syk padaugino duonas. Kadangi Jis visuomet vaikščiodavo Velykoms į Jeruzolimą, tai spėjame, jog ir šiuo atveju ten nuėjo iš Kafarnaumo po to, kaip pažadėjo palikti žmonėms savo Kūną valgyti ir Kraują gerti Eucharistijos sakramente. Bet mes neturime nė kokių žinių, nei kaip Jis nukeliavo, nei ką Jis per tas Velykas Jeruzolimoje darė.

Šitais paskutiniais Savo darbuotės metais V. Jėzus daugiausiai laikėsi Galilėjos ir net pačių kraštutinių jos ribų, suseinančių su stabmeldžių Tyro žemėmis. Bet į Jeruzolimą Jis nukeliavo tais metais tris kartus, t. y. ne vien Velykoms, bet ir palapinių šventei, ir Bažnyčios pašventinimo sukaktuvėms.

Stambiausieji tų metų įvykiai buvo: antrasis duonų padauginimas, Simano-Petro paskyrimas Bažnyčios viršininku, persimainymas, Lozoriaus iš numirusių prikėlimas. Smulkesnius tų metų įvykius paminėsiu bekalbėdamas apie šituos stambiuosius.

a. Antrasis duonų padauginimas.

Rankų plovimas. Žydų tautos mokytojai buvo įvedę keletą papročių neminėtų Dievo įstatymuose. Tarp tų papročių buvo ypatingas rankų plovimas prieš valgant. Reikėdavo jas mazgotis pirštus sugniaužus ir trinant vieną kumščių į kitą. Sakoma, kad reikėję iš rinkos parėjus išsimaudyti visam. Net ir vandens nevalia

buvo atsigerti nenusiplovus rankų. Rabbi Akiba giriamas užtatai, kad kalėjime pasiryžo veikiau mirti, negu gerti vandens nenusiplovęs rankų. Nors tie plovimai buvo naudingi sveikatai, bet dažnai jie virsdavo nepakenčiama našta neturtingiems žmonėms sausumos metu tikroje šalyje, kaip Palestina, kur gana maža vandens.

Visur sekantieji paskui V. Jėzų pariziejų šnipai pastebėjo, kad apaštalai prieš valgant nesiplauja rankų. Iš to pasidarė V. Jėzui priekaištas. Parizėjų nuomone valgyti duonos nenusiplovus rankų yra tokia didelė nuodėmė, kaip paleistuvystę padalyti; [1]) o pavalgius nenusiplauti rankų yra vis vien ką žmogų užmušti; [2]) V. Jėzus negalėjo pagirti tų pažiūrų. Jis pirmiausiai priminė, kad V. Dievo įsakymai yra daug svarbesni už žmonių įvestuosius papročius. Už Dievo įsakymų nepaisymą, už smulkių įpročių neišmanantį vertinimą V. Jėzus parizėjų šnipus pavadino veidmainiais. Jie jau buvo suorganizavę minią. Pasižeidę pasitraukė jie, pasitraukė ir jų organizacijos nariai, buvo besitraukiant ir neorganizuotoji minios dalis, nes ji paprastai daro tą, ką mato kitus darant. Bet V. Jėzus pasišaukė minią ir neorganizuotoji jos dalis paklausė Jo.

Sugrįžusiems Jis išdėjo tą tiesą, kad žmogaus gerumo ir blogumo pradžia yra ne daiktuose, ne išorinėse apeigose, o pačioje sielos gilumoje. Ypatingai apaštalams Jis išdėstė: *Iš vidaus, iš žmonių širdies išeina piktos mintys, svetimoterystės, paleistuvystės, žmogžudystės, vagystės, godulystės, nedorumai, vylius, begėdystės, nelaba akis, piktžodžiavimas, puikybė, neišmintis. Visos šitos piktenybės išeina iš vidaus ir sutepa žmogų* [3])

1) Talmudo dalis „Tenchuma" 93, 2
2) Talmudo dalis "Sabath" 36. Abi šios vietos cituotos iš Fouard, Vie de N. S. Jesus Christ XXI ad. Paris 1911, II Tomas p.p. 5 ir 6.
3) Mrk. 7, 20-23.

Iš tų teisingų Išganytojo žodžių naujesnieji klaidatikiai padarė išvadą, būk ir pasninko nereikia, nes valgis įeina į žmogų, o ne išeina iš jo. Tačiau ta išvada yra klaidinga, nes Pats Kristus pasninkavo keturiasdešimts dienų. Ji yra klaidinga dar ir dėl to, kad valgio sumažinimas pasninke ir tenkinimasis mažiau skaniu maistu tik tada tėra dorybė, kada yra iš paties žmogaus liuosos valios, esančios jo viduje. Jei kas nevalgo mėsos vien tik dėl to, kad jos negauna, tas pasninko nuopelno neturi, nes tokis pasninkas yra grynai išorinis.

V. Jėzaus žodžius tuoj pranešė parizėjams, o tie pasipiktino. Mokytiniai tą pasipiktinimą pasakė V. Jėzui. Tačiaus Jisai nekeitė tiesos, kad patiktų kam nors, bet Jis jau persergėjo apaštalus, kad saugotųsi parizėjų vylių: *Kiekvienas augalas, kurio mano dangiškasis Tėvas neįveisė, bus išrautas. Palikite juos; jie akli ir aklų vadovai. Jeigu, aklas aklą veda, abudu įpuola į duobę.* [1])

K a n a n i e t ė s i š g y d y m a s. Judėjos ir Galilėjos žmonės davėsi parizėjams suorganizuoti prieš Jėzų. Nežinoma ar pinigais, ar gąsdinimais, ar kitokiais būdais parizėjai suorganizavo žmones prieš Jėzų, bet mes žinome, kad Jam reikėjo pasitraukti iš ten, kur parizėjų įtaka siekė. Jis išėjo į tas žemes, kurios buvo stabmeldžių Tyro ir Sidono miestų valdžioje. Ten Jis išbuvo apie šešis mėnesius mokydamas apaštalus. Pamokslų stabmeldžiams Jis nesirengė sakyti. Būdamas toje šalyje V. Jėzus dažniausiai laikėsi arti vandenų: jūros arba upių. Apaštalai, turbūt, žvejodavo ir užsidirbdavo maisto.

Tačiaus V. Jėzaus vardas jau buvo garsus ir toje svetimoje šalyje, nes iš Tyro ir Sidono atvykdavo į Pa-

1) Mat. 15, 13. 14.

lestiną žmonių, norėjusių Jo paklausyti ir mačiusių Jo daromus stebuklus. Jam einant keliu pro Tyrą, gal pro Sareptą, atvyko pas jį moteriškė ir prašė išgydyti piktosios dvasios kankinamą dukterį. V. Jėzus nieko jai neatsakė, bet užėjo į vienus namus pakelėje. Jo mokytiniai likosi pas triobą iš lauko. Moteriškė taip maldavo, kad tie įėję prašė Mokytojo atsikratyti moteriškės. V. Jėzus atsakė atėjęs tik Izraelio tautai skelbti apreiškimą. Bet moteriškė įsispraudė į vidų ir prašė Viešpaties pasigailėti. Kristus skaudžiai jai atsakė: *„Būtų negera imti vaikų duoną ir mesti šunims.” Ji-gi atsakė: „Taip, Viešpatie, juk ir šunyčiai ėda po stalu vaikų trupinius.”* [1]) *Tuomet Jėzus atsakydamas jai tarė: „O, moteriške, tavo tikėjimas didelis; tebūna tau kaip nori.* [2]) *Parėjus į savo namus ji rado mergaitę gulinčią patale, ir velnias buvo išėjęs.* [3])

V. Jėzus kietai kalbėjo su vargše moteriške, duodamas progos pasireikšti jos giliam ir stipriam tikėjimui. Skausmo slegiama ji ištarė dideliai reikšmingus žodžius, kad ir šunyčiams reik duoti maitintis nors trupiniais krintančiais nuo stalo. Tuose žodžiuose buvo pateisinimas paties Išganytojo elgesiui, kad Jis Dievo apreiškimo nesigailėjo nei stabmeldžiams. Jei pats Kristus būtų ištaręs tuos žodžius, jie nebūtų taip giliai įstrigę apaštalams į širdis. O reikėjo, kad įstrigtų, nes tie apaštalai turėjo daugiausiai darbuotis tarp svetimtaučių.

Vienas antrojo šimtmečio raštas, klaidingai priskirtas šv. Klemensui popiežiui, mirusiam pirmame šimtmetyje, sako, kad aprašytasis stebuklas įvykęs Sareptoje, t. y. mieste buvusiame tarp Tyro ir tarp Sidono, kad

1) Mrk. 7, 27. 28.
2) Mat. 15, 28.
3) Mrk. 7, 30.

moteriškė buvusi Justa, o josios duktė Veronika, grekiškai tariant Berenikė. Ar tai tiesa, ar tik spėlionė, dabar beveik negalima išspręsti.

Nebylio išgydymas. Graži buvo Tyro, Sareptos ir Sidono apylinkė. Ten žemė derlinga, vandenų gana daug, ten brangios purpuros, t. y. raudono karališko dažo pramonė, ten iš viso pasaulio susieinantieji laivai atgabendavo daug turtų. Bet žemės grožybės netraukė V. Jėzaus širdies. Iš ten su Savo apaštalais Jis parvyko į Dekapalį, tai yra, į dešimties miestų valdomą žemę. Seniau joje buvo gyvenę izraelitai; bet, jiems į Asyrijos vergiją patekus, jų žemes užėmė grekai ateiviai. Iš vergijos grįžę žydai negalėjo tų ateivių įveikti, bet gyveno jų tarpe. Tačiaus grekų kalba ten viešpatavo. Dekapolio žemė buvo į rytus nuo Genazareto ežero, į šiaurę nuo upės Jabok, įbėgančios į Jordoną iš rytų, į vakarus nuo Arabijos ir į pietus nuo Syrijos miesto Damasko. V. Jėzus jau buvo buvęs čionai vieną kartą ir išvaręs legijoną piktų dvasių iš dviejų nelaimingų žmonių, leisdamas toms nelabosioms dvasioms sueiti į kiaules šalę Gerazeno miesto.

Viešpačiui tat atvykus čionai tuo atsirado ligonių ir prašančių juos išgydyti. *Ten atvedė pas jį kurčią nebylį ir prašė jį padėti ant jo rankų. Paėmęs jį šalin nuo minios, jis įdėjo savo pirštus į jo ausis, palietė savo seilėmis jo liežuvio, pažvelgė į dangų, atsiduso ir tarė jam: „Effeta," tai yra „Atsiverk." Jo ausys tuojau atsivėrė, jo liežuvio ryšys atsirišo ir jis kalbėjo kaip reikia.* [1]) V. Jėzui nebuvo reikalo vartoti čia minėtąsias priemones, bet Jis jas pavartojo pamokindamas mus, kad ir apeigomis gera yra išreikšti tikybos dalykus. Kaip kitais

1) Mrk. 7, 32-35.

sykiais, taip ir šituo atveju V. Jėzus buvo uždraudęs išgydytajam skelbti stebuklą, bet laimingasis žmogus to uždraudimo nelaikė.

Žmonės vėl ėmė rinktis apie V. Jėzų. Jis pasitraukė į vieną visai nuošalią kalvą, bet Jį rado ir tenai besėdint. Iš visur vedė pas Jį nebylius, aklus, raišus ir kitokiomis ligomis sergančius paliegėlius. Daugelis puolė jam į kojas, tikėdamiesi pasveikti ir atsikelti. Taip ir būdavo. Net stabmeldžiai, Dekapolio žemės gyventojai, ėmė garbinti Izraeliaus Dievą.

D u o n ų p a d a u g i n i m a s. Ne ilgai trukus pasidarė didelė minia apie Jėzų. Ta minia nepasikeisdama labai ilgai išbuvo su Jėzum klausydama Jo. Mokytojas patyrė, kad tie žmonės neturi ko valgyti. *V. Jėzus pasivadinęs mokytinius tarė: „Gaila man minios, nes štai jau trys dienos jie yra su manim nevalgę. Jei aš paleisiu juos namo nevalgiusius, jie apalps kelyje, nes kai kurie yra atėję iš tolo." Jo mokytiniai jam atsakė. „Iš kur kas galės čia tyruose imti duonos jiems pavalgydinti?" Jis juos paklausė. „Kiek turite duonos kepalą?" Jie atsakė „Septynis." Tuomet jis liepė miniai atsisėsti ant žemės. Paėmęs septynis duonos kepalėlius jis dėkojo, laužė ir davė savo mokytiniams išdalinti ir jie išdalino miniai. Jie turėjo taip pat nedaug žuvelių ir jas jis palaimino ir liepė išdalinti. Jie valgė ir privalgę. Paskui jie dar pririnko kas buvo likę trupinių septynias pintines. Valgiusiųjų-gi buvo apie keturis tūkstančius ir jis juos paleido.* [1])

Pirmu atveju V. Jėzus buvo padauginęs miežinę duoną, o šiuo antruoju sykiu padaugino kvietinę. Kadangi tik kviečių duona galima vartoti Švenčiausiam Sakra-

1) Mrk. 8, 1-9.

mentui, tai pirmųjų amžių krikščionys, vaizduodami Šv. Sakramento įstatymą savo požemiuose, kur slaptai laikydavo pamaldas, tapydavo šitą antrąjį duonų padauginimą, o ne pirmąjį. Skirtumas galima pažinti iš to, kad vaizduodavo septynias pintines, o ne dvyliką.

V. Jėzaus stebukluose buvo daug įvairumo, bet buvo ir pasikartojimų. Piktųjų dvasių išvarinėjimai buvo vieni kaip kiti beveik be skirtumo, o jų buvo daug. Nemaža buvo raupsuotų gydymo, kuriame skirtumo buvo tiek, kad vienur vieni kitur kiti žmonės prityrė tos didelės laimės. Nestebėtina tat, kad ir duonų dauginimo stebuklas pasikartojo. Tik šituo antruoju atveju (V. Jėzaus jau nebepriminė Šv. Sakramento ir minios nebandė V. Jėzų pakelti karalium, bet ramiai išsiskirstė. Kilo ginčas tarp Išganytojo ir Jo klausytojų, tik; ne dėl Eucharistijos ir ne dėl karaliavimo, o dėl ko kito ir tai kitoje vietoje.

Nedaro stebuklo sulig užgaida. Po stebuklo V. Jėzus sėdo į laivą ir persikėlė į Dalmanutos šalį. Toji šalis buvo ant vakarinio Genezareto ežero kranto pas kalnus esančius tarp Magdalės pilies ir Tiberiados miesto. Jėzus išlipo ties Magedanu. Ta vieta, turbūt, buvo ten kur dabar yra arabų sodžius Ain ei Barideh (šaltoji versmė). Tiberiadoje beveik nuolatai gyvendavo) tetrarkas Erodas, šv. Jono Krikštytojo žudytojas. Apie Erodą, žinoma, telkdavosi jo šalininkai, kuriuos vadindavo Erodijonais. Mes sakytume: „erodininkai.” Jie daugiausiai būdavo iš turtingų ir aukštas vietas turinčių sadukėjų, mažo tikėjimo ir didelės savymeilės žmonių. Šiaip jie pykdavosi su parizėjais, bet V. Jėzus įkyrėjo jiems dažnai ir aiškiai skelbdamas tikėjimo ir savęs atsižadėjimo reikalą. Erodui bijant Jėzaus ir nuolat kal-

bant apie Jį, jie ramindavo savo valdovą, reikšdami paniekos Galilėjos Mokytojui. Ta nedora panieka taip gadindavo jų sąžines, kad ir jie ėmė ištikrųjų V. Jėzaus nekęsti. Tuotarpu parizėjai, kurie pirma buvo apstatę Išganytoją šnipais, Jo stebuklus priskyrę Beelzebubui, paskui suorganizavę liaudį prieš V. Jėzų, dabar jau pajuto reikalo ir erodininkus pasikviesti talkon, kad su jais ir per juos prieš Mokytoją pakreiptų ir valstybinę Erodo jėgą.

Pariziejai sugalvojo, kad visi V. Jėzaus stebuklai esą padaryti žemai ir kad tokius stebuklus pajėgiąs daryti ir velnias. Dievo-gi stebuklai turį būti aukštai iš dangaus, arba debesyse. Ir pariziejai, ir erodininkai sutarė, kad V. Jėzus stebuklo iš dangaus padaryti negalįs ir dėl to nesąs Dievo siųstas. Išganytojas-gi matė, kad tiems žmonėms nei stebuklo žemumas nėra tikroji netikėjimo priežastis, nei stebuklo aukštumas nepataisys jų širdžių. Juk iš dangaus buvo žvaigždė, atvedusi tris išminčius iš rytų; iš dangaus buvo ir Dievo Tėvo balsas, kuris besikrikštyjant Jėzui liudijo, kad Jėzus yra Dievo Sūnus.

Tuomet prie jo priėjo pariziejai ir sadukiejai jo gundytu ir prašė jį parodyti jiems ženklą iš dangaus.[1]) Bet Jis jiems to ženklo nedavė, primindamas tiktai, kad Mesijo atėjimo laiką iš pranašysčių mokytiems ir turtingiems lengviau buvo pažinti, negu įspėjama oro atmainos iš dangaus spalvų arba oro ūkanotumo. Bet Jis jiems pridėjo: *Nebus duota kito ženklo, kaip tik pranašo Jonos ženklas.* [2]) Pranašas Jona žuvies prarytas trečią dieną išspiautas į krantą išliko gyvas. Taip ir V. Jėzus nužudytas turėjo keltis iš numirusių trečioje dienoje. Tas

1) Mat. 16, 1.
2) Mat. 16, 4.

stebuklas, tiesa, nebuvo padangės stebuklas. V. Jėzus nedaro stebuklų sulig užgaida to, kas užsimano, bet tai buvo stebuklas savo galybe pereinantis visus debesų ir padangių stebuklus. Netrūko V. Jėzui galybės padaryti ir padangių stebuklą, tik Jis jį padarė nežadėjęs, būtent, kad didelės minios akyvaizdoje Šale didžiausio savo šalies miesto visiems matant užžengė į dangų. Bet apie tai bus kitame straipsnyje.

Pažadėjęs atsikelti iš numirusių, V. Jėzus, palikęs gundytojus, *nuėjo šalin.* [1]) Jis įsėdo į valtį ir apaštalai į ją suėjo taip-gi. Pasiyrę tolokai, nuo kranto apaštalai atsiminė užsimiršę pasiimti duonos. [2]) Tuomtarpu V. Jėzus jiems kalbėjo: *„Žiūrėkite ir saugokitės pariziejų ir sadukiejų raugo.”* Raugytą duoną ten vadindavo raugu. *Taigi jie sau manė ir sakė: „Tai dėl to, kad mes nepasiėmėme duonos.” Tai žinodamas Jėzus tarė: „Žmonės menko tikėjimo, kam jūs manote sau vieni, kad neturite duonos? Ar-gi dar neturite išmonės ir neatsimenate penkių duonos kepalų penkiems tūkstančiams, žmonių, ir kiek prisirinkote pintinių, nei septynių duonos kepalų keturiems tūkstančiams žmonių ir kiek prisirinkote pintinių? Kodėl neišmanote, kad ne apie duoną aš jums sakiau: „Saugokitės pariziejų ir sadukiejų raugo?” Tuomet jie suprato, kad jis sakė sergėtis ne duonos raugo, bet pariziejų ir sadukiejų mokslo.* [3]) Tą visa mes gauname patirti iš šv. Mato, kurs drauge su V. Jėzum buvo, kada didikai Jį gundė padaryti padangės stebuklą ir drauge su Išganytojum kėlėsi valčia per ežerą, ir girdėjo tas visas kalbas.

---

1) Mat. 16, 4.
2) Mat. 16, 5.
3) Mat. 16, 6-12.

Neregio išgydymas. Persikėlęs per ežerą į tą pačią apylinkę, kur buvo įvykęs pirmasis duonų padauginimas, V. Jėzus Jordono krantais ėjo aukštyn iki Betsaidai, kuri dabar vadinasi Julijada. *Tenai atvedė pas jį aklą ir prašė paliesti jį. Jis paėmęs akląjį už rankos, išsivedė jį už miestelio, patepė seilėmis jo akis, padėjo ant jo savo rankas ir klausė jį, ar jis ką matąs. Tasai pažvelgęs tarė: Matau žmones vaikščiojančius kaip medžius.* Po to jis vėl *padėjo rankas jam ant akių; tasai ėmė žiūrėti ir taip pasitaisė, kad visai aiškiai matė. Jis parsiuntė jį į jo namus, sakydamas: Eik namo ir, jei įeisi į miestelį, niekam nesakyk.* [1])

Šitą stebuklą V. Jėzus netaip padarė, kaip darydavo kitus, nes neregys atgavo regėjimą ne susyk, tik iš dviejų atvejų. Kai kuriems rodosi, jog tai buvę dėl to, kad gydomasis silpnai tikėjo. Tačiau V. Jėzaus galybė nepriklausė nuo žmonių dorybių daugumo. Tą V. Jėzus parodė nesuskaitomais atvejais. Nors mums sunku įspėti, kodėl šituo atveju V. Jėzus šitą neregį vedėsi šalin nuo žmonių, kodėl tepė jo akis Savo seilėmis, kodėl pirmu atvejų tik dalį ligos išgydė, o antru atveju gydymą užbaigė, bet galime suprasti, kad tas akių gydymas turėjo dvasinės reikšmės. Stabmeldžio siela yra visai akla. Žydas pažįsta tikrąjį Dievą, bet nežino V. Jėzaus; taigi žydo sielos akims tiesos yra tiek neaiškios, kad nepastebi tokių didelių skirtumų, koki yra tarp žmogaus ir medžio. Tik krikščionies tikėjimas duoda pilną šviesą sielos akims.

---

1) Mrk. 8, 22-26.

b. Simonas Bažnyčios uola.

Iš Julijados — Betsaidos eidamas tolyn į šiaurę Viešpats Jėzus atvyko pas šaltinius, iš kurių prasideda Jordono upė. Tenai senovėje ėjo šiaurinė Šventosios Žemės riba; ten buvo ir miestas Dan. Paskui, kada asyrai išgabeno izraelitus į nelaisvę, čia apsigyvenusieji stabmeldžiai grekai Dan permainė į Pan, nes jie Panų vadindavo girių šmėklą. Grekų laikais visa ta apylinkė vadindavosi Panėja. Pastaraisiais V. Jėzaus laikais tą kraštą gavo valdyti Erodo Pirmojo sūnus Pilypas. Šitas senąjį ir mažąjį miestą padidino ir išpuošė. Išpuošęs, besigerindamas Romos imperatoriui Kesariui Tiberijui, atnaujintąjį miestą pavadino Kezareja. Kadangi jau buvo kita Kesareja, tai šita vadindavosi Pilypo Kesarėja.

V. Jėzus neapsistojo mieste, bet ėjo toliau į laukus ir kalnus. Tose Pilypo Kesarėjos apielinkėse V. Jėzus *klausė savo mokytinius, tardamas: „Ką žmonės sako esant Žmogaus Sūnų?”* Žmogaus Sūnum Jis vadindavo Save. *Jie gi atsakė: „Vieni sako, kad jis Jonas Krikštytojas, kiti kad Elijas, o kiti kad Jeremijas, ar vienas pranašų.”* Taigi mokytiniai atkartojo V. Jėzui tą, ką apie Jį Erodo dvarionys sakydavo savo valdovui. *Jėzus jiems tarė: Jūs-gi ką sakote, kas aš esu? Atsakydamas Simanas Petras tarė: „Tu Kristus gyvojo Dievo Sūnus.” Atsakydamas-gi Jėzus jam tarė: Palaimintas esi Jonos sūnau Simanai, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Ir aš tau sakau: Tu esi uola ir ant tos uolos aš pastatysiu savo bažnyčią; ir pragaro vartai nepergalės jos. Tau duosiu dangaus karalystės raktus: ką tu suriši žemėje, bus surišta ir dan-*

guje, ir ką tu išliuosuosi žemėje, bus išliuosuota danguje. [1])

Daugiau penkių šimtų milijonų žmonių šiandien sakosi esą krikščionys, bet jie pasidalinę į atskalas ir erezijas, tik daugiau negu pusė to didžiojo skaičiaus tebėra tikroje V. Jėzaus sudarytoje Bažnyčioje. Nei erezijų, nei atskalų nebūti], jei visi krikščionys laikytųsi šitų V. Jėzaus žodžių. Čia aiškiai pasakyta, kad V. Jėzaus Bažnyčia stovi ant uolos, ir kad ta uola yra apaštalas Simanas Jonos sūnus. Grekų kalboje uolą vadina *petra,* dėl to ir Simano vardą V. Jėzus pakeitė Petru, kad visi, kurie ji minėja, drauge atsimintų, jog jis yra Bažnyčios pagrindas.

Tuo pagrindu jis tapo, gaudamas dangaus karalystės raktus. Dangaus karalystė ir Bažnyčia yra tas pats daiktas dviem vardais pavadintas. Kaip karalystėje, taip ir Bažnyčioje yra daug žmonių. Ta didelė žmonių daugybė, kuri susitelkė prie V. Jėzaus mokslo, nėra žemės karalystė, nes žemės karalystės rūpinasi kūnų gerove. Ką seniau žmonės vadindavo karalystėmis tą dabar vadina valstybėmis. V. Jėzaus sukviestoji žmonių daugybė yra didesnė už visas karalystes ir valstybes, bet ji rūpinasi sielos ir amžinojo gyvenimo reikalais, kurie geriausiai bus patenkinti danguje. Dėl to V. Jėzaus žmonių daugybė vadinasi dangaus karalyste. Dievas yra tos karalystės valdovas, todėl ją galima vadinti Dievo karalyste.

Kas turi klėties raktus, tas valdo klėtį ir supiltus į ją javus. V. Jėzus dangaus karalystės raktus pavedė Savo apaštalui Simanui arba Petrui; taigi Petras Dievo vardu valdo mūs sielas, esančias toje karalystėje, arba Bažnyčioje.

V. Jėzus aiškiai tą pasakė pridėdamas: „Ką tu suriši — bus surišta, ką tu paleisi — bus paleista.”

---

1) Mat. 16, 13-13.

Pirmiau jau buvo paminėta, kaip *V.* Jėzus sukvietė visus žmones į Savo Bažnyčią, paskui apsakyta, kaip iš visų klausytojų minios Išganytojas išrinko dvylikos vyrų valdybą ir juos pavadino apaštalais. Dabar štai radome V. Jėzaus gyvenime, kad tai Valdybai Kristus paskyrė pirmininką. Nei draugija, nei valstybė, nei Bažnyčia negali būti be galvos. Paskirdamas apaštalams pirmininką V. Jėzus Simaną Petrą padarė Bažnyčios galva. Taigi Šv. Petras yra Bažnyčiai podraugei pagrindas ir galva. Pagrindas dėl to, kad ant jo valdžios viskas stovi, galva yra dėl to, kad pastatytas aukščiau už visus.

Ką V. Jėzus suteikė apaštalams, tą suteikė visiems amžiams. Apaštalus Jis įšventė vyskupais ir kunigais, bet mirdami apaštalai paliko savo vietoje vyskupus ir kunigus. Lygia dalimi Šv. Petras savo valdžią nenusinešė į dangų mirdamas, nes ta valdžia buvo duota Bažnyčios reikalams aprūpinti, o ne žmogaus asmeniui papuošti. Todėl šv. Petro valdžia likosi Bažnyčioje ir tą valdžią dabar turi Romos Vyskupas, kurį vadiname Šventuoju Tėvu, Popiežium.

Pasakęs tą svarbią žinią savo apaštalams V. Jėzus liepė jiems ją užtylėti neišduodant niekam, kad priešai, kurie jau ir taip Jį visur sekė, nesudarytų priekaišto, kad Jis rengiąs sąmokslą prieš valstybę. Bet nuo to laiko *Jėzus pradėjo rodyti savo mokytiniams, kad jam reikia eiti į Jeruzolimą, daug kentėti nuo vyresniųjų Rašto žinovų ir vyriausiųjų kunigų, būti užmuštam ir trečioje dienoje atsikelti.* [1])

Šv. Petras išdrįso barti savo Mokytoją ir Viešpatį. Išganytojas turėjo smarkiai sudrausti Apaštalų kuni-

1) Mat. 16, 21.

gaikštį, kurs nesuprato kentėjimų reikalo, nei naudos. Tą naudą ir tą reikalą V. Jėzus plačiau paaiškino čiapat.

Pamoka apie Bažnyčią. Apaštalai suprato, kad Petras pastatytas aukščiau už juos ir ėmė ginčytis tarp savęs už pirmenybę, paskui priėję prie V. Jėzaus jie klausė: *„Kas-gi tat didžiausias dangaus karalystėje?" Jėzus pasišaukęs kūdikį pastatė jį į jų tarpą ir tarė: „Ištikrųjų sakau jums, jei jūs nepasitaisysite ir nepasidarysite kaip kūdikiai,* kuriems pirmenybė nerūpi, *neįeisite į dangaus karalystę.* [1])

Dviejų apaštalų Jokūbo ir Jono motina Saliomė, Zebediejaus žmona, draug su tais dviem savo sūnumis meldė Išganytojo: *„Tark, kad šituodu mano sūnų tavo karalystėje .sėdėtų vienas tavo dešinėje, kitas tavo kairėje.* [2]) Tas reiškė, kad jiedviem tektų aukščiausios vietos, nes aukščiausieji karaliaus ministeriai artimiausiai prie jo sėdi greta su juo ir tarybose ir pokyliuose. *Atsakydamas Jėzus tarė: „Nežinote ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu?" Juodu atsakė: „Galiva." Jis jiem tarė: „Mano taurę, tiesa, judu gersita, sėdėti gi mano dešinėje ir mano kairėje ne mano dalykas duoti judviem, bet tiems, kuriems mano Tėvo skirta. Išgirdę dešimtis užsidegė pykčiu prieš du broliu. Jėzus gi pasivadino juos pas save ir tarė: Jūs žinote, kad pagonų kunigaikščiai viešpatauja ant jųjų ir kurie didesni vykina valdžią ant jų. Netaip bus tarp jūsų; bet kas tik tarp jūsų nori būti didesnis, tebūna jūsų tarnas, ir kas tarp jūsų nori būti pirmas, tebūnie jūsų vergas; taip pat kaip Žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet kad jis tarnautą ir duotų savo gyvybę daugeliui atvaduoti.* [3])

---

1) Mat. 18, 3.
2) Mat. 20, 21.
3) Mat. 20, 22-28.

Šituos žodžius V. Jėzus pasakė pirmiausiai tiems, kuriems davė dvasinę valdžią savo Bažnyčioje mokydamas, kad ta valdžia nėra viršininko naudai, o pavaldinių naudai. Visokia vyriausybės teisė Bažnyčioje yra vien tik pareiga patarnauti valdomiems. Išganytojas Pats pažymėjo Savo Įstatymo skirtumą nuo įsigalėjusios visame pasaulyje stabmeldiškos pažiūros, kad valdžia yra tiktai proga pasipelnyti ir kitokių ištaigų pasigauti tam, kurs valdžią gavo. Katalikiškose šalyse ir pasaulinė valdžia buvo besekant Kristaus pamokymu ir buvo bepradedant tarnauti valdomiems. Bet laikai keičiasi. Vienur labiau kitur netaip labai išnyko Kristaus mokslas ir įsigalėję valdininkai žiūri savo patogumų ne visuomenės naudos: ima iš tos visuomenės mokesčius algoms, o nepatarnauja už tas algas ir tokiu būdu apvagia visuomenę.

Sugrįžus V. Jėzui iš anapus ežero į Kafarnaumą priėjo prie Petro bažnytinio mokesnio rinkėjai ir klausė jo, ar Mokytojas nemokėsiąs tos rinkliavos. Matyt, jau ir tie numanė, kad Petras yra V. Jėzaus mokytinių vyresnysis. Petras rinkėjams pažadėjo, kad V. Jėzus rinkliavą sumokės, nes žinojo Išganytojas niekada neatsisako nuo sunkenybių geriems tikslams. Bet po viešųjų pamokslų ir prakalbų suėjus į namus pasilsėti, V. Jėzus tarė: *„Simanai, iš ko žemės karaliai ima mokestį ir duoklę: iš savo vaiku, ar iš svetimų?"'Jis atsakė: „Iš svetimų." Jėzus-gi jam sakė: „Tai sūnūs liuosi. Bet kad jų nepiktitumėm, eik pas jūrą, įmesk meškerę, imk tą žuvį kurią pirmiausiai ištrauksi; pražiodinęs jos nasrus rasi (pinigą) staterą; ėmęs jį duok jiems už mane ir už save.* [1]) Šv. Petras taip ir padarė.

1) Mat. 17, 23-26.

Bažnyčios rinkliava būdavo pusė žydiško pinigo vadinamo šekeliu už vieną vyrą. Ta pusė šekelio būdavo lygi grekų pinigui didrachmai. Lotyniškas pinigas stateras buvo tokios jau vertės kaip ir žydų šekelis maždaug pusseptinto lito. Taigi vieno statero lygaus keturioms drachmoms, arba dviem didrachmoms, užteko rinkliavai už du žmones, nes kiekvienam reikėdavo mokėti apie 3 litus 20 centų. Šv. Petrui buvo didelė garbė, kad tuo pačiu stebuklingai gautu pinigu V. Jėzus užmokėjo rinkliavą už Save ir už Petrą. Išganytojas tyčia tą padarė, pažymėdamas, jog Petrui teks V. Jėzų pavaduoti Bažnyčios valdyme. Atpirkimo kančias Dievo Sūnus pasiliko išimtinai Sau, Bažnyčios valdymą pavedė Apaštalų Viršininkui, priminęs, kad valdymas būtų valdomųjų naudai.

c. Atsimainymas.

Savaitė truko po to kaip V. Jėzus buvo pažadėjęs šv. Petrui duoti dangaus karalystės raktus. Išganytojas su Savo apaštalais buvo parvykęs iš anapus ežero į Erodo valdomąją Galilėją. Kai kam rodosi, būk Evangelijos prieštaraujančios vienos kitoms, nes šv. Matas ir šv. Morkus sako: „*Praslinkus šešioms dienoms,*" [1]) o šv. Lukas rašo: „*Apie aštuonias dienas po tų žodžių.* [2]) Bet reikia neužmiršti ir to, kad vieni žmonės įskaito nepilnąsias dienas, kiti neįskaito. Pirmieji du Evangelistai teskaitė tik ištisas pilnas dienas tarp raktų pažadėjimo ir atsimainymo ir dėl to jiedviem išėjo šešios. Trečiasis Evangelistas į skaitlių ėmė ir tą pirmąją dieną, kurioje

1) Mat. 17, 1; Mrk. 9, 1.
2) Luk. 9, 1.

po piet įvyko raktų pažadėjimas, ir paskutinę, kurios rytmetyje V. Jėzus persimainė. Taip Lukui išėjo astuonios dienos. Tų dviejų dienų: pirmutinės ir paskutinės šv. Matas ir šv. Morkus buvo neskaitę.

Didysis atsimainymo stebuklas šitaip įvyko: *Jėzus pasiėmė su savim Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną ir užsivedė juos nuošaliai ant aukšto kalno. Tenai jis atsimainė jų akivaizdoje: jo veidas žibėjo kaip saulė, jo-gi drabužiai pasidarė balti kaip sniegas. Ir štai jiems pasirodė Mozė ir Elijas, kuriuodu kalbėjosi su juomi. Atsiliepdamas Petras tarė Jėzui: „Viešpatie, mums čia gera būti; jei nori padarykime čia tris padangtes: vieną Tau, vieną Mozei ir vieną Elijui.” Dar jam tebekalbant štai šviesus debesis apsiautė juos ir štai balsas iš debesies sakė: Šitas mano mylimasai Sūnus, kuriame aš turiu sau daug pasimėgimo: jo klausykite. Tai išgirdę mokytiniai parpuolė ant savo veido ir labai bijojo. Bet Jėzus priėjo, palietė juos ir tarė jiems: „Kelkitės ir nebijokite. Pakelę savo akis jie nieko daugiau nebematė, kaip tik vieną Jėzų. Nueinant jiems nuo kalno Jėzus davė jiems įsakymą tardamas: „Niekam nesakykite apie tą regėjimą kolei Žmogaus Sūnus neatsikels iš numirusių. Mokytiniai paklausė jo tardami: „Ką tat Rašto žinovai saka, kad pirma turi ateiti Elijas? “Jis jiems atsakydamas tarė: „Elijas, tiesa, turi ateiti ir jis visa atitaisys. Bet aš jums sakau, kad Elijas jau atėjo, tačiau jie jo nepažino ir padarė su juo, ko tik norėjo. Taip ir Žmogaus Sūnus turės nuo jų kentėti,” Tuomet mokytiniai suprato, kad jis jiems kalbėjo apie Joną Krikštytoją.* [1])

Atsimainymas trims apaštalams parodė, kas buvo V. Jėzus ištikrųjų. Atsimainymo metu jie Jį regėjo be

1) Mat. 17, 1-13.

to kasdieninės prastos išvaizdos uždangalo, kurs nuo lutai laikė apdengęs Jo Žmogiškąją prigimtį, sujungtą su Dievo prigimtimi viename Asmenyje. Besigrožėdami V. Jėzum, jie užmiršo viską ir norėjo nebegrįžti žemyn į gyvenimo vargus. Dievas Tėvas dar kartą jiems paliudijo, kad Jėzus yra tikras Dievo Sūnus, ir kad reikia Jo klausyti. Ne Savo garbei, o apaštalų naudai V. Jėzus žybtelėjo antgamtine grožybe. Todėl Jis liepė to įvykio nepasakoti ir priminė būsimos pažeminančios kančios reikalingumą. Jeigu šv. Petras, dieviškąją V. Jėzaus šviesybę regėjęs, paskui .lo kančios metu nusiminė sunkiai, tai kas būtų buvę, jei atsimainymo nebūtų matęs? Turbūt tam V. Jėzus atsimainymą ir parodė, kad apaštaluose išliktų nors maža tikėjimo žarijėlė baisiosios kančios metu.

Tačiau apaštalai taip giliai nemintijo. Jiems parūpo Elijas ir jo grįžimas į šį pasaulį. V. Jėzus patvirtino, kad tikrai grįž ir daug gera padarys, bet apaštalams daugiau reikia mintyti apie artimesnius jiems daiktus, ypač apie tai, kad blogoji apjakusių išdidėlių valia gali sunaikinti pačius didžiausius Dievo siųstuosius mokytojus, kaip sunaikino šv. Joną Krikštytoją, kaip nužudys ir patį Dievo Sūnų.

Nė vienoje Evangelijoje nepasakyta vardas to kalno, kur atsimainymas įvyko. Vieni mokslininkai sako, kad tai buvęs Taber Galilėjoje. Kitiems rodosi, kad tai buvo Hermon anapus ežero ir anapus Jordono į šiaurę nuo Pilypo Kesarėjos, kur V. Jėzus buvo kalbėjęs Petrui apie Dangaus Karalystės raktus. Tikybai vis vien, kur ir kada tas įvykis buvo. Greičiausiai jis atsitiko ant kalno Tabor, nes taip manydavo pirmieji krikščionys. [1]) Ant to kalno 218 m. prieš Kristui gemant buvo pastatyta

1) Šv. Jeronimas, Epistola 46 c. 12.

pilis, bet Kristaus laikais jos, turbūt, nebuvo. Ją atstatė Juozapas Flavijus 67 po V. Jėzaus užgimimo metais.

Patrakusio išgydymas. Nulipęs nuo kalno V. Jėzus rado apačioje kitus apaštalus ir didelę *žmonių minią ir besiginčijančius su jais Rašto žinovus.* [1]) Pasirodė, kad minioje buvo jaunikaitis sergąs mėnesienos liga. Tėvas skundėsi, kad tas vaikas *dažnai įkrinta į ugnį ir neretai į vandenį,* [2]) kad susitrenkia smarkiai puldamas, *iš burnos jam pradeda eiti putos, jis griežia dantimis ir džiųsta.* [3]) To vaikino tėvas manydamas, kad tos visos nelaimės jo vaikui yra iš piktosios dvasios, prašė apaštalų išvaryti ją, bet jie neturėjo tiek galios. Nulipus nuo kalno V. Jėzui, tėvas klupščias prašė Išganytojo paliuosuoti vaiką nuo velnio.

V. Jėzus subarė apaštalus už jų tikėjimo mažumą ir liepė atvesti vaikiną. *Jie jį atvedė. Kaip tik jį pamatė, dvasia tuojau pradėjo jį tąsyti; parmestas ant žemės jis vartėsi putodamas. Jis paklausė jo tėvą: „Kiek yra laiko, kaip tai jam atsitinka?" Tas atsakė: „Nuo pat kūdikystės. Ji dažnai įmesdavo jį į ugnį ir į vandenį, kad jį nužudytų. Bet jei ką gali, pasigailėk mūsų ir padėk mums. Jėzus-gi jam tarė: „Jei tu gali tikėti: tikinčiam visa galima." Vaiko tėvas tuojaus sušuko: „Tikiu, Viešpatie! Sustiprink mane netikintį." Jėzus matydamas susibėgančią minią sudraudė nešvarią dvasią ir jai tarė: „Kurčia ir nebyle dvasia, aš tau įsakau išeik iš jo ir daugiau į jį nebeįeik." Tuomet ji, šaukdama ir labai jį tąsydama, išėjo iš jo. Jis pasidarė lyg negyvas taip, kad daugelis sakė: „Jis numirė." Bet Jėzus paėmė jį už rankos, pastatė jį ir jis atsikėlė. Kuomet jis įėjo į na-*

1) Mrk. 9, 13.
2) Mat. 17, 14.
3) Mrk. 9, 17.

mus mokytiniai klausė jį slapčia: „Kodėl mes negalėjome jos išvaryti?" Jis jiems tarė: „Ta veislė niekaip kitaip negali būti išvaryta, kaip tik malda ir pasninku. [1])

Ta dvasia būva pikčiausia, kuri moka neišsiduoti savęs. Ir šio kūdikio nelaimės išrodė nešančios nieko viršaus tik dviejų ligų vaisiai: nuomarulio ir mėnesienos. Apaštalai neįvertino to velnio nelabumą ir vartojo tik paprastąsias, nors ir antgamtines priemones, bet nesikreipė į Dievą su ypatinga malda, nepridėjo atgailos priemonių, tarp kurių yra ir pasninkas. Todėl jiems nepasisekė paliuosuoti to vaiko, nors jie turėjo galybę išvarinėti piktąsias dvasias ir vaiko nelaimė buvo iš piktosios dvasios, ne iš ligos.

Bet velnias buvo giliai įsišaknijęs bernaičio kūne. Priverstas išeiti nelabasis paliko tą kūną bejėgį ir dėl to vaikas išrodė negyvas. V. Jėzus pridėjo jam jėgų, paimdamas už rankos, todėl po to palytėjimo vaikas buvo visai sveikas.

Džiaugėsi tėvas besivesdamas išgijusį sūnų namo. Bet ir paties tėvo dvasia buvo sustiprėjus. Jo tikėjimas niekad nebuvo buvęs perstiprus ir dar labiau susilpnėjo, kai apaštalams nepasisekė išgydyti bernaitį. Nuoširdžiai prašė tėvas V. Jėzų sustiprinti tikėjimą. Išganytojas sustiprinimo malonę davė nematomai prieš stebuklą, o po stebuklo tėvo širdis jau nebežinojo dvejonės.

Pamokinimai apie vaikus, papiktinimus ir kita. Iš Evangelijų sunku įspėti, ar lauke dar prie didelės minios, ar jau namuose tik apaštalams girdint, V. Jėzus kalbėjo apie vaikus, kad kas papiktina vieną tokį mažutėlį, *tas vertas, kad asilo sukamų, girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo ir kad*

1) Mrk. 9, 19-28.

jis būtų nuskandytas jūrų gilumoje [1]) Kūdikių angelai danguje visuomet mato Dievo Tėvo veidą. [2])

Kitu atveju pas V. Jėzų suėjo motinos ir atvedusios. savo kūdikius prašė, *kad uždėtų ant jų rankas ir pasimelstų. Bet mokytiniai juos draudė. Jėzus-gi jiems tarė: „Leiskite mažutėlius ir nedrauskite jiems ateiti pas mane, nes tokių yra dangaus karalystė."* [3]) *Ir jis juos laimino apkabindamas juos ir dėdamas ant ją rankas.* [4])

Del papiktinimų V. Jėzus sakė, kad pasaulyje jų neišvengiama, bet nelaimė tam žmogui, kurs piktina kitus. [5]) Žmogus turi nesigailėti nei brangiausių daiktų, jei su jais jam tenka papiktinimų. *Jei tavo akis tave piktina, išlupk ją ir mesk šalin, nuo savęs, nes geriau su viena akim įeiti į gyvenimą, kaip turint abi aki, būti įmestam į ugnies pragarą.* [6]) Būtų didelė klaida, jei Tas susižeistų save dėl tų V. Jėzaus žodžių, nes V. Jėzus neliepė žeisti savo kūną, tik liepė vengti papiktinimų, aukojant savo širdies jausmus, kartais brangesnius už dešinę ranką, arba už akį.

Tame prilyginime taip-gi buvo mintis, kad sielos reikalai yra brangesni už kūną, nes kūno nuostolis niekad nebūva amžinas dėl to, kad ir pats kūnas nėra amžinas. Amžina yra siela ir jos patekimas pragaran yra amžina nelaimė, dėl to reikia rūpintis sielą išgelbėti būtinai.

V. Jėzus pasisakė atėjęs į šį pasaulį, kad sielas gelbėtų. Jis Save prilygino tam gerajam piemeniui, kurs palieka 99 ištikimas aveles ir eina ieškoti vienos prapuolusios. Atradęs ją Jis džiaugiasi. Bet tas atradimas ne-

1) Mat. 18, 6.
2) Mat. 18, 10.
3) Mat. 19, 13-14.
4) Mrk. 10, 16.
5) Mat. 18, 7.
6) Mat. 18, 9.

apseina be nuodėmių dovanojimo, be kaltės atleidimo. Kaip Dievas dovanoja nuodėmes žmonėms, taip žmonės turi atleisti kaltes vieni kitiems. Nesutikimus tarp krikščionių išsprendžia Bažnyčia. *Jei tavo brolis tau nusidėjo, eik ir bark jį tarp savęs ir tarp jo vieno. Jei jis tavęs paklausys, tu laimėjei savo brolį. Jeigu jis tavęs nepaklausytų, imk su savim dar vieną ar du, kad kiekvienas dalykas būtų dviejų ar trijų liudytojų pasakymu. Jei jis ir jų nepaklausytų, pasakyk Bažnyčiai. Jei jis nepaklausytų Bažnyčios, tebūnie jis tau kaip pagonis ir muitininkas.* [1])

Šv. Petrui parūpo, iki kelių sykių galima dovanoti kaltes artimui ir priėjęs apaštalas paklausė V. Jėzaus, ar iki septynių sykių reikia dovanoti silpnavaliui. V. Jėzus atsakė: „*Nesakau tau iki septynių, bet iki septyniasdešimt syk septynių kartų.*" [2]) Ir tas nėra paskutinis skaitlius. Tais žodžiais V. Jėzus išreiškė, kad dovanoti reikia visuomet, kada tik atsiprašymas yra nuoširdus.

Čia Išganytojas pasakė prilyginimą apie du tarnu. Vienas buvo kaltas savo karaliui dešimt tūkstančių talentų, t. y. apie 200 milijonų litų. Neturint iš ko atiduoti, karalius dovanojo skolą. Nepigiai išėjęs iš rūmų tas apdovanotasis žmogus sutiko kitą tarną, kuriam buvo paskolinęs šimtą denarų, tai yra apie 164 litus. Tas taipgi neturėjo iš ko atiduoti. Bet pirmasis tarnas nedovanojo skolos, o padavė kaltininką teismui, kad iš jo išreikalautų skolą ir įmesdino į kalėjimą. Tą patyręs karalius pasišaukė negailestingąjį tarną ir tarė: „*Nedorasai tarne, aš tau dovanojau visą skolą, nes mane meldei, argi tat nereikėjo ir tau pasigailėti savo draugininko, kaip*

1) Mat. 18, 15-17.
2) Mat. 18, 22.

aš tavęs pasigailėjau?" Užsirūstinęs jo valdovas, padavė jį budeliams, kolei užmokės visą skolą. [1])

Šituo prilyginimu V. Jėzus pamokino, kad mes visi esame prasikaltę Dievui daug daugiau negu vieni kitiems, kad nuodėmių dovanojimą galime gauti, tik dovanodami kaltes savo artimams. Taip V. Jėzus mokino ir kasdieninėje maldoje kalbėti: *„Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams."* [2])

Visuose šituose pamokinimuose apie papiktinimą, apie kaltybių dovanojimą yra vienas pagrindas, būtent, kad sielos reikalai yra brangesni už visus šios žemės turtus. Tą tiesą V. Jėzus aiškiai pasakė: *Ką padėtų žmogui, jei jis visą pasaulį laimėtų, bet prarastų savo sielą* [3])

Pamokos anapus Jordono. Pabaigęs kalbėti Galilėjoje V. Jėzus nuvyko į Judėją į anapus Jordono. Su Juo ir tenai buvo daug žmonių, kurių daugelį Jis išgydė. Bet tenai Jo laukė ir šnipai. Jie užklausė, ar vedusiam žmogui valia persiskirti su savo pačia. V. Jėzus atsakė, kad V. Dievas sutvėręs Adomą ir Ievą padarė moterystę tarp vieno ir vienos, ir pridėjo: *„Ką Dievas sujungė, žmogus tenebeskiria." Jie jam tarė: „Tai kam-gi Mozė liepė duoti persiskyrimo raštą ir paleisti? Jis jiems atsakė: „Mozė leido jums paleisti savo pačias dėliai jūsų širdies kietumo, pradžioje-gi taip nebuvo." Taigi aš jums sakau: Kas paleidžia savo pačią, jei ne dėl svetimoterystės, ir kitą veda, svetimoteriauja; ir kas paleistąją veda, svetimoteriauja.* [4])

V. Jėzus buvo atėjęs pataisyti Senojo Įstatymo trukumus. Senasis Įstatymas, imdamas domėn žmonių nu-

1) Mat. 18, 32-34.
2) Mat. 6, 12.
3) Mrk. 8, 36.
4) Mat. 19, 6-9.

tolimą nuo Dievo doros, neprieštaravo kai kuriems įsisenėjusiems įpročiams, nutolusiems nuo Dievo tvarkos. Tokis įprotis buvo, kad vyrai paleisdavo savo pačias, persiskirdami su jomis. Taip buvo padaręs net Abraomas su Agara ir kiti. Bet moters neturėdavo teisės paleisti savo vyrų. Taip buvo nelygybė ir skriauda moterims, kad jos labai priklausė nuo vyro valios.

Vyrai tuo pačiu laiku turėdavo po keletą pačių. Jokūbas turėjo keturias, o Dovydas ir Salemonas ir kiti karaliai jų turėjo šimtais. Taip moters virsdavo savo vyrų vergėmis ir lygybės moterystėje nebuvo visai.

V. Jėzus atitaisė tą blogumą. Jis paliko moterystę ir net sakramentu ją padarė, bet įsakė, kad moterystė būtų, kaip rojuje, tarp vieno ir vienos, ir kad sykį padaryta neiširtų, kol abu gyvi. V. Jėzus leido vyrui negyventi su pačia, jei ji svetimoterystę padaro, ir pačiai atsitraukti nuo vyro, jei jis svetimoteriauja su kita, arba su kitomis, bet nei atsiskyrėlis vyras, nei atsiskyrėlė moteris, negali eiti į kitą moterystę, kol mirtis nesuardo pirmykštės. Tą V. Jėzus aiškiai pasakė: kas vieną paleidęs, kitą veda, svetimoteriauja; ir tas svetimoteriauja, kas paleistąją veda.

Mokytiniams šitas V. Jėzaus įstatymas išrodė taip sunkus, kad jie net sakė, jog visai neverta vesti. V. Jėzus pridėjo: *„Ne visi išmano tą žodį, bet tie, kuriems duota.”* [1]) Tai reiškia skaistybės mokslas prieinamas yra ne visiems žmonėms. Tačiau yra Dievo išrinktųjų žmonių, vyriškų ir moteriškų, kurie atsižada moterystės dėl dangaus karalystės. *„Kas gali išmanyti, teišmano,”* [2]) užbaigė V. Jėzus.

Kitu atveju pas Jį atėjo sadukiejų, kurie sakydavo

1) Mat. 19, 11.
2) Mat. 19, 12.

nesą prisikėlimo ir klausė jį sakydami: *„Mokytojau, Mozė mums parašė, jei keno brolis mirtų ir paliktų pačią, bet nepaliktų vaikų, tai jo brolis turi imti ano pačią ir pagaminti savo broliui ainijos. Taigi yra buvę septyni broliai. Pirmasis vedė moterį ir mirė, nepalikdamas vaikų. Tuomet ėmė ją antras ir mirė, ir nė tas nepaliko ainijos. Taip pat ir trečias. Taipojau vedė ją septyni ir nepaliko ainijos. Visų paskiausiai mirė ir moteriškė, taigi prisikėlime, kuomet jie prisikels, keno ji bus pati? nes septyni ją turėjo moterim. Atsakydamas-jiems Jėzus tarė:... Prisikėlę iš numirusių žmonės neveda ir neteka, bet yra kaip Dievo angelai danguje.* [1])

Įstatymas imti nabašninko brolio našlę vadindavosi leviratu. iV. Jėzus tą panaikino, o gundžiusiems sadukėjams paaiškino, kad Dievas yra gyvųjų, ne numirėlių Dievas. Ir Abraomas, ir Izaokas ir kiti senovės patrijarkai tebėra gyvi. Nors jų kūnai mirę, bet jų sielos nemiršta. Atėjus laikui su sielomis kelsis ir kūnai. Dėl to Abraomo, Izaoko, Jokūbo Dievas yra gyvųjų, o ne nabašninkų Dievas.

T u r t a i. Vienas jaunikaitis, priėjęs prie Jėzaus, klausė, kas reikia daryti, norint laimėti amžinąjį gyvenimą. V. Jėzus atsakė, kad reikia elgtis sulig Dievo įsakymais. Jaunikaitis atsakė tą daręs iki šiol, bet klausė ko jam dar trūksta. *Jėzus jam tarė: „Jei nori būti tobulas, eik parduok ką turi ir duok beturčiams, ir turėsi lobį danguje. Paskui ateik ir sek mane.” Išgirdęs tą žodį jaunikaitis nuėjo nuliūdęs, nes turėjo labai daug lobio.* [2]) V. Jėzus meilingai žiūrėjo į jį beinantį šalin, bet-gi atsigręžęs į savo mokytinius tarė jiems: *„Kaip-gi sunku įeiti į Dievo Karalystę tiems, kurie turi pinigų... Pigiau kupranugariui išlysti pro adatos skylutę, kaip tur-*

1) Mrk. 12, 19-25.
2) Mat. 19, 21. 22.

tingam įeiti į Dievo Karalystę. Jie (mokytiniai) *dar labiau stebėjosi, sakydami vieni kitiems: „Tai kas gali būti išganytas?" Pažvelgęs į juos Jėzus tarė: „Žmonėse tai negalima, bet ne pas Dievą, nes pas Dievą visa galima."* [1])

Ta tiesa ir apaštalams pasirodė smarki. Šv. Petras neslėpdamas savo minčių, kaip visuomet, tarė: *„Štai mes visa palikome ir sekėme tave: kas-gi bus mums už tatai? Jėzus jaut tarė: „Iš tikrų jų sakau jums: jūs, kurie mane sekėte, atgimime, kuomet Žmogaus Sūnus sėdės savo didenybės soste, taip pat ir jūs sėdėsite dvylikoje sostą ir teisite dvyliką Izraelio padermių. Ir kiekvienas, kurs palieka namus, ar brolius, ar seseris, ar tėvą, ar motiną, ar pačią, ar vaikus, ar dirvas dėlei mano vardo, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą.* [2])

Šv. Petras buvo palikęs savo valtį, tinklus ir du namu, bet gražiausioji ir didžiausioji bažnyčia visame pasaulyje yra šv. Petro vardu. Ji stovi Romoje. Šv. Petro bažnyčių yra daug ir kitur. Tas apaštalas tapo pirmuoju popiežium. Jis buvo garbingesnis už savo įpėdinius, o tie įpėdiniai garbingesni už garbingiausius karalius. Taigi V. Jėzus ištesėjo Savo žodį šv. Petrui. Tik laiko ir vietos nėra, o lengva būtų įrodyti, kad tas žodis ištesama ir visiems.

P a v y d a s. Prie pamokslo apie turtų atsižadėjimą *V.* Jėzus pridėjo prilyginimą apie pavydą, apsakydamas, kad buvo žmogus, kurs anksti rytą sulygo su darbininkais iš vieno denaro už darbo dieną ir pasiuntė juos į savo vynyną. Trims valandoms praėjus jis nesiderėjęs pasiuntė kitus ten pat. Taippat padarė ir šeštą ir devintą ir vienuoliktą valandą. Saulei nusilei-

1) Mrk. 10, 23-26.
2) Mat. 19, 27-30.

dus užveizdas, savininko liepiamas, išdalino užmokestį lygiai visiems kiekvienam po tiek, kiek buvo sulygęs su pirmaisiais. Paskutiniai džiaugėsi, pirmutiniai rūgojo, kad už ištisą dieną tegavo tiek, kiek kiti už vieną valandą. Bet savininkas atsakė besiskundžiančiam: *„Prieteliau, aš nedarau tau skriaudos. Ar-gi ne iš denaro sulygai su manim? Imk kas tavo... Aš-gi noriu paskutiniam duoti kiek ir tau... ar tavo akis nenauda dėl to, kad aš geras?”* [1])

Šituo prilyginimu V. Jėzus ypatingai papeikė pavydą. Ta yra to prilyginimo prasmė. Šių dienų visuomenės mokslo žinovai, ypač darbininkų reikalų gynėjai negali atsigėrėti prilyginimo išmintim. Šeimininkas ne tuščiai pasisakė esąs geras. Jis žinojo, kad darbininkui pareinant vakare, jo žmona ir vaikai laukia uždarbio parnešant. Iš to jie gyvena. Darbininkas nekaltas, kad jis uždarbį gavo tik prieš saulėleidą. Jo šeimynai reikia lėšų ištisai dienai. Šituo tat prilyginimu V. Jėzus pamokino darbdavius ir Įstatymų leidėjus valstybėse taip tvarkyti pramonę, kad darbininko uždarbis ištektų jo ir jo šeimynos tikriems gyvenimo reikalams. — Dvasine prasme šis prilyginimas rodo, kad nuopelną žmogui Dievas skiria atsižiūrėdamas ne vien į žmogaus padarytųjų darbų stambumą, bet taip-gi ir į Savo malonės kokybę.

c. Palapinių Šventės.

Rugsėjo pabaigoje Žydų Žemėje būdavo didelė palapinių šventė. Per aštuonias dienas žmonės gyvendavo ne triobose tik palapinėse. Ta šventė minėdavo tautos kelionę iš Egipto į Žadėtąją žemę. Mat keliaudami žydai

1) Mat. 20, 1-15.

per 40 metų neturėjo triobų, o gyvendavo palapinėse.. Tą minėdami ir Kristaus laikais ir dabar žydai nakvoja atvirame ore per Palapinių šventę. Ta šventė būdavo linksma dėl to, kad primindavo vergijos pabaigą, ir dėl to, kad javai būdavo nuvalyti nuo laukų ir vaisiai iš daržų. Šventės pradžioje būdavo ir nuodėmių apsivalymo apeiga, po kurios daugelis jausdavosi nekaltais, nors nebūdavo virtę geresniais. Į tą šventę, kaip į Velykas, vyrams buvo pareiga vykti Jeruzolimon.

V. Jėzaus giminės kalbino Jį keliauti į sostinę ir pasirodyti visam pasauliui ką galįs. Jėzus jiems atsakė: „*Mano laikas dar neatėjo, jums-gi laikas visuomet patogus.*" [1]) Jo giminės išėjo į šventę, o Jis likosi Galilėjoje. Žydų diduomenė stebėjosi, kad Jo nėra ir ieškojo. Minioje buvo daug šnekų. Vieni sakė, kad Jis geras, kiti priešingai, kad klaidina žmones. V. Jėzus į Jeruzolimą bet-gi atėjo.

Linksmoms meldžionių minioms jau bemažko pasiekus Jeruzolimą, Galilėjoje buvo tylu. Samarija buvo smarkiai įpykus ant tų, kurie bandė per jos žemę vykti į Žydų Žemės sostinę. V. Jėzus su savo apaštalų mažu pulkeliu pasinešino per Samarijos žemes, nes tas kelias buvo artimesnis ir juomi priderėjo eiti, nes buvo susivėlinta iškeliauti. Perėję per Ezdreliono slėnį, V. Jėzus ir apaštalai atvyko pas Samarijos kalnus, turbūt, pas miestelį En Gamiim, t. y. Sodų šaltinį. V. Jėzus pasiuntė Jokūbą ir Joną, Zebediejaus sūnus, kuriuodu žmonės pravardžiuodavo griaustinio vaikais, kad juodu paruoštų nakvynę ir vakarienę. Bet Samarai taip buvo įnirtę, jog niekur jųdviejų neįsileido ir nieko jiedviem nedavė. Įširdę ir tuščiomis rankomis juodu sugrįžo pas Mokytoją.

---

1) Jon. 7, 6.

Apmaudą nebetverdami juodu tarė: *„Viešpatie, jei nori, sakysime, kad ugnis pultų iš dangaus ir juos sunaikintų.” Jis atsigręžė ir juodu, sudraudė, sakydamas: „Nežinota, kokios dvasios esata. Žmogaus Sūnus atėjo ne naikinti sielų, bet gelbėti.” Po to jis nuėjo į kitą sodžių.* [1])

Nuvykęs į Jeruzolimą V. Jėzus nesirodė viešai. Bet šventei įpusėjus jis atvyko į Bažnyčią ir ėmė viešai mokinti. Ne vienas *stebėjosi ir sakė: „Kaip jis gali žinoti Raštą nesimokinęs?” Jiems atsakydamas Jėzus tarė: „Mano mokslas ne mano, bet to, kas mane siuntė. Jei kas norės vykinti jo valią, tas pažįs, ar tas mokslas iš Dievo, arba aš pats iš savęs kalbu.* [2])

Bekalbėdamas V. Jėzus paminėjo, kad yra norinčių Jį užmušti. Klausantieji užsigynė ir dar primetė Viešpačiui pažeminančių žodžių. Bet buvo ir tokių, kurie žinojo Sanchedrino nusistatymą nužudyti Galilėjos Mokytoją. Tie stebėdamiesi šnekėjo, kaip tai yra, kad tas mirties smerkiamasis dabar viešai Bažnyčioje kalba ir niekas nebando Jo suimti. Buvo net manančių, kad ir kunigų vyriausybė jau, turbūt, pripažįstą Jėzų tikru Mesijum. Tie ir patys buvo besirengę įtikėti į Jį, bet jų mintys susipainiojo dėl smulkmenos. Jeruzolimiečiams rodėsi, kad Mesijas turi būti nežinomos kilmės, o V. Jėzaus kilmę, Jo motiną, Jo augimo vietą žinojo visi. V. Jėzus jiems aiškino, kad Jis yra tikrai Dievo siųstas, ir kad tas Dievo siuntimas nenyksta dėl kilmės žinojimo.

Daugelis iš minios įtikėjo ir sakė, kad nė Kristus Mesijas negali daryti daugiau stebuklų už V. Jėzų. Tas kalbas išgirdo pariziejai ir siuntė tarnus, kad Jėzų suimtų. Bet tarnams nepasisekė to padaryti. Atėję ten, kur Jėzus kalbėjo, jie ėmė Jo klausyti ir nepakėlė rankos

1) Luk. 9.
2) Jon. 7, 15-17.

prieš jį. Sugrįžę pas pariziejus, tarnai teisinosi neatvedę suimto Jėzaus sakydami: *„Niekuomet žmogus nėra taip kalbėjęs, kaip tas žmogus.”* [1]) Įširdę pariziejai sušaukė Sinedrijos posėdį ir norėjo prakeikti minią, klausančią V. Jėzaus. Bet Nikodemas tarė: *„Ar-gi mūsų įstatymas pasmerkia žmogų jo pirma neišklausinėjęs ir nežinant ką jis yra daręs.* [2]) Kiti Sinedrijos nariai išmetinėjo Nikodemui, kad ir jis yra galilėjietis, kad Šv. Rašto nežinodamas mintija, būk gali iš Galilėjos būti pranašas. Išpeikę Nikodemą jie išsiskirstė. Jiems neparėjo patiems į galvą pažiūrėti į Šv. Raštą, kuriame visai nėra to ką jie sakė. Priešingai: keturi pranašai buvo iš tos šalies: Elijas, Joną, Nahumas ir Osiejus.

Neištikima moteris. Būdamas Jeruzolimoje V. Jėzus dažniausiai nakvodavo lauke ant kalno Alyvų darže. Šventei pasibaigus V. Jėzus dar liko sostinėje ir anksti pakilęs ateidavo į Bažnyčią. Vėl žmonių daugybė susirinko apie Jį ir Jis mokino. Sinedrijos valdyba bijojo Jį suimti, nes žinojo, kad minia apgintų. Bet jie norėjo Jį pažeminti minios akyse. Didelei žmonių daugybei suseinant vasarą į miestą ir nakvojant lauke, pasitaikydavo ir labai negražių daiktų. Taip paskutinės nakties metu pariziejai sugavo vieną moterį besvetimoteriaujant. Einant Mozės įstatymu reikėjo ją užmušti akmenimis. Bet Romos vyriausybė neduodavo vykinti mirties bausmės be savo teismo, o tas stabmeldžių teismas svetimoterystę daug lengviau bausdavo, neskaitydamas jos prasižengimu vertu mirties.

Parizėjai atvesdami prasikaltėlę mintijo, kad V. Jėzus neleis jos žudyti, tai galima bus aiškiai kaip ant delno įrodyti, jog Jis negerbia Dievo Mozei duoto įsta-

1) Jon. 7, 46.
2) Jon. 7, 51.

tymo. Jeigu Jis pasakytų, kad ji yra užmuština, tai ją užmuštų, o atsakomybę suverstų ant V. Jėzaus ir Jį išduotų Romos vyriausybei nubausti už negerbimą Romos teismų. Aišku, kad labai gudriai buvo sumanyta.

Bet V. Jėzus pasilenkęs pirštu rašė kaužin ką į smiltis. Parizėjai juo labiau apniko Jį klausdami, ką daryti su ištvirkėle, nes jiems rodėsi, kad Jis jaučiasi negalįs ištrūkti. Jiems perdaug jau lendant prie Jo, Jis atsitiesė ir tarė: *„Kas jūs neturite nuodėmės, pirmas meskite į ją akmenį." Ir vėl pasilenkęs rašė.* [1]) Jie patylomis viens paskui kitą pasprūdo šalin. Galimas daiktas, kad smiltyse jie išskaitė ir savo nuodėmių. Likus vienai moteriškei V. Jėzus tarė: *„Eik ir daugiau nebenusidėk.* [2])

K i t i p a m o k i n i m a i. Kitu atveju *V.* Jėzus vėl mokino Bažnyčioje pasisakydamas, kad yra pasaulio šviesa, kad Jo paties liudijimas apie Save yra teisingas, nes ir Dievas Tėvas iš dangaus tą liudijimą patvirtina, kad to liudijimo žydų vyresnybė nepripažįsta vien dėl to, kad jau yra atpratusi Dievo klausyti. Tarp kitko Jis pasisakė jau einąs Sau, o tautiečiai Jo ieškosiu, bet nerasią. Tų žodžių jie nesuprato: jiems rodėsi, kad Jis žada eiti į stabmeldžių šalis. Vienas-kitas dėbtelėjo, būk Jis ketinąs nusižudyti. Bet Išganytojas ne apie savažudystę mintijo, tik apie mirtį, kuri Jam turėjo tekti neužilgo. Čia Jis aiškiai paminėjo savo mirtį ant kryžiaus ir pridėjo, kad tik tada jie pažįsią, kas Jis esąs. [3]) Jie, tiesa, pažino, bet vis-gi nepaklausė, nedarė atgailos, nes Jo kraujas jau gulėjo ant jų sąžinių ir tos buvo ilgam laikui aptemusios.

Skaudūs buvo V. Jėzaus žodžiai, kada Jis parizė-

1) Jon. 8, 7.
2) Jon. 8, 11.
3) Jon. 8, 12-29.

jams sakė, jog jų tėvas yra velnias, ir žmogžudystės tėvas, su kuriuomi jie susigiminiavo tokiais pat darbais. Kristus pažymėjo, kad perdidelis skirtumas tarp Jo ir tarp parizėjų, dėl to jie negali susikalbėti. Jie nuodėmę pamėgo, o Jis yra be nuodėmės, nei priešai negali jos Jam primesti. Jie burnojo prieš Jį vadinadami Jį samaru ir velnio apsėstuoju. Jis pažymėjo, kad nieko darbo neturi su velniu, o yra gyvybės davėjas visiems tikintiems į Jį. Čia Jisai pareiškė savo Dievybę, o jie griebė akmenų, kad Jį užmuštų. Bet neužmušė, nes vis dar nebuvo atėjusi valanda Jam mirti. Jis ramiai išėjo iš Bažnyčios.

A k l o j o i š g y d y m a s. Eidamas per miestą Išganytojas išvydo elgetą neregį. Tas buvo užgimęs aklas ir niekad neturėjęs galimybės matyti. V. Jėzus sustojo ties tuo nelaiminguoju. Apaštalai apstojo jį ir klausė V. Jėzaus, dėl keno kaltės jis tokis užgimė: dėl savo, ar dėl tėvų? V. Jėzus atsakė, kad ne nuodėmė jo nelaimę padarė, o Dievo garbė apsireikš jame. Nuspjovęs į žemę V. Jėzus sumaišė seiles su dulkėmis, tuo purvu patepė neregio akis ir liepė jam nuėjus į tvenkinį Siloe ten nusiplauti akis. To tvenkinio vardas reiškė Pasiuntinį ir priminė patriarko Jokūbo pranašystę apie būsimąjį Mesiją, kitaip sakant Kristų. Kaip tik neregys nusiprausė tame tvenkinyje, taip jo šviesios akys ėmė matyti viską. Žmonėse kilo ginčų, ar jis yra tas pats aklasis elgeta, kurį jie pažinojo, ar kitas žmogus panašus į jį. Išgydytasis sakėsi buvęs aklas ir elgeta iki kol Jėzus išgydęs. Tas stebuklas įvyko subatos dieną. Rabinai sakydavo, kad subatoje nevalia nei ausies paliesti seilėtu pirštu. [1]) Tat Sanhedrino arba Sinedrijos nariai

1) Maimonides, Sabbath, 21.

liepė tarnams pavadinti išgydytąjį ir, išklausinėję jį, sakė, kad V. Jėzus esąs nedoras žmogus, nes subatos nešvenčiąs. Išgydytasis sakė, kad Jėzus yra pranašas, nes nusidėjėlių Dievas neklauso. Už tatai Sanchedrino nariai išgydytąjį išmetė iš sinagogos, t. y. padarė ištarmę, kad jis nesiskaitytų Mozės religijos žmogum. Paskui jie kvietė jo tėvus. Tuodu pripažino, kad išgydytasis yra jųdviejų sūnus, ir kad aklas užgimęs nieko neregėdavo iki šiol. Sanchedrino viršininkai klausinėjo, kaip jis išgijo, bet juodu atsakė, kad jis yra pilnametis ir pats turi atsakinėti. Viršininkai vėl šaukė išgydytąjį ir vėl jį klausinėjo. Jis netik neužsigynė, ką buvo sakęs pirma, bet dar pridėjo: „Ar ir jūs norite būti Jo mokytiniais, kad taip daug klausinėjate?" Jie perpyko ant jo ir pagriebę išmetė iš sinagogos. V. Jėzus paskui surado tą žmogų, kurs pirmas gavo kentėti už Jo išpažinimą. V. Jėzus paklausė: *„Ar tu tiki į Dievo Sūnų?" Atsakydamas jis tarė: „Kas jis, Viešpatie, kad aš į jį tikėčiau?" Jėzus jam tarė: „Tu jį matai; kursai kalba su tavim, tai tas." Jis tarė: „Tikiu, Viešpatie, ir parpuolęs pagarbino jį. Tuomet Jėzus tarė: „Aš atėjau šiam pasauliui į teismą, kad aklieji regėtu ir regintieji apaktą." Kai kurie prie jo buvusieji pariziejai tai išgirdo ir jį paklausė: „Ar ir mes esame akli?" Jėzus jiems tarė: „Jei būtumėte akli, neturėtumėte nuodėmės; dabar-gi jūs sakotės regį, taigi jūsų nuodėmė yra."* [1])

A v i d ė. Kreipęsis į žmogų išmestąjį iš Sinagogos, V. Jėzus jam pasakė prilyginimą, kad kas per tvorą, o ne per duris įeina į avių gardą tas yra vagis. Jo balso avys nepažįsta ir neklauso. Jos pažįsta tik savo ganytojo balsą ir jam sušukus pavojuje, susibėga prie jo. Į savo avių gardą jis įeina pro duris. Jis jas

1) Jon. 9, 35-41.

išsiveda į ganyklą ir priganęs parveda. *„Aš durys. Kas per mane įeina bus išgelbėtas... Aš atėjau, kad turėtų gyveninio ir apsčiau turėtų. Aš gerasis ganytojas. Gerasis ganytojas duoda savo gyvybę už savo avis... Aš turiu ir kitų avių, kurios ne iš šitos avidės, man reikia ir jos atvesti; jos klausys mano balso ir taip bus viena avidė ir vienas ganytojas.”* [1])

Šitais žodžiais V. Jėzus paguodė aną išmestąjį iš Sinagogos, nes pasakė, kad tikroji gyvenimo avidė yra Naujojo Įstatymo Bažnyčia, kurios Jis Pats yra durys ir Ganytojas. Kas su Dievo Sūnum yra, tam nebaugu būti iš sinagogos išmestam. Kitos čia paminėtosios avys, tai nežydiškosios tautos. V. Jėzus pranašavo, kad ir jas Jis sukvies į savo Bažnyčią. Ta Bažnyčia bus viena iš žydų ir nežydi], priėmusių V. Jėzaus apreiškimą. Tą Bažnyčią valdys vienas ganytojas. Kas bus toje Bažnyčioje ir elgsis tinkamai tas bus išganytas.

Parizėjams, žinoma, nepatiko ta kalba ir jie dar kartą burnojo, sakydami, būk Jis esąs velnio apsėstas. Bet *kiti sakė „Tai ne velnio apsėstojo žodžiai: negi gali velnias atverti akliesiems akis.”* [2]) Ne ilgai trukęs V. Jėzus su savo apaštalais išvyko iš Jeruzolimos.

e. V. Jėzaus darbuotė iki Bažnyčios pašventinimo sukaktuvių.

Septyniasdešimts du. Grįždamas iš Jeruzolimos į šiaurę V. Jėzus išrinko iš savo klausytojų tarpo 72 galiliečius ir pasiuntė juos į visas Galilėjos vietas. Šitų pasiuntinybė buvo netokia, kaip anų 12 apaš-

1) Jon. 10, 1-16.
2) Jon. 10, 21.

talų pirmiau pasiųstųjų. Nors ir šie gavo galybę daryti stebuklų, bet nuolatinės vietos Bažnyčios valdyme jie negavo. Juos siųsdamas V. Jėzus tik davė suprasti, kad Bažnyčios darbuotojų skaitlius gali būti ir didesnis ir mažesnis sulig reikalu. Šitiems neteko nei kunigystės šventinimų, nei vyskupiško« valdžios, kokią turėjo anieji nuolatinė dvylika apaštalų. Bet ir šitiems nieko netrūko kelionėje. Pasisekimo jie prityrė daug ir grįžo linksmi. Grįždami jie rado V. Jėzų Perėjoje, t. y. šalyje buvusioje į rytus nuo Jordono. Jie sakė: *„Viešpatie, net ir velniai pasiduoda mums Tavo vardu.* [1]) Bet Jis jiems sakė džiaugtis ne stebuklų darymo galybe, o tuomi, kad *vardai yra įrašyti danguje.* [2])

G a i l e s t i n g a s i s S a m a r a s. Iš Perėjos pietų krašto iš Jericho apylinkės V. Jėzus ėjo per kalnus Jeruzolimos linkun. Tas kelias buvo gana pavojingas, nes ten pasitaikydavo daug žmogžudysčių. Plėšikai tykodavo turtingų keleivių. Taigi ir vieškelis vadinosi „kruvinasis.” Tenai vienas įstatymo mokytojas klausinėjo V. Jėzaus, kas yra žmogaus artimas. V. Jėzus beeidamas apsakė prilyginimą. Vienas žmogus ėjo iš Jeruzolimos į Jerichą, žmogžudžiai jį. apiplėšė, sužeidė ir pusgyvį paliko pakelėje. Pirma kunigas, paskui levitas praėjo pro šalį, neteikę jokios pagelbos. Tuo pačiu keliu keliavo ir samaras. Jis aprišo sužeistojo žaizdas, pargabeno jį į užeigą ir užmokėjo užeigos savininkui už tolimesnę sužeistojo globą. Baigęs prilyginimą V. Jėzus paklausė Rašto žinovą: *„Kas iš šitų trijų tau rodosi buvęs artimas to, kurs pateko tarp galvažudžių?” Jis atsake: „Tas kurs jam parodė gailestingumo.”* [3]) Šituo prilygi-

1) Luk. 10, 17.
2) Luk. 10, 20.
3) Luk. 10, 25-37.

nimu V. Jėzus pamokino vengti tautinio išdidumo ir žmonėmis artimais pripažinti visų tautų ir visų kalbų žmones.

Svečiuose pas Lozorių. Atvykęs iki Jeruzolimai V. Jėzus nėjo per miestą, bet užuolanka apėjo sostinę ir sustojo anapus Alyvų Kalno Lozoriaus ir jo seserų nuosavybėje prie pat minėtojo kalno. Ta nuosavybė vadinosi Betanija. Šeimininkės nesitikėjo svečio tuo laiku. Susirūpinusi Morta rengė valgį, o jos sesuo Marija, visai užmiršus šios žemės dalykus, sėdėjo pas V. Jėzaus kojas ir klausė Jo žodžių. Praeidama Morta sustojo ir tarė: *„Viešpatie, tau nerūpi, kad sesuo palieka liuobtis mane vieną? Sakyk jai, kad ji man padėtų.” Viešpats atsakydamas jai tarė: „Morta, Morta, rūpiniesi ir esi nerami dėl daugelio dalykų. Reikia-gi tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį ir ta nebus iš jos atimta.”* [1]) Gera yra trūsti apie šios žemės dalykus, bet dar geriau yra rūpintis sielos reikalais.

Pamokos Perėjoje. Iš Betanijos V. Jėzus vėl grįžo į Perėją, kuri buvo į rytus nuo Jordono. Perėją valdė Erodas Agripa, kuriam Galilėjos Erodas Antipas buvo dėdė. Toje šalyje mokytiniai prašė V. Jėzų išmokyti juos melstis. Jis vėl jiems pakartojo *„Tėve mūsų”* ir dar pridėjo pamokos, kad melsdamiesi būtų ištvermingi ir pasitikėtų V. Dievo gerumu, Kuris Savo vaikams, prašantiems žuvies neduos kirmėlės, arba vietoje kiaušinio nepakiš skorpijono. [2]) *„Prašykite ir gausite, ieškokite ir rasite, belskite ir atsidarys jums,” sakė* V. Jėzus. [4])

Palestinoje buvo daug žmonių sergančių akimis ir

1) Luk. 10, 40-42.
2) Skorpijonas yra nuodingas šiltų kraštų vabalas, tokio maždaug didumo kaip vėžys, bet nuo jo jgylimo žmonės kartais miršta.
3) Luk. 11, 9.

nemaža aklų. Du aklieji, patyrę V. Jėzų einant netoliese, sekė minią einančią su juo ir šaukė: *„Pasigailėk mudviejų Dovydo Sūnau!" Kuomet-gi jis įėjo į namus tuodu akluoju prisiartino prie jo ir Jėzus jiedviem tarė: „Ar tikita, kad aš galiu tai judviem padaryti?" Juodu jam tarė: „Taip, Viešpatie!" Tuomet jis palietė jųdviejų akis sakydamas: „Tebūnie judviem kaip tikita." Ir jųdviejų akys praregėjo.* [1])

Jiedviem išėjus štai atvesta pas jį žmogus nebylys, velnio apsėstas. Išvarius velnią nebylys kalbėjo, o minios stebėjosi ir sakė: „Niekuomet nematyta tokių dalykų Israeliuje. Bet parizėjai sakė: „Jis išvaro velnius per velnių kunigaikštį." [2]) V. Jėzus griežtai atmetė tą posakį ir pridėjo prilyginimą: *„Kuomet stipruolis apsiginklavęs saugoja savo kiemą, ramiai esti visas jo turtas. Bet jei stipresnis už jį atėjęs apgali jį, atima visus jo šarvus, kuriais pasitikėjo, ir išdalina jo grobį."* [3])

Dar daugiau pamokymų kalbėjo V. Jėzus, o Jo žodžiai buvo toki teisingi ir toki gražūs, kad viena moteriškė neiškentė nesušukus: *„Palaimintas įščius, kuris tave nešiojo ir krūtys, kurias tu žindai." Jis atsakė: „Beje palaiminti kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo."* [4])

Parizėjai-gi vėl prašė dar naujo stebuklo sulig jų numanymu, bet V. Jėzus dar kartą neapsiėmė daryti stebuklų sulig pareikalavimu, tik priminė būsimą atsikėlimą iš numirusių.

Pietų laikui atėjus vienas parizėjus, atėjęs pas V. Jėzų, kvietė Jį pietų pas save. Į tuos pietus buvo susiėję daug parizėjų ir Rašto žinovų. Apaštalai, turbūt, liko nekviesti. Parizėjai atsidėję plovėsi rankas ir kojas,

1) Mat. 9. 27-30.
2) Mat. 9, 32-34.
3) Luk. 11, 21. 22.
4) Luk. 11, 27. 28.

pažymėdami, kad jie yra geri žmonės, o V. Jėzus nesiplovė ir tuomi pažymėjo, kad žmogaus gerumas ne nuo plovimo galūnių pareina. Šeimininkas ir svečiai užsipuolė kaltinti Išganytoją. Jis aiškiai ir smarkiai išdėstė parizėjų klaidas, kad plaudamiesi iš viršaus, nepaiso vidaus švarumo, kad rūpestingai duodami mėtų ir anyžių dešimtinę laužo teisybę ir nemyli Dievo, kad maldingumą derina su išdidumu ir tampa lyg nematomi iš viršaus numirėlių kapai.

Parizėjai, žinoma, supyko. Vienas Jam pasakė, kad taip kalbėdamas Jis juos įžeidžiąs. V. Jėzus jam atsakė: *„Deja ir jums įstatymo žinovams, nes jūs kraunate ant žmonių naštas, kurių jie negali pakelti, o patys nei pirštu neliečiate tų sunkenybių. Deja jums, kad statote pranašams paminklus; juk jūsų tėvai juos iššudė.”* [1]) V. Jėzus buvo atėjęs žmonių mokintų. Jis skaitė savo pareiga mokinti ir parizėjus, todėl Jis apsiėmė kviečiamas į pietus, kad turėtų progos pasakyti tiesą ir išdidiesiems, šiaip nemėgstantiems Jo klausyti. Blogai elgtųsi auklėtojas, jei jisai užtylėtų skaudžią auklėtiniui tiesą bijodamas jo įžeisti. Prieš V. Jėzų mokyčiausi ir turtingiausi parizėjai buvo mažesni negu auklėtiniai prieš auklėtoją. Ne įsižeisti jiems reikėjo, o pasitaisyti.

Subaręs parizėjus V. Jėzus pakilo iš užstalės ir rengėsi išeiti. Parizėjai jį apspito ir kiekvienas kitaip klausinėjo, norėdami sugriebti už žodžio. Apie namus susirinko V. Jėzaus klausytojų tokia didelė minia, kad vieni kitus mindžiojo. V. Jėzus išėjo į minią, pasakė jai saugotis parizėjų raugo ir pridėjo dar daug kitokių pamokymų. Kalbos pertraukoje *vienas iš minios jam tarė: „Mokytojau pasakyk mano broliui, kad jis pasidalintų su*

1) Luk. 11, 46-47.

manim tėviške.” Jis jam atsakė: „Žmogau, kas mane pastatė jųdviejų teisėju, ar dalintoju.” [1])

Toliau V. Jėzus mokino apie tai, kad nereikia pasitikėti žemės turtais, bet atsiminti privalome, jog mūs gyvenimas gali greičiau baigtis negu manome. Taip pat nereikia rūpintis perdaug nei maistu nei rūbais: *„Įsižiūrėkite į lelijas kaip jos auga: jos neverpia, nei neaudžia; sakau-gi jums ir Salemonas visoje savo garbėje nevilkėdavo kaip viena iš jų. Jeigu Dievas taip apvelka žolę, kuri šiandieną yra lauke ir rytoj įmetama į krosnį, juo labiau jūs, mažo tikėjimo žmonės!”* [2]) Šitie pamokymai anaiptol nedraudė protingai darbuotis ir aprūpinti žemiškuosius savo ir savųjų reikalus, nei nepeikė turto padauginimą, bet sakė, kad dėl žemės reikalų nepaniekintume, nei neužmirštume dvasios reikalų: šitie yra pirmutiniai. Taip ir pasakė Išganytojas: *Ieškokite visu pirma Dievo Karalystės ir Jo teisybės, o visa kita bus jiems pridėta.* [3])

Paskui Jis mokino, kad dangaus turtai tik vieni tėra pastovūs, nes jų nei vagis, nei ugnis, nei kandis, nei rūdis nesugadina. Viskas pareina nuo mirties valandos, o kada ji ateis niekas nežino. Reikia tat nuolatai būti pasirengusiems, kaip tarnai kad laukia budėdami savo pono pareinant nakties metu. Nelaimė tiems, kurie, nesitikėdami mirties, kenkia savo sieloms. Mirtis dažniausiai ateina tada, kada jos nesitikima.

Dar pridėjo Išganytojas, kad Jis atėjo pataisyti žmones, o pataisa neapseis be aukų. Lyg ugnim turi užsidegti žemė ir nesutikimų pasidarys tarp artimiausių. Kiekvieno pareiga yra suprasti savo laiko reikšmę. Už-

1) Luk. 12, 13.14.
2) Luk. 12, 28.
3) Luk. 12, 31.

tektinai yra ženklų, iš kurių matyti, kad Dievo Sūnaus laikai yra pranašų apsakytieji laikai. Kas tų laikų neįvertins, tas gali būti nelaimingas, nes Dievo teisybė jį skaudžiai ištiks. [1])

Daugelis klausytojų nesuprato jo žodžių, ypač kad tarp kitko Jis pranašavo savo mirtį, įvyksiančią nepoilgam. Lengva pastebėti, kad Perėjoje V. Jėzus kalbėjo maždaug apie tuos pačius dalykus, kuriuos buvo skelbęs Galilėjoje. Tiktai dabar Jo žodžiai buvo smarkesni ir juose dažniau pasikartodavo skaudžių sakinių, nes kentėjimo ir mirties laikas jau buvo gana arti.

f. Bažnyčios pašventinimo sukaktuvės.

V. Jėzui dar besant Perėjoje atvyko žinia, kad Galilėjos žmonės buvo susirinkę Jeruzolimoje ir Bažnyčioje aukojo Dievui savo atnašas. Pilotas, patyręs, kad jie ketino sukelti maištą ir nuversti Romos valdžią, pasiuntė savo kareivius ir iššudė tuos žmones šale aukuro, ant kurio degė jų aukotosios atnašos. V. Jėzaus mokytiniai klausė Išganytojo kuomi nusikalto tie žmonės Dievui, kad taip nelaimingai žuvo. V. Jėzus klaususiam priminė, kad aure Jeruzolimoje šale Siloe sugriuvo statomasis bokštas ir užmušė aštuonioliką darbininkų. Tie nei kiek nebuvo blogesni už kitus Jeruzolimos gyventojus. Tačiau: *jei nedarysite atgailos, visi pražūsite.* [2])

To grasinimo priežastį V. Jėzus išdėjo prilyginimu: *Vienas žmogus turėjo fygų medį, pasodintą savo vynuogyne ir atėjo ant jo ieškoti vaisių, bet nerado. Tuomet jis tarė vynuogyno užvaizdui: Štai jau treti metai kaip*

1) Luk. 12, 41-59.
2) Luk. 13, 5.

ateinu ir ieškau vaisių ant šito fygų medžio ir nerandu; iškirsk tat jį: „Valdove, palik jį dar šiais metais iki aš apkasui jį ir uždėsiu trąšų ir, rasi, jis ves vaiski; jeigu ne, tai paskui iskirsdinsi.” [1]) Fygų medis reiškė žydų tautą. Valdovas — tai V. Jėzus: Jis jau treti metai viešai darbavosi ieškodamas dvasinių vaisių savo tautoje, bet toji temokėjo naudotis tik Jo stebuklais, o netaisė savo gyvenimo ir nepaisė Jo skelbiamųjų tikybos tiesų, likdama nevaisinga dvasios vaisiais. Taip ji užsipelnė būti iškirsta, bet Dievo malonė dar sulaikė teisybės ranką. Dar buvo skirta V. Jėzaus pamokymais ją apkasti ir Jo švenčiausiu Krauju ją įtręšti. Tas turėjo įvykti tais pačiais metais. Jei tauta būtų nors tada susipratusi daryti atgailą, ji nebūtų likusi amžinai akla Kristaus tikybai, nebūtų prityrusi nei Jeruzolimos išgriovimo nelaimių 37 po tos kalbos metais. Bokšto griuvimas, galiliečių iššudymas buvo tik maži didžiosios nelaimės pranokėjai. Ta nelaimė buvo užsipelnyta.

Moteriškės išgydymas. V. Jėzui besidarbuojant Galilėjoje parizėjai ten buvo sudarę sąmokslą neįsileisti Jo į sinagogas suimtomis. To sąmokslo nebuvo Perėjoje, nes pirmaisiais dviem viešosios darbuotės metais Išganytojas ten beveik nebuvo užėjęs. Taigi dabar trečiaisiais metais V. Jėzus dar mokydavo Perėjų sinagogose. Žmonės čionai nebuvo suorganizuoti prieš Jį ir džiaugdavosi Jo pamokslais ir Jo stebuklais.

Vieną subatą jis mokino jų sinagogoje. Štai čia buvo moteriškė, kuri sirgo nuo aštuoniolikos metų. Ji buvo sulinkusi ir visai negalėjo pažvelgti aukštyn. Pamatęs ją Jėzus pasivadino prie savęs ir tarė: „Moteriške tu esi liuosa nuo savo ligos.” Taip pat jis uždėjo ant jos ran-

1) Luk. 13, 6-9.

kas. Ji tuojau atsitiesė ir garbino Dievą. [1]) Sinagogos viršininkas ir kiti parizėjai užsipuolė ant V. Jėzaus, kam Jis laužo subatą, gydydamas žmones. Viešpats jiems atsakė: *„Veidmainiai, ar-gi ne kiekvienas atrišate subatoje savo jautį ar asilą nuo prakartės ir vedate girdyti. Šitosgi Abraomo dukters, kurią šėtonas laikė pririšęs štai jau aštuonioliką metų ar nereikėjo paliuosuoti nuo to saito subatos dienoje?* [2]) Parizėjai susigėdo, o kiti žmonės gėrėjosi V. Jėzum. Jis dar jiems paaiškino, kaip iš mažo garstyčių grūdo išauga beveik medis, žymėdamas, kad iš menkos pradžios užaugs didžiulė Bažnyčia. Mažas mielių žiupsnelis užraugia didelį tešlos indą; taip Dievo apreiškimas užraugs visą žmonių giminę.

Pasmerktųjų skaitlius. Vienas užklausė V. Jėzaus: *„Viešpatie, ar maža bus išgelbėtųjų?* [3]) V. Jėzus tiesiog neatsakė, bet pamokino: *„Stengkitės įeiti pro ankštas duris,”* nes ne visi pateks į vidų. Šeimininkas įėjęs užsirakins duris ir neįsileis beldžiančių, nors jie sakysis pažinoję jį. Už durų likusieji verks ir dantimis griež, pavydėdami atėjusiems iš įvairių pasaulio kraštų. Už durų liksis piktadariai.

Kitu atveju V. Jėzus sakė: *„Daug pašauktų, maža išrinktų”* [4]) ir tą pat atkartojo nesykį. Tačiau nereikia dėl to pasiduoti nevilčiai, nes išrinktaisiais V. Jėzus, turbūt, vadindavo tuos, kurie išrenka tobulybės gyvenimą ir visą savo amžį ir laiką pašvenčia Dievui. Taip Lietuvoje yra apie pusantro milijono moterų, o tiktai apie tris šimtus nepilnai seserų-vienuolių. Jei tat moteris pavadintume pašauktomis, nes per krikštą V. Jėzus jas pasišaukė, o vienuoles išrinktomis, tai matytumėm,

1) Luk. 13, 10-13.
2) Luk. 13, 15. 16.
3) Luk. 13, 23.
4) Mat. 20, 16; 22, 14.

kad iš penkių tūkstančių pašauktų, vos viena atsiranda išrinkta. Kaip negali sakyti, kad visos vienuolės bus danguje, taip negali sakyti, kad visos nevienuolės žus pragare. Šventųjų skaitlių danguje ir pasmerktųjų kiekį pragare vienas Dievas težino ir niekam to neapreiškė. Mes neturime domėtis mums nereikalingais klausimais, o reikia mums rūpintis tuomi, ką V. Jėzus sakė, būtent: stengtis eiti pro ankštąsias susivaldymo duris, kad patektume į laimingą dangaus tėviškę.

Erodas Agripa. V. Jėzus buvo išsitaręs, kad eis Jeruzoliman į Bažnyčios Pašventinimo sukaktuves. Perėjos parizėjai jau seniai bodėjosi Išganytojum ir norėjo, kad Jis greičiau kur išeitų. Jie pavartojo visų piktos dvasios tarnautojų gudrybę, būtent, gąsdinimą: jie ėmė sakyti, kad Perėjos tetrarka Erodas Agripa rengiasi V. Jėzų nužudyti. Kristus žinojo, kad tas yra tyčia prasimanyta ir nenusigando. Jis nebūtų nusigandęs, nors tat būtų ir tiesa. Erodas Agripa buvo gudrus ir nedoras. Savo dėdę, Galilėjos tetrarką Erodą Antipą, jis taip įskundė Romos imperatoriui, kad tas Šv. Jono Krikštytojo žudytoją, ne už tikrąsias kaltes, bet paklausęs melagingų brolėno šmeižtų, ištrėmė.

V. Jėzus tą brolėną įvertino teisingai dar prieš tą jo liežuvavimą. Kristus bauginantiems Jį parizėjams tarė: *„Eikite ir pasakykite tai lapei: „Štai aš išvarinėju velnius ir darau, gydymų šiandien ir rytoj; trečią-gi dieną darbas bus baigtas.* [1]) Bet ta pabaiga dar nebuvo galutinė. V. Jėzus ketino iškeliauti į Jeruzolimą pridėjo: *„Netinka, kad pranašas žūtų kitur kaip Jeruzolimoje. Jeruzale, Jeruzale, kuri žudai pranašus ir akmenimis užmušinėji siunčiamuosius pas tave! Kiek kartų norėjau,*

1) Luk. 13, 32.

surinkti tavo vaikus, kaip paukštis savo lizdą po sparnais, o tu nenorėjai!" [1])

Kaip pirmaisiais viešojo darbo metais V. Jėzaus paskelbė Savo Evangeliją Galilėjoje ir Judėjoje, kaip antraisiais metais daugiausiai darbavosi Galilėjoje ir Iturėjoje, taip trečiaisiais metais dažniausiai lankėsi Perėjoje. Dievo apreiškimą paskelbęs ir tenai Išganytojas išėjo iš tos šalies trumpai prieš Bažnyčios Pašventinimo sukaktuves, po kurių jis dar bet-gi turėjo grįžti. Tos sukaktuvės būdavo iškilmingai švenčiamos kas metai ir kartais ją vadindavo žiburių švente, nes vakarais apie Bažnyčią užžiebdavo daug žiburių. Senieji pasakojo, kad pirm poros šimtų metų Makabėjai, išvarę Antijocho stabmeldžius iš Bažnyčios, berado joje vos vieną alyvos indą, kurio būtų galėję užtekti Bažnyčios žiburiams vienai dienai. Bet pasidarė stebuklas: tos alyvos išteko aštuonioms dienoms. Todėl paskui sukaktuvių iškilmė būdavo švenčiama aštuonias dienas.

V. Jėzus, atėjęs į Jeruzolimą, leido apaštalams linksmintis su visais, o Pats nuėjo pas Bažnyčią į Salemono pastogę. Ta pastogė ėjo išilgai Kedrono griovio. Žiemos metu ten būdavo šilčiau negu kitur. Bažnyčios šventinimo sukaktuvės būdavo netoli gruodžio mėnesio pabaigos. Sanchedrino (arba Sinedrijos) nariai, pamatę Jį ten bevaikščiojant, apstojo ir tarė: *„Kaip ilgai tu laikysi mus ant abejonės? Jei tu esi Mesijas, sakyk mums aiškiai." Jėzus-gi jiems atsakė: „Aš jums esu sakęs, bet jūs netikite. Darbai, kuriuos aš darau savo Tėvo vardu, tie liudija už mane. Bet jūs netikite dėl to, kad nesate iš mano avių."* [2])

Aišku, kad V. Jėzus negalėjo susikalbėti su San-

1) Luk. 13, 33. 34.
2) Jon. 10, 24.

chedrinu, nes Sanchedrinas norėjo, kad Mesijas pareikštų politinę galybę, kad sukeltų žmonėse maištą prieš Romos viešpatavimą, kad pats taptų to sukilimo vadu. Viešpats gi Jėzus norėjo, kad jie įžiūrėtų į savo sąžinę, pamatytų savo nuodėmes ir atgailą padarytų už jas, kad pastebėję ir kitų tautų gerumus, pasinaudotų jais, kad liautųsi neapykantos, o savo tėvynės gražiąją ateitį statytų ant meilės ir pasišventimo. Vargu begalėjo būti didesnio skirtumo pažiūrose, kaip kad buvo tarp V. Jėzaus ir Sinedrijos narių įsitikinimuose apie Mesiją. Tie nariai skaitė save mokytesniais, protingesniais ir galingesniais už V. Jėzų dėl to nenorėjo klausyti Jo, bet norėjo, kad Jis klausytų jų ir taip elgtųsi, kaip jie išmanė. Bet Dievo išmintis buvo ne su jais, tik su Juo.

V. Jėzus tą jiems pasakė, kad kas Jo paklausys, tie *nepražus per amžius, ir niekas jų neišplėš iš Dievo Tėvo rankos.* [1]) Tais žodžiais buvo pasakyta: „Jūs bijotės Mano skelbiamojo meilės, santaikos ir dovanojimo mokslo, nes jums rodosi, kad tam mokslui įsigalėjus žus Izraeliaus tautybė ir jos šaknis Mozės religija. Aš sakau jums, kad nežus, nes tas mokslas yra iš Dievo ir Dievas yra galingesnis už visas sukilėlių jėgas ir už okupantų stipriausias kariuomenes.” Bet V. Jėzaus žodžiai negelbėjo. Sanchedrino nariai nebandė, nei nepajėgė pakreipti savo minčių į tą pusę.

Tačiau V. Jėzus kalbėjo ne jiems vieniems ir nepaliko nebaigęs išreikšti tiesą. Dievo rimtybė ėmė žibėti Jo akyse ir Sutvėrėjo majestotas buvo žymu Jo veide; Jis tarė: „*Aš ir Tėvas esame vienas.*” [2]) Tai reiškė: „Dievas su jumis ne per pasiuntinį tariasi, o Pats tiesiog kalba jums. Jo pažadu galite tikėti ir Jo žodžiu

1) Jon. 10, 28.
2) Jon. 10, 30.

atsidėti.” Bet tas jiems buvo nemotais. Jie griebė akmenų, rengdamiesi Jį užmušti už “burnojimą.” Bet dar nei dabar nebuvo atėjusi valanda Jam mirti. Jis nepabėgo, nei savo pasakymo neatšaukė, bet priminė Savo padarytųjų stebuklų reikšmę: *„Tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, jog Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje.”* [1]) Tai buvo aiškus ir pakartotas Savo dievybės pareiškimas. Ir kad V. Jėzus tuo atveju išliko gyvas, tai taip-gi buvo stebuklas. Dievą tapusį žmogum, galima nužudyti tik tada, kada Jis pats apsiima aukoti Savo gyvybę. Šituo atveju Jis neapsėmė ir išliko gyvas. Jo-gi priešai nė patys nežinojo, kaip tai pasidarė.

g. Paskutinė darbuotė Perėjoje ir Lozorius.

Vandenligė. Po Bažnyčios pašventinimo sukaktuvių Išganytojas vėl grįžo į Perėją. Jam bemokinant ten žmones vienas parizėjus Jį pasikvietė pietų suimtos dienai. Apskritai anais laikais žydai keldavo pokylius dažniausiai šeštadieniais. Jie tik rūpindavosi visa pagaminti iš vakaro. Į pokylį buvo susėję daug parizėjų. Tarp svečių buvo vienas vandenligės išpūstas. Kaip tik Išganytojas atvyko, parizėjai į Jį nedraugingai žiūrėjo, abejodami ar Jis gydys ligonį, ar ne. Ligonis pats gydymo neprašė. V. Jėzus prašymo nei nelaukė. Žinodamas parizėjų klaidingą pažiūrą ir jų mintis, Jis užklausė: *„Ar valia subatoje gydyti?” Jie tylėjo. Tai jis ėmė jį, išgydė ir paleido. Atsiliepdamas-gi į juos Jis tarė: „Jei keno jūsų asilas ar jautis įkrinta į šulini, ar netuojaus sukatos dienoje jį ištraukia?”* [2])

1) Jon. 10, 38.
2) Luk. 14, 3-5.

Pokylio metu Išganytojas pamokino, kad netinka svečiams veržtis į garbingesnias vietas. Tuo tarpu ligoniai ir vargšai, patyrę, kad V. Jėzus yra čionai ėmė rinktis apie parizėjaus namus. Išganytojas, ir tuomi pasinaudojęs, priminė reikalą labiau šelpti pavargėlius, mažiau kelti pokylių. Čia pat V. Jėzus pasakė prilyginimą apie žmogų, kurs iš anksto kvietė savo draugus pokyliu, o atėjus paskirtai dienai per tarnus dar kartą paragino. Anie-gi visi visaip išsikalbinėjo. Tada šeimininkas iš gatvių ir patvorių suvadino visus kas pasitaikė, bet vis-gi nubaudė tą, kurs į pokylį įlindo nešvariai apsirengęs. Šituo prilyginimu Mokytojas pareiškė, kad į Dievo Karalystę bus sukviestos stabmeldžių tautos naudotis ypatingomis malonėmis, o žydai liks jų neragavę, nes patys nenorėjo. Tačiau visiems Dievo pokylio dalyviams reikia turėti švari sąžinė.

P r i l y g i n i m a i. Kaip tik V. Jėzus išėjo iš parizėjaus namų, vargšai ir beturčiai apspito Išganytoją. Jis juos pamokino, kad norint būti Jo mokytiniais reikia išmokti kentėti ir pasiaukoti.

Paskui, vaikščiodamas po Perėją, Jis mokino atgailos ir pasitikėjimo Dievo gailestingumu. Čia Jis pasakė visiems žinomus prilyginimus apie ganytoją, kurs palikęs 99 avis bandoje, eina ieškoti vienos prapuolusios, apie moteriškę ieškančią vienos pamestos drachmos, t. y. mažo pinigėlio, apie sūnų išdykėlį, kurs atsiėmęs iš tėvo dalį, praleido ją svetur belėbaudamas, bado prityrė, grįžo į tėviškę tarnauti, bet tapo priimtas linksmai ir meilingai kaip sūnus. Parizėjams nepatiko šio pastarojo prilyginimo užbaiga, nes joje buvo pažymėta, kad tikras nusidėjėlio gailestis yra geresnis už nenaudą pasipūtėlio teisėtumą. Jie suprato, kad atgailojančius nusi-

kaltelius Viešpats stato aukščiau už pasipūtusius parizėjus.

Kitais atvejais, bet vis toje pačioje Perėjoje, Išganytojas dar pasakė prilyginimą apie nesąžiningą tijūną, kuris išgirdęs, kad bus atstatytas, savo valdovo skolininkams patiekė jis skolaraščius, o jie tuos perdirbo, sumažindami savo skolas. Tijūnas tą padarė, kad vietos netekęs rastų prieglaudą pas skolininkus. Išganytojas pagyrė tijūno gudrumą ir daugelis to pagyrimo nesupranta, mintydami būk gudrybę, kuriai rūpi savoji ateitis. Kas nesirūpina savo busimąja mirtim, kas nepaiso iš ko gyvens kūno netekęs, tas neišmano. Ir daug tokių neišmanėlių yra, net tarp tikinčių žmonių.

Taip pat apie busimąjį gyvenimą V. Jėzus kalbėjo, sakydamas prilyginimą apie didžturtį, kurs kasdien lėbaudavo, o Lozoriui ligoniui, ir beturčiui, gulinčiam pas vartus, nei pašalpos netiekė, nei valgių likučiais nedavė naudotis. Lozorius miręs pateko į dangų, turtuolis į pragarą. Abiejų likimas tapo nepakeičiamas ir amžinas. Tąja proga Išganytojas priminė, kad žmonės nepaisantieji pranašią, neįtiki nė atsikėlusiam iš numirusių. [1])

L o z o r i u s. V. Jėzui beviešint ir bemokinant žmones paskutinį kartą Perėjoje iš Betanijos, kuri buvo prie pat Jeruzolimos," atėjo Mortos ir Marijos siųstas žmogus pasakyti, kad jųdviejų brolis Lozorius sunkiai serga. V. Jėzus išsitarė: *Ta liga ne mirčiai, bet Dievo garbei* [2]) ir toliau mokino žmones dar per dvi dieni. Toms praėjus Jis tarė: *Mūsų prietelis Lozorius miega,* [3]) ir ketino eiti pažadinti ligonio. Bet apaštalai bijojo, kad parizėjai neužmuštų Mokytojo, ir nenorėdami

1) Luk. 16, 31.
2) Jon. 11, 4.
3) Jon. 11, 12.

eiti į Judėją sako: *Jei miega, išgis.* [1]) *Tuomet Jėzus jau aiškiai jiems pasakė: „Lozorius mirė,"* [2]) ir pasinešino eiti Jeruzolimon. Gal nelabai skubinosi, nes atėjęs Betanijon rado Lozorių ketvirtą dieną gulintį kape. Daugelis žmonių buvo susirinkę paguosti nuliūdusias seseris. Morta pasitiko atvykstantį Išganytoją ir tarė: *„Viešpatie, jei būtum čia buvęs, mano brolis nebūtų numiręs."* [3]) *Jėzus tarė: „Tavo brolis atsikels." Morta jam atsakė: „Žinau, kad jis atsikels paskutinės dienos atsikėlime." Jėzus jai tarė: „Aš esu atsikėlimas ir gyvybė; kas tiki į mane, nors ir būtą miręs, gyvens, ir kiekvienas, kurs gyvas yra ir į mane tiki amžinai nemirs.* [4]) Morta, išpažinus tikėjimą, nuėjo pas Mariją ir pavadino ją pas V. Jėzų. Toji atėjus puolė Jam į kojas ir verkdama sakė, kad Lozorius nebūtų miręs Mokytojui esant. Jos skausmas buvo tokis, kad į ją žiūrėdami susirinkusieji verkė. Susigraudino ir V. Jėzus. Priėjęs prie kapo iškalto uoloje ir užristo dideliu akmenim, Jėzus liepė atrišti akmenį, bet Morta sakė, kad jau dvoks, nes ketvirta diena kaip palaidotas. Viešpats vis-gi liepė akmenį nuristi nuo kapo, pakėlė aukštyn akis ir, trumpai kreipęsis į Dievą Tėvą, *garsiai sušuko: „Lozoriau išeik laukan." Numirėlis tuojau išėjo suristomis raiščiais kojomis ir rankomis ir jo veidas buvo aprištas skepeta. Jėzus jiems tarė: „Atriškite jį ir leiskite eiti."* [5]) Visus apėmė didis nustebimas. Į V. Jėzų įtikėjo ir kai kurie parizėjai, mačiusieji tą stebuklą. Kiti pranešė Sanchedrino valdybai. Tos valdybos pirmininkas aukščiausias kunigas Juozapas Kaipas sušaukė Sanchedrino Tarybą

1) Jon. 11, 12.
2) Jon. 11, 14.
3) Jon. 11, 21.
4) Jon. 11, 23-26.
5) Jon. 11, 43-44.

aptarti, kas reikia daryti. Senovės žmonės sakydavo, kad Kaipas tada gyvenęs savo vasarnamyje šale miesto Blogos Patarmės kalne, ir kad tenai buvęs posėdis. Jo dalyviai *kalbėjo: „Ką darysime, kadangi tas žmogus daro daug stebuklų? Jei paliksime jį taip, visi įtikės į jį; ateis romėnai ir atims mūsų kraštą ii tautą.* [1]) Pirmininkas Kaipas kalbėjo: *„Geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų. Tai jis pasakė ne pats iš savęs, bet būdamas tuomet vyriausiuoju kunigu pranašavo, kad Jėzus turėjo mirti už tautą ir ne vien už tautą, bet kad surinktų vienybėn pakrikusius Dievo vaikus.* [2]) Vienokią mintį turėjo Kaipas, kad reikia Jėzų neteisingai nužudyti prisidengiant politiniais sumetimais. Kitokią tiesą Dievas išreiškė to nedoro bet vis-gi tikro aukščiausiojo kunigo lūpomis, būtent, kad Dievo Sūnaus mirtis paliuosuoja iš pragaro vergijos visus Adomo ir Ievos vaikus, norinčius Dievui tarnauti ir juos pakrikusius visose tautose suvienija į tikrąją šventąją Bažnyčią.

Kaipo vedama Sanchedrino Taryba nutarė V. Jėzų nužudyti. Tos Tarybos nariai, kurie seniau buvo prielankūs Išganytojui, o po Lozoriaus prikėlimo pasidarė gana drąsūs, pranešė V. Jėzui nutarimą. Ir šv. Jonas iš jų patyrė tą Tarybos eigą, kurią paskui paminėjo savo Evangelijoje.

b. Paskutinė darbuotė šiaurėje ir grįžimas. Jeruzolimon.

V. Jėzus tuom tarpu išėjo su apaštalais į šiaurę ir ten laikėsi apie miestą Efrem. Tas buvo netoli Sama-

1) Jon. 11, 48.
2) Jon. 11, 50-52.

rijos ribų tarp miesto Betelio ir upės Jordono. Seniau Jozuės laikais tas miestas buvo turėjęs vardą Opharah arba Epra. [1]) Ten Išganytojas išbuvo kokį laiką, kol visai prisiartino Velykos. Sanchedrinas tuom tarpu paskelbė įsakymą V. Jėzų suimti. Kas žinojo, kur Išganytojas yra, tas turėjo pranešti vyriausybei. Tačiau niekas nepranešė.

Netoli Samarijos ir Galilėjos ribų pas vieną miestelį, kurio vardas neminėtas Evangelijose, prie V. Jėzaus ištolo bėgdami prisiartino dešimt raupsuotų žmonių ir šaukdami prašė, kad, pasigailėjęs jų, išgydytų. V. Jėzus išgydė visus ir liepė eiti pasirodyti kunigams. Beeidami jie pamatė, kad jų votys užgijo, šašai nubiro. Nebuvo abejonės, kad jie pasveikę. Tada vienas, apsisukęs atgal, grįžo pas V. Jėzų padėkoti jam. Kiti-gi devyni nuėjo toliau savo keliu, nesirūpindami padėka. Tas dėkingasis buvo samanis, ne žydų tautos, V. Jėzus pažymėjo, kad žydų išdidumas nustelbia dėkingumą. [2])

Parizėjų klausiamas V. Jėzus pamokino apie antrąjį Savo atėjimą į pasaulį. Daugelis pirma to melagingai skelbs tą atėjimą, bet reikia nesiduoti prigauti. Tas antrasis atėjimas bus garbingas ir galingas, kaip žaibas, kurio negali nematyti; kad jis plykstelėja per visą dangų iš rytų į vakarus. Bet žmonės nelauks to atėjimo. Jis, nors iš anksto pasakytas, užklups žmones netikėtai, kaip Nojaus tvanas. Taip bus dėl to, kad žmonės rūpinsis pasilinksminimais ir šiaip reikalais, tik ne amžinąja gyvybe ir savo sielos dalykais. Tada nevienokis bus likimas nei giminių. Dviem gulint tame pačiame patale, vienas išsigelbės, kitas žus.[3]) Niekas nekentės už sveti-

1) Joz. 18, 23; 1 Kar. 13, 17.
2) Luk. 17, 11-19.
3) Luk. 18, 2-5.

mas kaltes ir kiekvienas naudosis savo paties užsidirbtais nuopelnais. Teisybe viešpatavo pilnai.

Šitame pamokinime buvo įpinta taip-gi ir pranašystės. Dalinai ji kalbėjo apie V. Jėzaus atėjimą pasaulio pabaigoje, bet taip-gi priminė ir nelaimes, kurios turėjo pasikartoti šiame pasaulyje: vienos trumpai po V. Jėzaus užžengimui į dangų, kitos prieš pat pasaulio pabaigą. Galimas daiktas, kad Išganytojas žymėjo ir kitas didesnesias nelaimes, pakartotinai užpuolančias žmones, kuomet šie, patys nenorėdami, jas sukelia neklausydami Dievo ir besielgdami netaip, kaip Jis mokina.

M a l d a. Ten pat V. Jėzus mokino apie maldą, pažymėdamas ištvermės reikalą maldoje. *Jis pasakė jiems prilyginimą apie tai, kad visuomet reikia melstis ir nepailsti, tardamas: Viename mieste buvo teisėjas, kurs Dievo nebijojo ir žmonių nesidrovėjo. Tame mieste buvo viena našlė; ji ateidavo pas jį ir sakydavo: „Apgink mane nuo mano priešinininko. Ilgai jis nenorėjo, paskui-gi pats sau vienas tarė: „Nors aš nesibijau Dievo ir nesidroviu žmonių, tačiau kad ta našlė man įkyri, tai aš apginsiu jos teises, kad pagalinus atėjus neapdaužytų man veido.”* [1]) V. Jėzus pridūrė pamokinimą, kad Dievas daug geresnis yra ir išklauso tų, kurie ištvermingai meldžiasi.

Malda su išdidumu be nuolankumo yra bloga, Tą V. Jėzus išreiškė prilyginimu, kad du žmogų suėjo melstis į bažnyčią. Vienas buvo parizėjus, kitas muitininkas. Parizėjus meldėsi minėdamas savo nuopelnus ir kitų žmonių kaltybes, įtardamas ir muitininką buvusį ten pat. Muitininkas meldėsi atsimindamas tik savąsias kaltes ir prašė Dievo dovanoti, nedrįsdamas nei akių pakelti į dangų. Dievas priėmė muitininko maldas, atmetė

1) Luk. 18, 1-5.

parizėjaus. Išganytojas pridėjo: *Kiekvienas kurs save aukština bus pažemintas, ir kas save žemina bus paaukštintas.* [1])

Ten pat V. Jėzus pakartojo Naujojo įstatymo mokslą apie tai, kad moterystės skirti negalima [2]) ir laimino kūdikius, kuriuos motinos buvo atvedusios pas Jį. [3])

Išganytojas, prikėlęs Lozorių iš numirusių ir išėjęs į Efremo miestą ne visą laiką išbuvo vienoje vietoje, bet apėjo apie Genazareto ežerą, užėjęs į Samariją ir Galilėją, paskui kita puse ežero grįžo artyn prie Jeruzolimos. Beeidamas V. Jėzus kalbėjo apaštalams apie Savo būsimą kančią. Tai buvo trečias kartas, kad Jis ją jiems pranašavo. Jis kalbėjo: „*Štai, mes einame į Jeruzolimą ir įvyks visa kas pranašų parašyta apie Žmogaus Sūnų. Jį paduos pagonims, iš jo tyčiosis, jį plaks ir apspiaudys; nuplakę nužudys jį, bet trečią dieną jis vėl kelsis.* [4]) Apaštalai to visai nesuprato.

Išganytojo teta, apaštalų Jono ir Jokūbo motina Saliomė, prašė, kad tuodu jos sūnūs būtų vienas dešinėje, kitas kairėje pusėje šalę Jo. Jis-gi žinodamas, kad už kelių dienų šale Jo turėjo būti prikalti du žmonės prie kryžių ir mirti šalę Jo kybančio viduryje, atsakė, kad juodu nežino ko nori. [5])

J e r i c h o. Priėjęs prie pietinio galo ežero V. Jėzus su apaštalais perbrido per Jordono upę į vakarų šoną ir per tyrus atėjo į Jericho. Tuo vardu vadinosi gražus, bet nedidelis derlingos žemės plotas, apaugęs medžiais, žaliuojančiomis pievomis ir dirvomis apklotas

1) Luk. 18, 9-14.
2) Mat. 19, 1-12.
3) Mat. 19, 13-15.
4) Luk. 18, 31-33.
5) Apie tai žiūrėk aukščiau. Šitame VIII straipsnyje, 4-me posme, po raide b.

plotas. Tarp tuščių sausų tyrų jis išrodė lyg sala. Viename to ploto gale buvo senasis Jericho miestas, kurį pirm pusantro tūkstančio metų buvo apgulęs, užėmęs ir sugriovęs Jozue, vesdamas žydus iš Egipto į Palestiną. Kitame to paties ploto gale buvo naujoji Jerichą, to Erodo, pastatytoji, kurs viešpatavo V. Jėzui gemant.

Kuomet jis artinosi į Jeriką, atsitiko, kad vienas aklas sėdėjo prie kelio elgetaudamas. Išgirdęs praeinančią minią jis paklausė, kas tai būtų. Jam pasakė, kad praeina Jėzus Nazarietis. Tuomet jis sušuko tardamas: „Dovydo Sūnau Jėzau pasigailėk manęs. Ėjusieji priešakyje draudė, kad tylėtų; bet jis dar labiau šaukė: „Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs." Jėzus sustojęs liepė atvesti jį pas save. Kuomet jis buvo prisiartinęs, paklausė jį, tardamas: „Ko nori kad tau padaryčiau?" Jis atsakė: „Viešpatie, kad regėčiau." Jėzus jam tarė: „Regėk! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave." Jis tuojaus regėjo ir sekė jį, garbindamas Dievą." [1]) Tas aklasis buvo Timėjaus sūnus. [2]) Jis elgetavo drauge su kitu, kurį V. Jėzus taip pat išgydė. [3])

Z a k i e j u s. Jerikos muitininkų vyresnysis buvo turtuolis Zakiejus, kurs buvo labai mažo ūgio žmogus. Miniai apsiautus V. Jėzų iš visų pusių Zakiejus negalėjo matyti Išganytojo, bet norėjo Jį išvysti. Ką beveikdamas muitininkų vyresnysis įsilipo į sikomoro medį pakelyje, žinodamas, kur V. Jėzus turi praeiti. Išganytojas, jį pamatęs medyje, tarė: *„Zakiejau, skubinkis lipk žemyn, nes šiandien man reikia būti tavo namuose."* [4]) Zakiejus nulipo ir parbėgo namo. V. Jėzus užėjo pas jį į svečius. Jis iškėlė Išganytojui gausias vaišes,

1) Luk. 18, 35-43.
2) Mork. 10, 46.
3) Mat. 20, 30.
4) Luk. 19, 5.

Parizėjai piktinosi, kaip V. Jėzus gali būti svečiuose pas nusidėjėlį žmogų. Jėzus taip besmerkiant šeimininką ir bekaltinant jo Svečią, Zakiejus jų minčių nežinodamas, stojo šale V. Jėzaus ir tarė: *„Viešpatie, štai pusę savo turto aš duodu vargšams, o jei ką nuskriaudžiau, grąžinu keturgubai.” Jėzus jam tarė: „Šiandien išganymas teko šiems namams, nes ir jis yra Abraomo vaikas, o Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę.”* [1])

Iš Jerikos V. Jėzus keliavo į Jeruzolimą. Atėjęs netoli miesto dar pasakė mokytiniams prilyginimą, kad vienas aukštos kilmės žmogus išvyko į tolimą šalį gauti sau karalystės. Prieš iškeliaujant jis pasivadino dešimtį savo tarnų ir jiems išdalino dešimt minų, t. y. gana stambių pinigų. Po kiek laiko tas žmogus gavo karalystę ir grįžęs pasivadino tarnus, kuriems buvo išdalinęs pinigus, ir teiravosi, kiek kas pelnė. Pirmas tarnas buvo su viena mina uždirbęs dešimtį minų. Karalius jį pastatė dešimties miestų vadovu. Kitas buvo uždirbęs penkias minas ir gavo valdyti penkis miestus. Vienas tarnas nieko nebuvo pelnęs. Karalius liepė atimti iš jo ir tą pinigą, kurį tarnas buvo išlaikęs suvyniotą, ir atiduoti turinčiam dešimtį. Nors kiti tarnai stebėjosi tokiu parėdymu, bet karalius jo neatmainė. Jam besant svetimame krašte kai kurie jo šalies gyventojai, buvo sukilę prieš jį ir pareiškę nenorį, kad jis karaliautų jų žemėje. Sugrįžęs karalius liepė juos suimti ir nužudyti.

Tas prilyginimas labai tiko aniems laikams, nes Judėjos tetrarka Arkelaus buvo iškeliavęs į tolimą Romą ir ten ilgai užtrukęs. Tuom tarpu jo pavaldiniai buvo sukilę prieš jį, o jo tarnai gynė jo turtus nuo sukilėlių. Romos imperatorius pripažino Arkelaų karalium. Sugrį-

1) Luk. 19, 8-10.

žęs šitasai iššudė sukilėlius. Bet Išganytojas vardų neminėjo. Jis kreipė klausytojų mintis į visai kitus daiktus. Jo. prilyginimas buvo drauge ir pranašystė.

Aukštosios kilmės žmogus tai pats Kristus. Jo ilgoji kelionė karalystės ieškoti, tai Jo mirtis ir užžengimas į dangų pas Dievą Tėvą. Pavaldinių sukilimas tai žydų tautos nenoras pripažinti V. Jėzų savo karalium. Tarnai, gavusieji pinigų, — tai krikščionys, kurie ne visi vienaip pasinaudoja gautomis iš V. Jėzaus malonėmis. Kas geriausiai jomis naudojasi, tas daugiausiai jų gauna. Šitą tiesą V. Jėzus ypatingai smarkiai pabrėžia. Bet prilyginimo užbaiga yra rimtas žydų tautos vadams įspėjimas. Jeigu Archelaus iššudė pasipriešinusiųjų vadus, tai kuomet Jis grįš iš dangaus žmonių teisti kas bus tiems, kurie Jėzų bus nužudę. Bet tas įspėjimas tuščiai nuskambėjo. Parizėjai nemanė, kad Jėzus galėtų tapti pasaulio teisėju, tačiau Jis yra teisėjas.

Pokylis Betanijoje. Jau saulė buvo ant laidos, kada V. Jėzus mėnesio Nizan pirmajame penktadienyje atvyko iš Jerikos į Betaniją. Saulei nusileidus užėjo suimtos šventė. Tai buvo paskutinė subata prieš Velykas. Viešpats ir Jo apaštalai ramiai perleido tą šventą dieną svetinguose Lozoriaus namuose. Bešnekučiuojant namiškiams su svečiais neapsėjo neprisiminus Lozoriaus prikėlimo iš numirusių ir Sinedrijos ištarmės užmušti Jėzų, įvykusios tuo po to stebuklo. Jei ne kas kitas tai Tamas Didimus, arba Karštuolis, galėjo pridėti, jog Jėzus visai neseniai, eidamas į Jeriką, buvo pranašavęs sau mirtį. Jei Marija tą išgirdo, tai neiškentė nepaklausus paties Mokytojo, ar tai taip gali būti. Jis, be abejonės, atkartojo jai tą pranašystę, kurią nemažiau trijų sykių buvo sakęs apaštalams. Marijos širdis apėmė sunkus, neištariamas skausmas.

Lozorius rengė savo gyvybės Grąžintojui didelį ir gražų pokylį. Bet Marija nebuvo linksma. Evangelija sako, kad tas pokylis buvo Simano Raupsuotojo namuose. Kai kurie mano, kad Simano namuose buvo patogesnė pokyliui salė, o pokylio lėšas ėmėsi Lozorius. [1]) Kitiems rodosi, kad Lozoriaus namai vadinosi Simano Raupsuotojo namais, nes nabašninkas Lozoriaus ir jo seserų tėvas buvo Simanu vardu ir buvo raupais miręs. Kiti dar kitaip spėja. Pokylis prasidėjo šeštadienio vakare saulei nusileidus. Į pokylį buvo suėję daug garbingų žmonių.

Mortai rūpėjo, kad valgiai būtų skaniausi. Lozorius žiūrėjo, kad svečiams būtų linksma ir Pačiam Didžiajam Mokytojui būtų malonu bei garbinga. Marija išbėgo į miestą. Kaip tik pirmoji žvaigždutė pasirodė temstančiame danguje, kaip tik atsidarė brangiausiųjų kvepalų sankrova, Marija tuojaus žengė tenai ir išsirinko pačių brangiausių tikrųjų Nardo tepalų alabastrinį indą su ilgu kakleliu. Daugiau trijų šimtų denarų ji užmokėjo už tą pirkinį ir parsiskubino namo.

Svečiai jau buvo užstalėse. Pačioje garbingiausioje vietoje gale stalo rymojo V. Jėzus, o Jo šventos kojos buvo ištiestos ant žemos ilgos kresės. Marija įėjo į vidų pasipuošus pačiais brangiausiais savo rūbais. Ji priėjo prie V. Jėzaus kojų ir liūdnai, gailesčio pilnomis akimis žiūrėdama į V. Jėzų nulaužė laibą alabastrinio indo kaklelį. Maloniausiai pakvipo visoje salėj, o Marija brangiaisiais tepalais ištrynė basas V. Jėzaus kojas nuo kauleliui žemyn. Bet brangiojo tepalo liko dar daugiau kaip pusė indo. Marija drebančiomis rankomis su didžia pagarba išpylė Išganytojui ant šventos galvos ir gausių

1) Ks. J. Roztworowski, T. J. Obrazki z życla Zbawiciela. Wyd. III. Kraków 1923 p. 164.

plaukų. Tą padarius ir tuščią indą pametus asloje Lozoriaus sesuo atsiklaupė pas Viešpaties kojas ir verkdama jas bučiavo. Jėzus buvo jai pasakęs, kad tos kojos šią savaitę bus vinių perskrostos ir prie kryžiaus prikaltos. Marijai rodėsi, kad ašaros teršia tas šventas kojas. Ji nusimetė nuometą nuo galvos. Tas jai išrodė peršiurkštus V. Jėzaus kojoms. Ji nuo tų Kojų savo ašaras šluostė savo plaukais. Tiršti ir ilgi buvo tie plaukai. Niekam geresniam jie ir negalėjo būti.

Dauguma svečių gėrėjosi, nors nesuprato, nei ko Marija verkia, nei kam tokia nežmoniška išlaidą. Kitame gale stalo buvęs Judas Iskarijotas murmėjo *„Tas tepalas galima buvo parduoti, daugiau kaip už tris šimtus denarų ir išdalinti beturčiams." Bet Jėzus tarė: „Liaukitės, kam esate jai įkyrūs? Ji padarė man gerą darbą. Nes beturčių jūs visuomet turite ir kada tik norite galite juos šelpti, mane-gi nevisuomet turėsite. Ji padarė ką galėjo; ji pirma laiko patepė mano kūną laidotuvėms."* [1])

Šv. Jonas prideda, kad Judui ne tiek varguoliai rūpėjo, bet *kad buvo vagis ir laikydamas piniginę pasisavindavo to, kas į ją būdavo įdedama,* [2]) kitaip sakant, Judas nevisai sąžiningai elgdavosi su bendruoju V. Jėzaus ir Apaštalų turtu. Kai kas įtaria, kad jisai dalį duodamų į tą iždą aukų, atsidėdavo į atskirą savo asmeninę piniginę. [3])

Primindamas Marijai, kad jos veiksmą minės visi krikščionys, kur tik bus Evangelija skelbiama. [4]) V. Jėzus paguodė Magdeleną. Dar kartą pabučiavus Jam į kojas ji išėjo iš salės linksmesnė. Svečiai greitai užmiršo nevykusią Judo pastabą. Pokylio nuotaika iki galui

1) Mrk. 14, 5-8.
2) Jon. 12, 6.
3) Ks. llozwadowski, o. c. p. 166.
4) Mrk. 14, 9.

buvo kilni ir maloni. Gražiai užsibaigė ir visos tos dienos vakaras. Podraugei užsibaigė ir viešoji V. Jėzaus darbuotė Šventoje žemėje. Rytojui išaušus prasidėjo skaudžioji atpirkimo savaitė, kurios pradžia dar nebuvo skaudi.

IX ATPIRKĖJO KANČIA.

4. Kentėjo prie Pontijaus Piloto, prikaltas prie kryžiaus numirė ir palaidotas nužengė pragaruosna.

Per trejus viešojo gyvenimo metus V. Jėzus žymiai pataisė apaštalų būdus, pildamas į jų širdis noro tarnauti Dievui. Jis jiems paskelbė daug iš dangaus atneštųjų tikybos tiesų ir įtikino, kad Jis Pats yra Dievo siųstasis Mesijas tikras ir vienatinis gyvojo Dievo Sūnus lygus Tėvui. Prie to Jis pridėjo, kad Dievas yra vienas, bet Jo. Asmens yra trys, kad Antrasis, žmogum tapusis, Asmuo duos žmonėms Savo Kūną valgyti ir Savo kraują gerti, kad nuodėmės yra Dievo galybe atleidžiamos. Visus tuos ir kitus pamokinimus V. Jėzus patvirtino daugybe didžiausių stebuklų.

Jis taip-gi išmokino žmones, kaip reikia elgtis: mylėti Dievą labiau už viską, savo sielos reikalais rūpintis daugiau negu kuomi kitu, mylėti artimą lygiai kaip save patį, laikyti Dievo paskelbtuosius įsakymus, bet ne apeiginius įstatymus ir praeities reikalams, jau dabar išnykusiems, pritaikintus įpročius.

Pagalios Jis prirengė didelei draugijai medžiagą, paskyrė tai draugijai dvylikos apaštalų valdybą ir jos pryšakyje pastatė pirmininką, apaštalą Petrą, kuriam įteikė Dangaus Karalystės raktus ir visą valdžią ant visų krikščionių. Tą draugiją V. Jėzus pavadino Bažnyčia.

Apaštalų auklėjimas, tikybos ir doros mokslo paskel-

bimas, Bažnyčios įkūrimas buvo didieji V. Jėzaus darbai. Juos Jis paliko per trejus su viršum metus. Tuos tris darbus sustiprino didelė daugybė stebuklų. Bet žmonių giminė dar vis tebebuvo gimtosios nuodėmės prislėgta. Pragaro žaltys tebevaldė žemę, o reikėjo jo valdžią panaikinti, žmones iš jo vergijos išliuosuoti; nes tik tada ir nuodėmių atleidimas, ir Viešpaties Kūno bei Kraujo valgymas ir visas Jo Apreikštasis mokslas galėjo būti naudingas. Ir Bažnyčia galėjo pradėti veikti tik pragaro galybei sulūžus.

Šitas tat straipsnis kalbės apie pasaulio atpirkimą, būtent apie V. Jėzaus kančią ir mirtį. Dievo Sūnaus mirtis atvadavo žmones. Apie tą kalba ketvirtasis Apaštalų Sudėjimo posmas, sakydamas; jog V. Jėzus *Kentėjo prie Pontijaus Piloto, prikaltas prie Kryžiaus numirė ir palaidotas, nužengė pragaruosna.* Yra daug davinių, kad ne apaštalai yra sustatę tą “Credo.” Apaštalai neminėję V. Jėzaus jaunatvės, nei viešojo gyvenimo penkiais sakiniais žymėjo Jo kančią ir mirtį. Jie teisingai suprato, kad atpirkimas įvyko mirtim, ir kad yra svarbesnis ir už stebuklus ir už apreiškimą. Tačiau labai klystų ir sau pražutį surengtų, jei kas manytų, kad stebuklais paremtasis apreiškimas nesvarbus. Svarbumo jis yra svarbesnis už visa kas yra buvę žmonių praeityje pirma jo, bet atpirkimas yra svarbesnis dar ir už jį.

Kaip kitus taip šitą straipsnį padalinsiu į posmus. Jų bus šeši: 1-as Iškilmingas V. Jėzaus įjojimas Jeruzolimon, 2-as Paskutinės savaitės pamokslai, 3-ias Šv. Sakramento įstatymas, 4-as V. Jėzaus sugavimas ir teisimai, 5-as Mirtis ir palaidojimas, 6-as nužengimas pragaruosna.

1. Iškilmingas tikrojo karaliaus įjojimas į savo sostinę.

Rytui išaušus po pokylio V. Jėzus su Savo apaštalais išėjo iš Betanijos, kurios vardas reiškia daktilių (didelių uogų) namus. Šalo jo buvo Betpages (fygų namo) kaimas. Išėjęs iš Betanijos Išganytojas sustojo ir tarė dviem apaštalam: "Eikite į kaimą ties judviem ir įėję rasite pririštą asilę ir šale jos asilaitį, ant kurio da niekas nejojęs. Atrišę atveskita man. Ir jei kas nors ką sakys ką darote, kam atrišata, tarkita, kad Viešpačiui reikia ir judviem leis." [1])

Asilas Žydų Žemėje yra gražus ir miklus gyvulėlis. Jį žmonės gerbdavo labiau už arklį ir karaliai jodinėdavo ant asilų. Kuomet persų karalius Saporas pasiūlė žydams dovanų žirgą, Mesijui joti, jie pasižeidė ir sakė, kad Mesijas tejodinėja tik ant asilo. Romos žmonės tyčiodavosi iš žydų ir pirmųjų krikščionių, už ką šie taip gerbdavo asilus. Tačiau žydų rabinų nuomonė buvo, kad Mesijas ateis pasistojęs ant debesų, jei tauta bus ištikima, bet raitas ant asilo jos, jei ji bus neištikima. [2])

Apaštalai atvedė du gyvuliu pas V. Jėzų ir stebėjosi, kad taip įsakymai įvyko, kaip V. Jėzus buvo sakęs. Tuodu ir likusieji numanė, kad šiuo atveju Mokytojas nori iškilmingai įjoti į miestą. Vienas kitas tuo nusivilko viršutinius rūbus ir jais užklojo asilaitį. Išganytojas užsisėdo ant jo. Apaštalai džiaugsmingai raitą V. Jėzų lydėjo. Mieste netilpo žmonių suėjusių į Velykų šventes.

---

1) šitame straipsnyje tilpusieji įvykiai yra aprašyti keturių evangelistų žodžiais sutrauktais į krūvą taip, kaip tat padaryta knygoje: "Vita di Gesu Christo secondo gli Evangeli." Roma, S-ta S. Girdamo 1929, p. 332. Jie nepabrėžti, nes ne vieno kurio Evangelisto rašyti, o' iš keleto sudėti. Į tarpą Evangelijos sakinių įdedu paaiškinančių pastabų.

2) Sanchedrin fol. 98,1.

Daugelis ėjo Betanijos linkui. Pamatę V. Jėzų, atsiminę Lozoriaus atsikėlimą iš numirusių, žiūrėdami į krykštaujančius apaštalus, tie praeiviai, ką beveikdami, prisidėjo prie »apaštalų ir sakė: “ Palaima karaliui ateinančiam Viešpaties vardu, ramybė danguje ir garbė dangaus aukštybėse.” [1]) Kai kurie laužė pakelės medžių šakas ir klojo ant kelio.

Betpagės gyventojai prisidėjo, turbūt, prie to pulko. Palydovų darėsi kas kart daugiau. Kelias užėjo ant Alyvų kalno. Iš kitos pusės į jį lipo dar daugiau žmonių. Tie pamatę V. Jėzų raitą rimtą jojant, užgirdę apaštalus ir minią krykštaujant, prisidėjo ir jie šaukdami: “Osanna Dovydo Sūnui! Palaima ateinančiam Viešpaties vardu. Osanna dangaus viršūnėse. Palaima mūs tėvo Dovydo ateinančiai karalystei! Osanna!” Taip susidarė dvi minios: viena pirma V. Jėzaus, kita paskui Jį. Kam nepriteko medžių šakų, tas savo rūbus nusivilkęs klojo po kojų tam asilaičiui, ant kurio V. Jėzus sėdėjo. Abiejose miniose žmonių vis darėsi daugyn ir daugyn. Miestas patyrė nepaprastą reginį, ėmė bėgti žiūrėti. Kas atbėgo, tas prisidėjo prie pirmosios, ar prie antrosios minios. Ir visi krykštavo.

Užjojęs ant Alyvų kalno pačios viršūnės V. Jėzus dirstelėjo į miestą. Paauksuotas bažnyčios stogas žvilgėjo nuo saulės spindulių. Daugybė namų baltavo priešpiečių šviesoje. Stori galingi mūrai ėjo aplinkui visą miestą, o aukščiau mūrų kyšojo bokštai. Dirstelėjęs; į tą visa Išganytojas susigraudino ir tarė: “*Bepig, kad tu šiandien pažintumei, kas tau neša ramybę, bet dabar tu to nematai! Ateis dienų, kada neprieteliai apsups tave pylimu, apguls tave, suspaus tave iš visur, ant žemės*

1) Vita di Gesu 335.

parblokš tave ir tavo vaikus, kurie yra tavyje ir nepaliks tavyje akmens ant akmens dėl to, kad tu nepažinai Savo aplankymo valandos.” [1])

Mokytiniai tuos žodžius tik vėliau atsiminė, o tuomtarpu jie buvo pilni džiaugsmo. Žmonių minia apie V. Jėzų vis didėjo ir vis labiau krykštavo. Įjojant į Jeruzolimą, visas miestas sujudo: vieni kitų klausinėjo: “Kas čia.” Žinantieji atsakė: “Jėzus pranašas iš Nazaret iš Galilėjos.” Prie užaugusių žmonių prisidėjo ir vaikų krūvos. Tie garsiau už suaugusius šaukė: “Osanna Dovydo sūnui.” Didieji kunigai ir Rašto žinovai priėjo artyn prie V. Jėzaus ir patardami sudrausti sakė: “Ar girdi, ką tie sako?” Bot V. Jėzus nesudraudė, tik atsakė: “Taip, bet ar jūs nesate skaitę, kad per vaikų ir žindančių kūdikių lūpas prirengei sau didelę garbę. Jei šitie tylėtų, akmens šauktų.” [2])

Parizėjai, gal nuoširdžiai, o, gal, tik apsimesdami persergėjo, kad įsikarščiavusi minia ims ir apšauks V. Jėzų savo tautos karalium, išreikš panieką Romos valdžiai, o ta atsiųs savo kariuomenę ir viską sumynios. V. Jėzus žinojo, kad taip nebus, todėl Jis nepaklausė parizėjų patarmės. Krykštaujančioji minia Jį atlydėjo iki kalnui, ant kurio stovėjo bažnyčia.

Čionai V. Jėzus nusėdo nuo asilaičio. Savininkas turbūt, buvo čia pat ir atsiėmė gyvulius, o Išganytojas su daugybe žmonių laiptais užėjo ant kalno į bažnyčią.

A n t r a s B a ž n y č i o s i š v a l y m a s. Čia Jis rado, kaip ir pirm trijų metų pilną perkančių ir parduodančių. Kaip pirmaisiais savo viešojo gyvenimo metais taip ir dabar, Išganytojas išvaikė visą tą pirklybą. ir niekas nedrįso pasipriešinti. Bažnyčia stovėjo vidury mies-

1) Luk. 19, 42-44.
2) Žiūr. Mat. 21, 16; Luk. 19, 40.

to ir užėmė didelį plotą. Daugelis taip buvo su ja apsipratę, kad eidami į darbą, arba grįždami iš jo neidavo aplinkui, bet, sutrumpindami sau kelią, su įrankiais ir padargais tiesiog traukdavo per Bažnyčią. V. Jėzus tą dien nei vienam neleido taip elgtis. Visi kas bandė su nešuliais keliauti per Bažnyčią, turėjo grįžti atgal ir apeiti aplinkui.

Akli ir raiši susirinko apie V. Jėzų. Jis juos mokė ir išgydė visus.

J u d o š i u s . Išganytojas su savo mokytiniais išbuvo Jeruzolimoje iki po pietų. Dienai linkstant vakarop Jis su dvylika apaštalų sugrįžo į Betaniją linksmi. Parizėjai ir Rašto mokytojai susirūpinę tuomi, kad jau visa tauta eina paskui Jėzų ėmė skubotai ruoštis Jį nužudyti. Nors Jis išėjo dar šviesoje iš miesto, bet į Betaniją, turbūt, negrįžo. Ten jau Jo laukė šnipai. Veikių veikiausiai Jisai, pavaikščiojęs su apaštalais iki sutemų, naktį nakvojo Alyvų kalne.

Turbūt jau tada Judas sutarė su V. Jėzaus priešais Jį jiems išduoti už pinigus. Jiems svarbu buvo sugauti Jį tokioje, vietoje, kur nėra minios, galinčios užtarti ir suėmikus apkulti. Pardavikas tuotarpu dar negavo pinigų, nes jis tik pasižadėjo ištirti Jėzaus nakvynę ir pranešęs Jo priešams gauti iš jų užmokestį.

Kaip daugelis šnipų, taip, gal, ir Judas norėjo ir Jėzų parduoti ir Jo priešus prigauti. Jis buvo matęs V. Jėzaus stebuklų daugybę ir mintijo, pinigus paimti, V. Jėzų išduoti, o Jėzus paskui nesiduos suimti, kaip nesidavė Nazarete numesti nuo kalno ir Betsaidoje ištrūko miniai benorint Jį prievarta pakelti karalium. Judui, gal, ir atėjo mintis, kad dabar Jėzus jau nori būti karalium, nes karališkai įjojo į sostinę, tik laukia kol kas Jį sumaningai privers. Judas norėjo būti tas sumaningasis.

2. *Paskutinės savaitės pamokslai.*

Fygos prakeikimas. Nakvojęs lauke V. Jėzus buvo alkanas, nes veikiausiai nebuvo valgęs nei vakarienės, nei pusryčių. Grįždamas ankstokai į miestą Išganytojas ėjo keliu, kurs tuomet buvo gana gausiai apaugęs įvairiais medžiais. Tarp tų buvo vienas nepaprastas fygos medis. Paprastai fygų pirma užsimezga vaisiai, paskui atsiranda lapų. Šitas fygmedis visas jau buvo lapuotas. Išganytojas paieškojo ir vaisių tarp lapų, bet pasirodė, kad vaisių nėra, ir Išganytojas tarė: "*Tegu niekuomet per amžius neužsimezga iš tavęs vaisius.*" [1]) Vakare grįždami mokytiniai rado medį nudžiuvusį ir stebėjosi.

Mes netiek stebimės nudžiūvimo stebuklu, kiek tuomi, kad V. Jėzus mirtim nubaudė medį, už ką neturėjo vaisai tuo laiku, kada paprastai nebūva vaisių ant tokių medžių. Taigi reikia atydžiai pamintyti apie tą įvykį. Didelę daugybę stebuklų V. Jėzus padarė, bet tik tas vienų vienas tebuvo bausmingas. Ne žmogų, ne gyvulį V. Jėzus nubaudė, o medį, kuriam ta bausmė jokio skausmo nepadarė, nes medžiai skausmų nejaučia ir negali jausti. Tas stebuklas tai tiktai pamoka mums. Kaip medžiui yra vaisiai taip žmogui yra gerieji darbai ir nėra to laiko, kada žmogus galėtų būti be gerų darbų. Gerų darbų vaisius žmogus turi visuomet vesti: kiek žiemą, tiek vasarą; Dievo prakeikimo ir amžinosios mirties vertas yra tas žmogus, kuris pasipuošia vienais tiktai gražių žodžių lapais. Ypatingai Judas išdavikas turėjo imtis šitą stebuklą į širdį. Jis už kitus apaštalus gražiau nukalbėdavo, bet V. Jėzus dar nebuvo radęs gerų darbų vai-

1) Mat. 21. 19.

sinus jame. Tas prieštaravimas tarp žodžio ir elgesio, tarp išvaizdos ir tikrybės turėjo pražudyti nelaimingąjį apaštalą. V. Jėzus buvo jam meilingas: stebuklu jį persergėjo tuo pačiu laiku, kada Judas gūdragalviavo su Išganytojo priešais. Tą Iskarijoto gudrybę V. Jėzus pasmerkė prakeikdamas nevaisingąjį fygos medį.

Stabmeldžiai kreipiasi į Jėzų. Atėjęs į Bažnyčią V. Jėzus mokino žmones. *Tarp tų, kurie buvo atėję pagarbinti šventėse, buvo kaikurie pagonys. Jie priėjo prie Pilypo, kurs buvo iš Betsaidos Galilėjoje ir prašė jį, sakydami: Tamista mes norėtume pamatyti Jėzų. Pilypas atėjo ir pasakė Andriejui, Andriejus-gi ir Pilypas atpasakojo tą Jėzui. Jėzus-gi atsakė jiedviem tardamas: "Atėjo valanda, kad Žmogaus Sūnus būtų pagarbintas. Iš tikrųjų, ištikrųjų sakau jums, jei kviečių grūdas nekris į žemę ir nebus apmiręs, jis pasilieka vienas; jei-gu gi jis bus apmiręs, jis neša daug vaisiaus. Kas myli savo gyvybę, tas praras ją, ir kas nekenčia savo gyvybės šiame pasaulyje, išlaikys ją amžinam gyvenimui. Jei kas nori man tarnauti, tas tesekie mane; kame aš esu, ten bus ir mano tarnas. Jei kas man tarnaus, mano Tėvas pagerbs jį. Dabar mano siela nerami. Ir ką aš turiu sakyti? Tėve, gelbėk mane nuo šios valandos! Bet to deliai atėjau į šią valandą. Tėve, pagarbink Savo vardą!"*

Tuomet pasigirdo balsas iš dangaus: "Ir pagarbinau ir dar pagarbinsiu." Tai išgirdus stovėjusi tenai minia sakė, kad griaustinis griovęs. Kiti-gi sakė: "Angelas jam kalbėjo." Atsakydamas Jėzus tarė: "Ne dėl manęs davėsi girdėti tas balsas, bet dėl jūsų. Dabar įvyksta teismas pasauliui; dabar šio pasaulio kunigaikštis

bus išmestas laukan. Aš-gi kuomet būsiu pakelįas aukštyn nuo žemės, visa patrauksiu prie savęs. [1])

Labai reikia įsidėti širdyn tuos žodžius: "*Dabar įvyksta teismas pasauliui; dabar šio pasaulio kunigaikštis bus išvestas laukan.*" Viešpats aiškiai paskelbia, kad velnio viešpatavimas šiame pasaulyje baigiasi. O jis viešpatavo per pirmųjų gimdytojų nuodėmę; Išganytojas pasako, kuomi Jis tą nuodėmę panaikins, tardamas: "*Kuomet būsiu pakeltas aukštyn nuo žemės.*" Prikaltas prie kryžiaus V. Jėzus buvo pekeltas aukštyn nuo žemės.

Šitą patį svarbiausią pareiškimą V. Jėzus skelbia pačioje tinkamiausioje vietoje — Jeruzolimos Bažnyčioje, Ji tais laikais buvo vienatinė vieta pasaulyje, kur Dievas buvo teisėtai garbinamas, nors garbintojai jau toli nevisi buvo geri. Tą pareiškimą V. Jėzus skelbia prie žydų ir prie pagonių, kitaip sakant prie visos žmonijos atstovų. Tą pareiškimą V. Jėzui beskelbiant Dievo Tėvo balsas iš dangaus, lygus griaustiniui smarkumu, sudunda patvirtindamas Dievo Sūnaus žodžius.

Daugelis tyrinėja, kas buvo tie pagonys, ir ko jie tuomet buvo atvykę į Jeruzolimos priebažnytį. Yra spėjančių, kad tai buvo Edesos karaliaus Abgaro Penktojo pasiuntiniai. Raštininko Euzebijaus, gyvenusio Keranejoje, knygose yra du laiškai vienas neva Abgaro rašytas V. Jėzui ir kviečiąs Išganytoją į Edesą, kitas neva V. Jėzaus atsakymas. Bažnyčia šito laiško neįtraukė į Šventąjį Raštą, o ji nebūtų jo atmetusi, jei laiškas būtų buvęs paties Išganytojo rašytas. Tačiau galima spėti, kad Abgaras rašė tikrai V. Jėzui, kad V. Jėzus atsakymą taip-gi davė, bet ne Savo ranka rašė, o Judošiui pasisiūlius pasekretoriauti, nepasipriešino. Prie to ką V.

1) Jon. 12, 20-32.

Jėzus buvo sakęs, Judas dar šį-tą pridėjo iš savęs, besiderindamas Abgarui, ir taip sugadino raštą, kad tas jau nebegalėjo stoti šalia Evangelijų, nes klaida įsibriovė. Kadan-gi tai yra tik spėlionė, tai kiekvienas apie tą laišką liuosai gali mintyti ir kalbėti kaip jam išrodo teisingiau. Bažnyčia nėra paskelbus jokios ištarmės apie tą dalyką.

Evangelija nepasako, ar V. Jėzus ką toliau kalbėjo su tais pagonimis, ar ne. Jiems-gi užteko to balso iš dangaus, kurį jie buvo girdėję. Pamatę Jėzų, pamatę Jo priešus ir tautiečius, tie stabmeldžiai suprato, kad Jeruzolimoje niekas nebuvo didesnis ir geresnis už švelnųjį Mokytoją, kurs Lozorių ir kitus buvo prikėlęs iš numirusių. Gaila, kad nelaimingoji žydų tauta ir jos apjakusieji Dievą užmiršusieji vadai to nematė ir nesuprato.

P a s k u t i n i s a n t r a d i e n i s. Pirmadienio vakare V. Jėzus išėjo iš miesto ir taip pat, kaip pereitą naktį nakvojo lauke. Antradienio rytą Jis vėl grįžo į sostinę tuo pačiu keliu kuriuo buvo ėjęs vakarykščiai. Apaštalai pamatė, kad pasmerktasis fygų medis nudžiūvęs. Šv. Petras parodė V. Jėzui tą medį tardamas: *"Mokytojau štai fygų medis, kurį prakeikei, nudžiūvo." Atsakydamas Jėzus jam tarė: "Turėkite tikėjimo į Dievą. Ištikrųjų sakau jums: kas nors tartų šitam kalnui: Pakilk ir griūk į jūrą, ir nesvyruotų sava širdyje, bet tikėtų įvyksiant visa ką sako, tai jam ir įvyks."* [1]) Paskui V. Jėzus priminė maldos ir nuodėmių atleidimo reikalą.

Bekalbėdamas apie dvasios dalykus V. Jėzus su apaštalais atėjo į Bažnyčią. Tenai žmonių buvo maža. Vaikštinėdamas Bažnyčios kiemo aptvaruose po stogais, Išganytojas mokino ten buvusius žmones. Tie patys ne-

1) Mrk. 11, 21-23.

skaitlingi žmones pasitraukė pamatę ateinant keletą Sinedrijos (Sanchedrino) narių. Tarp šitų buvo ir kunigų, ir tautos kunigaikščių ir Rašto mokytojų, — trumpai sakant, — visų Sinedrijos luomų atstovų Priėję prie Išganytojo jie paklausė: "*Kokia valdžia tu tą darai? ir kas tau davė tą valdžią tai daryti?*" [1]) Jie mintijo apie tai, kad V. Jėzus karališkai įjojo į sostinę, kad daro Bažnyčioje tvarką, kad skelbia žmonėms naują Dievo apreiškimą.

Jų klausiamas V. Jėzus atsakė: "*Ir aš klausiu jus vieno dalyko. Atsakykite man, tai ir aš atsakysiu jums, kokia valdžia tai darau. Jono krikštas buvo iš dangaus, ar iš žmonių? Atsakykite man.*" [2]) Jei-gu jie būtų atsakę teisingai, kad tas krikštas buvo iš Dievo, tai V. Jėzus būtų jiems priminęs, jog Dievas Tėvas tada stebuklingai paliudijo Savo Sūnaus įgaliojimus. Iš to aišku būtų buvę, kieno valdžia V. Jėzus elgiasi. Bet Sinedrijos nariai *sau vieni galvojo ir sakė: Jei sakysime: iš dangaus, jis sakys tai kodėl netikėjote? Sakyti-gi iš žmonių, mes bijome liaudies, nes Joną visi laikė tikru pranašu. Todėl atsakydami jie tarė Jėzui: "Mes nežinome." Tuomet ir Jėzus atsakydamas jiems tarė: "Tai ir aš nesakysiu jums, kokia valdžia tai darau.*" [3]) Jei-gu tie Sinedrijos žmonės būtų buvę geri, tai jie būtų supratę V. Jėzaus žodžius, kad Jisai veikė Viešpaties Dievo įgaliojimu miniai pareikštu pas Jordoną tikrojo pranašo Jono Krikštytojo akivaizdoje.

D u p r i l y g i n i m a i. Pareiškęs, kad kitokio atsakymo neduos, kaip tą kurį davęs, V. Jėzus nusikreipė nuo parizėjų ir ėmė kalbėtis su šiaip žmonėmis, besiren-

1) Mrk. 11, 28.
2) Mrk. 11, 29.
3) Mrk. 11, 31-33.

kančiais į Bažnyčios kiemą ir su apaštalais. Kaip paprastai, Jis jiems kalbėjo prilyginimais.

Pirmas prilyginimas buvo šitokis: Vienas žmogus turėjo du sūnų. Priėjęs prie pirmojo tarė: “Sūnau eik šiandie į mano vynyną dirbti. Tas atsakė: “Neisiu,“ bet paskui gailėjosi ir nuėjo. Priėjęs prie antrojo taip pat pasakė ir šis atsakė: “Einu, Viešpatie,” bet nėjo. Katras juodu išpildė Tėvo valią? Klausytojai atsakė: pirmasis. Jėzus jiems tarė: Ištiesų sakau jums: muitininkai ir paleistuvės pralenks jus dangaus karalystėje. Jonas atėjo teisingas pas jus, bet jam netikėjote, o muitininkai ir paleistuvės įtikėjo.

Antrasis prilyginimas buvo apie bloguosius vyndaržio nuomininkus. V. Jėzus kalbėjo šitaip. Buvo vienas šeimininkas, kurs turėjo įveisęs vynuogių daržą ir aptvėręs jį ir iškasęs rūsį jame ir pastydinęs bokštą ir parsamdęs darbininkams ir ilgai buvo toli nuo jo. Atėjus vaisių metui, pasiuntė vieną tarną paimti vaisių iš samdininkų. Bet jie jį sugavę sumušė ir pasiuntė atgal tuščiomis rankomis. Šeimininkas tat pasiuntė kitą tarną, bet jie ir šitą sumušė ir iškoneveikę pasiuntė namo be nieko. Pasiuntė trečią ir jie jį sužeidę užmušė. Ir taip siuntė kitus tarnus — daugiau nekaip pirma; ir šiems padarė taip pat, vienus sužeisdami, kitus užmušdami. Tada savininkas tarė, ką daryti. Kadan-gi jis teturėjo tik vieną mylimiausią sūnų, jis; jį pasiuntė paskučiausiai, tardamas: “Pasiųsiu mano mylimiausiąjį sūnų, jį pamatę, turbūt, pagerbs. Bet nuomininkai pamatę šnekėjo tarp savęs: “Šis yra tėvynainis; kelkime, eima, užmuškime jį, vynynas bus mums. Ir sugriebė jį ir išmetę iš vyndaržio, nužudė. Prilyginimą V. Jėzus užbaigė klausdamas: “Ką darys savininkas su tais?“ Jam atsakė: “Ne-

dorėlius išžudys, o vyndaržį paves kitiems nuomininkams, kurie tinkamu laiku atiduos savininkui vaisius.” V. Jėzus patvirtino: “Eis ir išžudys tuos nuomininkus, o vyndaržį paves kitiems. [1])

Parizėjai suprato, kad tas prilyginimas reiškė žydų tautos neištikimybę Dievo malonėms, kad bausmė teks žydams, o malonės kitoms tautoms. Protestuodami prieš tai, jie tarė: “Visai taip nebus.” Bet V. Jėzus jiems priminė 117 psalmę, kurioje pasakyta, jog Mesijas yra lyg akmuo, kuriuomi paniekino triobos statytojai, o Viešpats Dievas visų akyse padarė stebuklingą daiktą, tą atmestąjį akmenį padarė kertiniu visoje trioboje. Ant ko tas akmuo kris, tą sugniaužys, kas ant jo parvirs, tas susikuls. Parizėjai dar labiau įširdę buvo besitaikstą V. Jėzų čia pat suimti, bet negalėjo to padaryti, bijodami minios. Jie išėjo iš Bažnyčios kiemo.

Po kiek laiko V. Jėzus vėl buvo Bažnyčioje ir, mokydamas žmones, pasakė prilyginimą apie karaliaus iškeltas savo sūnui vestuves, kurias paniekino užkviestieji. Jis juos užtatai nubaudė. Į vestuves tapo sukviesti žmonės iš gatvių, bet kuris buvo be švaraus rūbo, tą karalius skaudžiai nubaudė. Tas prilyginimas buvo ne pirmą kart sakomas, tik šiuo atveju V. Jėzus jį dar aiškiau pritaikė parizėjams, pabrėždamas, kad jie nesinaudoja Dievo malonėmis, ir kad jos teks kitiems, o žydų tautai reikės kentėti skaudi bausmė.

D u o k l ė c i e s o r i u i. Palūžėjai netverdami pykčiu atsitraukė nuo V. Jėzaus ir susėję padarė sutartį, kaip galima Jį sugauti kalboje. Gudriai sutarę su Erodo šalininkais abiejų partijų atstovai vėl atėjo pas Išganytoją ir tarė: *Mokytojau mes žinome, kad tu tiesakalbis*

1) Vita di Gesù Cristo p. 343, 344 sulig Mato 21, Markaus 12, Luko 20.

ir stačiai mokini Dievo keliu, nepaisydamas nei vieno, nei nežiūrėdamas žmogaus asmens. Pasakyk tat mums, kaip tau rodosi: ar valia duoti ciesoriui mokesnį, ar ne?" [1]) Jėzus suprato jų nedorumą. Jei jis pasakys, kad ne, tai Erodo šalininkai apskųs Pilotui, kad maištininkas. Jei pasakys, kad valia, tai parizėjai paskelbs žmonėms, jog Jis tautos nepriklausomybės atsižada. V. Jėzus tarė gudruoliams: *"Parodykite man mokesčio pinigą." Jie jam padavė denarą. Jėzus jiems tarė "kieno tas paveikslas ir parašas?" Jie jam sako: "Ciesoriaus." Tuomet Jis jiems tarė: "Kas ciesoriaus atiduokite ciesoriui, kas Dievo — Dievui."* [2]) Susigėdę gundytojai atsitraukė šalin.

Dviem partijom susigėdinus priėjo trečioji, būtent sadukėjų. Tie netikėjo į atsikėlimą iš numirusių ir klausė kieno pati bus kuriems iš numirusių kėlus ta žmona, kuri šiame pasaulyje buvo ištekėjus už septynių. V. Jėzus atsakė, niekieno, nes tuomet moterystės nebus. Netikintiems į sielą sadukėjams Jis ypatingai pabrėžė, jog ji yra. Net parizėjams ta kalba patiko.

Didžiausiasis įsakymas. Vienas, turbūt, geresnis už kitus Rašto mokytojas, pasigėrėjęs V. Jėzaus pamokymu apie sielos nemirtybę, prisiartino ir paklausė, kokis yra didžiausis Dievo Įsakymas. V. Jėzus atsakė: "Mylėk Viešpatį savo vienatinį Dievą visa savo širdimi, visa savo siela, visu savo protu ir visomis savo jėgomis, o savo artimą kaip pats save. " Rašto mokytojas pridėjo, kad to meilės įsakymo pildymas yra svarbesnis už gausiausias aukas. V. Jėzus pridėjo: *"Tu netoli Dievo karalystės."* [3])

Mesijas ir Dovydas. Ir vėl apie V. Jėzų su-

1) Mat. 22, 16-17.
2) Mat. 22, 19-21.
3) Mrk. 12, 34.

sirinko daugiau parizėjų. Tą pastebėjęs ir paliovęs mokyti žmones, Išganytojas paklausė jų: "Ką jūs mintijate apie Mesiją, kieno jis yra sūnus. Jie jam atsakė: "Dovydo." Jis tarė jiems: "Kaip-gi tat Dovydas jį vadina Viešpačiu, sakydamas: "*Viešpats tarė mano Viešpačiui, sėdėk mano dešinėje.* [1]) Jeigu tat Davydas jį vadina Viešpačiu, tai kaip jis gali būti Dovydo Sūnus?" Parizėjai nieko neatsakė. Jie tik suprato, kad psalmėje pasakyta, jog Mesijas yra Viešpats, kitaip sakant Dievas. [2])

P a r i z ė j a i. Ir vėl parizėjai atsitolino nuo Mokytojo, o Jis savo klausytojams išdėstė reikalą, saugotis sugedusios parizėjų dvasios, nes jie kitiems uždeda nepakeliamas sunkenybes, o patys nenori nei piršto prikišti, rūbuose parodo savo išdidumą su tuštybe, visur ieško garbingesnių vietų, o skriaudžia našles ir našlaičius. Gaudo stabmeldžius, kad iš jų padarytų izraelitą, o padarę išmokina nedorybių, kuriomis tas pragarą užsipelno dvigubai. Priesaikoje pramano visokių suktybių, dešimtinę duoda iš smulkmenų, o nepaiso teisybės ir neturi pasigailėjimo, nei ištikimybės nelaiko, išviršaus plaujasi nuolatai, o viduje yra pilni šlykštybių ir skriaudų, darosi panašūs grabams, gražiai iškaitytiems iš oro, o viduje pilniems puvėsių, stato paminklus ant pranašų kapų, bet patys yra toki jau, kaip tie, kurie tuos pranašus žudė. "Štai aš siunčiu pas jus, — tarė Jėzus, — pranašus ir išmintinguosius ir Pašte mokytuosius, ir kaikuriuos iš jų užmušite ir nukryžiavosite, ir kitus iš jų nuplaksite jūsų sinagogose ir persekiosite nuo miesto iki miesto, idant ateitų ant jūsų visas teisus kraujas, kurs yra pralietas ant žemės." [3]) Savo kalbą Išganytojas užbaigė skau-

1) 109 Psalme.
2) Vita di Gesu Cristo p. 353 sulig Mat, 22, Mork. 12, Luk. 20.
3) Kun. P. S. Keturios Evangelijos vienoje. Seinai 19121 p. 294.

džiais žodžiais: *„Jeruzale, Jeruzale, kuri žudai pranašus ir užmuši akmenimis tuos, kurie pas tave siųsti! Kiek kartų aš norėjau surinkti tapo vaikus, kaip kad višta surenka savo viščiukus po sparnais, ir tu nenorėjai.* [1]) Tais žodžiais V. Jėzus priminė būsimą Jeruzolimos išgriovimą, duodamas suprasti, jog ta nelaimė ištiks miestą ir tautą dėl parizėjų dvasios sugedimo.

Našlės dovana. Tuos žodžius V. Jėzus kalbėjo Izraelitų kieme ties Šventąja Bažnyčios dalimi. Pabaigęs kalbėti Jis išėjo iš čia į žemesnįjį, būtent Moterų kiemą. Šitame buvo trylika skyrių, vadinamų "šoferot." Juose kiekvienoje buvo skylė pradžioje platesnė, paskui labai siaurėjanti. Per tas skyles žmonės mesdavo pinigus, aukodami juos Bažnyčios reikalams. Prieš pat Velykas aukotojų buvo daug. Iš tolo atkeliavusieji dėjo į tas skrynes gana stambius pinigus, kaikurie net didžiavosi taip darydami.

V. Jėzus apsistojo Moterų kieme ir atsisėdo ties ta vieta, kur buvo šoferotai, arba skrynios pinigams. Tarp kitų prie skrynios prisiartino vargšė našlė ir įmetė į ją du pinigėliu, grekiškai vadinamu "lepta,", o žydiškai "prūta." Tai buvo mažiausias pinigėlis Žydų Žemėje. Dvi prūtos buvo lygios ketvirtai daliai Romos pinigo, aso, o asas lygus dešimčiai lietuviškų centų. Taigi moteriškės auka išnešė pustrečio lietuviško, arba ketvirtą dalį Amerikos cento.

V. Jėzus besėdėdamas tenai buvo matęs didelių pinigų metamų į anas skrynias, bet jisai Savo Apaštalams tarė: *"Ištikrųjų sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus, kurie metė į aukų, skrynią. Nes visi*

1) Mat. 23, 37-38. Naujasis Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Testamentas. Vertė Vysk. Juozas Skvireckas. Kaunas 1922.

metė iš to ką jie apsčiai turi, šita-gi įmetė iš savo neturto visa ką turėjo, visą savo išlaikymą.” [1]) Taip Kristus pamokino, kad Dievas žmogaus dovaną įvertina ne sulig jos brangumu, o sulig širdies gerumu, imdamas domėn duodančio žmogaus išgalę.

Jeruzolimos ir pasaulio išgriovimas. Pažymėjęs našlei dovanos vertybę V. Jėzus pakilo iš ten, kur buvo sėdėjęs ir ėjo per kiemą. Apaštalai grožėjosi Bažnyčios didumu ir gražumu. Ir ištiesų buvo kuomi pasidžiaugti. Ir sienos ir net kiemo grendimas buvo papuošti gražiu iš įvairių akmenų sudėtų raštu. Balto murmulo stulpai žvilgėjo. Jų viršūnės puikiai iškaltos dabino ir triobą ir kiemą. Didelės durys vario skarda storai apkaltos, vietomis buvo paauksuotos. Viršuje triobų spindėjo paauksuotas Švenčių-Švenčiausios vietos stogas.

Apaštalai besigėrėdami tomis grožybėmis, kreipė ir V. Jėzaus domę į jas. Vienas tarė: “Mokytojau, paveizėk kokie akmenys ir koki išstatymai.“ Jėzus-gi atsakė: “Ištiesų sakau jums: nebeliks čionai akmuo ant akmens.“

Iš Bažnyčios V. Jėzus su apaštalais vakarop vėl vyko eiškotis nakvynės už miesto, turbūt, tame pačiame Alyvų Kalne.

Kitą dieną, tai turbūt buvo jau trečiadienis, kai saulė pakilo jau aukštokai, o V. Jėzus su savo būreliu tebebuvo Alyvų kalne Petras ir Jokūbas, ir Jonas, ir Andriejus kiekvienas skyrium, atsimindami pakartotą V. Jėzaus pranašystę apie Jeruzolimos ir Bažnyčios išgriovimą, klausė Jo kada tas bus ir kokis bus pasaulio pabaigos ženklas. Apie Jeruzolimos išgriovimą V. Jėzus pa-

1) Mrk. 12, 43-44.

sake: „*Šita giminė nepraeis iki visa tat įvyks.*" [1]) O įvykimas bus baisus: Kad miestą apguls neprieteliai ir parblokš, kad Bažnyčioje neliks akmens ant akmens, tą Viešpats buvo pasakęs pirmiau. Šiuo atveju, kad šventoji vieta bus suteršta, sulig Danieliaus pranašyste." *Kuomet tą išvysite... tuomet kas Judėjoje tegul bėga į kalnus, ir kas ant stogo tenelipa žemyn ko nors pasimtų iš savo namų ir kas lauke, tenegrįžta savo jupo's pasiimtų. Deja-gi nėščioms ir žindančioms tose dienose! Melskitės, kad jums netektų bėgti žiemą ar subatoje. Nes tuomet bus didis suspaudimas, tokio nebuvo nuo pasaulio pradžios ir nebus. Ir jei tos dienos nebūtų buvusios sutrumpintos, neišsigelbėtų nei vienas žmogus; bet dėlei išrinktųjų tos dienos bus sutrumpintos.* [2])

Apie pasaulio pabaigą Išganytojas kalbėjo, kad prieš tai daugelis melagingai skelbs, būk Kristus antrukart atėjęs tebesislapsto vienur ar kitur. Reikia saugotis tų melagysčių, nes antrasis Kristaus atėjimas bus visiems matomas kaip žaibas. Bet prieš tą garbingą antrąjį Kristaus atėjimą krikščionims teks perkentėti sunkaus suspaudimo. Tuo po to prasidės pasaulio pabaiga: *saulė aptems, mėnulis nebeduos šviesos, žvaigždės puls nuo dangaus ir dangaus galybės bus pajudintos. Tuomet pasirodys danguje Žmogaus Sūnaus ženklas ir tuomet visos žemės giminės raudos ir išvys Žmogaus Sūnų ateinantį dangaus debesyse su didžia galybe ir didenybe. Jis siųs savo angelus su trimitu ir su skardžiu balsu ir jie sukvies jo išrinktuosius nuo keturių vėjų, nuo vieno dangaus krašto iki kitam.*[3]) Apaštalai norėjo patirti ir to įvykio laiką, bet V. Jėzus jiems tarė: "*Apie aną dieną ir*

1) Mat. 24, 24.
2) Mat. 24, 15-22.
3) Mat. 24, 29-31.

valandą niekas nežino, nė dangaus angelai, tik vienas Tėvas.” [1])

Pasaulio pabaiga dar neįvyko, tai mes težinome apie ją, tiek, kiek V. Jėzus pasakė. Mums gal rodytis keista, kad žvaigždės kris aut žemės, nes žinome, kad tos, kurias astronomai vadina žvaigždėmis, yra didesnės už žemę ir nesutilps ant jos. Tačiau jei žemė kris ant kurios žvaigždės, tai žmonėms išrodys, lyg kad žvaigždės krinta ant jos. Išganytojas ne astronomams kalbėjo, o šiaip žmonėms, todėl ir sakė, kaip dalykai išrodys, o ne kaip jie bus. Bet žvaigždėmis V. Jėzus galėjo pavadinti ir tą, ką astronomai vadina meteorais, arba dangaus dulkėmis. Kiti meteorai teturi tik pėdą pločio, ilgio ir storio, kiti didesni, kiti ir labai dideli. 1888 m. žiemoje didelis tų meteorų pulkas pralėkė pro žemę ir rodėsi, kad žvaigždės krinta ant jos. Jei-gu kada nors žemė pateks į didelį stambių meteorų pulką, kad jie bekrisdami ant jos apdengs ją visą kokio tūkstančio kilometrų storu sluogsniu, tai žemė sudegs ir V. Jėzaus žodžiai apie pasaulio pabaigą išsipildys netik sulig išvaizda, bet ir sulig esme. Tas yra lengvai galima.

Jeruzolimos išgriovimas jau įvyko. V. Jėzaus pranašystė apie tai jau išsipildė. Tai-gi išsipildys ir pranašystė apie pasaulio pabaigą. Jeruzolimos išgriovimo pranašystė daug paaiškėjo iš išsipildymo. V. Jėzus pranašavo, kad prieš tai bus daug melagingų pranašų, ir ištiesų jų buvo daug. Tūlas žmogus vardu Teudas pasiskelbė Mesijum, daug Jeruzolimos žmonių įtikėjo ir savo turtais nešini išėjo paskui jį Jordono linkui, tikėdami, kad upės vanduo persiskirs ir leis jiems pėstiems sausai pereiti, bet upė nepersiskyrė, o Judėjos prokuratorius

1) Mat. 24, 36.

Kuspius Fadas pasiuntė raitelių pulką, kurs netikėtai užklupęs išžudė lengvatikius ir patį Teudą. [1]) Kitu atveju tyruose susirinko trisdešimt tūkstančių vyrų. Melagingų pranašų vedami, jie atėjo užimti Jeruzolimą, kurioje viešpatavo Romos kareivių įgula. Atėjusieji sustojo ant Alyvų kalno ir laukė, kol miesto stipriosios sienos sugrius, kaip buvo sugriuvę pirm pusantro tūkstančio metų Jericho mūrai, kada Jozue vedė žydus iš Egipto į žadėtąją žemę, bet Jeruzolimos mūrai negriuvo, o apgautuosius vargšus ištiko nelaimė. [2]) Tiberijui Aleksandrui valdant Judėją Jokūbas ir Simanas, maištininko Judo Gauloniečio sūnūs, sukėlė maištą prieš Romos valdžią, bet pateko Romos kareiviams į rankas ir mirė prikalti prie kryžių. Tai vis buvo karų gandai.

To buvo ne vien žydų žemėje, bet ir kitur. Gallijoje, kur dabar yra Prancūzija, maištas pasirodė prie vadų Vindekso ir Virginiaus. Pas Dunojų, Vokietijoje ir Britanijoje darėsi tas pats: vis kilo maištai, vis darėsi daug kraujo praliejimo. Imperatoriams Kaligulai ir Klaudijui viešpataujant, tie maištai vis būdavo nuslopinami.

V. Jėzus buvo pranašavęs badą ir žemės drebėjimus. Ir tas taip pat išsipildė. Fadui ir Tiberijui Žydų Žemę valdant ten buvo labai pabrangęs maistas.[3]) Romoje Klaudijaus laikais bado būdavo nuolatai. Vieną rudenį Romos mieste 30 tūkstančių žmonių maru žuvo. Kretoje 46 metais, Apomėjoje 53 metais, Laodikajoje 60 metais buvo didelių žemės drebėjimų. Taip pat darėsi ir Romos apylinkėse būtent Kampanijoje. Seneka sako, kad taip buvę ir Makedanijoje ir Achajoje ir Azijoje.[4])

Išganytojas buvo pranašavęs savo mokytiniams, kad

1) Juozapas Flavius, Žydų Senovė xx, 5, 1.
2) Juoz. Flav., Žydų Karas II, 13, 5.
3) Juoz. Flav., Žydų Senovė, xx, 5, 2.
4) Seneca, epistola 91, 9.

juos persekios. Ir ištiesų 64 m. Neronas padegęs savo sostinę suvertė kaltę ant krikščionių ir dešimtimis tūkstančių jų išžudė, vienus piudydamas plėšriais žvėrimis, kitus išsmalavęs uždegdamas žiburių vietoje savo sodams apšviesti vakare ir pramanydamas kitokių baisiausių žudymo būdų. Tai visa buvo dar prieš Jeruzolimos išgriovimą.

Tas išgriovimas įvyko 70 metais. Neronui imperatoriui viešpataujant Žydų Žemėje pasidarė sumišimo pradžia. Ir Žydų tautoje buvo sakoma, kad Jeruzolimos Bažnyčia sugrius, kada ją patys žydai iškoneveiks. Uoliųjų, arba zelotų žydų partija netikėjo tais paskalais, bet norėjo iškovot savo žemei nepriklausomybę nuo Romos. Į 33 metus po V. Jėzaus mirties Uolieji užėmė Jeruzolimos miestą ir savo vyriausią stovyklą padarė Bažnyčioje. Jiems ten viešpataujant Bažnyčios kiemuose nekartą įvyko kraujo praliejimas. Bet jie ėmė tyčiotis iš šventųjų apeigų. Vieną kartą jie beišdykaudami traukė burtus, kas turi būti aukščiausiu kunigu. Burtą ištraukė vienas ūkininkas visai ne iš Levio giminės. Tą jie apvilko aukščiausio kunigo rūbu, vadinamu “epod”' ir privertė jį mėgdžioti aukščiausiojo kunigo veiksmus. Tokio Bažnyčios ir Tikybos išniekinimo dar nebuvo buvę nuo pradžios žydų tautos. Tuotarpu Syrijos valdytojas Cestius atėjo su savo kariuomene ir apstojo miestą 68 metais maždaug 50 varsnų atstu. Krikščionys atsiminė V. Jėzaus pranašystę, kad nereikia grįšti iš lauko namo pasiimti daiktus, o reikia bėgti. Priešo kariuomenei sustojus tolokai nuo sostinės dar galima buvo išbėgti ir krikščionys išbėgo iš Jeruzolimos. V. Jėzaus buvo pranašauta, kad priešai apves visą miestą, ir krikščionys nebelaukė, kol tas bus, tik pasitraukė iš Jeruzolimos. Tuo-

tarpu imperijos sostinėje Romoje Neronas žuvo, Vespazijonas imperatorium tapo, žydų maištą malšinti jis pavedė savo sūnui Titui. Tas supylė pylimus ir iškasė apkasus apie visą miestą. Tada beliko Jeruzolimos gyventojams tik žūti. Per septynis mėnesius žuvo milijonas septyni tūkstančiai žmonių. Tokio baisaus žuvimo taip trumpu laiku nebuvo net baisiajame 1914-1918 metų kare. Tito vedamoji kariuomenė įsiveržė į apgultą Jeruzolimą. Vienas kareivis nepaisydamas vado draudimo įmetė degantį nedėgulį į Bažnyčios pastogę kur daug buvo sausų daiktų ir gaisras sunaikino visą gražiąją triobą. 300 tūkstančių žydų prikalta prie kryžių ir jais apstatyti buvo visi keliai į išgriautą miestą.

Sulyginę V. Jėzaus pranašystę apie Jeruzolimo išgriovimą su tos pranašystės išsipildymu, matome du daiktu: viena, kad išsipildymas buvo daug baisesnis už pranašystę ir antra, kad nė viens pranašystės bruožas neliko neišsipildęs. Iš to turime suprasti, kad taip jau įsekmiai išsipildys ir pranašystė apie pasaulio pabaigą. Nors šios dar nebuvo, bet ir ji taip pat neabejotina, kaip ir Jeruzolimos išgriovimas, įvykusis 70-tais metais.

P a s k u t i n i s t e i s m a s. Apsakęs Jeruzolimos išgriovimą ir viso pasaulio pabaigą V. Jėzus, pridėjo pamokinimą apie paskutinį teismą. *Kuomet-gi Žmogaus Sūnus ateis savo didenybėje ir draug su juo visi jo angelai, tuomet jis atsisės į savo didenybės sostą. Visos tautos bus surinktos ties juo ir jis atskirs juos vienus nuo kitų, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. Avis jis pastatys savo dešinėje, ožius-gi kairėje. Tuomet karalius tars tiems, kurie bus jo dešinėje: "Eikite šen mano Tėvo palaimintieji, įsigyvenkite nuo pasaulio pradžios prirengtoje jums karalystėje. Nes aš buvau alkanas ir jūs ma-*

ne pavalgydinote, buvau ištroškęs ir jūs mane pagirdėte; buvau svečias ir jūs mane pavaišinote, buvau nuogas ir jūs mane apdengėte, buvau ligonis ir jūs mane aplankėte, buvau kalėjime ir jūs atėjote pas mane." Tuomet teisieji jam atsakys ir tars: "Viešpatie, kuomet mes tave matėme alkaną ir tave valgydinome, trokštantį ir tave girdėme? Kuomet mes tave matėme svečią ir tave priėmėm, ar nuogą ir tave apdengėme? Arba kuomet mes tave matėme ligonį, ar kalėjime ir atėjome pas tave?" Ir atsakydamas karalius jiems tars: "Ištikrųjų sakau jums, kiek kartų jūs tai padarėte vienam šitų mano mažiausių brolių, man padarėte."

Tuomet jis sakys ir tiems, kurie bus kairėje. Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo siunčiamiems, nes aš buvau alkanas ir jūs manęs nepavalgydinote, buvau ištroškęs ir jūs manęs nepagirdėte, ir t. t.[1]) Kaip gerųjų gailestingumas, aprūpinęs vargšus, yra lygus Kristaus aprūpinimui, taip blogųjų širdies kietumas, nesigailėjęs žmonių, yra Kristaus panieka: Teismas baigiasi ištarme: *Ir eis šitie* (blogieji) *į amžinąją kančią, teisieji-gi į amžinąjį gyvenimą.*[2])

Priminęs paskutinį teismą V. Jėzus pridėjo ir paguodos. "*Kada tat visa pradas įvykti, žiūrėkite aukštyn ir pakelkite savo galvas, nes jau ateina jūsų atpirkimas.*"[3]) Tačiau Išganytojas priminė ir reikalą budėti: Jis pakartojo prilyginimą apie tarnus, laukiančius nakties metu savo pono grįžtant, apie 10 merginų, kurių penkios buvo paikos, ir eidamos sužiedotinio pasitikti nepasiėmė alyvos savo žiburiams. Negavusios pasiskolinti iš draugių,

1) Mat. 25, 31-45.
2) Mat. 25, 46.
3) Luk. 21, 28.

jos ėjo pirkti, tuotarpu protingosios su degančiais žiburiais įėjo į pokylį paskui sužiedotinį ir durys užsirakino. Pirkikėms sugrįžus sužiedotinis durų joms neatidarė. V. Jėzus tą prilyginimą baigdamas priminė: "*Budėkite tat nes nešinote nei dienos nei valandos.*" [1])

Šitie visi pamokinimai, veikiausiai, buvo trečiadienyje, nes *Jėzus pabaigęs tas kalbas, tarė savo mokytiniams: Jūs žinote, kad po dviejų dieną bus Velykos, ir žmogaus Sūnus bus išduotas prikalti prie kryžiaus.* [2]) Velykos tais metais sulig kalendoriaus reikėjo pradėti penktadienyje, bet senu įpročiu einant jos buvo nukeltos vieną dieną vėliau, būtent į šeštadienį, kad nebūtų dviejų labai sunkiai išlaikomų šventų dienų greta.

Užbaigęs savo mokymo darbą Išganytojas vėl grįžo į Alyvų kalną, bet su Juo nebegrįžo Judas Iskarijotas. Tas nelabasis žmogus atsiskyrė nuo apaštalų būrelio ir užuolanka nuėjo pas pietinį Sijono kalno šoną. Tenai stovėjo aukščiausiojo kunigo rūmai. Judui atvykus baigėsi Sinedrijos posėdis, kuriame, kaip paprastai, pirmininkavo Juozapas Kaipas. Posėdis atnaujino savo nutarimą nužudyti V. Jėzų, bet tą ištarmę vykdyti po Velykų, kada žmonės išsiskirstys iš sostinės į namus. Mat, bijota, kad jie, gerbdami Jėzų, nepadarytų maišto dėl Jo suėmimo.

Judas per tarnus pasakė Kaipui kokiu reikalu atėjęs. Posėdžio dalyviai nesiskirstė namo. Judas pasiųlė išduoti jiems Mokytoją, kuomet apie jį nebus jokių minių ir nebus kam maištas kelti. Judui lengva buvo tas pažadas išpildyti, nes jis žinojo, kad Viešpats su Savo Apaštalais nakvoja Alyvų kalne nuošaliai nuo kitų žmonių. Su išdavėju sulygta jam užmokėti trisdešimt sidabrinių pinigų. Tąja kaina anais laikais būdavo perkami vergai.

1) Mat. 25, 13.
2) Mat. 26, 1. 2.

Galimas daiktas, kad naktį iš trečiadienio į ketvirtadienį V. Jėzus nenakvojo Alyvų kalne, o išėjo kur kitur. Mat svarbu buvo Išganytojui mirti tada, kada piaujamas Velykų Avinėlis. To pjovimo dieną Bažnyčios vyriausybė buvo atidėjus, į penktadienį. Pasitraukdamas tą naktį iš Alyvų kalno V. Jėzus vienai dienai atidėjo Savo mirtį. Atidėjimas dar aiškiau parodė, jog Išganytojo mirtis ir tos mirties laikas ne nuo kieno kito, tik nuo Jo paties priklauso.

Niekšas išdavikas turėjo kuomi nors teisinti savo nuolatinius atsitraukimus nuo savųjų būrio. Jis, veikiausiai melavo Išganytojui, kad rengiamas Velykoms V. Jėzaus pagerbimas dar didesnis negu buvęs pareitame sekmadienyje. V. Jėzus tų melagingų pranešimų klausydavo ir tylėdavo. Ta tyla ir retkarčiais pridėtas trumpas žodis: “Eik ir daryk ką darąs” padrąsindavo niekšą. Iš to Judas darydavo sau išvadą, kad V. Jėzus nesupranta, kaip yra ištikrųjų.

Ketvirtadienio rytą ir popietų V. Jėzus, turbūt, nebuvo Bažnyčioje. Jei Jis nuvyko tenai tai tiktai meldėsi sau vienas, bet žmonių jau nebemokino, stebuklų nedarė.

3. Paskutinė, Vakarienė ir Šv. Sakramento Įstatymas.

V i e t ą r e n g i a. Ketvirtadienio rytą V. Jėzus, pasivadinęs šv. Petrą su šv. Jonu tarė jiedviem: “*Nuėję prirengkita mums valgyti Velykų avinėlį.” Juodu paklausė: “Kame nori, kad prirengtuva?” Jis jiems atsakė: “Štai judviem įeinant į miestą, judu pasitiks vienas žmogus, nešąs qsotį vandens; sekita jį į namus, į kuriuos įeis ir sakykita namų šeimininkui; Mokytojas tau sako: Kame, yra butas, kuriame galėčiau valgyti Velykų avinė-*

lį draug su savo mokytiniais'? Ir jis parodys judviem priruoštą didelį kambarį, tenai prirengkita." Nuėję juodu rado, kaip jis buvo jiedviem pasakęs. [1])

Žmogus nešėsi vandenį iš Siloe tvenkinio. Tas tvenkinys skaitėsi šventas ir maldingi žmonės Velykoms semdavosi iš jo vandens. Apaštalai su tuo vandens nešėju nuėjo į namus turtingo žmogaus, kurs buvo V. Jėzaus mokytinis, bet apaštalai to nežinojo. Spėjama, kad tai buvo Jonas, šv. Morkaus Evangelisto tėvas. Jeruzolimoje da ir dabar tebėra mūrinė trioba, prie kurios vėliau pristatė minaretą, t. y. laibą turkišką bokštelį. Ta trioba yra tokia, kaip ją matė Jeruzolimos vyskupas šv. Kirilius, ketvirtojo šimtmečio pradžioje, tikėdamas, kad toje trioboje buvo paskutinė V. Jėzaus vakarienė. Šv. Epifanijus minėja, kad ta trioba išliko nesugriauta perversmėse ištikusiose Jeruzolimą per 300 metų po V. Jėzaus mirties. Pirmieji krikščionys persekiojimų amžiais labai gerbė tą vietą.

Namo šeimininkas dviem apaštalam parodė salę antrame triobos aukšte. Ta salė buvo 50 pėdų ilgio ir 30 pėdų pločio. [2]) Ji buvo balta be papuošalų. Viduje buvo ilgas žemas stalas, prie kurio iš vienos pusės buvo dvylika žemų ilgų kresių, kaip kad paprastai būdavo anais laikais prie valgomųjų stalų. Grindys turbūt, buvo apklotos kilimais. Du apaštalai tenai prirengė visa kas reikia Velykų Avinėlio vakarienei.

Evangelijoje nėra pasakyta, ar avinėlį papiovė bažnyčioje ar namieje. Daugelis nešdavo Velykų avinėlius į Bažnyčią apžiūrėti, ar jie tinkami ir Bažnyčios tarnaujantieji skerdikai tuos avinėlius papiaudavo. Daugeliui juos sunešant sunku buvo apsidirbti su viena diena, todėl

1) Luk. 22, 8-13.
2) Tobler, Topographie von Jerusalem. 2 Buch, 99 p.

Bažnyčios skerdikai piaudavo Velykų avinėlius ir anksčiau. Papiovę avinėlį perdurdavo jį išilgai mediniu jiešmu nuo paskutinių kojų iki kaklui ir kitu taip-gi mediniu jiešmu perdurdavo pryšakines kojas ir nugarą. Jiešmai tat susikeisdavo kryžiavai. Jeigu bekišant jiešmus lūždavo nors kokis kaulelis, tai to avinėlio negalima būdavo vartoti Velykoms. Tai-gi įgudusio žmogaus reikėdavo Velykų avinėliui prirengti.

Taip jį paruoštą žmonės parsinešdavo namon, išsikasdavo nedidelę duobę žemėje ir joje sukūrę ugnį, ant jos kepdavo avinėlį. Dviejų jiešmu keturi galai pratekdavo pro duobę ir ugnį. Du apaštalai turėjo tą visa padaryti ir dar pagamint neraugintos duonos, karčių žolių, vyno ir vandens. Duona tikdavo tiktai kvietinė. Jeigu bekepant pasidarydavo pūslaitė, tai būdavo ženklas, kad ten būta rūgšties ir ta duona jau netikdavo Velykoms. Prėskoji duona — keleivių duona. Ji primindavo žydams jų kelionę iš Egipto į žadėtąją žemę. Karčiosios žolės primindavo Egipto vergijos kartybes. Velykų avinėlio vakarienėje vyną gerdavo keturiais atvejais ir į jį įmaišydavo vandens. Vandens dar reikėjo ir kitam tikslui, nes prieš valgant avinėlį reikėdavo apsiplauti.

Velykų avinėlio valgymo apeigos seniau būdavo vienokios, o Kristaus laikais jau buvo kitokios. Senovėje jį valgydavo stati, o V. Jėzaus laikais valgydavo pusiau gulėdami ant ilgų kresių. Bet visuomet buvo taisyklė, kad valgant nevalia buvo nulaužti nė kokį kaulą. Reikėdavo suvalgyti visą mėsą, bet nesužeisti nei vieno kaulo.

Prirengę visa kas reikia, apaštalai Petras su Jonu grįžo pas V. Jėzų, prie kurio buvo ir kiti apaštalai. Nėra tikros žinios, ar tai buvo 12 ar 13 dieną mėnesio Ni-

zan. Sulig įstatymu Velykos turėdavo būti 14 Nizan. Avinėlį reikėdavo valgyti išvakaro prieš tai, būtent 13. Žinia, kad V. Jėzus Velykų Avinėlį valgė viena diena anksčiau negu kiti žydai Jeruzolimoje. Bet nėra tikros žinios, ar Jeruzolimos žydai tais metais nepradėjo viena diena vėliau, negu reikia, nes 14-ji Nizano diena parėjo penktadienyje. Spėjama, kad dėl tos priežasties tais metais Velykos nukelta į šeštadienį 15 Nizan ir dėl to Avinėlį valgyta 14-tosios dienos vakare. Bet V. Jėzus prisilaikė įstatymo ir avinėlį valgė 13-tosios dienos vakare, nes Išganytojas niekad neatsitraukdavo nuo Dievo paskelbtojo įstatymo, neišpildęs jo.

Kojų plovimas. Vakarui atėjus Išganytojas su dvylika apaštalų atėjo į vakarienbutį. Ten po įžanginės maldos prasidėjo vakarienė. Šv. Jonas buvo šale V. Jėzaus. Judošius buvo netoli. Veikiausiai jis pats buvo įsiskverbęs į garbingesniąją vietą. V. Jėzus tarė: *“ Geiste geidžiu valgyti draug su jumis šitą Velykų avinėlį pirma nekaip kentėsiu. Nes, sakau jums, nuo šio laiko aš nebevalgysiu, jo, kolei bus įvykintas dangaus karalystėje.”* [1]) Paėmęs vyno taurę Išganytojas padėkojo Dievui už dovanas, Pats paragavo iš jos ir davė apaštalams. Jie visi gėrė iš tos pačios, o Jis pridėjo *“Nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki neateis Dievo karalystė.”* [2])

Tais žodžiais Mokytojas priminė, kaip svarbi valanda artinasi. Dievo karalystė turi įvykti tarp šitos vakarienės ir tarp kito V. Jėzaus valgymo. Tame tarpe įvyko pats skaudžiausias atsitikimas — V. Jėzaus mirtis. Taigi ta mirtis buvo, tarsi, vartai į dangaus karalystę. Dievo Sūnaus, žmogum tapusio, mirtis paliuosavo žmones iš

1) Luk. 22, 15.16.
2) Luk. 22, 18.

Adomo ir Ievos nuodėmės ir iš pančių, kuriuos ta nuodėmė leido pragarui uždėti ant žmonių. Po V. Jėzaus mirties įvyko atsikėlimas iš numirusių. Ta mirtis buvo paskutinis piktosios dvasios viešpatavimo žmonėse darbas, atsikėlimas buvo pirmutinis Dievo karaliavimo įsigalėjimas žmonėse. Abu tuodu įvykiai atsitiko tarp dviejų V. Jėzaus valgymų. Pirmosios po atsikėlimo dienos vakare, Jis valgė mokytiniams matant. Nebuvo ir nebus 'pasaulyje įvykio didesnio už tą, kas pasidarė tarp tų dviejų Kristaus valgymų. Jis norėjo, kad žmonėm jų svarbą suprastų, bet ir apaštalai toli neįvertino to laiko tiek, kiek reikėjo.

Vakarienės metu, veikiausiai jau suvalgius Velykų avinėlį, kuomet dar visi buvo už stalo, V. Jėzus liepdamas kitiem liktis savo vietose, pakilo, pasidėjo Savo drabužius persijuosė drobule, įsipylė vandens į praustuvę ir, priėjęs prie Petro, ketino mazgoti jam kojas. *Petras jam sako: "Viešpatie, tu man mazgosi kojas?" Jėzus atsiliepia ir sako jam: ''Ką aš darau, tu dabar nežinai, žinosi paskui." Petras jam sako: "Ne, tu niekuomet nemazgosi man kojų." Jėzus jam atsako: "Jei aš tavęs nemazgosiu, tu neturėsi dalies su manim." Simanas Petras jam sako: "Viešpatie, ne tik man kojas, bet ir rankas ir galvą!" Jėzus jam sako: "Kas nusiprausęs, tas neprivalo daugiau kaip tik kojas nusimazgoti; jis visas švarus. Ir jūs esate švarūs, bet ne visi." Kadangi jis žinojo savo išdavėją, todėl pasakė: "Jūs ne visi švarūs." Numazgojęs jiems kojas ir apsivilkęs savo drabužiais, vėl atsisėdęs su jais prie stalo, jis jiems kalbėjo,* [1]) kad jie turi sekti jo pavyzdžiu, vieni kitiems taip daryti ir vyresnieji nesi aukštinti, bet žemesniesiems patarnauti.

1) Jon. 13, 8-12.

Išdavikas. *Jėzus susijudino dvasioje ir liudijo sakydamas: "Ištikrųjų, ištikrųjų sakau jums, vienas iš jūsų išduos mane." Tuomet mokytiniai pažiūrėjo vienas į kitą, abejodami, apie ką jis kalba. Vienas iš jo mokytinių, kurį Jėzus mylėjo, buvo prie stalo, prisišlėjęs prie pat Jėzaus krūtinės. Jam pamojo Simanas Petras, kad paklaustų: kas tas, apie kurį jis sakė? Prisišlijęs prie Jėzaus krūtinės, jis paklausė: "Viešpatie, kas tas?" Jėzus atsakė: "Tai tas, kuriam aš paduosiu padažytos duonos. Ir padažęs duonos, jis padavė Simano sūnui Judui Iskarijotui. Po kąsnelio šėtonas įėjo į jį."* [1])

V. Jėzus kalbėjo toliau: "*Štai mano išdavėjo ranka su manim ant stalo. Žmogaus Sūnus, tiesa, eina taip, kaip apie jį nutarta, bet deja tam žmogių, kuris jį išduos.* [2]) *Geriau būtų tam žmogui, jei jis nebūtų gimęs.* [3]) *Jie nuliūdo ir vienas po kito pradėjo jam sakyti: "Ar-gi aš?"* [4]) Pagalios ir *Judas, kurs jį išdavė, tarė: "Ar-gi aš, Mokytojau?" Jis jam tarė: "Tu pasakei."* [5]) Apaštalai to nusigando, išskyrus gal vieną šv. Matą, kuris turėjo būti netoli Judo išdaviko. Gal ir šv. Jonas girdėjo, būdamas čia pat prie V. Jėzaus krūtinės.

Ne ilgai laukęs V. Jėzus garsiai pridėjo Judui: "*Ką ketini daryti, daryk greičiau." Nei vienas buvusiųjų prie stalo nesuprato, kam jis jam taip pasakė. Kadan-gi Judas turėjo piniginę, tai kaikurie spėjo, jog Jėzus jam pasakęs: "Nupirk mums ko privalome šventėms, ar kad duotų šį-tą beturčiams. Tai-gi jis, priėmęs kąsnelį, tuojau išėjo. Buvo jau naktis.* [6]) Judui, gal, rodėsi, kad Iš-

1) Jon. 13, 21-27.
2) Luk. 22, 21. 22.
3) Mot. 26, 24.
4) Mrk. 14, 19.
5) Mat. 26, 25.
6) Jon. 13, 27-30.

ganytojas tiki išdaviko pasigyrimu buvusiu pirmiau, kad rengiąs V. Jėzui dar didesnes iškilmes, kaip kad buvo pereitame sekmadienyje. Besigirdamas Judas iškvotė iš V. Jėzaus, kad ir šiąnakt Jis ketina nakvoti Alyvų kalne. Tą žinią Judas turėjo nunešti savo Mokytojo priešams. Už ją jis turėjo gauti pinigų. Bet pinigus Kaipas įdavė, veikiausiai, vadui tų kareivių, kurie turėjo V. Jėzų suimti. Kol jie išsiruošė, Judas turėjo laukti. Gal jiems buvo liepta suimti Judą, jei pasirodytų, kad jis melavęs.

Eucharistija. Atrodytų, kad Judas nėra priėmęs šv. Komunijos, kuomet besibaigiant vakarienei V. Jėzus paėmė duonos, padėkos malda kreipėsi į Dievą, laužė duoną, davė apaštalams ir tarė: "*Tai yra mano kūnas, kurs už jus bus duotas; tai darykite minėdami mane.*" *Taip pat paėmė taurę po vakarienės ir tarė: "Ta taurė yra naujoji sandara mano krauju, kurs bus už jus išlietas.*" [1]) Sulig tais žodžiais duona virto V. Jėzaus kūnu, o vynas Jo Švenčiausiuoju krauju. Išsipildė, ką Išganytojas kitados Katamame būdamas pažadėjo minioms ir apaštalams. Apaštalai valgė V. Jėzaus Kūno ir gėrė Jo Kraujo. Tai buvo pirmoji jų ir pasaulio Komunija. Liepdamas tą patį daryti V. Jėzus įšventino juos suteikdamas kunigystės pilnybę. Taip tąja valanda įvyko du didžiausieji sakramentai Eucharistija ir Kunigystė.

Pamokymai vakarienbutyje. Įstatęs tuodu sakramentu Išganytojas pradėjo kalbėti neapsakomai rimtai ir jausmingai. Jis pažymėjo, kad atėjo laikas Dievo garbei pasireikšti, bet drauge ir V. Jėzui persiskirti su savo mylimaisiais mokytiniais, kuriuos Jis pavadino

1) Luk. 22, 19-20.

vaikeliais. Jis jiems sakė: *"Aš jums duodu naują įsakymą mylėti kits kitą, kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs kitas kitą mylėtumėte. Iš to visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę kits kito."* [1]) Toliau Jis kalbėjo einąs pas Tėvą į dangų buveinės prirengti visiems. Dabar su juo nei Petras nei kiti negali eiti. Tamo užklaustas, Jis pasisakė esąs kelias, tiesa ir gyvenimas. Tik tuo keliu galima prieiti dangų ir rasti Dievą Tėvą. Pilypui norint išvysti Dievą Tėvą, V. Jėzus pasakė: *"Kas mane mato, mato ir Tėvą."* [2]) Jų dviejų viena prigimtis ir žodžiai tie patys. Visos maldos, kreipiamos į Dievą Tėvą per Jo Sūnų, yra išklausomos.

Toliau Išganytojas pažada atsiųsti Šv. Dvasią, kuri ir palinksmins apaštalus, primins jiems kas Jėzaus kalbėta, ir liksis su jais amžinai. Jie nebus našlaičiai. Kito Judo, gerojo apaštalo, arba Tado, klausiamas V. Jėzus paaiškino reikalą mylėti V. Jėzų ir jo žodžius laikyti, žadėdamas apsigyventi toje sieloje, kuri bus meilės ir tikėjimo apimta. Užbaigė tą kalbą, pažadėdamas jiems vidaus ir dvasios ramybę visai skirtingą nuo to, ką pasaulis duoda, arba žada. Priminęs prisiartinantį kančios laiką, Išganytojas tarė: *"Kelkitės eikime iš čia."* [3]) Visi sukilo ir, atgiedoję giesmę, išėjo iš vakarienbučio.

4. V. Jėzaus sugavimas ir teismai.

a. Getsemanio daržas ir V. Jėzaus sugavimas.

Didėji malda. Visiems sukilus nuo stalo, bet dar tebesant vakarienbutyje V. Jėzus ėmė jausmin-

1) Jon. 13, 34-35.
2) Jon. 14, 9.
3) Jon. 14, 31.

gai kalbėti apaštalams, kad Jisai yra vyno medelis, o jie šakelės, kad jie be Jo negali būti vaisingi, kaip šakelės nukritusios nuo medžio. Toms tenka sudžiūti ir sudegti ugnyje. Jis pasisakė iš meilės guldąs Savo galvą už Savo avis. Juosius Jis išrinkęs, kad jie Jo darbą dirbtų. Pasaulis persekios ir juos, kaip Jį persekiojo. Reikia Jau atsiskirti nuo jų, bet pas juos ateis Šventoji Dvasia, kuri primins, ko jie dar negali atkelti. Apaštalai nusiminė dėl to atsakymo, bet Mokytojas juos paguodė, nes reikia skausmą pergyventi, kad linksmybė būtų tikra. Paskui Jis jiems priminė Dangaus Tėvą ir švelniai pasakė, kad jie veikiai išbėgios ir paliks Jį vieną.

Po to Išganytojas kreipėsi į Dievą Tėvą ir meldėsi, sakydamas, kad Dievo pavestąjį tikėjimą jau apreiškė apaštalams ir žmonėms. Jis meldėsi už apaštalus ir už tuos, kurie per juos įtikės į apreiškimą. V. Jėzus neprašė Dievo atimti juos iš pasaulio, bet tik apsaugoti nuo pikto, kad visi Jo mokytiniai laikytųsi vienybės, kad paskui jie ateitų tenai, kur Jis bus, t. y. į dangų.

Kreipdamasis į šv. Petrą, V. Jėzus, tarė: "*Simanai, Simanai, štai šėtonas reikalavo jūsų, kad persijotų, kaip kviečius, aš-gi meldžiau už tave, kad nenusilptų tavo tikėjimas, tu-gi atsigręžęs pastiprink savo brolius.*" [1]) Apaštalai suprato, kad Petras gauna pareigą sutvirtinti juos sunkių nelaimių metu, kada bus pavojaus tikybai, kad tais atvejais V. Jėzus neduos Petrui išklysti, kad, kitiems norint apsisaugoti išklydimų, reikia laikytis Petro tikybos.

Iš to jie suprato, kad Petrui suteikiamas didelis išimtinas daiktas, ir vėl jų tarpe kilo nesusipratimo dėl pirmenybės. V. Jėzus juos pamokino, kad pirmenybė tarp Jo mokytinių netaip, kaip tarp stabmeldžių, ne savo

1) Luk. 22, 31-33.

naudą turi traukti viršininkas iš jo valdomųjų, o patarnauti jiems, kaip kad Jėzus tarnavo visiems. Dabar jau ne toki laikai, kad galima būtų rūpintis pirmenybėmis: dabar užeina didelis pavojus. Kas turi krepšį, tas tesiima maišo, net ir rūbą pardavus verta įsitaisyti kalavijas.

Apaštalai tuos žodžius suprato perdaug lėkštai ir tarė: *"Viešpatie, čia yra du kalaviju."* Išganytojas netaisė jų tik trumpai pridėjo: *"Užteks"* [1]) ir išėjo iš vakarienbučio. Apaštalai, eidami paskui, nešėsi ir kalavijus. Takas ėjo per Kedrono slėnį, kurio dugne bėgo upelaitis tuo pačiu vardu. Anapus slėnies buvo Alyvų Kalnas ir jo viršuje Getsemanio daržas. Išganytojas tenai dažnai nakvodavo ir melsdavosi. Išdavikas Judas tą žinojo, kad biadavo seniau ir buvo patyręs, kad V. Jėzus ten bus ir šį vakarą.

Einant taku šv. Petras buvo arti Viešpaties. Išganytojas vėl užsiminė apie veikiai būsiančią Savo kančią ir pridėjo, kad šiąnakt Juomi visi pasipiktins. *Petrasgi jam tarė: "Kad ir visi pasipiktintą tavimi, tačiau ne aš." Jėzus jam pasakė: "Ištikrųjų sakau tau: šiandien, šitą naktį, gaidžiui dar nei dukart nepragydus, tu tris kartus manęs užsiginsi." Bet jis dar toliau kalbėjo: "Kad ir mirti su tavim turėčiau, aš tavęs neišsiginsiu."* [2]) Tą šneką girdėjo visi apaštalai. Ir jie taip pat kalbėjo kiekvienas už save, kaip ir šv. Petras.

D a r ž a s G e t s e m a n i. Bekalbėdami visi atėjo į Getsemanio daržą. Ir tarė Jėzus savo mokytiniams: "Sėdėkite čionai iki aš melsiuos. Melskitės, kad neįpultumėt į pagundimą." Ir ėmęs drauge Petrą ir du Zebediejaus sūnų pradėjo būti nuliūdęs ir nerimti. Tuo-

1) Luk. 22, 38.
2) Mrk. 14, 29-31.

met tarė jiems: „Mano siela yra nuliūdusi iki mirties. Pasilikite čionai ir budėkite su manim.” Ir paėjęs truputį, puolė ant žemės ir meldėsi idant, jei galima būtų, nueitų nuo Jo valanda.

“Ir tarė: Abba, Tėve, visa Tau yra galima, atitolink nuo manęs tą kieliką; bet ne ko aš noriu, bet ko Tu.” Ir atėjo pas savo mokytinius ir rado juos miegant ir tarė Petrui: “Simanai, miegi?” Potam atsigrįžęs į kitus du, tarė jiem: “Negalėjote budėti vienos valandos?” Budėkite ir melskite, idant neįeitumėt į pagundinimą. Dvasia, tiesa, yra stropi, kūnas-gi silpnas. Vėl antrą kartą nuėjo ir meldėsi, sakydamas: Mano Tėve, jei negali praeiti tas kielikas, tiktai idant aš jį gerčiau, tebūna Tavo valia. Ir atėjo antrą kartą ir rado juos miegančius, nes jų akys buvo mieguistos, ir jie nežinojo ką Jam atsakyti. Ir palikęs juos, vėl nuėjo ir meldėsi trečią kartą, kalbėdamas tuos pačius žodžius: Tėve, jei nori atitolink tą kieliką nuo manęs. Vienok-gi ne Mano, bet Tavo valia tebūna. Pasirodė-gi Jam angelas iš dangaus pastiprinąs Jį. Ir apimtas didžiu suspaudimu karščiaus meldėsi. Ir jo prakaitas pasidarė, kaip lašai kraujo, varvančio ant žemės. Ir atėjo tretį kartą ir tarė jiems: Miegokite jau ir ilsėkitės. Gana, valanda atėjo: štai Žmogaus Sūnus bus išduotas į nusidėjėlių rankas. Kelkitės, eikime: štai, kursai Mane išduos, yra arti.” [1])

S u g a v i m a s. “Dar Jam tebešnekant, atėjo Judas Iskarijotas, vienas iš dvylikos, ir su juomi didi minia su kalavijais ir su vėzdais nuo vyriausiųjų kunigų, Rašto mokytojų ir vyresniųjų. Buvo gi davęs Jo išdavikas jiems ženklą, sakydamas: Kurį pabučiuosiu, tas

1) Kun. P. S. Keturios Evangelijos vienoje. Seinai 1912, p. 339, 340.

yra; sugaukite jį ir veskite atsargiai. Ir tuojau prisiartinęs prie Jėzaus tarė: Sveikas Mokytojau, ir pabučiavo Jį. Ir tarė jam Jėzus: Prieteliau, ko atėjai? Judai, pabučiavimu išduodi Žmogaus Sūnų.

“Jėzus-gi, žinodamas visa kas turėjo ant jo ateiti, išėjo į priešakį ir tarė jiems: Ko ieškote? Jie atsakė jam: Jėzaus Nazaretiečio. Jėzus tarė jiems. Aš esmi. Stovėjo-gi su jais ir Judas, kurs Jį išdavė. Kad tatai jiems tarė: Aš esmi, jie atgal pasitraukė ir parpuolė ant žemės. Vėl tat paklausė juos: Ko ieškote? Jie-gi tarė Jėzaus Nazaretiečio. Jėzus atsakė: Sakiau jums, jog aš esmi. Jei tat Manęs ieškote, leiskite šiems eiti sau. Kad išsipildytų žodžiai, kuriuos buvo pasakęs, jog kuriuos davei Man, nepražudžiau iš jų nei vieno. O anie užpuolė ant Jo ir suėmė Jį. Matydami-gi tie, kurie buvo su Juo, kas turės atsitikti, tarė jam: “Viešpatie, ar ištikti kalaviju?” Simanas tat Petras, turėdamas kalaviją, ištraukė jį ir ištiko vyriausiojo kunigo tarną ir nukirto jam dešinę ausį. Vardas-gi to tarno buvo Malkus. Atsakydamas-gi Jėzus tarė: Liaukitės, gana jau. Ir palytėjęs jo ausį, išgydė jį.

“Tarė tat Jėzus Petrui: Įkišk savo kalaviją į makštis, nes visi, kurie imtų kalaviją, nuo kalavijo pražus. Ar-gi to kieliko, kurį man Tėvas davė, aš negersiu? Aimanai, jog negaliu prašyti mano Tėvo ir pristatys Man tuojaus daugiau kaip dvyliką legijonų angelų? Kaip-gi šiaip išsipildys Raštas, nes taip turi atsitikti.

“Tarė-gi Jėzus tiems, kurie buvo išėję prieš Jį: vyriausiems kunigams ir Bažnyčios vyriausybei ir vyresniesiems: Tarsi ant žmogžudžio išėjote su kalavijais ir vėzdais. Kada buvau su jumis Bažnyčioje, nepakėlėte ant manęs rankų; bet ta yra jūsų valanda ir tamsybės

galybė. Vis-gi tai atsitiko, kad išsipildytų pranašų Raštai.

"Pulkas tat ir vyresnysis, ir žydų tarnai sugavo Jėzų ir surišo Jį. Tuomet visi mokytiniai palikę Jį pabėgo. Vienas gi jaunikaitis sekė Jį apsidengęs paklode ant nuogo kūno, Ir sugavo jį, bet jis palikęs paklodę, nuogas pabėgo nuo jų." [1])

b. V. Jėzaus teisėjai.

Suėmę V. Jėzų Sinedrijos tarnai, nuvedė Jį visu pirma pas Anną. Tas buvo buvęs nepersenai aukščiausiuoju kunigu, bet Romos vyriausybei jį prašalinus iš tos vietos, Sinedrija savo pirmininku ir Aukščiausiuoju Kunigu išrinko jo žentą Juozapą Kaipą. Kaipui pirmininkaujant, jo uošvis Annas už jį viską darydavo. Tą žinodami tarnai ir V. Jėzų suimtą vedė ne pas Kaipą, o pas Anną.

Annas. "Ėjo-gi paskui Jėztj Simanas Petras ir kitas mokytinis. Tas-gi mokytinis buvo pažįstamas vyriausiajam kunigui ir įėjo su Jėzum į vyriausiojo kunigo kiemą. Petras-gi stovėjo lauke prie durų. Įėjo tat kitas mokytinis, kurs buvo pažįstamas vyriausiajam kunigui, ir pasakė durininkui ir įvedė Petrą." [2])

Tas pažįstamasis mokytinis buvo šv. Jonas apaštalas. Spėjama, kad jo tėvas Zebediejus geresnysis Genazareto Žvejys, per Joną pristatydavo aukščiausiajam kunigui žuvų. Iš to buvusi Jono pažintis su Aukščiausiuoju kunigu ir jo namų tarnais. Tačiau tie nežinojo, kad Jonas buvo V. Jėzaus apaštalas.

---

1) Kun. P. S., Keturios Evangelijos vienoje p. 341-343.
2) Op. Cit. 344.

"Vyriausiasis tat kunigas (t. y. Annas) paklausė Jėzų apie Jo mokytinius, ir Jo mokslą. Jėzus jam atsakė: "Aš viešai kalbėjau pasauliui; aš Visuomet mokinau sinagogoje ir bažnyčioje, kur suseina visi žydai ir slapčia nieko nekalbėjau. Kam Mane klausi ? Klausk tuos, kurie girdėjo, ką jiems kalbėjau: štai tie žino, ką aš pasakiau.

"Kad-gi tai pasakė, vienas iš draug stovinčių tarnų ištiko Jėzų į veidą tardamas: Taip atsakai vyriausiajam kunigui? Jėzus jam atsakė: Jei negerai kalbėjau, duok liudijimą apie piktą, o jei gerai, kam Mane muši? Ir Annas nusiuntė Jį surištą pas Kaipą, vyriausiąjį kunigą. Kaypas-gi buvo tas, kurs buvo davęs patarimą, jog pridera, kad mirtų vienas žmogus už tautą." [1]) Padorus teisėjas niekuomet neleidžia savo tarnams užgauti teisiamąjį. Annas nesudraudė savo tarno, užgavusio Išganytoją. Matyt, kad Jeruzolimos teismuose toli šaukė iki padoriam elgesiui su apkaltintaisiais.

Bet Annas, Romos valdininkų atstatytas nuo vyriausios kunigystės negalėdavo nei pirmininkauti Sinedrijoje, nei jos ištarmių savo parašu tvirtinti. Tos teisės priklausė jo žentui Kaipui, kuris turbūt, gyveno toje pačioje trioboje, tik kitoje jos dalyje. Iškamantinėjęs sau vienas V. Jėzų nakties metu, Annas surištą Išganytoją pasiuntė pas savo žentą, Kaipą kurs taip-gi norėjo iškamantinėti pirma negu Sinedrijos posėdis sueis. Tas posėdis turi įvykti labai anksti. Kaipas jo nelaukdamas, kaip ir Annas, kamantinėjo V. Jėzų nakties metu.

P e t r o u ž s i g y n i m a s. Išganytojui jau esant pas Anną, Petras su Jonu įėjo į aukščiausiojo kunigo

1) Ibid. 344 ir 345.

kiemą. Ginkluotieji ir neginkluotieji sargai budėjo kieme, susitelkę apie ugnį. Ten atėjo viena vyriausiojo kunigo tarnaitė. *Ji pamačiusi Petrą besišildant, pažvelgė į jį ir tarė: Ir tu buvai su Jėzum Nazaretiečiu. Bet jis užsigynė sakydamas:* Aš *nežinau ir nesuprantu ką tu sakai. Jis išėjo laukan ties kiemu. Tuomet gaidys pragydo. Vėl pamačiusi jį tarnaitė pradėjo sakyti stovėjusiems aplinkui: Šitas iš jų tarpo. Jis vėl išsigynė. Po valandėlės čia pat stovėjusieji vėl sakė Petrui: Tikrai tu vienas iš jų, nes tu ir galiliejietis. Tada jis pradėjo keikti ir prisiekioti: Aš nepažįstu to žmogaus apie kurį kalbate. Tuo jaus gaidys antrą kartą ‚pragydo.* [1])

Turbūt tuo pačiu sykiu V. Jėzų surištą vedė per kiemą iš Anno buto į Kaipo butą. V. Jėzus meilingai, bet liūdnai pažiūrėjo į Petrą. Tas Viešpaties ir Mokytojo žvilgsnys sujudino apaštalo sąžinę. *Tuomet Petras atsiminė žodį kurį Jėzus buvo jam pasakęs: Gaidžiui dar dukart nepragydus, tu tris kartus manęs išsiginsi.* [2]) Petrui pasidarė graudu. Jis spruko iš nelaimingosios vietos, kur buvo į nuodėmę klimpęs, ir išėjęs ėmė graudžiai verkti. Paskui kol gyvas buvo, jis neužmiršdavo tos savo nuodėmės ir savo mokytiniams pasisakydavo. Gaidį išgirdęs giedant naktimis, Petras atsikeldavo iš lovos ir verkdavo už savo kaltę. Nuo ašarų ir raukšlės jam susidarė išilgai veido iš akių žemyn.

Kaipas iškamantinėjo V. Jėzų sau vienas. Šv. Jonas Evangelistas, turėdamas pažįstamų tarp Annos tarnų, iš jų patyrė, kas įvyko Annui kamantinėjant Viešpatį, ir paskui aprašė savo Evangelijoje, bet neturėjo pažįstamų Kaipo namuose, dėl to nežinome, kaip elgėsi-

1) Mrk. J4, 66-71.
2) Mrk. 14, 72.

Kaipas su V. Jėzum pirmą kartą nakties metu bekamantinėdamas Jį vienas. Iškamantinėjęs Viešpatį Kaipas surištą Jėzų pasiuntė į kalėjimą, o tuomtarpu pranešė kitiems Sinedrijos nariams, kad anksti rytą suseitų į posėdį Jėzui teisti.

Sinedrijos teismas. Kadangi parizėjams pasisekė V. Jėzų sugauti greičiau negu tikėtasi, tai norėta Jis nužudyti prieš Velykoms prasidedant. Annas ir Kaipas žinojo, jog be Piloto pritarimo neapsieis, o prieš įteikiant Apskųstąjį Pilotui reikia Sinedrijos nutarimas padaryti, tai-gi matyta reikalo skubintis. Buvo įstatymas, kad Sinedrija negali posėdžiauti nakties metu. Nėra tikros žinios, ar tas įstatymas šiuo atveju buvo išpildytas, bet numanu, kad jo laikytasi, tik padaryta posėdis kaip tik dienai brėkštant. Posėdyje pirmininkauti turėjo Gamalietis, Simano sūnus, bet nežinia kodėl ne jis pirmininkavo, tik Kaipas. Rasi Gamalietis nenorėjo pradėti teismo peranksti.

Susėjus liaudies vyresniesiems, Rašto mokytojams ir kunigų vyresniesiems, Kaipas sėdosi pirmininko vietoje. Ginkluoti tarnai atvedė surištą V. Jėzų. Visas susirinkimas ieškojo liudijimo prieš Jėzų, idant išduotų Jį mirtin, ir nerado. Daugelis buvo neteisingų liudininkų, bet jie buvo nesuskubę susitarti ir jų kalbos nesutiko vienos su kitomis. Tiktai viename daikte du liudininkai sakė vienaip, būtent, kad V. Jėzus šnekėjęs: “Aš išardysiu šią rankų padarytą bažnyčią ir į tris dienas pastatysiu kitą nerankų padarytą.” Bet ir tų dviejų žodžiai nesutiko, ar Jėzus žada sugriauti Bažnyčią, o paskui atstatyti, ar Jis tik sako, kad kitiems ją sugriovus apsiimąs ją atstatyti trijų dienų laiku. Jėzus nieko neatsakinėjo nei pirmiesiems melagingiems liūdinin-

kams, nei šitiem dviem, nes Jis buvo pranašavęs Savo Kūno nužudymą, kurį pavadino Bažnyčios sugriovimu. Jis buvo mokinęs, kad kiekvienas Dievą mylįs žmogus yra Bažnyčia, nes Dievas ateina į žmones mylinčius Jį ir juose apsigyvena. [1]) Taip krikščionys virsta Dievo bažnyčiomis. Taip ir dar labiau Dievo bažnyčia [2]) buvo V. Jėzaus Kūnas suvienytas su Dievybe viename Dievo asmenyje.

Kadan-gi galų gale nei tuodu paskutiniai liudininkai nesutarė tarp savęs, kadan-gi visi pirmesnieji dar labiau buvo prieštaravę vienas kitam, tai aišku buvo visiems, jog Jėzus nėra padaręs nė kokios kaltės. Bandyta jį suktais klausimais suklaidinti, bet Jis tylėjo. Kaipas atsistojo, nulipo nuo savo vietos, atėjo ties Išganytojum [3]) ir tarė: *Prisiekiau tave gyvuoju Dievu, kad mums pasakytumei, ar tu esi Kristus Dievo Sūnus. Jėzus jam tarė: "Tu pasakei. Tačiau aš jums sakau, tam tikru laiku matysite žmogaus sūnų sėdint Dievo galybės dešinėje ir ateinant dangaus debesimis." Tuomet vyriausis kunigas perplėšė savo rūbus sakydamas: "Jis piktažodžiavo Dievui; kam dar mums reikia liūdytojų? Štai dabar jūs girdėjote piktažodžiaujant? Kaip jums rodosi?" Jie-gi atsakydami tarė: "Vertas mirti."* [4])

Pagrindinė teismų taisyklė yra nesaikdinti kaltinamojo klausiant jo, kad prisipažintų. Tą taisyklę Kaipas sulaužė. Jis būdamas aukščiausiuoju kunigu, aukščiausio savo tautos teismo pirmininku, užklausė V. Jėzaus, ar tas esąs Kristus, t. y. Dievo žadėtasis Mesijas. V. Jėzus žinojo, kam klausiama ir žinojo, kad prisipažinęs gaus mirti. Bet Jis mirties nebijojo, nes buvo at-

1) Jon. 14. 23.
2) 1 Cor. 6. 19.
3) Fouard. La vie de N. S. Jesus Christ vol. II. Paris 1911, p. 318.
4) Mat. 26, 63-66.

ėjęs mirtim žmones atpirkti ir pasisakė esąs Kristus. Tas Jo pasisakymas pačioje iškilmingiausioje valandoje, pačioje tinkamiausioje vietoje, pačiose sunkiausiose aplinkybėse turi dieviškai didelės svarbos. Aukščiausiam kunigui nevalia būdavo plėšyti savo rūbų, bet Kaipas tą padarė. Tik jis apsimetė iš širdgėlos tą darąs, o Dievo Apveizda mintijo kitaip: Ji surengė, kad aukščiausiasis Senojo Įstatymo kunigas paskelbęs žiaurią mirties ištarmę Dievo Sūnui, pats savo rankomis suplėšytų aukščiausiojo kunigo rūbus teisme. Tai buvo paskutinis jo kunigiškasis veiksmas. Nuo tos valandos Senojo Įstatymo kunigija neteko savo reikšmės, nes užstojo nauja Kristaus kunigija. V. Jėzus buvo pirmasis Naujojo Įstatymo Kunigas. Jis Savo Kunigystės pareigas ėmė eiti, kada pradėjo Savo Kūną aukoti mirčiai. Nuo Kaipo rūbų perplėšimo valandos jau nebebuvo Senojo Įstatymo kunigijos, buvo tik viena Naujojo Įstatymo kunigija. Dvi kunigijos, senoji ir naujoji susitiko paskutiniame Sinedrijos posėdyje, kurio reikšmė buvo išgąstingai svarbi.

Kaipui suplėšius savo rūbus ir kiti Sinedrijos nariai nebepaisė teisėjams privalomos rimtybės. Pašokę iš savo vietų *kaikurie pradėjo spiaudyti į jį* (j V. Jėzų), dangstyti jam veidą, mušti jį kumščiomis ir jam sakyti: *“Pranašauk,* [1]) *kas tave užgavo. Piktažodžiaudami jie sakė prieš jį ir daug kitų dalyką.* [2]) *Tarnai daužė jo veidą plaštakomis.* [3])

Romos vyriausybė buvo paskelbusi įsakymą, kad be jos pritarimo niekas nebūtų nubaustas mirtim. Sinedrija tat galėjo nutarti V. Jėzų mirtį, bet jei būtų išpil-

1) Mrk. 14, 65.
2) Luk. 22, 64.65.
3) Mrk. 14, 65.

džiusi tą nutarimą Piloto nesiklausus, Pilotas būtų juos nubaudęs, kaip žmogžudžius. Bijodamiesi to, Sinedrijos parizėjai, nutarė V. Jėzų nužudyti, nuvedė Jį surištą pas Pilotą reikalaudami, kad ir Romos prokuratorius Sinedrijos ištarmę pripažintų. Dauguma Sinedrijos narių patys nuėjo pas Pilotą. Tai buvo Rašto mokytojai ir liaudies viršininkai, nes kunigai negalėjo eiti turėdami rytmetyje pribūti Bažnyčioje prie ankstybųjų aukų.

P a s P i l o t ą. Romos aukščiausiasis valdininkas, prokuratorius Pontijus Pilotas paprastai gyvendavo senojo Erodo rūmuose, šale Bažnyčios Sijono kalne, bet Velykų šventei jis buvo persikėlęs į kareivių stovyklą, vadinamą grekiškai Litostrotas žydiškai Gabbata. Kitas tos vietos vardas buvo Pilis Antonija. Ten Pilotas ir teismus darydavo. Ta vieta buvo netoli Bažnyčios, bet jau nebe ant to paties kalno.

Atvedę V. Jėzų iki Pilotui, pariziejai Jį pavedė Romos, kareiviams, o patys pasiliko lauke. Mat žydams įeiti į stabmeldžio namus buvo vis vien ką susiteršti, o susiteršusiems nevalia buvo valgyti Velykų Avinėlio, kurį jie rengėsi vis-gi valgyti tos dienos, t. y. penktadienio vakare. Piloto kareiviai surištą Išganytoją įvedė į prokuratoriaus buto salę ir, palikę, atsistojo už durų iš lauko.

Pilotas viską žinojo apie V. Jėzų, nes taip-gi turėjo žvalgų, kurie jam pranešdavo stambesniuosius įvykius. Piloto žmona buvo atsižadėjusi stabų, įtikėjusi į vieną Dievą ir labai brangino V. Jėzaus dorybes bei mokslą. Ji jau buvo kalbėjusi savo vyrui Pontijui Pilotui apie Galilėjos Mokytoją, kurį ji vadindavo “teisiuoju.”

Dirstelėjęs į surištą Jėzų, Pilotas susyk pamatė, kad

Jis subrankliuotas mirties bausmei, bet Išganytojo veidas ir akys ir visa išvaizda buvo visai kitokia, negu tų kurie yra verti mirties. Pripratęs valdyti žmones, Pilotas suprato, kad parizėjų kerštas ir apmaudas, o ne šiaip kas, reikalauja Jėzaus mirties.

Palikęs V. Jėzų stovėti viduje, Pilotas išėjo ir kreipėsi į lauke stovinčius parizejus klausdamas: *"Kokį skundą atnešate prieš šitą žmogų?" Jie atsakė jam ir tarė: "Jei šitas nebūtų piktadarys, mes nebūtume jo tau išdavę." Pilotas jiems tarė: "Imkite jį ir jūs patys teiskite jį, žiūrėdami savo įstatymo." Žydai jam atsakė: "Mums nevalia nei vieną nužudyti"... Tuomet Pilotas vėl įėjo į teismo vietą, pasišaukė Jėzų ir jį paklausė: "Ar tu esi žydų karalius?" Jėzus atsakė: "Ar pats iš savęs tai klausi, ar kiti tau pasakė apie mane?" Pilotas atsakė: "Bene aš žydas. Tavo tauta ir vyriausieji kunigai man tave išdavė: ką esi padaręs?" Jėzus atsakė: "Mano karalystė ne iš šio pasaulio, jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, mano tarnai juk kovotų, kad nebūčiau išduotas žydams; dabar-gi mano karalystė ne iš čia." Tuomet Pilotas jam tarė: "Tai tu esi karalius?" Jėzus atsakė: "Tu sakai, aš esu karalius. Aš tam gimiau ir tam atėjau į pasaulį, kad liudyčiau tiesai. Kiekvienas kurs iš tiesos yra, klauso mano balso." Pilotas jį paklausė: "Kas yra tiesa?"* [1])

Klausimą ištaręs Pilotas nelaukė atsakymo, nes mintijo, kad tokis prastas nemokytas Palestinos žmogus negalės atsakyti tam painiam klausimui, kuriam ir didžiausi išminčiai nesutaria atsakyti. Pilotas tat *vėl išėjo pas žydus ir tarė jiems: "Aš nerandu jame jokios*

1) Jon. 18, 29-38.

kaltės.”[1]) Bet parizė.jai ir jų sukurstyta minia ties Piloto namais *dar smarkiau tvirtino, sakydami: “Jis savo mokslu sukelia tautą visoje Judėjoje, pradedant nuo Galilėjos iki čionai.” Pilotas išgirdęs apie Galilėją paklausė, ar tas žmogus galiliejietis. Patyręs, kad jis iš po Erodo valdžios, nusiuntė jį pas Erodą, kurs pats tomis dienomis taip pat buvo Jeruzalėje.* [2])

V. Jėzus pas Erodą. Tai buvo Erodas Antipas, kurs buvo nužudęs šv. Joną Krikštytoją. Apsimesdamas žydu Erodas buvo atvykęs Jeruzoliman į Velykų šventę ir apsigyveno tuose rūmuose, kuriuose kitados buvo gyvenę Makabiejai, iškovojusieji savo tautai nepriklausomybę. Tie namai buvo maži ir prasti sulyginus su didžiais senojo Erodo pastatytaisiais rūmais toje vietoje, kur Salemono laikais būta kedrinio medžio rūmų. Į šituos prastesnius rūmus senojo Erodo vaikai gavo kraustytis tada, kada didžiuosius ir gražiuosius rūmus užėmė Romos aukštieji valdininkai, atvykusieji prižiūrėti Palestinos reikalų.

Kareiviai netruko nuvesti V. Jėzų iš pilies Antonija į Makabiejų rūmus pas Erodą. Jiems tereikėjo tik pereiti per Bažnyčios kiemą. Paskui kareivius ir surištąjį Viešpatį sekė didelė žiopsotojų minia.

Erodas, pamatęs Jėzų, labai apsidžiaugė; jis jau seniai norėjo jį pamatyti, nes daug buvo apie Jį girdėjęs ir tikėjosi išvysiąs Jį darant kokį nors stebuklą. Jis davė jam daug klausimų, bet Jėzus nieko jam neatsakė. Tuotarpu vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai stovėjo ir nuolat jį skundė. Tuomet Erodas su savo kariuomene paniekino jį, pasityčiodamas apvilkdino baltu drabužiu ir nusiuntė atgal pas Pilotą. Tą pačią dieną Erodas ir

1) Jon. 18, 38.
2) Luk. 23, 5-7.

Pilotas pastojo prieteliais, nes pirm to buvo vienas kitam neprieteliai. [1]) Baltasis drabužis, kuriuomi Erodas apvilkdino Viešpati, veikiausiai buvo ilgi bepročių marškiniai. Su tuo paniekos ženklu užvilktu ant smarkiai suveržtų virvių vėl vedė V. Jėzų per miestą. Kareiviai, žiopsotojai ir Sinedrijos nariai lydėjo išniekinamą Mokytoją. Tai buvo trečias Jo ėjimas tądien per miestą.

Antru kart pas Pilotą. Atsekę su Jėzum parizėjai vėl skundė Viešpatį ir dar labiau Jį kaltino. Tarp kitko jie sakė: "*Mes turime įstatymą ir žiūrint įstatymo jis turi mirtį, nes padarė iš savęs Dievo Sūnų.*" *Išgirdęs tuos žodžius Pilotas dar labiau susidrumstė,* [2]) *nes jo žmona sėdint jam teismo kresėje atsiuntė pas jį ir sakydino: "Nieko nedaryk šitam teisingam, nes aš šiandien sapne daug dėlei jo kentėjau.* [3]) Pilotas tat kunigų vyresniesiems, liaudies viršininkams ir kitiems tarė: "*Jūs atvedėte man šitą žmogų, būk jis keliąs maištą tautoje, ir štai aš klausinėdamas jūsų akivaizdoje, nerandu tame žmoguje nei vienos tų kaltybių, dėl kurių jį skundžiate. Taip pat ir Erodas, nes buvau nusiuntęs jus pas jį; ir štai nieko nepadaryta, kas rodyki jį vertą mirties.*" [4])

Žinoma, kad tais žodžiais Pilotas neįtikino apjakusių parizėjų, kuriuos per trejus metus neįveikė nei V. Jėzaus meilingumas, nei Jo iškalba, nei stebuklai. Pilotas griebėsi gudrybės. Buvo įprotis Velykų šventėmis visai paleisti iš kalėjimo vieną stambų nusikaltėlį. Tas įprotis vykdinti arba ne, priklausė nuo liuosos Piloto valios. Prokuratorius manė, kad už tą įprotį žydai turi

1) Luk. 23, 6-12.
2) Jon. 19, 7-8.
3) Mat. 27, 19.
4) Luk. 23, 14-15.

būti dėkingi Romai ir išrinkti kalinį, kurį prokuratorius norėjo paleisti. Todėl Pilotas užklausė minios, kurio ji nori Jėzaus ar Barabo, nes žinojo, kad Barabas buvo ir nežinomas ir nemylimas, o Jėzų pirm keleto dienų minios buvo įlydėjusios lyg karalių į sostinę. *Bet kunigą vyresnieji ir liaudies viršininkai įkalbėjo žmonėms reikalauti Barabo, Jėzų-gi pražudyti.* [1]) Pilotui tat paklausus, kurį paleisti, minia suriko reikalaudama Barabo. Tas neseniai įvykusiame maište buvo užmušęs žmogų. Pilotas prieš Barabą paleisdamas paklausė, *Ką-gi aš turiu daryti su Jėzum, kurs vadinasi Kristumi? Visi sušuko: "Prikaldink prie kryžiaus." Valdovas jiems tarė: Bet ką-gi pikta jis yra padaręs? Jie-gi labiau šaukė: "Prikaldink prie kryžiaus."* [2])

Matydamas Pilotas, kad jis nieko nepelno ir kad sumišimas eina didyn [3]) *vėl įėjo į teismo vietą ir klausė Jėzų: "Iš kur tu?" Bet Jėzus nieko jam neatsakė. Tai Pilotas jam tarė: "Tu man neatsakai? Ar nežinai, kad aš turiu valdžios prikalti tave prie kryžiaus ir turiu valdžios paleisti tave?" Jėzus atsakė: "Tu neturėtumei jokios valdžios ant manęs, jei tau nebūtų duota iš aukštybės. Todėl kas mane tau įdavė, turi didesnę nuodėmę.* [4])

Pirmutinis Piloto klausimas buvo visai nereikalingas. Susirūpinęs savo keblia padėtim Pilotas nei pats nesijautė ko klausiąs. V. Jėzus tat jam ir nieko neatsakė. Pilotui tuo tylėjimu pasižeidus ir ėmus bauginti V. Jėzų Romos prokuratoriaus galybe, *V.* Jėzus švelniai pasakė taip gilią tiesą, kad Pilotas, veikiausiai, jos nei neiškakėjo, būtent, kad Dievo Sūnaus galybė yra didesnė

1) Mat. 27, 20.
2) Mat. 27, 22.23.
2) Mat. 27, 24.
4) Jon. 19, 9-11.

už Romos prokuratoriaus galybę, bet aukštaisiais žmonių gelbėjimo tikslais Šv. Trejybės nutarta duoti visą valią Romos valdininkui ant to, Kuris dangų ir žemę valdo, idant mirdamas atpirktų pasaulį. Tačiau ta Šv. Trejybės ištarmė nepateisina savo pašaukimą sumyniojusių kunigų. Išdidusis Pilotas tų gilių tiesų nesuprato..

Grįžęs į kiemą, kur aukštumoje stovėjo teisėjo kresė, Pilotas dar kartą bandė teisinti Jėzų, bet sąžinės ir gėdos netekusi minia jau kelis kartus buvo privertusi prokuratorių nusileisti jai. Tai-gi minia šaukė: "*Jei šitą paleisi, tu nesi ciesoriaus prietelis, nes kiekvienas, kuris daro iš savęs karalių, priešinasi ciesoriui.*" [1]) *Tuomet* Pilotas *sakė jiems trečią kartą: Ir ką-gi pikta jis yra padaręs. Aš nerandu jame jokios kaltybės vertos mirties, tai-gi nuplakdinsiu jį ir paleisiu.* [2]) *Tuomet Pilotas liepė imti Jėzų ir nuplakti.* [3])

Plakimas ir Eršketčių vainikas. Plakimas sulig žydų įstatymu būdavo keturiasdešimt ypų. Paprastai tą darydavo trivieliu šikšniniu plaktuvu, kuriuorni kaltininkui kirsdavo trilyką kartų. Taip jis gaudavo trisdešimt devynis ypus, (keturiasdešimtasis likdavo dovanotas). Deja, Išganytojui teko atkentėti ne tas sulyginamai švelnusis, bet Romos plakimas. Romos-gi plakimai būdavo dviejų rūšių: Romos piliečiams sulig teismo ištarme šešiasdešimts ypų lazdomis. Vergams ir šiaip beteisiams būdavo dar blogiau, nes ypų skaičius būdavo neribotas ir plakdavo juos jaučių sausgyslėmis, kartais, į jų galus būdavo įrišta geležies gabalų, net ir geležinių vąšiukų. Piloto kareiviai skaitė V. Jėzų vergu, nes Jis neturėjo Romos piliečio teisių. Pilotas ne-

1) Jon. 19, 12.
2) Luk. 23, 22.
3) Jon. 19, 1.

buvo apribojęs jiems ypų skaičių, tik buvo davęs suprasti, kad smarkiai nuplakti, idant ir kietosios parizėjų širdys pasigailėtii. Tai-gi kareiviai sukapojo Viešpatį Jėzų nežmoniškai.

To jiems neužteko. Jie atkėlė apalpusį Mokytoją, ligonių Gydytoją iš Jo kraujų balos, pasodino ant kėdės, apgobė Jo nuogus pečius raudonu skarmalu, į surištas rankas įbruko nendrę ir ant šventos Galvos užmovė erškėčių muginę. Tai buvo ne vien kūnui skausmas, bet ir širdžiai panieka. Mat karaliai dėvėdavo raudonos purpuros skraistę, rankose turėdavo auksinę valdžios rykštę ir liaurų vainiką ant galvos. Tai-gi kareiviai pragariniu būdu Jėzų išjuokė. Jie klaupdami ties Juo tardavo: "Sveikas Žydų Karaliau," paskui atsistodami mušdavo su lazda per erškėčių muginę, kad dygiai giliai įlįstų į galvą, ir spiaudavo į švenčiausią Veidą.

Taip sužeistą ir iškoneveiktą Dievo Sūnų kareiviai atvedė pas Pilotą lyg pasididžiuodami, kad gerai suprato ir įvykdė jo norą žmogų padaryti nežmogum. Pilotas, dirstelėjęs į kruviną ir apspiaudytą nuplaktą Išganytoją vos pastovintį ant kojų, manė, kad ir minia pasigailės. Užvesdinęs Viešpatį ant palaipos, kur ir pats stovėjo, Pilotas parodė Jėzų miniai ir tarė lotyniškai "*Ecce Homo.*" Tai reiškia "štai žmogus." [1]) Pasityčiojimo karalybės ženklai: erškėčių vainikas tebebuvo ant galvos, raudonasis skarmalas ant pečių ir nendrė rankose. Taip stojo Savo tautos akyse tas tikrasis jos karalius, teisėtąsis Dovydo įpėdinis, kurį minia sekmadienyje prieš tai buvo iškilmingai įlydėjusi į sostinę, Dievo Sūnus tapęs žmogum. Skausmas turėjo apimti angelus danguje matant, kaip akli ir nedėkingi gali bū-

1) Jon. 19, 5.

ti tie niekšai žemes kirminai, kurie vadinasi žmonėmis. Ir Dievo Sūnus nepasipriešino, kad Jį toje valandoje viešai pavadino žmogum.

Pilotas tikėjosi, kad minios širdyse dar liko šiek tiek žmoniškumo, ir kad užteks tos baisios kankynės, bet apsiriko: minia paleidus koseres šaukė lyg patrakus: "Kryžių jam, kryžių jam!" [1]) Piloto sąžinė nebuvo tokia stipri, kad būtų galėjusi ryžtis apginti teisingą. Jau pasiryžęs nužudyti nekaltą, Pilotas dar reiškė panieką tiems, kurių bijojo, ir rodydamas į V. Jėzų garsiai tarė: *„Štai jūsų karalius."* [2]) Minia suprato panieką, bet nesuprato, kad per Piloto lūpas Dievas jai siuntė paskutinį persergėjimą. Apjakėlių gauja šaukė: *"Šalin jį, šalin! Kalk prie kryžiaus jį." Pilotas jiems tarė: "Ar aš turiu prikalti prie kryžiaus jūsų karalių?" Vyriausieji kunigai atsake: "Mes neturime kito karaliaus tiktai ciesorių."* [3])

Tuomet Pilotas ryžosi padaryti, kaip jie reikalavo. Jis paleido jiems įmestąjį į kalėjimą už žmogžudystę ir maištą Baraką, kurio jie reikalavo. Jėzų-gi padavė jų valiai.[4]) Nusileisdamas žmogžudiškam minios norui, Pilotas *ėmęs vandens nusiplovė rankas tautos akyvaizdoje ir tarė: "Aš nesu kaltas už šio teisingojo kraują; jūs žinokitės!" Ir visa tauta atsakydama tarė: "Jo kraujas ant mūsų ir mūsų vaikų."* [5]) Tais žodžiais nelaimingoji apjakėlių tauta prakeikė save tokiu baisiu prakeiksmu, kokio nebuvo buvę, nei nebus daugiau.

Lygiai vidudienis buvo, kada Pilotas akmenimis grįstoje vietoje, vadinamoje Gabata, ant gana aukštos pa-

1) Jon. 19,e.
2) Jon. 19, 14.
3) Jon. 19, 14. 15.
4) Luk. 23, 24.25.
5) Mat. 27, 24. 25.

laipos, sėdėdamas teisėjo kresėje pasirašė V. Jėzui kryžiaus mirties ištarmę. Įstatymas reikalavo paminėti ir kaltę. Pilotas ją išreiškė trumpai: "Žydų karalius."

Išdavikas nusižudė. Tuomet matydamas Judas, kurs Jį išdavė, jog buvo nuteistas, gailesio apimtas, atgal nunešė trisdešimts sidabrinių vyriausiems kunigams ir vyresniesiems sakydamas: "Nusidėjau išduodamas nekaltą kraują." Bet jie tarė: "Kas mums rūpi, tu žinokis." Ir numetęs sidabrinius bažnyčioje atsitolino, ir nuėjęs pasikorė. Vyriausieji-gi kunigai, paėmę sidabrinius, tarė: "Negalima jų dėti į iždo skrynią, nes yra kraujo pinigai," o pasikalbėję nupirko už juos puodžiaus dirvą ateiviams laidoti. Dėl to ta dirva yra praminta Hakel-dama, tai yra, Kraujo dirva, iki šiai dienai. [1]) Pakaruoklio lavonas smarkiai išpurpo ir pilvui perplvšus, žarnos pasileido. *Tai pasidarė žinoma visiems Jeruzalės gyventojams.* [2])

o. F. *Jėzaus mirtis ir palaidojimas.*

a) Kryžiaus nešimas ir prikalimas prie kryžiaus.

Kryžiaus kelias. Pasirašęs nedorą ištarmę Pilotas nuėjo į savo kambarius. Kareiviai-gi pagrobę V. Jėzų nudraskė nuo jo pečių raudonąjį skarmalą ir numetė savo stovykloje, o Išganytoją apvilko Jo rūbais, nes tie buvo geri, o įstatymas sakė, kad mirtim nubaustojo rūbai tenka kareiviams, išpildžiusiems ištarmę. Ka-

1) Kun. P. S. Keturios Evangelijos vienoje p. 350.
2) Apaštalų Darbai 1, 19.

reiviai tat norėjo gauti geruosius V. Jėzaus rūbus, o ne tą raudonąjį skarmalą.

Drauge su V. Jėzum buvo pasmerkti dar du žmogu, bet tuodu buvo plėšikai. Visi trys iš teismo vietos į nužudymo vietą turėjo neštis savo kryžius. Ant kaklo kiekvienam buvo užkabintas baltai dažytas lentgalis su juodomis raidėmis parašytu vardu ir kalte. Ant lentelės, kurią užkabino V. Jėzui ant kaklo, buvo parašyta trimis kalbomis: lotyniškai, grekiškai ir žydiškai šitie keturi žodžiai: „*Jėzus Nazaretietis Žydų Karalius.*" [1])

Neilgai truko tas parašas padaryti ir užkabinti. Tada visus tris pasmerktuosius sustatė į krūvą. Karininkas užsisėdo ant arklio raitas, keturi gerai ginkluoti kareiviai apstojo pasmerktuosius nešinus kryžiais ir visi žingsnia iškeliavo iš pilies Antonija į žudymų vietą. Ji buvo anapus miesto mūrų už vartų šale didžiojo vieškelio tarp turtuolių gražiųjų daržų ant plikos akmeninės uolos vadinamos žydiškai Golgota, lotyniškai "Calvaria." Tas žodis reiškė kaukolę. Žydai tikėjo, kad pirmasis žmogus Adomas čia buvo miręs ir palaidotas, ir kad plikoji uola primena jo kaukolę.

Karininkas, jodamas pryšakyje, rodė kelią, minia pasitraukdama ties juo, telkėsi apie pasmerktuosius. Kareiviai, vedusieji pasmerktuosius, nesigailėjo ypų ir net badė juos. V. Jėzus nepriėjęs iki miesto krašto parpuolė. Matytis buvo, kad Jis taip smarkiai nuplaktas, jog nebepaneša Savo kryžiaus.

Tuotarpu į miestą ėjo Simanas, atvykęs iš Kirenaikos, grįžtąs iš kaimo. Jis jau buvo apsigyvenęs Jeruzolimoje ir du jo sūnūs Aleksandras bei Rufus, kuriuodu, jei ne prieš tai, tai bent vėliau buvo Kristaus

1) Jon. 19, 19.

mokytiniai. Kareiviai varu privertė Simaną nešti V. Jėzaus kryžių. V. Jėzus tačiau taip buvo nusilpnėjęs, kad dar nekartą parpuolė ir kareiviai turėjo jį veste vesti į kalną.

Moterims, buvusioms minioje, pagailo V. Jėzaus: jos verkė, žiūrėdamos į Jį. *Atsigręžęs į jas, Jėzus tarė: Jeruzalės dukterys, ne manęs verkite, bet verkite velyk pačios savęs ir savo vaikų. Nes štai ateina dienos, kuriose sakys: Palaimintos nevaisingosios, palaimintos, kurios negimdė, ir krūtys, kurios nežindė. Tuomet jie ims sakyti kalnams: Griūkite ant mūsų, ir kauburiams: Apdengkite mus. Nes jei taip daroma žaliam medžiui, tai kas bus sausam?* [1]) Tai buvo ta pati pranašystė, kurią V. Jėzus buvo jau dukart išreiškęs, kurią dar anksčiau pranašas Danielius buvo parašęs. Ta pranašystė išsipildė į nepilnai keturiasdešimts metų po V. Jėzaus žodžių. Moters mušėsi į krūtinę. [2])

Sakoma, kad viena, vardu Veronika, išsiskyrė iš minios ir, pribėgusi prie Išganytojo, padavė Jam švarią skarą, su kuria Jis nusišluostė Sau kruviną ir apspiaudytą veidą. Veronika paskui nustebo išvydus, kad ant skaros liko V. Jėzaus veido paveikslas. Tą skarą dabar paskutinėmis trimis Gavėnios dienomis rodo žmonėms šv. Petro bažnyčioje Romoje. Evangelijose bet-gi šito atsitikimo neminėta.

Stacijose, arba Kryžiaus Kelio pamaldose minėjama, kad V. Jėzus, eidamas į Kalvarijos kalną, susitiko su Savo Švenčiausiąja Motina. Tas galėjo ir, veikiausiai, turėjo taip būti. Nėra abejonės, kad Marija buvo ant kalno jos Sūnui mirštant, taip-gi ji turėjo būti tarp tų moterų, kurios nulydėjo Švenčiausiąjį Mokytoją į Jo

1) Luk. 23, 28-31.
2) Luk. 23, 2 7 grekiškame tekste.

mirties vietą. Bet apie V. Jėzaus susitikimą su Švenčiausiąja Motina kryžiaus kelionėje Evangelijos nieko nesako.

Prikalimas prie kryžiaus. Ne ilgai truko atvykti į Kalvarijos kalno viršūnę. Sakoma, kad kareiviai pirmiausiai V. Jėzų įmetė į duobę, buvusią kalno viršūnėje, o tuotarpu nuplakė kitu du atsivestu pasmerktuosius, paskui, išėmę Jėzų iš duobės, į ją sumetė anuodu, o Jam padavė gerti vyno, sumaišyto su mirra ir tulžim. Jis tik paragavo, bet gerte negėrė, nes nuo to gėralo žmonės apsvaigdavo ir mažiau jausdavo kančios. Išganytojas nebenorėjo mažinti Sau kentėjimų. Nuplėšę nuo Jo rūbus, prikepusius prie žaizdų, kareiviai parmetė V. Jėzų ant gulinčio kryžiaus. Jie negalėjo pirma pastatyti kryžių ir stačią Jėzų kalti, nes Išganytojas neturėjo jėgų stovėti; todėl Jį reikėjo kalti gulsčią.

Prikalę rankas ir kojas prie kryžiaus ir viršuje galvos prisegę vinimis lentą su parašu, kareiviai ištiesė kryžių ir įstatė jį į duobę. Tuotarpu dangus ėmė niauktis ir šviesa ėjo mažyn, nors dar nebuvo praėjusi nei valanda po vidudienio ir debesų nebuvo matyt. Kareiviai pasiskubino prikalti prie kryžių ir anuodu pasmerktuosius vieną viename šone šalę Jėzaus kitą kitame.

Parizėjai pamatė aukščiau V. Jėzaus galvos parašą: “Žydų karalius.” Visi kas buvo ant kalno tą parašą skaitė. Taip pat ir ėjusieji vieškeliu į miestą ir iš miesto. Einančiųjų prieš šventes buvo daug. Supykę parizėjai bėgo pas Pilotą reikalauti, kad pakeistų parašą. Jie sakė: *Nerašyk “Žydų Karalius,” bet jogei tas sakė “Esmi Žydų karalius.” Pilotas atsakė: “Ką parašiau, parašiau”* [1]) ir parašo nepakeitė.

1) Jon. 19, 21. 22.

b) V. Jėzaus mirtis.

Kalamas prie kryžiaus V. Jėzus kalbėjo: *Tėve, atleisk jiems, nes nežino ką daro* [1]) Atlikę savo darbą, kareiviai pasidalino pasmerktųjų rūbus. *V.* Jėzaus jupa buvo megsta ir gera. Jos vienos keturiems kareiviams neišteko, o ją perpiovus pasidalinti nebuvo galima, nes būtų iširus. Tai jie sutarė mesti burtų kauliuką, kad tas paimtų, kam pasitaikys sutartas akyčių skaičius kauliuko viršuje. Taip išsipildė Dovydo pranašystė, užrašyta psalmėje: *Perdūrė mano rankas ir kojas, suskaitė visus mano kaulus, o jie stebėjosi į mane ir veizėjo, pasidalino mano rūbus, o dėl mano jupos burtus metė.* [2])

"Einantieji pro šalį piktažodžiavo jam kraipydami savo galvomis ir sakydami: Šia tau, kurs sugriauni, Dievo Bažnyčią ir per tris dienas vėl ją pastatai, gelbėk pats save; jei esi Dievo Sūnus, nužengk nuo kryžiaus.— Taip pat ir kunigų vyresnieji, išjuokdami jį su Rašto mokytaisiais sakė: Kitus gelbėjo, pats savęs negali išgelbėti. Jei yra Izraėliaus karalius, tenužengia dabar nuo kryžiaus ir tikėsime jam. Užsitikėjo Dievu, teišsiliuosuoja dabar, jei jo nori, nes sakė, jogei esmi Dievo Sūnus. — Išjuokė-gi Jį ir kareiviai, prieidami ir duodami jam uksusą ir tardami: Jei tu esi Žydų karalius, gelbėk save.

"Tą patį išmetinėjo Jam ir žmogžudžiai, kurie buvo su juomi nukryžiuoti. Vienas-gi iš tų žmogžudžių, kurie kabojo, piktažodžiavo Jam tardami: Jei tu esi Kristus, gelbėk pats save ir mus. Atsakydamas-gi antrasis

1) Luk. 23, 34.
2) Ps. 21, 17-19.

draudė ji, tardamas: Nei Dievo tu nesibijai, būdamas taip pat nuteistas. Ir mudu, tiesa, teisingai, nes turiva tai, ko yra verti mudviejų darbai. Šis-gi nieko pikta nepadarė. Ir tarė Jėzui: Viešpatie, atsimink mane, kada ateisi į savo karalystę. Ir tarė jam Jėzus: *Ištiesų sakau tau; šiandien būsi su manim rojuje.*

"Stovėjo-gi šaly Jėzaus kryžiaus Jo Motina ir Jo Motinos sesuo Marija Kleopatra [1]) ir Marija Magdelena. Pamatęs tad Jėzus Motiną ir stovintį mokytinį [apaštalą Joną], kurį mylėjo, tarė savo Motinai: *Moteriške, štai tavo sūnus.* Paskui tarė mokytiniui: *Štai tavo motina.* Ir nuo tos valandos paėmė ją mokytinis pas save.

"Buvo apie šeštą valandą ir pasidarė tamsybės ant visos žemės iki devintai valandai. Ir aptemo saulė ir bažnyčios uždanga pusiau perplyšo (nuo viršaus iki apačios). Ir apie devintą valandą Jėzus šaukė didžiu balsu, sakydamas: *Eli, Eli, lamina sabachtani,* tai yra: Mano, Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai? Kai kurie gi ten stovėdami ir girdėdami sakė: Jis šaukias Eliją.

"Paskui Jėzus, žinodamas, kad viskas išsipildė, kad išsipildytų Raštas, tarė: *''Trokštu.*" Buvo tat pastatytas indas pilnas uksuso. Jie-gi užmovę kempinę pilną uksuso ant yzopo (virbalo) pakėlė prie Jo burnos. Kiti-gi kalbėjo: Liaukis, veizėkime, ar ateis Elijas Jį gelbėti. — Liaukitės, — tarė tas, kurs Jam padavė uksusą, — ir veizėkime, ar ateis Elijas Jį nuimti nuo kryžiaus.

"Paragavęs tat Jėzus uksuso, tarė: *Išsipildė.*

"Ir Jėzus šaukdamas didžiu balsu tarė: *Tėve į Ta-*

1) Čia Kun. P. S. klaidą, parašė. Ta Marija nebuvo Kleopatra, o buvo Kleopo žmona.

vo rankas paduodu mano Dvasią. Ir tai ištaręs palenkė galvą ir numirė. [1])

"Žemė sudrebėjo, ir uolos perskilo. Ir atsivėrė grabai, ir daug kūnų šventųjų, kurie buvo užmigę (t. y. numirę), atsikėlė ir išėjo iš grabų, po prisikėlimo atėjo į miestą ir pasirodė daugeliui. Matydamas-gi šimtininkas, kurs priešais stovėjo, jog taip sušukęs numirė, tarė: Tikrai šis žmogus buvo Dievo Sūnus. Ir tie, kurie buvo su juomi saugodami Jėzų, išvydę žemės drebėjimą ir tai kas atsitiko, labai nusigando, sakydami: Tikrai tasai buvo Dievo Sūnus. Ir visa minia tų, kurie draug buvo prie tos regyklos, grįžo mušdami sau į krūtines. Stovėjo-gi visi Jo pažįstami ištolo ir moteriškės, kurios buvo sekusios Jį iš Galilėjos ir matė tai. Tarp kurių buvo Marija Magdelena, ir Marija, Jokūbo jaunesniojo ir Juozapo motina, ir Saliomė, kurios, kada Jis buvo Galilėjoj, jos sekė Jį ir tarnavo Jam ir daug kitų, kurios su Juo buvo atėjusios į Jeruzolimą." [2])

P a s t a b o s. 1-o Katalikų daromuose V. Jėzaus kančios paveiksluose paprastai abi Išganytojo kojos būva perkaltos viena vinimi. Romoje beveik niekad taip nedarydavo su pasmerkiamais mirti ant kryžiaus: vis kiekviena koja būdavo prikalama skyrium. Sunku įspėti iš kur atsirado paprotys paveiksluose žymėti tris vinis vietoje keturių. Krikščionys garbindavo visus V. Jėzaus kančios įrankius, tarp tų ir anas vinis, bet niekuomet nebūdavo minėjama keturių vinių, tik trys. Dėl galėjimo būti galėjo, kad kareiviai, vesdami žudyti tris pasmerktuosius, pasėmė vinių vieną mažiau negu reikėjo. Taip galėjo lengvai įvykti besiskubinant. Kadangi V. Jėzus buvo labiausiai suvargintas, tai kareiviams

1) Kun. P. S. Keturios Evangelijos vienoje p. 362-364.
2) Tenpat p. 364-365.

rodėsi, kad Jam užteks ir mažiau vinių. Kančia V. Jėzui dėl to pasidarė dar skaudesnė, bet trys vinys priminė Šv. Trejybę, Kurios ištarme V. Jėzui reikėjo mirti, kad žmones atpirktų.

2-o Nei pragaras nebūtų galėjęs išrasti baisesnės mirties už kryžių. Tuo būdu žudomas žmogus turėdavo kentėti visomis savo kūno dalimis, kurios tik gali kentėti, ir taip ilgai, kaip tik gali kentėti. Perdūrus širdį, arba sužeidus smegenis mirtis greitai užbaigia skausmus, o prikalus prie kryžiaus lyg norima, kad mirtis nesiskubindama ateitų. Tačiau ta kankynė tokia baisi, kad žmogus, nors ir tuojaus būtų nuimtas nuo kryžiaus, neišliktų gyvas, nes per kojų ir rankų žaizdas išbėga tiek daug kraujo, jog likusiojo nebeužtenka žmogui gyventi. Visų sąnarių ištempimas ir negalėjimas nei ant kojų pasistoti, nei ant rankų pasikabinti, nes visos perdurtos, ištraukia iš žmogaus visas jėgas ir jis turi mirti. Todėl nėra buvę pavyzdžio, kad būtų išlikęs gyvas žmogus, kurs nors trumpą laiką buvo prikaltas prie kryžiaus. Iš V. Jėzaus Jo gyvybės jėgas buvo ištraukęs baisusis plakimas. Kai prie to prisidėjo rankų ir kojų perdurimas, tai mirtis buvo neabejotina. Jau Jam mirus perdūrė Jam šoną ir iš ten išbėgo kraujas su vandeniu. Tai ženklas, kad plevrito liga buvo apėmusi Išganytoją. Ar ta liga prasidėjo šaltame drėgname kalėjime, kuriame V. Jėzus perbuvo nakties dalį, ar ji kilo nuo plakimo, ar nuo prikalimo prie kryžiaus, tai sunku sužinoti. Tik žodis “Trokštu” rodo, kad kraujo karštis buvo pakilęs, kaip tai paprastai būva plevritu sergant. Plevritas ir vienas žmogų numarina, o, prisidėjęs prie kryžiaus kančios, padaro tą neabejotinai.

3- o Evangelijos neminėja vardų tų dviejų piktada-

rių, kuriuodu kybojo prie kryžių prikalti šale V. Jėzaus. Tačiau iš senų laikų likosi nuomonė, kad tasai, kurs užtarė V. Jėzų ir prašėsi Jo atsiminti dangaus karalystėje, vadinosi Dizmas. Kuo vardu buvo antrasis, kuris tyčiojosi iš V. Jėzaus, nei Evangelija, nei padavimas nieko nesako. Apokripuose, t. y. melagingose Evangelijose, yra gana daug žinių apie Dizmą, bet jos visos yra pramanytos. Dizmas skaitosi tarp šventųjų, nes pats V. Jėzus paskelbė jo sielos išganymą.

4-o Sunku įspėti, kodėl Jeruzolimos gyventojai beveik nepaisė to, kad V. Jėzų prikalus prie kryžiaus pasidarė tamsu vidudienyje. Bet ir tas aišku, kad tomis dienomis kašžin kokis apjakimas buvo apėmęs žydų tautą, ypač jos vadus. Jie, tiesa, žinojo, kad ir vidudieniais būva saulės aptemimų. Žemės drebėjimas ir uolų plyšimas Palestinoje nenaujiena. Bet visgi paprastas saulės aptemimas nesitęsia niekuomet tris valandas, kaip tat buvo V. Jėzaus mirties dienoje. Bažnyčios uždangalo, slepiančio Švenčių Švenčiausiąją vietą nuo kitų Bažnyčios dalių, buvo be abejonės stebuklingas, nes plyšo savaime ir tai iš viršaus į apačią, lyg nematomos rankos plėšiamas. Sąžinės neprastojusiems Sinedrijos nariams Juozapui iš Arimatiejos ir Nikodemui tie dalykai turėjo daug reikšmės. Sąžinės netekusi Sinedrijos dauguma to viso nepaisė.

5-to Trys geismai judino žmones veikti a) noras kūno patogumų, b) noras pinigo ir c) noras garbės. Tie norai ne visuose žmonėse lygtis, bet dažniausiai vieni vieniuose viešpatauja, kiti kituose. Jei religija tų norų nevaldo, jie išbujoja žmonėse ir virsta gausiausiu nuodėmių šaltiniu, o nuodėmės atveda baisių vaisių: nelaimių ir mirties. Žiūrint į V. Jėzaus mirtį matyt, kad, Jo

gyvenimo pabaiga buvo baisiausiuose skausmuose. Tai buvo pamoka, kad nereikia geisti kūno smagumų. Be to, V. Jėzus mirė nuogas ant kryžiaus, kuris valstybei priklausė. Išganytojo paskutinius rūbus pasidalino Jo budeliai. Jis mirė didžiausiame neturte, mokydamas mus, kad galima, dažnai ir reikia, apseiti be nuosavybės. Pagalios, Jis mirė vergų žmogžudžių mirtim tarp dviejų plėšikų lyg būtų blogesnis už juodu. Taip Jisai nužengė į patį žmonių dugną. Tai-gi mes, V. Jėzaus kančią skaitydami, turime ne bėgte perbėgti raides, žodžius, eiles ir puslapius, bet rimtai pamintyti, kokis buvo mūsų Išganytojas, ir kokį mokslą su pavyzdžiu Jis mums paliko.

6-o Tris nepilnas valandas V. Jėzus gyvas iškybojo ant kryžiaus. Jis mirė devintai valandai pasibaigus. Tiek žydai, tiek Romos žmonės valandas tuomet skaitydavo nuo ryto. Jų pirmoji būdavo mūs septintoji rytmetyje. Jų devintoji buvo mūsiškė trečioji po pietų, arba, naujoviškai sakant, penkioliktoji. Tuo laiku Bažnyčioje buvo piaujami aukų avinėliai, kurie iki šiol buvo Dievo įvestoji apeiga ir turėjo pranašystės reikšmės, nes vaizdavo būsimą nekaltojo Dievo Avinėlio mirtį. Jis buvo pasiaukojęs žūti, kad žmones paliuosuoti iš pragaro vergijos, iš gimtosios nuodėmės nelaimių. Jonas Krikštytojas visos minios ir Sinedrijos pasiuntinių akyse buvo pažymėjęs V. Jėzaus sąryšį su aukų Avinėliu, pavadindamas Išganytoją Dievo Avinėliu ir pridėdamas, kad tas Avinėlis naikina pasaulio nuodėmes. Dabar atėjo valanda visoms toms pranašystėms išsipildyti ir Dievo Apveizda sudarė, sutaikė, kad Dievo Avinėlis mirtų tuo pačiu laiku, kuriuo būtų turėję baigti gyvybę paskutiniai teisėtai aukojami Dievui avinėliai.

Tik tą dieną, kas darėsi Bažnyčioje jau buvo neteisėta, nes vyriausiojo kunigo rūbai buvo suplėšyti ir Senojo įstatymo kunigija panaikinta. Tikroji auka tą dien įvyko Kalvarijos kalne. Už tą įvykį kunigai ėmė atsakomybę. Nuo tos valandos dar per 30 su viršum metų buvo daromos aukos Bažnyčioje, bet jos jau buvo tuščios. Įvykiui išsipildžius, pranašystės kartojimas yra tuščias darbas.

c) Nuėmimas nuo kryžiaus ir palaidojimas.

Penktadienio vakare saulei nusileidus turėjo prasidėti Velykų šventė. Nepritiko, kad pasmerktųjų lavonai tokioje didžioje ir tokioje linksmoje dienoje kybotų šale miesto pas vartus arti didžiojo vieškelio. Todėl Bažnyčios vyriausybė prašė Piloto, kad lieptų sulaužyti pasmerktiesiems blauzdas, idant jie greičiau numirtų, o paskui, kad nuimdytų jų kūnus. Pilotas pasiuntė kareivius, kurie tam tikrais prietaisais suskaldė dviejų pasmerktųjų blauzdikaulius. *Priėję-gi prie Jėzaus ir pamatę, kad jis jau miręs, jie nelaužė jo blauzdų, tik vienas kareivis atvėrė jam ietimi šoną, ir tuojau išėjo kraujo ir vandens.* [1]) Šv. Jonas apaštalas dar stovėjo ten pat ir matė tą darant. Jis tada mintijo, kad pildosi sena pranašystė, kuri kalbėjo: *kaulo nesulaužysite jam.* [2]) Tai buvo įsakymas valgant Velykų Avinėlį, nesužeisti jo kaulų. Tas įsakymas buvo duotas dėl to, kad Velykų Avinėlis reiškė būsimą Išganytoją, kurio kaulai turėjo išlikti sveiki.

1) Jon. 19, 33. 34.
2) Iškeliavimo knyga 12, 46.

Šono perdūrimas buvo ne iš piktumo ir ne iš išdykavimo. Romoje buvo įstatymas, kad giminėms norint atsiimti mirtin pasmerktojo kūną pirma reikėjo padaryti lavone tokią žaizdą, jog nebūtų galima nei bandyti atgaivinti pasmerktąjį. Tą žaizdą tat padarė kareivis, kad neliktų abejonės apie V. Jėzaus mirtį. Evangelija nepasako, kuriame šone buvo žaizda, bet tas nei nesvarbu. Kareiviui rūpėjo perdurti širdį, ir tą jis padarė vistiek iš katro šono. Senas padavimas sako, kad tas kareivis vadinosi Longinas, bet Evangelijose jo vardas neminėtas.

V. Jėzus mirė 34 savo amžiaus metais į tris su viršum mėnesius po to, kaip buvo pabaigęs 33 metus. Mirtis įvyko 14 dieną mėnesio Nizan, tai maždaug 7 balandžio sulig mūsų kalendorium apie tris valandas po vidudienio ir apie tris valandas prieš saulėleidą.

Prieš saulei nusileidžiant pas Pilotą atėjo vienas turtingas žmogus iš Arimatėjos, vardu Juozapas. Jis buvo Sinedrijos narys, geras ir teisingas vyras. Jis jau pirmiau slapta pritardavo V. Jėzui, o ne Sinedrijos daugumai. Atėjęs pas Pilotą Juozapas paprašė V. Jėzaus kūno. Pilotas stebėjosi, kad taip greitai numirė, pasivadino karininką, kuris paliudijo Juozapo žodžius, ir Prokuratorius V. Jėzaus Kūną dovanojo Juozapui.

Kitas Sinedrijos narys Nikodemas, kurs buvo jau seniau nakties metu kalbėjęs su Jėzum, kaip tik Išganytojas viešai pradėjo mokyti žmones, nusipirkęs mirros ir alijo (aloes) kvepiančio mišinio apie šimtą svarų, nusinešė tą visa į Kalvarijos kalną. Juozapas nupirko ilgą kvepaluose mirkytą ir kvepiančiais tepalais įglietą drobulę, kurią nusinešė tenpat.

Juodu, Šv. Jono apaštalo ir maldingų moterų pade-

dami, nuėmė V. Jėzaus lavoną nuo kryžiaus. Čia pat artimame Juozapo darže buvo naujas uoloje iškaltas grabas, kuriame dar nieko nebuvo palaidota. Skubotai ištepę V. Jėzaus kūną atsineštaisiais kvepalais ant greitųjų padėjo Jį ant drobulės ir, drobule apdengę, apvyniojo ilgu rankšluoščiu. Kadan-gi tai buvo didžiosios Velykų šventės išvakarės ir diena jau ėjo vakarop, tai mokytiniai palaidoję V. Jėzų trumpai prieš sutemas, skubotai užrito didžiulį akmenį ant grabo angos ir skubinos namo Velykų švęsti.

Prie palaidojimo buvo trys minėtieji vyrai, Marija Magdelena, Marija Kleopienė ir, be abejonės, Švenčiausioji Motina. Buvo ir daugiau moterų, kurių vardai neminėti. Vyrams nusiskubinus į miestą, jos dar sėdėjo ties grabu, bet nakčiai užeinant ir jos grįžo namo. Grįždamos susitarė šventei pasibaigus sekmadienio rytą anksti suseiti atsinešti kvepiančių žolių bei tepalų ir galutinai gerai priruošti Mokytojo Lavoną amžinam poilsiui. Tas viskas buvo «Velykų "prirengimo dienoje," mūsiškai: Velykų išvakarėmis.

Ant rytojaus *vyriausieji kunigai ir parizėjai* nepaisydami šventės *susirinko pas Pilotą ir sakė: Valdove, mes atsiminėm, kad tas suvedžiotojas dar gyvas tebebūdamas sakė: "Po trijų dienų aš prisikelsiu." Liepk tat sergėti kapą iki trečiajai dienai, kad kartais neateitų jo mokytiniai, jo nepavogtų ir nesakytų liaudžiai: "Jis kėlėsi iš numirusių." Tas paskutinis suklaidinimas bus piktesnis už pirmąjį. Pilotas jiems tarė: Jūs turite sargybą, eikite sergėkite, kaip mokate." Ir jie nuėjo* taip pat laužydami šventę *ir padėję antspaudą ant akmens, apstatė kapą sargais.* [1]) Tie, kurie taip piktindavosi, kad V. Jėzus paprastomis subatomis gydydavo ligonius

1) Mat. 27, 62-66.

vienu žodžio ištarimu, dabar patys nesidrovėjo pirmoje Velykų dienoje ir tai subatoje darbuotis apie grabą, dėti antspaudus prie akmens, ant kurio gulėjo Jėzus ir prie akmens, kuriuomi buvo užrista grabo anga. Tą akmenį jie turėjo atrišti, kad pamatytų ar kūnas tebėra ir užristi, kad galėtų užantspauduoti. Sunku sužinoti, ar tie grabo sargai buvo ginkluotieji Sinedrijos tarnai, ar Piloto paskirtieji kareiviai. Kadan-gi buvo didelė šventė, tai sunku buvo nusiųsti sargybon žydus Bažnyčios tarnus, todėl V. Jėzaus kapą, veikiausiai, sergėjo stabmeldžiai Romos kareiviai, kuriems žydų šventė nerūpėjo. Nors galimas daiktas, kad už gerus pinigus ir žydai, tarnavusieji Bažnyčios sargyboje, apsėmė tą uždavinį atlikti.

6. *V. Jėzaus Siela pragaruose.*

Mirtis yra sielos ir kūno persiskyrimas. V. Jėzui mirus Jo Siela atsiskyrė nuo Jo kūno. Bet V. Jėzus buvo Dievas ir Jo Dievybė neatsiskyrė nei mirties metu. Ta Dievybė likosi drauge su Kūnu ir ant kryžiaus, ir paskui grabe. Dievas yra visur. Nors V. Jėzaus Siela buvo ne ten, kur buvo Jo Kūnas, tečiaus Dievybė likosi taip pat susivienijus su Siela, kaip ir su Kūnu. Šv. Nikodemas ir šventosios moters rūpinosi kvepalais apsaugoti V. Jėzaus Kūną nuo sugedimo. Taip ir pritiko, nes tas Kūnas vistiek buvo Dievo Kūnas ir nepritiko Jam pūti. Mes žinome, kur buvo *V.* Jėzaus Lavonas po mirties ir norime žinoti, kur buvo Jo siela.

Apaštalų Sudėjime aiškiai pasakyta: *Nužengė į pragarus.* Kaikurie žmonės labiau brangindami gramatikos taisykles už apreikštosios Dievo tiesos aiškinimą sako *į pragarą,* bet “pragaru” lietuvių kalboje vadinasi ta

vieta, kur nedorėlių sielos kenčia amžinąsias bausmes. *V.* Jėzaus siela nenužengė tenai.

Ji nuvyko tenai, kur buvo Senojo įstatymo patrijarkų ir kitų teisingųjų žmonių sielos. V. Jėzus minėdamas Abraomo, Izaoko, Jokūbo sielas, jų padėtį prilygino pokyliui, [1]) tai reiškia, kad jos kentėjimų neturėjo. Kitu atveju V. Jėzus aiškiai pažymėjo skirtumą tarp pragaro, kur kankinasi nedorėlių sielos, ir tarp Abraomo prieglobstės, kurion pateko vargšas Lozorius, atkentėjęs savo vargus ant žemės. [2]) Iš tų ir keleto kitų Šv. Rašto vietų žinome, kad ir Senajame Įstatyme ne visų sielų vienokis buvo likimas. Nors jos nei viena Dievo veido neregėjo, bet nedorėlių sielos susyk patekdavo į tikrąjį pragarą, iš kurio jų nei V. Jėzus neišvedė, nei neišves, nes tikrojo pragaro kančios yra amžinos. Jis Pats tą pasakė. [3]) Teisingųjų sielos į dangų įeiti negalėdavo, bet neužsipelniusios kentėjimų, kankinamos nebuvo, tik laukė, kol V. Jėzus Savo Krauju atpirks pasaulį ir įžengdamas į dangų nusives tenai teisingąsias sielas. Tų sielų buvo daug: ne vien patrijarkai, bet ir šiaip padorieji žmonės buvo tenai.

Toji teisingųjų sielų vieta lotyniškai vadinasi *Limbus Patrum*, tai reiškia "Tėvų Buveinė." "Limbus" yra vokiškos kilmės žodis įėjęs į vėlybąją lotynų kalbą. Apaštalų Sudėjime dar to žodžio nebėra, nes jį ėmė tikybos mokytojai vartoti vėliau.

Du didieji apaštalai šv. Petras ir šv. Povilas savo laiškuose rašo, kad V. Jėzaus Siela buvo nužengus į tą vietą, kur buvo teisingosios sielos. Šv. Petras rašo: *Kristus numirė vieną kartą už mūsų nuodėmes, teisus už*

1) Mat. 8. 11.
2) Luk. 16, 22.
3) Luk. 16, 26.

neteisiuosius.. kad mus atnašautų Dievui, numarintas, tiesa, kūnu, bet atgaivintas dvasia. Joje taip pat jis nuėjo ir skelbė toms kalėjime buvusioms dvasioms, kurios kitados buvo buvusios netikinčios, kuomet tikėjosi Dievo kantrybės Noės dienose, tuotarpu, kad buvo dirbama arka. [1]) Tvanui užėjus daugelis žmonių išsigandę gailėjosi už nuodėmes ir prigėrę nepateko pragaran, bet pateko pas teisiuosius patrijarkus. Jų buveinę Šv. Petras pavadino kalėjimu dėl to, kad jie Dievo veido pamatyt negalėjo.

Šventasis-gi Paulius rašo: *ką-gi kita reiškia tas užžengimas, jei ne tai, kad jis pirma buvo ir nužengęs į žemiausias žemės dalis? Kurs nužengė yra tas pats, kurs ir užžengė ant visų dangų, kad visa pripildytų.* [2]) Šventasis Paulius čia pažymi, kad V. Jėzus, prieš užžengiant į dangų, buvo nužengęs žemyn pas teisingųjų Senojo Įstatymo žmonių sielas.

Šv. Augustinas rašo: "Tai-gi kuris netikėlis galėtų sakyti, kad Jėzus nebuvęs pragruose?" [3]) Kitų Bažnyčios Tėvų posakius neminėsiu. Jų gana daug yra surinkta kiekviename tikybos mokslo rankvedyje. [4]) Apie tą tiesą visai negalime abejoti nevien dėl to, kad ji aiškiai išreikšta Šv. Rašte ir Apaštalų Sudėjime, bet ir dėlto, kad Ketvirtoji Laterano visotinė Santaryba tą tiesą paskelbė privalomą 1.215 metais. Santarybos žodžiai yra šie: "Kuris (t. y. V. Jėzus) dėl žmonių giminės išganymo ant kryžiaus medžio kentėjo ir numiręs, nužengė į pragarus, atsikėlė iš numirusių ir užžengė į dangų,

1) 1 Petri, 3, 18-20.
2) Efez. 4, 9. 10.
3) S. Augustinus, 164 laiškas Evodijui 2, 3; Migne 33, 710.
4) Žiūr. Chr. Pesch, Praelectiones Dogmaticae t. IV. Freiburg i. Br. 1922 p. 291.

bet nužengė siela, o atsikėlė kūnu, gi užžengė su abiem drauge.” [1])

Teisinga buvo, kad nekrikštytos Senojo Įstatymo teisingųjų žmonių sielos, neįeis į dangų pirma V. Jėzaus. Bet mirtį pergyvenęs, Jis tapo lygus toms sieloms, kaip buvo tapęs lygus gyviesiems, kada užgimė kūdikėliu, kaip buvo tapęs lygus nelaimingiausiems, kada pakibo ant kryžiaus. Nužengimas tat į pragarus buvo įsikūnijimo pilnybės viršus. Bevykdamas iš dangaus į žmonių pasaulį žemyn, V. Jėzus pasiekė žmonijos dugną ant kryžiaus, grabe ir pragaruose.

Sunku mums pilnai pajusti, kaip nudžiugo Adomas ir Jieva, kaip linksmi tapo Abraomas ir Mozė, ir Dovydas, ir visi pranašai, kada jie savo tarpe išvydo tą, kurio buvo laukę šimtais ir tūkstančiais metų. Išvydę V. Jėzaus sielą, jie išvydo ir Jo Dievybę. Tada pragarai jau virto jiems dangum. Gyviems žmonėms Atpirkimo Evangeliją V. Jėzus buvo skelbęs per trejus metus. Anoms teisingųjų sieloms Jis Linksmąją Naujieną paskelbė vienu Savo pasirodymu. Su jais Jis išbuvo iki atsikėlimo valandos, bet Jis nesiskyrė nuo Jų. Jie jau Jį visuomet matė ir su Juo jie paskui visur visada buvo drauge. Su Juo jie ir į dangų užžengė pas Tėvą.

1) Denzinger-Bannwarth XI n. 429.

X LAIMĖ IR GARBĖ.

5. Trečią dieną kėlėsi iš numirusių, 6. Užžengė į dangų, sėdi visagalio Dievo Tėvo dešinėje, 7 iš ten ateis gyvų ir numirusių teistų,.

Apaštalų Sudėjimas.

Po sunkių gyvenimo vargų, po skaudžiosios kančios, po karčiausios mirties žmogiškoji V. Jėzaus prigimtis susilaukė laimės ir garbės. Trimis Apaštalų Sudėjimo skiemenimis buvo išreikšta V. Jėzaus Dievybė, jo užgimimas, kančia ir mirtis. Lygiai taip pat kitais trimis skiemenimis išrekšta laimė, garbė ir galybė.

Iki šiol šitoje knygoje buvo straipsnių dėstančių vieno skiemens tiesas, buvo straipsnių įterptų į Apaštalų Sudėjimo skiemenų tarpus. Dabar štai yra straipsnis, kurs vienas apima tris Apaštalų Sudėjimo skiemenis. Kai kas gal stebėtis, kodėl susidarė ta nelygybė, bet lengva suprasti, kad būsimos tėviškės, t. y. dangaus dalykai, kurių pritirsime ateityje, kai mirties slenkstį peržengsime, dabar mums nelabai prieinami, todėl Dievo apreikštąsias apie dangaus laimę tiesas nelabai galime paaiškintį savo prityrimu. V. Jėzaus atsikėlimo ir dangun užžengimo įvykiai suprantami be plačių aiškinimų ir išreiškiami trumpais žodžiais. Nėra nei reikalo apie juos plačiai rašyti. įvykio svarba ne nuo to pareina, kaip daug prirašyta apie jį.

Tai-gi šitame straipsnyje bus šitie posmai: 1-as Jė-

zaus atsikėlimas iš numirusių, 2-as Išganytojo užžengimas į dangų ir sėdėjimas Dievo Tėvo dešinėje, 3-čias paskutinysis pasaulio teismas. Prie tų posmų aiškinančius tris aukščiau išrašytus Apaštalų Sudėjimo skiemenis, pridėsiu 4-ą posmą apie Šv. Marijos gyvenimą V. Jėzui užžengus į dangų, kad visas Dievo Motinos gyvenimas būtų aprašytas šioje knygoje.

1. V. Jėzaus atsikėlimas iš numirusių.

Penktasis Apaštalų Sudėjimo skiemuo sako, kad V. *Jėzus trečią dieną kėlėsi iš numirusių.* Penktadienyje po pietų V. Jėzus mirė, sekmadienio rytą bešvintant Jis atsikėlė iš numirusių. Tai-gi buvo numiręs devynias valandas pirmosios dienos, ištisą parą antrosios dienos ir šešias ar septynias valandas trečiosios dienos, viso labo keturiasdešimts valandų. Tą minėja keturiasdešimties valandų pamaldos Katalikų bažnyčiose.

A t s i k ė l i m o l i u d i n n k a i. V. Jėzaus atsikėlimo įvykį žinome iš keturių Evangelistų: Mato, Morkaus, Luko ir Jono. Lukas tą atsitikimą minėjo ir antrame savo veikale, kuris vadinosi "Apaštalų Darbai." Prie tų keturių liudininkų dar reikia pridėti Šv. Petro apaštalo raštą ir šv. Pauliaus laišką Korinto krikščionims. Pagalios V. Jėzaus atsikėlimas yra minėtas netikėjusio į V. Jėzų žydo Juozapo Flavijaus rašte, vadinamame "Žydų Senovė."

Reikia pažymėti, kad iš minėtųjų penki liudininkai taip stipriai buvo įtikėję į Jėzaus atsikėlimą iš numirusių, jog už tą tikėjimą davėsi nužudyti. Tai buvo: Matas, Morkus, Lukas, Petras ir Paulius. Šeštasis Jonas savo mirtimi mirė, bet vienu tarpu ir jam buvo tekę, ar-

ba Kristaus atsižadėti, arba būti įmestam į verdantį aliejų. Jis davėsi įmesti. Tik stebuklas Joną išgelbėjo iš mirties tada, bet jis metamas nežinojo, kad tas stebuklas pasidarys. Tai-gi mes galime sakyti, kad yra šeši liūdininkai, kurie mirtim paliudijo Kristaus atsikėlimą iš numirusių.

Keturi buvo patys matę Kristų prieš mirsiant ir paskui gyvą po mirties. Tie buvo Matas, Jonas, Petras ir turbūt, Paulius. Apie Paulių yra abejonės, ar jis pažinojo Kristų prieš mirsiant, bet nėra abejonės, kad jis susitiko su Kristum atsikėlusiu iš numirusių. Lukas savo akimis nebuvo matęs V. Jėzaus nei prieš mirtį nei po atsikėlimo iš numirusių, bet jisai surankiojo ir savo veikaluose surašė žinias iš tų, kurie buvo pažinoję Kristų. Apie Morkų yra abejonės, ar jis tik surašė, ką kiti mačiusieji sakė, ar buvo matęs ir pats. Jei aš neklystu manydamas, kad paskutinė Kristaus vakarienė buvo Morkaus tėvų namuose, kad Morkus nakvojo mažame kambarėlyje greta didžiosios salės, kurioje buvo paskutinė Kristaus Vakarienė, ir kad, Apaštalams išėjus į Alyvų Daržą, tamsoje nusekė paskui juos apsisiautęs vien tik paklode; tai jisai buvo tas vaikinas, kuris, palikęs paklodę, nuogas parbėgo namo V. Jėzaus sugavimo naktyje, ir jisai tat pažinojo V. Jėzų prieš mirtį ir po atsikėlimo iš numirusių.

Paulius buvo Kristaus ir Jo mokytinių priešas iki kol susitiko su gyvu atsikėlusiu iš numirusių Jėzum. Tada jis virto krikščioniu ir apaštalu. Juozapas Flavius netaip karštai rūpinosi tiesa kaip Paulius: ir patyręs Kristaus atsikėlimą, net užrašęs jį savo knygoje, visgi krikščionim netapo. Persunkus jam buvo Kristaus mokslas, ypač Jojo įsakymai, kurie reikalavo iš žmo-

gaus veikiau netekti patogumų, turtų ir gyvybės, negu nusidėti tiesai.

Prie šitų žmonių, kurie savo liudijimus patys raštu parašė, dar reikia pridėti daugybę kitų, kurie tik žodžiu liudijo Kristų kėlus iš numirusių ir už tą liūdymą nužudyti tapo. Tokių yra visa devynetą apaštalų: Andriejus, du Jokūbai, Simanas, teisusis Judas, Pilypas arba Tadas, Baltramiejus, Tamas, Motiejus ir nesuskaitoma daugybė kitų.

Žydų rabinų knygos V. Jėzaus atsikėlimą iš numirusių neminėjo lygiai taip pat, kaip Egipto raštai nutylėjo dešimtį bausmių ir Izraelio tautos išėjimą iš Egipto, kaip Rusijos generalinis štabas 1915 m. nutylėjo, kad vokiečiai paėmė Kauno tvirtovę.

Trumpai paminėjęs atsikėlimo liudininkus, dabar aprašysiu kaip tas atsikėlimas įvyko ir kas buvo po jo.

T u š č i a s g r a b a s. V. Jėzui mirus Jo mokytinių mintys pakriko, nes jie nesitikėjo, kad Jo pradėtasis darbas galėtų eiti toliau. Nors Jis buvo daug kartų sakęs, kad Jam reikia mirti ir keltis, bet jie niekad nenorėjo klausyti mirties pranašysčių, ir dėl to nemintydavo apie atsikėlimą iš numirusių, nors Jėzus nebereikalo buvo prikėlęs tris numirėlius. Gerosioms moterims gaila buvo neteisingai nužudyto Mokytojo, bet ir jos nesitikėjo Jį gyvą matyti. Prisipirkusios brangių tepalų jos laukė šventės pasibaigiant, kad galėtų Jo Kūną tinkamai paruošti amžinam atilsiui.

Tik parizėjai, sugrįžę iš Kalvarijos kalno atsikvošėjo, jog mirtis Jėzui nebuvo netikėta, jog Jis jiems reikalaujant stebuklo vis vienaip atsakydavo, kad mirsiąs ir trečią dieną kelsiąs. Jie nesitikėjo, kad kas galėtų pats keltis iš numirusių, tik jie užtatai pasirūpino ge-

rai saugoti Jo Kūną, kad gudraus Mokytojo drąsus mokytiniai nepadarytų kokios suktybės, kūną išvogę. Taigi grabo sargyba buvo gerai prižiūrima, kad budėtų. Ne vienas, o keli ginkluoti kareiviai saugojo tą grabą, nors šiaip ir dideliems brangių daiktų sandėliams užtenka vieno kareivio daboti.

Subatos vakare sutemus pasibaigė pirmoji Velykų šventės diena. Marija Magdelena, Jokūbo Marija, Saliomė prisipirko kvepalų šermenims. Kitos moters buvo suskubusios tą padaryti penktadienyje prieš sutemstant. Susitarusios kelios sekmadienio rytą dar prieš auštant jos nešėsi tuos kvepiančius tepalus. Kaip tik šiek tiek prašvito kareiviai atkėlė miesto vartus ir moters su savo kvepalais išėjo Kalvarijos kalno linkui, nes Jėzaus kapas buvo netoliese nuo tenai. Ėjo netik Jokūbo motina Marija, Saliomė ir Joana ir dar tur būt, viena kita. Marija Magdalena jų nelaukdama buvo nubėgusi pirma.

Šitoms beeinant užėjo abejonė, kas joms atris akmenį nuo grabo, nes buvo labai didelis ir sunkus. Tik štai smarkiai sudrebėjo žemė ir žybtelėjo lyg žaibas. *Viešpaties angelas nužengė iš dangaus, prisiartinęs nurito akmenį ir ant jo atsisėdo. Jo pažvelgimas buvo kaip žaibas ir jo drabužiai kaip sniegas. Dėlei jo baisumo sargai nusigando ir pasidarė lyg numirę.* [1]) Nustebęs moterų pulkelis sustojo, bet Magdelena, kuri ėjo skyrium ir buvo pralenkus kitas, pribėgo prie grabo, rado akmenį atimtą, ir susisukus greitai nubėgo pranešti apaštalams Petrui ir Jonui. Ji jiedviem sakė: *Paėmė Viešpatį iš kapo ir nežinome kur jį padėjo.* [2]) Tuom tarpu priėjo anos moters ir išvydusios angelą nusigando.

---

1) Mat. 28, 2-4.
2) Jon. 20, 2.

Jos nematė, kad kareiviai pabėgo iš sargybos, nes jos nežinojo, kad parizėjai tą sargybą buvo pastatę.

Angelas joms maloningai tarė: *Jūs nesibijokite, nes aš žinau, kad ieškote Jėzaus, kurs buvo prikaltas prie kryžiaus. Jo čia nėra, nes jis atsikėlė, kaip yra sakęs. Ateikite ir apžiūrėkite vietą, kame Viešpaties būta paguldyto.* [1]) Moters įėjo į grabo vidų ir ten išvydo kitą angelą, *sėdinti dešinėje pusėje, apvilktą baltu drabužiu.* [2]) Ir to jos nusigando, bet *jis joms tarė: Nesibijokite.* [3]) Kai jos apžiūrėjo grabo vidų, jis pridėjo: *Eikite, pasakykite jo mokytiniams ir Petrui, kad jis eina pirm jūsų į Galilėją; tenai jį matysite, kaip jis yra jums sakęs.* [4]) Išėjusias iš grabo moteris vėl apėmė baimė ir jos bėgo namo. Bebėgdamas sutiko V. Jėzų. Jis joms tarė: *"Sveikos." Jos-gi prisiartino apkabino Jo kojas ir Jį pagarbino.* Tuomet *Jėzus joms tarė: Nebijokite, eikite, apskelbkite mano broliams, kad eitų į Galilieją, ten jie mane matys.* [5])

Tuotarpu apaštalai Petras su Jonu, iš Magdelenos patyrę, kad V. Jėzaus Kūno nėra grabe, skubinosi pažiūrėti, kaip yra ištikrųjų. Jaunesnysis Jonas *bėgo greičiau už Petrą ir pirmas atvyko pas kapą. Pasilenkęs jis pamatė padėtas drobules, tačiau į vidų neėjo. Atėjęs Simanas Petras, kurs jį sekė, įėjo į kapą ir matė padėtas drobules, taip pat skepetą buvusią ant jo galvos. Ji buvo padėta ne su drobulėmis, bet atskirai suvyniota kitoje vietoje.* [6]) Jonas taip-gi įėjo į kapo vidų ir jį apžiūrėjęs rado taip pat, kaip ir Petras. Juodu grįžo atgal ir rado kitus, nors ne visus, apaštalus be-

1) Mat. 28, 5-6.
2) Mrk. 16, 5.
3) Mrk. 16, 6.
4) Mrk. 16, 7.
5) Mat. 28, 9-10.
6) Jon. 20, 4-7.

klausinėjant moteris. Tos pasakojo, ką buvo mačiusios grabe, ką girdėjusios iš angelų ir iš paties Jėzaus, kurį buvo sutikusios. *Tos žinios pasirodė jiems lyg tuščios pasakos ir jie joms netikėjo.* [1])

Magdelenos tada nebuvo. Pasakius Petrui ir Jonui, kad kapas tuščias, ji taip-gi grįžo prie kapo, bet jau apaštalai buvo išėję namo. Atėjus pas kapą Magdelena stovėjo tenai ir verkė. *Beverkdama ji pasilenkė ir pažvelgė į kapą. Tenai ji pamatė du baltai apsivilkusiu angelu vieną galvų gale kitą kojų gale, kame būta padėto Jėzaus Kūno. Juodu jai tarė: Moteriške, ko verki? Ji jiems atsakė: kad paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur jį padėjo. Tai pasakius ji atsigręžė atgal ir pamatė stovintį Jėzų, bet nežinojo, kad tai Jėzus. Jėzus jai tarė: Moteriške, ko verki? ko ieškai? Manydama, kad tai daržininkas ji jam atsakė: Viešpatie, jei tu jį išsinešei, pasakyk man kur jį padėjai, aš jį pasiimsiu. Jėzus jai tarė: Marija. Atsigręžus ji jam tarė: Rabboni (tai yra Mokytojau). Jėzus jai tarė: Neliesk manęs, nes aš dar neužžengiau pas savo Tėvą. Eik velyk pas mano brolius ir sakyk jiems: Aš žengiu aukštyn pas savo Tėvą ir jūsų Tėvą, pas mano Dievą ir jūsų Dievą. Marija Magdelena nuėjo ir apskelbė mokytiniams: Aš mačiau Viešpatį ir jis man tai pasakė.* [2]) Apaštalai, žinoma, netikėjo ir ja, kaip ir kitomis moterimis.

Mums gali rodytis nesuprantama, kodėl V. Jėzus lyg ant juoko palaikė Magdeleną, kad nesusyk davėsi jai pažintį. Bet Išganytojas jokių juokų nevarinėjo. Tik Magdelenos mintis taip stipriai buvo Jėzaus mirties apimta, kad matant gyvą Jėzų mintijo, jog tai ne Jis, o kas kitas. Taip dažnai ir mums pasitaiko nepažinti arti-

1) Luk. 24, 11.
2) Jon. 20, 11-18.

mo žmogaus, jei netikėtai jį sutinkame ten, kur mūsų nuomene jis negalėjo būti.

Vyrai paprastai pergreit įtaria moteris bereikalo tuščius paskalus leidžiant ir netiki jomis, kai kas sunkiai tikėtina pasitaiko ištikrųjų. Taip buvo ir V. Jėzaus atsikėlimo dienoje. Su sargais, stovėjusiais prie grabo apaštalai negavo pasikalbėti, nes sargai, pamatę gyvą numirėlį išeinant iš grabo, pradžioje lyg apmirė, o atsipeikėję leidosi bėgti miestan. Pirmiausiai jie pasiskubino, pas kunigų vyresniuosius, kuriems tarnavo, ir pranešė, kas buvo atsitikę. Kunigų vyresnieji, susirinko *ir pasitarę davė kareiviams daug pinigų, tardami: Sakykite, kad jo mokytiniai atėjo naktį ir jį pavogė mums bemiegant. Ir jei apie tai išgirstų valdovas, mes jį perkalbėsime ir apsaugosime jus nuo pavojaus. Tai-gi jie ėmę pinigus padarė kaip buvo pamokyti ir tas gandas paplito pas žydus iki šiai dienai.* [1])

Ir vyrai mato atsikėlusį iš numirusių. Pirma negu parizėjų pramanytasis ir kareivių skleidžiamasis melas pasiekė apaštalus V. Jėzus pasirodė Simanui Petrui. Tą trumpai minėja šv. Luko Evangelija, [2]) nesakydama nei kur, nei kaip šv. Petras pirmą kart susitiko su atsikėlusiu iš numirusių V. Jėzum.

Beveik pridurmui po to du tolimesnieji V. Jėzaus mokytiniai, t. y. ne apaštalai, ėjo vieškeliu iš Jeruzolimos į Einmaus. Vieno tų dviejų keleivių vardą žinome: jis buvo Kleopas, kitaip Alpiejus, tur būt Marijos vyras, Jokūbo ir Simano apaštalų tėvas V. Jėzaus tetėnas. Antrojo keleivio vardą Evangelija neminėjo, nei mes negalime tikrai įspėti. Eidami *juodu kalbėjosi tarp savęs*

1) Mat. 28, 12-15.
2) Luk. 24, 34.

apie visa tai, kas buvo įvykę. Atsitiko, kad jiedviem bešnekant ir tarp savęs besikalbant, pats Jėzus prisiartino ir ėjo draug su jiedviem. Jų dviejų akys buvo sulaikytos, kad jo nepažintų. Jis jiedviem tarė: Koki tie dalykai, apie kuriuos eidami šnekate tarp savęs ir esata nuliūdę? Atsakydamas vienas, kurs buvo vardu Kleopas jam sakė: Tu vienas esi svečias Jeruzalėje, kad nepatyrei kas joje atsitiko šiomis dienomis? Jis juodu paklausė: Kas-gi? Juodu atsakė: Jėzui Nazaretiečiui, kurs buvo pranašas galingas darbais ir žodžiais Dievo ir visos tautos akyse, kaip vyriausieji kunigai ir mūsų vyresnieji išdavė jį, kad būtų pasmerktas nužudyti ir prikalė jį prie kryžiaus. Mes-gi tikėjomės, kad jis atpirksiąs Izraelį. Dabar po viso to šiandien trečia diena, kaip tai įvyko. Tiesa, kaikurios moterys iš mūsiškių, kurios prieš išauštant buvo prie kapo, nustebino mus, neradusios jo kūno. Jos parėjo ir sakė mačiusios net pasirodžiusius angelus, kurie sakė jį esant gyvą. Kaikurie mūsiškiai buvo ir-gi nuėję pas kapą ir rado taip, kaip moterys sakė, jo-gi paties nematė. [1]) Pakeliui Jis jiedviem dėstė Senojo Įstatymo pranašystes apie Mesijo kančią ir įrodinėjo, kad taip turėjo viskas būti kaip įvyko. *Taip jie prisiartino prie miestelio, į kurį juodu ėjo. Jis-gi sakėsi toliau einąs. Bet juodu privertė ji, sakydami: Pasilik su mudviem, nes artinasi vakaras ir diena jau baigiasi. Tai-gi jis ėjo su jiedviem. Atsitiko, kad sėdėdamas su jiedviem prie stalo, jis ėmė duonos, laimino, laužė ir jiem davė. Dabar jųdviejų akys atsivėrė ir juodu pažino jį, bet jis pražuvo iš jųdviejų akių. Tuomet juodu kalbėjo vienas kitam: Ar-gi mudviejų širdis nebuvo užsidegus mumyse, kuomet jis kal-*

1) Luk. 24, 14-24.

bėjo kelyje ir aiškino Raštą. Pakilę juodu grįžo į Jeruzolimą ir rado susirinkusius vienuoliką ir kitus draug su jais buvusius, kurie sakė: Viešpats ištikrųjų atsikėlė ir pasirodė Simonui. [1]) Kas buvo pasitaikę Magdelenai, kad žiūrėdama į Jėzų Jo nepažino, tas pasitaikė ir šitiemdviem. Tik juodu ilgiau nepažino Mokytojo, nes mažiau už ją buvo apie tai mintiję pirma.

Turėjo būti gana vėlu, kada juodu sugrįžo į Jeruzolimą, nes miestelis Emmaus buvo 60 varsnų toli nuo sostinės. Bet jiedviem atvykus, kur apaštalai laikėsi, Jėzaus mokytiniai dar nebuvo sugulę. Visiems rūpėjo tos dienos įvykiai ir rodėsi nesuprantami. Po didžiojo kančios ir mirties nusiminimo dabartinės šnekos apie atsikėlimą, nors nedaugino skausmo, bet nemažino rūpesčio. Miegas neėmė apaštalų. Kleopas su draugu, parvykę iš Emmaus nepigiai įėjo pas apaštalus; nes jie buvo gerai užsirakinę, kad kartais parizėjų tarnai neužpultų. Bet juodu galų gale įsibeldė. Visi susėdo valgyti ir šnekėjo.

Jiems taip bekalbant [2]) durims, kame buvo susirinkę mokytiniai, esant uždarytoms dėl žydų baimės, atėjo Jėzus, atsistojo viduryje ir tarė jiems: *"Ramybė jums.*[3]) Tai aš nesibijokite. Nusigandę ir pilni baimės jie tarėsi matą dvasią. Tuomet jis jiems tarė: Ko esate nusigandę ir kodėl mintys kilsta jūsų širdyse. Žiūrėkite mano rankas ir kojas, jog aš tas pats. Palytėkite ir veizėkite. Juk dvasia neturi kūno nė kaulų, kaip kad matote mane turint. Tai pasakęs jis parodė jiems rankas ir kojas. Jiems dar netikint ir besistebiant iš džiaugsmo, jis tarė: Ar neturite čia ko valgyti! Jie padavė

1) Luk. 24.
2) Luk. 24, 36.
3) Jon. 20, 19.

jam keptą žuvies dalį ir medaus korį. Paėmęs jis valgė jų akyvaizdoje ir *kas liko jiems atidavė.* [1]) Paskui *jis parodė jiems rankas ir šoną. Mokytiniai pamatę Viešpatį džiaugėsi. Jis vėl jiems tarė: Ramybė teesie su jumis. Kaip Tėvas mane-siuntė, taip ir aš jus siunčiu. Tai pasakęs jis kvėpė į juos ir jiems tarė: Imkite Šventąją Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, tam jos sulaikytos.* [2]) *Po to jis jiems tarė: Tie yra mano žodžiai, kuriuos esu jums pasakęs dar tebebūdamas su jumis. Reikia, kad įvyktų visa, kas parašyta apie mane Mozės įstatyme, pranašuose ir psalmėse. Tuomet jis davė jiems išmanymo, kad jie suprastų Raštus ir jiems tarė: Taip parašyta ir taip turėjo Kristus kentėti ir trečioje dienoje keltis iš numirusių. Reikia jo vardu atgaila ir nuodėmių atleidimas skelbti tarp visų, tautų pradedant nuo Jeruzolimos. Jūsgi esate tų dalykų liudytojai. Aš atsiųsiu ant jūsų kas mano Tėvo pažadėta.* [3])

Ž a i z d ų p a t i k r i n i m a s. Atsikėlimo dienos vakare, Vakarienbutyje pribuvo, Išganytoją matė ir su juo kalbėjo tiktai dešimt apaštalų. Šv. Lukas rašo, “vienuolika” dėl to, kad išdavikui Judui žuvus vienuolikos vardu vadinosi apaštalų visuma. Šv. Lukas nekreipė domės į tai, kad vieno nebuvo. Vieno trūkstant visuma vis-gi tebėra. Tasai vienas buvo apaštalas Tamas. Jis laikėsi nuošaliai nuo kitų.

Nors V. Jėzus ir angelai buvo sakę apaštalams eiti į Galilėją, bet tas nereiškė, kad jie turėtų tuojaus bėgti iš sostinės. Buvo pasakyta, kad V. Jėzus į Galilėją nuvyko pirma jų. Jiems-gi pavojinga buvo vieniems eiti

1) Luk. 24, 36-43.
2) Jon. 20, 20-23.
3) Luk. 24, 44-49.

tuščiais keliais. Priešai būtų lengvai juos išgaudę. Dideliame mieste pilname svetimų žmonių jiems buvo daug lengviau ir patogiau slapstytis. Todėl jie nėjo į Galilėją prieš Velykų švenčių pabaigą, o tos šventės tęsėsi aštuonias dienas. V. Jėzus juos pamokino neiti iš Jeruzolimos drauge su kitais namo grįžtančiais meldžionimis, sakydamas: *Pasilikite mieste iki būsite apvilkti galybe iš aukštybės.* [1]) *Valgydamas su jais jis jiems liepė neišeiti iš Jeruzalės ir laukti Tėvo pažadėjimo. Apie jį, sakė jis, jūs girdėjote iš mano burnos, nes Jonas krikštyjo tik vandenimi, jūs-gi nedaugeliui dienų praslinkus, būsite pakrikštyti Šventąja Dvasia. Tai-gi jie buvo susėję ir klausė jį sakydami: "Viešpatie, ar šiuo metu tu atstatysi karalystę Izraeliui? Jis jiems atsakė: Ne jūsų dalykas žinoti laikus ir valandas, kurias Dievas nustatė savąja valdžia, bet kaip tik Šventoji Dvasia ant jūsų ateis, jūs gausite galios ir būsite man liūdytojai Jeruzolimoje, visoje Judėjoje, Samarijoje ir iki žemės kraštų."* [2])

Per tą savaitę dešimts apaštalų ir kiti mokytiniai nekartą suseidavo su Tamu, *kurs vadinosi Dvynas,* ir klausinėdavo jo, kodėl jis *nebuvo draug su jais, kuomet Jėzus buvo atėjęs. Todėl kiti mokytiniai jam sakė: "Mes matėme Viešpatį." Bet jis jiems atsakė: "Jei nepamatysiu jo rankose vinių perdūrimų, neįdėsiu savo piršto į vinių vietą ir neįdėsiu savo rankos į jo šoną, neįtikėsiu." Po aštuonių dienų* [3]) *jo mokytiniai vėl buvo viduje ir Tamas draug su jais. Jėzus atėjo durims esant užrakintoms, atsistojo viduryje ir tarė: "Ramybė teesie jums." Po to jis tarė: "Įdėk čia savo pirštą, apžiūrėk*

1) Luk. 24, 49.
2) Ap. Darb. 1, 4-8.
3) Nuo atsikėlimo dienos.

mano rankas, ištiesk savo ranką ir įdek į mano šoną ir nebūk netikėlis bet tikintis." Tamas atsakė jam ir tarė: "Mano Viešpats ir mano Dievas!" Jėzus-gi jam tarė: "Kadan-gi matei mane, Tamai, įtikėjei; palaima tiems, kurie nematė ir tikėjo." [1])

Trumpai po to apaštalai išėjo į Galilliejį. Jie tą padarė, turbūt, pasiskirstę po vieną, kad niekeno domės nekreiptų. Jei Sinedrijos šnipai tykojo apaštalų vieškeliuose, kuomet «meldžionys grįžo iš Jeruzolimos į Galijieją, tai jų nematė iki meldžionių pulkams išsiskirstant visai. Dabar būtų pradėta gaudyti apaštalus Jeruzolimoje, bet ir čia jų nerasta, nes jie įvairiais keliais išvyko iš Judėjos į šiaurę ir niekas jų nepastebėjo.

Petras aukščiausias ganytojas. Sugrįžę į tėviškes apaštalai vėl pradėjo savo įprastuoju darbu — žveja — pelnytis duoną. Žvejodavo jie, kaip paprastai, Genazareto ežere, kurs kitaip vadindavosi Tiberiados jūra. Vieną kartą pas ežerą *buvo draug Simonas Petras, Tamas vadinamas Dvynu, Natanaelis, kurs buvo iš Kanos Galiliejoje, du Zebedėjaus sūnų ir kitu du jo mokytiniu. Simonas Petras jiems tarė: "Einu žvejoti." Jie jam atsakė: "Ir mes einam su tavim." Jie išėjo ir sėdo į laivą, bet tą naktį nieko nepagavo. Jau praaušus, Jėzus stovėjo ant kranto; tačiau mokytiniai nepažino, kad tai Jėzus. Jėzus jiems tarė: "Vaikai, ar neturite ko valgyti?" Jie atsakė: "Ne." Jis jiems tarė: "Įleiskite tinklą dešinėje laivo pusėje ir rasite." Jie įleido ir jau nebegalėjo jo patraukti dėl žuvų daugybės. Tuomet tas mokytinis, kurį Jėzus mylėjo,* [2]) *tarė Petrui: "Tai Viešpats." Simonas Petras, kaip tik išgirdo, kad tai Viešpats, apsisiautė jupa, nes buvo nuogas, ir įšoko*

1) Jon. 20, 24-29.
2) Jonas. Jis aprašė šitą atsitikimą.

į jūrą. Kiti-gi mokytiniai atplaukė laivu, nes buvo netoli nuo kranto, tik apie du šimtu mąstų, vilkdami tinklą su žuvimis. Išėję ant žemės jie pamatė sukurtą ugnį, padėtą ant žarijų žuvį ir duonos. Jėzus jiems tarė: "Atneškite žuvų, kurių daug sugavote." Simanas Petras nuėjo ir ištraukė ant kranto tinklą pilną didelių žuvų, kurių buvo šimtas penkiasdešimts trys. Nors jų taip daug buvo, bet tinklas neplyšo. Jėzus jiems tarė: "Eikite šen ir valgykite." Nei vienas sėdusiųjų valgyti nedrįso paklausti jį: Kas tu, nes jie žinojo, kad tai Viešpats. Jėzus priėjo, paėmė duoną ir davė jiems, taip pat ir žuvį. [1])

Nėra abejonės, kad tą rytą buvo labai tiršta migla ant ežero, nes per du šimtu mąstų žvejai nematė degančios ugnies. Nuo miglos tirštumo, kartais ir balso skambėjimas kiek pasikeičia. Kai apaštalai Jėzaus sukviesti suėjo pas ugnį, Jis buvo kiek toliau nuo jos, todėl kaikurie abejojo, kas jis. Bet nei Jonas, nei Petras tos abejonės neturėjo. Ji išnyko ir aniems keturiems, kai V. Jėzus priėjo prie ugnies. Taip jie ir liko nepaklausę, kas jis, nors pirma buvo ketinę klausti. Stebėtina, kad Jonas pirmiausiai pažino, nors būdamas toli. Jis prisiminė, kad tai antra tokia stebuklingoji žveja. Ko akys nematė, tą protas regėjo ir širdis jautė.

Jiems pavalgius Jėzus tarė Simanui Petrui: "Jono sūnau Simanai, ar myli mane labiau kaip šitie?" Jis jam atsakė: "Taip, Viešpatie, tu žinai, kad aš tave myliu." Jis jam tarė: "Ganyk mano avinėlius." Jis vėl ji klausė: "Jono sūnau Simanai, ar myli mane?" Jis jam atsakė: "Taip, Viešpatie, tu žinai, kad aš myliu tave." Jis jam tarė: "Ganyk mano avis." Jis klausė jį trečią kartą: "Jono sūnau Simanai, ar myli mane?"

1) Jon. 21, 2-13.

Petras nuliūdo, kad jis jį trečią kartą klausė: "Ar myli mane" ir jam atsakė: "Viešpatie, tu viską žinai; tu žinai, kad aš tave myliu." Jis jam tarė: "Ganyk mano avis." [1]) ?

V. Jėzus buvo Simano vardą pakeitęs į Petrą, nors reiškė uolą, buvo kitais būdais pažymėjęs, kad jį išskiria iš kitų apaštalų, buvo žadėjęs ant jo, kaip uolos, pastatyti Savo Bažnyčią ir duoti jam dangaus karalystės raktus su galybe surišti ir paliuosuoti viską šiame pasaulyje. Tą teisę ir drauge sunkią pareigą V. Jėzus pakartojo šv. Petrui šitą pavasario rytą. Visi kas tik yra V. Jėzaus avelės, yra Šv. Petro pavaldiniai. Jis gano ir aveles ir avinėlius, ne vien vyrus ir moteris, bet ir aukštus ir žemus, be jokio skirtumo. Duodamas tą aukštą valdžią šv.. Petrui V. Jėzus nieko neišskyrė, niekuomi neapribojo Petro vyriausybės.

Šv. Petras dėlto nesiliovė buvęs žmogum. Jis negali Dievo apreikštųjų tiesų pakeisti, nei prie apreiškimo pridėti kas neapreikšta. Jis negali nedorą daiktą padaryti doru, nei permainyti Dievo įsakymus. Bet jam duota teisingai suprasti, kas V. Jėzaus apreikšta, išspręsti visus galinčius kilti ginčus dėl apreiškimo prasmės. Visa, kas žmonėms pavesta tikybos srityje, visas Bažnyčios valdymas ir tvarkymas, visa apaštalų ir žemesnių dvasiškių darbuotė yra šv. Petro valdžioje ir jo tvarkoma. Kad jis nesuklystų taip svarbiuose dalykuose, kad piktos dvasios niekojami krikščionys galėtų išsilaikyti prie tiesos, tam pačiam Simanui Petrui V. Jėzaus žadėta ir duota, kad jo tikėjimas niekuomet neišklys.

Suteikęs tą aukštą ir didžią valdžią dvasios srityje V. Jėzus pakreipia Petro mintis į rimtą ateitį. *Ištikrų-*

---

1) Jon. 21. 15-17.

jų, ištikrųjįį sakau tau, kuomet buvai jaunesnis, susijuosdavai ir vaikščiodavai, kur norėdavai. Kai pasęsi, ištiesi savo rankas; kitas sujuos tave ir ves kur tu nenori. Tai pasakė nurodydamas, kokia mirtimi jis turėjo padaryti Dievui garbės. [1]) Ištikrųjų, praslinko kelios dešimtys metų. Petras jau gyveno didžiausiame tuomet pasaulio mieste Romoje ir valdė krikščionių daugybes. Bet Nerono įsakymu sugautas, surakytas pančiais ir virvėmis, ir pasmerktas mirti, labai senas būdamas žuvo prikaltas prie kryžiaus žemyn galva. Jo kaulų likučiai ir dabar tebėra Romoje Šv. Petro bažnyčioje. Karti V. Jėzaus pranašystė apie Petro mirtį buvo tinkamiausias vaistas apaštalo sielai apsaugoti nuo išdidumo nuodėmės ir visų jos blogųjų vaisių. Jei kada Dievo apveizda išaukština žmogų, nepridedama skaudžių kartumynų, tai pats žmogus turėtų tų kartumynų pasigaminti, kad pragaro pavojų išvengtų.

Kitas V. Jėzaus pasirodymas Galiliejoje.

Bebūdamas su Apaštalais Jeruzolimoje V. Jėzus buvo pasakęs jiems, kada ir kur žmonės turi suseiti, kad Jį pamatytų. Tą žinią apaštalai paskleidė Galiliejoje. Pa skirtą dieną, paskirtoje vietoje susėjo daugiau kaip penki šimtai žmonių. Tą skaitlinę minėja šv. Paulius savo laiške Korinto krikščionims. [2]) Į tą V. Jėzaus paskirtąjį kalną atėjo ir vienuolika apaštalų. Iš tolo matydami Jį ateinant kai kurie abejojo ar Jis, bet priėjus Jam artyn jie Jį pagarbino. *Prisiartinęs Jėzus jiems kalbėjo šiuos žodžius: "Man duota visa valdžia danguje ir*

1) Jon. 21, 18. 19.
2) 1 Cor. 15, 6.

žemėje. Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios ir mokydami juos laikyti visa, ką tik ėsu jums sakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai. [1]) *Kas įtikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas, kas-gi netikės, bus pasmerktas. Tuos kurie tikės lydės tokie stebuklai: mano vardu jie išvarinės velnius, kalbės naujomis kalbomis, ims kirmėles ir jei ką mirtingą gertų, tai jiems nekenks, jie dės rankas ant ligonių ir tie pasveiks.”* [2])

Kaikurie sako, kad šitas paskutinis V. Jėzaus susitikimas su Galilėjos žmonėmis buvo Tabaro kalne, bet Evangelijos pasako, kad tai buvo kalne, neišvardydamos to kalno.

V. Jėzus pasirodo Jokūbui ir Marijai skyrium. Iš šv. Pauliaus pirmojo rašto Korinto krikščionims žinome, kad V. Jėzus, atsikėlęs iš numirusių apsireiškė šv. Jokūbui apaštalui, bet ten nėra pasakyta nei kada, nei kaip tas buvo. Nors ir labai būtų įdomu susekti to pasirodymo smulkmenas, bet, turbūt, liksim jų nežinoję iki kol danguje nepatirsim iš paties šventojo apaštalo. Du apaštalu buvo Jokūbo vardais, vienas Kleopo sūnus, kitas Zebedėjaus. Neturime tikros žinios katram V. Jėzus apsireiškė skyrium. Spėjame, kad Zebedėjaus sūnui, kurs vadindavosi senesniuoju Jokūbu.

Šv. Paulius minėja ir pats matęs V. Jėzų atsikėlusi iš numirusių. Kitą pasirodymą gerai ir smulkiai aprašė apaštalo mokytinis šv. Lukas Evangelistas “Apaštalų Darbų” knygoje. [1]) Čia trumpai atpasakoja tą aprašymą. Į metus, maždaug, po V. Jėzaus mirties pari-

1) Mat. 28, 17-20.
2) Mrk. 16, 16-18.
3) Ap. Darb. 9, 1-17.

zėjai nužudė šv. Steponą, už ką tas skelbė Kristaus atsikėlimą iš numirusių. Tarp žudytojų buvo Stepono draugas, kuris buvo dviem vardais: žydiškai vadindavosi Saulius, o graikiškai ir lotyniškai Paulius. Jis norėjo išžudyti visus krikščionis. Daug jiems pakenkęs Jeruzolimoje, su Sinedrijos įgaliotiniais raitas išvyko į Damaską, nes ir ten norėjo išgaudyti krikščionis. Su Paulium jojo keletą kitų vyrų. Netoli Damasko ypatingai skaisti šviesa apsiautė Paulių. Jis nukrito nuo arklio ir išgirdo balsą: "Sauliau, Sauliau, už ką mane persekioji?" Saulius paklausė: "Kas tu esi, Viešpatie?" Čia pat Saulius išvydo Jėzų ir išgirdo jo atsakymą: "Aš esu Jėzus, kurį persekioji, bet tau sunku spardyti į akstiną." Saulius klausė, ką daryti? Jėzus atsakė: eiti į Damaską ir ten laukti, kol bus pasakyta. Saulius pakilo nuo žemės, bet pasijuto nieko neregįs. Jis praregėjo po trijų dienų Damaske, kad Anonijas jį pakrikštyjo.

Šv. Marijai, be abejonės, Sūnus apsireiškė pirmiausiai, bet apie tai nei vienoje Evangelijoje nieko neminėta. Jei kitų moterų žodžiais apaštalai netikėjo, tai motinos liudijimas būtų buvęs dar toliau įtariamas. Kaip ji nepasigyrė šv. Juozapui iš Dvasios Šventos pradėjus savo Kūdikėlį, taip ji niekam neminėjo Jį regėjus atsikėlusį iš numirusių.

Pastabos apie atsikėlimą. Nors čionai sutraukti visi V. Jėzaus pasirodymai po atsikėlimo iš numirusių minėtieji Evangelijoje, tačiau būtų klaida pasakius, kad daugiau Jis niekam nesirodė. Ne viskas yra užrašyta Evangelijose, kas yra įvykę. Šv. laikas rašo: *Per keturias dešimtis dieną davėsi jiems matyti ir kalbėjo apie Dievo karalystę.* [1]) Numanu, kad tos kalbos kartais būdavo ir ilgokos, bet jų nei pats

1) Ap. Darb, 1, 3.

Lukas, nei kiti neaprašė. Kristaus Bažnyčioje daug yra likę įvairių tiesų, niekur neminėtų Šventose Knygose. Tas tiesas, jei ne visas tai bent jų daugelį, tada V. Jėzus paskelbė, kada jie aiškiausiai tikėjo Jo Dievybe, kada jie jau suprato, jog Jis nėra įsikūnijęs politinei Žydų Valstybei atsteigti, o naujai šventai tikinčiųjų bendruomenei Dievo Karalystei, kitaip sakant Bažnyčiai įkurti. Tik V. Jėzui atsikėlus iš numirusių apaštalai pilnai suprato Jo Dievybę ir Jo Karalystės dvasiškumą.

Aprašytaisiais Naujame Įstatyme atvejais V. Jėzus tik pasirodydavo ir vėl išnykdavo. Bet iš ką tik minėtųjų šv. Luko žodžių galime numanyti, kad ilgiausia V. Jėzus pabūdavo su mokytiniais per keturiasdešimt dienų po atsikėlimo. Kad taip sudėjus visą laiką, kurį V. Jėzus išbuvo drauge su mokytiniais per tą 40 dienų, ir vėl suėmus į vieną visą laiką, kada atsikėlusio Mokytojo nebuvo su mokytiniais, nežinia katras išeitų ilgesnis. Nors paskubomis Evangelijas skaitant išeina, kad ilgesnis buvęs šis pastarasis, bet skuboto skaitymo įspūdžiai būva klaidingi.

Stebėtina, kad V. Jėzus atsikėlęs iš numirusių 1-a išėjo iš grabo nesulaužęs antspaudų ir 2-a nuritus akmenį nuo grabo angos antspaudai ant to akmens išliko sveiki. Paskui V. Jėzus 3-a iš lauko įėjo nekartą į vidų per uždarytas ir užrakintas duris, 4-a kad Jis čia pasirodydavo, čia išnykdavo, neateidamas nei neprasišalindamas iš vietos, 5-a kad neišgijusiomis nuo perdurimų kojomis Jis galėjo pėsčias nueiti į Emmaus, nors tai yra daugiau kaip dviejų valandų kelias, 6-a kad ragotinės perdurta ir neužgijusia krūtine Jis galėjo būti gyvas.

Tie visi stebėtini dalykai labai mums aiškėja atsiminus, kad mirtis labai ir labai pakeičia žmogaus kūną. V. Jėzaus Kūnas, atsikėlęs iš numirusių, buvo perėjęs mir-

tį, bet giltinės padarytoji žalingoji permaina buvo Dievo malonės ir galybės atitaisyta. Viešpaties tat Jėzaus Kūnas nešiojosi ir ardymo ir taisymo vaisius. Abeji tie ženklai sudarė pačią geriausio, to Kūno tobulybę. Dabar trumpai įžiūrėsime čia pažymėtus šešis stebėtinumus.

1-a Antspaudų grabe buvo padėta pakankamai. Grabas buvo urvas, iškaltas kalno akmenyje. To nedidelio urvo ąslos viduryje buvo paliktas truputį, bet nedaug, pakilęs lyg slenkstis tokio didumo, kad ant jo išsitektų lavonas. Ant to slenksčio ir buvo paguldę V. Jėzų. Parizėjai, atėję antspauduoti, padarė, kas paprastai darosi tais atvejais: iš laibų virvučių padarė retą tinklą sumegsdami vienas virvutes išilgai lavono, kitas skersai ir visų galus antspaudais pritvirtindami prie akmeninio slenksčio galų ir šonų. Užteko dviejų tokių virvučių išilgai lavono. Galva buvo tarpe pryšakinių jų dviejų galų, antspauduotų galų gale. Kiti du jųdviejų galu, beabejonės, buvo antspaudais pritvirtintu kojų gale. Kojos taip pat buvo tųdviejų išilgainių virvučių tarpe. Keturių trumpesnių virvučių užteko skersai pertiesti. Jos buvo sumegstos su išilgainiais. Tų skersinių virvučių abeji galai buvo prilipinti antspaudais prie slenksčio šonų. Taip viso labo turėjo būti dvylika antspaudų, sergėjusių V. Jėzaus Lavoną grabe. Tuos antspaudus buvo pridėję aukščiausieji kunigai pačioje didžiausioje Velykų Šventėje. Kas nori gali prisiminti dvyliką Izraeliaus giminių.

V. Jėzaus sielai grįžus į Lavoną ir Kūnui atgijus, tas Kūnas negalėjo pasijudinti nesulaužęs antspaudų arba nesutraukęs virvučių. Bet tas Kūnas gimdamas buvo išėjęs iš Motinos vidurių, neliesdamas jos mergys-

tės žiedo. [1]) Tai buvo stebuklas užgemant. Panašus stebuklas pasikartojo atsikeliant iš numirusių. V. Jėzaus Kūnas pakilo ir perėjo pro virvučių tarpus, kaip vanduo pereina pro tinklo akis. Šituo atveju V.Jėzaus Kūnas, be abejonės, panaudojo Savo sutverto vandens savybėmis.

2-a Vyriausieji kunigai, dvyliką antspaudų padėję prie V. Jėzaus Kūno grabo viduje, išėjo ir liepė kareiviams užristi akmenį. Tiems taip padarius užteko du galu vienos trumpos virvutės antspaudais pritvirtinti: vieną prie užritamojo akmens, kitą prie uolos, kurioje buvo iškaltas grabas. Jei kas būtų pabandęs nors truputį paristi akmenį, panašų į girnas, pastatytas ant šono, tai antspaudai būtų susyk sugedę.

Žemės drebėjimas įvyko Kristui atsikeliant iš numirusių, bet akmuo su antspaudu nekrutėjo ir antspaudai išliko sveiki. Angelas netaip atrito akmenį, kaip ritamos girnos, bet jis jį atidarė, kaip duris, pakabintas ant vąšų. Virvutė sulinko. Abu antspaudai dabar buvo viens ties kitu. Kokios jėgos reikėjo, kad taip padarius, tai inžinieriai numano. Jėgos neužtenka, dar reikėjo ir atsargumo. Mechanikos prietaisas begu būtų taip tiksliai įvykdęs šitokį sunkų ir drauge smulkaus atsargumo reikalingą uždavinį.

Aukščiausieji kunigai buvo nekvaili. Jie nedavė kareiviams pinigų, kol nepatikrino, kad antspaudai neliesti, kad kareiviai nekalti. Man rodosi, kad ir Pilotas turėjo patikrinti antspaudus, nes parizėjams daug patogiau būtų buvę kaltinti kareivius, negu duoti jiems pinigų. Tačiau kareivių nekaltina dėl to, kad antspaudai buvo išlikę sveiki, ir kad abejoti apie tai nebuvo galima. [1]

1) Cfr. S. Gregorii Homilia 36 in Evangelia.

3-ia Išaiškinus antspaudų išlikimą jau savaime suprantama galėjimas pereiti per užrakintas duris. Tik šitą progą norėčiau pridėti, kad gamtoje yra gana daug kūnų pereinančių per kitus kūnus ir nepaliekančių žymės. Elektros kibirkštis kiaurai eina netik per lapą, bet ir išilgai varines vielas bėga lyg vanduo vamzdžiu, Prof. Čepinskis bet-gi rašo, kad elektros prigimtis esant atominė, kitaip sakant, kad ji yra kūnas.

Gamtininkai žino, kad kūnai susideda iš atomų, atomai iš dar mažesnių dalelių. Jei mes galėtume tas daleles sulig savo noru tvarkyti, kaip kada reikiant, tai netik per uždarytas duris galėtume pereiti, bet ir perlystume per kiekvieną kiečiausią akmenį ir skaudžiausią plieną, kada tik panorėtume. V. Jėzus tą galybę turėjo ant visų atomų ir jų dalelių. Jis juos tvarkė kaip norėjo ir galėjo pervesti ir per sienos ir per durų atomų tarpus.

4-a Ta pačia galybė suderint Savo Kūno daleles sulig noru lengvai atliekamas pasirodymas ir išnykimas. Užtenka savo kūno daleles sutvarkyti taip, kaip jos yra sutvarkytos stikle arba ore, ir pasidarysi permatomas, kaip stiklas, ir nematomas kaip oras.

5-ta Atsikėlęs iš numirusių V. Jėzus negydė Savo žaizdų. Jos Jo Kūne tebėra dabar ir liksis amžinai. Bet tos žaizdos Jam neskauda ir neskaudėjo nuo pat mirties valandos. Atsikėlęs iš numirusių V. Jėzaus Kūnas jau nebėra vergas šio pasaulio sąlygų. Jau Jam nereikia laiptų, kad pakiltų aukštyn, nei kaulų, kad nesudribtų Jo raumens. Ir valgyte Jis valgė, kad įrodytų Savo Kūno tikrenybę, bet Jo gyvybė jau nebepriklauso nuo maisto, nei nuo kraujo bėgimo gįslose.

6-a Turėdamas valdžią ant visų ir kiekvienos Savo Kūno dalelių, Jis galėtų vienu akymirksniu užsigydyti

Savo žaizdas, bet Jis jų negydė, nes žinojo, kad Tamas atsikėlimu netikės, kol tų žaizdų nepalytės. Šv. Augustinas teisingai sako, kad Tamo netikėjimas mūsų tikėjimą sustiprina labiau, negu visų kitų apaštalų dorybė. Be tikėjimo mes negalėtumėm būti išganyti. To mūs išganymo trokšdamas V. Jėzus negydė Savo žaizdų. Jo Krūtinė ir Širdis likosi perdurtos, bet dėl to Jis gyvena ir gyvens. Tik jis jau nebuvo fizinių sąlygų viešpatau-jančių ant žemės vergas, o jų Viešpats.

Kristaus Kūnas ir žmonių kūna i. Šv. Paulius apaštalas užrašė Kristaus apreikštąją tiesą, kad Išganytojo atsikėlimas iš numirusių laiduoja žmonių kūnų iš numirusių atsikėlimą. Apie tai plačiau bus trečioje šio rašto dalyje, kur bus aiškinamas Apaštalų Sudėjimo skiemuo: “Tikiu... kūno iš numirusių atsikėlimą.” Šičionai tik trumpai pažymiu, kad buvo skirtumo tarp V. Jėzaus Kūno, atsikėlusio iš numirusių ir tarp kūnų tų žmonių, kuriuos Jis buvo prikėlęs iš numirusių. Lozoriaus, Jaunikaičio Naimiečio ir Jayro dukters kūnai buvo prikelti iš numirusių ir grąžinti į šitą patį gyvenimą, kuris turi baigtis mirtimi. V. Jėzaus Kūnas atsikėlė į nemirybę. Iš to susidarė dar ir kitas skirtumas, kad anų trijų kūnai prikelti iš numirusių buvo toki, kaip mūs visų mirsiančių žmonių kūnai, o V. Jėzaus Kūnas antrosios mirties neturės. Jis tiktai pirma kitų žmonių atsikėlė amžinosios nemirtybės atsikėlimu. Ateis laikas, kad visi žmonės bus išmirę ir visi kelsis iš mirties. Ir tada gerųjų Dievą mylėjusių žmonių kūnai, nors iš tolo bus panašūs į V. Jėzaus Kūną, kėlusį iš numirusių.

Tas panašumas bus ketveriopas, būtent: 1-a kad kūnas bus neliečiamas nei skausmui nei mirčiai, tai reiškia nei ugnyj, nei vandenyj žūti negalės. Visos kanki-

nimo priemonės negalės sudaryti nei mažiausio skausmo kūnams kėlusiems iš numirusių, 2-a kad galės pereiti per kietus ir nekietus daiktus, kaip V. Jėzus per užrakintas duris. 3-ia kad vienu minties ir valios veiksmu galės persikelti iš vienos vietos į kitą, kaip V. Jėzus iš Emmaus į Jeruzolimą ir be palyginimo toliau. Žemės ribos nesulaikys atsikėlusi o iš numirusių kūno. Erdvių tolumo jam nebus, ir 4-a kad kūnas žibės ypatinga malonia šviesa panašia į tą, kuri spindėjo iš V. Jėzaus Taboro kalne persimainymo metu ir paskui užžengiant į dangų. Tai-gi šv. Paulius rašo, kad mirštant *sėjamas gendąs kūnas, kelsis negendąs. Sėjamas negarbėje, kelsis garbėje. Sėjamas silpnybėje, kelsis galybėje. Sėjamas gyvulinis kūnas, kelsis dvasinis kūnas.* [1])

Kitų gana svarbių dalykų apie V. Jėzaus atsikėlimą iš numirusių galima pasiskaityti kitoje mano knygoje. [2])

2. V. Jėzaus užžengimas į dangų.

Užžengė į dangų, sėdi Visagalio
Dievo Tėvo dešinėje.

Nenorėdamas daryti stebuklų, o bet-gi norėdamas apsaugoti savo apaštalus nuo perankstybų persekiojimų V. Jėzus patarė jiems grįžti Jeruzoliman pirma, negu prasidės žmonių ėjimas į Sekminių šventę, kurios būdavo 50 dienų po Velykų. Išbuvę ne pilną mėnesį Galilėjoje apaštalai vėl kiekvienas skyrium atvyko į Jeruzolimą. Čia jie turėjo kur būti. Jei Lozoriaus, Nikodemo ir Arimatėjos Juozapo namuose buvo pavojinga jiems laikytis, tai jaunučio Jono Morkaus motinos senos naš-

1) 1 Cor. 15, 42-44.
2) Trumpoji Apologetika III laida. Mariampolė. 1926 p. 62-73.

lės dideliuose kambariuose jiems visai buvo saugu. Čia jų susirinko vieną dieną gana daug: šimtas su viršum žmonių.

a) Užžengimas į Dangų ir Šv. Dvasios nusiuntimas.

Užžengimas. Viešpats Jėzus taip-gi buvo jų tarpe. Su Juo jie nieko nesibijojo. Pakalbėjęs su jais apie reikalą atsiskirti ir apie Šv. Dvasios atėjimą netrukus, V. Jėzus juos išsivedė iš miesto į Betaniją, kur buvo Alyvų Kalnas. Nors einančiųjų buvo labai didelė krūva, ir nors juos visi pastebėjo, bet nieks nedrįso stabdinti. Miestas jau žinojo, kad Jėzus kėlėsi iš numirusių. Pamačiusieji Jį tarp didelio būrio nei nemanė užkabinti. Ne tas pulkelis turėjo bijotis miesto, liet miestas bijojosi to pulkelio.

Užėjus ant kalno viršūnės, netoli tos vietos, kur Viešpats buvo krauju prakaitavęs, o gal ir visai ten pat Išganytojas sustojo. Visi mokytiniai susiteikė apie jį. Jis dar kartą pasisakė grįštas pas Tėvą, gal, atkartojo ir įsakymą skelbti Jo mokslą visoms tautoms, rasi, patvirtino pažadėjimą būti su Savo mokytiniais iki pasaulio pabaigai ir, iškėlęs rankas, ėmė laiminti susirinkusius.

Tos laiminančios rankos nusileido žemyn, bet Jis pats palengvėle ėmė kilti į orą. Jo rankos jau buvo aukščiau jų galvų, paskui aukščiau Getsemanio daržo medžių, paskui Jėzus vis kilo ir kilo aukštyn. Jo rūbai skaisčiai švietė, Jo veidas spindėjo neapsakomu malonumu. Apaštalų, mokytinių, šventųjų moterų akys Jį lydėjo kas kart aukščiau į padangę, o Jo rankos vis buvo

pakeltos ir laimino žemę. Dangaus mėlynėje tik vienas Jo Asmuo baltai žydėjo ir kaskart ankštyn kildamas vis išrodė mažesnis. Tuom tarpu iš dangaus ėmė leistis žemyn mažytis ką tik matomas šviesus, baltas, skaistus debesėlis. Tas rodėsi einąs didyn tąja mota, kaip leidosi žemyn.

Kylantis aukštyn mylimiausiasis Mokytojas ir Viešpats susitiko su besilendžiančiu jau didokai išrodančiu debesėliu. Iš žemai jau nebegalima buvo išmatyti iškilusio V. Jėzaus Veido. Debesėlis apėmė Išganytoją ir vėl pradėjo kilti aukštyn dar gražiau žibėdamas. Kas žin, ar tai būta debesies, ar angelų pulko išėjusio pasitikti savo Karalių ir Vadą.

Stovintieji Alyvų Kalno viršūnėje žmonės nepastebėjo kaip tas debesėlis vis aukštyn kildamas ir mažėdamas išnyko. Jiems bežiūrint į dangų ir besiilgint mylimiausiojo Jėzaus štai pasigirdo balsas: *"Galiliejos vyrai, ko stovite žiūrėdami į dangų? Tas Jėzus, kurs yra paimtas nuo jūsų į dangų, taip pat sugrįš, kaip matote jį einant į dangų."* [1]) Žmonės sužiuro, kas kalba, ir išvydo du angelu bestovint, baltais rūbais dėvint. Veikiai išnyko ir angelai. Ir jiedviem buvo skubu į dangų pas Viešpatį.

Buvusieji Alyvų kalne žmonės meilės ir ilgesio pilnomis širdimis subatos keliu sugrįžo į Jeruzolimą. *Sugrįžę užėjo į aukštą kambarį, kame jie paprastai būdavo. Tai buvo Petras ir Jonas, Jokūbas ir Andriejus, Pilypas ir Tamas, Baltramiejus ir Matas, Alpiejaus sūnus Jokūbas, Simonas Uolusis ir Jokūbo brolis Judas. Visi šitie būdavo širdingai sutaną maldoje, o išvien su moterimis, su Jėzaus motina Marija ir su jo broliais.* [2])

---

1) Ap. Darb. 1, 11.
2) Ap. Darb. 1, 13-14.

Motiejaus išrinkimas. Iki Sekminių dar buvo ištisa dešimtis dienų. Jėzaus mokinių būrelis buvo neperdidžiausias, bet jų visų širdis buvo tarsi viena. Jie mylėjo kits kitą ir visi suseidavo drauge pasimelsti į tą kambarį, kuriame V. Jėzus buvo pirmą kart padaręs Švenčiausiąjį Sakramentą. Iš to kambario Mokytojas buvo išėjęs į Savo kentėjimus, iš to paties Jis buvo išsivedęs Savo aveles į Alyvų kalną, žengdamas dangun.

Tų avelių ganytojas likęs dabar Simanas Petras. Jis tuo pastebėjo, kad apaštalų skaitlius nepilnas ir visam susirinkimui, arti šimto dvidešimties žmonių pasakė, kad reikia išrinkti geresnį į nelaimingojo išdaviko vietą. Petras priminė, kad galima rinkti tokį, kuris yra V. Jėzų matęs, Jo pamokslus girdėjęs, Jo stebuklus, ypač atsikėlimą regėjęs, idant galėtų, tą visa liudydamas, eiti apaštalo pareigas. Būrelis nurodė Petrui du: Juozapą, vadinamą teisingu ir Motiejų. Abudu buvo lygiai tinkami ir geri. Tada visi sutarė melstis, kad Dievas parodytų, kurį Jis išrenka ir traukė burtus. Burtą ištraukė Motiejus. Šventasis Petras jam suteikė apaštalui reikalingą kunigystės pilnybę, t. y. vyskupišką šventinimo galę. Tat įvyko po V. Jėzaus užžengimo į dangų, prieš Šventosios Dvasios nužengimą. Ir vėl apaštalų skaitlius buvo pilnas.

Šventasios Dvasios nužengimas. Žydų tautoje prieš V. Jėzui užgemant būdavo Sekminių šventė. Jie ją vadindavo penkiasdešimtos dienos šventė. Tada jau būdavo javai nunokę ir juos žmonės aukodavo Dievui. Mat žydų žemė yra daug šiltesnė už Lietuvą ir dėl to javai daug greičiau noksta. Ta šventė, kaip ir daugelis kitų švenčių, buvo podraug ir pranašystė. Kaip žydų Velykos pranašavo būsimą Kristaus

mirtį ir atsikėlimą iš numirusių, taip Sekminės pranašavo Šventosios Dvasios atėjimą. Tas įvyko dešimtą dieną po V. Jėzaus užžengimo į dangų.

Švenčiausioji Jėzaus Motina, apaštalai ir kiti mokytiniai buvo susirinkę tame pačiame vakarienbutyje, į kurį jie buvo grįžę iš Alyvų kalno V. Jėzui užengus į dangų. Buvo gana anksti: dar prieš trečią valandą, t. y. prieš devintą, mūsiškai skaitant. *Štai ūmai pasigirdo iš dangaus ūžimas lyg kad laistančio smarkaus vėjo ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo. Jiems pasirodė pasidalinę tarsi ugnies liežuviai ir ant kiekvieno ties jais nusileido po vieną. Visi jie pasidarė pilni Šv. Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis taip, kaip Šventoji Dvasia davė jiems prabilti. Jeruzolimoje buvo apsigyvenusių žydų, dievobaimingų žmonių iš visų po dangumi esančių tautų tarpo. Kilus ūžimui susiėjo minia ir nežinojo ką manyti, nes kiekvienas girdėjo juos kalbančius savo kalba.* [1])

Žinoma, kad nustebimas buvo didis. Atsirado ir piktos širdies žmonių, sakiusių, būk kalbantieji įvairiomis kalbomis yra girti. Šv. Petras apaštalų pryšakyje būdamas pirštu prikišamai įrodė to šmeišto neteisingumą. Petras stojo viešai kaipo V. Jėzaus vietininkas ir pasakė pamokslą, po kurio apsikrikštyjo tą dieną apie tris tūkstančius sielų. [2]) Šventoji Dvasia ėmė veikti Bažnyčioje. Bailūs apaštalai įgavo drąsos. Stebuklų ėmė darytis labai daug. Atsirado nepaprastas sielų pakilimas į tikėjimą ir kitas dorybes. Krikščionių būrys greitai augo. Vis tai buvo Šv. Dvasios darbas.

V. Jėzaus apreikštąjį ir Bažnyčios paskelbtąjį mokslą apie Šv. Dvasią išdėstysiu trečioje šio rašto knygoje. Da-

1) Ap. Darb. 2, 2-6.
2) Ap. Darb. 2, 41.

bar tik teprimenu, kad nuo Šv. Dvasios nužengimo valandos V. Jėzaus Bažnyčia ėmė pilnai veikti, skleisdama savo Atpirkėjo ir Mokytojo apreikštąjį mokslą, teikdama žmonėms Jo paliktuosius sakramentus, per kuriuos kiekvienas gali gauti išganymą ir užsipelnyti amžinąjį laimės gyvenimą. Adomo ir Jievos užtrauktoji ant žmonių nelaimė tapo išvengiama. Beliko kiekvienam tik norėti išsiliuosuoti iš jos.

b) Žmoniškoji V. Jėzaus prigimtis danguje.

Bet mums reikia dar grįžti prie V. Jėzaus, apie Kurį Apaštalų Sudėjimas sako, kad užžengęs į dangų *sėdi Dievo Tėvo dešinėje.* Šv. Morkaus Evangelijos užbaigoje yra beveik tie patys žodžiai: *Buvo paimtas į dangų ir sėdi Dievo dešinėje.* [1]) Šv. Pauliaus raštuose ta tiesa nemažiau trijų sykių pakartota. [2]) Bet mums kartais gali išrodyti sunkiai suprantamas tas sėdėjimas.

Taigi turime atsiminti, kad namų šeimininkas pagerbia svečią, kuomet jį pasisodina į dešinę pusę nuo savęs. Juo aukštesnis yra tas šeimininkas, juo didesnė garbė yra sėdėti jo dešinėje. Čia ne pats sėdėjimas svarbu, o garbė. Taip ir Saliomė Zebediejienė, kuomet ji savo sūnum prašė, kad V. Jėzus juodu pasisodytų šale savęs vieną dešinėje, kitą kairėje, tai prašė ne paties sėdėjimo, o garbingosios vietos. Nors ir kairėje vieta greta aukšto asmens yra garbinga, bet dešinėje yra dar garbingesnė. Dievas Tėvas yra pats aukščiausias Asmuo. Sėdėti Jo dešinėje reiškia būti aukščiau už visus kitus asmenis.

1) Mrk. 16, 19.
2) Rom. 8, 34; Epez. 1, 20; Žyd. 1, 3.

Mes jau žinome, kad yra trys Dievo Asmens, ir kad jie visi trys yra lygūs ir bus. Tačiau ne apie tą lygybę kalba Apaštalų Sudėjimas, nes jis minėja tik tokį pagerbimą, kurs įvyko V. Jėzui užžengus į dangų, būtent apie žmoniškosios V. Jėzaus prigimties pagerbimą. Žmoniškoji V. Jėzaus prigimtis buvo Dievo sutverta ir, lygiai kitiems sutvėrimams, neturėjo teisės būti Dievo Tėvo dešinėje. Skirtumas tarp Sutvėrėjo ir sutvėrimo yra taip didis, jog šale Dievo stoti nebegali.

Kaip žmogaus prigimtis yra aukštesnė už gražiausio gyvulio prigimtį, taip angelo prigimtis yra aukštesnė už geriausio ir švelniausio žmogaus prigimtį. Tačiaus ne angelų vadą Dievas Tėvas pasodino Savo dešinėje, o žmogiškąją V. Jėzaus prigimtį. Šv. Paulius aiškiai rašo, kad Jėzus *apvalęs mus nuo nuodėmių sėdosi Didenybės dešinėje aukštybėse, pasidaręs tiek kilnesnis už angelus, kiek žymesnį už jų jis paveldėjo vardą, nes kuriam kuomet nors angelui yra Dievas pasakęs: Tu mano Sūnus, aš šiandien pagimdžiau tave.* [1]) Tai-gi sėdėjimas Dievo Tėvo dešinėje pirmiausiai reiškia žmogiškos V. Jėzaus prigimties pakėlimą aukščiau visų tobuliausiųjų Dievo sutvėrimų, suteikimą jai pirmosios vietos šale Dievo.

Jei kas klaustų, už ką ta aukštybė teko V. Jėzui, tai pirmutinis atsakymas bus: už tatai, kad Jo Asmuo buvo Dievo Sūnaus Asmuo. Taip mokina Šv. Paulius ką tik minėtais žodžiais. Bet žmogiškai prigimčiai ta aukštoji vieta atateko ne tada, kada Dievo Sūnus stojosi žmogum nekaltos mergelės viduriuose, o tada, kada Jis užžengė į dangų, padaręs didžiausiąjį nelaimingos žmonių giminės atpirkimo darbą. Dėl žmogaus ir žmogui buvo sutverta: žvaigždės, planetos, mėnuliai ir jo gyvenamoji žemė su visais negyvaisiais ir gyvaisiais padarais. Bet

1) Žyd. 1, 3-5.

tas žmogus, viso pasaulio tikslas, paniekinęs Savąjį tikslą, nusikreipė į blogą, pateko į pražūtį ir taip buvo bepaverčiąs niekais visą Dievo surengtąją tvarką ir pats bežūstąs. Žmogiškoji Jėzaus prigimtis išgelbėjo žmones, atitaisė jų ir viso kūninio sutvėrimo tikslą. Tai buvo nuopelnas, už kurį galima buvo tikėtis pagerbimo iš Amžinojo Teisėjo. Tas nuopelnas nepigiai atsiėjo Padariusiam jį, nes reikėjo ilgus metus vargti, sunkiai dirbti, baisiai kentėti kūnu ir siela, pagalios mirti piktadarbių mirtimi. Taigi V. Jėzus aukščiausiąją ir garbingiausiąją vietą Dievo Tėvo dešinėje užėmė ne vien aukštu paveldėjimu, bet didžiausio ir karžygiškiausio nuopelno teise.

Jam tat garbė ir šlovė per amžių amžius! [3]

3. *Gyvų ir numirusių Teisėjas.*

Apaštalų Sudėjimas sako: *Iš ten ateis gyvų ir numirusių teistų.* Dievas, kaipo teisingiausias amžinasis Teisėjas pripažino Jėzui Kristui aukščiausią ir garbingiausią vietą. Tą ištarmę pirmiausiai ir geriausiai pagerbė šventieji angelai. Visa nesuskaitoma jų daugybė ir įvairybė pagerbė V. Jėzų su Jo žmoniškąja prigimtimi ir linksmai Jį pripažino savo vadu, karalium ir Viešpačiu. Jie tą džiaugdamiesi padarė, nors tarp jų ir Dievo stojo sutvertoji Jo žmogiška prigimtis. Deja, žmonės ne visi pripažino Jėzų savo vadu ir karalium, nors Jo darbas jiems tiesiog buvo naudingas. Žmones tat reikės teisti.

Amžinasis Teisėjas žmonių teisėjo galę paveda žmogiškajai Jėzaus prigimčiai. Savasis savuosius teis. Teis

tas, kuris taip *mus mylėjo ir pats save davė už mus.*[1])

Teisėju žmonėms V. Jėzus būva dukart kiekvienam. Vieną sykį, kaip tik žmogus miršta. Tada teismas būva kiekvienam skyrium ir išsprendžia jo likimą: vieniems į pragarą, kitiems į skaistyklą, kur reikia atkentėti už savo padarytas blogybes iki pilnai atsiteisiant už nuodėmes, tretiems į dangų. Į šitą laimingąją amžinąją tėviškę patenka ir atlikusieji savo apsivalymą skaistykloje.

Kitas teismas bus pasaulio pabaigoje. Tas bus visiems žmonėms viešas. Tada pasirodys vieno asmens kaltės ir nuopelno priklausomybė nuo kitų asmenų. Tada taip-gi pasirodys kiekvienam, kokiais takais Dievas vedė žmones į jų laimę. Paskutiniame teisme paaiškės daugelis dabar nesuprantamų dalykų ir tie Dievo takai pasirodys meilės, gerumo ir išminties pilni. Nei blogiausias negalės nepripažinti tos tiesos. Geriems ji padaugins laimę, niekšams ji parodys, jog jie netik blogi buvo, bet ir paiki, kad Dievo neklausė ir sau nelaimę rengėsi.

Plačiau apie abudu teismu, apie dangų, skaistyklą ir pragarą bus parašyta trečioje šio rašto knygoje.

4. *Šv. Marijos gyvenimas V. Jėzui užžengus dangun.*

Šeštame šios knygos straipsnyje aprašiau Švenčiausios Marijos gyvenimą prieš V. Jėzui užgemant. Paskui, aprašant V. Jėzaus kūdikystę, slaptąjį ir viešąjį gyvenimą, kančią, mirtį ir atsikėlimą, buvo minėta Šv. Marija tais atvejais, kuriais apie ją paminėdavo Evangelistai. Dabar reikia pridėti dar žinios apie Marijos gyvenimą šiame pasaulyje V. Jėzui jau užžengus į dangų.

1) Epez. 5, 2.

Taip Dievo Motinos visas gyvenimas bus įimtas į knygą aprašančią jos vienatinį Sūnų.

Atėjus į Velykų šventę Marija perkentėjo su V. Jėzum visą Jo kančią. Jis kentėjo Kūnu, o ji širdimi. Jai stovint po kryžium V. Jėzus pavedė šv. Joną į sūnus Savo vieton. *Nuo tos valandos mokytinis paėmė ją pas save.* [1]). Tai-gi Marija gyvendavo ten, kur gyvendavo šv. Jonas. Nėra aiškios žinios, kur juodu būdavo, ar Jeruzolimoje, ar kitur. Taip pat negalima numanyti, ar Marija buvo grįžusi į Galilėją po Velykų, bet tikrai žinia, kad ji buvo Jeruzolimoje keturiasdešimtoje po atsikėlimo dienoje ir matė savo Sūnų žengiant į dangų. Galima numanyti, kad per tą keturiasdešimt dienų po atsikėlimo iš numirusių V. Jėzus su Marija būdavo dažniau ir ilgiau negu su Savo mokytiniais. Ji daugiau už visus mokytinius buvo kentėjusi, tai pritiko ir pasidžiaugti atsikėlusiu daugiau už juos.

V. Jėzui užžengus į dangų, visi krikščionys ją gerbė ir mylėjo. Ji buvo tarp apaštalų ir mokytinių tada, kada į išdaviko vietą išrinktas tapo apaštalu šv. Motiejus, bet ne ji pirmininkavo tame susirinkime, tik šv. Petras. Jis pirmininkaudavo susirinkimuose ir rūpindavosi jaunutės kirkščionių bendruomenės reikalais ir valdydavo Bažnyčią. Nėra abejonės, kad Marija tuos reikalus šelpė savo maldomis. Daugelis protingai mintija, kad Dievas ją paliko gyventi ant žemės tam, kad savo pavyzdžiu, dvasios stiprybe ir nesulyginamąją išmintimi sustiprintų Bažnyčios pradžią. Visi krikščionys dažnai melsdavosi ir Jėzaus Kūno Sakramentą valgydavo, bet ji būdavo pavyzdys visiems.

Marija buvo be nuodėmės iš pat savo prasidėjimo pradžios. Ji tapo malonės pilna, kad V. Jėzų pradėjo.

---

1) Jon. 19, 27.

Jau beveik sunku suprasti, ar begalėjo ji gauti daugiau Dievo malonės tada, kada Šventoji Dvasia nužengė ant jos kaip ir ant kitų Sekminių Dienoje. Tačiau tas nužengimas ir jai buvo naudingas. Kiti gavusieji tądien Šventosios Dvasios malonių nepakilo taip aukštai, kaip Marija buvo iškilusi seniau, bet ji tądien pakilo dar aukščiau, negu buvo, buvusi pirma. Jai nereikėjo apaštalams skirtos kalbų malonės, bet į to vietą ji gavo kitokių dar aukštesnių ir geresnių malonių, kurių mes nė įvardyti nesugebame.

Šv. Jonas taip gerbdavo Švenčiausią Mariją, kad jis minėdamas ją, niekuomet nevadindavo jos vardu, o sakydavo Jėzaus Motina. [1]) Būdamas Patmo saloje, jis regėjo jos dangišką garbę ir šitaip aprašė: *Danguje pasirodė didelis ženklas: saule apsiausta moteriške, mėnulis po jos kojomis ir ant jos galvos dvylikos žvaigždžių vainikas.* [2]) Kaikurie mokslininkai abejoja, ar tais žodžiais minima Marija, ar Kristaus Bažnyčia. Man rodosi, kad Marija. [3]) Iš to aš taip-gi spėju, kad šv. Jonui gyvenant saloje Patmos, Marija jau buvo danguje. Jai besant ant žemės vargu būtų pasirodęs tas ženklas, kurį Apaštalas regėjo. Juk Marija gyvendavo Jono namuose.

Vieni sako, kad tie namai buvę, Jeruzolimoje, kiti kad Epeze, o Abulparagius, kitaip vadinamas Bar-Hebraėus sako, kad Patmo saloje ji gyvenus pas šv. Joną ir ten esant palaidota.

Bet Abulparagio žodžiais sunku tikėti. Jis gyveno tūkstančiu trimis šimtais metų vėliau už Mariją ir nežinia, iš kur jis ėmė savo pasaką.

---

1) Jon. 2,1. 3; 19, 25-26
2) Apreiškimas, 12, 1.
3) Įrodymų žiūrėk straipsnyje “Virgin” leidinyje: The Catholic Encyclopedia XV tom. p. 469.

Šv. Jonas, iš Patmo sugrįžęs, gyveno Epeze. Regėjimais pagarsėjusi maldingoji Dievo tarnaitė Katarina Emmerich sakydavo, kad Šv. Panelė gyvenusi šale Epezo šv. Jono apaštalo namuose. Patikrinėjant Katarinos regėjimus apie 18 kilometrų nuo Epezo sodžiuje Panagia Kapuli rasta seniai buvusios triobos likučiai ir sakoma, kad toje trioboje gyvenęs Apaštalas ir Švenčiausioji Marija, ypač kad Epezfe buvusioji visatinė santaryba 431 metais savo rašte lyg minėjo Šv. Marijos kapą tame mieste.

Dvidešimt metų vėliau Jeruzolimos vyskupas Juvenalis atvykęs į Chalkedono visatinę santarybą sakė ciesoriui Markioniui ir ciesorienei Pulcherijai, kad Dievo Motinos kapas esąs Jeruzolimoje Alyvų Kalne. Imperatorius prašė vyskupą atsiųsti Švenčiausios Panelės Kūną į Kastantinopolį, bet vyskupas atsakė negalįs to padaryti, nes kūno nesą. Jį paėmė angelai ir nunešė į dangų trumpai po Švenčiausios Marijos palaidojimo. Toje vietoje, kur būta kapo pastatyta bažnyčia. Taip mes nei nežinome galutinai, kur Švenčiausioji Marija perleido paskutinius savo žemiško gyvenimo metus.

Ji buvo apie 15 metų, kada V. Jėzų pagimdė. Jam mirštant ji turėjo eiti 48 ar 49 metus. Senovės raštininkai nevienaip sako, kaip ilgai ji dar gyveno šiame pasaulyje. Anot vienų ji su ašarų pakalne persiskyrė trims metams praėjus nuo V. Jėzaus mirties; anot kitų ji gyveno 15 metų pas šv. Joną. Šitos pastarosios nuomonės laikosi dauguma žmonių. Ir “Karunkoje” giedame, kad Šv. Panelė viso labo išgyveno 63 metus. Šv. Jonas į Patmo salą pateko imperatoriui Domitijonui viešpataujant. Tai-gi buvo praėję daugiau negu 15 metų po V. Jėzaus mirties, todėl Šv. Marija jau buvo danguje.

Pasaulyje niekur nėra Šv. Marijos Kūno relikvijų. Jei krikščionys išdabojo šv. Petro kūno relikvijas, tai dar labiau būtų išdaboję Dievo Motinos kaulus, nes ją gerbė labiau už apaštalus. Tai nepramanyta yra šneka, o tikra tiesa, kad Marijos kūną josios Sūnus atsiėmė į dangų. Šv. Jonas Damoskietis šitaip aprašo Šv. Marijos ėmimą į dangų: "Iš seno padavimo esame patyrę, kad šventajai Mergelei užmiegant paskutiniuoju miegu visi apaštalai, kurie vaikščiojo po pasaulį tautų išganymo dėlei, vienu tarpu pakilę suėjo Jeruzoliman. Jiems jau ten besant pasirodė angelų reginys ir pasigirdo dangaus galybių giesmės. Taip Marija su dieviška garbe šventą savo sielą įteikė Dievui į rankas. Josios kūnas, kurs neapsakomu būdu buvo Dievą priėmęs, angelams ir apaštalams begiedant buvo išneštas ir palaidotas grabe Getsemanyje. Toje vietoje angelai giedojo per tris dienas be paliovos. Po trijų dienių angelų giesmėms pasiliovus, kuomet atvyko Tarnas, kurio vieno pirm trijų dienų nebūta, ir jam norint pagarbinti tą Kūną, kurs buvo Dievą pagimdęs, visi ten buvusieji apaštalai atidarė grabą, bet šventojo kūno jame niekur negalėjo rasti. Kadan-gi rado jo įkapes, kurios neapsakomai maloniai kvepėjo, vėl uždarė kapą." [1])

Apie porą šimtų metų prieš šventam parašant tuos žodžius Marijos į dangų ėmimo diena buvo švenčiama įvairiose vietose: pietinėje Prancūzijoje, Egipte ir, turbūt Romoje. Iki šiol Bažnyčia nereikalauja, kad katalikai būtinai tikėtų, jog Šv. Marijos kūnas yra paimtas į dangų, bet katalikų visuomenė taip tiki ir neverčiama. Jei kada nors Bažnyčia to tikėjimo pareikalaus, tai bus ne dėl šv. Jono Damaskiečio žodžių, o dėl to, kad tai tiesa.

---

1) S. Joannes Damascenus, Oratio secunda de dormitionc Deiparae.

Bet jau ir šiandien Bažnyčia reikalauja tikėti, kad Šv. Marijos siela yra imta į dangų. Jei kas nepripažintų Šv. Marijos sielos laimingą gyvenimą danguje, tas negalėtų būti katalikas. [1])

Ražančiaus garbingoje dalyje mes kalbame apie Šv. Marijos vainikavimą danguje. Tas vainikavimas reiškia Marijos sielos ypatingą pagerbimą. V. Jėzus sėdi Dievo dešinėje. Jis yra aukščiau už Savo Motiną, nes Jis yra Atpirkėjas ir Dievas. Ji nėra nei Dievas nei atpirkėja, bet ji yra Dievo ir Atpirkėjo gimdytoja. Ji yra motina to Kūno, kuriuomi Dievo Sūnus mus atpirko. Už visus šventuosius žmones ji yra aukštesnė tuomi, kad niekuomet nei mažiausios nuodėmės nepadarė. Tuomi ji yra lygi angelams. Už angelus ji yra aukštesnė tuomi, kad nekalta būdama kentėjo ir dar aukštesnė tuomi, kad Dievo Motina tapo. Tą jos išaukštinimą virš visų angelų ir visų sutvėrimų minėjame, kada Marijos vainikavimą danguje garbiname.

Būdama grynu žmogum ir vien tik žmogum, o betgi taip aukštai iškilusi, ji yra tarpininkė tarp Dievo ir mūsų. Kristus yra pirmutinis ir aukščiausias tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Jis yra tarpininkas iš pusės Dievo. Marija yra tarpininkė iš pusės mūsų. Tiktai būtų didelė klaida, jei mes ją ir Jį pastatytume lygiomis. Nors ji yra Jo motina, bet ji yra sutvėrimas, o Jis — Sutvėrėjas. Saulė šviečia savo spinduliais, o mėnulis — saulės spindulius į žemę pakreipia nakties metu. Kristus tai saulė, o Marija — mėnulis. Kada dėl mūsų nuodėmių mūsų sielose pasidaro tamsu, kada saulės Kristaus spinduliai mūs nesiekia, tada mūsų globėja gailestingoji Marija savo Sūnaus malonių spindulius pakrei-

1) Chr. Pesch, Praelectiones dogmaticae, ed IV et V, tom. IV p. 362 ir 614.

pia į mus ir padaro, kad vėl atsisukame į dorybes ir teisybės šviesą V. Jėzų.

Leonas XIII popiežius 1891 m. rugsėjo 22 d. rašė: "Galima tikrai sakyti, kad iš didžiausiosios malonių galybės, kurią mums Viešpats atnešė, nes malonė ir tiesa mums teko per Jėzų Kristų, viskas mums teikiama per Mariją. Taip jau Dievas sutvarkė, kad kaip prie Tėvo niekas negali prieiti kitaip kaip per Sūnų, tai beveik taip pat tiktai per motiną tegalima prieiti prie Kristaus." [1])

Ji buvo tarpininkė Galilėjos Kanoje, tarp jaunavedžių ir savo Sūnaus, kad Jis stebuklą padarė vandenį permainydamas į vyną. Ji tokių malonių ypatingai daug padaro dabar būdama danguje žmonėms tebesantiems šiame pasaulyje.

Stabmeldžių persekiojamieji krikščionys slapstėsi olose po žeme ir ten žvakėmis pasižibindami ant sienų piešė mylimiausios Dievo Motinos paveikslus. Kaikurie tie paveikslai labai seni — antrojo šimtmečio pradžios — ir labai rūpestingai padaryti. Jie tuos paveikslus darė iš atminties. Beveik visi tie tapytojai buvo niekad nematę Švenčiausios Mergelės, bet mylėdami Jėzų, jie mylėjo Jo motiną ir tapindavo jos atvaizdą taip, kaip katras įsivaizduodavo.

Yra dvidešimt septyni paveikslai, apie kuriuos sakoma, būk jie šv. Luko Evangelisto tapyti. Bet nei vienas nėra ankstybesnis už šeštą šimtmetį, o Evangelistas juk negyveno šešių šimtų metų. Tai-gi mes neturime Švenčiausios Marijos portreto. Juo didesnis bus džiaugsmas, kada ją išvysime danguje.

Ją garbindavo senovė, garbina ir mūs laikai. Jos garbinimo santrauka yra Litanija. Kiekvienas katali-

1) Ražančiaus enciklika.

kas tą Litaniją girdi ir kalba dažnai; pats turėdamas daugiausia naudos iš to ir kitokio Marijos garbinimo. Jai didžiausias džiaugsmas būva, kada mes ją garbiname geru doringu elgesiu.

Marija malonės pilnoji. Tais žodžiais ją pasveikino arkangelas Gabrielius atvykęs apreikštų, jog ji skirta būti Dievo Motina. Naudinga ir mums persvarstyti tų žodžių reikšmę, peržiūrėjus visą jos gyvenimą.

Dievas teikia savo malones tik sutvėrimams. Vienas Dievo Asmuo kitam malonių neteikia. Tai-gi Marija, malonių gavėja, yra sutvėrimas. Bet ji yra *pilna* malonių. Ta pilnybė reiškia tokią gausybę, kad jau jos padidinti nebegalima. Bet tas negalėjimas didinti dar nereiškia, begalybės. Nors indas neva be galo didelis, bet ji pilną pripildžius daugiau jau nieko į jį įpilti negalima. Jei-gi tat mes žmones ir Mariją prilygintume indams, tai turėtume sakyti, kad Marija buvo Dievo malonės sklidina, kuomet kituose žmonėse dar vis šio-to trūksta, kuomet yra tuščių malonei vietų.

Marijos malonių pilnybė prilygo jos gyvenimo valandos. Pirmutinėje prasidėjimo valandoje Marija buvo malonių pilna dėl to, kad ji tapo paliuosuota nuo gimtosios nuodėmės, bet ji tuo atveju dar neturėjo asmens nuopelnų. Užgimusi ji turėjo pilną protą ir iš pirmos kūdikystės jau galėjo daugintis pas Dievą nuopelnus. Ji juos ir dauginosi kasdien ir kas valandą. Kiti vaikai per 7 ar 8 metus negali nei nuodėmės nei dorybės padaryti, nes išmanymo neturi. Marija išmanymą pilną turėjo, nes mūs mažų neišmanymas iš gimtosios nuodėmės kyla. Ji buvo liuosa nuo nuodėmės ir nuo neišmanymo. Dėl to ir kūdikystės metai jai nebuvo tušti, o nuopelnų pilni. Bet ji dar neturėjo Dievo Motinybės malonės. Tą

ji gavo Arkangelui Gabrieliui apsilankius Nazarete. Prie tos nei vienai kitai netekusios malonės prisidėjo dar viena, būtent skaistybės ir motinystės susėjimas viename asmenyje. Tat įvyko V. Jėzų pagimdžius. Prie tų malonių po 30 metų prisidėjo dalyvavimas pasaulio atpirkimo kančiose. Šv. Dvasios nužengimas Mariją dar aukščiau pakėlė Dievo malonėje. Mirdama Dievo Motina amžinosios skaistybės lelija pražydo. Kol žmogus gyvas tol jo skaistybė yra laikina; tik mirštant ji tikrai tampa amžina. Tai-gi malonės pilnybė reiškia, kad kiekvienu laiku, kiekvienoje padėtyje Marija turėjo tiek malonės, kiek tik galima tuo laiku toje padėtyje malonės turėti.

Jei Marija būtų padariusi nors vieną mažiausią nuodėmę, tai būtų netekusi malonių pilnybės, nes būtų susidariusi tuščia vieta be malonės. Malonė nesubūva su nuodėme. Katalikų Bažnyčia mokina taip, kaip Arkangelas Gabrielius kalbėjo, t. y. kad Marija yra malonės pilnoji, kitaip sakant, kad ji niekad nei mažiausios nuodėmės nėra padarius.

Tačiau bandoma įrodinėti, būk Marija turėjusi nuodėmių, nes neprižiūrėjusi bernaičio Jėzaus ir Jis, jai nežinant, likęs Bažnyčioje. Bet tas kaltinimas yra tuščias, nes niekas negali rimtai sakyti, kad Jėzus būtų likęs dėl Marijos nepriežiūros. Jis liko dėl to, kad tokia buvo Dievo valia. Jis pasakė, kad tuo atveju Jam reikėjo būti Jo Tėvo daiktuose. Dievo apveizda leido, kad tas įvyktų Marijai nežinant, bet ne Marijai nusikalstant. Nežinojimas nėra kaltė. Leisdama Sūnelį į tą Bažnyčios dalį, į kurią jai, kaipo moteriškei, nevalia buvo įeiti, ji pasitikėjo Sūnum, ir nebereikalo pasitikėjo. Jos negalima kaltinti už tatai, kad Jis nenuėjo pas šv. Juozapą, kada ji tikėjosi, kad nueis, grįžęs iš Bažnyčios. Ne-

galima kaltinti nei Jėzaus, nes Jis turėjo tuo elgesiu pamokinti žmones, kad pašaukimo dalykus brangintų labiau už giminystės jausmus.

Kaltina Mariją, kad ji Kanoje privertus V. Jėzų daryti stebuklą, kada Jis nenorėjo. Bet ir tas kaltinimas yra neteisingas. V. Jėzus jai stebuklo prašant pasakė, kad dar neatėjo Jo valanda. Ji pasakė tarnams daryti, ką Jis lieps. Jis liepė pripilti vandens pilnus indus ir tas vanduo virto vynu. Tiesa, ji nenusileido V. Jėzaus žodžiams, bet kas gali tikrai sakyti, kad tie žodžiai reiškė, jog nelaikąs stebuklą daryti. *Mano valanda dar neatėjo* galėjo reikšti: “Aš dar nepradėjau savo viešųjų uždavinių,” o kol jų nepradėjęs, tol Jėzus kaipo Sūnus klausė Marijos, kaipo Motinos. Ji niekada iki šiol nebuvo prašiusi iš Jo, kad stebuklą padarytų. Šituo atveju ji paprašė. Mums iš to paaiškėjo tiesa, kad Marija yra žmonių užtarytoja pas V. Jėzų. Tai-gi jos valanda buvo atėjusi prieš Jo valandai ateinant.

Labiausiai Mariją kaltina, kad ji V. Jėzų bepročiu pavadinus, kuomet Jis rengėsi į pavojingą kelionę. Bet ji Jo bepročiu nevadino. Ji tik atėjo pas V. Jėzų, kada Jo pusbroliai ir jos sesers vaikai jai pranešė, į kokį pavojų žengia jos vienatinis Sūnus, kurį ji labiau už savo gyvastį mylėjo. Atėjus ji nieko netarė ir, Sūnų išvydusi, nė kokios nekantrybės neparodė. — Tai-gi tuščia yra ieškoti kaltybių Marijos elgesyje.

Dievas didžiausią išimtį padarė paliuosuodamas Mariją nuo gimtosios nuodėmės dėl to, kad negalima buvo leisti nuodėmei suteršti tą, kuri turėjo būti Dievo Motina. Bet ji Dievo Motina buvo ir yra visuomet, todėl niekuomet nuodėmė, nei didelė nei maža neturėjo jos suteršti. Tik ji viena iš žmonių buvo tokia šventa. Taip

skelbė Tridento Santaryba. [1]) Taip buvo mokinę šventieji Bažnyčios Tėvai. Čia paminėsiu vieną šv. Augustiną. [2])

Priešingai, Marija pilna buvo visokių dorybių, kokių tik žmogus gali turėti jos padėtyje. Popiežius Pijus IX, skelbdamas nekalto prasidėjimo tiesą 1854 gruodžio 8 d. rašė: "Ji visuomet buvo visai liuosa nuo bet kokios nuodėmės, visa graži ir tobula, ir taip nekaltybės bei šventybės pilna, kad aukštesnį laipsnį tik Dievuje tegalime mintyti, ir, Dievą išskyrus, šiaip kitas to laipsnio negali pasiekti mintim."

Nei kūno aistrų varginančių geruosius žmones, tų aistrų, kurioms blogieji pataikauja, Marija neturėjo visai. Vieni mokslininkai kaip ana šv. Tamas Akvynietis, sako, kad Marijos kūno aistros buvo tik surištos malonių daugybe iki Kristui įsikūnijant, įsikunijus-gi jos visai išnyko. [3]). Bet yra tikybos mokytojų sakančių, kad aistros buvo išnaikintos Marijos kūne nuo pat jos prasidėjimo. Veikiausia ši antroji pažiūra yra teisinga, nes Marija nebuvo menkesnė už Jievą dar nenusikaltusią rojuje, o Jieva prieš nuodėmę aistrų neturėjo visai. Tos atsirado tik iš nuodėmės. Marija-gi nei gimtosios nuodėmės neturėjo.

Amžinoji Marijos mergystė. Blogiausiai Mariją įžeidė antrojo šimtmečio stabmeldys Celsus, kaltindamas Mariją, būk ji svetimoteryste susiteršus. Tą šmeižtą jis, veikiausiai, buvo girdėjęs iš tų, kurie tuo laiku ar vėliau rašė Talmudo dalis vadinamas "Sanhedrin," "Toledath" ir "Ješnah." Tas šmeižtas yra piktos valios padaras. Kai krikščionys tikėjo Evangelijų žodžiais, jog Marija V. Jėzų pradėjo iš Dvasios

1) Deus. Banms. XI, 8 33.
2) De natūra et: gratia c. 36, n. 42; Migne 44, 267.
3) S. T. 3 g. 27, a. 3.

Šventosios, tai krikščionių priešai iš neapykantos tą pamainė į svetimoterystę. Kentėjo V. Jėzus, kada Jį šmeižė turint sutartį su velnių vyresniuoju, kentėti šmeižto teko ir Švenčiausiajai Motinai.

Bet dažniau negu tą šmeižtą nekatalikai skelbia, būk Marija netekusi mergystės V. Jėzų gimdydama ir paskui turėjusi daugiau vaikų. Bet iš Evangelijų mes žinome, kad V. Jėzų Marija pradėjo nepraradus skaistybės. Kaip ji buvo nekalta pirma, taip nepaliesta jos skaistybė ir po to. Šv. Juozapas jos vyras tą patyrė iš angelo lūpų. Dievas buvo angelą siuntęs. Katalikams yra privaloma tikėti į Marijos nekaltybę V. Jėzui gemant, nes Apaštalų Sudėjime yra aiškiai pasakyta, kad Jėzus *gimė iš Panos Marijos.*

Kai kam rodosi nesuprantama, kaip moteriška gali pagimdyti kūdikį, neprarasdama mergystės. Tačiau jau aš pažymėjau, kad V. Jėzus išėjo iš grabo, nesužeidęs antspaudų, įėjo į kambarį per užrakintas duris. Taip pat Jis išėjo iš Motinos įščiaus, nesužeidęs jos mergystės.

Šventieji Bažnyčios Tėvai iš pačių seniausiųjų laikų liudija, kad Marija ir Jėzų pagimdžius saugojo savo skaistybę ir išsaugojo ją kol tik gyveno šiame pasaulyje. Taip šv. Ignotas apie 107 metus rašė, kad velnias "šio pasaulio kunigaikštis nežinojo Marijos mergystės." [1]) Smirniečiams tas pats šv. Jonas apaštalo mokytinis ir kankinys rašė, kad Jėzus tikrai gimęs iš mergelės. [2])

Sunku būtų paminėti visus Bažnyčios Tėvus, kurie stipriausiai skelbė, jog Marija išlaikė amžinąją skaistybę, nes tų Tėvų yra daug. Stambiausieji Aristydis, Justinas, Epifanius, Ipolytas, Jeronimas, Ambraziejus. Taip pat skelbė ir nešventieji senovės raštininkai: Aleksandrijos Klemensas, Origenis, Tertulionas.

---

1) Epeziečiams 19, 1.
2) Smirn. 1.

Prieš tą katalikams aiškią tiesą žmones sukelia priekaištų: būtent kad Jėzus turėjęs brolių, bet aukščiau yra išrodyta, kad keturi žmonės, kuriuos Evangelija kartais vadina V. Jėzaus broliais, buvo Jo pusbroliai: Alpiejaus arba Kleopo ir jo žmonos Marijos vaikai. Ar toji buvo Šv. Marijos tikra sesuo, ar tik pusseserė, tą sunku sužinoti.

V. Jėzų Evangelija kartais vadina Marijos pirmagimiu Sūnum, bet iš to negali daryti išvados, kad ji būtų turėjusi daugiau vaikų. Senasis Įstatymas liepdavo pirmagimius aukoti Bažnyčioje, bet nereikėdavo laukti, kol užgims antras vaikas, tik aukojimą atlikti 40 po užgimimo dienoje. Tai-gi visi vienturčiai būdavo pirmagimiai, bet ne visi pirmagimiai būdavo vienturčiai. V. Jėzus buvo pirmagimis ir vienturtis. Mūsų tautoje dažnai minėjami vienturčiai, nes mūsų laikais pirmagimis beveik netur daugiau teisių už jaunesnius savo brolius. V. Jėzaus laikais pirmgimystė daug reikšdavo, o vienturtystė mažai, todėl V. Jėzų nevadindavo vienturčiu, o pirmagimiu.

Negali būti katalikas, kas nepripažįsta tos tiesos, kad Marija amžinai išbuvo skaistybėje iki kol šiame pasaulyje gyveno. Marijos amžinąją skaistybę galima numanyti iš Šv. Rašto. Ją aiškiai skelbia čia minėtieji Bažnyčios Šventieji Tėvai ir senovės garbingieji raštininkai. Pagalios ta tiesa yra užrašyta Bažnyčios ištarmėse. Čia paminėsiu ta dvi tokias ištarmes, būtent šv. Leono pirmojo popiežiaus raštą Cbalkedono Visatinei Santarybai 451 metais[1]) ir Antrosios Kastantinopolio visotinės Santarybos šeštąjį kanoną 553 metais.[2])

1) Denz. Bann. Xl. n. 143.
2) Denz. Bann. XI n. 218.

Trumpa santrauka katalikams privalomų tiesų apie Šv. Mariją. 1. Ji buvo be gimtosios nuodėmės pradėta. 2. Jauna būdama sužiedota tapo su šv. Juozapu. 3. Neprastojus skaistybės pradėjo ir pagimdė V. Jėzų ir tapo Dievo Motina, nors likosi grynu žmogum. 4. Savo Sūnų aukojo Bažnyčioje ir su Juo bėgo į Egiptą.
5. Neapsakomai kentėjo žiūrėdama į Jėzų prikaltą prie Kryžiaus. 6. Pribuvo su kitais prie V. Jėzaus žengimo į dangų ir Šv. Dvasios atsiuntimo. 7. Po to dar kiek laiko gyveno šiame pasaulyje. 8. Skaistybę išlaikė amžinai, 9. Užmigus mirties miegu tapo su kūnu paimta į dangų. 10. Per visą savo amžį nepadarė nei mažiausios nuodėmės, 11. buvo malonių ir dorybių pilna, 12. per jos rankas Dievas teikia žmonėms malonių daugybes.

Jokia knyga neapimtų stambiausių stebuklų, kuriuos ji jau danguje būdama padarė žmonėms, begelbėdama ir bešelpdama juos. Ir mūsų kraštą jau bežlungantį klaidose išgelbėjo iš jų septyniolikto šimtmečio pradžioje. Turime vilties, kad per jos užtarymą praeis ir tos nelaimės, kurios dabar gresia žmonių sieloms Lietuvoje. Visus šios knygos skaitytojus kviečiu pasimelsti į Mariją, kad ji mus ir mūsų tėvynę apsaugotų nuo pragaro žabangų.

U Ž B A I G A.

MOKSLO SANTRAUKA APIE KRISTŲ.

Visą katalikų tikybos mokslą apie Kristų galime suskirstyti į dvi dali. Pirmoje dalyje turėtų tilpti tas ką apreiškimas mokina apie patį Kristų, kas ir kokis Jis buvo. Kadangi žodis "logija" pridėtas prie kito, reiškia mokslą, tai mokslas apie Kristų ir vadinasi Christologia, arba Kristologija. Antrajai daliai lieka tiesos apie Kristaus atliktąjį veikalą, būtent apie žmonių atpirkimą. Grekų kalboje išgelbėtojas vadinasi "Soter." Todėl mokslas apie pasaulio atpirkimą vadinasi Soteriologija. Daugumoje knygų apie Kristų taip ir suskirstoma visa medžiaga į Kristologiją ir Soteriologiją.

V. Jėzus buvo tikras Dievas su Dievo prigimtim ir Dievo Asmenim. Drauge Jis buvo ir tikras žmogus su kūnu ir siela, su visa žmogaus prigimtim. Jis turėjo ir asmenį, tik tas Asmo buvo ne žmogaus, o Dievo. Tai-gi V. Jėzuje buvo vienas Asmuo jungiąs dvi prigimti. Tos dvi prigimtys nebuvo sumaišytos, o savystovios, bet visgi ne du buvo Kristūs, o tik vienas. Tačiau dvi buvo išmintys ir dvi buvo valios: dieviška ir žmogiška. Tiesa, niekuomet žmogiškoji valia nebuvo priešinga Dieviškajai valiai. Tas žmogaus ir Dievo susijungimas Antrame Švenčiausios Trejybės Asmenyje yra pastovus. Kristaus Dievybė niekuomet neatsitolins nuo Jo žmogybės, nei žmogybė neatsitolins nuo Dievybės.

Dėl to dviejų prigimčių susijungimo viename asmenyje žmogiškoji Jėzaus prigimtis yra tikras, o ne pasa-

vintas Dievo Sūnus. Taip pat ir Marija yra Dievo Motina, nors ji pagimdė tiktai žmogiškąją prigimtį. Tėvystės ir Motinystės santykiai su Sūnyste susidaro tarp asmenų, nors jų pagrindas yra prigimties gimdymas.

Garbinimas taip pat siekia Asmenį. Todėl mes garbindami V. Jėzaus Kūną, kurs yra žmogiškosios prigimties dalis, vis-gi garbiname Dieviškąjį Asmenį ir turime garbinti tuo būdu, kuris Dievui pritinka. Bet Dievo Asmuo Jėzuje yra apėmęs kiekvieną Jo Kūno dalį. Todėl tinkamas daiktas yra garbinti V. Jėzaus Širdį, Jo Veidą, net Jo Vardą. Jo Sielos garbinimas yra taip pat geras ir naudingas, kaip Kūno garbinimas, kaip garbinimas Dievybės. Tiesą sakant, mes dažniau garbiname V. Jėzaus Širdį dėl to, kad ji daugiau už kitas Kūno dalis kentėjo. Ji yra Jo meilės ženklas. Tai-gi dėkingumas mus verčia ją garbinti daugiau. Neužmirštame garbinti Išganytojo rankų ir kojų, ypač žaizdų jose, nes prie paprasto garbinimo pareigos prisideda mūsų dėkingumas už skausmus, kuriuos tos Švenčiausios Rankos ir Kojos atkentėjo. Tą patį, tik dar labiau reikia sakyti apie Šono žaizdą ir Erškėčių Vainiko subadytąją Galvą bei kryžiaus medžio pratrintąsias ant pečių žaizdas.

Garbiname net Jo kančios įrankius vis dėl tos pačios Dievybės, kreipdami savo mintis į tą patį dieviškąjį Asmenį, dėkingai prisimindami mūs atpirkimo kančią ir jos smulkmenas. Tos smulkmenos yra nesmulkios. Bet garbiname iš meilės ir tą, kas nepadarė Išganytojui skausmo: tą žemę kurioje Jis gyveno, tą miestelį Betlėjų, kur Jis gimė, tą grabą, kuriame Jis buvo palaidotas, tas drobules, į kurias buvo suvyniotas Jo Kūnas. Viso kas Jį primena, yra mums brangu. Net garbiname šventuosius, nes jie Jo mokslą vykdė.

V. Jėzus buvo tobulas žmogus. Tobulybė pirmiau-

siai ir pilniausiai buvo Jo sieloje, nes apie Dievišką Jo prigimtį dabar nekalbame. Ta siela taip buvo tobula, kad tobulėti negalėjo. Visa išminties pilnybė su visu dorybių įvairiausiu ir didžiausiu aukštumu buvo Jo sieloje iš pat pradžių, bet tos dorybės ir ta išmintis reiškėsi tada, kada išorinės sąlygos tam tiko. Kūnui augant daugėjo ir progos dvasios turtams pasireikšti. Todėl Evangelija sako, kad Jis augo išmintim ir malone pas Dievą ir Žmones. Jo siela sujungta su Dievo Asmenim regėjo Dievą iš pat pirmos Savo buvimo valandos, o su tuo regėjimu plaukė į sielą dangiškosios laimės neišsemiama gausybė. Mūsų protas neišgali, kaip ta laimė susiderino su baisiais Išganytojo skausmais ir Alyvų Darže ir Piloto stovyklos kieme ir Kalvarijos kalne, bet mes negalime tikrai sakyti, kad tai laimė buvo apsistojusi tuo laiku, kada kenčiantis Išganytojas šaukė: *‘‘Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?”* Tas šauksmas buvo nuoširdus ir skausmas buvo pats tikriausias ir pats giliausias.

Tai-gi mes tuo pačiu laiku toje pačioje sieloje matome didžiausią skausmą ir didžiausią laimę. To suderinti nemokame. Kaip žmogus matąs du priešingu aukštu giliausios upės krantu ir negalįs tilto pertiesti, neturi sakyti, būk vieno kranto nėra, taip ir mes nemokėdami suderinti V. Jėzaus kančios neiškakimų kartybių su Dievo regėjimo džiaugsmu, nesakome, kad katro nors nebuvo. Buvo ir skausmas ir Dievo regėjimas, o kaip juodu susiderino, tai patirsime kai patys mirtį pergyvensime.

Matydama Dievą V. Jėzaus Siela žinojo viską, visas tikybos, gamtos, praeities ir ateities tiesas, nes tas viskas yra Dievuje. Kas Dievą mato, tas tą visa ma-

to. Mums su mūsų menkučiu protu nėra kaip kalbėti apie V. Jėzaus mokslą ir išmintį. ,

Išganytojo siela buvo aukščiausios šventybės saulė. Aukšta buvo Mari jos šventybė, bet Jėzaus žmogiškos sielos aukštybė dar buvo kilnesnė. Mūsų protas lipdamas įvairiais žmonių šventybės kaskart aukštesniais laiptais, prieina prie angelų. Paskui, kildamas per nesuskaitomas jų kaskart aukštesnių šventesnių korų tobulybes, prieina prie aukštybės, ties kuria tik pulti reikėtų ant veido ir garbinti. Bet aukščiau už tai yra Marija, o už Mariją dar didelis šuolis aukščiau iki V. Jėzaus sielos šventybės. Viešpatie, kas gali apie tokius daiktus kalbėti? Tik ilgisi širdis, kad galėtų tą pamatyti!

Šiurpulys ima po to išgirdus klausimą, ar galėjo V. Jėzus padaryti nuodėmę, nors mažiausią nuodėmės šešėlį? Aišku, kad negalėjo! Kam dar klausti.

Bet tas negalimas iš Jo nenoro yra. Jo valia visuomet buvo liuosa, nei mažiausia riba jos nesiaurino nemažino. Liuosu noru Jo valia buvo šventa, liuosu noru apsiėmė mirti už mus. Iš liuosos valios buvo kiekvienas Jo veiksmas daug labiau negu tat būva mumyse, ir nelyginamai labiau.

Taip pat ir Kūnas V. Jėzaus buvo tobulybė. Žinoma užaugusio Jėzaus Kūnas buvo didesnis ir stipresnis negu Kūdikėlio, bet kiekvienu laiku turėjo savo amžio tobulybę. Kaip Jėzaus siela nebuvo begalinė, taip ir Kūnas buvo apribotas, bet ligų, nei trukumų Jame nebuvo. Aistrų jame nebuvo taip-gi. Kūno priklausomybė nuo sielos buvo pilniausia. Jėgų tas Kūnas turėjo tiek, kiek jų gali būti tobulame Jo amžių žmogaus kūne.

Tačiau rykštėms kertant oda plyšo. Vinims į rau-

menis ir gįslas lendant kraujas iš jų bėgo. Trijų ar keturių žudytojų jėgos išsėmė to Šventojo Kūno jėgas taip, kad mirtis atėjo gana greitai.

Bet žmogiškų jausmų švelnumas Viešpaties Jėzaus Kūne buvo taip kilnus, kad mes ir vėl turime prasipažinti toli permenką protą turį tam švelnumui atspėti ir aprašyti. Jam gaila būdavo įvargusios minios, Jam malonu būdavo paglostyti nekalti vaikeliai, Jis verkė Lozoriui mirus, ir ašaros gausiai Jam bėgo iš akių, atsiminus būsimą Jeruzolimos žuvimą, bet Jisai gėrėjosi nokstančių javų reginiu, jautė saulėleidos gražumą ir brangino Jono Apaštalo jausmingą meilumą. Visus apaštalus Jis mylėjo ir juose prieteliškąjausmą išauklėjęs Savo prieteliais juos vadino.

Tai tokis yra, trumpai sakant, katalikiškosios Kristologijos turinys.

Katalikiškoji Soteriologija apima išganymo mokslą. Joje išdėstoma, kad Dievo Sūnaus įsikūnijimas buvo iš paklusnybės, bet ne iš prievartos. Nebuvo nei jokios būtinybės Dievui įsikūnyti ir labai abejotina, ar būtų Dievo Sūnus įsikūnijęs, jei nebūtų atsiradę reikalo gelbėti žmones iš tos nelaimės, kurią jie pasidarė sau, bedarydami nuodėmę. Net ir tuo atveju, kad žmonės įpuolė iš nuodėmės į nelaimę, Dievas būtų galėjęs juos joje palikti ir įsikūnijimo nebūtų reikėję. Gal būtų galėjęs Dievas ir išgelbėti žmones iš jų nelaimės neįsikūnydamas, dovanodamas nuodėmes be niekur nieko, arba būtų galėjęs išrasti kitokį būdą nuodėmei prašalinti, arba tenkintis nepilnu atlyginimu. Tik tuo atveju įsikūnijimas pasirodo reikalingas, jei sakome, kad Dievas norėjo išgelbėti žmones iš jų nelaimės, ir norėjo kad teisybės lygsvara būtų pilnai atstatyta, t. y. kad atpildas už nuodėmę atsvertų jos blogybę.

Nutarus Dievui įsikūnyti matyt daug įvairių naudų iš to, nes tas išgelbėjimo būdas labiausiai atatinka Dievo savybes, ypač Jo teisingumą, gailestingumą ir meilę. Kadangi Antrasis Dievo Asmuo buvo Sūnus, tai jam labiausiai teko įsikūnyti, kad žmonės vėl taptų Dievo vaikais. Įsikūnijimas labiausiai tiko žmonėms, nes netik iš nelaimės juos išliuosavo, bet apteko juos didesne malonių gausybe, negu buvo turėję prieš nusikalstant. Dėlto du žmonės Jėzus ir Marija pakilo aukščiau už angelus, ko nebūtų galėję įvykti, jei Dievo Sūnus nebūtų įsikūnijęs. Kadan-gi žmogus yra iš kūno ir sielos, tai, tapdamas žmogumi, Dievas susijungė su abiem Savo sutvėrimų rūšimi: dvasiomis ir kūnais.

Daug rūpėjo žmonėms klausimas, ar nebūtų buvę geriau, jei Dievas būtų anksčiau įsikūnijęs ir greičiau atpirkęs žmones. Bet tas prityrimas, kurį žmonės vieni likę nuodėmėse ilgoką laiką padarė, buvo jiems naudingas. Tas laikas ne tuščiai praėjo, o žmonių valias rengė, kad jos atpirkimu pasinaudotų.

Reikėjo laiko pranašystėms paskelbti ir joms nuo įvykio atskirti. Pranašystės-gi sudarė svarbų dalyką atpirkime. Ačiui Dievui, kad atpirkimas neatidėtas iki pasaulio pabaigai. Nors tada visi žmonės būtų pasiliuosavę iš pragarų ar paskandų taip kaip Senojo Įstatymo šventieji Kristaus Atsikėlimo metu, bet pirmiesiems laukimas būtų buvęs ilgas, o mes nebūtume turėję progos naudotis Kristaus atneštų malonių gausybe ir pakilti tobulybėje.

Tai-gi įsikūnijimo tikslas yra žmonių atpirkimas. Kristus tat tapo tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, kaip buvo nekartą pažymėjęs, jog niekas nepakyla iki Tėvui

kitaip, kaip per Sūnų ir niekas nepažįsta Tėvo kitaip, kaip tik Sūnui apreiškiant.[1])

Kristaus mirtis teikė Dievui tinkamą atpildą už žmonių nuodėmes. Tas atpildas yra daugiau negu pakankamas, net begalinis. Begalybė suteikta ir kaikuriems iš Kristaus nuopelnų kilusiems tikybos daiktams, ypač Mišių aukai, kurią žmonės dabar gali kartoti sulig savo uolybės ir pamaldumo. Dievo teisybė pilnai patenkinta tuo atpildu. Nors buvo reikalo, kad Dievas Kristaus teikiamąjį atpildą priimtų, bet nebuvo abejonės, kad tas atpildas Švenčiausiajai Trejybei patinka.

Savo pasišventimu Kristus užpelnė ne vien nuodėmės atleidimą, bet ir įvairiausių malonių gausybes. Jis užpelnė ir Savo žmogiškai prigimčiai, ką vadiname Sėdėjimu Dievo dešinėje.

Ta kančia, kurią Jis atkėlė, buvo plačiausia ir giliausia. Plačiausia reiškia, kad nebuvo galimo žmogui skausmo, kurio Jis nebūtų kentėjęs, ir giliausia, kad kiekvieno skausmo gėlimą Jis jautė kuoskaudžiausiai. Skausmo gelmė pareina nuo žmogaus *jautrumo,* o V. Jėzuje tas jautrumas buvo tobuliausias.

Atpirkimo auką padaręs Jis paliuosavo Senojo Įstatymo gerąsias Sielas iš pragarų, bet Jo kūnas nebuvo nužengęs gilyn į žemę, Jo kaulai nelaužyti ir lavonas nei nepradėjo gesti.

Šv. Petras sako, kad Tėvas prikėlė V. Jėzų iš numirusių, bet ir pats Jėzus, būdamas Dievas, turėjo tą pačią prigimtį kaip ir Tėvas, tai-gi lygiai teisingai galima sakyti; kad V. Jėzus Pats atsikėlė iš numirusių. Galybę daryti stebuklus Jis turėjo dėl Savo vienybės su Dievu. Ta galybė apėmė taip-gi ir atsikėlimą iš numi-

1) Mat. 13, 27; Luk. 10, 22.

rusių. Tąja pačia galybe V. Jėzus pakilo į dangų užžengdamas į jį.

Dievo Tėvo dešinėje Jo Dieviškoji prigimtis sėdi dėl to, kad Dievas yra, o žmogiškoji dėl to, kad su dieviškąja prigimtimi sujungta didžiausių daiktų įvykdė ir nuopelnų pasidarė.

Kristus yra kunigas, karalius ir pranašas. Kunigas yra Jo žmogiškoji prigimtis ir tai aukščiausiu kunigystės laipsniu. Nei vienas kunigas nebuvo taip arti su Dievu, kaip Jėzus. Pranašas apie tai buvo giedojęs pirm [1]) 1000 metų. Iš Jėzaus kunigystės eina visa Naujojo Įstatymo kunigų daugybė ir dvasinė jų galybė. Labiausiai tada kunigo pareiga Kristui ėjo, kada Save ant kryžiaus aukojo, bet ir tada, kada duoną ir vyną permainė į Savo Kūną ir Kraują, ir tada, kada apaštalus vyskupais įšventino. Jis paliko Savo dvasiškiai dvilinką galybę šventinti ir valdyti.

V. Jėzus buvo pranašas. Jau nekalbant apie tai, kad būsiančius įvykius Jis pranašavo, Išganytojas buvo pranašas dėl to, kad Dievo valią ir apreiškimą skelbė žmonėms. Visos Evangelijos pilnos Jo apreikštųjų tiesų. Bet nei visame Šventame Rašte Jo apreikštųjų tiesų gausybė nesutilpo. Labai daug jų užrašyta Bažnyčios Tėvų veikaluose. Bažnyčia kiekvienu laiku iš Jo apreiškimo paskelbia tą, kas tam laikui labiausiai reikia.

Galutinai Kristus yra karalius. Būdamas Dovydo giminės vyras ir turėdamas Savo karališkos kilmės įrodymą, Jis turėjo teisės užimti Izraelio sostą tuomet tuščią. Jei Jis užėmė daug aukštesnį viso pasaulio dvasios sostą. Jis pats padarė šioje žemėje Dangaus Karalystę ir tapo tos sielų valstybės karalium. Jo kara-

1) Ps. 109.

liavimas plito, plinta ir plis, kol apims visą pasaulį. Dar įvyks šioje ašarų pakalnėje atsitikimų, kokių nesvajojo drąsieji valstybių ir tautų tvarkytojai. Jis Pats pasakė, kad Jo karalystė nėra iš šio pasaulio. Bet laimingas būtų tas pasaulis, jei rimtai perskaitytų parašą kybojusį ties mirštančio V. Jėzaus galva ir nuoširdžiai Jį pripažintų pirmiausiai savo sąžinės karalium. Tada viskas išsitaisytų, tada liautųsi karai, tada meilės Karalius palaimos spinduliais aptektų visą žemę ir ji nebebūtų ašarų pakalnė.

T U R I N Y S

Pusl.

Įžanga 5

I. JĖZAUS ASMUO 6

1. Tikras Dievas 6

2. Tikras Žmogus 11

3. Jėzaus Vardas 13

4. Jėzus Karalius 17

II. PIRMYKŠTĖ ŽMONIŲ LAIMĖ 27

1. Pats Dievas sutvėrė pirmuosius du žmones 27

2. Pirmųjų tėvų prigimties tobulumas 30

a. Kūnas 30

b. Nemarumas 36

c. Sielos tobulybė 39

3. Pakėlimas į antgamtę 46

4. Pirmieji žmonės buvo dideliai laimingi 52

III. PIRMOJI IR GIMTOJI NUODĖMĖ 58

1. Pirmųjų tėvų pagunda 59

2. Nuopuolis 64

3. Nuodėmės vaisiai 67

a. Permainos kaltininkuose 67

b. Dievo paskelbtosios bausmės 74

Adomui 77

Ievai 79

Gundytojui 80

4. Gimtoji nuodėmė arba pirmosios nuodėmės plitimas 82

5. Gimtosios nuodėmės kenksmas mums 86

a. Kaltė 87

b. Vaisiai 91

c. Visatinumas 94

6. Pirmasis atpirkimo pažadas 100

IV. TARP NUODĖMĖS IR ATPIRKIMO 103

1. Senojo Įstatymo Šv. Raštas 104

2. Kaip ilgai truko nuo nuodėmės ir Atpirkėjo 108

3. Patrijarkų laikotarpis 110
a. Žmonių valios auklėjimas 110
b. Patriarkų religija 115
c. Atpirkėjo kilmė 117
4. Senojo Įstatymo laikotarpis 119
a. Tautos būdo lavinimas nelaimėmis 120
b. Dievo apreikštoji religija 123
c. Pranašai 131
d. Mesijoninės pranašystės 134
V. GIMTOJI ATPIRKĖJO ŠALIS 140
1. Šaltiniai V. Jėzaus gyvenimui pažinti 140
2. Šventoji Žemė 158
3. Žydų tauta Kristaus laikais 163
VI. MARIJA, JUOZAPAS IR JONAS KRIKŠTYTOJAS 173
1. Švenčiausioji Marija 174
2. Šv. Juozapas 196
3. Šv. Jonas Krikštytojas 200
VII. V. JĖZAUS UŽGIMIMAS IR JAUNOSIOS DIENOS 208
1. V. Jėzaus užgimimas 209
2. Apipjaustymas ir aukojimas 220
3. Trijų išminčių atvykimas 225
4. Kelionė į Egiptą, ir atgal 231
5. Pasilikimas Bažnyčioje ir tylus gyvenimas Nazarete 238
a. Pasilikimas Bažnyčioje 238
b. Tylus gyvenimas Nazarete 241
VIII. VIEŠASIS V. JĖZAUS GYVENIMAS 245
1. Krikštas ir pasninkas 245
a. Šv. Jono pamokslai 245
b. V. Jėzaus krikštas 251
c. Pasninkas ir gundymas 252
2. Pirmieji viešosios darbuotės metai 256
a. Pirmieji mokytiniai 256
b. Pirmieji stebuklai 259
c. Pirmosios viešo gyvenimo Velykos 269
d. Šv. Jono Krikštytojo mirtis 274
e. V. Jėzus grįžta į Galilėją 282
f. Jėzus vėl Galilėjoje 286
3. Antrieji viešosios darbuotės metai 290
a. Antrosios Velykos 290
b. Dvylikos apaštalų išrinkimas 294
c. Didysis pamokslas ir prilyginimai 297

d. Didieji stebuklai 302
e. Apaštalų siuntimas ir Eucharistijos pažadėjimas 311
4. Tretieji viešosios darbuotės metai 326
a. Antrasis duonų padauginimas 326
b. Simonas Bažnyčios uola 336
c. Atsimainymas 341
d. Palapinių šventės 352
e. V. Jėzaus darbai iki Bažnyčios pašventinimo sukaktuvių 359
f. Bažnyčios pašventinimo sukaktuvės 365
g. Paskutinė darbuotė Perejoje ir Lozorius 371
h. Paskutiniai darbai šiaurėje ir grįžimas sostinėn 375
IX. ATPIRKĖJO KANČIA 385
1. Iškilmingas įjojimas į sostinę 387
2. Paskutinės savaitės pamokslai 391
3. Paskutinė vakarienė ir Šv. Sakramento įstatymas 409
4. V. Jėzaus suėmimas ir teismai 416
a. Getsemanio daržas ir V. Jėzaus suėmimas 416
b. V. Jėzaus mirtis dr palaidojimas 435
a. Kryžiaus nešimas ir prikalimas prie kryžiaus 435
b. V. Jėzaus mirtis 439
c. Nuėmimas nuo kryžiaus ir palaidojimas 445
6. V. Jėzaus siela pragaruose 448
X. LAIMĖ IR GARBĖ 452
1. V. Jėzaus atsikėlimas iš numirusių 453
2. Užžengimas į dangų 475
a. Užžengimas ir Šv. Dvasios nusiuntimas 476
b. Žmogiškoji V. Jėzaus prigimtis danguje 480
3. Gyvų ir numirusių Teisėjas 482
4. Marijos gyvenimas V. Jėzui užžengus dangun 483
UŽBAIGA: mokslo santrauka apie Kristų 497

ŠIOS KNYGOS LEIDĖJAI

A

Abromaitė B., Chicago, Ill.
Abluz M., Kingston, N. J.
Adomaitienė J., Pittsburgh, Pa.
Adomaitienė Ap., W. Phila, Pa.
Adamskis .V., Worcester, Mass.
Agentas Steponas, Linden, N. J.
Ambrulevičienė M., Shenandoah, Pa.
Andriulionis A., Chenandoth, Pa.
Antanaitienė A., Luzerne, Pa.
Albriek Petras, Cicero, Ill.
Arlauskienė M., Scranton, Pa.
Arlauskaitė J., Detroit, Mich.
Atraškienė T., Chicago, Ill.
Atkočiūnienė M., Chicago, Ill.
Austin, St., Libertyville, Ill.
Aukštakalnis Pr., Minersvillei, Pa.
Ašmontienė B., Linden, N. J.

B

Balčiūnienė St., Chicago, Ill.
Brundzienė Bronė, Brooklyn, N.Y.
Burke A., Broad Brook, Conn.
Brundza Jonas, Brooklyn, N. Y.
Bulava Justinas, Chicago, Ill.
Bulava Jurgis, Chicago, Ill.
Bartinskis M., Youngstown, O.
Bagdanavičienė M., Minersville, Pa.
Bublienė Ona, Calumet City, Ill.
Bakšienė R., New Britain, Conn.
Blaškevičius Sim. Detroit, Mich.
Brown leva, Eaton, Colo.
Balkus Petras, Detroit, Mich.
Baronienė, A., Elizabeth, N. J.
Barzilauskas Pranas, Rochester, N. Y.
Brazauskas V., S. Boston, Mass.
Baltutis Jonas, Chicago, Ill.
Bartininkas J., Pittsburgh, Pa.
Balčikonienė B. Racine, Wis.
Babrauskiene M., Westfield, Mass.
Baltrukonis V., Chicago, Ill.
Balzaraitė Ona, Chicago, Ill.
Bartininkienė M. St. Louis, Mo.
Balčiūnienė M. Bridgewater, Mass
Bacevičius Antanas, Chicago, Ill.
Belekėvičius V., Sheboygan, Wis.
Beliunas Jonas, Bayonne, N. J.
Berkelis Juozas, Chicago. Ill.
Biekšienė Dom., Elizabeth, N. J.
Bokus Juozas, Waukegan, Ill.
Bražinskas A., Somersville>, Conn.
Brangaitienė M., Brooklyn, N. Y.
Briedienė V., West. Phila, Pa.
Bukauskas Mikas, Homstead, Pa.
Butkevičius C., Chicago, Ill.
Bukantas Ant., Melrose Park, Ill.
Bukauskas Vlad., Cicero, Ill.
Buteikis V., Hamtramck, Mich.
Bučienė S., Chicago, Ill.
Butkus Jonas, Brooklyn N. Y.
Būdvietis Stasys, Worcester, Mass.
Budrys J., Peterson, N. J.

C

Ceikauskas Sim., Round Lake, Ill.
Čenkus Kazimieras, Ashley, Pa.
Čelka Br., Chicago, Ill.
Česnauskaitė M., Boston, Mass.
Čepas Rapolas, Chicago, Ill.
Čeponienė Ant., Orange, Mass.
Četkauskas Viktoras, Cambridge, Mass.
Čižauskas Antanas, Pana, Ill.

D

Dailydieniūtė, K., Brooklyn, N. Y.
Daniūnas Antanas, Chicago, Ill.
Daugirdaitė R., Oakville, Conn.
Daugirdienė V., Chicago, Ill.
Dargužis V., Chicago, Ill.
Daunorai K. ir O., Custer, Mich.
Dainauskienė F., Detroit, Mich.
Daknis Petras, Harvey, Ill.
Debesis Vincas, Cleveland, Ohio
Dicmonienė A., Cleveland, Ohio
Dominican Sisters, Union City.N.J.
Doveikienė Vikt., Chicago, Ill.
Domkus V., Chicago, Ill.
Drungila A., Chester, Pa.
Dryža Kazimieras, Phila, Pa.
Dragūnas Matas, S. Boston, Mass.
Dusevičienė Emilija, Worcester, Mass.
Dzenkauskienė Ag., Detroit, Mich.
Dzikienė Ona, Burnside, Conn.
Dzekevičius J., Providence, R. I.

E

Eitavičiūtė R.. Mont^llo, Mass.
Elias Stella, Gary, Ind.

G

Gailiene Placidą, Chicago, Ill.
Galinskienė Ona, Cicero, Ill.
Galčiuvienė E., L. I. City, N. T.
Galchus Antanina, Maspeth, N.Y.
Garliauskas Povilas, Chicago, Ill.
Gailiene Ant., Braddock, Pa.
Galnaitė V., Chicago, Ill.
Geležienė O., Montello, Mass.
Gerdžiūnas J., Chicago, Ill.
Gilienė Agniete, Chicago, Ill.
Gibienė A., Shenandoah, Pa.
Ginkevičius L. M., Phila, Pa.
Grincienė M., Elizabethport, N.J.
Gritėnas Petras, Rockford, Ill.
Grabauskaitė Ona,. Haboken, N.J.
Grubliauskai M. ir P., Grandį Rapids, Mich.
Gruzdis Kazimieras, Chicago, Ill.
Grimailienė E., Ind. Harbor, Ind.
Griškauskienė A., West Cheshire, Conn.
Gudelis Ignas, Sykesville, Pa.
Gužienė Ona, Chicago, Ill.
Gudžius Petras, Melrose Park, Ill.

I

Ignatavičius Conrad, Chicago, Ill.
Ivanauskienė Pr., Chicago, Ill.
Ivanauskis Antanas, Chicago, Ill.

J

Janušauskas B., Chicago, Ill.
Jakštas Ona, Waterbury, Conn.
Jančius Just., Waukegan, Ill.
Janušauskas M., Melrose Park,Ill.
Jankauskas Jonas, Waukegan, Ill.
Jasinskienė Ona, Chicago, Ill.
Jakutis Ona, Brighton, Mass.
Jankauskienė M„ Worcester, Mass.
Jankauskienė A., Walltham, Mass.
Jasnauskienė M., Chicago, Ill.
Janušauskienė M., Chicago, Ill.
Janušauskas, J., Cicero, Ill.
Juknevičius Al., Worcester, Mass.
Jakavičiūtė A., Waterbury, Conn.
Jeskelevičienė M., Montello, Mass.
Jesevičienė V., Kearny, N. J.
Jokūbaitis Kazim., Detroit, Mich.
Jokantas Jonas, Chicago, Ill.
Jokubauskaitė Alb., Chicago, Ill.
Jodzevičienė M., Brooklyn, N..Y.
Juškevičius Antanas, Gary, Ind.
Juknienė Ona, Brockton, Mass.
Jurgaitienė Ona, Phila, Pa.
Juodbalienė O., L. I. City, N. Y.
Juškauskas A., Brooklyn, N. Y.

H

Hoffman Ona, Brooklyn, N. Y.

K

Kun. J. Ambotas, Hartford, Conn.
Kun. A. P. Baltutis, Chicago, Ill.
Kun. S. Bystrais, Dayton, O.
Kun. J. Bakšys, Rochester, N. Y.
Kun. Jurgis G. M. Cesna, Sioux City, Iowa.
Kun. P. Česna, Mahanoy City, Pa.
Kun. A. Dexnis, Chicago, Ill.
Kun. P. M. Juras, Lawrence, Mass.
Kun. Fr. Juškaitis, Cambridge, Mass.
Kun. Jonas B. Kloris, Waukegan, Illinois
Kun. A. Kruša, Chicago, Ill.
Kun. J. P. Klimas, Mt. Carmel, Pa.
Kun. I. Kelmelis, Newark, N. J.
Kun. Magnus J. Kazėnas, Pittsburgh, Pa.
Kun. L. Kavaliauskas, Providence, R. I.
Kun. J. Karalius, Shenandoah, Pennsylvania
Kun. J. Lietuvninkas, Baltimore, MD.
Kun. B. Moleikaitis, Delmar, N.Y.
Kun. C. E. Paulonis, Brooklyn, N. Y.
Kun. M. A. Pankus, Bridgeport, Conn.
Kun. J. Svirskas, Chicago, Ill.
Kun. E. J. Shteigmanas, Cleveland, Ohio
Kun. J. Švagždys, Brockton, Mass
Kun. J. Šupšinskas, Sugar Notch, Pa.
Kun. M. J. Urbonas, DuBois, Pa.
Kun. Pr. Vaitukaitis, Chicago, Ill.
Kun. K. A. Vasys, Worcester, Mass.
Kun. Ig. Valančius, Girardville, Pa.
Kun. F. Virmauskas, S. Boston, Mass.
Kun. J. židanavičius, Amsterdam, N. Y.
Kun. T. Žilinskas, Forest City, Pa.
Kaklaitė Barbora, Phila, Pa.
Kasparas Viktorija, Taylorville, Ill.
Kalėva Ipolitas, Chester, Pa.
Kalinauskienė V., Kingston, Pa.
Kalašinskaitė Ag., Chicago, Ill.
Katauskienė V., Chicago, Ill.
Karbauskas M., S. Boston, Mass.
Kazkauskas Petras, Chicago, Ill.
Karosas Petras, Nashua, N. H.
Krasauskas J., Toronto, Ont.
Krakauskiūte M„ Baltimore, Md.
Kauklis M., Kearny, N. J.
Kavolis Sim., So. Boston, Mass.
Kairis Ant., So. Boston, Mass.
Kazlauskas T. A., Phila, Pa.
Karaliūnas J. P., Worcester, Mass

Kavolynas J., Cambridge, Mass.
Kašetienė Elzbieta, Brooklyn, N.Y.
Kalvaitė Bennett,, Chicago, Ill.
Karlonas P., New Britain, Conn.
Karpiūitė Justa, Westville, Ill.
Kastrickas Petras, Donora, Pa.
Kavaliauskiene S., Chicago, Ill.
Kasulis Antanas, Chicago, Ill.
Karskis Kazys, Canada.
Keturakis J., Chicago, Ill.
Kisielienė Katarina, Maywood,Ill.
Kimantas Ig., So. Boston, Mass.
Kiškūniene Jadvyga, Chicago, Ill.
Kilmoniūtė M., Mattapan, Mass.
Kiniutienė J., Phila, Pa.
Kirtiklienė M., Seltzer City, Pa.
Kerulis Alice, Worcester, Mass.
Kiškis K., Mattaan, Mass.
Knasas Benediktas, Quincy, Mass.
Koncevičiūtė B., Pittsburgh, Pa.
Kontrymas L., Braddock, Pa.
Koncevičius J., Chicago, Ill.
Krasauskas A., Chicago, Ill.
Kremeinskaite Judita, Chicago, Ill.
Kriščiūnas Pijus, Grand Rapids, Mich.
Kristaporienė Pet., Phila, Pa.
Kulikauskas Jonas, Chicago, Ill.
Kučinskas Kaz., Kingston, Pa.
Kubeliūtė Mar., Freeland, Pa.
Kurpalienė Ona, Gary, Ind.
Kudulienė M., Chicago, Ill.
Kulbienė Valerija, Rochester.N.Y.
Kubilienė Magd., Yonkers, N. Y.
Kubilius Tadas, Brockton, Mass.
Kuzinas Pr., Chicago, Ill.
Kudarauskienė A., E. Haven, Conn
Kubertavičius P. J., Mahanoy City, Pa.
Kunickienė M. Melrose Park, Ill.
Kučinskas V., Cicero, Ill.
Kumšlytis Antanas, Chicago, Ill.
Kvedaitienė, Ona, Scranton, Pa.
Kvietinskas F. D., Worcester, Mass
Kvietinskienė Mar., Kewanee, Ill.
Kviečienė O., Milwaukee, Wis.
Kvederienė L., S. S. Pittsburgh, Pa.

L

Lasata K., Scranton, Pa.
Labutis Barbora, Yonkers, N. Y.
Landis Ona, Chicago, Ill.
Laužikaitė E., Phila, Pa.
Le Vanda Juozas, Brooklyn, N.Y.
Lenkauskienė Ste., Chicago, Ill.
Liaugaudas Juozas, Cicero, Ill.
Litvinavičius St., Cicero, Ill.
Linkienė B., Scottville, Mich.
Liberis V., Worcester, Mass.
Lukoševičiūtė Ad., Girardville, Pa.
Lukas Aleksandras, Phila, Pa.
Lukoševičius J., Worcester, Mass.
Lukošiūte J., Chicago, Ill.

M

Mačiulis J. P. Woodhaven, N.Y.
Matulaitis Kasp., W. Frakford.Ill.
Mankus Pranas, Worcester, Mass.
Makarauskienė M., Kearny, N. J.
Magonienė K., Maspeth L.I.N.Y.
Martinaitienė Elena, Chicago, Ill.
Matulevičius A., Shenandoah, Pa.
Mažeikaitė A., Melrose Park, Ill.
Maumavičienė Ona, Worcester, Mass.
Makarauskas J., Baltimore, MD.
Maldeikis Laurinas, Rockford, Ill.
Matulionis Jok., N. W. Grand Rapids, Mich.
Maželauskienė R., Chicago, Ill.
Meškauskas J., S. Boston, Mass.
Mežlaiškis Jonas, Chicago, Ill.
Medinis Juozas, Detroit, Mich.
Merkevičienė Ona, Detroit, Mich.
Mišeikis Jonas New Haven, Conn.
Misukaitienė Marg., Detroit, Mich.
Minatienė Grasilda, Braddock, Pa.
Miliauskas Petras, Brockton, Mass.
Minikaitis Mikas, Worcester, Mass.
Mikėnas Antanas, Sioux City, I.
Mikolaitienė Ona, Waukegan, Ill.
Mikitienė Ona, Phila, Pa.
Mikulėnas J., Chicago, Ill.
Misevičienė Domic., Lowell, Mass.
Misiene Liudvina. Cleveland, Ohio
Milukienė Ona, Elizabeth, N. J.
Mikutė Ona. Baltimore, Md.
Miliunienė Katrė, Homestead, Pa.
Misiūnaitė T., Phila, Pa.
Milerienė Ant., Chester, Pa.
Morkūnienė A., Worcester, Mass.
Muzdakienė B., Baltimore, Md,

N

Naudžiūnas A., S. Boston, Mass.
Nasakaitis Pr., Chicago, Ill.
Narušaitienė V., Westville, Ill.
Naugžiemienė B., Chicago, Ill.
Nausėda Antanas, Chicago, Ill.
Naujokas J., Chicago, Ill.
Navickienė Morta, Shenandoah, Pa.
Nautužienė B., Melrose Park, Ill.
Nenartonis B., Chicago, Ill.
Neverdauskienė J., Gary, Ind.
Norbutas Matas, Cambridge, Mass.
Noreika Ignas, Chicago, Ill.
Norvaišienė S. Chicago, Ill.

O

Olberkis S., Chicago, Ill.
Oželienė Barbora, Chicago, Ill.

Ogintienė Apolonija, Cicero, Ill.
Oksienė Ona, Montello, Mass.

P

Pažerienė Konstancija, Gary, Ind.
Pažasis P., Dorchester, Mass.
Paukštis Vincas, Chicago, Ill.
Palinauskis J., Lietuva
Pavalkisienė M., Elizabeth, N. J.
Pašvenskienė M., Plansville, Pa.
Paulienė El., Chicago, Ill.
Pakalniškis Ipolitas, Chicago, Ill.
Peldžius Antanas, Chicago, Ill.
Pasternokienė C., Cleveland, O.
Petrauskas Motiejus Bristol, Conn.
Petrauskienė Ona, Providence,R.I.
Peleckieng Ona, Mt. Carmel, Pa.
Petkus A., Chicago, Ill.
Petrulis Marija, Chicago, Ill.
Petruškienė Vikt, Waukegan, Ill.
Petraitienė, Dom., Chicago, Ill.
Pilackas Simas, Chicago, Ill.
Pikūnienė Ieva, Rochester, N. Y.
Platakis Mikalojus, Chicago, Ill.
Plečkaitis Pijus, Chicago, Ill.
Pladienė Julijona, Newark, N. J.
Pleinis Petronėlė, Phila., Pa.
Poškienė J., Phila., Pa.
Povilaičiai J. ir M., Ashley, Pa.
Pocaitė O., Chicago, Ill.
Pranckunaitė P., Minersville, Pa.
Prakaitis J., Calumet City, Ill.
Praninskienė Ona, Chicago, Ill.
Puplesis J., Chicago, Ill.
Puidokas Jurgis, Brockton, Mass.
Putsavage Adomas, St. Clair, Pa.
Pupauskas Iz., Chicago, Ill.
Puidokienė Marė, Granby, Conn.
Puišienė Ona, St. Clair, Pa.
Pusčiuvienė Paulina, Athol, Mass.

R

Radzevičienė P. Newark, N. J.
Rabikauskienė Ona, Kingston, Pa.
Radavičius Pranas, Chicago, Ill.
Rakauskas Mikas, Waukegan, Ill.
Rakauskienė Mar., Westville, Ill.
Ragelienė Ona, Brooklyn, N. Y.
Ramanauskaitė E., Montclair, N.J.
Raulinaitis J. ir V., Lowell, Mich.
Radzevičius P., Chicago, Ill.
Rimkai K. ir R., Grand Rapids, Mich.
Rimgaila V., Phila, Pa.
Rimkus Anrdius, Chicago, Ill.
Rieškevičius Adomas, Chicago, Ill.
Ropienė Alena, Luzerne, Pa.
Ročkutis Kaz., Worcester, JVIass.
Ropiai A. ir P., Shenandoah, Pa.
Rugienis Antanas, Chicago, Ill.

S

Savickas G., Worcester, Mass.
Svirskas Juozas, Worcester, Mass.
Saja F., Scottville, Mich.
Sakovich W. J., La Crosse, Wash.
Samoškienė J., Chicago, Ill.
Samužis Juozas, Moline, Ill.
Sakalietnė Ona, Racine, Wis.
Savickaitė A., Baltimore, Md.
Serbentas L., Calumet City, Ill.
Senkus C. J., Worcester, Mass.
Šeimis Tarnas, Chicago, Ill.
Sečkus Jonas B., Phila, Pa.
Seserys Nukryžiuotojo Jėzaus, Elmhurst, Pa.
Seskevičienė M., Worcester, Mass.
Sesuo M. Albertina, Utica, N. Y.
Sedlevičienė leva, Hudson, Mass.
Seserys Pranciškietės, Pittsburgh, Pa.
Sidabrienė Ona, Worcester, Mass.
Simmonis Ona, E. St. Louis, Ill.
Simonauskienė A., Kenosha, Wis.
Sienulis Kaz., Phila, Pa.
Slivinskas Juozas, Detroit, Mich.
Slaninienė M. L. I. City, N. Y.
Skeivienė L., Montello, Mass.
Skruodenis M., Brooklyn, N. Y.
Sklenis Aug., Athol, Mass.
S. M. Pranciška, Homstead, Pa.
S. M. Antonina, Kenosha, Wis.
S. M. Ona, Union City, N. J.
S. M. Casimir, Amsterdam, N. Y.
S. M. B., Chicago, Ill.
Smilgius Pr. Chicago, Ill.
Smilgienė J., Aurora, Ill.
Smilgis Jonas, Chicago, Ill.
Šmitienė Ant., Amsterdam, N. Y.
Smulskis Jonas, Cicero, Ill.
Sodeikienė M., Chicago, Ill.
Srogienėl E., Orange, Mass.
Staniūtė Marijona, S. Arange, N.J.
Stankevičienė O., St. Charles, Ill.
Streckis P., Chicago, Ill.
Staskevičius Tarnas, New Britain, Conn.
Steponaitienė A. Rochester, N. Y.
Stanikaitienė P., Bridgeport, Conn
Staselka V., Shenandoah, Pa.
Staražinskaitė Pet., Chicago, Ill.
Stulginskis M., Waukegan, Ill.
Stoškiūtė M., Worcester, Mass.
Stirbis Petras, Chicago, Ill.
Susa Ona, Camden, N. J.
Sudaitė Veronika, Chicago, Ill.
Subatienė St., Richmond Hills

Š

Šarkauskienė Ona, Chicago, Ill.
Šaulis Jonas, Pittsburgh, Pa.
Šatienė Pr„ Chicago, Ill.

Šatiene Pr., Chicago, Ill.
Šambarienė Ona, Aurora, Ill.
Šeštauskaitė T. Calumet City, Ill.
Šerkšnienė Elena Gary, Ind.
Šimkus St. Chicago, Ill.
Šidlauskas St., Chicago, Ill.
Šimkus St„ Chicago, Ill,
Šklenikas Kazim., St. Louis, Mo.
Šlogeris Julius, Chicago, Ill.
Šleinis Danielius, Chicago, Ill.
Štaupienė Paulina, Cleveland, O.
Šv. Kazimiero Seserys, Gary, Ind.

T

Tamašauskas J., Amsterdam, N. Y.
Tamošaitienė D., Chicago, Ill.
Tamulevičienė M. Brockton, Mass.
Tamošaitis J., Manchester, Conn.
Taciulauskienė A., Springfield, Ill.
Taurozas Petras, Cicero, Ill.
Taujanskienė J„ Braddock, Pa.
Tamulevičius V., Nashua, N. M.
Tamošauskas J. St. Louis, Mo.
Tamošaitienė M., Brooklyn, N. Y.
Tamošauskienė L., Rochester,N.Y.
Tamoševičienė A., Montello, Mass.
Tamulaitis V., So. Boston, Mass.
Tiškienė Ant., New Haven, Conn.
Toleikienė A., Chicago, Ill.
Totulis V., Chicago, Ill.
Trakinaitė Elena, Chicago, Ill.
Tumasonis P., Chicago, Ill.
Tutkus Ignas, Dorchester, Mass.
Tumsienė A., Westfield, Mass.
Tvirbutas Adomas, Racine, Ill.

U

Urbaitis E„ So. Boston, Mass.
Urmoniene M., Worcester, Mass.
Urbonienė M„ DuBois, Pa.
Urbonas Ignas, Chicago, Ill.
Usaitė Kar. Chicago, Ill.

V

Vaitkienė Marijona, Waterbury, Conn.
Vaškevičiene Ona, Detroit, Mich.
Valentukevičius P., Cambridge, Mass.
Vaiciekėnas K., North Fon Du Lac, Wis.
Vaitkevičius A., Argo, Ill.
Valaitė K., Baltimore, Md.
Vasiliauskis St., Detroit, Mich.
Vaznonienė Ona, Hartford, Conn.
Vabalas J., Chicago, Ill.
Vaškūnas Pranas, Chicago, Ill.
Vatkevičius D., Chicago, Ill.
Vaisieta K. S., DuBois, Pa.
Vagris Pranas, Chicago, Ill.
Vaitkus Antanas, Dayton, O.
Vaišvilienė Valerija, Cicero, Ill.
Valiūnienė P., Chicago, Ill.
Varkalienė Martina, Chicago, Ill.
Vaičiūnienė M., Melrose Park, Ill.
Valaitė Pranciška, Chicago, Ill.
Valaišis Antanas, Rockford, Ill.
Valatkevičius A., Brockton, Mass.
Venis T. G., S. Boston, Mass.
Vedeckis Petras, Toronto, Ant.
Venskienė Ona, Linden, N. J.
Vendzelis Pranas, Chicago, Ill.
Veisbunienė Magd., Cleveland, O.
Višniauskas, J„ So. Boston, Mass.
Viturienė Barbora, Phila, Pa.
Virginis Antanas, Duquesne, Pa.
Virbilienė leva, Chicago, Ill.
Vosyliūtė Magd. Waterbury, Conn.
Vosylienė Kot., S. Boston, Mass.

W

Wargon, F„ Westville, Ill.

Y

Yango S., Cambridgeport, Mass.

Z

Zakarevičienė K., Spring Vally, Ill.
Zamulevičienė P., Pittsburgh, Pa.
Zarunskaitė Petronėlėj Phila, Pa.
Zizminskaitė Agota, Racine, Wis.

Ž

Žalnieraitienė E., Worcester, Mass.
Žąsytis D„ Chicago, Ill.
Žakas Juozas, Worcester, Mass.
Zaičikas Jul., So. Boston, Mass.
Žemantis J. S., Newark, N. J.
Žemaitaitis A., Baltimore, Md.
Žiaubra Petras, Chicago, Ill.
Žilinskaitė Marijona, Cleveland, O.
Žmuidinienė A., Waterbury, Conn.
Žilinskienė P., Brighton, Mass.
Žukauskienė M., Minersville, Pa.
Žukas Tarnas Cleveland, O.
Žvirblienė K., Melrose Park, Ill.
Žylė Vincas, Chicago, Ill.

DR. KAZYS PEMKUS
ARCHYVAS